

**Liber de muliere forti venerabilis domini Alberti magni. ordinis
fratru[m] predicatoru[m]. quoda[m] episcopi.
Ratisponen[sis] : materias [con]tine[n]s frugiferas, varijs
Sacre Scripture documentis fulcitas. predicatoribus Verbi Dei
ac sancte contemplationis arcem diligentibus maxime
proficuas.**

<https://hdl.handle.net/1874/461624>

Liber de muliere

forti venerabilis domini Alberti magni ordinis fratru pre
dicatoꝝ. quoda episcopi Ratisponenſis. materias p̄tines frugi
feras. varijs sacre scripture documentis fulcitas. predico
ribus verbi dei ac sancte contemplationis arcem diligentib
bus maxime proficuas

Epigramma ad librum

Sis licet ethereas liber emittendus in auras

Forſan & ad doctos ſepe habiturus iter

Fac precor: ipſe viros verſaris vbi inter honeſtos

Leta verecūduſ ne rubor ora notet

Forte quis auritus ſi te ceciniffet: ocellos

lam merito poterat occuliſſe tuos.

Nūc conſtet magnū cum te ceciniffet: recondis

Et tegis oppoſita turpius ora manu

Te liquet Albertū manibus cuſiſſe diſertis

Quo vix in terris doctior alter erat.

Te decet obſcuris minime latitare locellis:

Nomen habens forti de muliere tuum.

Vade foras multis mulier ſocianda maritis:

Quid recubas gelido ſola relicta toro.

Manuductio in tabulā.

VENERABILIS DOCTORIS ALBERTI MAGNI predicatorū ordinis: quōdam episcopi Ratis pōnē: librū de muliere forti intitolatū inspiciēs non parue vtilitatis materias cōtinentem reperi. predicatoribus maxime uerbi dei atq; sancte cōtemplationis arcem diligentibus p̄ficuas. Ad diuidendū nāq; vnā autoritatez nō est in aliquo opere alicuius doctoris mōdus nobilior. Quāte uero sit uirtutis in multiplicib⁹ sentētijs practica studiosi lectoris haud dubiū cōprobabit. Quāobrem ut clarius p̄tenta in eo doctrina p̄fatis appareat. distinguere capitulis necnō paragraphis. vna cum litterarū annotatione librum hūc placuit. quatenus tabula subscripta queq; digesta legentibus prodat. Considerandū igitur est librū hūc totūz xxij. per capitula scđm litterarū hebraici alphabeti numeri diuisum. ita ut cuiuslibet cap̄lo littera vna quasi epygrāma preponitur: cuius significatio sentētie subsequētis capituli alludere dinoscitur. Cum ergo cap̄lm quotlibet p̄pter materie diuersitatez subdividere necesse sit. agnosce hoc factū p̄ paragraphos in littera notatos quos iterū distinctos p̄ nostras litteras inuenies. Pro maiori autē intellectu tabule nota singula capitula distincta esse duob⁹ paragraphis. exceptis q̄ttuor cap̄lis. videlz primo. qđ para. quinq; habet. & quartodecimo. qđ vnūz tm para. habet. sextodecimo uero. qđ quattuor para. distinguitur & uicesimo qđ tribus para. distinctū est. Vbi autē para. siue primus siue secūdus aut tercius uel quartus cuiuscūq; capituli in choai signat⁹ est para. in littera sic. para. prim⁹ a. vel ita para. secūd⁹ a. & sic de reliquis. para. terci⁹ sc; & quartus. Deinde in singulis para. p̄tinuātur in l̄ra: l̄re nostri alphabeti. puta b. c. & relique prout exigit breuitas vel p̄lixitas paragraphi. Qđ si aliquis para. adeo p̄lixus est ut vnus alphabeti littere nō sufficiūt. post litterā y primi alphabeti reinchoatur secūdum ita signatū. aa. bb. ob distinctiōem p̄cedentiū litterarū. Ita pari mō si secūdū alphabetū nō sufficit notatū vsq; y. terciū inchoatur sic. aaa. bbb. & relique sicut patet intuenti. Numerus uero superior in capite foliorū singulorū notat quotam cap̄li. similiter & quotam para. capituli eiusdem. ut cū ponitur Capitulu; primū. para. primus. signatur q̄ textus infra scriptus cū suis litteris in littera signatis sit illius cap̄li & para. que in capite libri notata sunt. Vltimo sciēdū q̄ si in tabula aliqua materia reperiibilis signata fuerit cū nō p̄tinuis litteris. ut hic cap̄lo. vij

Tabula libri.

K & x. para. primo. notat p hoc illā esse materiā in illis tm dur
abus litteris & nō in intermedijs. Si uero materiā reperibilis si
gnata est cū prinuis lris. ut ibi caplo. xix. e f g h. para. primo.
vel ppter breuitatez. talis signatura: & c. p intermedijs lris sic
posita. notat materiā illā haberi in prima notata lra & in oib?
inmedijs vsq; ad ultimā litterā positā inclusiue. etiā si de secū
do vel tercio alphabeto vltima lra fuerit. vt ibi. cap. vii. K. & c.
dd. para. primo. Et hoc idēz obseruatur de paragraphis vt ibi
caplo. xx. a & c. para. primo secūdo & tercio. quo notat q; ma
teria ista habet p tres paragraphos. in oibus litteris eorūdem

De A

Astinētia debet habere duo. scz austeritatē & discretiōem
& notant in uestitu Iohānis. caplo. xij. K. paragra. ij.
Actiua uita in libero arbitrio posita hz acillā uolūtate
operatē que pcipit oibus mēbris & incedit semp in ornatu
virtutū amputās caput dyaboli ca. xix. d. para. primo
Actiue uite pfectio est scdm summū & pfectum statum virtus
tis animi. post cuius adeptionem zelus animarum exardet
scere debet ca. xix. m n. para. primo
Actiui duplicibus uestiri debent: scz feruore spūs: & pseuerātia
& que p ista duo significātū ca. xij. g para. ij
Actiua uita laboriosa & lippa est oculis & in libero arbitrio
fundatur: secūda scz minus dilecta: non pmissa sed prius ex
hibita: & p ipsam & non aliter peruenitur ad contemplati
uam caplo. xix. b. para. primo
Actiua uita agro ppata cui bñdixit dñs. debita obediētia mā
datoz obtinet & p silioz obseruātia. ca. vii. K & x para. i.
Actiua uita circa se & pximu; nota qualiter agitur & figurat
p duas manus. require puerfatio
Actiue uite duo gradus notātur designatī per duos filios an
cille Lije. scz p Gad & Aser. quorum primus significat felici
tatem actiuam que est scdm vltimū statum virtutis in con
summata uolūtate & c. Secūdu signat zelum animarum qui
post talem statum debet esse Nota benedictiones vtriūsq; a
patre & legillatore ca. xix. m n o p. para. primo
Actiua uita non puenit ad fecunditatem quattuor filioz nisi
virtutum cornua quibus dyabolus ventilat & vngule di
scipline quibus concupiscentia mūdi conculcatur precedat
capitulo. xix. e f g h. paragrafo primo

Tabula libri.

- A**ctiua uita quattuor filios p̄cipit post quos p̄tēplationi apta
fit. designatur autē p̄ quattuor filias **L**ije. sunt em̄ cognitio
agendorū. obedientia mādatorum. impletio consiliorū &
gratiarū actio. **cap̄o. xix. e f g h i. para. primo**
- A**ctiua uita scripturarū sententias p̄ memoriā retinēs p̄dicatōe
debet effundere. p̄ aīarū salute ex zelo. si qs tñ in mādatis do
mini scdm̄ p̄fectū statū uirtutū sit exercitatus. & talis dupli
cem mercedē meretur. & hic se murū debet ponere p̄ domo
israel. & q̄uis talis sit. mollicies tñ carnis adhuc non definit
insidias ei ponere. **ca. xix. m. & q para. primo**
- A**ccidia significatur niue. **ca. xij. p para. primo**
- A**ccidia figuratur p̄ draconē. & nota effectus accidie in mente
& qualiter expugnatur **cap̄o. x. K para. primo**
- A**ccingimur ad bellū q̄uis & succingi & p̄cingi debeam⁹. sed
nota fortitudines q̄bus accingimur. **ca. viij. b c d e f g. pa. i.**
- A**cus spūaliter quid sit. **ca. xx. s para. tercio**
- A**dā primus & secūdus qui christus significantur p̄ duos fi
lios. p̄pter uenationem siluestriū & inuentionem duorum
hedorum **cap̄o primo. d para. quarto**
- A**dversa pati fortiter facit spes. patet de matre machabeorum
cap̄o primo. b. para. secūdo
- A**dversitas huius mūdi significat p̄ domū hyemalē in qua lo
achim studuit librū verborū dñi **ca. xvij. r para. primo**
- A**dversitas sex notabiliter facit. sicut & disciplina que est erudi
tio p̄ difficultā **cap̄o. xij. a b c d e f para. primo**
- A**dulterantes verbum dei significantur per her & onam. nota
de zelo animarum **ca. primo d. para. primo**
- A**ffectiones naturales quattuor sunt circa que sunt mille ten
tationes & in his milita vite nostre in qua uix reperitur for
tis **cap̄o primo a para. primo**
- A**ffectuū diuersitas facit mulierem fortem aliter & aliter nomi
nare. quia uxorem matrem & sororem **ca. xiiij. s. para. i.**
- A**ffectiones p̄templatiuorum dicūtur nazarei ioseph. & dictū
tur esse in capite & in uertice **ca. xix. c. para. primo**
- A**ger sextuplex notat. qui tripliciter est p̄siderādus. & quilibet
ager p̄cio speciali est emēdus **ca. vij. K. & c. dd. para. primo**
- A**lex q̄s habebāt seraphin nota qd significet & qd solium &
qd tēplū q̄ dicūtur in autoritate illa **ca. iij. g para. primo**
- A**dmiratio in p̄templatiuis non debet esse curiositatis. sed de
uotionis & iocūdītatis **ca. xij. h. para. primo**

De muliere forti.

- Ammiratōis gaudiū in cognitōe dei & glorificatiōe eiusdē p̄
fertur vtilitati actionis **caplo. xix. K l. para. primo**
- Ammirationis latitudo circa diuina myſteria quorū causam
ad plenū non cognoscimus est secūdu gradus contemplat
iue vite **caplo. xix. KK ll. para. primo**
- Amoris vinū quod inebriat nota ubi crescit & vnde exprimī
tur & in quo vase recipitur & a qua fece eliquatur & qualis
ter bibitur **ca. vii. d. para. ij.**
- Amplexus sponsi a sponsa desiderat & iam querit. sed modus
qrendi nota pulcrū ex cāticis cāticorū. **ca. primo. g. pa. iij**
- Anchora anime est spes: & nota quattuor certitudines spei.
capitulo. v. d. para. primo
- Angeli duplici vestiti sunt stola **ca. xij. m. para. ij.**
- Angeli ministri nostri sunt offerētes nra deo & nobis referētes
p̄gustatōem spūs cuius fruct⁹ sunt. **xij. ca. xxij. b & c g. pa. i.**
- Anime fines duo sunt scdm duas potentias. intellectum scz &
volūtatem **caplo primo e. para. v**
- Anima fidelis dicitur mulier propter duo. quia generat in se
sed ex alio. & quia instrumēta quattuor habet mulier p̄ que
differt a viro. **caplo primo. b & c g. para. primo**
- Anima nostra vinea dicitur ppter ea que ad vineam p̄tinent.
nota omnia sp̄aliter **ca. vii. l. para. ij.**
- Anima fidelis sponsa christi q̄ & mulier fortis est p̄dicat a filiis
suis beatissima scdm tres modos beatitudinis & laudatur a
viro suo christo de tribus. scz vtilitate dignitate & de admi
rabilibus myſterijs **ca. xix. a b c d. para. ij.**
- Anima fidelis sponsa christi habet quattuor partes secūdas ex
quibus duodecim filias benedicto semine p̄genitas educit
in laudē **ca. xix. b & c h h. pa. primo. Nota de duab⁹ vitis**
- Anima sancta sponsa christi multiplicē hz ornatū qui notatur
autoritate **Esaie ca. xx. a & c x. para. iij.**
- Anima sancta laudabilis erit in sex portis: de quibus nota: &
laudabitur ab opibus triplici de causa: & honor eius in q̄
tuor attenditur **ca. xxij. a & c p. para. ij**
- Anni tres notātur per quos nauis Salomonis iuit in tharlis: &
quid sint isti anni sp̄aliter: & que bona portātur istis nauis
bus **ca. v. c. para. primo**
- Antiquus dierum cui throni positi sunt. ut in Daniele scribitur
nota quid significat: & similiter eius uestimenta & c: que
ibi ponūtur **ca. xvi. ff. para. quarto**

Tabula libri.

Annuus spiritaliter quid significat *ca. xx. n. para. iij.*
Arduū & difficile quid sit nota *ca. xvi. c. para. ij.*
Arma dānatorū que sint nota *ca. xvi. bb. para. iij.*
Armille spiritaliter quid sint nota *ca. xx. f. para. iij.*
Aser significat zelum animarum; cuius benedictio duplex no-
 tatur *ca. xix. oo pp. para. primo*
Auarus elemosynam non faciens sex mala facit *capitulo. xi*
c. & c. l. para. secūdo.
Auaritia deprimit hoīem sub his qbus dānari debz. significat
 aut p mulierē in amphora zacharie *ca. xi. d. para. ij.*
Auaritia notatur & cōpetunt auaris que notatur in Absolon
 certante contra patrem *ca. x. l. para. primo*
Auaritie decem sunt modi *ca. x. c. para. primo*
Audacia bona est actus fortitudinis; & est triplex. scz intrepidi-
 tas aggressio horribiliū; & audacia pmitterē se auxilio diui
 no; nota de audacia martyz *ca. xvi. l. m n para. primo*
Audacia mala triplex notatur quam fortitudo virtus exclu-
 dit. est em prouocatiua dei & presumentium atq; tentantiū
 deum *ca. xvi. d e f g. para. primo*
Azael qui tulit signaculū sup facie regis Syrie significat hulus
 mūdi homines *ca. xij. c. para. primo.*

De B

Beatī gaudebūt vel ridere possunt de tribus ex causis &
 singule iterum diuiduntur in quattuor. Prima est ex
 parte sui. Secunda est ex parte dei. Tercia est ex parte so-
 cietatis *ca. xvi. d e f para. quarto*
Beatī in patria habebūt septem que eos decorabūt quedaz ex
 parte anime; quedam ex parte corporis; & quedam ex parte
 vtriusq; *ca. xvi. l & c. r. para. iij.*
Beatī habebunt cingulum glorie & nota de quattuor gaude-
 būt que designātur per quattuor que erant in cingulo sum-
 mi pontificis *ca. xv. g. para. secūdo.*
Beatōz gaudia notātur pulcre & q beati nutriri hnt in patria
 p̄sentia bonitatis & veritatis *ca. xvi. K & c. o. para. iij.*
Beatī videbunt damnatorum penam que habet decorem suū
 fficie *ca. xvi. t. para. iij.*
Beatī deridebūt dānatos de septē *ca. xvi. b. para. iij.*
Beatitudinem omnes appetunt sed non querunt vbi est *ca.*
xvi. d. para. secūdo
Beatitudo celestis patrie que sit nota *ca. xij. e. para. primo*

De muliere forti

- Beatitudo tribus modis definitur & secundum tres modos anima fidelis que mulier fortis dicitur predicatur a filiis beatissimi
ma **ca. xix. a. para. secundo.**
- Beatitudinis ratio ex parte ipsorum beatorum quadruplex est
capitulo. xvi. d. para. iij.
- Beatitudinis sunt tres fines **ca. primo. e. para. quinto**
- Beatitudinis ps optima quam Maria elegit est dilectio dei pfecta & nota quattuor causas beatitudinis i beatis ex pte dei. scz
visione apte dilectionem pfectam ipsius fruitonem q in gustu
dulcedinis dei est & fruitonem dei & hois in vna psona & hec
beatitudo notat p autoritate euangelij **ca. xvi. e. para. iij.**
- Beatitudinis optima ps ex pte societatis est cor vnu & aia vna
in concorditer fruendi deo scdm Aug⁹. **ca. xvi. f. para. iij.**
- Beatitudines octo notantur que dicuntur capita consiliorum dei
capitulo. xviii. K. para. primo
- Bellum continuu anime ad corpus & econuerso erit in dam
natis **ca. xvi. f. para. quarto.**
- Bella fortissima ptra decem duces fortes notantur. & q quadrup
pliciter manus debet mitti ptra illos **ca. x. f. & v. pa. pri.**
- Benedictio duplex notat q datur penitenti **ca. x. b. para. primo**
- Benedictio duodecim filiorum israel ponitur tam quo ad pa
trem q quo ad legislatorem a quibus benedicti fuerant
capitulo. xix. t. & hhh. para. primo
- Beneficia multa nobis exhibita nos ad deuotionem excitare
debent **ca. vii. b. para. secundo**
- Beniamin benedictus a patre & legislatore significat victimu
gradum contemplationis qui est excessus siue raptus men
tis **caplo. xix. ggg hhh. para. primo.**
- Beniamin adulescentul⁹ nota qd significet **ca. ij. b. pa. primo.**
- Benignitas fructus spūs notat **ca. xxij. e. para. primo**
- Bissus & purpura nota quid significet **ca. xiiij. a. b. para. ij.**
- Bonitas fructus spūs notatur **ca. xxij. e. para. primo**
- Bonum simpliciter est triplex & bonum nō simpliciter quod
est malum pene diuiditur in decem & omnia ista dantur a
deo **caplo. iij. a. para. primo**
- Bonū internū duplex notatur **ca. ix. a. para. primo**
- Boni eterni gustus duo in nobis facit **ca. ix. c. para. primo.**
- Bonū nō est qd inuite quis agit **ca. xvi. c. para. ij.**
- Bona dantur nobis a deo qui sponsus noster est quinque ratio
nibus. scz ex beneplacito disponente vt bonum creationis &c.

Tabula libri.

quedam ex pmissio: quedam ex merito: quedam ex affluen-
tia liberalitatis: & quedam iure matrimonij: & horu 3 sunt sex
et singulis bonis aliqua nō mala: id est malum pene adiun-
git ca. iij. b. & c. l. para. primo

Brachium spirituale ipsius mulieris fortis nota quid sit & que
eius partes: & nota quibus armari debet idem brachium
capitulo octauo. a. b. para. secūdo

De C

Cananeus idem qđ negotiator: nota triplicem canane-
um: scilicet maledictum dolosum & benedictum ca-
pitulo. xv. h. i. K. l. para. secūdo

Capitalia vitia septem cum suis filiabus notantur. capitulo
decimo f. & c. n. para. primo

Charitas vie dicitur desiderium: & mutabitur in completam
dilectionem ca. xij. l. para. primo.

Charitas fructus spiritus nota & effectus charitatis capitulo
xxij. c. d. e. f. para. primo

Caro nostra tribus est circumdata miserijs q̄ notatur in hoc uersu
Inuenit eū in terra deserta & c. ca. primo a. para. iij

Caro tripliciter est expugnanda: scz uerbando sustinendo &
moderando ca. x. d. para. primo.

Carni duo spolia debemus auferre ca. ij. c. para. ij.

Carnis vigor duobus obtinetur. scz mortificatione & tempe-
rantia castitatis ca. ij. c. para. ij

Carnalitas erit in corpibus dānatoru ca. xvi. y. para. iij.

Castitas designat cingulo & p zonā aureā ca. xv. e. para. ij

Castitas p sindonē designatur: nota qualiter custoditur & uen-
ditur ca. xv. e. & i. para. primo

Castitas triplex notatur: scz uirginalis: uidualis: & matrimoni-
alis: nota differentiam ca. xvi. b. para. primo

Castitas duo debet habere: scz uerēdiciam & sanctimoniam: &
nota quomodo eius contrariū: scz luxuria: hec duo pmissa
comburit: & alia que inducit: nota etiam quādoq; terra san-
cta dicitur ca. xij. l. para. ij

Castitas & continentia notantur fructus spiritus: differunt tra-
men ca. xxij. f. para. primo

Castra uocati sunt damnati nota rōnem ca. xvi. t. para. iij

Cautela necessaria est tentatis ca. x. t. para. primo

Cecitatem inducūt lutū fumus & tenebre spūaliter atq; peccat-
um ꝑcupiscentia & corporea phātasia ca. vii. y. para. primo

De muliere forti

- C**elestia amare docet nos tribulatio huius vite: & nota celestia que nobis in celis dabunt **ca. xij. e para. primo**
- C**ibaria quintuplicia norant: scz uirtutū doctrine sacramenti cōtemplationis & eterne beatitudinis: & designant in sacra scriptura **ca. vi. d e para. secūdo**
- C**ingulus mulieris fortis octuplex notat: scz iusticie fidelitatis humilitatis mortalitatis tribulationis mūdicie ministerij & dignitatis: qui dicunt tradi cananeo **ca. xv. a & c. l pa. ij.**
- C**ircūspectio respectu quorum est & qualiter debet fieri nota **capo. xvij. g para. primo**
- C**lastrū uocatur domus obediētie: & habet multas officinas spirituales **cap. xvij. t & c. pp para. primo**
- C**lemētie lex triplex notat & quid sit clemētia **c. xvij. c d pa. ij.**
- C**lerici quandoq; tripliciter sunt symoniaci & p̄dicatione sua similiter audientia cōfessionis. quādoq; sunt om̄ibus detēriores: errorēq; & maliciā quorundā; nota. similiter in quo iheritantur Symonē magū Iezi Iasonē & filios **Heli capo. xv. l & c. q para. primo. require in symonia.**
- C**ognitio duplex noratur agendor: & significat per rubē qui a patre exprobratōem: & a legillatore benedictionē accepit **capo. xix. t v para. primo**
- C**olumne septem notantur cuiuslibet virtutis cardinalis **ca. xvij. ll mm nn oo para. primo**
- C**olus fufus & digiti qui apprehendūt fufum: & qualiter app̄hendunt notatur **ca. x. a b c para. secūdo**
- C**ōcupifcētia cordis nostri significatur agro lentis & mortificat triplici disciplina scdm tria difficilia **c. vij. n & bb. pa. i.**
- C**ōfessione cōfundere se debet hō ppter deū **ca. xvij. g pa. i.**
- C**ōfessio peccatorū tempe tribulationis seruanda est ut fecit Manasses **ca. xij. c para. primo**
- C**onfiteri de tribus debemus que designantur p ea que furatus fuerat Achor **ca. xiiij. g para. primo**
- C**onfiteri fidem quilibet tenetur christianus: sed aliter p̄dicatores q̄ simplices **ca. xvij. K pa. primo**
- C**ōfessores debent serpentes tollere non virus infundere: nec eis virus debet nocere **ca. xv. o p para. primo**
- C**ōfidentia triplex notatur: scz fidei spei & fortitudinis **ca. xvi. h para. secundo**
- C**ōfidentia in mūdo nō est habēda: nota figurā ibidem
- C**ōfidentia sponsi in sponsam triplex est: uel tribus modis cō-

Tabula libri

- fidit in ea **cap. secundo c & i para. primo**
Confidentia viri in sponsa seruatur tria: & attenduntur penes tria que fuerunt in formatione prime mulieris **ca. ij. l para. primo**
Confidentia perfectam in sponsa habere faciunt nouem **ca. secundo c & e. h para. primo**
Confortatio comprehensa sub magnificentia definitur & notatur quadruplex. scz uerbi interne consolationis fortitudinis et auxiliij que etiam est species fortitudinis **caplo. xvi. c & e para. secundo**
Conjugati duas singulariter debent habere uirtutes **c. iij. o pa. i.**
Compassio est infirmitas spiritualis. & nota affectus compassionis **ca. xviij. b para. primo**
Compunctio uinum dicitur. & nota qualiter sit & bibitur **ca. vij. a para. secundo**
Conscientia & ratio differunt & iudicant **ca. xiiij. v para. primo**
Conscientie gloria ex tribus oritur que debent esse in conscientia **cap. xvi. g para. tercio.**
Conscientia bona & segura est felicitas summa huius uite. & committantur ei bona opera & coniunctio summi boni in eterna uita **ca. xiiij. p q r para. primo.**
Consideratio notatur triplex. scz discussionis circumspectionis & inspectionis **ca. xviij. f g h para. primo**
Consideratio nostra debet esse cum estimatione discretionis & punctione **cap. vij. q r s t para. primo**
Consilium est de difficili & possibili aliter se habere posse. & nota ex quo spiritu debet esse **ca. iij. b para. secundo.**
Consilia dei diuiduntur in octo capita que sunt beatitudines octo **ca. xviij. k para. primo**
Consolatio eternorum pane significatur. & nota unde ueniat **ca. quinto c para. secundo**
Consolatio pauperum duplex notatur designata per duos angelos visitantes sepulcrum domini **ca. xi. a pa. primo**
Constantia ad perseverantiam reducitur. Est autem duplex scz maturitatis & fortitudinis. & obstinacia non potest dici constantia **ca. xvi. t v x para. secundo**
Contemplatiua uita non nisi per actiuam acquiritur. & est merces actiue uite. & ipsi etiam subseruiunt imaginationi. **capitulum xix. b c para. primo**
Contemplatiua uita post actiuam digne percipitur haberi autem contemplatio non potest nisi prius rerum imagines col-

De muliere forti

- ligantur. per quas deum cognoscimus. & gloriā eius quem non sicut philosophi ine gratiarū actione & glorificatione cognoscere debemus. imo & latitudine ammirationis diuine sapiētie exclamare cum ap̃lo tenemur **ca. xix. i KL pa. i.**
- C**ontemplatio uera requirit quadruplicē uisionem. sc̃z que est per fidem. per donū intellectus. per mundiciā cordis. & per fructū beatitudinis. qui dicitur ab ap̃lo fides. nota singula bene **cap̃lo. ix. d e f g. para. primo**
- C**ontemplatio erigit hominē sed debet habere quattuor q̃ ne cessaria sunt cōtemplatiuo **ca. xv. c para. primo**
- C**ontemplatiua uita semp̃ hic crescit usq̃ ad diem eternitatis. et hec uita hec habita facit desiderii dissolutionis a carne q̃ uis propter cumuluū meritōꝝ adhuc in carne manere cōsentit hec uita p̃ Ioseph filium Rachelis furantis idola. & p̃ Beniamyn designatur **ca. xix. rs para. primo**
- C**ontemplatio proficit gressibus meditationis eternorum. in qua contemplatione spoñsa sapiētia queri debet. obinetur triplici precio & tribus impeditur **ca. l. y para. primo**
- C**ontemplatio debet esse in octo que notant in benedictōe Ioseph a legislatore data. in qua & alia duo p̃templatiōe notant. sc̃oꝝ pulcritudo & fortitudo **ca. xix. d e f para. p̃rio**
- C**ontemplaturi duo debent habere. sc̃z puritatem & ammirationē. non illam tamē que est curiositatis. sed deuotionis & iocunditatis **ca. xij. h para. secūdo**
- C**ontēplationis filij notant duo. qui sunt Manasses & Effraim. qui benedicunt cancellatis manibus **ca. xix. tt para. p̃rio**
- C**ontemplatiue uite notatur duo gradus significati p̃ Dan & Neptalim. primus est per creaturas diuine ueritatis iudiciū sine errore. & tale iudiciū confutat philosophos. Secūdus gradus est latitudo ammiratōis diuinōꝝ q̃ delectāt. quorū cām ad plenū inuenire nō possum⁹. **c. xix. hh ii KK ll. pa. i.**
- C**ontemplatiuus indicans p̃ creaturas de deo sine errore significat p̃ Dan a patre & legislatore benedictū **c. xix. hh ii pa. i.**
- C**ontemplatōis tercius gradus. qui est illuminatio intellectus. significatur p̃ Ioseph qui multipliciter tam a patre q̃ a legislatore benedicitur. de quibus omnibus nota bene distinctiōes **ca. xix. tt & ff f para. primo**
- C**ontemplationis ultimus gradus est excessus mentis si uerap̃tus significatus per Beniamyn a patre & legislatore benedictum nota **cap̃lo. xix. ggg hhh para. primo**

Tabula libri

Contemplationis dormitoriū nota quid sit et quid faciat con-
templatio in cōtemplatiuis **cap. xvij. x para. primo**
Cōtemplatiui falsi non agunt sabbatū gratū domino: & ocīū
eorum panem nō habet: quīs tales panem se habere putent.
caplo xvij. d para. secūdo

Conuersatio nostra tam in vita actiua que est ad alterum. q̄ in
ea que est in custodia sui p̄p̄ius: nota qualis debet esse iam ad
parētes: tunc ad extraneos & inimicos: nota de manu singu-
la bene **ca. quarto a & c. g para. secūdo**

Conuersus uere ad dominū debet sedere in duodecim portis
quibus significatur gradatim p̄fectio p̄ficientiūz usq; ad p̄-
fectionē uite sp̄ualis **ca. xiiij. f & c. s para. primo**

Conuiuiū quintuplex designatur in scriptura sacra **capitū.**
vi. d e para. secundo

Creature indicant increatā ueritatem intellectiui hominis **ca.**
pītulo. xix. c para. primo

Crucis quattuor brachia significāt quattuor longa de quibus
mulier fortis quadruplicem portat panem **caplo quinto**
a b c d e para. secundo

Cruce signari precipue debet qui cruce est redemptus: nota de
signo tau **cap. xxij. a para. primo**

Curuare animā quid sit & p̄ quid erigitur & quando **caplo**
xv. b para. primo

Cubiculum sponse in quod sp̄s in̄ducitur: nota quid sit
et p̄ quid dicit sponsū in cubiculū: & quid ibi faciūt uel
sibi mutuo p̄stant **cap. primo d para. secūdo**

Custodire quinq; principaliter debemus: sc̄ corpus ne sit im-
purū. habundantiā pietatis. feruorē charitatis. desiderū ani-
me quo ad eterna: & humilitatem in p̄uersatione quibus ser-
uatis lampas nostra non extinguit **ca. ix. g pa. secundo**

De D

Damnatorū sex genera notantur que uinculari tunc debēt.
cap. xvi. rr para. quarto

Damnati post iudiciū tres penas habebunt quas iam non ha-
bent **cap. xvi. q para. quarto**

Damnati multis penis affligentur: & erunt penes quattuor sc̄
penes modū resurgendi. penes resurgentes. penes iudiciū. &
penes carcerem. & he p̄es iterū subdiuidunt uarie. quīs ad
huc innumerabiles pene alie sint **ca. xvi. p & c. tt pa. q̄rto**

De muliere forti

Damnati loco dilectionis habebunt odiū iram & inuidiā. & dicuntur habere secum arma sua. & gladios sub capitibus suis. cap. xvi. bb. para. quarto

Danatis erit pena horror demonū. & nota. quis sit ille. & scin-
uicē deridebūt puitia inferēdo ca. xvi. pp. para. quarto.

Danati erūt deridēdi a beatis ppter septē. ca. xvi. b. para. iij.

Dan significat iudiciū rōnis quod de deo habemus per creatu-
ras. nota bñdictionē ei⁹ a p̄re & legislatore. c. xix. hh. ii. pa. i.

Decor quid sit nota. similiter q; multiplex est decor. scz nature
virtutis tam quo ad concentū virtutū q; etiā quo respiciūt
seinuicē & cardinaliū & theologicar. Iterū notatur decor in
opere licito & honesto & expediēti. Est & iterū decor p̄scien-
tiē triplex. post hanc vitam aut est decor aīe. qui in septē cō-
sistit. vltimo uero notat q̄liter aīa istis induit. & ad quid. p̄
dera singula dīligenter. ca. xvi. a. & c. r. para. iij.

Decor spūalis mulieris fortis quez habebit post victoriā fortis
tudinis post hanc vitam & septēpliciter diuisus. habebit enī
quedā ex parte corpis. quedā ex parte aīe. & quedam ex pte
utriusq; scz cōiuncti. ca. xvi. l. & c. r. para. terciō

Decor virtutis est in cōcentu virtutū omniū. & nota de omni
bus virtutibus quō modū ponunt. ca. xvi. b. para. terciō

Decor in opere nostro debet esse p̄ tria. scz licitū honestū & ex-
pediēs. de quib⁹ nota quid dicūt. c. xvi. f. para. terciō

Decor nature humane & corpis notatur. nature aut quo ad vi-
res omēs interiores & exteriores. ca. xvi. a. para. terciō

Decor glorie nō uane est triplex. scz cōscientie sp̄ei & tribulatio-
nis cap. xvi. gh. i. para. terciō

Decoris uestimentū in tribus est. scilz virginitate matrimonio
et doctrina cap. xij. b. para. secundo

Delectationes due nobis p̄ natiuitatem insunt que interfici de-
bent cap. xij. r. para. primo

Demonū facies describuntur per Iob. nota expositionē auto-
ritatis cap. xvi. q. para. quarto

Deridere habent beati damnatos de septē. & est vnus derisus
quē sancti non habent ca. xvi. b. c. para. quarto

Desideriū celestis patrie emitur triplici p̄cio. scz pio affectu. in-
stantissima oratione. & cordis exaltatione. Est aut hoc deside-
riū ager cordis. qui dum inuentus fuerit ab homine omia
dat pro ipso ca. vij. p & dd. para. primo

De uotionē excitant diuersa beneficia dei & notant illa per fas

Tabula libri

- uñ mel vinũ lac frumentũ & oleũ *ca. vii. b. para. secundo*
 Deuotione tollit tẽtatio & etiã ipsa accidia *c. xij. o p. pa. i.*
 Deuotionis precĩũ habet ptes *cap. lo. vii. dd. para. primo*
 Deuotio sponse ad sponsum nota qualiter debz esse & quõ de
 bet queri ab ea ad amplexũ *ca. primo g. para. quarto*
 Deo duo pprie pueniunt. scz gloria & dominatus. & hec non
 nobis *ca. secũdo e. para. secundo*
 Deus debet a nobis vinci nota per quid: & quo debeat duci &
 quid ei propinandum. & quid victor eius meretur ab ipso
cap. lo. primo d. para. secũdo
 Dyabolus appetit similitudinẽ dei eleuationẽ sup alios ange
 los: nota q̃ dicitur cherub ptegens ambulans inter lapides
 ignitos. & datus est in faciẽ regum *ca. x. g. para. primo*
 Dyaboli corpus sunt damnati. de quo habet iob. corpus eius
 quasi scrutatur fusilia. cui⁹ autoritatis nota intellectu *ca.*
decimosexto KK. para. quarto
 Dyabolus expugnãdus est duplici manu *ca. x. e. pa. primo*
 Dyabolus in duobus debemus spoliare & in duobus aliqui
 eum sequuntur *ca. ij. a b & g. para. secundo*
 Dyabolus uincit a muliere forti: licet eius potestati nulla sit cõ
 pabilis super terrã. & nota q̃ sit eius domus & uasa eius atq;
 regnũ: & p que vincunt *ca. prio f. g. para. secũdo*
 Dies sponsi tres sunt *cap. tercio a. para. secũdo*
 Dies iudicij dicitur dies & nox respectu diuersor. *c. xvi. g. pa. iij*
 Dies iudicij dicitur nouissimus in numero & in pens. de quibz
 bus nota *ca. xvi. i & c. tt. para. quarto*
 Difficilia que extra nos excitantur sunt tria: sed disciplina su
 perantur *ca. vii. bb. para. primo*
 Digitus tres articulos habz & vnguẽ: & nota quid digiti quin
 qz sunt in utraq; manu spiritali & quid articuli & ungues
cap. iij. d. e f g. pa. secũdo
 Digiti tres notantur quibus mulier fortis fustum apprehendit
cap. lo. decimo a. para. secũdo
 Dilectionis mẽsura, nota qualis sit *ca. scdo a pa. primo*
 Diligere deũ ex toto corde & c. qliter itelligit nota *c. vii. r. pa. i.*
 Dilectio dei pfecta est pars optima beatitudinis. & uidet disun
 gui a fruitione *cap. xvi*
 Dilectio pximi habet quintuplicẽ fructum. & designat quinq;
 tuplici uino *cap. vii. f g h i K para. scdo*
 Disciplina nota quid sit & que difficilia circa que debet esse et

De muliere forti

- q̄ concupiscentiā mortificat **ca. vii. n. & bb pa. primo**
Disciplīna que est eruditio p̄ difficilia docet notabiliter q̄ pa-
tent **cap. xij. a & c. f. para. primo**
Discriminalia quid sint spūaliter **caplo xx. h para. tercio**
Discussio respectu cuius debet esse nota **ca. xvij. f. para. priō**
Diuitie multiplices notantur quas cōgregant filie quadrupli-
ces. scilz diuitie nature. diuitie concupiscentie. diuitie simu-
late iusticie & diuitie uirtutū & gratie. & he multiplicantur
multipliciter **cap. xx. a & c. para. priō scdo & tercio**
Diuitie uere q̄ ornāt aīam sunt sapiā & timor **c. xx. a pa. pri.**
Doctores superogare debent uerbū **ca. xvij. l para. primo**
Domestici tres sunt quibus mulier fortis dat triplicem predāz
caplo. vi. a b c pa. secūdo
Domestici quattuor domorū notant̄ octo: & quelibet domus
habet duos **c. xij. a b c d pa. secūdo** **Ibidem** q̄ quilibz do-
mesticus est uestitus duplicibz. & sic sunt xvi. uestes e & c. m
Dominū duplex notatur: nota in quez uel quos dominū ha-
bere debemus **cap. x. a pa. primo**
Domus multiplex notatur: scilz domus castri claustrī estiuālis
hyemalis: & de aliquarū domorū officinīs nota **cap. xvij.**
p & c. rr. para. primo
Domus due notant̄ spūaliter vicz estiuā & hyemalis. in quibz
nō est habitandū: quia in estiuā interficiūt eglorū & in hiema-
li Ioachim scidit librū uerborū dñi **ca. xvij. qq. rr. pa. priō**
Domus q̄ttuor nota: scz interiorē exteriorē supiorē & inferiorē
rem: interior est sanctitatis. exterior decoris: inferior uiduita-
tis. supior gaudiū Et nota p̄ q̄s domus figurant cū leguntur
q̄ttuor domus facte a Salomone **ca. xij. g & c. m pa. primo**
Domus Marthe in qua et Maria est: & p̄ quā religiosorū greg-
gatio significatur cōtinet omīa illa spūaliter que in domo
marthe corporaliter siebant **ca. xvij. pp para. primo**
Donatio p̄pter nuptias que datur sponse christi. nota quid sit
caplo. xx. bb para. tercio
Dotes anime & corpīs notantur **ca. xx. y para. tercio**

De E

- E**cclēsia assimilatur nauī quo ad quattuor partes & instru-
mēta q̄ in ipsa nauī reperiunt̄ **c. v. a b c d para. primo**
Ecclēsia quesita est christo. & quattuor modis inuenta **caplo**
primo a b c d. Et iterum specialiter ad duo est quesita & in-
uenta est. paragrapho quarto

Tabula libri

- E**lemosyna significatur p syndone; Ioseph. & nota qualiter sic
et uenditur *ca. xv. f. & c. K. para. primo*
- E**lemosynā dare faciunt tres virtutes. & etiam tria vitia impe-
diunt ne detur *ca. xi. e. f. para. primo*
- E**lemosyna pstat homini fiduciā spei *ca. xvi. g. para. secūdo*
- E**lemosyna debet dari ex pietate & cum affectu gratissime con-
solationis *ca. xi. a. b. para. secūdo*
- E**lemosyna debite facta debet habere quinque pditiones que sunt
quinque digiti manus largitatis *ca. xi. b. para. primo*
- E**lemosyna sextuplex facit bonum omnibus facientibus eam
cap. lo. xi. c. & c. h. para. secundo
- E**nigma. nota qualiter fides est per speculum & in enigmate
cap. lo. ix. d. para. primo
- E**piscopi debent superogare tria ex suo officio. sc; sacramētorū
administrationem. predicationem uerbi. & morum exem-
plum *ca. xviii. n. para. primo*
- E**quanimitas non est pars fortitudinis: sed est in omni parte ip-
sius *ca. xvi. y para. secūdo*
- E**rectio triplex notatur. sc; spci penitētie & ptemplariōis. & no-
ta a quib; hec tria erigūt & ad quid *ca. xv. a. b. c para. prio*
- E**ucharistia. nota panis quadruplex. exemplū malū quibuscūq;
est ad pfectū. alijs uero ad cumulū dānatiōis *ca. xij. q. pa. i.*
- E**xpediēs quid sit & respectu cuius & qnō sufficit in opē nisi et
licitū sit & honestū. de quibus nota *ca. xvi. f para. tercio*
- E**xtinguere non possunt quinque tenebre quintuplicē lucernā;
et nota custodiētia lucernā ne extinguat *c. ix. a & c. g pa. ij.*

De f

- F**elicitas vite actiue notatur cuius pfectio significat p gad
qui duplici benedictōe est benedictus. vna a patre. & alia
a legislatore *cap. xix. mm. nn. para primo*
- F**elicitas summa huius vite nota in quo consistit & que sequit̃
tur eam *ca. xiiij. p. q. r. para. primo*
- F**elicem se reputat deus qn nos inuenit *ca. primo d para. iij*
- F**ilie quadruplices notant; sc; nature mūdi legis & gratie. qua-
rū aliquę sunt virgines. quę aliquę laudabiles aliquę non.
singule aut diuitias congregant diuerfas tñ. & nota cū vna
sit q dicit supgredi vniuersas. vide in quibus: quia in uesti-
tu: in ornatu multiplici: et in diuitijs que sunt qdruplices. f.
in magnitudine doti: in multitudine rerū parafernaliū: in
excellētia donatiōis propter nuptias. et in lucro quotidia;

De muliere forti.

- no capitulo. xx. p totum nota tres paragraphos
Fetor dñatorū quid sit nota ca. xvi. t. para. iij
Fetor qualis erit in inferno nota ca. xvi. oo. para. iij
Fides est p speculū & in enigmate: & nota qualiter illa differit
ca. ix. d. para. primo: ibidem quomodo distinguitur ab intel-
lectu e: & quid sit fides vt est fructus ibidem g
Fides fructus spiritus notatur ca. xxij. f. para. primo
Fidelitas in tentatione pbatur ca. primo. f. para. iij.
Fidei fiducia confirmatur p signa ca. xvi. g. para. ij.
Fidēcia quid sit cuius differentie sunt confidentia fiducia & cō-
fortatio scdm Tullij opinionem ca. xvi. b. para. secūdo
Fidentia comprehendit sub se fiduciam & p̄sidentiam: parum
tamen differūt. & nota de duplici fidentia: scz spei & fortitu-
dinis capso. xvi. f. para. secūdo
Fiducia que aliquo modo differt a fidentia & confidentia est
triplex: scilz fiducia fidei spei & fortitudinis capitulo. xvi
f g para. secūdo
Fines vltimi tres sunt: scz nature anime & beatitudinis: & nota
harum partiū subdiuisiones ca. primo e. para. quinto
Fons duplex notatur: scilz sapientie & vite: & ad primum con-
uertuntur oculo contemplationis: ad secūdum oculo fructi-
onis capso. xvi. a. b. para. primo
Fortitudo: nota materiam circa quam sit & quomodo est me-
diatrix animi vt timeat quis timenda: & non timeat non ti-
menda: & audeat audenda & non audeat non audenda: &
quare hec faciat Similiter nota de timore bono multiplici
similiter & malo: Insuper de audacia mala & bona multipli-
ci capitulo. xvi. c & c s: para. primo
Fortitudo attenditur in duobus: vnum est difficultas actus &
operationis eius: alterū est altitudo roboris eius in vincen-
do: Primū consistit in tribus: scilz in aggrediendo: difficilia
secūdum in sustinendo aduersa: terciū non deficere in perfec-
rendo utrūq: vel longanimiter perseverare in utroq: p̄mis-
sorum De altitudine roboris nota subdiuisionem: & est in
quinq: ca. primo. a & c h. para. secūdo
Fortitudo ponit strenuitatem in illatis vel innatis difficulta-
tibus: in ratione fidentia: in animo magnificentiam: in pas-
sione patientiam & robur ca. xvi. b. para. iij.
Fortitudo vera pbat mille tentatōibus que tentatōes sunt pre-
cipue circa q̄tuor affectōes naturales ca. pri. a. pa. primo

Tabula libri.

- F**ortitudinis species sunt quattuor scdm Tullium. scz magnificientia fidentia patientia perseverantia: & his quinque inueniuntur addite in sacra scriptura: scz fiducia confidentia loquacitas gaudium confortatio & constantia: & nota omnium predictorum subdiuisiones caplo. xvi. para. ij. per totum
- F**ortitudo quintuplex notatur: & nota que sit illa qua mulier fortis debet esse accincta caplo. viij. c. & c. g. para. primo
- F**ortia decem notantur contra que certandum est & sunt septem capitalia vitia & tria adhuc adiuncta: & sunt quasi duces decem cum suis satellitibus. & nota quod contra hec fortia debet mitti manus quadrupliciter caplo. x. f. & c. v. para. primo
- F**ortissima notantur quinque que vincuntur fortitudine: & sunt illa quinque: deus: regnum dei: dyabolus: regnum dyabolis: & proprius animus ca. primo. d. & c. h. para. ij
- F**ortitudinis fiducia oratione & inuocatione dei innititur capitulo. xvi. g. para. ij.
- F**ortitudinis vestimentum aptatur per tria. scilicet per forficem acum & filum: de quibus nota ca. xvi. y. para. ij
- F**ortes in pugna spirituali merentur tria cum iacob ca. pri. a. pa. ij.
- F**rigus spirituale quid sit & nota quadruplex frigus caplo. xij. o p q r s. para. primo.
- F**rigus simul cum igne dānatos cruciabit ca. xvi. m m. pa. iij.
- F**ructus multiplex notatur spiritualis. scz fauus mel vinum lac frumentum oleum ca. vij. b. pa. ij.
- F**ructus manuum nostrarum dant nobis ad tria scz ad gustum. ad seminandum et ad gratias agendum cap. xxij. h i k. pa. primo
- F**ructus species dicitur fides ab Apostolo et nota quid sit ca. ix. g. pa. primo
- F**ructus spiritus notatur duodecim quos facit nos deus per angelos suos hic pregustare ca. xxij. c. & c. g. pa. primo
- F**ruitio dei est continuus gustus dulcedinis substantie dei et uis detur distinguenda a dilectione ca. xvi. e. pa. iij.
- F**ruitio oculi debet figi in fontem uite. et nota de duplici oculo ca. xvi. a b. pa. primo
- F**ruitio duplex reperibilis est in christo ca. primo c. pa. v.
- F**ruitio beatorum correspondet uermis conscientie in dāantibus capitulo. xvi. aa pa. iij
- F**usus notat sapientiam diuinam qua vestes preparantur sanctis. et hic fusus tribus digitis apprehenditur tripliciter capitulo. x. a b c. para. secundo

10

De muliere forti

De B

- A**d significat felicitatem actiuam. de qua nota capitulo
xix. m m n para. primo
- G**audiū perfectum comparatur vino in vineis engaddi. & nota
unde exprimitur. & in quo recipitur. & a qua fece eliquatur
et quomodo bibitur caplo. vii. e para. secūdo
- G**audiū quo pfecte anima gaudebit in patria complectū trīa.
caplo. xvi. n para. tercio
- G**audiū beatorū quo ad corpus & animā & ex parte utriusq;
ex septem spēaliter pplectū cap. xvi. l & c. r para. tercio
- G**audia beatorū notantur pulcre. nota singula capitulo. xvi
K l m n o para. quarto
- G**audiū fructus spiritus notat cap. xxij. d para. primo
- G**lorie cingulus qui fuit summo pontifici factus habuit quat-
tuor que designant quattuor de quibus beati in patria ha-
bebunt gloriā ca. xv. g para. secūdo
- G**loria non uana triplex est: scilicet conscientie spei & tribula-
tionis caplo. xvi. g h i pa. tercio
- G**loria uana multiplex notatur & excluditur exemplis illorū
qui casum expi sunt ex hmōi ca. xvi. K pa. tercio
- G**ula est inimica crucis christi. & significatur per goliath phili-
steum propter trīa. et nota huius vicij modos quinq; & qli-
ter supatur ca. x. m pa. primo
- G**ratia christi est semen per quod fructificatur capitulo pri-
mo b para. primo
- G**ratiam acceptam exercere debemus ut magis crescat. & gra-
tias referre deo debemus de perceptis gratijs capitulo. xxij
I K para. primo
- G**ratias agere quare et de quibus debemus nota caplo. xvij.
i para. primo
- G**ratiarū actio tres ptes habet ca. vij. cc para. primo
- G**ratiarū actio que designatur per Iudam a patre iacob et a le-
gislatore benedictum facit benedictam animam specialiter
in sex et in alijs multis. et est propriū angelorum in celis deo
ymnū canentiū ca. xix. aa & c. gg para. primo
- G**ratiarū actio nō potest fieri nisi ab his qui multa percipiunt
anima em̄ sterilis gratias non agit. et hec gratiarū actio mul-
tum deo placet cap. xix. f g h para. primo
- G**ratiarum actio de multis beneficijs nobis collatis debet esse.
capitulo. vij. b para. secundo

Tabula libri.

Gustus experimentum duplex notatur; sc; mali & furiatur. &
boni per experimentum dulcedinis eternorum; & hoc du-
pliciter ca. ix. b. c. para. primo
Gustus spūs pfortat ad laborādū magis ca. xxij. h. pa. prio

De D

Der & Onam detestabilē rem fecere & signatur p hos du-
os adulterātes uerbū dēi qui zelum animarū nō habē-
t quīs videntur habere ca. primo d. para. primo
Heresis durum bellum ingerit & nota per quos figurati sunt
heretici & quid faciant in ecclesia. Symoniaci autē his iun-
guntur cap. po. x. q. para. primo
Homo qualiter rectus sit & in quanto decore creatus sit notat
capitulo. xvi. a. para. iij
Homo pditus nō potest reperiri nisi p deum & hominē nota
de satisfactiōe pro homine ca. primo a. para. iij
Hominis miseria est in penis & cum uerecundia multorum &
alijs nota ca. xiiij. c. para. primo
Honestum quid sit & respectu cuius; & an sufficiat in opere no-
stro: nota de licito & expedienti an debeant concurrere in
opere ca. xvi. f. para. iij
Honor quid sit & honor anime sancte in quattuor attenditur
capitulo. xxij. m n o p. para. ij
Horror erit pena damnatorum; & nota quid sit capitulo.
xvi. pp. paragra. quarto
Humiliationis causa in nobis multiplex notatur capitulo.
xij. c. para. primo

De J

Jacob patriarcha duas uxores liberas & duas ancillas
habuit ex quibus duodecim filios genuit & filiam; no-
ta benedictionem ipsorum & omniū mysticum intel-
lectum ca. xix. b & c hhh. para. primo
Iacob lucta sua meruit tria sic & spiritualemente luctā gerens for-
titer cap. po. primo. a. para. ij
Ignis duplex notatur: vnus comburit & nota que sint illa. Ali-
us autem illuminat purificat & inflamat ca. xij. i. pa. ij.
Ignis infernalis qualis erit quo ad effectum nota capitulo
xvi. ll. paragra. iij
Inanis gloria differt a supbia; & nota p quid figuratur & qua-
liter expugnatur cap. po. x. o. para. primo.

De muliere forti

- I**nuites spiritualiter quid sint nota **ca. xx. m para. tercio**
Inclinatio duplex notatur. scz supbie & duricie cordis. & nota
per que iste fiant **cap. so. xi. a para. primo**
Inde uotio oritur ex tentatione **cap. so. xij. nn oo para. primo**
Indiscretio siue indiscreti designant p symeon & leui uasa ini-
quitatis. & p benedictione potius maledictione accipiunt.
Quis computant inter luctatores & israelitas. & nota q etia
scandalizant penitentes **ca. xix. x para. primo**
Indumentum duplex notat. s. fortitudinis & decoris. & qliter
aptant ista. & ad quid induit sponsa christi. nota de oibus p
tribus fortitudinis: & de cōcentu omniū virtutū tā politica-
rum q̄ theologicae **ca. xvi. c pa. prio: usq: ad q̄rtū para.**
Indumentū mulieris fortis est bislus & purpura: quibus signi-
ficatur iustificatio & decor. decor aut in tribus est **cap. xij**
a b. para. secundo
Indumentū sponse christi siue mulieris fortis est ad modum in-
dumēti spōsi in fortitudine & decore: & induit ad iocū dita-
tem uiri sicut Hester. sed nota q p̄trario ordine uestit his in-
dumētis sponsus & sponsa **ca. xvi. s pa. tercio**
Indumēta domesticorū notant sedecim **ca. xij. c & m pa. ij.**
Infernus dilatus est & ignis eius qlis sit: & quādo creatus no-
ta **ca. xvi. ll para. quarto**
Infirmitas proprie cognitio ppenditur ex flagellis aduersita-
tum **cap. xij. a para. primo**
Inimicos tres habem⁹: & a quolibet debemus accipe duo spo-
lia: & sunt duo inimici inter illos a quibus etiam aliqua nō
debemus accipe sed sua dimittere: nota de spolijs in bono &
in malo **ca. lēdo a & c. g para. secūdo**
Inope nota quis dicat. sunt aut inopes duplices **c. xi. cd. pa. i.**
Imprecabilia sunt tria. scz gratia uirtus miraculorū & spūalis di-
gnitas. & circa ista sunt tres symoniaci. scz Symon Iezi & Ia-
son **ca. vii. q para. primo**
Inspectio bonorū operū nostrorū debet fieri etiā a nobis: nō ta-
men ut egit pharizeus in euāgelio **ca. xviij. h para. primo**
Intellectus quadruplici uisione experit eternā ueritatē. distin-
guat aut intellectus a fide. a mūdicia cordis. & a fructu beati-
tudinis **ca. ix. d e f g para. primo**
Intellectus damnatorū nota qualis erit. & quas tenebras habe-
bit **cap. xvi. cc para. quarto**
Inuenire hoiem pditū nō potuit nisi deus & hō **c. i. a pa. ij.**
bb ij

Tabula libri

Inuenti sumus a deo p̄cipue ad duo **ca.** primo et para. q̄rto
Inueniri aliquid dicitur quattuor modis. & om̄ibus istis mo-
dis inuenta est fortis mulier. id est fidelis anima uel ecclesia.
cap. primo a b c d para. quarto
Ioseph terciū gradum contemplationis qui est illuminatio in-
tellectus designat. longa autem benedictiōe a patre benedi-
citur. filii & a legistatōe **ca.** xix. tt & c. ff para. primo
Ira exagitat iracūdos sicut **Saulem.** nota signa irati **capitūlo**
decimo i para. primo
Ira duo mala facit in proximo **ca.** xviij a para. primo
Inuidia proprie persequitur fratrem & inimicum. & competit
huic uitio tremor capitis. ortum autē habet a dyabolo **ca.**
pitulo decimo h para. primo
Iubilus quid sit nota **ca.** xvi. a para. quarto
Iudas benedictus a patre Jacob gratiarū actionē significat que
in multis benedictā facit animā **ca.** xix. aa & c. gg pa. prio.
Iudicis christi in iudicio forma describitur nota autoritatē po-
sitam **cap.** xvi. ff para. quarto
Iudiciū extremū siue dies iudicii dicit̄ dies & nox respectu di-
uersorū. & erit sine p̄uisione hoīm **ca.** xvi. g pa. q̄rto
Iudiciū extremū rectū apparebit. & est cum armabit creaturas
in ultionē inimicorū **ca.** xvi. mm para. quarto
Iudiciū extremū nullū adeo efficacē testem audiet sicut opa. &
hoc triplici de causa **ca.** xxij. h i K l para. scdo
Iudiciū habebit q̄ttuor ordines. sc̄y iudicātes. & quidā iudica-
bunt. & diuidunt in saluandos & p̄demnandos. & erunt cō-
demnandi & nō iudicandi **cap.** xiiij. s para. primo
Iudices notātur quidam corrupti qui possunt corrigi. & sunt
duo. sunt & alij duo semp̄ peruersi. qui cōdemnandi & iudi-
candi sunt. alij duo iudicabūt **ca.** xiiij. v x y para. primo
Iusticia cingulo comparat̄ **ca.** xv. a para. secundo
Iusticia cōsistit in debito & decenti **ca.** xvij. K para. primo
Iusticia ponit decens in ore. debitum in opere. & nota quid ad
superiores quid ad proximos & ad inferiores & quid ad se
et quomodo ordinat iudices & quomodo decens ad deum
cap. xvi. b para. tercio

De k

Athene inferni quid sint. & dicuntur rudentes ab aposto-
lo Petro **ca.** xvi. rr para. quarto

De muliere forti

De I

- Aban persequitur iacob in monte galaad. & querit ydo-
la. sed delusus est. nota spūaliter. sūp nota triplicē luctū;
ipsius iacob cum Laban scdm tria vitia ca. x. c para. prio.
Lac spūitale ex duab⁹ māmillis mittitur. & est duplex ad nu-
triendum paruulos in christo ca. prio c & g para. primo
Lac uberum quo sponsus & sponsa pascuntur. nota quale sit.
cap. secūdo a b para. primo
Lachryme multiplices sunt cap. lo. vij. t para. primo
Lamech uenator notatur. & est eius uenatio in concupiscentia
et ira. et qdlibet vitium duo mala facit ca. xvij. a pa. prio
Lampas nostra ne extingatur sed custodiatur requirit qui
q. scilicet castitatem pietatem charitatem desiderii celeste &
humilitatem. & nota quibus hec comparantur. capitulo
nono g para. secūdo
Lanc sex sunt genera ab one christo accepta. & a legislatore la-
na accepta est duplex. similiter a patriarchis & prophetis. &
a quolibet duplex. Item a sanctis noui testamēti. scilicet apo-
stolis martyribus doctoribus confessoribus virginibus vi-
duis & a bonis cōiugatis ex quolibet ordine duplicē lanam
id est diuersa genera virtutū uel exempla vite quibus uestiri
debemus ca. quarto d. & c. o para. primo
Largitatis manus aperitur p tres virtutes. & clauditur per tria
vitia cap. xi. e para. primo
Laus precipue est ppter opera cap. xxij. a para. primo
Laus quadruplex notatur mulieris fortis. scilicet ex parte lau-
dantiū. ex parte diuitiarū. ex parte forme & pulcritudinis
et ab operibus cap. lo. xix. a para. primo
Laus mulieris fortis. id ē anime fidelis est a filiis scdm tres mo-
dos beatitudinis. & a viro eius. scz christo. etiā a tribus lau-
datur. scz ab utilitate secunditatis. & dignitate. & ammirabi-
libus mysterijs cap. xix. a b c d para. secūdo
Laudabilis erit anima fidelis in sex portis. de quibus nota. et
erit laudabilis a suis operibus triplici de causa. & laus ei⁹ in
quattuor attendit ca. xxij. a & c p para. secūdo
Laudabilis quis est ppter timorē qui tria facit in homine. non
tamē in hoc seculo quis laudari debet ca. xxi. a b pa. scdo.
Laudare deū debemus. nota in quib⁹. & quid facit hmōi laus
in nobis. uel quid impetrat p laudes dei ca. xvij. K pa. pri.
Lectulus Salomonis est aia. quē lectulū ambiūt sexaginta for-

Tabula libri

- tissimi cum gladijs **cap. viij. a para. primo**
Lena fortior est leone. & sicut leonaz nemo suscitare potest. sic
 nec dyabolus manentē in gratiarū actione ad peccatū potest
 excitare **ca. xix. dd & gg para. primo**
Letitia cordis vinū est. & nota unde oriatur **ca. vij. c pa. scđo**
Lex clemētie triplex notat **ca. xvij. cd para. secundo**
Liberi arbitrij & uolūtatis opantis ē uita actiua **c. xix. d pa. i.**
Licitū quid sit. & an semp licitū sit faciendū, nota etiā de hone
 sto & expedienti **ca. xvi. f para. tercio**
Lingua cordis duplex: scz desiderij & deuotionis. & scđm has
 linguas est duplex lex **ca. xvij. a & c para. secundo**
Lingua oris que meditat sapiētiā quattuor debet seruire que
 notant ibi **Os iusti. &c. ca. xvij. b para. secundo**
Linteamina spūalia que sunt nota **ca. xx. r para. tercio**
Linū significat candorē virtutis humane. & nota qualiter hoc
 linū a diuersis sanctis ueteris & noui testamenti accipitur dī
 uersimode **ca. quarto e f & c. o para. primo**
Linū opari debemus in hierusalē et nō in egipto. quia illud p
 cūsum est grandine. nota de duplici lino & quid significet.
cap. quarto c para. primo
Longanimitas qd sit. et sub q̄ pprehēdit uirtute. **ca. xvi. c pa. ij**
Longanimitas que p̄tinet sub patiētia est triplex. scz misericor
 die spei & fortitudinis **ca. xvi. m n o pa. secūdo**
Longanimitas fructus spūs notat **ca. xxij. e para. primo**
Longe quadruplex notat. et de quolibet portat mulier fortis
 panem vnū. & sic scđm quadruplex longe quadruplex erit
 et panis **ca. quinto a b c d e pa. secūdo**
Loquutio sapientis significatur folijs oliue que nō cito deflu
 unt **ca. vij. b para. primo**
Loquacitas in malis significat folijs arbor. que cito amittunt
 folia et nō folijs oliue **Est autē cōiter in dolo. in detractōe. in**
mēdatio. in ociosis. maxime autē in duob⁹ vicijs solet esse. i.
gula & luxuria. causatur autem ex carētia charitatis ad deū.
cap. vij. b para. primo
Loqui sapiētiā quattuor requirit que notātur in **Os iusti &c.**
ca. xvij. b para. secūdo
Lucerna quintuplex notat. sifi & tenebre totidē in quib⁹ tamē
 nulla extinguitur. & nota quinq; lucernā custodientia ut nō
 extinguatur **ca. ix. a & c. g para. secundo**
Lucām spiritualis pugne fortiter aggrediens & vincens mero

De muliere forti.

- tur tria sicut iacob in genesi **ca. primo a para. ij.**
Lucta quadruplex notatur. siue manus luctantis quadruplex
est **cap. x. b c d e para. pmo** Ibidē nota subdivisiones lucte
Lumborū tres sunt proprietates. et nota tres lūbos spiritali-
ter acceptos. quorū quilibet diuiditur in duos **cap. octa**
uo h i **K para. primo**
Lunule ornāmēta sunt mulierū **capitulo. xx. c para. tertio**
Luporū natura notatur et quare benyamin lupus rapax dici-
tur **ca. xix. ggg para. primo**
Luxuria forte bellum ingerit. et nota quos deſcit et quomo-
do vincitur **ca. x. n para. primo**

De **D**

Dagnanimitas brachium dicitur. et nota de huius disposi-
tione et robore. vel quibus armari debeat **capitulo octa**
uo a b para. secundo

Magnificētia quid sit nota **ca. xvi. a para. secundo**

Magnificētia quintuplex notatur scz gratiarū actionis libe-
ralitatis potestatis laudis siue glorie et fortitudinis **capitu-
xvi. d para. secundo**

Malū pene nō est malū simpliciter. et diuiditur in decē scdm
q flagella decē modis infliguntur **ca. tertio a para. primo**

Malū pene quintuplex adiunctum quintuplici bono notatur
ca. tertio b & c. l para. primo

Manasses et effraym filij ioseph notāt secunditatem cōtempla-
tū intellectus: et benedicuntur hī filij cācellatis manibus
nota de effectu intellectus illuminati **ca. xix et para. primo**

Mansiones in domo patris que multe sunt designātur per mala
granata **ca. primo d para. secundo**

Māfuetudo fructus spūs notatur **ca. xxij. e para. primo**

Manus quibus operari debemus spiritaliter nota quid sine
require operare per totum

Manus quadruplex notatur certātis et luctātis scdm quadru-
plicem luctā **ca. x. b c d e para. primo**

Manus quadrupliciter mittitur cōtra decem fortia: siue cōtra
decem fortes bellatores et eorum satellites. nota hec fortia **ca.
x. f & c. v para. primo**

Manus largitatis aperitur per tres virtutes et p tria vicia clau-
ditur **ca. xi. ef para. primo**

Manus largitatis in pauperes quinq; debet habere digitos **ca.
xi. b para. primo**

Tabula libri.

- M**argarita quam negotiator euangelicus emit nota quid sit
et de negotiatione triplicis pecunie in tribus terris capitū
lo. ix. i. ¶ l. para. primo
- M**aris pericula nouem sunt nota spiritali intellectu ca.
quinto f. & c. r. para. primo
- M**artyrum fortitudo collaudatur p. audaciam que aggreditur
periculosa. Et figurata ē in libro Iudicū ubi dicitur ¶ Cor meū
diligite principes israhel & c. ¶ Nota expositionem autoritatis
ca. xvi. m. para. primo
- M**athathias audaciam intrepiditatis bonam habuit ca. xvi.
l. paragra. primo
- M**atrimonij iure dantur sponse a sponso sex bona ca. tertio
f. & c. l. paragra. primo
- M**aturitas nota quid sit. et sub qua parte fortitudinis contine
tur ca. xvi. t. para. secundo
- M**editatio quid sit nota ca. xvij. d. para. primo
- M**editatio nostra in tribus debet esse scz in scibilibus ad iocun
ditatem quibus corroboratur fides. et in operabilibz ad vti
litatem. et in celestibus ad affectum dulcorandum ca. vij.
aa. paragra. primo
- M**eretrix magna de tribus se iactat diuitijs capitū xx. c. p.
r. paragra. secundo
- M**eretricio habitu quedam deuirginant castitatem. nota signa
meretricum ca. xx. c. para. primo
- M**illenarius numerus pfectus est ca. pmo a para. pmo
- M**ilitia hominis in mille tentationibus exercetur que tenta
tiones precipue sunt circa quattuor affectiones naturales scz
spem merū merorē et gaudium. et in tali militia vix reperi
tur quis fortis ca. pmo a para. primo
- M**iseria conditionis humane notatur. & ad quid sit nobis hec
consideranda ca. xij. c. para. primo
- M**isericordia significatur duobus hostijs oliuarū que fecit salo
mon in sancta sanctorū. nota qūo deus exit p. vnū hostiū ad
nos & nos intramz ad eū p. aliud ca. vij. d. e f g h pa. pri.
- M**isericordie duo genera notantur scdm q. in opes dupliciter
dicuntur ca. xi. c. d. para. primo
- M**isericordie oleū pater celestis nobis exhibuit in quattuor pci
pue scz in redēptiōe. in pcellione venie delictorū. in castigati
one correctōis etī acceptōe nri seruitij ca. vij. d. e f g para. i.
- M**isericordie oleum tria facit scz pacem inter nos & deum. celli

De muliere forti

- tudinē ineriti & illuminationē eterni viroris **ca. viij. f. pa. i.**
 Misericordie opa notantur vij. corporalia & vij. spiritualia **ca. viij. h. para. primo**
 Mititas quid sit notatur **ca. xvij. K. para. primo**
 Mitre spūaliter quid sint notatur **ca. xx. g. para. tercio**
 Modestia fructus spiritus notatur **ca. xxij. f. para. i.**
 Mollities carnis etiā pfectis in vita actiua scdm sumimū statū virtutis animi insidiat. Quis zelū aīarū habeant & scripture dulcedine fruuntur. atq; saluti animarum vsq; adeo inuigilant vt se murum pro domo israel apponāt **ca. xix. m. & c. q. para. primo**
 Monile vnde dicitur et quare dabatur sponis **ca. i. d. para. i.**
 Monilia spiritualia quid sint notatur **ca. xx. e. para. tercio**
 Monumētū xpī sunt paupes. & visitatī hoc a duobus angelis & maria. cuius intellectū nota spiritualem **ca. xi. a. para. i.**
 Mors vt sit secura requirit conscientiam bonam & bona opa **capitūlo xiiij. p. q. para. primo**
 Mors fugiet a damnatis quo ad corpus. nota rationem **ca. xvi. s. para. quarto**
 Mortalitas nostra nobis est in pena & verecundia nostre natiuitatis & debet esse p nostra humiliatione. nota causas multiplices huius humiliationis **ca. xij. c. para. primo**
 Mortificatio carnis significatur per cingulum. & ad quid sit utilis notatur **ca. xv. c. para. secundo**
 Mulier differt a viro. primo qā generat in se ex alio. scdo ppter quattuor instrumenta quibus differt a viro. & hec cōueniūt ecclīe siue etiā anime fideli & specialiter prelato & p̄dicatori de quibus notatur p singula **ca. primo b. & c. g. para. i.**
 Mulier. nota q tria fuerunt in formatione prime mulieris. & hec etiam inueniri debent in spona vt conseruetur confidentia viri in ip̄a **ca. secundo l. para. primo**
 Mulier fortis spona christi dicitur eius vxor soror & mater **cap. xiiij. s. para. primo**
 Munditia cordis nota quale lumē facit in nobis **ca. ix. f. pa. i.**
 Mundus docet nos vt ip̄m odio habeamus non vt diligam⁹ **cap. xij. d. para. primo**
 Mundus cōfundit in se confidentes. nota figurā. dat tñ mūd⁹ quibusdā cōfidētīa. & nota ex quib⁹ **ca. xvi. h. para. secundo**
 Mundus triplex bellū ingerit sc̄tis vel triplicē luctā. Similiter et multiplicem eis ingerit deceptionem. et quādoq; mundus

Tabula libri.

facit fedus cū sanctis sicut laban cum Jacob *ca. x. c. pa. primo*
 Mundum spoliare debemus in duobus: et duo mala nobis
 mundus facit *ca. secundo d et f para. secundo*
 Munificencia domus spiritualis que uocatur domus castri multis
 plex notatur *ca. xvij p q r para. primo*
 Murenule spirituales quid sint *ca. xx. K para. tercio*
 Mustū malorū granatorū. nota quid sit *ca. primo d pa. secdo*
 Mutatoria spiritualia que sint notatur *ca. xx. p para. tercio*

De A

Acture sunt duo fines *ca. primo e para. quinto*
 Navis habet plures ptes et officinas et instrumenta puta
 malū velū &c. et nota quomodo ecclesia ei assimilatur quo
 ad singula premissa *ca. quinto a b c d para. primo*
 Navis quadruplex notatur spiritualiter scz nauigatiū pugna
 tium piscatium et institoris siue mercatoris. nota de singulis
 et de nouem periculis que imminēt in maria nauiganti
 bus *ca. quinto e &c. t para. primo*
 Negotiator triplex notatur scz maledictus dolosus et benedi
 ctus. et quid faciūt singuli. nota *ca. xv. h i K l pa. secundo*
 Negociatio mulieris fortis est bona triplici experimēto scz per
 experimentū gustus. p experimentum visus. et p experime
 tū gustus coniuncti visui. nota quadruplicem visionem et
 de multiplici gustu *ca. ix. d e f g h para. pmo* Similiter. no
 ta quibus pecunijs sit negociatio eius scz pecunia ppria. pe
 cunia viri. et cū pecunia communi vtriusq. et in quibus ter
 ris fiat hec negociatio *Ibidem i K l*
 Negociatio spiritualiū bonorum sit naui institoris. nota qui
 sunt thesauri ista naui collecti *ca. quinto t para. primo*
 Nemroth venator notatur. significat autem potentes qui sub
 ditos multipliciter opprimunt *ca. xvij b para. primo*
 Neptalym significat scdm gradū contemplationis sicut dan
 primū. et significat latitudinē ammirationis circa diuina q
 delectat. nota eius benedictionem a patre et legislatore *ca.*
xix. K K l para primo
 Nix qualiter generatur. et quomodo impugnationē inimici
 significat. nota *ca. xij. n o para. primo*
 Nix quedam mala qdam uera et bona. et prima equaliter im
 pugnat quattuor domus *ca. xij t v para. primo*
 Nix quadruplex notatur quadruplicem domū impugnans
ca. xij o &c. s para. primo

De muliere forti.

Nobilitas quid sit nota: & q̄ quadruplīter dicit̄. sc̄z nature s̄a
pietie virtutis & nobilitas efficacie *ca. xiiij. b c d e. pa. pri.*
Nouissimus dies iudicij erit nouissim⁹ in numero: nouissim⁹
in gaudijs: & nouissimus in penis *ca. xvi. i & c t. para. iij*
Nox triplex nota: a q̄ mulier fortis surgit *ca. vi. a. pa. primo*
Nuptias secūdas contrahere peccatum non est q̄uis honesta-
tis rationem non habeat. nota de quadaꝝ que viginti duos
viros habuit successiue *ca. xx. b. para. primo*
Nutrire christum quid sit & ipsum quiescere in sinu mulieris
capfo. iij. b. para. primo

De O

Obedientia tria debet habere sp̄caliter *ca. vii. x. pa. pri.*
Obedientia dicitur syndonis: & nota quando perfecta
sit *capfo. xv. d & h. para. primo*
Obedientie domus est claustrum: & debet habere multas offici-
nas sp̄rituales *ca. xviii. t & c p. para. primo*
Otium quadruplex notatur: scilz curiositatis: pigritie: igna-
vie: & festiuantium: Nota an quodlibet otium habet paneꝝ
suum cum dicatur de muliere forti. Panem otiosa non co-
medit *capfo. xviij. a b c d. para. ij.*
Oculus mentis excecatur peccato: concupiscentia: & phanta-
sia corporea *ca. vii. y. para. primo*
Oculus duplex notatur: sc̄z contemplationis & fruitionis *ca.*
pitulo. xvi. a b. para. primo
Odio habere mūdū docet nos mūd⁹ ipse *ca. xij. d. para. pri.*
Offerre deo debite exigit duo: & contra vnum egit Cayn *ca.*
pitulo. vij. q. para. primo
Olfactoriola sp̄talia nota *ca. xx. l. para. iij.*
Oliua tria in se habet: discretionem sexus: stat virentibus folijs
fert fructum cum ossibus. vtilis autem est dijs & hominibus
& figurat tria Nota quid sp̄ritualiter significant ista *ca.*
pitulo. vij. a & c i. para. primo
Opacitas corporum & deformitas damnatorum vnde erit no-
ta *ca. xvi. x. para. iij.*
Operari debemus instanter & hoc contra pigros: & cum con-
silio contra indiscretos & qui non sc̄dm deū Et debet opus
nost̄rū pcedere ex duabus manibus: ibi nota de natura ma-
nus: & quid digiti significant: & q̄ vna manus nostra debet
esse sinistra: & quid articuli digitorum: & quid ungues sin-
gulorum: & quid color manus *ca. iij. a & c g. para. ij.*

Tabula libri.

- O**pera nostra qualiter debent esse notatur in opari: ut patuit
Opera nostra bona debent fieri cum estimatione discretionē &
 prouisione maturitate simplicitate & multa cum continua
 tione *ca. vij. q. r. s. t. para. primo*
Operū nostrorū fructus datur ad tria: scz ad gustū ad seminādū
 & ad gratias agendū *ca. xxij. h. i. K. para. primo*
Opus bonum significatur fructu oliue qui est cum ossibus
ca. vij. c. para. primo
Opus nostrū debet esse licitū honestū & expediens: de his tri
 bus nota quid dicant *ca. xvi. f. para. iij*
Opus nostrū ex magnanimitate pcedere debet que significat p
 brachium: Nota arma illius brachij *ca. viij. a. b. para. ij*
Opus supererogationis triplex notatur: scz uerbi, laboris: &
 cure que paulus habuit, & sunt perfectorum hec tria *ca.*
capitulo. xviij. l. m. n. para. primo
Oratio ad qd debeat fieri & qliter notat *ca. xvij. h. pa. primo*
Orationis prolixitas maxime tenenda est tribulationis tempe
 capitulo. xij. b. para. primo
Oratio manasse ponitur que a quolibet peccatore scienda est.
caplo xij. c. para. primo
Ornatus multiplex notatur mulierum, sed nota spirituales in
 tellectum *ca. xx. a & c. x. para. iij.*
Ornatus qui dat spōse a sponso in duob⁹ p̄sistit *ca. iij. l. pa. i.*
Os duplex notatur, scz cordis & corporis: & os cordis aperitur
 sapientie: scz considerande addiscende meditande gustande
 & alloquende. **O**s etiam corporis quinq; modis aperiri de
 bet: scz in confessione: oratione: gratiarū actione, in laude: &
 in p̄dicatione *ca. xvij. b & c. l. para. primo*

De p

- P**acem facere debemus cū quattuor *ca. xvij. K. pa. i.*
Panis quadruplex notatur quē portat mulier fortis de
 quadruplici longo *ca. v. a. b. c. d. e. para. ij*
Panē an habeāt ociosi: cū dicat de muliere forti: panem ociosa
 nō comedit: Nota qd quadruplex ocīū *ca. xvij. a. b. c. d. para. ij*
Patiētia definit & explicat definitio: Nota scdm singulas dicti
 ones & lōganimitas sub ea p̄hendit *ca. xvi. c. para. ij.*
Patientia notatur triplex: scz alinina & astucie siue calliditatis.
 & tertia est virtutis: que est duplex: scz spei & fortitudinis: Et
 istius sunt tres effectus *ca. xvi. i. K. l. para. ij*

De muliere forti

- P**atiētia fructus spūs notatur *ca. xxij. e. para. primo*
Palme extendi debent ad paupes: & sunt due: **Nota** quid palma manus significat *ca. xi. a. b. para. ij*
Paraferalia sponse christi nota qd sint *ca. xx. aa. para. iij.*
Parietes quattuor notātur q̄z qlibet septem h3 colūnas: **Nota** virtutes cardinales *ca. xviij. ll m m nn o o. para. primo*
Passio saluatoris designatur per stragulatam uestez scdm vnz eius expositiōem: & illa uestiri debemus: & est pro nostra cōsolatione: **Nota** per quam vestem sit figurata ista passio capso. xij. a. b. para. primo
Pastores ecclesiarum & sacerdotes ceteri notent & caueant quorūdam clericorum peruersorum malitiam quo ad p̄dicatiōem: audientiam confessionum: & sacramentorum collationem &c *ca. xv. l. & q. para. primo*
Patrie celestis desiderium in corde absconditum ager cordis vocatur. quod dum quis inuenit homo alia omnia tanq̄ nihil ducit: & huius agri est preciz triplex. sc̄piz affectus instantissima oratio: & cordis exaltatio *capitulo septimo p & dd. para. primo*
Pauor nobis iesse debet & ideo accincti gladio *ca. viij. a. pa. i.*
Pauperes sunt recreandi abundantissima pietate: & gratissima consolatione *ca. xi. a. b. para. ij*
Pauperes sunt monumentū xp̄i. & illud visitari debet q̄ visitatio est duplex: & designata p̄ duos angelos *ca. xi. a. pa. pri.*
Pax fructus spūs notatur *ca. xxij. d. para. primo*
Peccator quattuor infert christo: sicut & quattuor passus est **Io**seph a fratribus suis *ca. primo e. para. iij*
Peccatum omne habet in se duo concurrentia: scilz superbiam & libidinem: & significantur per duos iudices iniquos *ca. pitulo. xiiij. x. para. primo.*
Peccatum curuam facit animam: **Nota** quando & per quid erigitur anima *ca. xv. b. para. primo*
Peccata in mūdo generalia sunt tria significata per tria que fuerat achor: de omnibus autem pure confitendum est *ca. xiiij. g. para. primo*
Peccata dicūtur rubra ut coccinum & uermiculus: & tamen supra niuem dealbari possunt *ca. xij. v. para. primo*
Peccata vitare siue cessare a peccato docet nos aduersitas *ca. pitulo. xij. f. para. primo*
Peccata damnatorum patebunt. **Est** autem hoc vna ex peris

Tabula libri.

- penis ipsorum **ca. xvi. ff. para. quarto**
Pene siue flagelle dantur a deo decem modis: & non sunt simp-
 pliciter malum **ca. iij. a. para. primo**
Pene quintuplices dantur cum bono reddito sponse a christo
 quintuplici rōne **ca. iij. b. & c. l. para. primo**
Pene dānatoꝝ erūt penes q̄ttuor. scz modū resurgēdi: penes re-
 surgētes: penes iuditiū: & penes carcerē. **Nota** subdiuisione
 partiū istarum **ca. xvi. p. & c. t. para. iij**
Pene infernales noue veteribus p̄tinue supuenient: non tamen
 p̄cedentes cessabunt **ca. xvi. m. para. iij**
Penitētia erigit incuruatā aiām s̄z nota qñ **ca. xv. a. pa. primo**
Penitētia designatur nauī quā christus etiā ascendit ut possit
 ire trans fretum **ca. v. e. para. primo**
Penitens debet cingulo humilitatis cingi. **Nota** que debeat ha-
 bere **ca. xv. b. c. para. ij.**
Penitēs qui designatur per sybam habet aliqua offerre domi-
 no suo nota **ca. xij. c. para. ij**
Penitens designatur p̄ Heliam fugientem **Gezabel** & dormiē-
 tem subter iuniperū: **Nota** ad quid cōfugere & qd fugere &
 ubi quiescere & qualiter se habere debeat **ca. v. b. para. ij.**
Penitēs duas bñdictōes meretur sua lucta q̄ sit duob⁹ brachijs
 sed nota q̄les manus p̄sentare habet patri **ca. x. b. pa. prio**
Pericula maris nouē sunt: **Nota** spūaliter **ca. v. f. & c. r. pa. pri.**
Periscelide quid sint spūaliter nota **ca. xx. i. para. iij**
Perseuerantia quid sit: & q̄ constantia sub ea comprehenditur
 notatur **ca. xvi. c. para. ij**
Perseuerantia victima pars fortitudinis est triplex: **Et** sine istis
 duobus nullus bonū incipit **ca. xvi. p. q. r. s. para. ij**
Perseuerare longanimiter facit fortitudo **ca. primo. c. pa. ij**
Pietas quid sit cuꝝ est donū spūsancti: & qualiter p̄ hanc par-
 uuli in christo sint fouendi: p̄lati autē & p̄dicatores hanc p̄-
 cipue habere debent si fructificare uolūt: **Figuratur** p̄ fonteꝝ
 sanguinis: & nota q̄ hoc instrumentū mulieris duo speciali-
 ter corūpūnt sic & pietatem in p̄lato **ca. primo. f. pa. prio**
Pietas in pauperes duo debet habere. scz ex bonitate subueni-
 re: ut antiqui fecerūt patres: & abūdantissime p̄solari: nō cū
 conuitio subuenire **ca. xi. a. b. para. ij.**
Pigritia dissoluūtur virtutes: oritur tentatio: & destruitur con-
 uersatio charitatis **ca. iij. a. para. ij**
Ponderositas in corporibus damnatorum significata est per

De muliere forti

- molarem **cap. xvi. v para. quarto**
Porte notantur sex. scz vite mortis iudicij inferni celi paradisi. et in singulis portis anima fidelis que est mulier fortis laudabilis inuenitur **cap. xxi. a & c. g para. secundo**
Porte duodecim notantur. tres ad aquilonem. tres ad orientem. tres ad meridiem. & tres ad occidentem. & in omnibus his necessariis habemus federe **cap. xii. f & c. r para. primo**
Potentes quattuor modis opprimunt subditos. & significatur per nemroth **ca. xvi. b para. primo**
Precepta duo fuerunt data primis parentibus. scz nature & discipline. primū subdiuiditur in duo **ca. xx. b para. secundo**
Precepta decem notantur quid precipitur uel phibetur p ipsa nostra **cap. xvi. i para. primo**
Preciū nostrum quod est deus. pcul dicitur esse quattuor modis. nota pulcra **cap. primo a b c d para. quinto**
Preciū nostrum deus p latitudinē procul est. & est pciū nostrum ubiq; scilicet in celo & in inferno cum ubiq; habemus materiā gaudiorū **ca. primo d para. quinto**
Pretiū nostrū est in ultimis nature. in ultimis anime. & in ultimis beatitudinis. & nota circa hec subdiuisiones pulcre **capitulo primo e para. quinto**
Preciū adhuc subdiuiditur in pciū regni redemptionis & corone ibidem nota f g h
Preciū sextuplex notat scdm. qd ē sextuplex ager. & nota qd qdlibet pciū habet tres ptes **ca. vi. v x y aa bb cc dd pa. prio.**
Preda triplex notatur quaz mulier dat tribus domesticis **capitulo. vi. a b c para. secundo**
Predestinatio est respectu boni creationis & boni gratie puenientis & aliorum bonorū gratie **ca. tercio b para. primo**
Predicator tres lumbos habere debet. & quilibet diuidit in duos. & nota quid circa lumbos istos sit agendū. **ca. vii. h i K pa. i.**
Predicare quid debeat p̄dicator. & ad quid debet tendere p̄dicatio. & in p̄dicatore quid exigit **ca. xvi. l para. primo**
Predicatoris officiū notat p Isachar benedictū a iacob. idē autē officiū plati principaliter exercere debent qui p zabulon designantur. de utroq; uide **ca. xix. q r s para. primo**
Predicatoris officiū et curam animarū sibi & alijs fructuose assumit quis cū ad summū statum virtutis animi puenit & dulcedinē contemplationis in gustu mentis cognoscit. post quē statū animarū zelus exardescere debz. quia hic in scriptis

Tabula libri

- re agro delectatus mouetur ad omnia mādāta domini pfi-
cienda. & ideo duplici mercede dignus est cū talis se muru-
ponit p ouibus. nō tñ adhuc liber est quin carnis mollicies
ei insidiat **ca. xix. m n o p q para. primo**
- P**redicatio p syndone; Iohānis figurat: nota qliter esse debeat
et qualis p̄dicator in vīta & scia; & q; quinq; p̄dicator facere
debeat **ca. xv. g & l m n o p q para. primo**
- P**redicationis fructus dupliciter impeditur: nota de exhorta-
tione **ca. primo e para. primo**
- P**relatus ecclesiasticus debet superogare aliqua opa que notā-
tur p Moysen Aaron & Mariā: nota autoritatē Petri ubi dī-
cit regale sacerdotiū **ca. xviij. n para. primo**
- P**relatus nō predicans reus erit ut dicit in Ezechiele. & nota il-
lius duo sunt vicia circa uerbū dei quod tractare debz. & de
signant p duo vicia matricis **ca. primo e para. primo**
- P**relato siue etiā predicatori puenit habere quinq; scz gratiam
et quattuor alia q signā q̄ttuor menbris quibus mulier dī-
stinguī a viro: & sunt illa quattuor zelus exhortatio pietas
& congratulatio **ca. primo b & c. g para. primo**
- P**relati doctores esse debent & se ponere murū pro israel **cas**
pitulo. xix. qq rr ss para. primo
- P**rocul dicit esse p̄ciū nostrū q̄ttuor modis **ca. i. a b c d p a. v.**
- P**rofectus spiritualis notatur p duodecim portas: nota singu-
la **ca. xiiij. f & c. r para. primo**
- P**roles spiritualis nota qualiter concipitur formetur foueatur
et cōfortetur: & hoc p quattuor que significant p quattuor
instrumenta mulieris: nota zelū animarū exhortationē benī
uolentiā & cōgratulationē **ca. primo c d e f g para. primo**
- P**rosperitas hui⁹ mūdi significat p domū estiuā: in qua Eglon
interfectus est **ca. xviij. qq para. primo**
- P**rouidentia est habēda ab operāte virtutes **ca. vij. t para. prio**
- P**roximo debemus quinq; impendere que designant p quinq;
tuplex vinum **ca. vij. f g h i K para. secundo**
- P**rudencia ex p̄teritis memoriā. ex presentibus intellectu; diri-
git ide futuris. p̄uidentia nobis cautela; opatur in periculis
consiliū in dubijs; & incerta gubernat **ca. xvi. b para. tercio**
- P**ulcritudo interior & exterior notatur. exterior aut̄ q̄nq; uana
est q̄nq; cum virtute **ca. xxi. f g para. primo**
- P**uritas mentis tribus impeditur. scilicet peccato cōcupiscētia
et phantasia **ca. vij. y para. primo**

De muliere forti

Parpura qua sponsa christi uestita est significat decoris indu-
mentū: quod in tribus consistit *ca. xij. b para. secundo*

De D

Q Verere aliquid faciunt tria: scz necessitas utilitas & possi-
bilitas adipiscendi *ca. quarto a para. primo*

Querere deus ad duo debemus. & ipse nos ad duo querit *ca.*
pitulo primo e fg para. quarto

Querendi modus duplex notatur. scz negotiatio & labor. no-
ta que sunt querenda *ca. quarto b c pa. primo*

Questi sumus a deo q̄ttuor modis & inuēti. sp̄aliter aut̄ deus
q̄rit aīaz hoīs ad duo. s. ad grāz & tētatōnē *ca. i. a & c. f pa. iij*

Questuarij quādoq; in suam damnationē predicā: & etiā in
illoz qui eos mittunt *ca. xv. l & m para. primo*

Quis hec dictio dupl̄ accipit̄ in scriptura *ca. p̄l. a para. iij.*

De R

Ratio nostra debet habere lumē ueritatis diuine & scientiā
cōuersationis. & nota p̄ que significant̄ iste due cognitio-
nes. *ca. xij. e para. secūdo*

Rectitudo hoīs in qua creatus fuit notat̄ *ca. xvi. a pa. tercio*

Redemptionis ager nota per quid significatur. & tribus debe-
mus hunc agrum emere. uel tria specialiter reddere redēptō-
ri *ca. vii. o & cc para. primo*

Reddet nobis deus bonū simpl̄r quod triplex est. & nō malū;
id est malū pene qd̄ nō est simpl̄r malū. & hoc subdiuiditur
in decem *ca. tercio a para. primo*

Reddere debemus sponso p̄ bono gratie tria. & p̄ malo pene
etiā tria. & hec sex sunt p̄fectus gratiarū actio. laus humilia-
tio patientia & spei certitudo *ca. tercio c & c. h para. scdo*

Regnū celoz est considerandū estimatione discretione & pro-
uisione *ca. vii. q r s t para. primo*

Regna duo notant̄. scz dei & dyaboli. & debēt vinci a nobis. no-
ta p̄ que vincunt̄ *ca. primo e g para. secūdo*

Religiosus quilibet debet esse domus obediētiē. & habere in se
officinas claustrī. de quib⁹ oib⁹ nota. *ca. xviij. tt & c. pp pa. i.*

Religiosi p̄fecti designant̄ per Symeon & Leui qui multiplices
bndictiones habuerūt a legislatore. q̄uis religiosi indiscreti
exprobrationē merent̄. q̄ designat̄ p̄ bndictionē iacob qui
eis dē p̄fatis filijs benedixit *ca. xix. xy para. primo*

Religiosoz p̄gregatio in vna domo q̄nq; p̄inet oīa illa sp̄uali-
ter q̄ in domo Marthe p̄tigerūt corporaliter *ca. xviij. pp pa. i.*

Tabula libri

Resurrectio christi in nocte fuit & nota qualiter significatur p
Sampsonem ca. vi. b para. primo

Resurrectionē nostrā non pdidimus in Adam & hanc pcedūt
tria que notantur in hoc uerbo, inuenit eum in terra deserta &c. ca. primo a para. quarto

Risus sponse christi notatur, & nota quid risus sit: & causas risus sponse prefate & tempus similiter & quos deridebit: nota ca. xvi a &c. o para. quarto

Risus nō bonus notat triplex ca. xvi. c para. quarto

Ruben duplicē cognitionem agendorū designat: nota qualiter benediciū a patre & legislatore ca. xix. t v para. primo

Rudētes inferni: ut Petrus ait quid sint nota ca. xvi. rr. pa. iiii

De S

Sabbatū celebrare quid sit nota ca. xviij. i para. primo
Sabbatū falso contemplantiū odiosum est domino. & tales ociosi panē non habent quibus se habere putent: nota ociosū festiuantiū ca. xviij. d para. secūdo

Sacramenta absoluunt nos ab asperitate carceris culpe capitulo. xiiij. i para. primo

Sacramenta eque bona sunt a bono & malo quibus nō eque deuote ministrantur & suscipiuntur a malo sicut a bono ca. pitulo. xv. p q para. primo

Salomonis domus decorata fuit ordine ministrorū & aliorū que habentur terciō Regū. x. ubi legitur de faba: & significat decorem virtutum cardinalium & theologiarum. capitulo. xvi. e para. terciō

Sampson proponens problema significat christum capitulo. xv. d para. primo

Sampson deceptus a muliere moraliter quem significat nota. cap. xvi. K para. terciō

Sancti ueteris testamenti & noui: ut legislator patriarche prophete apostoli martyres doctores cōfessores virgines uidue coniugati diuersa nobis exempla virtutum reliquerūt capitulo quarto e &c. o para. primo

Sandalia spiritalia nota cap. xx. b para. terciō

Sapientia est addiscēda ppter tria ca. xvij. c para. primo Ite

est cōsideranda & estimanda ibidem b

Sapientia meditari debet, & nota qd meditatio ca. xvij. d para. i

Sapientie alloquutio quid sit & quare de ipsa colloquia debet esse cap. xvij. f para. primo

De muliere forti

- S**apientia diuina apprehenditur tripl'r: scz lectiōe cōtemplatiōe meditatione. hec autē significatur per fufum quod tribus digitis apphēditur **ca. x. a b c para. scdo**
- S**apor sapientie quid sit nota **ca. xvij. e para. primo**
- S**atisfacere p peccatis hominis non potuit nisi deus & homo **ca. primo a para. tercio**
- S**candala fieri pmittit deus: & significatur eius causa. scz exemplum malū p niuē **ca. xij. q para. primo**
- S**cientia duplex notat in deo **ca. primo c para. quarto**
- S**cientie lumen duplex debet esse in rōne scz sapientia & scia: & p que significatur nota **ca. xij. e f para. secūdo**
- S**cisma bellū ingerit magnū: nota p quos designantur scismatici **ca. x. p para. primo**
- S**cribere uelociter ipsius mulieris fortis: nota quid sit **caplo xvij. a para. primo**
- S**cripturę sacre ager habet quadruplicē intellectū: obtinet autē studio. & meditatōe q debet esse in tribus **ca. vij. m & aa pa. i.**
- S**edere debemus in duodecim portis **ca. xiiij. f & c. r para. pri.**
- S**eminare sup omēs aquas quid sit: nota quottuplices sunt lachryme **ca. vij. t para. primo**
- S**emite quadruplices notant: scz pcepti cōsiliū supererogatiōis operū & semite sanctorū desideriorū ad deū. de pma nota decem pcepta. secūda diuidit in octo scdm octo beatitudines tercia semita diuiditur in tria. & quarta in multa **capitulo xvij. i & c. o para. primo**
- S**enatores terre cū quibus sedet uir nobilis mulieris fortis sunt sex scdm q sunt tres terre & qlibet habz duplices senatores. & nota quare senatores dicti sunt: duo autē qnq corrupunt: alij autē duo semp pueri: duo ultimi boni: primi possunt reificari. secundi debent iudicari terci iudicabunt **capitulo. xiiij. t v x y para. primo**
- S**ymeon & leui uasa iniquitatis bellātia dicunt a patre & a legistatore dicunt habere pfectionē & doctrinā a viro sancto: due autē he bñdictiones in discretis in vita spūali & discretis qui xpm uere sequunt pueniunt **ca. xix. x y para. primo**
- S**ymonia solet fieri circa tria impciabilia. & scdm hoc fuerunt tres emptores: viz Symon Iezi & Iason **ca. vij. q pa. prio**
- S**yndonis quid sit & q quattuor modis dicitur. scz obedientie castitatis elemosyne & pdicationis: nota qliter fiunt & ueniuntur **ca. xv. d & c. q para. primo**

Tabula libri

- S**ollertia necēaria est in tērationibus. *ca. ij. b. pa. ij. & ca. x. s. pa. i.*
Somnia Ioseph duo sunt de quibus nota myslucum intellectu
caplo. xix. xx para. primo
Specula spiritualia notantur *ca. xx. t para. tercio*
Spes erigit. & nota unde pfortatur *ca. xv. a para. primo*
Spes figurat p anchorā. & habet quattuor certitudines *capl.*
tulo. quinto d para. primo
Spes facit fortiter pati aduersa. patet de matre machabeorum
ca. primo b c para. secūdo
Spei fortitudo ex elemosynis est *ca. xvi. g para. secūdo*
Spei certitudo tanto maior quanto tribulationes maiores pro
 deo patimur *cap. tercio h pa. secundo*
Spe gloriari debemus. quid autem hanc operatur. nota *ca.*
pitulo. xvi. h para. tercio
Spolijs nō indigere dicit sponſus mulieris fortis siue accipian
 tur spolia in bono siue in malo. spolia aut accipere debem
 a tribus inimicis. scz dyabolo carne & mūdo: a qlibet duo
 et iterū spolia a deo accipe nō debemus. sifr in duobus mū
 dū & dyabolū spoliare nō debemus. *ca. ij. a & c. g para. ij.*
Sponſus debitū lectuluz & domū pgruā requirit *ca. ij. e pa. i.*
Sponſus occultat se a spōsa qñq; ppter duas causas. *ca. ij. l pa. i.*
Sponſus christus pfidit in sponſa sua ppter tria. similiter & res
 quiescit inter humeros sponse *ca. secūdo b pa. primo*
Sponſus dicit a sponſa p affectū charitatis in domū matris &
 in cubiculū genitricis ut pſuat osculis & amplexibus. & ut
 doceat de ueritate. Sponſa uero ecōuerſo ppinat sponſo vi
 num conditū. & multū malorū granatorū. nota intellectum
caplo primo d para. secundo
Sponſus reddit uxori uel sponse aliqua ex quinque rationibus.
 scz ex beneplacito: ex promisso: ex merito: ex liberalitate: ex
 iure matrimonij: & cum illis reddit ei quintuplex nō malus
 id est malū pene *ca. tercio b & c. l para. primo*
Sponſus christus & eius spōsa aīa eisdē indumētis uestiunt. scz
 fortitudine & decore: sed p trario ordine: induit aut spōsa ad
 iocunditatē sponſi. ut **Hester Affueri** *ca. xvi. s pa. tercio*
Sponſa christi dicitur eius mater soror & uxor ppter diuerſos
 affectus. & ipsa erit pſors regis in iudicio *ca. xiiij. s pa. pri.*
Sponſa christi habet sponſum vnicū & sempiternū. quia non
 adultera & ipse immortalis *ca. xiiij. a para. primo*
Sponſa dicitur filia patris ipsius sponſi unde & sororez. uocat

De muliere forti

- ipsam sponsus. Accipit autē ipsa a patre tria ut apta sit spon-
so: scj regimē mēsuram dilectionis & castitatis: debet etiā
ipsa conformis esse sponso: quare & eisdem cum eo pascitur
uberibus Dicitur insup sponsa illa differenter columba im-
maculata & amica *ca. secūdo a pa. primo*
- Sponsa christi habet quattuor ptes secundas. ex quibus duo
decim filios benedicto semine pgenitos educit in laudem
cap. xix b & c. hhh para. primo
- Sponsa debet querere sponsum ad amplexū. nota modū que-
rendi pulcre ex canticis *ca. primo g para. quarto*
- Sponsa xpi dicit habitaculū viri sui ppter tria *ca. ij. b pa. i.*
- Sponsa xpi debet habere timorē spēale de q̄ nota. *ca. xvi. r pa. i.*
- Sponsa tria habet que seruant p̄sidentiam viri in ea *capitū*
lo secūdo l para. primo
- Sponsa nouē debet habere ut p̄fecta; confidentiā in ea habeat
sponsus nota *ca. secūdo c & d. h para. primo*
- Sponsa debet reddere tria pro bono gratie quod est simplr bo-
nū. & tria p nō malo. i. p malo pene *ca. iij. c & d. h pa. ij.*
- Sponsa christi in patria p sua victoria habebit septem eam de-
corantia. quedā ex parte corpis. quedā ex pte anime. & que-
dam ex pte utriusq; *ca. xvi. l & r pa. tercio*
- Status diuersorū sanctorū tam in ueteri q̄ nouo testamento di-
uersis virtutū exemplis claruerūt que nobis reliquerunt ad
imitandū. nota lanā multiplicē *ca. iij. d & e. o pa. primo*
- Stola duplex in angelis notatur. similiter & in hominib; *ca.*
pitulo. xij. l m pa. secundo
- Stragulata uestis quid sit qua mulier fortis est uestita. exponit
autem duobus modis. & scdm hoc uel significat passionē
christi uel nostrā mortalitatē. & primū p nostra p̄solatione.
secundū p humiliatiōe nostra *ca. xij. a b c para. primo*
- Studiū sacre scripture in tribus debet esse *ca. vij. aa para. pri.*
- Supbia significat frigore n̄iuis *ca. xij. s para. primo*
- Superbia certat cum viris sanctis & lucam ingerit eis etia; in
monte galaad & laban iacob. & querit ibi idola. sed quali-
ter deludi debet nota *ca. x. c para. primo*
- Supererogationis opus diuiditur in tria *capitū. xvij. l m*
n para. primo
- Surgere debemus a triplīci nocte & in nocte. & ad duo surge-
re. scilicet ad opus & ad saporē ubi & nota christus in nocte
surrexisse *caplo. vi. a b c para. primo*

Tabula libri

De T

- T** Aciturnitas bona notat in prosperitatibus & aduersitatibus: & designat folijs oliue **ca. vij. b para. primo**
- T** ediosi circa diuina occupant in uenationibus & alijs uanitatibus **ca. xviij. d para. primo**
- T** ediu vite presentis maxime p colloquutione sapientie vitatur **ca. vij. f para. primo**
- T** empantia ponit modum cordi habitui & uoluptati & modum in delectabili nutrimenti **ca. xvi. b para. tercio**
- T** entatio pfecta pssit in mille modis: & est spualiter circa quatuor affectiones naturales: in hac aut tentatione vix inuenit fortis mulier. id est anima **ca. primo a para. primo**
- T** entatio quadruplex notatur quadruplice domum impugnans **ca. xij. p q r s para. primo**
- T** entatione dyaboli non superat qui habet fidutiam fortitudinis: ut patet de aza contra quem ethiopes multi pugnabant **capitulo. xvi. g para. secundo**
- T** entationibus ut resistamus duo sunt necessaria. scz discretio spirituum & sollertia obuiandi tentationibus **ca. secundo a b pa. ij.**
- T** entationes sunt supande quattuor modis: scz oratione sollertia inuadendi tentationes: occasiones peccati vitando: & non remissius agere cum tentamur **ca. x. r s t v pa. primo**
- T** entatio causat indeuotionem: impedit lachrymas: facit duriciam cordis: decipit sub specie angeli lucis: impedit premeditationem: & minus efficacem facit orationem: & signatur per niuis generationem: naturam & proprietates **ca. xij. n o pa. primo**
- T** entatus fortiter vincens lucta sua mercedem tria sicut iacob **capitulo primo a para. secundo**
- T** entare deum est mala audacia: & non est ipsius fortitudinis: **capitulo. xvi. f para. primo**
- T** empus merendi ultra nouissimum diem non erit. nota ex apocalypsi autoritate expositam **ca. xvi. i para. quarto**
- T** enebre palpabiles erant in egipto: & erant figura tenebrarum inferni **capitulum. xvi. nn para. quarto**
- T** enebre interiores & exteriores dñatorum notant. **ca. xvi. cc pa. iij.**
- T** enebre quinque notantur: in quibus quinque lucerne non possunt extingui **capitulum nono a & c. g para. secundo**
- T** heologicę tres virtutes mutabunt in patria **ca. xij. l pa. secundo**
- T** heologicę virtutes decorant hominem quo ad deum: nota ordinem et actus ipsarum: & per quas figurantur figuras **ca. xvi. d pa. iij.**

De muliere forti.

Terra triplex notatur: & quilibet habet duos senatores **ca**
pitulo. xiiij. t. v. x. y. para. primo

Teritra spiritualia notantur **ca. xx. x. para. iij**

Testes in iudicio omni exceptione maiores erunt opera no-
stra, quia hec sola nobiscum stabunt & a nobis exierunt, nec
totius mundi testimonium in contrarium illis preualet
ca. xxij. h. i. Kl. para. ij

Thezauros spirituales qui navi institoris spiritualis adducun-
tur nota **ca. v. t. para. primo**

Timor bonus triplex est quem semper secum habet sancta for-
titudō: Est & quartus timor scz seruilis fortitudinem prece-
dens: timor uero passio est materia virtutis & vitij: tres pri-
mi sunt initialis filialis & spōsalis **ca. xvi. o. p. q. r. s. pa. pri.**

Timor triplex excluditur p virtutē fortitudinis: & quartū scz
naturalem ligat fortitudo ipsa, sunt autē isti tres primi ma-
li: scz timor mūdānus humanus & pusillanimitatis **capit-**
tulo. xvi. g. h. i. Kl. para. primo

Timor facit animam laudabilem propter tria que facit timor
capitulo. xxi. a. b. para. ij.

Torques spiritualis notatur **ca. xx. d. para. iij**

Tribulatio designatur per cingulum, & nota q nō semper sit
a deo propter peccatum, & qualiter potest dici non equa-
ipsa tribulatio immissa a deo, nuncq̄ tamen dicetur iniqua.
ca. xv. d. para. ij.

De U

Ubera spōse duo sunt: lac duplex paruulis in christo mi-
nistriantia **ca. primo. c. & g. para. primo**

Ubera matris sponse que & sponsus fugit: nota q̄ sunt
et quale lac illorum **ca. ij. a. para. primo**

Venationem fecit christus: & q̄ quedam huius mūdi venatus
est & non omnia: & quomodo venatur animas **capitulo**
xv. K & l. para. secūdo

Venatio triplex notatur: scz pernitiōsa otiosa & bona, & per
quos significatur: & iterum q̄ uenatio pernitiōsa triplex scz
lamech: nemroth: & sydonis: & vnde uenit uenatio otiosa
capitulo. xvij. a. b. c. d. e. para. primo

Venatio siluestrium in esau: & iacob in hedo quid significant
nota **ca. primo d. para. iij**

Veritatem eternam uidemus hic quadruplici uisione **capit-**
ulo. i.

Tabula libri.

- tulo. ix. d. e. f. g. paragrapho. primo
- V**eritas eterna hauritur in imaginibus vestigij & speculi creaturarum *ca. xix. c. para. primo*
- V**ermis pſcientie damnatos mordebit ppter duo: & erit eis p fruitione que in beatis est *ca. xvi. a. a. para. iij.*
- V**estes octo domesticorum notantur in quattuor domibus: & sunt numero uestes sedecim *capitulo. xij. g. & c. m. para. primo. & iterum a & c. m. para. ij.*
- V**estis stragulata que significat passionem christi scdm vnā expositionem vel nostrā mortalitatem scdm aliam significationem facienda est a nobis tripliciter: scz texendo incidendo & psuendo: Est autē apta ad substernendū p nostra humiliatione *ca. xij. a. & c. l. para. primo.*
- V**estimentum duplex est: vnū est iustificationis & necessarium Aliud autem decoris quod in virginitate martyrio & doctrina consistit *ca. xij. a. b. para. ij.*
- V**estem spiritualement sancti sibi faciunt nendo: & nota quid colus quid fufus & digiti fufum apprehendentes: & qualiter apprehenditur *ca. x. a. b. c. para. ij.*
- V**estimentum fortitudinis aptatur p tria: scz forficem acum & filum: de quibus nota *ca. xvi. y. para. ij.*
- V**estiri debemus fortitudine: nota de omnibus eius speciebus & decore virtutum aliarum: & qualiter uestimēta ista aptantur: & ad quid debeamus vestiri *capitulo. xvi. c. paragra. primo vsq; ad quartū paragraphū exclusiue*
- V**itia capitalia septem notantur cum suis filiabus: & alia tria vitia cum suis: que omnia certamina fortia ingerunt, quia fortia hec omnia sunt: mittitur autē manus contra hec quadupliciter *ca. x. f. & c. v. para. primo*
- V**idue que uere uidue sunt notantur *ca. iij. n. para. primo*
- V**incere quinq; debemus per altitudinem roboris: scz deū regnum eius: dyabolum & regnum ipsius atq; propriū animum *capitulo primo d. & c. h. para. ij.*
- V**inea christi anima nostra est que multiplex vinū pro se & proximo habere debet *ca. vij. a. & c. k. para. ij.* Nota q; plantari debet ad meridiem in excelsō & pingui loco. quomodo scinditur rastro stercoreatur compluitur atq; putatur: & que maceria turris & torcular notatur ibidem l.
- V**inum multiplex pro anima propria & proximi notatur *capitulo. vij. a. & c. k. para. ij.*

De muliere forti

- V**inum duplex notatur: scz gaudiorum eternorum & vinum rufum passionis christi. **N**ota qualiter Iudas ligat ad vineā pullum: & pallium lauit in uino. & de vino quod crescit circa viam huius seculi **ca. xix. ee ff. para. primo**
- V**ir quis sit & quādo beatus dicitur **ca. ij. K. para. primo**
- V**irgo & fecūda dicitur anima fidelis: & habet se ad modū virginis matris christi **ca. xix. b c d. para. ij**
- V**irgines fatue habent diuitias: sed in tempore magis necessario non habebunt **ca. xx. d. para. ij**
- V**irgines squalide que sint nota: & q̄ turpiōres sunt nō virginibus **ca. xx. d. para. primo**
- V**irtutū exempla a christo & a diuersis sanctis scdm diuersos gradus colligere debemus: & nota que a patriarchis pphetis & ap̄lis &c **ca. iij. d & c o. para. primo**
- V**irtutes theologice tres decorant hominem ad deum: coniungendo eum ipsi diuersimode: nota ordinem: actiones: & p̄ quas figuras sunt designate **ca. xvi. d. para. iij.**
- V**irtutes theologice vie mutātur in alia tria in patria. **F**ides em̄ in visionem: spes in comprehensionē & charitatis desiderium in dilectionem perfectam **ca. xij. l. para. ij.**
- V**irtutum cardinalium & theologiarum decor figuratus est per sapientiam & domum Salomonis: atq; per Martham & Mariam: per angelos assistentes & ministrantes **capitulo xvi. e para. tercio**
- V**irtutes cardinales quattuor sunt spiritualis domus quattuor parietes: & quilibet paries septem habet columnas **ca. pitulo. xviij. ll mm nn oo. para. primo**
- V**irtutes cardinales faciunt decorem: nota quid singule faciāt & qualiter seinuicē respiciāt & pmunicāt sibi mutuo opationes suas sicut mēbra in corpe vno **ca. xvi. b c. para. ij**
- V**irtutes quedam operantur ita vt iram dei mereantur propter opus ipsum. **N**ota de lino operato in egypto & in hierusalem **capitulo. iij. c. para. primo**
- V**isiones tres notantur **ca. primo c. para. quinto**
- V**isione experimur eternam veritatem & hoc scdm quadruplicem visionem **ca. ix. d e f g. para. primo**
- V**ita triplex notatur. scz gratie resurrectionis & eternitatis. nota adiūcta illis vitis que sunt tria **ca. iij. b. para. ij.**
- V**ite spūales que sint notatur **ca. iij. v. para. ij**
- V**itas duas nota. actiuaz scz & contemplatiuam p̄ duas vxores

Tabula libri.

- liberas & ancillas earum designatas: similiter & filios ip[s]arum omnium quorum benedictiones nota. quia pulcra inuenies **ca. xix. a & c. h. h. para. primo**
- Vita actiua quo ad se & ad alteru[m] qualiter debet haberi notat. notatur aut per duas manus **ca. iij. a & c. g. para. ij**
- Vitulus nouellus cornua producens & ungulas quis sit nota **capitulo. xix. h. para. primo**
- Vltime fines tribus modis dicuntur: scz nature anime & beatitudinis subdiuisionem nota **ca. primo e. para. quinto**
- Voluntas duplici ueste debet uestiri: scilz charitate & obedientia mandatorum: per que autem significantur uestes nota **capitulo. xij. f. para. ij.**
- Voluptas & uanitas m[un]di faciunt in nobis inequalem ordinem & opus domini negligere **ca. ij. f. para. ij**
- Vulnerari anime m[un]dane ex duobus solent que sunt in muliere **ca. xxi. a. para. primo**
- Vtile quid sit notatur **ca. xvi. c. para. ij**

D E

- D**eu[s] angelus consilij dicitur: quia inuenit modum nostre redemptionis **ca. primo. a. para. iij**
- Xp[us] duplicem lanam nobis reliquit ex natiuitate sua duplicem a profectu vite & duplicem ab exitu suo **capitulo quarto d. para. primo**
- Xp[us] cananeus benedictus: id est negotiator animarum secessit in partes tyri & sydonis **ca. xv. k. l. para. ij**
- Xp[us] nutrire debemus cibo & potu atq[ue] in sinu nostro recipere ut dormiat **ca. iij. b. para. primo**
- Xp[us] quattuor patitur a fratribus suis sicut & Ioseph passus est: nota de peccatore qd infert xp[us]o **ca. primo e. para. iij**

De y

- Y**saac cuius oculi caligabant duos filios habuit quorum minor benedictionem accepit: quia non insequutus est filia uestria: nota de xp[us]o & Adam **ca. primo. d. para. iij**
- Ysachar officij cure p[re]dicato[rum] significat & in eius benedictione p[re]dicationes p[re]dicato[rum] notantur **ca. xix. qq para. primo**
- Ymago xp[us]i est quasi de duabus imaginibus **capitulo primo a. para. tercio.**
- Ymago notat interior & exterior: interior triplex: & tam imago interior q[uam] exterior quandoq[ue] est uera quandoq[ue] fallax. **capitulo. xxi. b c d e. para. primo**

De muliere forti

Ymago mulieris & pulcritudo differunt. solent autē vulnerare
mundana corda **ca. xxi. a b para. primo**

Ypocrite fructum nō habent. sed mordent proprias manus
cap. xxij. g para. primo

De Z

3 Abulon prelatos designat. de quibus nota. **cap. xix.**
qq rr ss para. primo

zelus animarū quid habet facere nota. & quō aliqui duplici-
ter peccant contra illum. qui tamen videtur habere zelum.
nota de **Her & Onam ca. primo d para. primo**

zelus animarū post adeptionem perfectionis vite actiue exer-
cendus est nota q̄ huius vite perfectio est scdm summū & p-
fectum statū virtutis animi **ca. xix. m n para. primo**

zelus animarū per Aser significatur qui benedicit duplici bene-
dictione. & nota quis habet zelum. habere potest. & cuius vi-
te sit actus **ca. xix. mm nn oo pp para. primo**

Finis

dd iij

In magnū Albertum venerabilē rareq; virtutis ponti-
ficem qui viuendi regulam in sacro predicatorū ordine pro-
fessus. apud parisiōs sumpta insula magistrali in omī hu-
mana philosophia. litterisq; diuinis eminētissimus euasit
quēq; eximia vite mūdicia fulgentē suaq; etate omēs inge-
nio doctrinaq; superantē hoc loco germanie totius claris-
sima agrippinēsis Colonia optimo iure sepultū seruat

Epitaphion

Ilustis ac magnificus dñs Rodolphus Langius ec-
clesie Monasteriensis canonicus. nulli hac tempestate in
humanitatis arte secundus qui vel demostheni preripuit
ne solus orator esset scripsit

Hactenus ingressus sacra hec subliste viator
Ad tumulū magni qui tegit ossa viri
Grecia iactabat magnum qui vicerat orbem
Clara ducem: virus quem babilone necat
Pompeio tumuit magno pulcerrima rhoma
Abcidit phario cui puer ense caput
Sustulit hos: bello seu & formidine, magnos
Mors: dedit infernis voluier hosq; focis
Hic magni Alberti celato marmore cernis
Ossa viri: cuius spiritus astra tenet
Astra sed & solis superat quoq; luce choruscum
Et iubar & flammās igneus ille pater
O quantum ingenio magne telluris obiuit
Et maris: etherea vel ditione potens
Viscera perdomuit terrai montibus aurum
Cetera nascantur quoque metalla docens
Nubibus inclusum patefecit fulminis ignem

Quidq; cometa rubens grando sit atq; niues
Aggressus magni hinc rutilantia sidera celi
Septeno stellas vicit & orbe vagas
Sed varium liquit nature munus opusq;
Quo peripateo principe maior erat
Sustulit hinc animi vires iuuat acris olimpo
Ingenij dotes explicuisse suas
Quoq; aperit nouies ardentis in ordine celi
Distinctus sedeat spiritus ante deum
Laudibus intugilat summe genitricis & orbis
Dum celi domine virginis edit opus
Que sese oranti iuueni tam clara videndam
Obtulit hinc monstrans religionis iter
Maiestas que sacra tenet secreta resoluit
Tota euangelij defluit vnde salus
Tutus ab insidijs lectus **S**alomonis vt esset
Perfidie gladium strinxit in ora minax
Vt bellator erat fidei confurgit in ensem
Victor vt hereticum pellat ab orbe nephas
Ore tonat quanto precelsa ad pulpita doctor
Emicat & quanto fulmine parisijs
Dum mutū mugire bouem quo vastus & orbis
Ceu tonitru docuit concutiendus erat
Huius in excelso quantum consistere phas est
Pectore se totam theologia locat
Hunc virtus doctrina potens sustollit in altum
Quoq; ratispona presule digna fuit
Hoc decus eternum maiores sueuacq; tellus
Milicie cuius signa tulere dedit
Magnus erat forma cellus virtute choruscus

Doctrina exundans. hinc trimegistus erat
Terrapremi lybies alie tegit vtraq; magnos
Hic magni. celo spiritus. ossa manent

Ad urbem **A**grip
pinensem.

Aurea que retines felix diademata regum
Agrippina rubens sanguine **G**erionis
Virgineos ostri calathos & lilia seruens
Magnum hunc presulibus iungito clara tuis
TELOS

Aleph Caplm .i. s. primus
Incipit liber domini Alber

ti magni ordinis predicatorū. de muliere forti. In quo continetur aliquæ matene solennissime p predicatoribus. Si em habuerint huius libri practicā cognoscent quāte uirtutis sit.

Mudes ecclesie descri

bit Salomon in figura mulieris fortis p xxij. capla scdm numerū litterarū hebraicarū. In quibus tali utitur metro: ut cuiuslibet capituli sententie littera sibi prescripta scdm interpretatōem eiusdem littere videatur alludere. Simile aut metru

fecit Hieremias in trenis: plangendo incendiū templi. & Hierusalem sub quadruplici pñexione litterarū. Quia uero in primo caplo logi Salomon de inuētōe mulieris fortis & inscriptione. que inquisitio est in tentatione. ideo prescribit huius capitulo hec littera. **ALEPH** que interpretatur doctrina tentationū. vel mille. & pūgātur ambe interpretatōes. tūc idem est qd doctrina mille tentationum. Beatus aut Hieronymus in quadam glosa sup Gene. dicit q millenarius perfectus & quadratus est numerus. intelligens hoc de perfectiōe cubi quadrati. id est corporis. cuius quadratura est in longū latū et pfundum. Est em millenarij longitudo. x. que a philosophis radix appellatur. Latitudo autē huius numeri habet ex ductu longitudo in seipsam. id est si decies. x. accipiātur. hoc est centū profunditas uero eiusdē numeri prouenit ex ductu longitudo in latitudinē. hoc est sicut. x. multiplicant centenariū. sic decies. x. decies. Et uult significare in hoc Salomon pfectā tentationē huius mulieris scdm qdraturā qtuor affectionū naturalū. que sunt seminariū omnis uirtutis & omis uicij.

Sunt autē iste affectiones
Spes
Metus
Meror
Gaudium
Tentatio autē est p pbatōe militie in qua pugnamus contra dyabolum. mūdum & carnem

In hac em militia uix fortis inuenitur. & precipue mulier. quia sicut dicit Salomon. vij. Eccl. Virū de mille vnū repperi. mulierē ex omnibus non inueni. intelligens hoc non de sexu. sed potius de resolutis in molliciem pcupiscentie carnalis. De

Aleph Caplm primū

hac militia dicitur. **Job. vii.** Militia est uita hominis sup̄ terrā
Per tale em̄ exercitiū tentationū phat de⁹ sanctos suos. & inue
nit eos dignos se, ut dicitur **Sapient. iij.**

B Sententia uersus sequētis hāc litterā colligit in duobus
quorū vnū est interrogatio notans huius mulieris, de qua loq
quitur, inquisitionē, ubi dicit.

Mulierem fortem quis inueniet.

Secūdum est laus alta mulieris inuēte. & hec habet cū dicitur.

Procul et de ultimis finibus precunh eius

In prima notatur q̄tuor. **Primū** est hoc qd querit q̄a (mu
lier). **Secūdū** est in qua dispōne querit. q̄a (fortis). **Tercū** est di
gnitas querētis. et hoc notat p̄ dictōnem interrogatiuā (quis).
Quartū est inquisitionis diligētia. que signat cū dicit (inueniet).

Sed reuertamur ad primū p̄siderātes quare ecclesia uel fide
lis aīa mulier sit appellata. **E**t hoc duobus modis inuestigare
possumus. **V**no mō p̄ definitiōem. q̄a mulier est q̄ generat in
se ex semine alterius. uir autē est qui generat in alia ex semine p̄
prio. et hoc cōpetit ecclesie q̄ est uxor agni. ut dicit **Apoē. xxi.**
que ecclesia cōceptū om̄nē. quem castis uisceribus deo p̄ducit
nō ex seipsa. sed ex semine gr̄atie xp̄i uiri sui cōcipit. sicut dicit
ap̄ls. in sc̄da ep̄la ad cor. iij. **N**ō q̄ sufficētes simus cogita
re aliquid a nobis q̄si ex nobis. sed sufficiētia nostra ex deo est.
ad **Gala. iij.** Quis est q̄ tribuit uobis sp̄m & operat uirtutes in
uobis. q̄si diceret. **N**emo nisi xp̄s. **I**n .i. **iohā.** De plenitudine ei⁹
s̄ xp̄i oēs accepim⁹ gr̄ā p̄ gr̄ā. **E**t **Ma. xxvi.** A facie tua dñe p̄ce
pimus. & q̄si parturiuimus. & peperimus sp̄ritū salutis

C **S**ecūdo mō ecclesia & fidelis aīa cognoscunt eē mulier
p̄ instrumēta mēbroꝝ qbus mulier a uiro differt. que sunt q̄
tuor. **primū** instrumentū est ad semē recipiendū. **Secūdū** ad se
men cōseruādū & formādū in partū. **Tercū** est ministratiū
materie formāde in corpus embrionis. **Quartū** est instrumētū
p̄ qd educat paruulus iam editus ad luce. **Primū** dicit semē
Scdm matrix. **Tercium** fons sanguinis. **Quartum** ubera

Et hec spiritualiter
in ecclesia sunt

zelus animarum
Exhortatio
Pietas
Congratulatio

Per zelū em̄ aīaꝝ primo ecclia p̄cipit salutē cōuersoꝝ. **P**er
exhortatiōem autē q̄si quādā manu doctrine format. p̄ceptum
Sed pietas. q̄ est beniuolētia in oēs imagine dei insignitos. ut

.s. primus.

dicit Aug⁹. materiam administrat, ne deficiat in formādo. dum
nō querit quē illorū sunt quos generat, sed potius ipsos. Quar-
tum uero, scilicet gratulatio, ex vna parte sui tanquā ex vno ubere
fundit lac inuitationis ad meliora, et ex alia parte tanquā ex alio
ubere ministrat lac confortationis ad permanendū in eo quod iam ac-
cepit a dño, scdm quod etiā duo nutrimentū lactis operat in par-
uulo, scilicet incrementū in mai⁹. & uite perseverantiā. Canti, vii. Iūctū
re feminū tuorū, sicut monilia quā fabricata sunt, manu artificis.

D Et per femina intelligitur zelus animarum. Moni-
le autē, ut dicit Isidorus, in libro. ethimolo. dicitur a monēdo uel
amuniēdo. Dabat enim sponsis a sponso ut esset monimentū re-
cordationis sponsi abeūtis. Et sic zelus est in ecclesia per quē per in-
sponsi recordationem & amorem semper desideramus fructifica-
re semen spōsi, recordātes eius quod scribit Gen. xxxviii. de Her-
et Onan filiis Iuda, quorū vnus necquē fuit, scilicet Her, nō spargēdo se-
men in uale proprio, & ideo interfectus est. Alter autē scilicet Onan vi-
dens nō sibi nasci filios semen fundebat in terrā, & ideo etiā
ipse interfectus est Her quippe interpretatur surgēs & fusio, & si-
gnificat eos qui scdm magna sibi data nō intēdūt lucrū scdm ze-
lū aīarū, sed turpē q̄stū, adulterātes, sicut dicit ap̄ls, verbū dei
scda Chor. ii. Onan autē interpretatur dolor grē, et significatur
nos & in supbia elatos, qui sibi ad propria laudē uolūt nasci fili-
os grē, nō recipiētes semen in zelo aīe, sed potius in zelo uani-
tatis et laudis sue, p̄dicātes, iuxta ap̄lm, semetipsos & nō deum
Isti ambo interficiuntur a dño, quia supplicio mortis eterne cō-
demnātur. Monile uero dictū a municiō dabat sponsis ad
occlusionē sinus, ne adulter infereret manū in gremiū pudoris.
Et sic iterū zelus pudorē custodit aīe siue ecclesie, scdm quod dicit
in ps. zelus domus tue comedit me, domus enim dei aīa fidelis est

E De matrice, quā supra diximus exhortationem esse, dicit
ap̄ls ad Gala. iiii. Filioli mei, quos iterū parturio, donec xps
formet in uobis. Et nota quod duobus vicibus matricis precipue
impedit partus. Quorū vnū est nimia lubricitas, ex qua fit quod
semen nō potest persistere. Alterū est nimia clausio impediens semi-
nis ingressum. Et sic est spūaliter in exhortationib⁹ in uerbo dñi
quia nimia loquacitas nimium fluēs in semine frustrat a fructu, &
ideo dicit Leuit. xv. Qui patitur fluxum seminis imundus erit, et
tunc iudicabit huius uicis subiacere, cum per singula membra
adhererit carni eius, atque concreuerit sedus humor. Omne stru-
tum in quo dormierit immundum erit, et ubicunq; sederit

Aleph Caplm primū

Fedus humor seminalis est sermo nō cōpetens tempori nec
his qui audiūt. **S**tratū autē in quo dormit est hoc in quo p. de
lectationē mentis quiescit. et hoc est peccatū & scurrilitas. **C**on
clusio vero siue clausio matricis est quādo uerbum exhortati
onis. quod multis prodesse poterat. damnabili tegitur silatio.
sicut dicitur **Ezech. iij.** **F**ili hominis speculatorē deditē domui
israel. & audies ex ore meo uerbū. & annūciabis eis ex me. **S**i
dicente me ad impium morte morieris. & nō annūciaueris ei
neq; loquutus fueris ut auertatur a uia sua impia et uiuat. ipse
impius in iniquitate sua morietur. sanguineq; autē eius de manu
tua requirā. **S**i autē tu annūciaueris impio. & ille nō fuerit con
uersus ab impietate sua et a uia sua impia. ipse quidē in impi
etate sua morietur. tu autē animā tuam liberaſti. **S**ed et si cōuer
sus iustus a sua iusticia fuerit et fecerit iniquitates. ponā offen
diculum coram eo. in peccato suo morietur. & nō erūt in me
moriam iusticie eius quas fecit. sanguinē uero eius de manu tua
requiram. **S**i autē tu annūciaueris iusto ut nō peccet iustus. &
ille nō peccauerit. uiuens uiuet. quia annūciasti ei. & tu animā
tuam liberaſti

F Terciiū quo differt mulier a uiro est fons sanguinis. quē
supra diximus esse pietatē. put pietas dicitur beniuolentia in
omnes imagine dei insignitos. quia sic est vnū de donis spiri
tus sancti. sicut dicit **Augusti.** **E**t ex isto fonte egreditur uerbu
manans sanguinem dilectōis proximi. per quā fortis mulier
habūdat in omnibus que exigūtur ad formatōem paruulorū
in christo. qđ notatur in uerbo apostoli ubi dicit. **ij. ad Chor.**
v. caplo. Siue mente excedimus deo. siue sobriū sumus uobis.
charitas em christi urget nos. **H**oc est quicquid in cōtemplati
one haurimus mente deo excedendo. et quicquid in sobrietate
actōnis operari possumus. totū facimus uobis. et hoc ideo
quia charitas christi urget. **S**icut em habūdantia sanguinis
urget in appetitū generatōis. sic habūdantia charitatis urget
in desiderium generatōis spiritualis. **E**t ideo. **ij. ad Chor. vi.**
dicit apłus. **O**s nostrū patet ad uos o chorinthij. cor nostrū di
latatū est. nō angustiamini in nobis. quasi diceret. **O**s pietatis
amplū est ad uos. & cor charitatis ad uos latū est & habūdas.
nihil in nobis angustū et artū potestis experiri. quo min⁹ fece
rim in formatione omnū uestrum in christo. **E**t hoc est quod
dicit in actibus. **xx.** **C**onfessor uos hodierna die. quia mūdus
ego sup̄ a sanguine omnū uestroz. **N**on em subterfugi quo

.S. primus et secundus.

minus annūciarem uobis omne cōsiliū dei Et nota qđ dicitur in libro de animalibus qđ sanguis menstruus iuuenū mulierū albus est semp. Aniquis aut mulieribus desinūt muliebria. sicut dicit Gen. xviij. qđ sare desiderant fieri muliebria. Et sic duo spūaliter corrumpūt fontem sanguinis a pprio colore qui est rubor procedens a flamma ignis dilectōis dei. quoniam vnū est dissolutio iuuenilis. & alterum cupiditas faciens refrigescere charitatē. De primo dicitur. Hier. xxxi. Cōfusus sum et erubui. quoniam sustinui opprobrium adoleſcētie mee. De secūdo dicitur Math. xxiiij. Quoniam abūdabit iniquitas. res frigescet charitas multorum

G Quartū uero. quod est ad nutriendū paruulos iam natos in christo. diximus esse congratulatiōem habentē duas māllas. Ex quarū vna. scz inuitatiōis ad meliora fundit fortis mulier lac pfectus spūalis. Ex altera aut scz confortatiōis fundit lac perseverantie in bono qđ accepit. Et hoc est quod dicit apłus. prima ad Cor. iij. Tanqđ paruulis in christo lac uobis potū dedi nō escam. Et in canticis Cāticor. iij. Mel & lac sub lingua tua. Quod glosat psalmista dicens. Diffusa est grā in labijs tuis &c. Et sic habetur quare mulier dicatur ecclesia vel fidelis anima

S Secundus

Fortitudo est dispositio in qua queritur mulier. & hec est fortitudo que notatur cū dicit (Fortem) Dicitur aut mulier hec fortis ppter duo in quibus omis attendit fortitudo. Vnū est difficultas actus & operatiōis eius. Alterū est altitudo roboris eius in vincendo queqđ fortissima. Primū horum est in tribus. scz in hoc qđ aggreditur difficilia. Secūdum in hoc qđ sustinet. Terciū in hoc qđ nō deficit in pferendo vtrūqđ. Primū horum est quia aggreditur fortissime tentatiōes hostis. Et de hoc habetur in. iij. Job ubi dicit Maledicāt ei qui maledicunt diei qui parati sunt suscitare leuyathan. Leuyathan interpretat aditamentū eorū et signat dyabolum. qui suadet damnatiōem hominū. Hūc aggreditur suscitando cōtra se fortis mulier. qñ per opera virtutū dyabolum ad certamen inuitat tentationū Et hoc est qđ dicitur in. iij. Gene. Ipsa conteret caput tuū. quia terribilis est serpens in capite. Fortitudo huius pugne significata est in. xxxij. Gene. in lucta iacob. cum angelo In qua tria occurrūt. iacob scz qđ benedictus est ab angelo. & qđ confortatus

Alph Caplm primū

est contra fratrem. **Dixit** em̄. si contra deum fortis fuisti. q̄to magis contra hominē preualebis. **Et** q̄ pfregit neruū femoris eius. **Que** signant tria que cōueniūt ei qui fortiter aggreditur pugnā spūalem. **Ille** em̄ benedictōem grātie accipit contra dyabolū. **et** robur virtutū accipit p̄tra mūdum. **Insper** emar cecit concupiscentia femoris. quia femur locus delectatōis est

B Secundum. quod est in actu fortitudinis. est fortiter sustinere aduersa. quia sicut dicit ap̄lus. sc̄da. ad **Thimo. iij. ca.** **Om**nes qui pie uolūt uiuere in christo patient̄ persecutiōem. **Sic** fortis fuit illa mulier de qua legi. sc̄do **Macha. vij.** **Supra** modum autē mater mirabilis & bonorū memoria digna. que p̄esentes septem filios sub vnius diei tempore cōspiciens. bono animo ferebat propter spem quaz in deum habebat. singulos illorum hortabatur uoce patriā fortiter repleta sapientia. & mince cogitatōni masculinū animū inserens. **Sic** etiam fortis fuit filius eius ibidē. qui terci o illuditur. **De** quo dicit scriptura eiusdem capituli. q̄ linguam postulatus cito ptulit. & manus constāter extendit. & cum fiducia ait. **E** celo ista possideo. sed propter dei leges nūc hec ipsa despicio. quoniā ab ipso mea recepturū spero. ita ut rex & qui cum ipso erant mirarentur adolescentis animū. q̄ tanq̄ nihil duceret cruciatu

C Tercium est longanimiter perseuerare in vtrisq̄. **De** quo dicitur in **Isa. xl. ca.** **Qui** dat lasso virtutem. & his. qui nō sunt. fortitudinem & robur multiplicat. & deficiēt pueri & laborabūt. **Et** iuuenes. id ē pueriliter viuētes. hoc est iuuentilia sequentes in infirmitate sua cadent. id est in cōcupiscentia. **Qui** autem sperant in domino mutabūt fortitudinem. assumētq̄ pennas ut aquile. current et non laborabūt. uolabūt et nō deficiēt. **Per** mutatōem autē hui⁹ fortitudinis intelligit q̄ semper noui sunt fortitudine. sicut dicit ps̄. **Dixi** nūc cepi hec inuitio dextere excelsi. **Et** hoc est qd sequi. **Sumēt** pennas ut aquile. **Aquila** em̄ dicitur renouare pennas ad primū robur. **Vnde** dicitur in ps̄. **Renouabitur** ut aquile iuuentus tua. hoc est robur iuuentutis. **Vnde** sequitur. **Currēt** et non laborabūt. **Curs**rent in strennuitate operis & passionis longanimiter sustinent. **do.** et non laborabunt fortitudine laborem superātes. & uolabunt uelocitate desiderij. nō deficientes. quia sciūt q̄ solus ille qui perseuerauerit saluus erit. **Math. x.**

D Altitudo autem roboris est in hoc q̄ vincit quinq̄ fortissima.

.S. Secundus

Vincit **Deum**
Regnum dei
Dyabolum
Regnum dyaboli
Proprium animū

Deum vincit per charitatis affectū. **Regnū dei** per instantiā meriti. **Dyabolū** autē p abiectionem humilitatis. **Regnū dyaboli** p pfectionem uolūtarię paupertatis. **Et** p priū animū p triā quillitatem patientie & mansuetudinis. De primo horū dicī in **Canti. viij. Apprehendam te & ducā in domū matris mee. et in cubiculū genitricis mee. ibi me docebis. & dabo tibi poculū ex vino conditū & mustū malorū granatorū meorū. Ap** prehensio est retentio dei per affectum charitatis. **Et** ideo quasi passus violentiā ducī in domū matris. hoc est in carnē. quam habemus ex prima matre eua. Similiter ducitur in cubiculū genitricis. hoc est in cōscientie secretū. que cubile est genitricis gratie. ut ibi ab anima astringat amplexibus castis. & perfruat̃ur osculis. nō in coniūctōe labiorū carnis. sed in coniūctione animorū. scdm q̃ dicit ap̃lus prima ad **Chor. vi. Qui adhe** ret deo vnus spūs est cum eo. **Et** ideo sequitur. ibi me docebit. quia qñ dilectus interior in mente dulci quodā amoris vino culo pstringit̃. mox etiā intellectus ad doctrinā ueritatis aperitur. scdm qd̃ dicī in euāgelio **Iohā. xvi. Cū uenerit spūs ue** ritatis docebit uos omnē ueritatē. **Et** in prima canonica **Iohā. ij. ca. Vnctio** docebit uos de omībus. **Vinū** uero p̃ditū ibidē sponso p̃pinat̃ in gaudio sancti spūs dulcorato. & odorifero sacro p̃dimento omniū virtutū. scdm q̃ dicī in ps. **Cogita** tio hoīs cōfitebit̃ tibi. **Mustū** autē malorum granatorū est cōceptū nimis desiderii bulliēs ad beatitudinē sanctorū. quia in malogranato grana cellis p̃prijs distincta sunt. sicut sancti in eterna beatitudine distinguūt̃ur p̃ differētias p̃miorū. scdm q̃ dicī in ps. **Exultabūt sancti in gloria. letabūt̃ur in cubilibus suis &c.** **Et** ip̃e dñs in euāgelio. **Iohā. xiiij. In domo patris mei** mansiones multe sunt.

E De victoria sup̃ regnū dei habet̃. **xi. Math. A dieb⁹ Io** hānis baptiste usq̃ nūc regnū celorū vim patit̃. & violenti rapit̃ illud. **Et. vij. Math. q̃ angusta est porta. & arda uia q̃ ducit ad vitā. & pauci sunt qui inueniūt̃ eam. Et** ideo dicit alibi. **Contendite intrare p̃ angustā portā. quia uolētia & fortitudo** necessaria est ad regnū celorum.

Aleph Caplm primū

F De fortitudine dyaboli qui vincitur etiā a forti muliere dicit. xij. Math. Quomodo potest quisq; intrare in domum fortis & uasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortem. & tūc uasa eius diripiet. Fortis dyabolus est. domus eius cor peccatoris est. et uasa eius peccata sunt. Sed fortis mulier alligat eum. Vinculis gratie sacramentorū. et uasa eius. hoc est peccata diripiet p grām virtutum. De hac etiam fortitudine dicit. xli. Job. Non est potestas sup terram quē pparetur ei scilz leuyathan. q factus est ut neminē timeret. Et vis est in hoc. qd dicit sup terram. quia potestas & fortitudo mulieris huius non est de terra. sed de celo.

G Regnū aut dyaboli est in spectaculis & pompis & diuitijs huius mūdi. quē omnia mulier fortis vincit p uolūtariam paupratem. scdm q dicitur in euangelio Iohan. xvi. Cōfide te quia ego vici mūdum. Et alibi. in Iohan. xiiij. Princeps huius mūdi in me nō habet quicq;. Et in. iij. ca. Math. Cū dyabolus assumeret iesum in montē excelsū ualde. & ostēdit ei omnia regna mūdi & gloriā eius. Et diceret q oia sibi daret si cadens p auariciā adoraret eum. Respondit iesus. Vade sathanas. scriptū est em. dñm deū tuū adorabis. & illi soli seruiēs.

H Quinto etiā p mansuetudinē & patientiā vincit p propriū animū. scdm q dicit Math. v. caplo. Beati mites. qm ipsi possidebūt terrā. quia nulli terrā sue nature ad nutū possidēt nisi māsuerit & patientes. scdm q dicit domin⁹ Luc. xxi. In patientia uestra possidebitis aīas uestras. Et Salomon puer. xvi. Qui dominat animo suo fortior est expugnatore urbū. Istis igit modis habet quare dicat fortis mulier.

¶ Tercius.

Q Equitur cōsiderare dignitatē querentis. quē importat per hāc dictōem (Quis) Dicit em beatus Hierony. q in sacra scriptura hec dictio (quis) quādoq; notat impossibilitatē. ut in. liij. Isa. Generatōem eius quis enarrabit. scdm q de eterna generatōe intelligit. De qua dicit Ambrosius. q silet uox. nō hoīs tm. sed etiā angelorū. Qñq; notat difficultatē. ut p. Eccl. elestastici. xxxi. Beatus vir qui inuētus sine macula. & post aurum nō abijt. nec sperauit in pecunie thesauris. quis est hic & laudabimus eum. quāsi dicat. difficulter inuenitur. Et ita sumitur hic (quis) quia difficile fuit habere inuentorem huius mulieris. Quia sicut dicit Anselmus. in libro Cur deus homo

S quartus.

Quod exigitur ad hoc q. homo pditus inueniatur ad salutem
 scz q. ille satisfaciatur qui debet & tenetur satisfacere. et hoc non
 est nisi homo. quia nō peccauit nisi hō. Et q. ille satisfaciatur q.
 potest satisfacere. & hic non est nisi deus. Creatura em̄ que totū
 qd est & potest & operatur pro seipsa debet suo creatori.
 pro hoīe satisfacere nō p̄t. Sed deus. qui nulli aliquid debet.
 pro se si satisfaciatur pro alio satisfaciatur. Et ideo eum qui inuenit
 mulierē p. satisfaciōem oportuit esse deum & hominē. ut debe-
 ret inq̄tum homo. & posset inq̄tum deus. Ideo in Isa. vii. dici-
 tur. Vocabis nomen eius emanuel. hoc est. nobiscū deus. hoc
 est cum natura nostra deus. Et Iob. xxxiiij. Si fuerit p. eo. id est
 p. hominē. angelus loquēs vnus de milibus. ut annūciat hoīs
 equitatē. miserebitur eius & dicet. libera eum ut nō descendat
 in corruptiōem. inueni in quo ei propicietur. Et debet littera sic
 pūctuari. Si angelus existens vnus de milibus fuerit loquēs
 pro eo tūc redemptōis. miserebitur deus. hoc est hoīs deus.
 Et uocat angelum christū missum in mūdum. qui scdm̄ septu-
 aginta interpretes. in. ix. Isa. uocatur magni consilij angelus.
 Christus autē scdm̄ eternam generatiōem est prima imago & si-
 militudo patris. Homo autē ultima creatura dei. est etiā simili-
 tudo & imago dei. Vnde deus homo est quodāmodo vnum
 de duobus similibus et duabus imaginibus. scz homine & fi-
 lio dei. Et iste solus loqui poterat pro nobis redemptiōem. Vñ
 etiā dicit in fine Apocal. Ego sum alpha & o. principium & fi-
 nis. Principiū per diuinitatē. & finis per humanitatē. quia fi-
 nis creaturarū est homo ultimo creatus. Et sic habetur digni-
 tas querentis

S Quartus

Sequitur de diligentia inquisitionis. que notat per hoc qd
 dicit (Inueniet). Quattuor autē modis aliquid querit &
 inuenitur. Primo qñ nō perditum p. inquisitionē inuenit. Si-
 cut in. xxxvi. Gene. q. Anan inuenit aquas calidas in solitudi-
 ne cum pasceret asinas sebecon patris sui. Quandoq. inuenitur
 quod perditum recuperatur. Sicut habet in primo Regū. ix.
 cap. q. inuente sunt asine cis patris Saul. Quandoq. inuenire
 idem est qd per studium in alicuius ignoti notitiam puenire
 scdm̄ q. dicitur in Hieremia. in. cap. xv. Inuenti sunt sermo-
 nes tui & comedi eos. Quarto mō inuenitur quasi per fortu-
 nam id quod nō queritur. scdm̄ q. habetur. lxv. Isa. Inuenerūt

Aleph Capitulum primū

me qui nō quesierūt me. Omnibus his modis inuenta est for-
tis mulier. per opus redemptōis. Inueniri autē mulieris est. q̃
facit eam christus inuenire quādo inuenit in ea salutem. Et pri-
mo modo inuenta est ad resurrectōnem. quia resurrectōnē nō
pdidimus in adam. Si em̃ ipse nō peccasset non resurgeremus
ga nō moreremur. Et de hoc habet. xxxij. Deutro. Inuenit euz
in terra deserta in loco horroris & uasie solitudinis. Deserta ter-
ra est terrena caro necessitati mortis addicta adhuc uiuens. lo-
cus horroris est corpus mortuū horrore putredinis fetorez de
se generans. Sed uasta solitudo qm̃ iam est in cineribz. & ibi in-
uenit nos ad resurrectōnem.

B Secūdo modo inuenit nos ad redemptōem. sicut habe-
tur in tribus parabolis. xv. Luce. Quarū prima est de habente
centū oues quarū vna est pdita. & dimittitur nonagintano-
uem in deserta. ut queratur & inueniat vna pdita. que signifi-
cat hominē. Secūda parabola est de muliere habēte dragmas
decē. quarū vnā pditam querit & inuenit accēdendo lucernā
et euertendo domū. Tercia est de filio. pdigo. qui mortuus fu-
erat & reuixit. perierat & inuentus est a patre

C Tercio mō inuentōis inuenit nos deus ad grām meriti
nō ita q̃ ante nesciret nōs scientia intelligentie. sed ante nescis-
uit nos scientia approbatōis. Sicut ipse dicit. xxv. Math. de q̃
busdam. Nescio uos. discedite a me operarij iniquitatis. Et de
hoc mō inuentōis habetur in psal. ubi dicit. Inueni Dauid ser-
uū meū. oleo sancto meo vnxi eū. Hoc est. inueni Dauid ad
seruitiū meum. & ut hoc adimplere posset vnxi eum oleo
gratie mee

D Quarto modo non inuenit nos deus nisi reputatione
suā. quia magnitudine reputat se felicē qm̃ inuenit nos. Hoc si-
gnatum est in Gene. xxvij. Vbi Isaac benedictōem dedit filio
suo Iacob ppter uenatiōem allatam sibi. talem faciens ei que-
stionē. Quomodo inquit tūc. inuenire potuisti fili mi. Et il-
le respondit. volūtas dei fuit ut cito occurreret mihi qd uole-
bam. Isaac significat deum patrē. cuius oculi caligantes pro-
phete sunt. quia tenebrosa aqua est in nubibus aeris. hoc est
doctrina ueritatis in pphetis. Maior autē filius eius primus
Adam cui precepit ut ferret sibi de uenatione cibos captos in
pharetra & arcu. hoc est in ingenio & uerbo. Sed ille iuit inseq.

S quartus.

fluestria, id est lucra mūdāna. Minor autem filius eius secundus Adam est. hic est christus homo, qui ad preceptum matris que misericordia est, que etiā fecit eum incarnari, iuit ad vici nos greges pecorum, apportans inde duos hedos, hoc est corpus & animam peccatorū; reputans se felicem quod citō inuenit quod querebat. Et per hoc subripuit benedictionem Adam, quia gratiam, quam in Adam hereditario quasi iure debebamus possidere, et sicut ipm tanq̃ patrē gratie benediceremus per Adam amisimus, sed per christum ad eandem inuenti sumus, et ideo ipsum benedictione grātū actōis benedicimus.

E Sed notandum est, quod ad duo precipue deus querit, & inuenit mulierem fortem. Et ad duo queritur & inuenitur ab ea. Querit em̃ deus eam primo ad gratiam. Et hoc signatū est in Gene. xxxvij. vbi Ioseph quesituit fratres suos & inuenit eos in Dothaym, quod interpretatur sufficientia defectionis. Et significat statū peccati, vbi verus Ioseph christus quattuor patitur a fratribus suis, hoc est ab hominibus. Primo exprobrationē. Secūdo denudatiōem tunice talaris & polimite. Tertio projectionem in cisternam. Quarto venditionem ymahelitis tunicibus in egyptū. Et sic quattuor peccator infert christo spiritualiter, per ingratitudinem em̃ facit contumeliā spiritui sancto. Sicut dicit apostolus ad Hebreos. x. Irritam quis faciens legem Moyſi sine vlla miseratione duobus vel tribus testibus moritur, quātomagis putatis deteriora mereri supplicia: qui filium dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, et spiritui gratie contumeliā fecerit. Tunica polimita est vestis virtutum picta uarietate diuersarum virtutum, et talaris quod ita longa sit ut etiam corpus totum uestiat decore honestatis. Et hec tingitur a peccatore sanguine hedi, id est iniquatione peccati. Per hedū enim peccator significatur, & per sanguinem: peccatū, ut habetur, xxv. Mathei, quod iudex statuet oues a dextris, hedos autem a sinistris. Tercio projicitur in cisternam quando delectatio spiritualis commutatur in carnalem, spiritus em̃ fundit ut fons aquam refrigerij, scdm̃ quod dicitur in psalmo Domine apud te est fons vite &c. Caro autē videtur quidem continere delectatiōis refrigeriū, sed tanq̃ ex cisterna dissipata effluit statim per rimas miserie in dolorib⁹ & tristitijs, scdm̃ quod querit dñs in Hierem. ij. Obstupescite celi sup̃ hoc, & porte ei⁹ desolamini uehemēter. Duo em̃ mala fecit popl⁹ me⁹, me dereliquit.

Aleph Caplm primū

fontem aque viue. et foderunt sibi cisternas dissipatas que con-
tinere non valent aquas. Celi sunt angeli. et porte celi homines
sancti. per quorum exempla intramus in celos. quos vocat deus
in admiratōem & abhominatōem facti huius. Quarto ven-
ditur negotiatoribus egypti. et hoc fit quando lucrum gratie
postponitur & ad lucrum mundi huius mens anxietur. Sicut
Iudas qui precium vniuersitatis vendidit per precio triginta den-
nariorum. Ibi ergo Christus inuenit mulierem querens eam ad gratiam
ne. **F** Secundo querit & inuenit eam ad fidelitatem per tentatio-
nes. ut habetur Sapientia. iij. Deus tentauit suos & inuenit eos
dignos se. tanquam aurum in fornace probauit illos. & quasi holocausti
hostiam accepit eos. Et hoc signatum est in Gene. xxij. ubi
deus tentauit Abraham ut immolaret filium. ponens eum non
his in exemplum fidelitatis. Et in euangelio Math. xxiii. Quis
putas est fidelis seruus & prudens quem constituit dominus super
familiam suam. ut det illis cibum in tempore. beatus ille seruus quem cum
uenerit dominus eius inuenierit sic facientem. Amen dico vobis quod
omnia super omnia bona sua constituet eum

G Mulier etiam querit deum ad duo. scilicet ad adiutorium &
ad amplexum. Ad adiutorium in tentationibus. Et de hoc loqui-
tur psalmus. Querite dominum & confirmamini. querite faciem eius semper.
Et Isa. lv. Querite dominum dum inueniri potest. inuocate eum
dum prope est. Ad amplexum autem querit eum in deuotione. De hoc
habetur Cant. iij. In lectulo meo per noctes quesui quem diligit
anima mea. quesui illum & non inueni. surgam & circuibo ciuitatem
per vias & plateas queram quem diligit anima mea &c. &
infra Tenui eum nec dimittam donec introducam illum in domum
matris mee. & in cubiculum genitricis mee. Lectulus est quietis
contemplationis. Noctes uero obscuritates considerationum. quia si-
cut dicit apostolus. secunda ad Cor. v. Per fidem enim ambulamus
et non per speciem. Fidei autem visio per speculum & in enigmate est.
quia ut dicitur in li. Sapientia. ix. Corpus quod corrumpitur aggra-
uat animam. & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogi-
tantem. In his noctibus querit sponsus ad amplexum. & non inuenit
quia non exhibet se ut sponsum. sed potius ut peregrinum. Et
hoc querit Hieremias. xliij. ca. dicens ad dominum. quare quare
si colonus futurus es in terra. & quasi viator declinans ad ma-
nendum. Surgit ergo sponsa eleuando mentis intuitum. ab
omni sollicitudine corporis ad contemplationem eternorum. &
circum vicis. hoc est dispositiones sanctorum in primis eternis

S quintus

et plateas. hoc est latitudines angelorum in hierarchiis celestibus. **P**latea enim dicitur a platon grece quod latine latius sonat. querens si dilectum anime sue viderint. quod nihil aliud est quam consideracione glorie sanctorum quasi quadam manu ductioe instrumenti ad lucem inaccessibilem quam deus inhabitat obtutum mentis eleuare. Et ideo eos. qui sic eam instruunt. uocat uigiles. qui custodiunt ciuitatem. signas angelos deputatos ad custodiam ecclesie. que est ciuitas Hierusalem celestis. Illi enim purgant animas quo liberius possint preplari lumen incircumscriptum. Et hoc est quod dicitur **vi. Isa.** Volauit ad me vnus de seraphim. & in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari. & tetigit os meum et dixit. Ecce tetigi hec labia tua. & auferetur iniquitas tua. & peccatum tuum mundabit. Calculus est ignita ueritas. Forceps a duobus brachijs stringens colligatis. est consideratio unum brachium habens fidem & alterum intellectum connexa sibi inuicem clauo reuelationis diuine. Altare est altitudo eterne beatitudinis ut sic per ministerium & illuminationem angelicam tangat os cordis anime et duo labia eius. scilicet rationis & uoluntatis. et munde tur cor ab iniquitate. que est curuitas desiderij per appetitum terrenorum. & appetitum operationis prauae. ut sit vna de his de quibus dominus dicit. **v. Math.** Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Quod autem sequitur. Paululum cum pertransissem &c. Hoc est quod beatitudo dei non uidetur nisi super omne quod creatum est eleuetur consideratio mentis. & ibi inuentus tenetur per orationis instantiam. & non dimittetur etiam si fingat uelle longius ire per feruorem deuotionis. donec introducat in domum cordis. que est domus matris sapientie & in cubiculum conscientie. ubi habitat genitrix omnis boni scilicet gratia.

¶ Paragrapbus quintus

A Equi de laude alta mulieris inuente quam continetur in his
Procul et de ultimis finibus precium eius etc.

Est autem quatuor
 modis procul.

Tempore

Distancia nature

Elongatio a cognitione humana

Latitudine eorum in quibus est precium

Tempore dupliciter. scilicet quantum ad finem mundi. quando dabitur precium quo ad corpus in resurrectione. Et de hoc habetur in **Ecclesiaste. xi.** Mitte panem tuum super transeuntes aquas quia et post multa tempora inuenies illum. Similiter procul est

Aleph Caplm primū

q̄tum ad tempus qđ predestinauit deus. quia precium redem-
ptionis misit deus in nouissimis diebus. **Et** ideo etiā illud tē-
pus dicitur plenitudo temporis. **iii. ad Gala.** vbi sic dicit apo-
stolus. **At** vbi uenit plenitudo tēporis misit deus filium suū
natū ex femina siue muliere. factum sub lege. vt eos qui sub le-
ge erant redimeret. **Et** de isto procul q̄tum ad vtrūq; horū di-
citur in **li. Nume. xxiiij. ca.** **Heu** quis victurus est quando ista
faciet omnipotēs. quasi diceret. procul est a nobis tēpus illud.
et Abacuc. ij. **Scribe** visum & explana eum sup tabulas vt per-
currat qui legerit eum. quia adhuc visus procul & apparebit
in finem. & nō mentietur. si mōram fecerit expecta illū. qā vē-
niens veniet & nō tardabit. **Et** uocat visum reuelatōnem sibi
ostensam a domino de precio redēptōis & p̄cio glorificatōis.
B **Est** etiam p̄cul in natura. qđ patet. quia precium mulie-
ris deus est. qui principium omnium est. mulier autē finis omnium
creaturarū est. et finis & principium in natura maxime p̄cul
sunt. **Et** hoc est qđ dicit in **Ecclesiastico. xxiiij.** **Doctrinā** qua-
si antelucanū effundam. & enarrabo eam vsq; ad longinquū
Doctrina que est quasi antelucanū. est doctrina creatōis quā
ostendit deus in creaturis. sed enarrata est vsq; ad hominē. qā
homo distat p̄ gradus omnium entium. vt dicit **Gregorius.** **Est**
em cum lapidibus. & viuit cum arboribus. sentit cum animalib;
et rōcinatur cum angelis. **Similiter** **Ma. ca. lv.** quia sicut exalta-
tur celi a terra. sic exaltate sunt vie mee a vñs uestris. et cogita-
tiones mee a cogitatōibus vestris. **Celum** primū est in loco &
terra vltimū. et sic deus primū est in natura & homo vltimū.
Et hoc bene signatū est **Gene. xxiiij.** vbi dicitur q; **Yaac** eleva-
tis oculis p̄cul vidit venientes camelos in quibus adducebat
Rebecca. **Yaac** filius dei est. **Rebecca** autē ecclesia. qā rebecca in-
terpretatur que multū accepit. et signat ecclesiam. q̄ accipit oīa
carismata gratiarū. **Cameli** autē. in quibus uenit. p̄pter gibbo-
sitate signāt carnē que gibbosa est. p̄pter mortalitatem & infir-
mitatem in quā cecidimus. **Et** dicit procul eam videre **Yaac.** p̄-
pter distantia dignitatis nature sue a natura nostra. **Et** hoc est
etiā qđ dicit **Exodi. xx.** **Cū** cūctus populus audiebat voces. & la-
pades videbat & sonitū buccine montēq; fumantē & p̄teriti
ac pauore p̄culi steterūt. p̄cul. **Mons** eminentia diuine natu-
re est. **Fumus** autē euaporatio creature est ab ipsa. non de essen-
tia quide; sed de voluntate. quia dicit **Damas.** q; creatura est
opus volūtatis existens. voces autē sunt p̄cepta & mādātā lē-

Quintus

gis. Et buccine sunt voces prophetarum quibus cognoscimus elongationem & altitudinem diuine nature. & admiratione con-

C Tercio modo est procul elongatio a nostra cognitione quia parum de ipso cognoscimus. Sicut dicitur xxxvi. Iob. Omnes vident eum. vnusquisque intuetur procul. Ecce deus magnus vincens scientiam nostram et numerus annorum eius inestimabilis est. Et hoc signatum est Gene. xxi. vbi dicitur. quod die tercio Abraham vidit procul locum qui dicebatur mons visionis. Tres enim dies sunt tres illuminationes diuine quibus cognoscimus deum. Prima est per vestigium quando scilicet cognoscimus eum per creaturas irrationalis. Secunda est per imaginem quando cognoscimus eum per rationales creaturas. Et tertia est quando cognoscimus eum in seipso. & tunc videmus procul & ideo obscure.

D Quarto modo procul est quantum ad latitudinem precij quia deus qui precium nostrum est vbique est. Et de hoc dicitur Iosue primo. Omne locum quod calcauerit vestigium pedis vestri vobis tradam sicut loquutus sum Moyse a deserto et libano usque ad flumen magni eufraten. omnis terra etheorum usque ad mare magnum circa solis occasum erit terminus vester. Desertum dicitur mundus eo quod non habitatur sed potius transit. Lybanus dicitur congregatio sanctorum in patria quia lybanus interpretatur candidatio. & sancti candidati erunt vtraque stola corporis & anime scilicet. Fluius autem magnus eufrates qui interpretatur crescens vel frugifer signat gloriam hominis christi qui creuit & fructificauit ad gloriam omnium sanctorum. Terra vero etheorum infernus est datorum quia ethei formidantes interpretantur. Sed mare magnum est profunditas amaritudinis demonum. Locus autem occasus solis est habitatio eorum qui in originali peccato defuncti sunt quia illis non oritur lumen visionis dei. Et sic quocumque ponant vestigium considerationis sue habent precium dum gaudent de iusticia puniente reprobos. & remunerante pios.

E De ultimis autem finibus est tribus modis. scilicet

Nature
Anime
Beatitudinis

Ultime fines nature sunt diuinitas & humanitas. ut dictum est quia ex parte principij ultra diuinitatem non est procedere ex parte autem creature non est procedere ultra humanitatem. Et hoc est quod dicitur. viij. Sapientia quod attingit a fine usque ad finem fortiter & disponit omnia lauatiter. Primum quo ad incar-

Aleph Caplm primū

nationem. secundū quo ad glorificatōnem intelligitur. Et ideo dicitur. **x. Iohā.** Ingrediet̃ & egrediet̃ & pascua inueniet. scdm Augusti. Intus scz ingreditur. & inueniet pascua fructiōis in saluatoris diuinitate. & foras egrediet̃. & inueniet pascua fructiōis in humanitate. Fines aīe sunt duo. scz summa ueritas que est finis intellectus. et summa bonitas que est finis affectus. Et de hoc loquitur. **lvij. Isa.** Implebit splendoribus animā tuā et ossa tua liberabit. Anima em̃ quo ad intellectum splendore ueritatis impletur. et robur ipsius affectus est summa bonitas. per cuius influxum ab omī miseria liberabitur. De hoc eodem habetur **Iohan. primo.** Vidimus gloriam eius: gloriā quasi vnigeniti a patre plenuz gratie & ueritatis. Gratie quo ad bonitatē affectus. ueritatis quo ad illustratōem intellectus

Finis beatitudinis	In ueritate boni qđ est beatitudo
est in tribus. scz	In vniuersalitate eiusdem
	In indeficientia

De primo dicitur in euangelio **Luc. xviij.** Nemo bonus nisi solus deus. De vniuersalitate dicit. **vij. Sapient.** Venerūt mihi omnia bona pariter cum illa. Et **Boe. libro. iij. de pso. phy.** Beatitudo est status omniū bonorū aggregatione perfectus.

De indeficientia habetur **Apoca. ultimo** Iam nō erit amplius neq; luctus neq; clamor. sed nec ullus dolor. qm̃ priora trāsierūt.

In his tribus finibus beatitudinis. scz in uero bono. in vniuersali. et indeficienti. est gaudiū plenum. De quo dicit dominus **Iohan. xvi.** Petite & accipietis ut gaudiū uestrū plenuz sit.

F. Precium etiam. quod procul et de ultimis finibus est. triplex est scilicet

Precium	Redemptionis
	Regni
	Corone

De precio redemptionis habetur. **xxvij. Math.** Acceperunt triginta argenteos. preciiū appreciati. quem appreciauerunt a filiis israel. & dederūt eos in agrū figuli. sicut constituit mihi dominus. precium appreciati est preciiū iude qui appreciatus est a filiis israel ut traderet dominū. et hoc precium datum est in agrum figuli redimendū. **Ager figuli** est humana natura de q̃ finxit nos deus. Et de hoc habetur **zacharie. xi.** Appenderunt mercedem meam triginta argenteos. & dixit dominus ad me. Projice illud ad statuariū decoꝝ preciiū quo appreciatus sum

.s. quintus et primus.

ab eis: & tuli triginta argenteos. et p[re]ci illos in domo domini ad statuariū. Statuarius faciens imaginem decoris deus est triginta argentei p[re]ciū vniuersitatis. domus domini ad redemptionem nostram. quādo p[re]ciū vniuersitatis in ecclesia oblatum est deo ad redemptiōem fideiū. Sicut dicitur in psalmo. Apud dominū misericordia. & copiosa apud eū redemptio. Et alibi in ps. Redemptiōem misit dominus populo suo. mandauit in eternū testamentū suū

G P[re]ciū autē regni est denarius diurnus qui datur laborantibus in vinea. De quo habetur. xx. Math. q[uod] cōuentiōne facta cum operarijs ex denario diurno. misit illos in vineā suā. Et post laborem dici. id est meritū vite. acceperunt singuli singulos denarios. id est regnū celorum. De hoc eodē habetur in psal. Cum dederit dilectis suis somnū. sc[ilicet] post mortem. ecce hereditas domini filij merces. hoc est merces que debetur filio. & hec merces est fructus uentris. sc[ilicet] virginis. id est christus. qui est merces & beatitudo nostra.

H De p[re]cio corone habetur prima ad Chorin. ix. ubi sic dicit ap[osto]lus. Hi qui in stadio currūt. omnes quidem currūt sed vnus accipit brauiū. Brauiū autē est corona currentis vel agonizantis. et ideo sequitur. Omnis. qui in agone contendit. ab omnibus se abstinēt. et illi quidē ut corruptibile coronā accipiat. nos autē incorruptam. Item in Isaiā. xxviii. Erit dominus exercitū corona glorie. & tertū exultatōis residuo populi sui. Et in secūda ad Thimo. iiij. Bonū certamen certauī. cursum cōsummaui. fidem seruaui. in reliquo reposita est mihi corona. iusticie. quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex. Non solū autē mihi sed et his qui diligūt aduentū eius

Capitulū. ij. .s. primus.

B **Eth** Prescribit secūdo capitulo. Et est secūda littera hebreorum. Describitur duobus modis Beth. sc[ilicet] per. d. et per. th. in fine. **A** Primo mō scriptū interpretat filia uel mensura. Secūdo mō interpretat domus vel habitaculū. Quātum ad primā interpretationem notātur ibi tria. sc[ilicet] regimen quo regitur filia a patre suo ad diligendū sponsum. Mensura amoris illius. Et castitas.

Beth Caplm secundū

De primo habet in psal. Audi filia et vide & inclina aurē tuā
et obliuiscere populum tuū & domū patris tui & concupiscet
rex decorem tuum. De secundo habetur in. vi. Deutro. Diliges
dominū deum tuū ex toto corde tuo: & ex tota anima tua: &
ex totis viribus tuis. Ex toto corde. in omnibus que potest ap
petere cor nihil ei equiparetur vel preponatur vel cōparetur.
quia ille qui incomparabiliter excedit omnia in amore cordis
nostri nulli debet comparari. Ex tota autē anima diligitur. quā
propter desiderii uolūtatis cōtinue pendens ad ipsum in in
cogitatu animi nihil preter dilectū uersatur. Sed ex omnibus
viribus tūc diligitur quādo cogitatus & desiderium in stren
nuitate operis monstratur. Et sic patet quod mensura dilectionis est
non habere mensuram. Castitas autē amoris notatur in hoc
quod sponsa dicitur filia patris sponsi. et ideo etiam ipsa sponsa
sponsum uocat fratrem in affectu dilectionis. sic loquens ad
ipsum in. vii. Canti. Quis mihi det te fratrem meum sugentem
ubera matris mee. ut inueniam te solum foris & deosculer te.
et iam me nemo despiciat. Mater sponse sapientia ingenua est
cuius ubera scilicet intelligentie & saporis spiritus luxit christus p
uisionem ad sapientiam non ingenuam. sed increatam ex in
telligentie ubere sugens lac ueritatis. sed ex altero ubere scilicet
saporis spiritus. fugit lac bonitatis: qua nos redemit. Spon
sa etiam ex eisdem uberibus pro modulo suo idem lac sugit.
quia scdm intellectus illustratur candore lactis diuinitatis. et
scdm affectū quasi quadā esca liquēte reficitur dulcedine bonitatis.
Duo em̄ sunt in lacte. scilicet candor. & esca liquens. Ideo etiam
reconuerso sponsus sponsam uocat sororem in. v. Canti. sic di
cens. Aperi mihi soror mea: amica mea: columba mea: imma
culata mea. dicit aperi mihi. desiderans cor aperiri per deside
rii dilatationem. Sed sororem uocat propter castitatem ample
xuum. Amicam autē propter conformitatem bonitatis. Colū
bam uero propter simplicitatem & immunitatem fellec ama
ritudinis in appetitur. quia scdm Platonem. appetitus in epa
te est in quo colūba felle caret. Sed immaculatā dicit ppter in
nocentiam actionis.

B Scdm aliam interpretationem interpretatur Beth do
mus uel habitaculum. Et dicitur ibi domus familia. scdm quod
dicitur in psalmo. Dom⁹ Aaron benedicite domino. domus
Leui benedicite domino. Et in primo Exodi. Quia timuerūt
deum obstetrices edificauit illis domos. Et sic mulier fortis di

¶ primus

citur in qua est confidentia viri sui. Tum propter castus amorem, quia non diligit alium. Tum propter familie prouidam dispensationem, quia propter eam alio non indiget yconomia quia fideliter dispensat. Tum etiam propter hoc, quia mulier habitaculum cordis viri sui est. Sicut dicitur Deutro. xxxiij. Amantissimus domini Beniamyn habitabit confidenter in eo quasi in thalamo tota die morabitur. & inter humeros illius requiescet. Beniamyn filius dextre interpretatur et significat mulierem fortem, in qua confidenter cor viri sui habitat, propter prudentiam qua totam domum viri regit utiliter, & in ea moratur sicut in thalamo propter delicias amoris eius. Sed inter humeros eius longanimitatis scilicet & patientie, quibus quasi duobus humeris portat pondus diei & estus desiderabiliter requiescet. Et hoc est quod sequitur.

¶ Confidit in ea cor viri sui et spolijs non indigebit. In quo versu duo notantur siue considerantur. Primum est confidentia viri in muliere. Secundum est affluentia diuitiarum propter prudentiam mulieris, et hoc tangit ibi. Et spolijs non indigebit. In primo quattuor notanda sunt, scilicet confidentia viri, et secundum quid est illa confidentia, quia secundum cor eius est, & cuius sit ista confidentia, quia viri sui, et in quo est, quia in ea scilicet muliere. Circa primum duo notanda sunt, scilicet causa confidentie viri in muliere, et in quibus confidit ei. Est autem triplex causa quare vir confidit mulieri. Prima est, quia nulli propter eum mulier intendit. Secunda, quia nulli propter virum proprium querit. Tertia, quia nullius alterius amore delectatur. De primo habetur Canti. vij. Ego dilecto meo supple intendo, & ad me conuersio eius. Et in ps. Expectas expectaui dominum, & intendit mihi. Et inde est etiam illa vox desiderij, Isa. xxvij. Manda remanda, manda remanda, et respondet dilectus. Expecta reexpecta, expecta reexpecta modicum ibi modicum ibi. Modicum in actione et modicum in contemplatione. De secundo habet Iudith. xv. Tu gloria Hierusalem, tu letitia israel, tu honorificentia populi nostri, quia fecisti viriliter, & confortatum est cor tuum, eo quod castitate amaueris, & post virum tuum alterum nescieris. Ideo & manus domini confortauit te, & ideo eris benedicta in eternum. De tercio habet Canti. v. Dilectus meus candidus & rubicundus, electus ex milibus. Candidus est propter fulgorem veritatis, & rubicundus propter feruorem charitatis, electus autem ex milibus. Sicut dicit in ps. Quid enim mihi est in celo, & a te quid volui super terram.

Beth Capitulum secundum

D Secundo notandum est in quibus confidit. Et sunt sex que perfectam faciunt confidentiam viri in uxore. Primum est fides thori. Secundum redditio debiti. Tercium fecunditas prolis. Quartum utilis familie dispensatio. Quintum bonorum conseruatio. Sextum per lucrum quotidianum eorundem bonorum multiplicatio. De primo per contrarium dicitur. xxviii. Isa. Coangustatum est remedium ita ut alter decidat. & pallium breue virumque operire non potest. Stratum est quies cordis. Pallium autem pallium charitatis, in quibus non potest esse deus cum adultero. Et hoc est quod dicit Osee. ij. Vocabit me vir meus: & non vocabit me ultra Baalim. & auferam nomen Baalim de ore eius, & non recordabitur ultra nominis eorum. Baalim interpretantur viri quos auferit deus ab ore anime fidelis, quando per fidelitatem, quam habet ad virum proprium, seruat fidem deo, ut non admittat adulterum, id est dyabolum vel mundum cum quibus fornicetur.

E De secundo habet in Gene. xxx. ubi dicit Lya ad Iacob. Ad me intrabis, quia mercede conduxisti te pro mandragoris filij mei. Debitum enim quod sponsa recognoscit in sponso: iustum est, ut etiam in se exhibeat. Est autem mandragora genus pomi. & si gnat bona opera quibus quasi obligatur deus ad amplexum amoris debiti. De hoc eodem intelligit hoc quod habetur Cant. primo. Ecce tu pulcher es dilecte mihi & decorus, lectulus noster floridus, tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cypressina. Lectulus conscientie siue corporis quies est, quia floridus est per debiti & mutui amoris exhibitorem. Domus quidem mens est, tigna quibus consummatur domus: sunt dona spiritus sancti, et cedrina dicuntur propter imputribilitatem perseverantie. Laquearia: quibus operitur: sunt bonum exemplum & bona intentio. Dicit enim ibidem glossa quod cypressus alta odoris optimi est: medendis corporibus apta. Et horum vnum, scilicet intentio bona multum est odorifera in naribus dei, & a corpore nostre conuersationis fugat morbum uanitatis. Iuxta illud Math. vi. Lucerna corporis est oculus tuus. Ibi in glossa, lucerna conuersationis tue est intentio tua. Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus fuerit nequam totum corpus tuum tenebrosum erit. Bonum vero exemplum odoriferum est in noticia hominum, et auferit a corpore, quod est ecclesia, morbum scandalum. Sicut dicit dominus Mathei. v. Sic luceat lux uestra coram hominibus, ut videant opera uestra bona: et glorificent patrem uestrum qui in celis est.

S primus

F Tercium est fecunditas prolis. De quo habetur in **Gene.** **xxix.** Copulabitur mihi maritus meus. eo q̄ genuerim ei tres filios. idcirco appellauit nomen eius leui. id est adauctus. scilicet opera cordis. oris & manus. Per contrarium dicitur in **Job. xxiii.** Pauit sterilem & que non parturit & vidue non benefecit. **Stc** rilis que non parturit est caro. quam carnaliter viuentes inse- quuntur. Vidua autem est anima que posset producere multos filios si proprio viro coniungeretur. Quartum est utilis dis- pensatio familie. De qua habetur. **x. Thobie.** Quia Raguel & uxor eius Anna monuerunt filiam suam honorare soceros. di- ligere maritum. regere familiam. gubernare domum. et seipsam irreprehensibilem exhibere. Et Ruth ultimo. Faciat dominus hanc mulierem: que ingreditur domum tuam: sicut Rachel & Lyam. que edificauerunt domum israel. ut sit exemplum virtutis in effrata. & habeat celebre nomen in Bethleem. Rachel edifica- uit & rexit domum contemplationis. **Lya** vero domum & famili- am actionis. Et ideo est exemplum in effrata. hoc est in fructifi- catione bonorum operum. Et in bethleem que interpretatur do- mus panis. hoc est in contemplatione: in qua familia cordis ci- batur pane vite & intellectus. et aqua sapientie salutaris pota- tur. ut habetur **Eccij. xv.**

G Quintum est bonorum conseruatio. Et de hoc habetur in **sa** fra in laudibus eiusdem mulieris. Considerauit semitas domus sue & panem ociosa non comedit. **Et. xxvi. eccij.** Mulieris bone beatus vir. Numerus enim annorum illius duplex. Annus est cir- cularis congregatio dierum. et significat vniuersitatem bono- rum operum mulieris ipsius

H Sextum est eorundem bonorum operum multiplicatio Et hoc signatum est in uxore **Thobie** iunioris. per quam mul- tiplicatus est in bonis. cum ante pauper esset. et similiter in uxo- re **Thobie** senioris. De qua legitur **Thobie. ij.** q̄ ibat ad textri- num opus tota die: et de labore manuum suarum victum. queq̄ consequi potuisset. deferbat. In textrino opere filium filo con- textitur ut tela efficiatur. Et sic est in operibus quando opus operi per charitatem connectitur ut indumentum contextatur. et ideo in laudibus eiusdem mulieris infra dicitur. q̄ facta est quasi nauis institoris de longe portans panem suum. Et iterum Multe filie congregauerunt diuitias: tu sola supergressa es vniuersas

I Sequitur. secundum quid confidit in ea. quia secundum cor Dicit enim. confidit in ea cor viri sui. Et notandum q̄ quidam corde co-

Beth Capitu secundu

fidunt vxoribus suis. et quidam verbo solo: & nō corde. **quis**
 da3 vero custodia exteriori: & nō corde nec verbo. **Primo mō**
 pfidit in muliere forti cor viri sui. vnde habet **Ecci. xxvi. Mu-**
 lier fortis oblectat virū suū. & annos vite illius in pace imple-
 bit. **Item** ibidem infra. **Gratia** mulieris sedule delectabit virū
 suū & ossa illius impinguabit **Verbo** autē solo pfidit quando
 quidē in opere nullius habetur argumentū cōfidentie. sed ex-
 pectatur in futurum post persionē. **Et** ideo tūc vir insisit ver-
 bis conuersionis. **Et** hoc est qđ dicitur **Hiere. iij. vulgo dicit. Si**
 dimiserit vir uxorem suā. & recedens ab eo duxerit uirū alterū
 nūquid reuertetur ad eum ultra. nūquid nō polluta & pami-
 nata erit mulier illa. **Tu** autē fornicata es cū amatoribus mul-
 tis. tamen reuere ad me dicit dominus: & ego suscipiam te.
De tercio habet. **ij. Osee.** Ecce ego sepiam viā tuā spinis. & sepi-
 am eam maceria. & semitas suas nō inueniet. & sequet amor-
 res suos. & nō apphēdet eos. & q̄ret eos & nō inueniet. & dicit
 vadā et reuertar ad virū meū priorē. q̄a bene erat mihi tūc ma-
 gis q̄ nūc. **Spine** sunt tribulationes. & maceria paupertas qui-
 bus aliquis impedit ne apprehendat ea que sequitur in con-
 cupiscētia mundi. et tunc quando nō potest habere ea q̄ con-
 cupiscit. redit ad cor. & incipit timere dominum ut quia non
 potest habere delectationem in presentibus. saltem spem ha-
 beat futurorum

K Sequitur p̄siderare cuius sit ista pfidētia. quia viri sui
 Et dicit **Gregorius.** q̄ vir est qui p̄tra bifformes insultus fortu-
 ne vniformi cōstantia mentis militat p̄munitus. **Fortune** em̄
 insultus est per aduersa & prospera. sed vniformi cōstantia mi-
 litat contra fortunā qui nec eleuatur in prosperis nec deprimi-
 tur in aduersis. **Et** iste vir p̄cipue christus est. de quo dicitur in
 psal. **Beatus** vir qui nō abiit in cōsilio impiorū. & in via pec-
 catorū non stetit. & in cathedra pestilentie nō sedet. **Consiliū**
 impiorū est transgredi preceptū. a quo aliquis abit per cōsen-
 sum. **Via** uero impiorū est opus peccati. in qua stat aliquis p̄
 cōsuetudinem operis. **Sed** cathedra pestilentie est doctrina ma-
 li per exemplum & uerbum. in qua sedet aliquis quādo adu-
 latur malis & exprobrat bonis. **Sequitur** hoc qđ dicit in ea
 In quo notatur id in quo est confidentia viri. quasi sc3 in mu-
 liere. **Sicut** autē tria sunt que attendūtur in formatione prime

S. primus et secundus

mulieris. ita tria sunt que seruāt confidentiam viri in muliere
Primū est q̄ mulier non est accepta de capite, sed de latere. In
quo notatur reuerentialis subiectio mulieris ad virum. & q̄
diu exhibet ei reuerentiā debitā: tamdiu confidit in ea cor vi-
ri. Et de hoc dicit ap̄ls prima ad **Chor.** xi. Volo autē vos scire
q̄ om̄is viri caput est christus. caput autem mulieris vir. ca-
put uero christi deus. Secundū est q̄ non est accepta de pedi-
bus. sed de latere. In quo notatur exhibitio mutue societatis.
et q̄ diu exhibet illam mulier uiro: tamdiu confidit in ea vir.
Et hoc est quod allegat primus homo in excusatione sui dicens
illud **Gene.** iij. Mulier quā dedisti mihi socia: dedit mihi & co-
medi. quasi diceret. In socia debui habere fiduciā. Terciū est.
q̄ accepta est de costa: que pars est vicina cordi. Et in hoc nota-
tur intimus amor exhibitus viro ab vxore. vnde etiā **Adam**
dixit uxori. Hoc nūc os ex osse meo. & caro ex carne mea. quā
obrem relinquet homo patrem & matrem & adheret vxori
sue. & erunt duo in carne vna. **S**piritualiter autē sunt duo in
corde vno. quia qui adheret deo vnus spūs est cu3 eo. sicut dicit
ap̄ls prima ad **Chor.** vi.

A S. Secūdu

A Equit de affluentia diuitiarū huius mulieris. que tangit cū
dicitur. Et spolijs nō indigebit. Et potest accipi spoliū in
bono scdm̄ sensum vnū. & in malo scdm̄ sensum aliū. Si ac-
cipiatur in bono: tūc iste est sensus. Spolijs nō indigebit. quia
fortis est & sufficientia spolia detrahet inimicis. Si autem acci-
piat in malo: tūc ideo nō indigebit spolijs. quia habūdat li-
citis. Secundum primum sensum notandum est. q̄ mulier
fortis tres inimicos spoliat. scilicet. **D**yabolum. mundum. &
carnem. Et a quolibet istorum duo spolia aufert. **A** dyabolo
aufert discretionem spirituum per experimentum multarum
tentationum. et sollertiam obuiandi tentationibus dyaboli.
per frequentem victoriam tentationum eius. **D**e primo dicit
apostolus in secunda ad **Chorinte.** secūdo. Nam & ego quod
donauī. si quid donauī propter uos in persona christi. ut non
circūueniamur a sathana. nō em̄ ignoramus cogitationes eius.

Beth Capitulum secundū

B De secūdo habetur Canti. iij. Sicut turris David colū
lum tuū. que edificata est cum ppugnaculis. mille clipei pen
dent ex ea. omnis armatura fortium. Collum per quod caput
piungitur corpori. significat mentem p quam anima piungi
tur deo. et illa est sicut turris David munita p fortitudinē. fun
data in monte altitudinis spiritus. edificata cu3 propugnacu
lis. hoc est habens artes spiritualis cuiusdam sollercie. quibus
repellat tentationes demonū. Et ibi suspensi sunt mille clipei.
In quibus significatur pfecta angelorum custodia. Millenari
us em perfectus est numerus. ut supra dictū est. Armatura ue
ro fortium sunt in memoria retenta exempla sanctorū. quib
tanq armis vsi sunt contra dyabolū. Et hoc est qd dicitur in
ps. Benedictus dominus deus meus qui docet manus meas
ad prelium. & digitos meos ad bellum. In manibus em forti
tudo bellandi. in digitis diligentia & subtilitas significatur.
Et hoc est qd dicitur. Isaie. xi. de sanctis Volabunt in humeros
philistim. per mare simul pdabūt filios orientis. Philistim
interpretantur potione cadentes. et significant demones. quia
primitus calicem ire dei bibentes in pfundum inferni cecide
runt. Humeri eorū sunt machinationes inique in quibus por
tant animas ad peccata. in quos humeros uelocitate quadam
spūalis exercitij uolant sancti predantes filios orientis id est de
mones. qui primo habitabāt in ortu luminis eterni. sed post
ea p culpā depressi sunt ad occidua tenebrarū.

C A carne etiā auferūtur duo spolia. scz mortificatio car
nis. et vigor castitatis. De quibus dicitur. xl. Job. Nūquid im
plebis sagenas pelle eius. & gurgustium piscium capite illius.
quasi diceret. nō tu sed ego. Pellis dyaboli concupiscentia car
nis est. Sagena autē est fides christi qua extrahit pellis ista. Gur
gustium autē est temperantia castitatis que impletur capite ser
pentis: dum primi motus eius excludūtur. Et hoc est qd dicit
ix. Isa. Letabūtur coram te sicut qui letātur in messe. sicut exul
tant victores capta preda quādo diuidūt spolia.

D Amūdo etiā auferit spolia duo. scz scientiā huius mun
di. et virtutem psuetudinalem. Hoc signatur in Exo. xij. Feces
runt filij israel sicut preceperat dominus Moysi. et petierūt ab
egyptijs uasa argentea & aurea vestemq plurimā. Dedit autē
dominus gratiam populo coram egyptijs ut accōmodarent
eis. & spoliauerūt egyptios. Itē Exo. in. Cum egrediemini ab
egypto nō exhibitis uacui. sed postulabit mulier a vicina sua

Secundus

et ab hospita sua vasa argentea & aurea ac vestes, ponetisq; super filios & filias vestras, & spoliabitis egyptū. **E**gyptus mundus est, filij ecclesie predicatorum virilia opera facientes. **F**ilie autem penitentes simplices. **V**asa autem argentea: scientie eloquentia. **V**asa aurea: scientia sapientie, que est de rebus huius mundi. **V**estes autem consuetudinales virtutes sunt, que sancti a mundanis sapientibus tanquam iniustus possessoribus vendicant. **I**dem dicitur Gene. xxxi. **A** filiis laban tulit iacob omnia que fuerunt patris nostri, et de illius facultatibus ditatus factus est inclitus. **L**aban candidatio interpretatur, et significat mundum candidum in scientijs philosophorum & ciuilitate virtutis consuetudinalium. **F**ilij autem **L**aban sunt filij huius mundi cum querimonia cognoscentes omnem scientiam et virtutem huius mundi in ecclesia consistere

E Si autem spoliū in malo accipiat, tunc ideo non indiget spolijs, quia habundat licitis dimittens unicuique quod suum est, scilicet deo, mundo, & dyabolo. **D**eus dimittit gloriam & dominatum, **M**undo vanitatem & voluptatem, **D**yabolo superbiam et inuidiam. **Q**uod gloria dei sit dimittere unicuique quod suum est habetur Isa. xlii. **G**loriam meam alteri non dabo. **I**tem ibidem. **E**go dominus & non alius preter me, et per hoc habetur quod dominus sit eius. **I**tem **L**uce. ii. **D**iuident angeli inter nos & deum nobis dantes pacem: deo gloriam, ubi dicitur. **G**loria in altissimis deo: & in terra pax hominibus bone voluntatis. **S**ic non est inter vos, sicut habetur. **L**uce. xxi. **S**ed qui maior est in vobis fiat sicut minor, & qui precessor est sicut ministrator. **N**am quis maior est qui recubabit aut qui ministrat, nonne qui recubabit? **E**go autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat.

F De vanitate & voluptate mundi dicitur. **v. Isaie. V**e qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis: & quasi vinculum plausuri peccatum. **H**ec iniquitas voluptas, quia inaequalem facit hominem, carnem enim facit imperare & spiritum obedire, cum conuerso deberet esse. **E**t propter hoc ante parum in eodem capitulo loquens de utroque sic dicit. **V**e qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam & potandum usque ad vespertinum ut vino estueris. **E**t hoc quantum ad voluptatem, quia in eluuii vini intelligitur luxuria. **D**icit enim **H**ieronimus quod venter mero eluuians: facile despumat in luxuriam. **E**t postea subinfert etiam de vanitate. **C**ythara & lyra & tympanum & tybia & vinum in eo

Gymel Capitulum terciū:

uiuijs vestris, & opus domini nō respicitis, nec opera manuum
eius consideratis

G De superbia dyaboli dicitur **Ezechī, xxviij.** Eleuati est
cor tuum in decore tuo, & perdidisti sapientiam tuam in decore
tuo, in terram proieci te, ante faciem regū dedi te, vt cernerent
te in multitudine iniquitatum tuarum. Reges dicuntur hic su-
perbi, volentes regnare cum mūdo, quibus in exemplū dam-
nationis proponitur cernendus dyabolus. Itē **Iob, xli.** dicitur
de dyabolo. Omne sublimē videt, et ipse est rex sup omnes
filios superbie. De inuidia ipsius habetur. **ij.** Sapiē. Deus cre-
auit hominem inexterminabilem: & ad imaginem similitu-
dinis sue fecit illum. Inuidia autem dyaboli mors intrauit in
orbem terrarum, imitantē aut illū qui sunt ex parte illius

A

Capitulum. iij. § primus

Gymel Reddet ei bonū & nō malū. oibz re-
tributio: quibus simul iūctis: plenam retributionem
importat quā vir reddet mulieri: & mulier viro vi-
ceuerſa. Sicut dicitur in psal. Quid retribuaz domino pro om-
nibus que retribuit mihi. Calicem salutaris accipia: & nomen
domini inuocabo. Et hec interpretatio alludit sententie ver-
sus sequentis, in quo agitur de retributione. Distinguitur au-
tem versus ille per duo. scz per redditiōem eius quod debetur
Et per perseuerantiā redditionis. Primū notatur ibi. (Reddet
ei bonum & nō malum). Secundum ibi (Omnibus diebus vite
sue). Circa primū notantur duo que reddit vir mulieri. Quorū
vnū est bonū. Alterum est nō malum. Que duo. sic distinguū-
tur. vt bonum dicat bonū simpliciter prout est bonū nature:
gratie & glorie. Non malum aut dicit aliquod malum pene.
quod tamen patienti nō est malum. Quia vel est ad remissio-
nem delicti. Sicut fuerūt pene Dauid quas passus est a Saul &
Absolone & ab angelo percutiente. Vel ad probationem vi-
tutis. Sicut fuit pena Thobie. Vnde etiā angelus dixit ei. Pla-
cuiſti deo: necesse fuit ut tentatio probaret te. Vel vt alijs detur
exemplum patientie. Sicut fuit pena beati Iob. Vel ad gloria-
dei manifestandā. Sicut fuit pena ceci nati. De quo legitur. **ix.**
Iohan. Vnde etiā dominus dicit de eo. Neq; hic peccauit neq;

§ primus

parentes eius; sed vt manifestetur opera domini in illo. **Quinto** etiam est ad manifestationem delicti paterni. **Sicut** fuit infirmitas & mors filij dauid quē genuit **Bersabee** primo. **sicut** legitur. secūdo **Regum. xij.** **Sexto** est signum maledictionis antiquę. **Sicut** sunt pene quas patimur. in signū maledictionis peccati **Adam.** **Septimo** ad humiliationem. **Sicut** fuit stimulus apostoli. de quo legitur secūda. ad **Chorin. xij.** vbi dicitur **Nē** magnitudo reuelationum extollat me: datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane; qui me colaphiset. propter quod ter dominum rogaui vt discederet a me. et dixit mihi. sufficit tibi gratia mea. nam virtus in infirmitate perficitur. **Octauo** est ad redemptionem nostram. **Sicut** fuit passio **Iesu christi** **Mathei. xxv.** **Nono** ad probatōem veritatis fidei. **Sicut** fuit passio martyrum. et septem fratrum. de quibus legitur. secundo **Machabeorum** septimo. **Decimo.** ad inchoationem eterne damnationis. **Sicut** fuit pena **Anthiochi.** de quo legitur. secūdo **Machabeorum. ix.** **Et** postea **Herodis;** qui cōsumptus verumibus expirauit. **sicut** legitur **Actuum. xij.** **Sic** ergo vir reddit vxori bonum simpliciter & non malum. id est penam que nō est mala sibi

B **Et** sunt primo notande quinque rationes; ex quibus vir reddit vxori quod debet. **Quedam** enim reddit ex beneplacito disponente. **Quedam** ex promisso. **Quedam** ex merito vxoris. **Quedam** ex affluentia libertatis sue. **Quedam** ex iure matrimonij. **Ex** beneplacito disponente reddit bona predestinationis. **sicut** est bonum creatiōis vt simus. & bonum gratie preuenientis vt bene simus. **Et** de hoc dicitur in psalmo. **In** splendoribus sanctorum ex vtero ante luciferū genui te. **Et** dicitur ibi vterus potentia generatiua patris. et dicitur filius sapientia patris; in qua splendent omnes sancti qui sunt in ipso vita & lux. **Iohānis** primo. **Et** ideo dicit ad **Roma. primo.** quod christus hō predestinatus est filius dei in virtute scdm spiritū sanctificationis. hoc est scdm spm sanctificantē sanctos. **Dicit** em. viij. ad **Roma.** Qm̄ q̄s p̄sciuit hos etiā predestinauit p̄formes fieri imaginis filij dei. vt sit ip̄e primogenit⁹ i multis fratrib⁹. quos autē predestinauit hos & vocauit. et quos vocauit hos & iustificauit quos autē iustificauit; illos & magnificauit. **Et** cū hoc reddit nō malū timoris futuri periculi. q̄a nemo secur⁹ est dū viuit q̄ nō cadat a salute. **Vñ. iij. Apoē.** Tene qd habes. vt nemo accipiat coronā tuā. et. ix. **Eccl̄es.** Nescit hō utiq; amore an odio dign⁹ sit

Gymel Caplm terciū

Et in eodem libro. viij. ca. **V**idi impios sepultos. hoc est impietate mortuos. qui etiā dum adhuc viuerent in loco sancto erant et laudabūtur in ciuitate quasi essent iustorum operum. **E**t **H**ieremie. xviij. scribitur causa huius vbi dicit dominus. **S**ubito loquatur de gente & regno vt edificem & plantem illud. **S**i fecerit malum in oculis meis: vt etiam nō audiat vocem meā penitentia agam sup bonū quod loquutus sum vt facerem ei.

C **Q**ue autē reddit ex promisso sunt bona redemptionis. sicut dicitur in psal. **I**urauit dominus et nō penitebit eum. tu es sacerdos in eternū scdm ordinem melchisedech. **S**acerdos inq. eo qd scdm ritum melchisedech sub similitudine panis & vini corpus obtulit in cibum: & sanguinem in potum. et in ara crucis animā obtulit in pccium redemptionis. **E**t scdm interpretatōnem: **M**elchisedech rex pacis est & rex iusticie. quia sicut dicit ad **E**phe. ij. **I**pse est pax nostra qui fecit vtrāq; vnū & mediū patrietē macerie soluens inimicicias in carne sua. **E**t ad **H**ebre. vi. **H**omines per maiorem sui iurant. et omnis cōtrouersie eorum finis ad confirmatōnem est iuramentum. **I**n quo habūdantius volens ostendere deus pollicitatōnes heredibus immobilitate consilij sui: interposuit iusurandū vt per duas immobiles res: quibus impossibile est mentiri deum: fortissimū habeamus solatium. qui confugimus ad tenendam propositam spem. quā sicut anchoram habemus anime tutam ac firmam & incedentem vsq; ad interiora velaminis: vbi precursor pro nobis introiit **I**esus pontifex factus scdm ordinē **M**elchisedech in eternū. **E**t cum hoc bono reddit non malum pene. qd est exercitiū fortis remanens etiam post redemptōem perceptam in baptismo. **E**t hoc significatur per populum maledictum quem reliquit dominus inter filios israel vt erudiretur in eis. **E**t in **G**ene. **C**um operatus fueris terrā: non dabit fructus suos. sed spinas et tribulos germinabit tibi.

D **Q**ue autē reddit ex merito mulieris sunt bona glorificationis. et cum hoc nō malum passionis p quam intratur in gloriam. **D**e vtroq; horum habetur **L**uce vltimo. **N**onne sic oportuit christum pati: & ita intrare in gloriā suā. **E**t in. viij. ad **R**oma. **S**i tamen compatimur ut simul & glorificemur. existimo em qd nō sunt condigne passionēs huius temporis ad futuram gloriā: que reuelabitur in nobis. **E**t in psal. **C**um ipso sum in tribulatione: eripiam eum & glorificabo eum. **E**t in ad. **C**horin. iij. **I**d em quod in presenti est momentaneū & leue tri-

S **Primus**

bulatiōis nostre. supra modū in sublimitate eterne glorie pon-
dus operabitur in nobis

E Que vero reddit ex affluentia sue liberalitatis sunt bona
pregustationis eternorum. et cum his non malis retractatiōis
necessitatis vite huius. **De** primo dicitur in psal. **Gustate & vi-**
dete quoniam suavis est dominus. **Et** in prima **Cano. Petri. ij.**
Si tamen gustastis quoniam dulcis est dominus. **Et** in laudē hu-
ius mulieris infra. gustauit & vidit quoniam bona est negoti-
atio eius. **De** non malo autem qd cum hoc reddit. habetur se-
cūda ad **Choriū. v.** **Dū** sumus in hoc corpore peregrinamur
a domino. per fidem em̄ ambulamus: & non per speciem. quasi
diceret necessitas huius corporis retrahit a pregustatione eter-
nitatis. **Et** **Sapiē. ix.** **Cogitationes** mortalium timide & incer-
te providētie nostre. corpus em̄ quod corrumpitur aggrauat
animam. et terrena inhabitatio deprimat sensum multa cogitā-
tem. **Vtrūq;** horum simul. sc̄z bonum & non malum signatur
xvij. Mathei. vbi Petrus vidit transfiguratum dominum. **Pri-**
mo dixit. domine bonū est nos hic esse. si vis faciamus hic tria
tabernacula. tibi vnum. **Moyſi** vnu. & **Helye** vnum. **Et** post
ea preuallente necessitate corporis sequitur qd discipuli cecide-
runt in faciem suam & timuerūt ualde

F **Ex** iure uero matrimonij reddit ei sex. **Primum** est regis
men. **Secūdum** amplexus amoris. **Tercium** fecunditas prolis.
Quartum necessariorum administratio. **Quintus** benigna &
familiaris alloquutio in amotionē tedij. **Sextum** est adhibitio
ornatus. **De** primo habetur **Gene. iij.** ubi dicit dominus ad
Eūa. Sub viri potestate eris. **Et** prima ad **Chor. xi.** **Caput** mu-
lieris vir. **Et** prima **Petri. iij.** **Mulieres** subdite sint viris suis. **Et**
infra capitulo eodem. **Mulieres** sc̄tē sperantes in dño nō in or-
natu uestiū ornabant se subiecte proprijs viris. **Sicut** **Sara** obe-
diebat **Abrahe** dominū eum uocās: cuius estis filie benefacien-
tes & nō p̄turbantes vllam p̄turbationem

G **De** secūdo habetur. **Canti. ij.** **Leua** eius sub capite meo
et dextera illius amplexabitur me. **Et** in primo. **Osculetur** me
osculo oris sui. **Et** hoc signatum est **Genesis. xxiiij.** ubi dicitur qd
Isaac introduxit **Rebeccam** in tabernaculum **Sare** matris sue. &
accepit eam uxorem: & intantum dilexit eam ut dolorem qui
ex morte matris acciderat temperaret. **Isaac** christus est. **Rebec-**
ca ecclesia uel fidelis anima. que iuxta interpretationem nomi-

Gymel Caplm terciū:

nis **R**ebecce multum accepit. **M**ater autem mortua est synago-
ga uel eua. **T**abernaculum matris est gratia in quam introdu-
xit christus fidelem animā uel ecclesiam, et ita inuenit eam ama-
bilem ut omnis dolor antique pditionis temperetur.

H De tercio habetur ad **Ephe. v.** Viri diligite uxores ue-
stras sicut & christus dilexit ecclesiam, & semetipsum tradidit p-
ea, ut illam sanctificaret mundans eam lauacro aque in uerbo
uite ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem
maculam neq; rugam neq; aliquid hmōi. **E**t prima ad **Thimo-**
ij. Mulier saluabitur per filiorum generationem. **H**i autem fi-
lij sunt opera masculina meritorum. **E**t ideo sequitur. Si pman-
serit in fide & dilectione & sanctificatione cum omni sobrieta-
te. **E**t isti sunt filij p quibus **Rachel. xx. Gene.** suppliciter implo-
rat maritum dicens. **D**a mihi liberos: alioquin moriar

I De quarto habetur **Mathei. vi.** Dico uobis ne solliciti si-
tis anime uestre, id est necessitati huius uite animalis qd man-
ducetis: & corpori uestro quid induamini. **N**onne anima ue-
stra plus est q̄ esca. & corpus uestrum plus q̄ uestimentum. **R**e-
spicite uolatilia celi quoniam nō serunt neq; metūt neq; con-
gregant in horrea. & pater uester celestis pascit illa. nonne uos
magis pluris estis illis, quis autē uestrum cogitans potest adij-
cere ad staturam suam cubitum vnum. **E**t de uestimentis quid
solliciti estis. considerate lilia agri quomodo crescūt: nō labo-
rant neq; nent. dico autē uobis quoniam nec **Salomon** in om-
ni gloria sua coopertus est sicut vnū ex istis. **S**i em̄ senum agri
quod hodie est & cras in clibanū mittit deus sic uestis: quanto
magis uos modice fidei. **N**olite ergo solliciti esse dicentes qd
manducabimus: aut quid bibemus: aut quo operiemur. hec
em̄ omnia gentes inquirunt. scit em̄ pater uester quia omnibus
his indigeris. **E**t in **ps.** Junior fui etem̄ senui. & nō vidi iustum
derelictum nec semen eius querēs panem. **E**t secūda ad **Chor.**
ix. Qui autem administrat semen seminātis: & panem ad man-
ducandum prestabit: & multiplicabit semen uestrum: & auge-
bit incrementa frugum iusticie uestre: ut in omnibus locuple-
tati habūderis in omnem simplicitatem que operatur per nos
gratiarum actionem deo.

K De quinto habetur. **vij.** Sapient. Intrans in domus me-
am conquiescam cum illa. id est cum sapiētia que christus do-
minus est. non em̄ habet amaritudinem cōuersatio illius: neq;

§ primus

mediū cōiūctus eius. sed letitiam & gaudium. **H**inc est etiam
 q̄ sponsa flagrans in desiderio anime. in. ij. **C**antico. sic loquitur
 ad sponsum. **O**stende mihi faciem tuam: sonet vox tua in
 auribus meis. vox em̄ tua dulcis: & facies tua decora. **S**imiliter
 in psal. **S**peciosus forma pre filiis hominū. diffusa est gratia &c
 Et in primo Regū. ij. **L**oquere domine quia audit seruus tuus
 Et ultimo **L**uce. **N**ōne cor nostrum ardens erat in nobis dum
 loqueretur in via & aperiret nobis scripturas.

L De sexto habetur **A**pocal. xxi. **V**idi ciuitatem sanctam
 hierusalem nouam descendentē de celo a deo paratā sicut spon
 sam ornata &c. **O**rnatus autē ille est in duobus. scz in fulgor
 re uestimentorū. p̄ que intelligitur decor virtutum. & in preci
 ositate ornamentorum: que sunt exenia quedam sibi a mari
 to exhibita. **D**e primo dicitur in psal. **A**sistit regina a dextris
 tuis in uestitu &c. **E**t prima ad **T**him. ij. **M**ulieres in habitu or
 nato cum uerecūdia & sobrietate sint ornantes se. nō in tortis
 crinibus: aut auro: aut margaritis uel ueste p̄ciosa. sed qd̄ decet
 mulieres p̄mittentes pietate; p̄ opera bona. **E**t prima **P**etri. iij.
Mulierum non sit extrinsecus capillatura: aut circūdatio auris:
 aut indumenti uestimentorum cultus. sed qui absconditus
 est cordis homo in incorruptibilitate quieti & modesti spi
 ritus. qui est in conspectu domini locuples. **E**xenia autē exhi
 bita ecclesie sunt p̄ciosa sacramenta ecclesie corporis & sangui
 nis eius que dedit christus ecclesie. **S**icut habetur **M**athei. xxvi
 & **M**arci. xiiij. & **L**uce. xxij. **E**t ibi addit. **H**oc facite in meā cō
 memoratōem. **E**t in prima ad **C**horiā. xi. **Q**uotienscūq; man
 ducabitis panē hunc & calicem bibetis: mortē domini annū
 ciabitis donec ueniat. **C**um his sex bonis nō reddit malū occ
 ultationis sue a sponsa quādoq; **H**oc em̄ ualet sponse ad tria
 scilz vt feruentius bona eius desideret. & diligentius inquirat
 et inuentum seruet studiosius. **E**t de hac occultatione dicitur
Iohā. xvi. **M**odicū & iam non videbitis me quia uado ad pa
 trem. **H**oc etiā significatur in forma peregrina in qua christus
 apparuit post resurrectōe suā mulierib; & discipulis suis. **L**u.
 xxiij. **I**tē **C**anti. v. **P**essulū hostij mei aperui dilecto meo: at ille
 declinauerat atq; transierat. **P**essulum p̄sensu uolūtatis est. ho
 stij ipsa uolūtās. qd̄ quando aperitur domino a sponsa ex in
 dustria qnq; sub forma peregrini occultans se fingit longius
 ire. & declinat amplexū & transit cognitōem. quia oculi spon
 se tenentur ne agnoscat eum.

Gymel Caplm terciū

A **S** Secūdus

Q Equitur Omnibus diebus vite sue
In quo notatur perseuerantia redditionis. Tres sunt dies
sponsi. Primus est incarnationis. et ille habet vespere & mane.
quia in ea sol oritur & occidit. vt dicitur primo **Eccēs.** Secun-
dus dies est dies resurrectionis. de quo cantatur illud psal. **Hec**
est dies quam fecit dominus: exultemus & letemur in ea. Et hec
dies habet mane. sed nō h3 vespērā. Tercius dies est dies eterni-
tatis. de quo dicit in psal. Melior est dies vna in atrijs tuis sup
milīa. De his tribus diebus simul dicitur **Ozee. vi.** Viuificabit
nos post duos dies. in die tertia suscitabit nos: & viuemus in
conspēctu eius. In prima em̄ die viuificabit animas. In secūda
die corpora. Et in tertia die sursum ad se suscitabit nos. ut in cō-
spēctu eius habeamus vitam eternam

B Sīlīter vita triplex est. Vita gratie
Vita resurrectionis
Vita eternitatis

Et hec vita & isti dies communes sunt mulieri & viro. De prima
vita dicit ad **Gala. ij.** Viuo ego iā nō ego. viuit uero in me xp̄s.
De secūda vita dicit **Iohā. v.** Venit hora in qua omēs q̄ in mor-
numētis sunt audient vocem filij dei. & pcedent qui bona fe-
cerūt in resurrectionē vite. De tertia dicit in **ps.** Domine apud
te est fons vite. & in luminē tuo videbim⁹ lumē. Prima vita in
muliere est cū languore uenialis peccati. Secūda cū morte cor-
poris de qua resurget ad vitā. Tercia est plena sanitate utriusq̄.

C Quia vero modo vidimus istius capituli expositionem
scdm q̄ exponit de redditōe viri qua bonū & nō malum red-
dit uxori. videamus etiā qualiter uxor viceversa reddit viro
bonū & nō malum. sic em̄ vident exponere patres. Notādū
ergo q̄ uxor habet a viro: ut dictū est bonū gratie & nō malū
tribulatōis. Pro primo reddit viro pfectū & gratiarū actiōem
et laudem. Pro secūdo aut̄ humiliationem: & patientiā: & spei
certitudinem. De pfectu dicit **Ap̄s.** prima ad **Choriū. xv.** Gra-
tia dei sum id qd̄ sum. et gratia eius in me uacua nō fuit. Et se-
cūda ad **Choriū. vi.** Adiuuātes aut̄ exhortamur ne in uacuit.
grām dei recipiatis. Et secūda ad **Thimo. primo.** Ammoneo
te ut resuscites gratiam dei que est in te. Et ad **Hebre. xij.** Con-
templantes ne quis desit gratie dei

.S. Secundus

D De gratiarum actione dicit apłus ad **Ephesios** quinto. In omnibus gratias agite. Et primo **Ec̃s.** Ad locum vñ egrediuntur flumina reuertuntur ut iterum fluant. **Flumina** sunt gratie fluentes a deo. & reuertuntur in ipsum p gratiarum actionem.

E De laude dicit **ps.** Sacrificium laudis honorificabit me et illic iter quo ostendā salutare dei **Os̃e. xiiij.** Omne aufer iniquitatem & accipe bonum et reddemus vitulos labiorum nostrorum. **Vituli** labiorum sunt iubili alacriter laudantium deum. De his omnibus tribus simul habetur **Isa. li.** Gaudium et letitia inuenient in ea. gratiarum actio & uox laudis. **Gaudium** & leticia sunt de profectu gratie. **Duo** autem alia nominibus proprijs habentur in auctoritate.

F De humiliatione. quā reddit mulier pro non malo tribulationis. habet **Iere. xxxi.** Castigasti me et eruditus sum quasi iuuenulus indomitus. cōuerte me et conuerter. quia tu dominus deus meus. Postq̃ em cōuertisti me. egi penitentiam. et postq̃ ostendisti mihi. percussisti femur meū. Et **Trenor. iij. cap.** Ego vir videns paupertatē meam in virga indignationis eius. Quasi diceret. **Virga** indignationis eius sc̃z castigātis non occidentis facit me ppriam cognoscere paupertatem.

G De patientia habetur ad **Hebreos. x.** Patientia uobis necessaria est ut voluntatem dei faciētes: reportetis promissiones. Et **iij. Trenor.** Bonum est prestolari cum silentio salutare dei. hoc est cum patientia.

H De certitudine spei habetur **Mathei. v.** Beati estis cum maledixerint uobis homines et persequuti uos fuerint. et dixerint omne malum aduersum uos mentientes ppter me. gaudete et exultate quoniam merces uestra copiosa est in celis. hoc est spes mercedis. Et **Iere. xxxi. ca.** Quiescat uox tua a ploratu. et oculi tui a lachrymis. quia est merces operi tuo. ait dominus et reuertentur de terra inimici. hoc est de tribulatione. & ē spes in nouissimis tuis. Et hoc est quod dicit **Gregorius.** Consideratio premij minuit vim flagelli. Et alibi. Tanto altiori spe in deum quisq̃ refurgit. quāto fortiora pro illo pertulerit. Cetera que sequuntur. Omnibus diebus vite sue. a premissa expositione non mutantur.

Deleth Capitulū quartum

A Caplm. iiii. § primus.

De lethe. Quesunt lanā & linū. & operata est cor
filio manū suarum.
Deleth interpretat ianua. uel paup. uel tabula. Et no
deletur. qd dicitur. qd dicitur.

Deleth interpretat ianua. uel paup. uel tabula. Et no-
tantur ibi tria que cōpetunt sententię sequentijs uer-
sus. Primū est instrumentū inquirendi. Et hoc notatur p tabu-
lam. quia mulier hec p utilitatem lucri sui facta est quasi tabu-
la domus uiri. in qua uir & familia euadunt naufragiū mend-
citatis. Vnde dicitur infra q non timebit domū sue a frigori-
bus niuis. omnes em̄ domestici eius uestiti sunt duplicibus. Se-
cundo notatur necessitas inquirendi. & hoc in quantum deleth
interpretat paup. Pauperum em̄ est inquirere lanam & linum.
Terciū est adipiscendi possibilitas. Et hoc notat per hoc q de-
leth interpretat ianua. p ipsam em̄ est aditus in diuitias dom-
us. Et de hoc habetur Ecclesiastici. xxvi. Sicut sol oriens in mūdo in-
altissimis dei: sic mulieris bone species in ornamentum do-
mus eius.

B In uersu uero sequenti notantur duo. sc3 materia operis huius mulieris. & ipsum opus. Primū ibi (Quæsiuit lanā & linū) Secūndū ibi (Et operata est consilio manuū suarum) In primo duo notantur. sc3 modus querendi. & res quesita. **M**odus querendi p hoc q̄ dicit (quæsiuit) **R**es quesita p hoc q̄ dicit (lanam & linū) Modus querendi duplex est. sc3 negotiatiua & labore **E**mit em̄ lanam & linū & elaborauit linum agricultura et lanam p educatōem ouiu. **D**e primo sub alia metaphora dicitur in euangelio **M**athei. xij. cap. q̄ simile est regnū celorum homini negotiatori querenti bonas margaritas, inuenta autē vna preciola margarita abiit & uendit omnia que habuit et emit eam. **I**dem em̄ ibi signat p margaritā quod hic per lanam et linum. **R**egū sc3 decor & honestas virtutis **D**e utroq; horū simul dicit. ij. **Regum**. xij. **P**auper autē nihil habebat omino p̄ter oues vnam paruulā quam emerat & nutrierat. & que creuerat apud eum cum filijs eius simul de pane illius comedens. & de calice bibens & in sinu illius dormiens. eratq; illi sicut filia. **P**aup̄ est mulier querens lanā & linum. & emit ouem vnam paruulam. hoc est humilē christū dando pro ipso quicquid diligit in hac vita. & postea nutrit eum cum filijs suis. hoc est intellectu & uoluntate. dando illi cibum actionis & contemplationis potum. &

Primus

dormit in sinu illius: hoc est quiescit in corde. Et est illi sicut filia. hoc est sicut anima sua.

C De elaboratione autem lini p contrariū habetur in **Isa. xix.** Confundentur qui operabantur linum. plectentes & texentes subtilia. Linum significat candorē virtutis humane. Et qui operantur illud in egypto. hoc est in vanitate huius mundi plectentes circūstantias operum suorum. et texentes opera in consuetudinem ad humanam laudem confundentur. Et huius rō redditur. **ix. Exodi.** ubi dicitur q linum egypti grandine percussus est cum iam folliculos germinaret. Grando irā dei significat q percutit omnē virtutem ypocritarum. cum iam. hoc est in hoc tempore germen querat humane retributionis. Sed nō sic mulier que querit linū in hierusalē. hoc est ad cultū & honorē dei.

D Secundo notandū est quid sit lana & quid linum. Lana est que tondetur ab oue. linum aut quod de terra oriū. et multo labore in uestimentum aptatur. Quis dominus noster iesus christus est de quo dicit. **lij. Isa.** Sicut ouis ad occisionem ductus est & non aperuit os suum. Et in primo **Iohānis.** Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Ab ista oue mulier hec accepit sex genera lane. A natiuitate duplicem sumit. scilicet recognitionē exilij. & cōtemptū mundi. christus em in exilio natus est. quia licet bethleem sua esset. tamen dicitur primo **Iohan.** In propria uenit & sui eum non receperunt. Similiter tunc mundum contempsit. quia nō de regina sed de paupercula. nō in aula regia. sed in stabulo natus est. Natus autem non operitur purpura & bisso sed pāniculis. nec reclinatur in cunabulis. sed reclinatur in presepio. Sicut dicitur **Luce. ij. cap.** q peperit maria filium suum primogenitū & pannis eum inuoluit. & reclinauit eum in presepio. quia non erat ei locus in diuersorio.

A profectu vite accepit duplicem lanam. scilicet humilitatis & mansuetudinis. Sicut dicitur **Mathei. xi.** Discite a me. quia mitis sum & humilis corde. & inuenietis requiem animabus uestris. Ab exitu etiam accepit duplicem lanam. scilicet obedientie & patientie. De obedientia dicit **Mathei. xxvi. ca.** Nō mea uoluntas sed tua fiat. De patientia dicit **Petrus prima Cano. ij. cap.** Cum malediceretur non maledicebat. cuz patere non cōminabatur. De utroq horum dicitur ad **Philippē. ij. c. q** factus est obediens usq ad mortē mortē autē crucis. De isto uelut igni facta est tunica inconsutilis christi. qua induit ecclesia ad retinendum calorem charitatis.

Deleth Caplm quartū

E Linum autem quod de terrā oritur candorē signat virtutis humane. Et signat exempla sanctorū ueteris testamēti. In q̄ terra linū creuit ueteris testamēti & noui. **S**ci autē ueteris testamēti. in q̄ terra linū creuit sunt legislator patriarche et prophete. **A** legislatore mulier hec duplex accipit linū. scz mansuetudine; in regimine. et zelum in ultione. **D**e primo dicit **Nu**mer. xij. **E**rat em̄ **M**oyse mansuetissimus sup omnes homies qui morabant in terra. **D**e secūdo dicit **Exo. ij.** q̄ **M**oyse egressus ad fratres suos: uiditq; afflictionem corū. et virū egyptiū percutientē quendā de hebreis fratribus suis. **C**umq; circūspexisset huc atq; illuc. & nullum adesse uidisset: percussum egyptium abscondit fabulo. **H**ebrei transeuntes interpretantur. Et significat sanctos qui passibus meritorū continue tendunt ad patriam. **E**gyptius autem signat hominē mundi. non consentientem sanctis. quē mulier fortis interficit in gladio spiritus quod est uerbum dei **Hebreo. iij.** **D**e utroq; horum simul habetur. **ij. Regum. xxij.** q̄ **D**auīd erat quasi tenerimus uermiculus ligni. **V**ermiculus ligni mollissimus est cum tangitur. et quo ad hoc signat mānsuetudinē in regimine. & durissimus est cum tangit. Et quo ad hoc signat zelum in ultione.

F A patriarchis etiam accipit duplex linum. scz fidem in dictis. & spem in pmissis. **D**e primo habetur ad **Roma. iij. ca.** **C**redidit **A**braam deo & reputatū est illi ad iusticiā. **E**t ad **Hebreos. xi.** **I**n fide testimoniū cōsequuti sunt patres. **D**e secundo ad **Roma. iij.** q̄ **A**braam contra spem in spem credidit. **E**t ibi dem infra. **I**n repromissione dei non hesitauit diffidentia. **S**ed confortatus est fide dans gloriā deo plenissime sciens. quia q̄ cūq; promisit ei deus potens est et facere. **D**e utroq; horū est totum vndecimū caplm ad **Hebreos**

G Apphetis etiā accipit duplex linum. scz secretorū contemplatōem. & exprobratōem viciorum. **D**e primo habetur **Isa. vi.** **V**idi dñm sedentē iup solium excelsum & eleuatū. et plena erat domus a maiestate eius. & cetera que ibi sequuntur. **A**ltitudo eius solij est eximia maiestas iudicis mūdi. **D**omus autē triūphans ecclesia est in qua p̄clarius fulget spēs maiestatis eius. **T**emplū autē est ecclia militās q̄ replei his q̄ sub ipso sunt hoc ē speculo creature & enigmate allegoriarū in scripturis in quibus ipsa deum contemplatur. **S**icut dicitur primo ad **Romanos.** **I**nuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. **S**empiterna quoq; virtus eius ac diuinitas

.S. primus

Seraphin autē significat sanctos assistentes deo: plenos igne charitatis, sex habentia alas, duabus em̄ volant in deum: sc̄z intelli gentie luce, & desiderij feruore, et duabus velant obumbrādo et protegendo faciem eius, hoc est contemplatōis, qui dicūtur facies domini, quia ex frequenti intuitu ipsorum in deū et dei in eos signatur & sigillatur super eos lumen vultus domini, et in lumine dei ambulabūt, & in nomine eius exultabunt tota die & in iusticia eius exaltabunt. Et sit splēdida facies eorū sicut resplēduit facies **Moy**si dū rediret de mōte, sicut habet, xxxiij. **Exo.** Due autē ale quibus protegunt eos sunt feruor spiritus, & sapor faciei dei, et duabus velant protegendo pedes eius, hoc est actiuos qui ambulant per viam bonorū morum, sc̄z honestate exempli ad proximū, & pietate intentionis ad deum. De secundo dicit **Eccl̄i.** xlvij. Surrexit **Helias** propheta quasi ignis et verbū illius quasi facula ardebat, sc̄z in cōsumptiōem & exprobrationē vitiōrum

H Sancti noui testamenti sunt apostoli: martyres: doctores: virgines: vidue: & boni coniugati. **Ab** apostolis sumit duplex linū, sc̄z opera supererogatōis, et instantiam predicationis. De primo dicitur secūda ad **Chor̄.** penultimo. Ecce hic terciō parat⁹ suz venire ad vos: & nō ero grauis vobis. Nō em̄ q̄ro q̄ vestra sunt: sed uos. Non em̄ debent filij parentibus thesaurizare, sed parentes filijs. Ego em̄ libentissime impendam & sup̄im pendar ego ipse pro animabus uestris. **Et. xx.** Actiū loquitur idem ap̄lus dicens. Argentū & aurum aut uestem nullius concupiui sicut ipsi scitis, quoniā ad ea: que mihi opus erāt et his qui mecū sunt, ministrauerūt manus iste. **Item** primo **Regū.** xij dicit **Samuel.** Conuersatus sum coram uobis ab adoleſcentia mea usq; ad hanc diē, ecce presto sum, loquimini de me corā domino et coram populo eius: utrū bouem alicuius tulerim aut alinū, si quenq; calūniatus sum, si mun⁹ de manu cuiusq; accepi, si oppressi aliquid & cōtemnam illud hodie: restituāq; uobis. De secūdo dicitur, secūda ad **Thimo.** iij. Testificor corā deo et christo **Iesu:** qui iudicaturus est uiuos et mortuos: et p̄ aduentum ipsius et regnū eius predica verbū, inſa oportune importune argue, obsecra: increpa in omī paciētia & doctrina. **I** A martyribus duplex sumit linum, sc̄z fidei constantia: et fortitudinem in aduersis. De primo dicit, x. ad **Roma.** Corde creditur ad iusticiam: ore autē confessio fit ad salutem. **Et ps̄.** Credidi p̄pter quod loquutus sum. **Et in euangelio Math. x.**

Deleth Capitulum quartum

Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum corā patre meo. **De secūdo** dicit ad **Hebre. x.** Rememora mini pristinos dies in quibus illuminati magnū certamen passionum sustinuisitis. Et in altero qdem opprobrijs & tribulationibus spectaculum facti. In altero aut socij taliter puerfantur effecti, nam et vinctis compassi estis. & rapinam bonorum vestrorū cum gaudio suscepistis. cognoscentes uos habere meliorem & manentē substantiam. Et. xxvij. Actū. Ne timeas paulē cesari te oportet assistere. **Ite** secūdo **Macha. vi.** Eleazarus glorioſissimā mortem magis q̄ odibilem vitam complectēs. uoluntarie preibat ad supplicium. Intuens autem quēadmodū oporteret accedere patienter sustinens destinauit nō admittēre illicita propter uite amorem. Et infra Cum plagis periretur ingemuit & dixit. **Dñe.** qui habes sanctū scientiam manifeste tu scis. q̄ cū a morte posses liberari diros corpis sustinere dolores. scdm aīam uero ppter timorē tuū libetē hec patior.

K A doctoribus etiā sumit duplicem lanam. scilicet scripturarum meditatioem & sollicitudinem cure pastoralis. **De primo** dicitur in primo ps. In lege domini uolūtas eius. & in lege eius meditabitur die ac nocte. Et propter hoc precepit dominus in lege **Deutro. vi. ca.** q̄ scriberent legem & affigerēt in ostijs. & ferrent etiā in manu propter iugem legis meditationem. Item **Malach. ij.** labia sacerdotis custodiunt scientiā. & legem requirunt ex ore eius. quia angelus domini exercitūz est. **De secundo** dicit. xij. ad **Rōm.** Qui preest. sollicitudine supple preſit. Et idē infra. Sollicitudine nō pigri. supple pigri non sitis. Et hoc significatū est in ultio **Iohānis.** ubi dñs tribus uicibus q̄ſiuit a petro. an diligeret eū plus ceteris. Et toties responſo accepto q̄ diligeret eū trib⁹ uicib⁹. p̄misit ei pascēdas oues. Quia uidelicet p̄latus plus debet diligere deū q̄ facultates et amicos & seipsum. & pascere debet uerbo & exēplo & auctoritate clauis suos subiectos. **Ite** **Actu. xx.** Attēdite uobis & uniuerso gregi in quo uos posuit spūs sanctus ep̄os regere ecclesiā dei: quā acq̄ſiuit sanguine suo. **De utroq̄** horū simul habetur **Eccī. xliij.** Laudemus viros narrātes carmina scripturarū: homines diuites in uirtute. pulcritudinis studiū habentes & pacificantes in domibus suis

L A confessoribus etiā duplex sumit linū. scilicet penitentie lamentū. & longanimitatē expectatōis p̄missorū. **De primo** dicitur. **v. Mathei.** Beati qui lugēt qm̄ ipsi p̄solabunt. Et in canticis. **ij.** Vox turturis audita est in terra nostra. Et hoc signatū est

S**Primus**

in Iosue. xv. Vbi Axa filia Caleph p bñdictiōe duplex accepit irriguū. s. superius & inferius. qđ signat duplex lamentū. scz p incolatus huius miseria. & pro dilatione patrie. De scđo dicit in Gen. xlix. Salutare tuū expectabo dñe. Item. iij. Trenor. Bonum est p̄tolari cum silētio salutare dei. Et. xi. ad Hebre. Iuxta fidē defuncti sunt oēs sancti nō susceptis repromissionib⁹. sed a longe eas aspicientes & salutātes & p̄sentes qm peregrini et hospites sunt super terram.

M A virginib⁹ etiā duplex sumit linū. s. mūdiciā castitatis. et carnis mortificatiōem. De primo dicit prima ad Choz. vii. Mulier innupta & virgo cogitat q̄ dei sunt ut sit sancta et corpe & spū. Itē ibidē. Qui sine vxore est cogitat q̄ dei sunt ut quō placeat deo. De scđo prima ad Choz. ix. Castigo corpus meū & in seruitutē redigo ne forte cū alijs p̄dicauerim ipse reprobus efficiar. Itē ultio ad Gala. Mihi aut absit gloriari nisi in cruce dñi nostri iesu christi. p quē mihi mūdus crucifixus est et ego mūdo. Itē ad Gala. ultio. De cetero nemo mihi molest⁹ sit ego em̄ stigmata dñi nostri iesu christi in corpore meo porto

N A viduis etiā duplex linū. s. fidelitatē ad maritū et humilitatis indumentū. De primo dicit. ij. Luce. De anna q̄ erat p̄phetissa filia phanuel de tribu Aser. & hec processerat in diebus multis. & vixerat cū viro suo annis septē. a virginitate sua. Et hec erat vidua usq; ad ānos. lxxxiiij. q̄ nō discedebat de xp̄lo ieiunijs & obsecratiōib⁹ seruiēs die ac nocte. Et de his dicit ap̄s prima ad Thimo. v. Que aut vere vidua ē & desolata speret in deū & instet obsecratiōib⁹ die ac nocte. De scđo dicit Iudith. ix. Iudith ingressa ē oratoriū suū. & induēs se cilitio posuit cinerē sup caput suū. & p̄sternens se dño clamauit ad dñm. De vtroq; horz simul dicit primo Cāt. Pulcre sunt genere ut turturis. Turtur hui⁹ nature dicit esse. q̄ nō iungit secū dis nuptijs. Vnde fidelitas illa signatur p vnam genā. Per alteram aut signat habitus humilitatis & maturitatis

O A bonis piugatis etiā duplex linū sumit. scz misericordiā dī in paupes. & regimē familie. De primo dicit Mathei. v. Bñ misericordes. qm ipsi misericordiā psequenē. Et Mathei. xxv. Venite benedicti patris mei possidete paratū vobis regnū &c. De scđo prima ad Thimo. v. Si qs suor & maxime domesticorū curā nō habet. fidē negauit. & est infideli deterior. Item Eccl. i. Symon Onie filius sacerdos magnus qui in vita sua fuffulit domū. Et Gen. xxxix. Ioseph gubernabat creditā sibi domum. et vniuersa que ei tradita fuerant

Deleth Caplm quartū

M 6 Secūdus

Equitur. Et operata est consilio manū suarum.
In quo notantur duo. scz modus operis. et organa quibus exercet opus. Circa primū notatur duo. scz instātia operis p hoc qd dicit. **O**pata est et discretio per hoc qd dicit. **C**ōsilio.
De primo dicitur **Ecc̃es. ix.** Quodcūq; facere potest manus tua instanter operare. quia nec opus: nec ratio: nec sapientia: nec scientia erit apud inferos quo tu properas. **E**t in hoc arguntur duo genera hominū. scz **Pigri.** et ociosi. **D**e primis dicitur **Prouerb. xx.** Propter frigus piger arare noluit. mēdicabit ergo estate: & nō dabitur illi. Per frigus intelligitur desidia huius vite. Per estatem autē intelligitur dies iudicij quando deus plena luce manifestabit consilia cordium. et calore zeli sui red det vniciq; iuxta opera sua. **D**e secūdo dicitur in euangelio **Math. xx.** Quid hic statis tota die ociosi. **E**t **Prouerb. xij.** Qui sectatur ocium stultissimus est. **D**e vtroq; horum habet simul **Ecc̃es. x.** In pigricijs humiliabitur cōtignatio: et in infirmitate manū perfrustabit domus. **P**er cōtignatōem intelligitur cōpaginatio virtutum que dissoluitur in pigricia et acquiritur per assuetudinem operis. **P**er infirmitatez manū intelligitur ocium. **P**er distillatōem tentatio libidinis. **P**er rectum charitas. **E**t per domū cōuersatio.

B **D**e consilio: per qd intelligit discretio: dicit ad **Roma. xij.** Racionabile sit obsequiū uestrum. **E**t nota qz duo exigūtur ad hoc qz consiliū sit de aliquo. scz qz difficile sit et possibile aliter fieri. **E**t inde sciuit mulier fortis qz reprehendūtur q sine consilio ordiūtur telam & nō a domino. vt habetur. **xxx. Isa.** Ve filij desertores dicit dominus vt faceretis consiliū: & nō ex me. et ordiremini telam: et nō per spiritū meū. **D**icit etiā **Isaie. xix.** Confundētur qui operabānt linū plectentes & texentes subtilia. **E**t ideo sine consilio non est operata lanam et linū precipue cum dicat sapiēs. **Ecc̃i. xxxij.** **F**ili sine cōsilio nihil faciās. & post factū non penitebis.

C **O**rganū autē operandi intelligitur per hoc qd dicit. **M**anū suarū. In quo notatur duo. scz due manus. et pprietates illarū. quando dicitur. **(suarum)** **D**ue manus mulieris sunt. **V**na operans circa se. et altera circa proximū. **C**ustodia sui. et dilectio proximi. **I**tem ad formositatem manus duo exigunt

S^cecundus

scz debita quātitas. ut sit longa manus scdm proportōem cor-
poris. & debitus color. ut scilicet sit alba manus rubore suffusa.
Ad substantiā autē manus exigūtur quinque. scz numerus digi-
torū. & pellis. & ossa. & caro. & debita colligatio p̄ neruos &
uenas. Ad fortitudinem autē manus duo exigūtur. scz habun-
dantia roboris in mēbris manus. & habūdantia spirituū dis-
currentium per uenas. Et hec omnia est inuenire in utraq; ma-
nu. In manu em̄ dilectionis proximi longitudo est p̄ dilectio-
nem omnis boni. qđ est in proximo. Alba uero est manus p̄ in-
nocentiam ad omnē hominē. Suffusa autē est rubore p̄ passiōis
ad omne malum proximi. habens pellem mollem mansuetudi-
nis. ossa uero fortitudinem portandi. imbecillitates infirmorū
& carnem affectū nature deficientis proximi. & colligatōnem
per neruos pietatis. & uenas misericordie. in quibus est rubor
charitatis dei. & spūalitas. scz spūs per omnes articulos vitā si-
mul & vigorem diffundentis.

D Habet autē hec manus quinque digitos. & quilibet digi-
tus vnguem in custodiā sui. & tres articulos ut sit flexibilis
ad opus. Primus digitus est honor parentum. habens primū
articulum ad exhibitōem reuerentie. Secūduz ad susceptiōem
discipline. Terciū ad ministratōem necessariorum si necesse est
vnguem autē protegentem habet memoriā laborum quos in
nobis parentes sustinuerūt. Secūduz digitus est obedientia su-
priorū. habens tres articulos. Quorū primus est nihil habere
de propria uolūtate ad ea que vidētur sublimia in hoc mūdo.
Secūduz multū habere de propria uolūtate ad humilia. Terci-
us celeritas non expectans preceptū. sed obediens ad nutum.
Vnguis p̄tegens & armans totum digitū est carentia proprii
sensus. Tercius digitus est humilitas ad omnes. habens & ipse
tres articulos inflexionis sue. quorū primus est reputare se infe-
riorem maiori. Secūduz subdere se pari. Tercius subdere se etis-
am inferiori. Vnguis autē p̄seruans est sensus proprię uacuitas.
Quartus digitus est societas amicabile. habens tres arti-
culos. Primū idem uelle & idem nolle cum amico. Secūduz
nihil turpe uelle pro amico. Tercium bonū pro amico indefi-
nenter operari. Vnguis autē digitū hūc custodiens est amor vir-
tutis. Quintus digitus est dilectio inimicorū. habens tres ar-
ticulos. Primū dimissionem iniurie. Secūduz salutationis ex-
hibitionem. Terciū redditōem boni pro malo. Vnguis autem
hūc digitū custodiens est memoria iniuriarū quas nos peccan-

Deleth Caplm quartū:

do inferimus deo. Primus horū digitorum magnus est effectus
sed breuissimus. eo q̄ nō extenditur nisi in p̄iūctos nobis. **Sec**
cūds autē longior sed minor. Tercius longissimus. quia ul
tra omēs se extendit humiliando. Quartus iterū breuior tercio
habēs tamen uenā corporis in p̄sensu amicorū. Quintus uero
minimus affectu. sed tamen longior primo. q̄a plures sunt in
mici q̄ parentes. De primo dicitur **Exo. xx.** Honora patrē tuū
& matrē tuam ut sis longeuus sup̄ terrā. De secūdo ad **Hebre.**
xij. Obedite p̄positis uestris & subiaccete illis. ipsi em̄ puigilāt
quasi rōnem reddituri pro animabus uestris. De tercio ad **Phi**
lippen. **ij.** Nihil p̄ p̄tentionem neq̄ per inanē gloriam. supple
agentes sitis. sed in humilitate superiores uobis inuicē arbitra
tes. Et prima **Petri. ij.** Subiecti estote omī humane creature. p̄
pter deum. De quarto dicit in **Prouer. xxvij.** Bonis amici con
silijs anima dulcoratur. amicū tuū & amicū patrī tui ne dimi
seris. De quinto in euangelio. **Math. v.** Ego dico uobis diligit
te inimicos uestros. Et ad **Roma. xij.** Si esurierit inimicus tuus
ciba illum. & si sitit potum da illi

E Altera manus est custodia sui. & illa operatur mulier cir
ca seipsam habēs ossa uigoris & carnes. refocillatōem infirmi
tatis. Nervi autē ligantes. sunt nervi discretōnis. uene uero. in
quibus pulsāt spiritus. est cōtinuū dominiū rationis super sen
sualitatem. super quam extēditur pellis modestiē. vndiq̄ mo
dum statuentis. que coloratur albedine mūde conscientie. cui
suffunditur rubor desiderij eternorum. habēs quinq̄ digitos
cum vnguibus & articulis suis

F Primus est custodia sensuum. habens tres articulos. scilz
Ablationem uanitatis ab auribus & oculis. Ablationem lecca
citis ab odoratu & gustu. Et ablationem resolute mollicie a
tactu. Et hunc digitum munit ante vnguis. qui est odium sui
Secūds digitus est exercitiū laboris. Tres eius articuli sunt
Abstinētie. uigilie. et orationes. Vnguis autem est spes remu
nerationis. Tercius digitus est contemplatio futurorū. Tres
articuli quibus inflectitur sunt. Consideratio iusticie in penis.
Meditatio misericordie premiantis. Et visio deitatis. Habens
vnguē totum digitum protegentem. scz intellectū scriptu
rarum. Quartus digitus est agendorum sollicita premed
tatio. habens tres articulos. scilz ut videamus in quo & q̄tum
defecimus. Et in quo & q̄tum p̄fecimus. Et quid acturi simus
Habens vnguē protegentem. scz prudētiā sagaciter eligen

¶ Serūdus

tem melius a minus bono. Quintus digitus. est illicitorum confessio. Tres eius articuli sunt. cōfessio trāsgressionis. omisionis. & ociosi. Vnguis autem protegens. confessionis ipsius ueritas. Primus digitus magnus est. propter cōtinuam purgnam sensuū. sed brevis. quia circa ea que in nobis tñ sunt. Secundus longior est extensus p totam vitā. Tercius longissimus contemplatione diuinitatis. Quartus breuior illo. sed tamen longior illo primo. Et quintus minimus quidem. eo q̄ custos dientibus se sollicitē pauca inueniantur confessione purganda. De primo dicitur in psal. Auerte oculos meos ne videant uanitatē. Et Iob. xxxi. Pepigi fedus cū oculis meis &c De secundo dicitur Danie. ix. Posui faciem meam ad dominum deum meū rogare & deprecari in ieiunijs sacco & cinere. Et psal. Deus deus meus ad te de luce vigilo. De tercio dicitur Isaie. xxi. Pone mensam contemplare in specula comedentes & bibentes. Mensa ponitur quādo mens in eterna ueritate reficitur Specula uero est altitudo intelligentie p̄templatiōis. Comedentes & bibentes sunt sancti in pascua fructōis exultantes. De quarto dicit ap̄ls secūda ad Choriñ. viij. Prouidemus em̄ bona nō solum corā deo. sed etiam corā om̄ibus hominibus. De quinto Iosue viij. Fili mi da gloriā dño deo israel. & cōfiteri atq̄ indica mihi quid feceris. & ne abscondas illud.

G. Et nota q̄ neutra istarū manuū sinistra est Vnde mulier hec significatur per Aioth. de quo legitur. iij. Iudicū. q̄ vtrāq̄ manu utebatur p dexterā. & ideo dicitur Canti. v. Manus illius tornatiles aurce plene iacinctis. Et dicitur tornatiles ppter flexibilitatem ad opera. Auree uero propter intentionis pietatem. sed plene iacinctis propter radianciā virtutis scdm distinctionem articulorum. Sequitur (suarum) In quo notatur q̄ proprijs manibus operata est & non alienis. Et est cōtra quosdam qui manibus alienis mirabilia operantur. digito autem proprio nolunt mouere sarcinam. Cōmittunt se quidem orationibus sanctorum. sed indignos se faciunt prauis moribus orationibus eorū. sicut Pharaō in Exodo. viij. ca. rogauit filios israel vt orarent pro eo sepius Et Anthiochus. ij. Macha. ix. De quo dicitur. Orabat hic scelestus ad dominū a quo nō esset misericordiam consequuturus. Isti sunt qui cupiunt extrema sanctorum. sed non principium. sicut Balaam. xxij. Num. qui dixit Moriatur anima mea morte iustorū. & fiant nouissima mea horum similia.

De Caplm quintu

A Caplm. v. § primus

DE. Facta est quasi nauis institoris delonge rē. He interpretatur vita uel susceptio: & debent simul iūgi interpretatōnes iste ut dicatur susceptio vite. & tūc alludit sententie sequenti. quia panis quē de longe portat. vita mulieris est. sicut dicit Iohā. vi. panis uerus est qui de celo descendit & dat vitam mūdo. Itē ibide. Si quis māducauerit ex hoc pane uiuet in eternū. Sequit (Facta est tria nauis institoris. delonge portās panem suū). Hic notatur tria. **Primū** qd nauis. **Secūdū** cui? nauis. **Terciū** ad quē vsū. qd de longe portans panē. Circa primū est notandū. qd mulier hic assimilatur nauī. quia oīa inueniuntur in ipsa moraliter. qd in mā. gna nauī esse dicuntur. In nauī aut primo sunt ligna qdā fortia. quib? tabule clauis exterius affigunt. & hz ante pram. & posterius puppim. & in latere ratē. & in uentre carinā. scdm qd dicit in uersibus. Prora prior pars ē. nauis altera. tercia puppis. Dilatus esse ratē. uentrē dic esse carinā. Habet etiā sup puppim castitū. cui pūgūtur retro duo gubernacula. vnū a dextris. & aliud a sinistris. Et hz sentinā & apotecā & deābulatoria. & camerā ad māsiōnē nobiliū. & castrū. 3 etiā malū ante & malū retro. & artemones duos qbus annectuntur duo uela. & hz sifiter rudētes qbus trahuntur artemones cū uelis sup malū. hz etiā anchoras qbus sistit & imobilitatē qnq? nauis. Et hec oīa mystice sunt in muliere. Ligna em: qd qli fundamētū nauis sunt. sunt uires operadi qd de? hoī dedit in corpe & in aīa. sicut quinq? sensus exteriores & potentia loquēdi. & rō & memoria & uolūtas quibus lignis affiguntur tabule ordinate puerfatōnis: p clauos doctrine moralis. quia sicut dicit Ecclē. vltio. Verba sapiētū sicut stimuli sunt. & qli clauī in altū defixi: qd p magistroz piliā data sunt a pastore vno. postea bituminantur intus & exterius bitumine charitatis. intus diligēdo deū. exterius diligēdo p. ximū. Sicut dicit Gene. vi. Bitumine linies intrinsec? & extrinsecus. Est etiā vncta exterius unguento suauissime mansuetudinis: ut facilius labatur sup vndas huius mūdi.

B. Prora uero est hūiliatio qd orit ex p̄sideratōe natiuitatis in mūdū. qd sicut dicit apls p̄ma ad Th. vi. Nihil intulim? in hūc mūdū. haut dubiū. qd nec auferre qd possum? Et Job. xiiii. Hō nat? de muliere breui uiuēs tpe replet multis miserijs. qd qli

.S. Primus

nos egreditur & preterit & fugit uelut umbra. & nunquam in eodem statu permanet. **V**n etiam ps ista in nauis stricta est quia multe sunt perfusiones et humiliações originis nostre quibus cōstringitur uita nostra. quod optime exprimitur Sapientia. vii. ubi sic dicitur Sum quidē & ego mortalis homo. filius hominibus. & ex genere terreno illius qui prior factus est secundum Adā. per quē habemus originale peccatum. Et in uentre matris figuratus sum caro decem mensium tempore. per quod intelligitur defectibilitas. quia caro defectibilis pars in nobis est. Coagulat sum in sanguine. & ex semine hominis. & delectamento somni cōueniente. per quod intelligitur feruor libidinis & somitis incendium. Et ego natus accepi cōmunē aerē. per quod intelligitur mortalitas et breuitas uite. quia scilicet sine respiratione aeris uitā habere non possumus. Et in lustrata decidi terram. per quod intelligitur impotentia adiuuandi seipsum. & primā uocē similes omnibus emisit plorans. per quod intelligitur luctus miserie huius mundi. & in inuolumentis nutritus sum & in curis magnis. per quod intelligitur fomentum infirmitatis nostre. Et sequitur. Nemo enim ex regibus habuit aliud natiuitatis initium.

C Puppis autem pars ultima est uite. scilicet consideratio mortis etiam stricta ex timore. sicut habetur Ecclesiastici. xli. O mors quā amara est memoria tua homini iniusto. & pacē haberi in substantiis suis. viro quieto. & cuius uite directe sunt in omnibus. & adhuc ualenti accipere cibum. Et hoc significatur in Actibus. xxvii. ubi dicitur. pro quod de fixa manebat & immobilis. puppis vero soluebat a vi maris. Quia cum homo credit habere quasi uite principium tunc finis eius a luto infirmitatis dissoluitur per mortem. Latus autem quod ratis dicitur est pro pago virtutum cardinalium que sunt prudentia temperantia iusticia & fortitudo. de quibus habetur Sapientia. viii. Sobrietate id est temperantia docet & prudentia & iusticia & uirtutem hoc est fortitudinem. quibus utilius nihil est in uita hominibus.

D Venter autem qui carina dicitur sunt quattuor affectiōes naturales scilicet spes. metus. meror. & gaudium. Sentina uero est purgatio perfelliōis. Apoteca promptuariū meditatiōis. Camera secretum scientie. Castrum desuper presidencia securitatis. Deambulatoriū latus transitus premeditatiōis. Malum ante habet fidei altitudinem. Malum retro intellectum. quia in diuinis intellectus sequitur fidem. Arthemones autem habet in fide admirationē ueritatis prime. cui appenditur uelut quibusdam ansulis uestigia & imaginis. uelut speculi & enigmati. Per rudentes auctoritates & reuelationes intelliguntur dicente Augustinus. quia quod credimus debemus auctore.

De Capitulu quintum

titati. In malo uero intellectus habet arthemone ronis. cui co-
nectit uel late inquisitionis per ansulas & fibulas studij & le-
ctionis. & attrahit per ruderes disputatiois & doctrine. **Hab** etiam
retro duo gubernacula. scilicet p[ro]p[ri]i & scientie. quorum unum guber-
nat in p[ro]fundis. scilicet p[ro]p[ri]i. Alterum autem in fluctibus communibus. scilicet
scientia que secundum Augustinum docet bene p[ro]uersari in medio prauae & puer-
se nationis. De quibus gubernaculis habet puerbiorum primo
Audiens sapiens sapietior erit. & intelligens gubernacula possi-
debit. Ista gubernacula vertuntur & reuertuntur clauo discretiois
Vñ Salomon. malum nauis reprehendens Proverb. xxiiij. dicit
Eris sicut dormiens in medio mari. & quasi sopitus gubernator
amisso clauo. **A**nchora autem huius nauis est spes. de qua dicitur ad
Hebr. vi. Firmissimum habeamus solatiu[m] quod p[er] fugimus ad tenen-
dam p[ro]positam spem. quam sicut anchoram habemus aie tutam ac fir-
mam. & incedentem usque ad interiora uelaminis. hoc est usque ad se-
cretu[m] uelate beatitudinis. **E**t nota quod in Actibus legitur. xxvij. ca.
quod quattuor anchoras miserunt illi qui nauigabant cum **Paulo**.
per quas intelliguntur quattuor certitudines spei. scilicet ex gratia
& liberalitate dei. & ex p[re]scia p[ro]p[ri]orum meritorum. & ex patro-
cinio passionis christi. & ex suffragiis sanctorum. quia his q[ui]ntus
or spes certificatur

E Sequitur (institutoris) p[er] quod intelligitur secundum. scilicet cuius est nauis.
uis. dicit autem glossa. quod institutor dicitur mercator. eo quod uehementer in-
stat siue insistat negotiato. **E**t est notandum quod quadruplex est nauis
scilicet nauis nauigantiu[m]. & nauis pugnantiu[m]. & nauis piscantiu[m].
et nauis institutorum. **N**auis nauigantiu[m] est penitentia. **I**n qua transi-
tus fit per mare huius seculi. & de hac habet **Sapientia**. iij. ut non
essent uacua sapientie tue opera. p[ro]pter hoc etiam exiguu[m] lignu[m] cre-
ditur hoies aias suas. & transerentes mare p[er] ratem liberati sunt **Exigu-**
um lignu[m] penitentie est humilis crux christi cui penitentes confi-
gurant. **M**are autem est inundatio huius seculi neque in qua soli pe-
nitentes liberantur. **D**e hac nauis etiam dicitur **Math.** ix. **A**scendens iesus
in nauiculam transiit. & uenit in ciuitate sua. hoc autem domino co-
uenit. non in se sed in membris attribuit ei. quia non peccauit. non pe-
nituit. sed dominus transiit. hoc est in suis. & uenit in celestem hieru-
salem que est ciuitas sua. & hec nauis significat p[er] archam. in qua **Noe**
qui iustus inuenit est custodit ab ira dei & sui. **S**icut dicitur. **Pe-**
secundo. **D**eus originali mundo non pepercit. sed octauu[m] **Noe** ius-
ticie. id est p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e custodiuit. diluuiu[m] mundo impiorum inducens
Et **Sapientia**. xiiij. **A**b initio cum perirent superbi gigantes. spes

S**Primus**

orbis terrarum ad ratem confugiens, remisit seculo semē natiuitatis
quā manu tua erat gubernata. **Benedictū** ē em lignū per quod fit
iusticia. Superbi gigantes sunt magni peccatores, multūq; ha-
bentes de terreno affectu. **Gigas** em dicitur a geon grece quod
est terra latine. quia multū habet de terrena substantia. **Spes** au-
tem orbis terrarum penitētes sunt qui relinquunt seculo semen
natiuitatis spūalis. quod manu dei gubernat in fluctibus ten-
tationū huius mundi. quia sicut dicit **Isa.** primo. **Nisi** dñs sa-
baoth reliquisset nobis semen quasi sodoma fuisset. & qñ
gomorra similes essemus.

F **Naui** pugnantium est patiētia in tentationibus & tri-
bulationib⁹. quas omēs patiunt qui uolūt pie uiuere in chris-
to. sicut dicit apłus. ij. **Thimo.** iij. **Et** nota q; sunt nouē peri-
cula maris. cum quib⁹ oportet pugnare. **Primū** est pyratarū. q;
dicunt a pir quod est ignis & rate. quia ignem prouocant in ra-
tem & ferunt in rate. **Et** significant demones qui in se ferunt ig-
nem inferni & ignē concupiscētie incendūt in nobis. & de hoc
dicit ad **Ephe**siōs ultimo. **Non** est nobis colluctatio aduersus
carnem & sanguinem. supple tñ. sed aduersus spiritalia nequi-
cie in celestibus. id est pro celestibus aduersus spiritales nequi-
cias dyaboli.

G **Secundū** periculū est acroceraminorū incurfus. **Et** dicit
ab acros qđ est mons. & ceros qđ est cornu. & amnis aqua. ga-
sunt montes cornuti aquarū. in quos quandoq; impingit na-
uis & frangit. **Et** significat ambitionē huius seculi que demer-
git nauigantes. Sicut dicitur in **ps.** de nauigantibus. **Ascendūt**
usq; ad celos & descendūt usq; ad abyssos. anima eorū in malis
tabescat. **Usq;** ad celos ascendunt per ambitionē. & ibi impin-
gunt in montes cornutos. hoc est in dignitates habentes cor-
nua. **Et** descendunt in profundum inferni. ubi perpetuo tabe-
scet malis anima eorum

H **Tercium** periculum est caribdis. **Est** autem caribdis ab
sorptio & hyatus maris naues absorbēs. vnde dicitur etiā qua-
si carinas abdens. **Et** significat auariciā. per quam absorbetur
naui vitē. **De** istis enim intelligitur quod dicitur **Exo.** xv.
cap. q; descendērunt in profundum quasi lapis & ibidem. sub-
mersi sunt quasi plumbū in aquis uehementibus

I **Quartū** periculū est syrtes. **Sunt** autem syrtes eleuatiōes
quedam arenarum quibus illa naui p̄fringit. & significat iras

De Caplm quintū

quia sicut dicit Salomon Prouer. xxvij. Graue est saxū. & onerosa est arena. sed ira stulti vtroq; grauior. Et de hoc periculo habet Actū. xxvij. ubi dicit qd nauigantes cū Paulo accingebant nauim: timētes ne in syrtim inciderent. Accinctio nauis nihil aliud est q̃ armatio paciētie cōtra illatas iniurias. Armatus autē per equanimitatē & sufferentiā mali & orōnē p inimicis factā. his em̃ quasi quibusdā cingulis alligat nauis ne a ppage p̃pria dissoluat per illatas iniurias

K Quintū periculū est symplogadū cōkursus. Sunt autē symplogades lapides mobiles in mari dicti quasi symplogades. a syn qd est con. & plodo is. qd est plico cas. uel inuoluo. et significat irrisiones & exprobratōes uerbo & p̃tra q̃s etiā oportet pugnare ne frangāt nauim. quia talia patienter debemus sustinere. Sicut dicit in ps. Improperia improperantium tibi ceciderūt sup me Et prima ad Chor. q̃rto. usq; in hanc horam blasphemamur & obsecramus tanq; purgamenta huius mundi facti sumus. omniū perīssima usq; adhuc.

L Sextū periculū est naturalis estus maris. Ex quo causat quidā impetus maris retardās naues a via p̃posita. Et significat carnalē affectū qui retardat sp̃m. Sicut dicit ad Gala. v. Caro cōcupiscit aduersus spiritū. & spūs aduersus carnē. hec em̃ si biinuicem aduersantur

M Septimū periculū est scylle rapacitas. Et dicit scylla scopuli quidā p̃minentes sub aqua subtus cauernosi. p quorū cauernas fluit & refluit aqua. Vnde etiam a poetis dicuntur capita canina. vñ etiā dicit a cilleo cilles qd est moueor moueris non q̃ ipsi scopuli moueant. sed quia ibi aqua mouet fluxu et refluxu. & significat inanē gloriā q̃ sequitur laudē populi qui mouet sicut aqua. Et de hoc dicitur Iohā. v. Quomō vos potestis credere qui gloriā ab inuicē recipitis. & gloriā que a solo deo est non queritis

N Octauū periculū est syrenarū cantus. Sūt autē syrene orae virgineae habētes cantu suo nautas retrahētes. & retractos periclitari facientes. Et significat uoluptates huius seculi. cōtra q̃s oportet pugnare nauigantes p mare huius seculi. Et de hoc dicit Ila. xij. Syrene in delubris uoluptatū

O Nonū periculū est p̃lictus beluarū in p̃fundo. & significat pressurā quā patiunt sancti in hoc seculo a malis hominibus. Sicut dicit in ps. Hoc mare magnū & spaciosum manibus illis reptilia quorū nō est numerus. aialia pusilla cum magnis illic naues pertransibunt

§ Primus

P Et nota q̄ hec omnia pericula sunt in aqua. Tria alia pericula sunt que nō sunt in aqua. sed duo in aere. & tertium in portu. In aere est uentus typhonicus. id est inflatiuus maris. & significat impetum supbie: qui inflat mare. hoc est inquietudinem cordis impij. quia sicut dicit **Iſa. lviij.** Impij quasi mare feruens quod quiescere non potest. & redūdant fluctus eius in sculcatōem & lutum. & non est pax. dicit dominus. impijs. Et de hoc periculo dicitur **Actu. xxvij.** Misit se p̄tra nauim vētus typhonicus qui uocatur euroaquilo. Cūq; arrepta esset nauis & non posset conari in uentum. data naue. id est dimissa. flatibus ferebamur. Euroaquilo uentus mixtus est. Aquilo em̄ est uentus frigidus & siccus impetuofus ualde: ueniens de iuxta septentrione. Vnde dicitur **Ecc̄i. xliij.** Frigidus uentus flauit: & gelauit cristallus ab aqua. Euro autē est uentus calidus & siccus qui nascitur iuxta subsolanū proxime: declinans aliquātulū ad meridiem. Vnde euroaquilo uētus mixtus est: & significat superbiam: ut dictū est. que frigida est per impietatem. & sicca per crudelitatem. & typhonica siue inflatiua p̄ fastū dominandi: & calida p̄ ambitōem. & inde fertur flatibus quasi cōtrarijs & impedit naue bone uite. ut dictū est.

Q Aliud periculum aeris est: nullum penitus habere uentum. & significat pigriciam: que semp̄ est immobilis. De qua dicit **Salomō Prouer. xxiiij.** Vsq; quo piger dormies: vsq; quo de somno psurges. parum inquā dormies: modicū dormitabis: pauxillū manus conferes ut quiescas. & ueniet tibi quasi tempestas inopia: & mendicitas quasi vir armatus.

R Periculum autē in portu est locus bitalassi portus bissidus. ubi sc̄z scissura quedam maris est per linguā terre in mare pertensa. Et hoc est periculum fraudis & doli in quod impingit homo quādo creditur esse securus. Et hoc est qd̄ dicit **Actuū xxvij.** Cum incidissemus in locum bytalassum. impegerūt nauem: & prora quidem fixa manebat immobilis. puppis uero soluebatur a vi maris. quia sc̄z fraus blanditur ad faciem. sed amaritudine doli puppim id est incircūspecta nostra: q̄ retro sunt dissoluit & p̄ringit. Contra om̄ia hec pericula fortissima nauem patientia oportet esse armatā & munitā. quia sicut dicitur in **psal.** Qui descendūt mare in nauibus facientes opera: tionem in aquis multis ipsi uiderūt opera domini & mirabilia eius in profundo. Et **Ecc̄i. xliij.** Qui nauigant mare enarrā: pericula eius: & audientes auribus nostris admirabimur. Eua:

He Capitulum quintū:

tendi autē omnia pericula hec non est possibilitas nisi p^{er} instan-
tiam orationis ad dominū. vt scz exciteretur dominus a somnō
dissimulatiōis adiutorij. Et hoc signatur Math. viij. vbi dicitur
q^{uo}d ascendente Iesu in nauiculam cum discipulis suis factus est
motus magnus in mari: ita vt nauicula operiretur fluctibus.
ipse vero dormiebat. & accesserūt ad eum discipuli eius dicen-
tes: domine salua nos perimus. Tunc surgens imperauit ven-
tis & mari. & facta est tranquillitas magna

S Sequitur. De naui piscantiū. Et hec est huius seculi na-
uis. Rehe autē cum quo piscatur. est verbum dei. quod quan-
doq^{ue} mittitur a sinistris nauis. scz qū in cura pastoralī & uerbo
dei intenditur lucrū huius mūdi. Et hoc significatur vltimo
Iohan. vbi dicitur de Petro & alijs discipulis q^{uo}d ascenderunt in
nauiū piscari. & illa nocte nihil prendiderūt. Nihil. id est tem-
porale lucrum. q^{uo}d nihil est & minus q^{uo}d nihil. quia peccatus est
Et de hoc dicit ap^{osto}lus prima ad Choriⁿ. ix. Que est ergo mer-
ces mea vt euāgelium predicans sine sumptu ponam euāgeliz-
um. id est gratis predicem. vt nō abutar potestate mea in euan-
gelio. quia ita preceperat christus dicens Math. x. Gratis acce-
pistis gratis date Quidam etiā mittūt in dextera. sicut christus
precepit Iohan. vltimo. Mittite in dexterā nauigij rethē & in-
uenietis. & sunt illi qui querūt animas & nō lucra. Et tales pis-
catores fecit dominus discipulos suos. Sicut legitur Math. iij.
Venite post me & faciā uos fieri pisatores hominū

T Sequitur. De naui institoris. Et hec est nauis negotiatio-
nis. Est autē duplex negotiatio. scilz temporalij. & spūaliū. &
scdm hoc est duplex nauis. vna transitoriorū. altera eternorū.
De primo dicitur Sapient. v. Quid nobis profuit supbia. aut
quid iactantia diuitiarū cōtulit nobis. transierunt omnia hec.
tanq^{ue} vmbra. & tanq^{ue} nūcius precurrens. & tanq^{ue} nauis que p^{er}-
transit fluctuantem aquam. cuius cū preterierit nō est vestigiū
inuenire. nec semitā carine illius in fluctibus. De naue negotia-
tionis spūaliū habetur Gene. xlix. zabolon in littore maris ha-
bitabit. & in statioe nauij pūngēs vsq^{ue} ad sydonem. zabolon
interpretatur habitaculum fortitudinis. & significat fortē mu-
hierem. de qua iam dictū est. Mare autem est fluctuans instabili-
tas & amaritudo huius seculi. Littus autem huius maris est sta-
bilimentum gracie dei. in quo littore habitant sancti in statio-
ne nauium. hoc est in negotiatiōe spūaliū. pūngens vsq^{ue}

S primus

ad sydonem: quod interpretatur venatio. quia in amaritudi-
nibus huius seculi per patientiam eternas diuitias mercantur
Sicut dicitur Deutro. xxxiij. Inundatiōem maris quasi lacus
gent: thezauros absconditos arenarum. Qui autem sinchi the-
zauri describitur tercio Regū. x. vbi dicitur q̄ classis Salomos
nis per mare cū classe hiram. semel per tres annos ibat in Thar-
sis: deferens inde aurum & argentum. & dentes elephantorum
& simias & pauos. Salomon pacificus mulierem istam signi-
ficat. Hiram autem interpretatur oliua domini. & significat
christum cum cuius naui vadit nauis mulieris huius. quia ne-
gociatio eius est similis negotiationi christi. Tharsis vero in-
terpretatur exploratio gaudij. quia tales iam primitias spiri-
tus accipientes experiuntur gaudia eterna Vadit autem nauis
ista semel per tres annos. annus em vnus vna perfecta reuolu-
tio solis est. quia sol iusticie christus deus noster tripliciter mu-
lierem istam illuminat. scz ad agendorum prouidentiam. & ad
veritatis scripture intelligentiam. & ad contemplationem eter-
nitatis. scdm q̄ dicitur Eccl. xliij. Tripliciter sol exurit montes
id est excellos in vita: radios in eos exufflans igneos. Aurus au-
tem quod deportatur significat charitatem. Argētum vero sci-
entie de scriptura: Dentes elephantorum: castitatem mentis &
corporis quibus mordetur concupiscentia carnis. Simia autē
imitationem sanctorum exemplorum. eo q̄ simia: non omē
animal: sed hominem imitetur. qui discretius & rationabilius
agit inter animalia. Pauī autem signāt specula sanctarū virtu-
tum. Sed notabile est. vt habetur tercio. Reg. xxij. q̄ etiam rex
Iosaphat fecit classes que nauigarent in Ophir & in Tharsin. p-
pter aurum. & non poterāt ire. quia contracte sunt in asyonga-
ber. Iosaphat em: qui interpretatur iudicium domini: signifi-
cat eos qui volūt hic gloriari in mūdo: & in futuro regnare cū
christo. Vnde etiam Asyongaber interpretatur vinculū. quia
tales vinculo amoris huius mūdi ad hoc constricti sunt Vnde
etiam legitur Paralip. xx. de Iosaphat q̄ participationem ha-
buit in factura huius classis cum Ocholia rege Samarie cuius
opera impiissima erant. Samaria em mūdum hunc significat
pro cuius nimio amore etiam confringuntur opera que eter-
nam remunerationem videbantur negotiari. Et hoc est quod
Elyazar propheta dixit ad Iosaphat secundo Paralip. xx. quia
habuisti fedus cum Ocholia percussit dominus opera tua. co-
riteq̄ sunt naues. nec potuerūt ire in Tharsis.

c ij.

De Caplm quintū

¶ S Secūdus

Requitur De longe portans panem suum

Notandū autem primo est. q̄ quadruplex est longe. scilicet
scdm profundum. scdm altum. scdm latum. & scdm longum
Longe scdm pfundū est infernus: in qđ longe negociatur mul
lier p̄ timorem. Longe scdm altum est eternū regnū in qđ ne
gociatur per charitatem. Longe scdm latum est inquisitio in
tellectus: qui etiam latitudinis terminos huius mūdi excedit.
Ad qđ negociatur per studiū scripturarū. Longe vero scdm
longū est distātia a deo: qui est principiu omniū creaturarū.
vsq; ad hominē: qui finis est omis creature. ad hoc negociatur
mulier ista per fidem & spem redemptōis. que facta est p̄ medi
atorem dei & hominū. hominē christū iesum: vt dicit ap̄ls pri
ma Thimō. ij. De hoc quadruplici longe dicitur. ad Ephe. in.
Det vobis deus scdm diuitias glorie sue virtutem corroborat
ū p̄ spiritū eius interiorem hominē: christū habitare per fidem
cordibus vestris in charitate radicati & fundati. vt possitis cō
prehendere cum omnibus sanctis que sit latitudo longitudo
sublimitas & profundum. Istud etiā quadruplex longe signifi
catur p̄ quattuor brachia crucis

B Similiter est quadruplex panis quē mulier ista reportat
de quadruplici longe. De primo enī reportat panē pp̄uētōis
de quo legitur in ps. Cibabis nos pane lachrymarū. & potum
dabis nobis in lachrymis in mensura. Et tercio Reg. xxi. Miti
te virū istū in carcerē. & sustentate euz panē tribulatōis & aqua
angustie. Carcer est custodia ecclesie firmata sup̄ penitētē. pa
nis tribulatōis est panis pp̄uētōis. aqua angustie aqua lachry
marū. Et hoc significatū ē tercio Reg. xix. vbi legit q̄ Helyas su
giens Iezabel obdormiuit subter vnā iuniperū. & angelus do
mini excitans eū dixit. Surge comede. & inuenit ad caput suū
subcinericiū panē & vas aque. de quo comedit & bibit. & rur
sum obdormiuit. Et iterū angelus domini excitauit eum vt
comederet & biberet: quia grandis ei via restaret. quod cum fe
cisset ambulauit in fortitudine cibi illius quattuor diebus &
quattuor noctibus vsq; ad montē dei oreb. Helyas robustus
dominator interpretatur. & significat penitētē qui domina
tur sibi. Iezabel interpretatur sterquiliniū. & significat peccatū
& infernū. que fugit penitens Vmbra iuniperi protectionē &

§ Secundus

refrigerium clauis ecclesie significat sub quo dormit penitens quando quiescit ab opere malo. Angelus excitans est gratia proueniens remittens peccatū. & stimulus ad esum panis p̄p̄tatiōis & ad potum lachrymarum. eo q̄ grandis restet via vsq; ad mortem. Dicitur autē subcinericius propter arma penitentiu que scdm Augustinū sunt cinis & cilicium. Rursus autē obdor inuit quia post compunctiōem a strepitu terreni amoris quiescit. sed angelus eum rursus excitat quando gratia subsequens penitentem ad sustinendas tentationes pulsat. Iterū autē comedere est prius compunctum pro peccato. rursus pro tentatiōe compūgi. eo q̄ grandis restet via ab iniquitudine huius vite tentationū ad securitatem trāquillitatis eterne vite. Ambulat autē in fortitudine cibi illius per profectum boni operis quas draginta diebus. hoc est per tempus totum vite huius: qđ penitentie deputatur. quia quadragenarius numerus penitentia significat. eo q̄ in partibus suis surgat vsq; ad quinquagesimum iubileum. Numē. xxxvi. per quem significatur gaudiū eternum. Mons autem dei oreb: qui incendiū interpretatur. significat altitudinē spūs in incendio charitatis.

C De secūdo longe reportat panē p̄solatiōis eternor. De quo dicitur Gene. xlix. Aser pinguis panis eius. & prebebit delicias regibus. Aser beatus interpretatur. & significat eos q̄ iam spe & gustu eternorum beati sunt. quorum panis p̄solationis apud reges: qui regunt seipsos. delicatus est. De hoc etiā dicitur Isa. xxi. Qui habitatis terram austri cum panibus occurrunt fugienti. A facie em̄ gladiorum fugierūt. A facie gladii imminētis. A facie arcus extenti. A facie grauis prelii. Terra austri regio venientis luminis & caloris est. Et significat celestem patriam. habitantes eam sunt beati qui occurrūt nobis suffragiis & illuminatione. ferentes panem consolationis fugientibus a facie gladiorum. hoc est tentatione demonū. A facie gladii imminētis. hoc est tentatione carnis: que semper imminet nobis. Et a facie arcus extenti. hoc est a tentatione dyaboli. qui de occulto iaculans vulnerat nos. Graue autē p̄lium est p̄lium mūdi in vanitatibus & spectaculis suis.

D De tercio longe negotiatur panem vite & intellectus. De quo dicitur Ecclesiastici. xv. Cibabit eum pane vite & intellectu: & aqua sapientie salutaris potabit illum. Et Amos. viij. Ecce dies veniet dicit dominus. & mittā famē in terrā. non

Vau Caplm sextu:

famem panis neq; sitim aque. sed audiendi verbum dei.

E De quarto longe portat panem sacramenti. scz corpus domini. De quo dicitur Iohan. vi. Ego sum panis viuus qui de celo descendi. Et Sapient. xvi. Angelorum esca nutriiisti populum tuum. & paratum panem de celo prestitisti illis sine labore. omne delectamentum in se habentem. & omnis saporis suauitatem. Substantia enim tuam & dulcedinem tuam. quam in filios habes. ostendebas. & voluntati vniuscuiusque eorum deferuiens ad quod quisque volebat conuertebatur. Per quod intelligitur eucharistia. que continendo christum continet auctoritatem omnis gratie & saporem. quem panes nobis deus. ex substantiali bonitate dulcedinis sue dedit omnibus nobis deferuens. cum omnes inueniamus in ipso quod querimus

A Caplm. vi. § primus

V **Au** Denoche surrexit deditque predam domo. etc. **V**au interpretatur hec vel ista. quorum vtrumque demonstratiuum est. Et notatur per hoc in muliere aliquid euidens quod est ad laudem eius. Et hoc exprimitur in versu sequenti. In quo notantur tria. scilicet mulieris resurrectio. & preda. & distinctio prede. In primo tria notanda sunt. scilicet a quo. quando. & in quid surgendum sit. Primum notatur in hoc quod dicitur. de nocte. secundum quod nox metaphorice accipitur. Secundum notatur in eodem secundum quod accipitur litteraliter. Tercium notatur in verbo surrexit. Est autem triplex nox metaphorice de qua surgendum est. scilicet Nox peccati. Nox tentationum. Et nox ignorantie vel obscure cognitionis. De prima nocte dicitur Sapient. xvij. Dum putant se latere in obscuris peccatis tenebroso obliuionis velamento dispersi sunt pauentes horrende & cum admiratione nimia perturbati. Omne peccatum obscurum est. sed precipue peccatum libidinis agitur in obscuris. propter quod etiam obliuiscitur hominum deus & perturbat eos penis admirabilibus. De eodem habetur ibidem infra. Ignis nulla vis poterat eis lumen prebere nec syderum limpidi flamme illuminare poterant noctem illam horrendam. Per ignem significatur gratia dei. quia sicut dicitur ad Hebre. xiiij. Deus non sicut ignis consumens est. Per limpidissimas flammasyderum significantur exempla sanctorum qui non illuminant noctem pre-

S primus

et ipse in illis qui semper appetunt in nocte remanere. Item **Iob** in. Sit nox illa solitaria nec laude digna. id est peccatum peccato non addatur. nec laus in peccato queratur. De nocte tentationis dicitur **Iob. xxx.** Nocte os meum perforatur doloribus. & qui me comedunt non dormiunt. Per os robur virtutis significatur. quod perforatur in tentatione. Per comedentes autem demones incendentes tentationes. Item in psal. Memor fui nocte nominis tui domine. De tertia nocte habetur **Iohan. vi.** Qui ambulat in nocte offendit. quia lux non est in eo. hoc est in ignorantie tenebris. Item **Thobie. v.** Quale gaudium mihi erit qui in tenebris sedeo & lumen celi non video. hoc est lumen scientie veritatis dei. de quo dicitur in psal. Lucerna pedibus meis verbum tuum & lumen semitis meis

B Sequitur quando surgendum est. quia de nocte. ad litteram. ad laudem dei. sicut dicitur in psal. In noctibus extolles manus vestras in sancta & benedicite domino. Item alibi Media nocte surgebam ad confitendum tibi. Et hoc significatur in resurrectione domini quod secundum Gregorium de nocte surrexit. Sicut habetur **Iudicum. xvi.** quod Sampson fortissimus media nocte consurgens apprehendit ambas porte fores cum portibus suis & sera. impositisque humeris portavit ad verticem montis qui respicit Ebron. Sampson sol fortis interpretatur. & significat christum qui dormiuit in morte in Gasa que interpretatur robusta. & significat limbum inferni: in quo fuit anima christi. Vtrumque autem ostium significat duas munitiones inferni. scilicet fraudulentiam demonis. & impotentiam hominis. Posses autem horum ostiorum in una parte fuit invidia dyaboli. per quam introiuit mors in orbem terrarum. ut dicitur **Sapientie. ii.** Et in altera parte superbia hominis. per quam voluit esse sicut deus sciens bonum & malum. Secunda autem concludens totum erat reatus originalis peccati. que omnia portavit christus in eminentiam beate resurrectionis ad visionem sempiternam. quia Ebron visio sempiterna interpretatur. De hac etiam nocte dicitur in psal. Nox sicut dies illuminabitur. & nox illuminatio mea in deliciis meis

C Sequitur In quod surgendum sit. Et sunt duo. scilicet opera excelsa & sapor celestium. Quorum utrumque notatur ad **Coloss. in.** Si consurrexistis cum christo. qui sursum sunt quiete. scilicet in operibus virtutum. ut dicit **gl. ibidem** qui sursum sunt sapientie. scilicet sapore celestium. non qui super terram

Dauid Caplin textu.

Sed nota qd quidā resurgūt cum christo. & quidam resurgunt cū Lazaro. Cū Lazaro resurgūt qui iterū moriūtur p peccatū. Cum christo resurgūt qui pleuerant in bono. Sicut dicitur ad Roma. vi. Christus resurgēs ex mortuis iam nō moritur: mors illi ultra nō dominabitur. qui mortuus est peccato: mortu⁹ est semel. qd autē uiuit uiuit deo. ita & vos existimate vos quidē mortuos esse peccato: uiuentes autē deo in xpo Iesu

¶ S Secūdus

Sequitur de preda husus mulieris. que notatur p hoc qd dicit (Dedit predam domesticis suis) Triplex est em pda quā mulier tribus domesticis suis dat. scz Preda inferni quam dat angelis. Preda mūdi: quam dat proximis. Et preda carnis quam dat sanctis. Predam inferni dat per christū. qui fregit infernū. Sicut dicitur Isa. viij. Voca nomen eius. hoc est. christi. accelera: spolia detrahe. festina predari. quia anteq̃ sciat puer uocare patrem suū & matrē suā: auferetur fortitudo Damasci: & spolia Samarie coram rege Assiriorū. Hoc est dicere. anteq̃ christus ostendat se scire uocare nomen patris & matris q̃tum ad causam incarnatōnis. detrahūtur spolia inferni q̃ custodita fuerūt a dyabolo. q̃a Samaria custodiā interpretatur Damascus autē potus sanguinis interpretat. & significat demones q̃ bibūt peccatū. Vñ corā rege Assiriorū: hoc est corā dyabolo. detracta sunt spolia Samarie: qñ p̃fracta sunt inferna. sicut p̃miserat dominus sanctis. Isa. xlix. Nūqd tolletur a forti preda. aut qd cautum fuerit a robusto saluum esse poterit. quia hec dicit dñs. Equidem & captiuitas a forti tolletur: & qd ablatū fuerit a robusto saluabitur. Ista preda data est domesticis qui sunt angeli. quia illi habitāt nobiscū in eadem domo celi. Sicut dicitur in euangelio Iohan. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt. Et ad Ephe. ij. Iam nō estis hospites & aduene. s; estis ciues sc̃torū & domestici dei. hoc est in domo dei cū āgelis habitātes.

B Preda: quā auferit a mūdo: aie sunt quas p̃uertit. Et hoc significat Gene. xiiij. vbi Abrahā p̃cussit quinq; reges. & reduxit captiuos & Loth. Per quinq; reges significat quinq; sensus qui occidūt in vita p̃cupiscentie. Loth etiā interpretatur declinās. & significat eos qui declinauerūt in peccatū. Et isti reducūtur p cōuersionē. Hoc idē significat primo Reg. xxx. per eos quos reduxit Dauid a captiuitate Amaleth. Et l̃siter primo

.S. Secundus

Regum. xviij. Per centū sc3 prepucia philistinorū que numeras-
uit **Dauid** regi ut esset gener regis. Prepuciu3 em̄ sup̄fluitatē
significat. que amputant gladio spūs. quod est uerbū dei **He-**
breo. iij. **Filia** autē regis celestis ecclesia est. que desponsat docto-
ribus & predicatoribus p̄ cōuersionē animarū. **Ista** preda dat
p̄ximis qui domestici nostri sunt. hoc est in ede cōuersionis no-
biscum habitantes. ut dicit prima **Thimo. v.** Si quis autē suorū
et maxime domesticorū curam non habet fidem negauit. & est
infideli deterior. **Hec** domus. in qua habitamus cū p̄ximo. si-
gnificat per stabulū in quod samaritan⁹ introduxit semiuuū
ut habetur **Luce. x. caplo.**

C Tercia preda auferi a carne. de qua dicitur **Isa. ix.** Om̄s
violenta p̄datio cū tumultu. q̄a sc3 cū tumultu remurmuratō
nis carnis oportet a corpore auferri predā castitatis. **Et** ideo sequi-
tur etiam. uestimentū mixtū sanguine. hoc est corpus mixtū
peccato: erit in cōbustionē & cibus ignis. **Item Iob. xxix.** Con-
terebar molas iniqui & de dentibus illius auferēbam predā.
Iniquus est p̄cupiscentia habēs duas molas. sc3 gulam & luxu-
riam. que conterunt per carnis mortificatōem. & auferi ab eis
preda castitatis. **Hec** preda assignat sanctis quasi domesticis. ut
habet **Eccl̄. xxxij.** Ne ponas anime tue scandalū. & a filiis tuis
caue. & a domesticis tuis attēde. Scandalū sue anime quis facit
per luxuriā. sed a filiis suis cauet his quorū curam suscepit. & at-
tendit a domesticis. qm̄ sanctis in eadē domo sanctitatis secum
manētibus bonū exemplū dat: precipue in castitate. quia sicut
dicit **Grego.** Peccata carnalia maioris sunt infamie q̄ spūalia.
De hoc habet etiā ad **Gala. vi.** Dū tempus habem⁹ operemur
bonū ad om̄es. maxime autē ad domesticos fidei

D Sequitur (Et cibaria ancillis suis) Sunt cibaria virtutū;
cibaria doctrine. cibaria sacramenti. cibaria contēplationis. &
cibaria eterne beatitudinis. De cibarijs virtutū habetur **Isa. iij.**
Apprehendent septem mulieres virum vnū in die illa dicētes.
Panem nostrū comedemus. & uestimētis nostris operiemur. tā-
tūmodo inuocet nomen tuum sup̄ nos: aufer opprobriū no-
strum. **Ibi** dicit glosa. q̄ septem mulieres sunt septem virtutes.
et panis earum refectio gratie est. De quo dicitur in **ps.** Panis
cor hominis p̄firmat. Vestimenta autē sunt opera. vir ratio. op-
probrium sterilitas meritorū. ablatio opprobrii eorundē sectū
ditas. De secundo dicitur prima **Chor. ij.** Tanq̄ paruulis lac
uobis potum dedi: non escam. hoc est doctrinam de rudimen-

Van Capitulū Sextū.

etis fidei. & humanitate saluatoris. ut habetur **Deutro. viij. Nō**
in solo pane viuit homo. sed in omni uerbo quod egreditur
de ore domini. **Et ad Hebre. v. Facti estis quibus lacte opus sit**
et non solido cibo. Omnis em̄ qui lactis est p̄iceps. expers ē lei-
monis iusticie. puulus em̄ est **Perfector** autem est solidus. cib⁹
eorum qui pro ipsa cōsuetudine exercitatos habent sensus ad
discretionem boni ac mali. De tercio habet prima **Chor.**
x. ca. Panis quē frangimus nonne p̄icipatio corporis domini
est. & calix benedictionis cui benedicimus. nonne cōmunica-
tio sanguinis christi est. **Et prima Chor. v. Pascha nostrum im-**
molatus est christus. Itaq; epulemur nō in fermēto ueteri neq;
in fermento malicie & nequitie. sed in azimis sinceritatis & ue-
ritatis De quarto habetur **Prouer. ix. Venite comedite panē**
meum. & bibite vinū quod miscui uobis. Panis ē efficacia sub-
stantialis bonitatis dei. Vinum autem est liquor liquide & eter-
ne ueritatis. mixtū aqua sapientie salutaris Itē **Canti. v. Come-**
dite amici & bibite & inebriamini charissimi **Amici** comedūt
et bibunt in cōtemplatione. sed inebriantur in excessu mentis
De quinto habet **Luce. xxij. Ego dispono uobis sicut dispo-**
suit mihi pater meus regnū. ut edatis & bibatis super mensam
meā in regno meo

E Primū conuiuiū est conuiuiū filiorum. ut dicitur **Iob**
primo. **Et** dies illius conuiuij transeunt in orbem. quia que-
libet uirtus in altera reficitur & iocundat. Secundū est cōuiui-
um filior. **Iacob.** qui cum **Ioseph** fratre comedent in meridie
Gene. xliij. ca. Hoc est in plena luce doctrine christi. & inebria-
tur coram eis christus. quia quod illi percipiunt in prouerbis
de doctrina ueritatis. hoc christus eterna generatione habūde
recepit a patre. Ebrietas em̄ ibi in non uicium. sed habundanti-
tā sonat. Tercium conuiuiū est cena apostolor. cum iesu ante
passionem **Mathei. xxvi.** Quartum aut est conuiuiū festiuan-
tium & epulantium coram domino per tria tempora anni. scilicet
pascha penthecosten & scenopheia. hoc est per tres cōside-
rationes cōtemplantiū. **Considerat** em̄ gloriam resurrectionis
et opus redemptionis in pascha. In penthecoste uero uirtutez
sanctispiritus quo sancti induuntur ex alto & ebrietatem amo-
ris q; qui omnibus linguis loquuntur. scz linguis hominū &
angelorum. memoriaz habundantie suauitatis dei eructantes
et in iusticia eius exultātes Quintū est conuiuiū regis **Assueri** cū
principibus suis. qui interpretatur beatus. & significat deū quā

§

Primus

do principes. id est sancti populoꝝ congregati erunt cum deo
Abraam in sinu suo. hoc est in requie ubi non erit qui nolētes
cogat ad bibendum, sicut modo pigrīcia & fastidium gene-
ratum in nobis facit. q̄ non sapit nobis vinū beatitudinis eter-
ne. & ideo ipsi sunt nos nunc inuitantes & cogentes nos exem-
plis & uerbis, & prouocantes ne inedia consumamur. Tunc
autem complebitur desiderium nostrū quādo de torrente uo-
luptatis dei bibemus. ita ut nemo ibi cogat fratres qui auidus
erit haurire quātumcūq; fons vite & beatitudinis dignabitur

A Caplm. vii. § primus

A Considerauit agrum et emit illum. ⁊ de fru-
ctu manuū suarum plantauit vineam.

Duo hic considerantur. scilicet interpretatio littere
prescripte. & sententia uersiculi. ⁊ ai autem inter-
pretatur oliua. & competit uersiculo epygrama huius littere
quia uersus est de fructu manuū pingui & uberrimo. sicut oli-
ua fructus affert. unde ps. Ego autem sicut oliua fructifera in
domo dei mei semper. in misericordia dei in eternū & in secu-
lum seculi. Dicitur autem mulier hec oliua propter tria. Vnū
est natura oliue. Secundū est utilitas eiusdem Tercium autem
signum oliue. In primo hoc est in natura oliue nota tria. Pri-
mum est q̄ hec arbor discretionem sexus in se habet. quando
est fructifera. Secundū autem est q̄ stat virentibus folijs hyeme
et estate. Tercium autem q̄ fructum fert cum ossibus. Primū
est a calido in partibus quibusdam quod est faciens fructifica-
tionem. & humido in quibusdam quod est ministrans mate-
riam. Calor est charitatis feruor. humor autem est pietas. sine
quibus homo non est oliua. sed oleaster. frigore auaricie. & hu-
more uoluptatis infecundus. De hoc dicitur Roma. xi. caplo.
Tu autem cum oleaster esses insertus es in bonam oliuā. & so-
cius radicis oliue & pinguedinis factus es. Homo enim est ole-
aster per peccatum originale & actuale. Sed inseritur in bo-
nam oliuam per gratiam. & fit socius radicis charitatis. quia
charitas radix est omnium bonorum. et pinguedinis pietatis
bonorum operum

B Secundū autē scz q̄ stat virentibus folijs. significat hoc

311 Capitulum Septimū

quod dicitur ad **Ephe. iij.** quod omnis sermo malus ex ore huius mulieris non procedit sed si quis bonus est ad edificatōem fidei ut de gratia audientibus. Stat autem in hyeme & estate quia nec in prosperis nec in aduersis stultū aliquid contra deū loquū mulier ista fortis. Et de hoc habet **Gen. viij.** ubi colūba attulit ramum oliue virentibus folijs in archā. Columba est colūbina hoc est innocens vita. Ramus oliue in ore uerbum pacis in loquutione. Archa autem est ecclesia. Et nota quod arbores lati & tenuis folij fluunt folio ut dicit **phūs. ij.** posteriorque significat linguā magnā loquā & labia dolosa que in detractōe & mendatio & ocio so aduersus iustū loquunt iniquitatē in superbia & in abusione. Unde & tenue est folium quia non est meditatione sapiētie inspissatū ut pondus habeat. Item nota quod dicit **phūs** quod in spissat succum in contactu folij facit fluere folia. Inspissat autem succus a frigore. Succus uero significat resolūtōem uoluptatis in gula & luxuria. Frigus autem est desiderium torpens ad diuinā & illud est frigus quod inspissat uoluptatem & habundantia facit in concupiscētia carnis. Et in illis etiā duobus vicij maxime consueuerunt habundare inutilia & fluentia uerba. Et ideo diues epulo scdm **Lucā. xvi. cap.** acerbius punit in lingua. Quia ut dicit **Grego.** Inutilis loquacitas habundare consueuit in mēsis et similiter luxuria. Et ideo **Prouerbi. dicit. vij.** quod mulier uaga et garrula est & quod iuuenem ueracem irretiuit multis sermonibus. Ecce contra autem dicit de iusto in **ps.** quod folium eius non defluet et omnia quecumque faciet semper prosperabuntur.

C Tercium autem quod semper fructum fert cum ossibus. significat quod in opere mulieris huius est robur meriti quod ualeat ad eternū regnū. liquorem enim pietatis undique circumfusum. supple exteriorius exhibet proximo. Interiorius autem conscientia secunda roboratur in merito eternorum. De quo habetur **Osee. xij. cap.** erit quasi oliua gloria eius. Contra est de his qui omnia faciunt ut videantur ab hominibus & amittunt robur meriti & gloria pro fauore temporali. De quo in epistola **Iere.** Mulieres circumdate funibus in uis sedentes succendentes ossa oliuarum. Cum autem aliquā ex ipsis abstracta cum aliquo transiente dormierit proxime sue exprobat quod ea non sit digna habita sicut ipsa neque funis eius diruptus sit. Mulier resoluta inani gloria est anima. Funibus autem obseruationum & preceptorum dei est exterius & non interius circumdata quia amant in plateis stantes orare & cum faciunt elemosynas tuba canunt ante se sicut habet **Mathe. vi.** Et sedet

S. Primus

in via in prospectu populi succendens ossa oliuæ. quia quies
quid in operibus talium roboris & meriti esse deberet. totum flamma
adulatois incendit & concremat. vñ cum transeuntibus luxuria
ri dicit. quia quoniam audit laudem propriam. amplius extollendo se despi
cit alium. quod ipse non dignus premio laudis videatur ut ipsa. sicut dicit
phariseus Luce. xviij. Grās tibi ago dñe. quia non sum sicut ce
teri hominum raptōres iniusti adulteri. uelut etiam hic publica
nus Rumpit autem funis quoniam opus & institutio specialis precepti ab
eternis. ad quæ ligare deberet. distrahit ad fauorem laudis

D Sequitur de secundo quid sit oliue utilitas. & hic est usus
olei quo dñi utuntur & homines. ut dicit Iudicium. ix. Dñi autem secundum he
braicis ydiomatis proprietate sunt diuine persone quæ usæ sunt oleo
misericordie ad nos. Et sicut homines utuntur. quia sunt misericordes
sicut & pater eorum celestis misericors est. ut dicit Luce. vi. Vñ
autem huius olei exhibuit nobis dñs precipue in quattuor scilicet in mise
ricordia redemptionis. & in processione uenie delictorum. & in casti
gatione correctionis. & ultimo in acceptatione nostri seruitij De
primo intelligitur illud in canticis primo. Oleum effusum nomen tuum
quia scilicet misericordia redemptionis eorum in omnes est demonstra
ta. unde in ps. Apud dominum misericordia. & copiosa apud
eum redemptio

E De secundo intelligitur hoc quod habet Luce. x. quod samarita
nis custos anime nostre appropinquauit vulnerato alligans uincula
lis preceptorum vulnera. infundens oleum misericordie in cōcessione
uenie. & uinum propunctionis. & duxit in stabulum religionis & bo
ris vite. proferens duos denarios charitatis dei & proximi. uel do
ctrine duorum testamentorum. & dans stabulario. i. plebano uel p
lato ut curam eius ageret in ammonitione continua

F De tercio dicit in ps. Si iusticias meas prophetauerint &
mandata mea non custodierint. visitabo in uirga iniquitates eo
rum & in uerbis peccata eorum. misericordiam autem meam non
auferā ab eis. ij. Macha. vi. Non multo tempore sinere peccatores ex sen
tentia agere. sed statim ultionem exhibere extremi beneficii est indi
cium. ps. Castigaris castigauit me dñs & morti non tradidit me
quasi diceret. Per castigationem euasi mortem. Job. v. Ipse vulne
rat & medetur. percussit & manus eius sanabunt. Vnde de David
dicit. Inueni David seruum meum oleo sancto meo. i. uirga mise
ricordie. unxi eum

G De quarto dicit ad Titum. ij. Non ex operibus iusticie quæ
fecimus nos. sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit. omnes
enim iusticie nostre sunt sicut panis menstruatus. Esa. lxviij. Et ideo

321 Capitulum Septimum

miseriordia domini magna est si quid est acceptum, supple in
H Similiter autē & homines utuntur oleo miseri-
 cordie in quatuordecim effectibus vel partibus istius virtutis, q̄

Septem sunt corporales, scz

- Cibare esurientē
- Potare sitientem
- Vestire nudos
- Colligere peregrinos & hospites
- Visitare infirmos
- Venire ad captiuos redimēdo eos ut

alleuiādo eis captiuitatē. Et de istis sex simul habet **Mathe. xxv**
 q̄ requirit ea dñs ab his qui erūt in iudicio iudicādi siue ad mor-
 tem siue ad vitā. **Septimū** autē ē sepelire mortuos. qd̄ laudat
 in **Thobia** ab angelo **Thobie. xij.** Et de his habet uersus **Visito**
 poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo. Alij sunt

Septē effectus
 mie spūales, scz

- Cōsulere ei qui nō habet cōsiliū
- Castigare delinquentem
- Remittere in nos peccantē
- Consolari pusillanimum
- Portare & ferre infirmū
- Orare pro omnibus indigentibus
- Docere ignorantem.

De his habet talis uersus **Cōsule, castiga, remitte, solare, fer, ora**
 Et addit doce extra uersum. Tunc est hō misericors sicut & pa-
 ter celestis misericors ē, & sic habet usum olei & oliuetā q̄ ostiū
 regni celestis, q̄a p̄ illd̄ exiuit dñs ad nos, & p̄ illud intrabim⁹
 ad ipsum, & hoc bñ significatū ē. **Regū. vi.** ubi legit q̄ ostia
 sc̄ti sc̄tōz fecit **Salomō** duo de lignis oliuarz, vnū scz miseri-
 cordie quo utit̄ deus exēdo ad nos, alterū autē p̄ qd̄ intrat hō
 ad deum in usu oline

I Sequitur de tercio, scz de significatiōe oliue. **Figurat autē**
 tria oliua. Primū est pax. Secundū est effectus miserēdi. Tercū
 est viror ppetuus in eterna beatitudine. De primo habet **Iere.**
xi. Oliuā uberē pulcrā fructiferā speciosā uocauit dñs nomē
 tuū. Vberē in operib⁹, pulcrā in pulcritudine pacis, fructiferā
 in requie opulētā p̄scie, speciosā autē in tabernaculis si iudicē
 in p̄tēplatione. In huius signū pueri hebreoz, sicut habet **Ma-**
thei. xxi. tulerūt ramos oliuarz obuiātes dñō, nunciātes pacē
 factā p̄ christū. De secūdo habet **zacha. xiiij.** Stabāt pedes dñi
 sup montē oliuarz, q̄ est p̄tra hierl̄m ad orientē. hoc est sup alti-
 tudinē misericordie, q̄ respicit p̄ meritū celestē patriā, vñ etia;
 misericordia, q̄ apparuit b̄tō **Iohāni** elemosinario in sp̄e pucl

Primus

le virginis coronata ferto de ramo oliue astare videbatur sibi.
De tercio dicit zacharia. iij. **Ecce** candelabrū aureū totū & sup ca
 put eius lāpas. & postea dicit: due oliue sup illū, vna a dextris
 lāpadi & vna a sinistris eius. **Candelabrū** aureū ē christ⁹ lucēs
 in celo. **Oliua** aut vna est corpus virens in sinistra. **Et** aīa virēs
 in dextra est oliua secūda. quia homo in vtroq; illorū recipit il
 luminatiōē a christo. sed in aīa principaliter. & ideo a dextris
 & in corpore secūdario. & ideo a sinistris

K. Sequit snia versiculi **Et** illa est in duobus. scz in emptio
 ne agri. & plātoē vinee. **Circa** emptiōē agri tria occurrūt
 notanda. Primo quis sit ager. **Scdo** q̄liter p̄siderandus est emē
 dus ager. **Tercio** ipsa agri emptio. **Circa** primū notandū est q̄
 sextuplex est ager circa quē emendū occupat mulier. **Primus**
 est ager actionis. **Secds** ager p̄tēplationis. **Tercius** ager scriptu
 re nostre. **Quart⁹** nature. **Quint⁹** ager redēptionis. **Sextus** ager
 cordis desiderij celestis patrie. **Prim⁹** ager scindit uomere obe
 diētie mādatoꝝ & p̄silioꝝ. **Et** est de ipso scriptū Iere. xxxij. **Eme**
 tibi agerū meū q̄ est in anathot. q̄a tibi p̄petit iure p̄pingtatis
 hereditas. omni em christiano. qui in habitu p̄mittit obedire
 mādati. p̄petit iure huius p̄gregatois ager in anathot. q̄ inter
 pretaṛ obediētia. **De** isto agro etiā itelligit illud **Gen. xxvij. ca.**
Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. cui b̄ndixit dñs **Odor**
 est noticia bonorū operū obediētie. plenus ager est vita actiua
 plena operibus bonis. **Benedictio** dñi est cōseruatio eorundē
 operum in p̄seuerantia usq; in finem

L **De** secūdo agro. scz p̄tēplationis habet **Gen. xxiiij. q̄**
 ysaac egressus ad meditantū in agro. egredit aut quis passib⁹
 intellectus in agrum cōtemplationis ad meditando eterna. et
 tunc occurrit ei **Rebecca** que interpretaṛ que multū accepit. et
 hec est sapientia quā querit sponsaz accipere p̄templās & ama
 tor factus est forme illius. ut habetur **Sapien. viij. Iste** est ager
 super quē apparuit fluens mel. hoc est dulcedo sapientie. vt ha
 betur primo **Regum. xiiij. de** quo comedit Ionathas. & illumi
 nati sunt oculi eius.

M **De** tercio agro. hoc est scripture habet **Ruth. ij. Vadā** in
 agerū & colligā spicas que fugerint manus metentiū. ubicunq;
 clemētis in me patrist familias reperero gratiam. **Spice** sunt scri
 pture intellectus historicus allegoricus moralis & anagogicus
 in agro scripture. **Paterfamilias** est spūs sanctus. **Gratia** sua est
 gratia reuelationis. & gratia studij

321 Capitulum Septimū

N De quarto agro hoc est huius mūdi siue nostre nature dicit in euange. **Mathei. xiiij.** Ager hic mūdus est. **i.** cor humanū siue nostra natura. in qua supseminauit dyabolus **zizania**. De hoc agro habet. **ij. Regu. xxiiij.** ibi legit de agro q erat ple- nus lente. in quo pcussit **Semmaa** philisteos. & fecit salutē ma- gnā in pplo israel. **Lens** significat ꝑcupiscenciā in mēbris no- stris. quia lenticula est rufa. in qua amisit uorator **Esau** benedi- ctionē primogeniture. ut habet **Gen. xxv.** & hoc est ꝑcupiscen- tia carnis. sed **Semmaa** interpretat famosa exauditiō ei⁹. quia il- le q carnē vincit exaudit famose a deo. & ille intuitus est ꝑ casti- gatōem. agrū cum lente. & ꝑcussit mortificatiōe carnis philiste- os. **i.** potione cadentes. **i.** demones qui calicē ire biberūt & ceci- derūt. De hoc etiā dicit **Prouer. xxiiij.** Per agrū hoīs pigri trāsi- ui. & ꝑ vineā viri stulti. & ecce totū repleuerāt urtice. & operue- rant superficiē eius spine. **Vrtice** sunt pruritus carnis. **Spine** ꝑ- cture ꝑscientie male

Q De quinto scz agro redemptōis habet in oib⁹ euāge- lijs in passione. & originaliter **Iere. xxxij.** q cū precio emerunt agrū acheldemach. hoc est agrum sanguinis in sepulturā pere- grinorū. Peregrini sunt sancti q peregrinos & hospites se eē cō- fiteri sup terrā. Sepultura eorū est quies a uexatione demonū. et hoc ꝑlequuti sunt sancti ꝑ precij sanguinis christi. **Hic** ager significat in **Gene. xxiiij.** c. in agro quē **Abraā** emit ab ephron cum spelūca duplici in sepultura **Sare**. **Abraam** pater multa- rum gentiū christus est. **Ephron** interpretat visio iniquitatū. & significat iudaicū pp̄m & demonū turbam. q quietē sancto- rum impediēbāt. **Sara** aut princeps interpretat & sctōs figurat. **Spe- lunca** duplex. duplicē redemptōem. in qua quiescunt sancti ꝑ sanguinē redemptionis. scz sp̄i & sp̄i siue expectationis et co- prehensionis. figurat.

P De sexto scz agro desiderij celestis patrie dicit in euāge. **Math. xiiij.** q sile est regnū celoꝝ thezauro abscondito in agro. quē cū inuenit homo abscondit. & pre gaudio illius uadit & uē- dit vniuersa que habet. & emit agrū illuz. Ibi dicit glo. **Grego.** q thesaurus est desiderij celestis patrie. qd in agro cordis abs- condit. qd cum inuenit hō omnia tanq̄ nihiliducit dūmodo- agrū acquirit. De hoc etiā dicit **Cantico. viij.** Egrediamur in agrū. supple ad qrendū thesaurū. cōmoremur in villis. hoc ē in habitationibus angelorū. quo puenire desideramus

Q Sequitur qualiter ager iste cōsiderandus est ut ematur.

§ Primus

Est igitur tripliciter p̄siderandus: sc̄z estimatiōe. discretione. & prouisione. **Estimatiōe**: vt quanti valeat sollerter estimetur & ponderetur. **Discretione**: ne nimis pro agro exhibeatur. **Prouisione**: ne forte in proximo ad sterilitatem possit redigi. Quidā em̄ emptores male estimant agrum regni celestis minus exhibentes q̄ valeat. Vnde dicitur ad **Cayn**. Nonne si recte offeras male aut diuidas: peccasti. Sc̄dm̄ aliam translatiōem est hec littera **Gene. iij.** Recte em̄ obtulit qui creaturā creatori obtulit. Sed male diuisit qui meliora p̄cupiscētie. peiora aut̄ deo diuisit. Hinc est qd̄ dicitur **Malach. primo**. Maledictus dolosus qui habet in suo grege masculū. & votū faciens immolat deo debile. Hic tangitur illi qui operibus de genere bonorū mercari volūt beatitudinē eternorū. cum in peccatis remaneāt cōstat qd̄ nō bene estimant. Propterea male estimauit **Symon & Iezi & Iazon**: quorū primus impreciable gratie posuit sub precio secundus aut̄ impreciable virtutis. Tercius impreciable potestatis & dignitatis sp̄ualis. Symon em̄ gratiā accipiendi & dandi sp̄m̄ sanctū emere conatus est. sed nō em̄it. sed pecuniā suā fecū erat in p̄dictiōem. Actū. viij. Iezi aut̄ virtutem sanantē leprā peccati vendere conatus est. & pecuniā quidē adeptus est sed lepra **Naaman** adhesit ei. quarti. **Reg. v.** Hec etiā est putredo peccati. & significat eos qui iustificāt impiū p̄ munerib⁹ & iusticiā iusti auferūt ab eo. sc̄z in iudicijs animarū. **Isaie. v.** Et illi quidē heu pecuniā p̄sequūtur. sed peccatū etiā erit super eos. **Iazon** aut̄ em̄it summū sacerdotiū. secundo **Macha. iij.** in quo est potestas & dignitas sp̄ualis. Vnde etiā merito iniquitatis eius dicit **Aug⁹**. qd̄ extinctus est igne sacrificiorū qui usq; ad eum viuus p̄manserat. Et significat eos qui potestātē & ordinē sp̄ualiū prece & precio cōsequūtur. p̄ quos euidentis ignis deuotiōis in sacrificiū laudis dñi in ecclesia extinctus dinoscit̄.

R Secūdo p̄siderād⁹ est ager discretiōis: sicut em̄ quidā male estimant. ita etiā quidam de agro nimis cupidi indiscretum exhibent precii. non attendentes iustum esse eum qui vendit. et nō exigentem a nobis preciiū vltra ualorem. quinimo etiā si citra ualorem quātitas preciiq; inuenitur: infirmitati nostre p̄descendit. Sunt ergo qui discrete: & sunt qui indiscrete p̄siderant agrum. Discrete p̄siderant qui sua dant nihil eorū ad uoluptatem sed ad necessitatē sibi aliqd̄ relinquentes. sua sc̄z dant nullū eorū sc̄dm̄ carnē. sed oēs in xp̄o & p̄pter xp̄m diligentes seip̄os dant totos se ad interiū peccati & p̄cupiscētie. sed nō

321 Capitulum septimū:

nature offerentes. huius rei gratia vltimo Iohā. tribus vicibus querit a Petro dominus. Symon Iohannis diligis me plus his
Et iterū tercio repetit eūdem sermonem. Hinc est qđ dicit Deu-
 terono. vi. Diliges dominū deum tuū ex toto corde tuo plus
 qđ amicos qui tecum habent cor vnū. & ex tota anima tua. id
 est animalitate. hoc est plus qđ ea que propter animalitatem da-
 ta sunt. hoc est possessio tua: & ex omnibus viribus tuis. hoc est
 plus qđ te. ut in viribus proprijs nihil contra deum agas. Aliq-
 uem autem sunt qui retinent de precio agri sibi aliquid in se. & in
 amicis. & bonis. & illi significantur per Ananiam & Saphirā
 qui propter furtū precij agri mortui ad pedes Petri ceciderunt
 sicut habetur Actū. v.

S Alij autem sunt indiscrete etiam hoc in precium proij-
 cientes qđ sibi licite in se & suis cūctis bonis huius mūdi domi-
 nus relinquit: indiscrete occidentes seipsos. sicut fecit Iepthe. Iu-
 dicum. xi. qui debuit immolare animal. hoc est vitam anima-
 lem. & occidit propriam filiam. id est naturam suam. De hoc
 habetur Cantico. primo. Adoleſcentule dilexisti te nimis. Ado-
 leſcentule sunt anime feruore nouitio nimis. Quātes agrum. &
 suam naturam etiam p emptione ipsius occidentes

T Tercio debet considerari prouide ne forte redigatur in
 solitudinem. sicut etiam dicit apłus ad Hebre. vi. Terra em̄ se-
 pe venientem super se bibens imbrem & germinans herbam
 oportunam illis a quibus colitur recipit benedictionem a deo
 Proferens autē spinas ac tribulos reproba est & maledictio. p
 xima. cuius finis in combustionem. prouidentia autē hec sic
 prudenter mensurans & considerans agrum etiā precipue pre-
 meditatio operis exercendi circa agrū virtutis qua possit agri-
 cola agrum illum ad germen bonorum operū exercere opus
 em̄ debet esse continuū & multum. Sicut dicitur Prouer. xiiij.
 Vbi apparent plurime segetes: ibi manifesta est fortitudo bo-
 uis. & Isaie. xxxij. Beati qui seminatis super omnes aquas: im-
 mittentes pedem bouis & asini. omnes aque sunt lachryme p
 peccatis nostris. pro alienis. pro incolatu miserie. pro compas-
 sione passionis christi. pro ignorantia faciendorum. pro tardi-
 tate proficiendi. pro velocitate deficiendi. & super omnes istas
 seminat qui bona opera in singulis ad frugem iusticie multi-
 plicat. Pedem autem bouis ad iugum immittit qui maturita-
 tem vite generat in opere. Similiter autem immittit pedem asi-
 ni qui stultus sit huic mūdo vt sapiens sit coram Iesu christo. q

§ primus

Simplex est in malo & sapiens in bono. scdm apostolu; prima ad Corinti. iij. Sicut fuit Iob simplex & rectus ac timens deum & recedens ab omni malo. Iob primo. qui recessit ad modum asini qui declinat loca periculorum in quibus quandoq; fuit. Similiter virtutem suaz debet premeditari ne vltra vires opus assumat. Cogitare em debet q; nemo mittens manus suas ad aratrum: & respiciens retro: aptus est regno dei. Lu. ix.

V Sequitur terció qualiter ager iste sit emendus. & vnici; q; agro speciale precium assignemus. Emitur igitur ager acti-
onis precio simplicis obedientie. Ager autem contemplatio-
nis precio puritatis & mundicie cordis. Ager vero scripture
precio studij & meditationis. Ager vero mundi siue nostre na-
ture: precio discipline. Ager autem redemptionis: precio gra-
tiarum actionis. Ager autem cordis desiderij celestis: emitur pre-
cio deuotionis.

X Obedientie precium in tribus consistit. scz vt obediamus
simpliciter. velociter. & discrete. Simpliciter. ut Abraam in ob-
ferendo filiu. Gene. xxij. & ad Hebre. xi. Fide qui uocaf Abraa
obediuit in locu exire que accepturus erat in hereditate: & exijt
nesciens quo iret. non sicut Adam qui duplex fuit in obediens
do. & ideo eiectus est de paradiso. Duplex inquam fuit volens
scire omnem obedientie rationem anteq; obediat. nec se totu;
relinquens voluntati eius cui obedire debuerat. Velociter au-
tem vt sine mora impleamus. Vnde Prouer. xxij. Vidisti viru
velocem in opere suo. coram regibus stabit. Et eccl'es. ix. Quod
cuq; facere potest manus tua instanter operare. quia nec opus
nec ratio nec sapientia nec scientia erunt apud inferos quo tu
properas. Discrete quia si iniungitur aliquid honorificu &
comodu scdm hanc vita precu nostra debet esse scdm obedi-
tie voluntate. Si aliquid humile & abiectum. tunc debet esse scdm
nostra voluntatem. & hec est sententia Gregorij.

Y Precium etiam puritatis. quo emitur ager contempla-
tionis. tres habet partes. scz vt purgemus mentem a peccati lu-
to. & voluntatem a fumo pcupiscentie. & rationem ab omniu
temporalium sollicitudine. Hec em tria cecant oculos. lutu. fur-
mus. tenebra. Peccatu aut lutu est. & pcupiscentia fumus. & cor-
porea phantasia est spualis tenebra. Et hec etiam est sententia Gre-
gorij. Primu petit cecus secus via sedens a dño: dicente ei do-
mino. Quid vis ut faciam tibi. dixit cecus. Rabi ut lumen vis

3ai Caplm septimū.

deam. **Luce. xviii.** & habetur **Math. v.** Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. De secundo dicit dominus quod populi **Canaan** relictus in populo dei futuri erunt eis sicut lancea in latere. & spiritus ne in oculis. **Populi canaan** sunt fumi concupiscentie egredientes de igne fomitibus & pungentes latus cordis per primos motus in cogitatione. Et spiritus in oculis sunt obcecationes quas ingerunt nobis ad spiritualia contemplanda. Tercium perqueritur **Iob. iii.** **Viro** cuius abscondita est via. & circumdedit eum deus tenebris. via enim veritatis & luminis eterni nobis absconditur. quia oculus nostri intellectus phantasie corporalium rerum huius mundi obnubilatur. Et **Thobias** quale gaudium est mihi qui in tenebris sedeo & lumen celi non video. **Thobie. v.**

Aa Precium studij & meditationis quo ager scripture parat tres habet partes. Debemus enim studere & meditari in tribus. scilicet in sciabilibus ad iocunditatem. in opabilibus ad utilitatem. in celestibus ad affectum dulcorandum. De primo **Danie. xii.** Qui docti fuerint fulgebunt sicut sol. & qui ad iustitiam eruditi multos quasi stelle in perpetuas eternitates. De secundo dicit in **psal.** In lege domini meditabitur die ac nocte. De tercio **Sapient. xii.** Vani sunt omnes homines in quibus non subest scientia de deo. quia illa delectabilis est. & sine illa homo evanescit. quia sicut dicit ibidem. Nolle deum est presummata iusticia. & scire iusticiam & virtutem dei radix est immortalitatis. Et **Hiere. ix.** In hoc gloriatur scire & nosse me. Primum edificat & corroborat fidem. Secundum instruit vitam in opere. Tercium accendit desiderium & eleuat spem per ademptionem beatitudinis hic in spe & in re in futuro. Vel triplex secundum Augustinum est premium agri sancte scripture. quia meditamur in credibilibus. intelligibilibus. & opinabilibus. Fides innititur reuelationi & auctoritati. articulo & scripture. Intellectus autem circa rationis veritatem. opinio autem iuuat sola veri similitudine.

Bb Premium etiam discipline: quo ager nostre nature qui a domino mundus appellatur comparatur: triplex est. Est enim disciplina eruditio per difficultia. ut dicit **Basilius.** Et sunt tria que difficultia sunt nobis. scilicet vigilie ieiunia. & sustinentia tentationum. & tribulationum que extra nos suscitantur nobis. De primo **Ecclesiastici. xxxi.** Vigilie honestatis tabefaciet carnes: & cogitatus illius auferet somnum. **psal.** Deus deus meus ad te de luce vigilo. Et sequitur edomatio carnis. Sitiuit in te anima mea quia multipliciter tibi caro mea. Caro enim nunquam multipliciter deum sitiret ne honestatem nisi prius vigilans esset edomata.

.S. Primus

De secundo prima **Chor. ix.** Castigo corpus meū & in seruitu-
tem redigo, ne forte cū alijs p̄dicauerim, ipse reprobus efficiar
ps. Ego at̄ dum mihi molesti essent induēbar cilicio & operui
in ieiunio animā meā. & oratio mea in sinu meo cōuerter. De
tercio **Treno. i.** De excelsō misit ignē in ossibus meis & erudi-
uit me. **ps.** Da nobis auxiliū de tribulatōe, q̄a uana salus hoīs
qđ sic exponit **Basilius** qđ auxiliū nostrū faciat tribulatō, quia
cum habemus salutē corporis: sumus uani **Hebreo. xij.** Omīs
quidē disciplina in p̄senti non videtur esse gaudiū sed meroris
postea autē fructū pacatissimū exercitatis p̄ eā reddet iusticie

Cc. Preciū etia3 gratiarū actionis, quo em̄i ager redem-
ptionis habet tres ptes. Debemus em̄ tanti bñficij semp eē me-
mores, & in magnificētia laudis & bñdictiōis extollere, & ma-
gnā sollicitudinē qūo possimus sibiā repēdere. De primo ha-
bet **Treno. iij.** Recordare paup̄tatis & trāsgressionis mee absin-
thij & fellis paup̄tatis, quia nudus pepēdit in cruce, trāsgressio-
nis, quia plus fecit qđ debuit ad nostrā redemptiōem, absinthij
autē in acerbitate martyrij, fellis uero in fellea malicia exprobra-
tium iudeorū, uel ad lrām, quia dederunt ei vinū aceto felle ab-
sinthio & mirra p̄ditū Et r̄ndet **Hieremias** Memoria memor-
ero, & tabescet in me anima mea. De secundo habet in **ps.** Lau-
da anima mea dñm, laudabo dñm in uita mea, psallā deo meo
qđ diu fuero. Et iterum **Benedic** aīa dño, & omīa que intra me
sunt nomini sancto eius, Et iterū primū & secundū simul tan-
git dicens, **Benedic** aīa mea dño, & noli obliuisci omnes retri-
butiōes eius **Qui** ppiciat omībus iniquitatib⁹ tuis, qui sanat
omnes infirmitates tuas **Qui** redimit de interitu uitam tuā, q
coronat te in misericordia & miserationib⁹. Omīa hec exhibi-
ta sunt nobis in beneficio redēptiōis. De tercio dicit **ps.** Quid
retribuā dño, p̄ oībus que retribuit mihi. Calicē salutaris acci-
piam, & nomē dñi inuocabo **Eccl̄i. xxxi.** Sup̄ mēsam magnā se-
disti, scito quia talia oportet te preparare.

Ad. Preciū etia3 deuotiōis, quo mercamur agrū cordis de
sidenj celestis, tres habet ptes, sc3 p̄ium affectus desiderātis ani-
mi, instantissimā oratiōem, & cordis exaltatiōem ad eterna. De
primo dicit ap̄ls ad **Philippen. iij.** Preteritorū oblitus, ad ante-
riora me extēdo. **Treno. iij.** Anima mea desiderauit te in nocte
nomē tuū & memoriale tuū in desiderio anime mee. De secun-
do dicit in euāgē. **Luce. xviij.** Quia semp oportet orare & non
desicere. Et hoc docet idem p̄ duas pabolas, quarū vna est im-

341 Capitulum Septimum.

probitas vidue orantis iudiciū a iudice qui nō deum timuit
nec hoīem uerebat. & tamē fecit iudiciū ppter improbitatem
mulieris. Alia est improbitas petentis tres panes propter ami-
cum qui uenit de via **Lu. xi.** De tercio dicitur p̄tinue in missa
Sursum corda. habemus ad dñm. & in **ps.** Accedat hō ad cor
altum. & exaltabitur deus

A & Secundus

Sequit de secūda pte huius uersiculī. q̄ est de plantatiōe
vinee. Vbi duo p̄siderāda sunt. scz de q̄ plantat vinea. & q̄liter
plantat. primū notat qñ dicit de fructu manuū suarū. Et q̄a su-
pra multa de manib⁹ dixim⁹. libet ut hic de fructu aliqd dica-
mus. Due autē manus fuerūt custodia sui & dilectio p̄ximi. vñ
duplex ē fructus scđm duas manus. Custodia em̄ sui fructū ha-
bet in vinea q̄ est aīa pp̄ria. & dilectio p̄ximi in vinea etiā ec-
clesie p̄ aīa alterius. In custodia sui fructificat primo vinū p̄p̄-
tationis in agro malo. Deinde vinū deuotiōis in mōte bñficio-
rū dei. Tercio vinū iocūditatis in cornu filio olei. Quarto vinū
ebrietatis amoris in vineis & botris cypri. Quinto vinū p̄se-
cti gaudij in vineis engaddi. De primo habetur in **ps.** potasti
nos vino p̄punctiōis. & est vinū illud in malo agro peccatorū.
qđ exprimit p̄lo p̄ritiōis. & capit in uase memorie delictorū
et eliquat p̄ p̄fessionē. & bibitur per satisfactionem

B De secūdo. scz vino redēptionis habet **Canti. v.** Come-
di fauū cū felle meo. & bibi vinū meū cum lacte meo. Et cōme-
morant diuē. a bñficia q̄ excitant ad deuotionē. Fauus em̄ est
dulcedo pure diuinitatis q̄ se nobis exhibuit qñ largitus ē no-
bis suā deitātē. Mel autē in cera est honestas humanitatis. in qua
facta est redēptio. Vinū autē est deuotio inde p̄cepta. Lac autē est
pura & dulcis & nature p̄petens doctrina christi. Idem est in **ps.**
A fructu frumētū. vini & olei sui multiplicati sunt. Fructus fru-
menti est stabilimentū solidātis & corroborātis gratie. Fruct⁹
vini fructus deuotionis. Fructus autē olei fructus pietatis. Hic
uero crescit in monte altissimo bñficioꝝ dei. & exprimit p̄lo
gratiarū actionis. & colligit in uase cordis & eliquat a fraudu-
lentia ingrati tudinis. & bibitur cū non inuacuū gratia dei reci-
pitur. sed explei in opere ad quod data est

C De tercio vino dicit **ps.** q̄ vinū letificat cor hoīs. Et **Ge-
ne. xlix.** Lauit in vino stolā suā. id est faciē aīe ad letificandū

¶ Secundus

66

et in sanguine vue palliuz suū, hoc est habitū cordis. pulsa tristitia pvinū de vua crucis, que christus est. exp̃ssum **C**rescit autem hoc vinū in cornu filio olei. id est in angulo soli opposito purissime p̃scie. **F**ilio olei. i. filio pinguedinis eterne & interne. p̃ dulcedinē & securitatē a deo conceptā. **E**xprimiū aut̃ prelo meditationis eternorū gaudiōrū. & capit in vase affectus. et eliquat a fece tristitie. & bibitur cū cogitatio hois cōfitei p̃felli one laudis dñō. & reliquie cogitatōis diē festū agent sibi.

D De quarto vino dicit̃ **Canti. v.** Comedite amici & bibite. & inebriamini charissimi. **C**rescit aut̃ in montibus & vineis te. in terra sc̃z calidissima. ubi ignis est in syon & camin⁹ in cypri. in terra sc̃z calidissima. ubi ignis est in syon & camin⁹ in hierusalē. **E**t hic. est sc̃dm **ps.** Mons dei. mons pinguis. mons in quo beneplacitū est deo habitare in eo. in mōte sc̃z altissime charitatis. & exprimiū prelo desiderij estuātis. & recipiū in vase amplissime pietatis. & eliquat a fece uani amoris sui & seculi. et bibiū in dulcedine amplexus sui dilecti usq̃ ad facietatem et ebrietatē obliuionis omniū terrenorum

E De quinto vino. sc̃z p̃fecti gaudiū dicit̃. **puer. vii.** Bibite vinū quod misui uobis. **C**rescit aut̃ in vineis **Engaddi. Cati. primo.** Vbi est balsamus incorruptionis eterne. in arce sc̃z sapientie diuine. & exprimiū prelo p̃templationis **Recipitur aut̃ in vase ammiratōis glorie regni celestis.** in quo cū christo gaudet om̃es sancti. **E**liquat aut̃ a fece male p̃parationis ne aliquid sc̃z terrenū comparēt illi. quia nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hois ascendit que p̃parauit deus diligentibus se. **Bibitur uero in excessu mētis in raptu anime.** cū dicit̃ **ps.** Domini sit assumptio nostra & sancti israel regis nostri. **E**t hi sunt fructus manus vnus.

F Manus aut̃ q̃ est dilectio p̃ximi etiā habet fructū vini qd̃ est in p̃ximo. **E**t est primū vinū reprehensionis asperere. sc̃dm doctrinē. terciū p̃gratulationis bonorū. q̃rtū p̃passionis. quitiū subleuatōis. **E**t sumunt sc̃dm quinq̃ effect⁹ vini **V**inū em mordicat & instruit per hoc q̃ subtiliat spūs & ingeniū modice sumptū. & exhilarat animū. & p̃turbat q̃nq̃. & confortat q̃nq̃. **D**e primo vino dicit̃ **Meliora sunt ubera tua vino Cati. prio. dicit̃ glo. ibi q̃** mordax reprehensio debet peccantib⁹. sicut dicit̃ **p̃rio Thimo. v.** Peccantē corā oibus argue ut & ceteri timorem **E** De secūdo dicitur **Cantico. vii.** Dabo tibi (habeant poculū ex vino condito. & mustū malorū granatorū meorum. **V**inū conditū est doctrina refrigerans ab estu viciōrum.

321 Capitulum Septimū

H De tercio dicit **Iob. xxxij.** En uenter meus quasi mustū sū absq; spiraculo. qđ lagūculas nouas dirūpit. anim⁹ em cōgratulationis ebullit in leticia sicut mustum in lagena. ita ut vix gaudiū exprimere uel tenere possit. vñ in euange. **Lu. xv.** dicit **Cōgratulamini mihi.** quia ouem inueni que perierat

I De vino cōpassionis habet **Isa. xvi.** Inebriabo te lachryma mea elebon & eleale. quia sup vindemiā tuā & sup mellez tuam uox calcantiū irruit. **Elebon** interpretat cingulū tristitie et significat eū qui in afflictione est. **Eleale** interpretatur cōscētio et significat altitudinē mali quod pscendit sup tristem. & dicit causam. quia sup vinū gaudiij eterni & sup refectiōem gratie q̄ reficit ebriet. irruit uox insultationis calcantiū demonū

K De ultimo vino. scz subleuatōis in adiuuādo proximū habet in **Esdra. ij.** **Esdre. ij.** q. vinū est vnū de his q̄ pfortant. et homo qui ptra dyabolū nō p̄t solus. alterius adiutorio q̄si vis no porat⁹ surgit. & arripit gladiū & pugnare incipit. vñ **Eccl. iij.** **Ve soli.** quia si ceciderit non habet subleuantez se. duo autē fouebuntur mutuo

L Sequit qualiter plantat vinea. Et quia loquit in singulari. dicamus vnā vineā animā siue nostrā siue proximī. Plantatur autē ad meridiem ubi est solis feruor & uentus austri. & in loco excello pingui. & scindit rastro & stercoreat & ppluit & putatur & vindemiāt & extrinsecus munit maceria & torcular extruit in ea & turris in medio eius & plantat de vitib⁹ foreth. Meridies autē est suspensio cordis ad lumē gratie. sicut dicit **Iob xl.** Per quā viam spargit lux. id est diuidit estus sup terrā. In loco autē eminēti & pingui. hoc est in monte spūs & pinguedine deuotionis. Sicut dicit **Gen. xxv.** In rore celi desup & pinguedine terre: erit bñdictio tua. Scindit autē rastro timoris & cōtentionis. & putat sarculo p̄fessionis. Stercorata at sunt abiectiōe hūilitatis. & ppulta penitētij lachrymis. rosida etiā rore pietatis diuine. sicut dicit **Isa. xxvi.** Ros lucis. ros tu⁹ Maceria autē circūdata extrinsec⁹ ē custodia āgelor. turris i medio spes alta adiutorij dei. sicut dicit **Isa. xxvi.** Vrbs fortitudinis nostre syon saluator. ponet in ea murus & antemurale. Vrbs turris saluator. quia dicit **ps.** Qui habitat in adiutorio altissimi. in p̄fessione dei celi cōmorabitur. Murus autē custodia āgelor. Antemurale uero mutua custodia hominū. sicut dicit **Aug⁹.** Inuicem uestra pudiciaz custodite. deus em qui habitat in uobis etiam isto mō. custodiet uos ex uobis. Torcular autē in medio

§ Primus

etius in quo exprimitur vinū: est memoria passionis christi. q
illa suo pondere omne: quod est in nobis boni liquoris: debet
extrahere. plantatur autē de vitibus Soreth. id est de genere vi
tis optime. omne semen uerū. quia de aīabus factis ad dei ima
ginem & similitudinem.

A Caplm. viij. § primus

Eth Accinxit fortitudinelumbos suos et ro
borauit brachium suum

Eth interpretatur pau or. & alludit sententie versus
quia pauor est causa accinctionis. Sicut dicit Cant.
ij. **En** lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiūt omes te
nentes gladios: & ad bella doctissimi. propter timores noctur
nos. **Lectulus** Salomonis est anima huius mulieris. in qua q̄si
in thalamo tota die quiescit. **Hūc** lectulum ambiūt sexaginta
fortes. hoc est obseruantia perfecta decalogi. Senarius em per
fectus est numerus. & denarius ad decalogum p̄tinet. & isti sunt
fortissimi israel & rectissimi. quia israel interpretat̄ rectissim⁹.
quia p̄fectōe mādatorū p̄fectū robur virtutis acquiritur. omnes
autē tenēt gladios. quia ualent ad p̄pullanda vicia temptationū.
& hoc est q̄ dicit p̄pter timores nocturnos. hoc est propter pa
uorē sagitte volantis in tenebris. i. p̄suasione demonū in occul
tis & obscuris peccatis. Vñ pauor dicit causam sententie versi
culi cui prescribitur.

B Accinxit &c. Duo notatur in uersu. scz accinctio lūborū
et roboratio brachij. Circa primū notatur tria. scz modus ac
cinctiōis. in hoc q̄ dicit Accinxit. Et quo accingitur. q̄a fortitu
dine. Et in quo loco vel mēbro corporis: q̄a lūbos suos accin
xit. Circa primū etiā nota q̄ aliud est accingi. aliud succingi
et aliud p̄cingi. Accingimur em ad bellū. Succingimur autē ad
currentiū. Sed p̄cingimur ad ministrandū. De primo primo
Machab. ij. Accingimini & estote filij potentes. qm̄ melius est
nos mori in bello q̄ videre mala gentis nostre & sanctorum
Vñ p̄s. Accingere gladio tuo sup̄ femur tuū potentissime. Et
Gen. xlix. Gat accinctus preliabitur corā eo. & ip̄e accinget res
trorsum. De scdo habet Iohā. xxi. q̄ cū Petrus festino p̄ mare
cursu festinat ad dñm q̄ tunica succinxit se. & misit se in mare
Tunica em̄ est p̄uersatio vite. & hec debet succingi cingulo ius
ticie. ne defluentia in humū vestimēta. celerē moriū pedū. hoc

Beth Capitulum octauū:

est affectionū impediāt. Hinc etiam est qđ de predicatorē in **Prouer. xxx.** dicitur Gallus succinctus lumbos. Gallus em̄ qui cantu suo dormientē excitat & horas significat predicator est. qui dormientes in peccatis ad vigiliā penitentie excitat. & hō ram iudiciū dñi significat venturā sup peccatores. Et dicit succinctus lumbos. quia rectitudine iusticie luxum puerfationis eleuat. De tercio: scz p̄cinctiōe ad ministrandum dicitur in euangelio. **Luce. xij.** Precinget se & faciet illos discubere. & trāsicens ministrabit illis. & in lignū illius ministerij: qđ exhibebit in patria: in cena p̄cinxit se lintheo. & exhibuit humilitatis ministeriū in lotionē pedū. vt habetur **Iohan. xij.**

C Sequitur. quo accinxit. scz fortitudine. Accipienda autē est a philosopho i. ij. ethicor. quintuplex fortitudo. Prima est vera que sustinet terribilia. & aggredit ardua tm̄ ppter honorem gratie & virtutis. Secūda autē est que sustinet ardua & aggredit terribilia propter verecūdiā improprij si succubat. Tercia autē est que sustinet terribilia & aggreditur ardua ppter imperium dominorū vel maiorū cogentiū. & hec habet aliā speciem quādo scz aliquis ingreditur ardua vt euitet maius periculum. Quarta est quādo aliquis aggreditur terribilia ex furore. sicut ex ira per zelum. Quinta est quādo aliquis aggreditur spe boni. sicut dicit phīs. & vocat spem boni cōfidentiam de victoria. Et hec habet etiam aliam spem quādo scz aliquis aggreditur ardua. eo qđ ignorat periculum sicut inexperti in periculis. Prima fortitudo est fortitudo huius mulieris. Vnde habetur infra. Fortitudo & decor indumentum eius. & ridebit in die nouissimo. Decor em̄ est scđm assignatōem honesti. qđ hō nestū est. ut dicit Tullius. qđ sua vi nos trahit & sua dignitate nos allicit. honestū autē est gratia dei & virtus

D Secūda fortitudo: que est propter improprij p̄uicij in succubendo: fuit fortitudo machabeorū. primo Machabe. iij. Vñ dixerūt Estote filij potētes. i. fortes. qđ meli⁹ est nos mori in bello qđ videre mala gentis nostre & sanctorum.

E Tercia fortitudo est fortitudo Iosue. De quo dicit **Ecclesiastici. xlvj.** Fortis in bello Iosue vel Iesus naue successor Moysi in prophetis qui fuit magnus scđm nomen suum. maximus in salutem electorū dei expugnare insurgentes hostes vt psequeretur hereditatem israel. Iosue em̄ ex imperio domini fecit bella post Moysen. & quia interpretatur saluator scđm nomē suū fuit fortis & maximus ad saluādū israel. & scđm hoc precā

S primus

pue gerit figuram illius qui postea Iesus dictus est. eo q̄ saluū facit populū suū a peccatis eorū. vt legitur **Math.** primo

F Quarta fortitudo fuit fortitudo **Mathatie**. de quo legit̄ primo **Macha. ij.** q̄ cum videret sacrificantem ydolis ex iussu militis: quē miserat rex **Anthiochus**: vt cogeret homines ydolatrare q̄ doluit & p̄remuerūt renes eius. & accensus est furor eius sc̄dm iudiciū legis. & insiliens trucidauit illum sup aram. **Sed** & virū: quē miserat rex **Anthiochus** qui cogebat immolari: occidit in ipso tempore & aram destruxit. **Sifiter** hec fuit fortitudo **Finees** qui trucidauit principem ingredientem ad scortū **Beelregor** cuius **Madianite** sicut legit̄ **Numeri. xxv.** **Hec** etiā fuit fortitudo **Symeon** & **Leui** qui trucidauerunt in zelo castitatis sororis sue **sichimitas**. sicut legitur **Gen. xxxiiij.**

G Quarta fuit fortitudo **Iudith** vidue. que aggrediēs **Holofernem** spe fruendī victoria: vicit & interfecit eum. sicut habetur **Iudith. xij.**

H Segtur de mēbro qd̄ accingitur. & hoc notatur cū dicit **Lumbos**. Notandū est q̄ tres sunt p̄prietates lumborum. Prima est q̄ sc̄dm **Gregoriū** ibi est locus delectatōis. Sc̄da est quia est locus vñ fluit & p̄gregat̄ semē generatōis Tercia est q̄a est quasi quoddā fundamentū totius corporis Cū em̄. vt dicit **Augusti.** sup **Gene.** ad litterā in libro. viij. omne mēbrū mobile moueat ab immobili. in lūbis est fundata omnis mobilitas mēbroꝝ & inferiorꝝ & superiorꝝ q̄a ab ipsis moueri vidēt. Lūbi aut̄ delectatōnū sunt duo. sc̄z delectatōis gule. & uoluptatis carnis Vñ **Iob. xl.** de dyabolo dicit̄ **Virt⁹** ei⁹ in lūbis ei⁹. & fortitudo illius in vmbilico ventris ipsius. Qd̄ sic exponit **Gregorius**. q̄ viris p̄cupiscētia in lūbis. feminis vero in vmbilico. qd̄ testat̄ dñs qui de dyabolo ad beatū **Iob** loq̄tur dicens. **Virtus** eius &c. **Lu. xij.** Sint lūbi vestri p̄cincti: & lucerne ardētes i manib⁹ vris. vbi **Grego.** Lūbos p̄cingim⁹ cū carnis p̄cupiscētiā p̄p̄inentiā coherent⁹. **Lucernas** in manibus tenemus ardentes cū p̄ bona opera bonū exemplū p̄ximis ostendimus.

I Sifiter lūbi a qbus fluit semen sunt duo. scilz autoritas q̄ missus sit ille q̄ verbū seminat. q̄a dicit̄ ap̄ls ad **Roma. x.** quomodo p̄dicabūt nisi mittātur. Et ali⁹ lūb⁹ est gratia p̄dicatōis que causatur ex scientia & eloquentia & zelo animarū & bona vita. De his duobus lumbis dicitur **Iob. xl.** Accinge sicut vir lumbos tuos. interrogabo te indica mihi. Viri enim opus est generare & semen effundere. Vnde sicut vir lumbos suos

Ueth Caplm octauū

accingit qui ex gratia p̄dicatōis & autoritate quā habet acc̄m
ctus vbiq; semē verbi ad generatiōem spargit. sed domino in
terroganti respondere dicitur. q̄a dñs interrogat. cu3 simplex
& imperitus a p̄dicatore veritatis interrogat. Sicut em̄ dñs p̄
scitur & p̄oratur. sic dñō respondetur cū exiguo & attenuato
in spūs sancto & consilio respondetur

K Lumbi etiā fundamenti & firmitatis sunt duo. sc3 au
steritatis & p̄passionis. Ex lumbo em̄ austeritatis p̄firmatur vi
ta in nobis. Ex lumbo p̄passionis stabilitur vita bona ad p̄xi
mū. De his lumbis habetur Isa. xxi. Repleti sunt lūbi mei dolo
re. angustia possedit me sicut angustia parturientis. Vnus em̄
lumbus sc3 austeritatis repletur dolore penitētie. Alter sc3 com
passionis angustia parturientis repletur. quia parturiens eorū
quos in christo parturit: dolores facit suos & angustias illorū
patitur vt proprias.

¶ S Secūdus

S Equitur. Et roborauit brachiū suum

Vbi p̄siderandū est quid sit brachiū: & qualiter roboran
dū. Brachiū autē huius mulieris est magnanimitas eius. eo q̄
vt leo fortissimus bestiarū ad nullius demonis pauebit occur
sum. vt habetur Prouer. xxx. Et quia de manu diximus superi
us. dicemus hic de brachij huius dispōne. habet em̄ humerū a
quo depēdet. & cubitū in quo curuatur ad motū & op̄atōem
et vno ossē p̄iūgitur ad humerū. & duobus diuiditur ossibus
post cubitum. Insup habet neruos quibus colligat. & spūs q̄
bus vitā accipit a corde. in quo est sedes aīe. Et deinde muscu
los in quibus nutrimenti sui digestio celebratur. Humerus au
tem huius mulieris est in quo portat onera: charitas. quia om
ne p̄ceptū & onus legis dei p̄ charitate3 portatur & implet. ad
Roma. xij. Isti sunt humeri in qbus reportauit pius pastor chri
stus ouem debilem. Luce. xv. Vñ Isa. xxij. Dabo clauē domus
Dauid sup humerum eius. & aperiet & nō erit qui claudat. &
claudet & non erit qui aperiat. Domus Dauid sunt aīe fideles
in quibus habitat deus qui significat per Dauid qui interpre
tat aspectu desiderabilis. Clauis autē qua aperuit est redēptio
sup humerū charitatis. ad hoc em̄ ut aperiret vincētis non coe
git nisi charitas. Claudat autē quibusdā p̄ iusticiā meritor3 suo
rum. eo q̄ cōtemnūt redemptōem. Cubitus vero: in quo refle

¶ Secundus

fitur & mouet brachiū: est cōsideratio operis qđ pcedit a brachio magnitudinis. Vñ dicitur **Gene. vi.** De fabricatōe arche qđ in cubito psumari deberet. qđ opus nostrū: precipue qđ a magnanimitate fit: semp indiget diligenti p̄sideratōe qualiter deducatur ad finē. Os aut illud: quo p̄iūgitur cubito: p̄fidētia est quā habet in deo ut oīa possit in eo qui ipsam p̄fortat. sicut **Paulus** dicit de seipso. **Philip. iij.** Sed duo ossa qbus iterū dependet a cubito p̄sideratōnis. sunt fiducia p̄ficiēdi qđ facit. & patientia sustinēdi qđ patit. quia sic inimicus nihil proficit in ea dñi in omī ope implēdo fiduciā h̄z vt a finē p̄ducatur in omī tribulatōe patientiā. Et hoc est qđ dicit **p̄s.** Manus mea auxiliabit ei. & brachiū meū p̄firmabit eū. Nihil p̄ficiet inimicus in eo. & filius iniquitatis nō apponet nocere ei. i. a me data & brachiū meū. i. a me p̄cessum. Inimicus aut impedit hominē duobus modis. scilz a bono ne p̄ficiat. & p̄tra hoc ualeat fiducia cepit opus p̄ficiēdi. Et impedit immittēdo tribulatōes. & p̄tra hoc ualeat patiētia. Et ideo sequit̄. Nihil p̄ficiet &c. Neri colligantes brachiū sunt p̄seuerantia ligās vlcq; in finē. & humilitas ligans in p̄fundū. Spūs autē est feruor spūs. sicut dicit ap̄ls ad **Roma. xij.** Spū feruētes dño seruiētes. Musculi: in qbus dirigitur cibū: sunt partes prudētie. scilz memoria de p̄teritis. & intelligentia de p̄sentibus. & p̄uidētia de futuris. In his em p̄tibz prudentia decoquit tanq; in quibusdā musculis omē qđ facere debet anteq; p opus sibi incorporat. Dicit em **Aug.** q̄ sagaciter eligit prudentia ea quibus adiuuatur in opere. ab his in quibus impeditur.

B Sequit̄ qualiter hoc brachiū ad pugnā roborat. Roboratur aut scuto: & armilla: & gladio: & lancea. Scutum inexpugnabile est equitas. vt dicit sapiētie. v. vel fides. ut dicit ap̄lus ad **Ephe. iij.** vel bona volūtas dñi. vt dicit **p̄s.** Scuto bone uolūtat̄ tue coronasti eos. hoc est sanctos. Armilla autē est ornamentū boni opis. **Job. xli.** Nūquid p̄forabit armilla maxillas eius. hoc est leuiathan in boni opis efficacā distrūpens maxillas dyaboli. cuius maxille quibus p̄rinet aīas ad deuorādum sunt due. scz culpe. & pene. Gladius autē spūs est verbū dei. ut dicit ap̄stolus ad **Hebre. iij.** Viuus est sermo dei & efficax. & penetrabilior omni gladio ancipiti. Lancea vero est ira p̄zelum. Vnde **Sapiē. v.** Acuet diram iram in lanceaz. Et dicitur dira. quia dire trucidat omne viciū & omnem tentationem dyaboli. Sequitur **Ther.**

Thet Caplm nonū:

A Caplm. .ix. § primus

Thet Gustauit ⁊ vidit q̄ bona est negotiatio eius. nō exstinguet̄ in nocte lucerna eius. Thet interpretatur inter uel bonū. quib⁹ simul iūctis idem est qđ internū bonū. & ita alludit sententie sequētis versus. que est de gustu interni & eterni boni. De interno aut̄ bono p̄notanda est distinctio. Est em̄ internū bonū gaudiū p̄scie. & est internū bonū experimentum celestis regni. De primo habet̄ scđa ad Choriū. primo. Gloria nostra hec est testamētū p̄scie nostre. Itē in Prouerb. xv. Secura mens quasi iuge p̄uiuiū. Per p̄trariū dicit̄ de mala p̄scia. Sapient. xvij. Cū sit t̄mida nequicia data est in p̄dēnatiōez omniū: frequēter em̄ p̄sumit seua p̄turbata p̄scia. De secūdo habet̄ in definitiōe spei. q̄a spes est. ut dicit Aug⁹. certa expectatio future beatitudinis ex conscia meriti & largitate dei p̄ueniens. Hinc est qđ dicit infra. Multe filie cōgregauerūt diuitias: tu sola sup̄gressa es vniuersas. & in psal. Omis gloria eius filie regis ab intus &c. De terciō dicitur in euāgel. Luce. xvj. Regnū dei intra vos est. Quid aut̄ sit regnū illud dicit ap̄lus ad Rōma. vltimo. Nō est em̄ regnū dei esca & potus. sed iusticia & pax & gaudium in sp̄s sancto. Aug⁹ in libro. x. p̄fessionū. Aliqñ intromittis me in affectū inulitātū multuz introrsus. at nescio quid erit qđ vita ista nō erit. sed iterū recido erūnolis ponderibus & resoluīs & fleo et multuz teneor. Illic em̄ esse uolo nec ualeo. hic ualeo. sed nō volo. miser vtrobiq̄

B Sequitur sententia uersus: que in duobus p̄sistit. scilz in gustu & visu negotiatiōnis. & in cō q̄ nō exstinguetur lucerna eius in tenebris. Circa primū notāda sunt tria. scz experimentum gustus p̄ se. & experimentū visus p̄ se. & experimentū gustus p̄iūcti cum visu. Est aut̄ experimentū gustus p̄ se duplex scz experimentum malī ut fugiatur. & hoc experimur in gustu p̄ displicentiā ut ejiciamus. non ut incorporemus nobis. & sic gustatura a sanctis peccatū. scđm q̄ dicit Iob. vi. Nūquid poterit comedi insulsum qđ non est sale cōditū. aut aliquis poterit gustare qđ gustatū affert mortē. Insulsum est indiscretus actus qui sale sapientie diuine nō est p̄ditus. & hoc gustatū: quando incorporatur affert mortē eternā. sed gustatū ut ejiciat̄ affert vitā. & hoc significat̄ in gustu dñi in cruce. de quo dicit̄. Duz gustasset acetū noluit bibere. Math. xxvij. Sed reiecit illud. s̄

S**primus**

gnās in hoc q̄ eijcienda a nobis erat oīs putredo peccati.

C Est etiā p̄ gustū experimentū boni dulcedinis eternorū et hoc dupliciter. scz ad suauitatē affectus. & ad illuminatōem intellectus. De gustu ad suauitatē affectus. prima Petri primo Si tñ gustastis quia suauis est dñs. & **Iob. xxxiij.** Auris verba pbat. & gustus comedentis saporē. scz celestis & diuine bonitatis. De gustu q̄tum ad illuminatōem intellectus habet primo **Reg. xiiij.** Dicit Ionathas vidistis ipsi. q̄a illuminati sunt oculi mei. eo q̄ gustauerim parū de melle isto **Mel** est dulcedo celestium q̄ gustata illuminat oculos ad eterna debite cognoscenda & eliminanda terrestria. **Vñ Grego.** Gustato spiritu desipit omnis caro. id est carnalis delectatio.

D Circa experimentū visus notāda est quadruplex visio qua experimur eternam veritatem

Visio **Rationis** scdm fidem
Fidei scdm donum intellectus
Intellectus scdm beatitudinē mūdicie cordis
Scdm fructū qui dicitur fides

Qd ut aptius intelligat. rō ad hoc homini data est vt eternā veritatē p̄pleat & videat. s; q̄a p̄ seip̄az nō p̄t ideo dat ei lumē fidei q̄ possit illud. Et de hac visioe dicit. scda ad **Chor. v.** Per fidē abulam⁹ nō p̄ sp̄m. i. p̄ aptā visionē. & p̄ma ad **Chorin.** xiiij. Videm⁹ nūc p̄ speculū in enigmate. tūc autē facie ad facie. Speculū dicit imago & uestigiū creature. Enigma autē obscura allegoria in scriptura q̄ duo nos illumināt ad fidem

E Cū autē fides p̄ualuerit in corde hoīs ut de oib⁹ credibilibus cogitet admirādo cum consensu firmissimo veritatis interne tūc incipit ei choruscare lumē intellect⁹. ita vt etiā certitudinē quādā in lumie infuso p̄cipiat. q̄ sibi videt nihil rōnabili⁹ fide & visioe fidei scdm intellectū. Et de hac visione dicit **Iob vltio.** Auditū auris audiui te. nūc autē ocul⁹ me⁹ videt te. idcirco ip̄e me rephēdo. & ago penitentiā in fauilla & cinere. dū em̄ sola fide credim⁹ q̄si p̄ solū auditū scripture & p̄dicatōnis veritati dei assentim⁹. q̄a sicut dicit ad **Rom. x.** fides ex auditu audit⁹ autē p̄ verbū xp̄i. Cū autē lumē nobis infusū ut nobis fides rōnabil⁹ & certa videat tūc donū intellect⁹ nobis ifusus est sicut dicit **Grego.** q̄ intellectū de⁹ dat dū de auditis mētē illustrat. & tūc q̄si oculis dñi videm⁹ & nos ipsos rephendim⁹. eo q̄ ante tardi & pigri ad credendū fuim⁹ agentes de hoc penitentiā in humilitate. q̄ p̄ fauillā & cinerem significatur

S uij.

Thet Caplm nouū

F Cum vero in lumine interne veritatis sic illuminamur studiū nobis est vt cor ab omni terrena occupatione & phāta sia mūdē. vt in ipso lumine beatificemur. qđ sit quādo iam scđm modū beatorū videre incipimus. & tantū de lumine nobis infunditur ut radij a facie anime nostre emittant. **Et de hoc dicit Math. v. Beati mūdo corde. qm̄ ipsi deū videbūt. Et prima Iohā. iij. Cum apparuerit similes ei erimus. & videbimus eum sicuti est**

G De visione autē beatitudinis scđm fructū. hoc est mūdiciē cordis scđm fidē q̄ dicitur fructus: generat in nobis qm̄ mūdātū habemus cor. & sumus beati & illuminati in lumine diuino. ita qđ nihil nobis videatur visione dei certius & beatius & incipit in ipso lumine refici & impleri quadā dulcedine. ita ut meritō dicamur fieri lumine illo. & ille fructus dicitur fructus spūs. ad **Gala. v. Et uocat fides quā exponit Ambro. esse certitudinē inuisibilis. i. eternorū. & debet addi refectio fructio nis in lumine illo: & tūc pfectus est homo. De his visionibus si mul intelligitur illud ps. Ibūt de virtute in virtutem quousq; videat deus deorū in syon. Siftiter & illud secūde ad **Corin. iij. Nos oēs reuelata facie gloriā dñi specularēs. in eandē imaginē trāformamur a claritate in claritate tanq; a dñi spū. Prima visio est populi fidelis & p̄muniter omniū. Secūda autē ē doctorū & spēaliter. Tercia p̄tēplariū. sicut Moyse in monte **Exo. xxxij. Quarta autē est raptorū. sicut Pauli. secūda ad **Corin. xij********

H Segtur de experimento gustus & visus simul. habet autem visus experimentū cum tactu. Cum gustu experitur duo scz negotiatiōem boni. & suauitatē dñi cui negotiatur. De primo habetur hic. **Gustauit & vidit quia bona &c. Et intelligit de negotiatione agri & vinee. & in agro negotiat panem gratie. vt dixim⁹ supra. & in vinea vinū gaudij. De secūdo habet in ps. Gustate & videte qm̄ suauis est dñs. Gustus autē cū tactu veritatem resurrectiōis & gloriā experitur. Vnde **Luce vltimo Palpare & videte quoniā spūs carnem & ossa non habet.****

I Sed libet adhuc aliter p̄siderare negotiatiōem hui⁹ mulieris quāz videt & gustat qā bona est. **Negotiat igit in terra sua de pecunia ppria. & negotiat extra terrā suam de pecunia viri sui. & negotiat in terra viuentiū de pecunia p̄muni q̄ sua est & viri sui. Pecunia ppria est facultas & substantia sua: q̄ est bona fortune huius mūdi. De his negotiat p̄ pauperib⁹ terre sue. qā paupes semp secū in terra sua habet. **Math. xxij. Mercando ab****

S. Primus et secundus

ab eis sicut dixit dñs. facite uobis amicos de māmōna iniquitatis ut cū defeceritis recipiāt uos in eterna tabernacula. **Luce xvi.** Et de hac negotiatiōe habet **isa. xxiiij.** Erunt mercedes eius et negotiatiōes eius sanctificate dño. nō condent neq; reponentur. quia his qui habitauerint corā dño. **glosa.** ueris pauperibus. erit negotiatio eius ut manducet usq; ad saturitatem & uestiantur usq; ad uetustatem

K. Secunda negotiatio est quā facit de pecuniā uiri sui. & hec est pecuniā uerbi. sicut dñs in euāge. **Mathei. xiiij.** q; simile ē regnū celorū homini qui uocauit seruos & tradidit illis bona sua dicens. **Negotiamini dū uenio.** Bona aut illa nihil sunt q; pecuniā uerbi. **Negotiat** de illis extra terrā suā. quia circa peccatores q; sunt in longinqua regione dissimilitudinis.

L. Tercia negotiatio explet de pecuniā cōi que est deuotio cordis & oratiōis instātia. qua qrit mercari gustuz eternitatis q; habūdat in terra uiuentiū. Et de hac habet in euāge. **Math. xiiij.** q; sile est regnū celorū homini negotiatori querēti bonas margaritas. inuēta ā vna p̄ciosa margarita dedit oia sua. & p̄pauit eā. uere vna p̄ciosa. quia nulla huius ualet p̄pari. & hec est gustus diuine bonitatis in donis suis que largitur in deuotiōe anime querenti & desideranti illum

S. Secundus

S. Sequitur de secunda pte uersiculi. q; est de securitate lucerne sue. quia dicit. **Nō** extinguet in tenebris lucerna eius. Circa qd tria notāda occurrūt. **Q**uid sit lucerna. & que tenebre. in quibus nō extinguit. et rō qre nō extinguit. **E**st aut huius mulieris lucerna quintuplex. sc; lucerna redēptōis. lucerna uerbi. lucerna exēpli. lucerna intentōis recte. & lucerna discussionis in iudicio. **D**e prima habet in euāge. **Lu. xv.** q; mulier habens dragmas decē & si pdiderit vnā ex illis nōne accēdit lucernā & euerit domū & qrit donec inueniat illā. **E**t cum inuenerit puocat amicas & uicinas suas dicens cōgratulamini mihi quia inueni dragmā quā perdiderā. **M**ulier ē dñs iēsus christus propter uirtutē secundatiuā. **D**omus est machina mūdi. **L**ucerna autē lux in testa est lux diuinitatis in testa nostre mortalitatis. **Q**uestio aut est omne opus qd fecit ad nostrā redēptiōem. sicut p̄dictio sua & passio. **I**nuētio aut est recuperatio hoīs. **A**mici sancti patriarche. **V**iciui. sc̄ti angeli q; p̄gratulantur nostre redēptioni. **B.** De lucerna ubi habet in ps. **L**ucerna pedib; meis ubi tuū & lumē semitis meis. **P**edes sunt affectus q; regunt sc̄m la

Thet Capitulum Nonum

cernā uerbi. **Semite** autē sunt modi cōuersationis huius uite et modi operis. in quibus etiā homo dirigit per uerbū dei

C De lucerna atē exēpli in euāgē. **Lu. xi.** Nemo accēdit lucernā & in abscondito ponit. s; sup cādelabz. ut q̄ ingreditur lucernā videat. **Lucerna** ē lux bonorū operū in fama & noticia pxi morū. **Candelabrū** atē auctoritas & oratio in plato. ut fulgor charitatis in q̄libet subdito. **Dom⁹** autē ē ecclīa. **Qui ingreditur** sunt qui p sacramēta & formā uite catholicā ad ecclīam recipiunt. & hi vidēt lucernā ut scdm exēpla bonorū mores corrigāt & uitam emendent.

D De lucerna intentōis etiā in euāgē. habet **Lu. xi.** **Lucerna** corporis tui ē oculus tuus. q̄ si oculus tu⁹ fuerit simplex totū corp⁹ tuū lucidū erit & sicut lucerna fulgoris illūinabit te. oculus ut dicit glo. ē intentio q̄ dirigit opus ad dñm. & hic oculus simplex ē qñ ē sine plica mali. **Corp⁹** autē dicit hic vniuersitas nostrorū operū q̄ illuminat ab hac lucerna scz fulgore magno

E De lucerna atē discussiōis iudicij dicit **Sophonie** primo. **Scrutabor hierusalem in lucernis.** hoc est in discussione iudicij quia p hāc lucernā discutiet nos dñs in iudicio. **Et p hāc lucernā** nos hic structari deberem⁹ ut in futuro nō scrutaret nos dominus. sicut dicit **Chor. xi.** Si nos ipsos dijudicemus non utiq; iudicemur

F Sequit̄ q̄ sunt tenebre in quib⁹ lucerna nō extinguitur. **Sunt** atē quicq; tenebre in quib⁹ lucet quicq; lucerne. **Lucerna** em̄ redēptōis lucet in tenebris p̄ti & reatus originalis. **Lucerna** autē ubi dei lucet in tenebris hui⁹ ignorātie. **Lucerna** vō boni exēpli in tenebris hui⁹ mūdi. **Lucerna** uero intentōis in tenebris cōuersatōis. & lucerna discussiōis in occulto tenebrarū cordis uel p̄cie. **De p̄mis** tenebris. hoc ē p̄ti & reat⁹ originalis. h̄r **pri.** **Iohā.** lux in tenebris lucet. & tenebre eū nō p̄phenderūt. **Sup** illud dicit **Criso.** in originali. q̄ lux ē bñficiū & grā redēptōis q̄ lucet in tenebris p̄ti & mortis. s; tenebre eā nō p̄phenderūt id ē nō extinguūt. s; ipsa dissipat tenebras mortis & p̄ti. **De tenebris** atē ignorātie in quib⁹ lucet lucerna ubi dei dicit **Iob. iij.** **Viro** cuius abscondita ē via. & circūdedit eū deus tenebris. ibi glo. **Grego.** Tenebris ignorātie. & **Actu. xviij.** **Tpa** huius ignorātie despiciēs deus. **Nūc** annūciat hōibz ut oēs ubiq; pñiam agāt. **De tenebris** huius mūdi. in quib⁹ lucet lucerna boni exēpli. dicit ad **Ephe. v.** **Fuistis** aliqñ tenebre. nūc atē lux in dño ut filij lucis ambulate. **De tenebris** p̄cie. in quibus lucet lucerna

S^{ecundus}

Intentiōis. hī **Mathei. vi.** Si lumē qđ in te ē tenebre sunt. ipse te-
nebre q̄nte erūt. hoc ē si lumē intentiōis tenebra sit. ipse tenebre
cordis q̄nte erūt. q̄a qñ intentiō mala p̄iungit malo operi. tunc
tenebre efficiunt sine mēsurā. q̄p̄diu em̄ est intentiō bona. tādīu
est p̄tīm saltē cū timore. sed qñ intentiō est corrupta. tunc effici-
peccās sine spe reuersionis. De tenebris autē iudicij dicit **Iohe. ij.**
Sol & luna obtenebrati sunt. stelle retraxerūt lumē suū. dñs de-
dit uocem suā ante faciē exercitus sui. qm̄ multa sunt castra ei-
nimis & fortia & facientia uerbū eius. **Sol** est lumē p̄speritatis
huius mundi. luna autē mutabilitas temporalit̄ hāc delecta-
tionū que obtenebrescent in die iudicij. **Stelle** autē sunt vigores
sensuū in quibus hic uiuūt peccatores. sed tūc nō possunt am-
plius uolūtates sensuū suorū habere. & dñs dabit uocem terri-
bilem **Mathei. xxv.** Ite maledicti in ignē eternū. Ante faciez ex-
ercitus sui. i. ante angelos & sanctos qui iudicabunt cum ipso
Et hec dicunt castra eius & orbis qui pugnabit p̄ ipso contra
insensatos quādo exacuet creaturā in ultionē peccatiū. & fa-
cientia uerbū eius in detrudendo peccatores in infernū.

G Sequit̄ de tercio & ultio de causa. scz q̄re iste lucerne nō
extinguunt. Et sunt qui q̄ lucernā p̄seruātia. scz firma custōdia
vitri extrinsecus. habūdantia olei in fomēto ignis. & rutilans
feruor flāme. & mūdicia lichni. & cautela in mō ferendi lucer-
nā. **Firma** vitri custōdia est firma custōdia puritatis scđm casti-
tatē corpis. De qua habet **Iob. xxvij.** Nō adequabit̄ ei aurū ul-
uitrū. hoc est sapiētie diuine. & exponit̄ hic vitruꝝ a **Grego.** de
puritate nostrorū corporū. & hoc ostēdit ipsa vitri natura. quia
fit de cinere. & fit p̄spicuū. ita corpus nostrū fit de terra humili
sed p̄spicuū est quādo cōcupiscentia in puritate nō sordidatur
Oleū autē ad lucem p̄seruandū est oleū pietatis quod secū accē-
perunt sapientes uirgines in uasis suis cū lampadibus qñ me-
dia nocte sponso occurrerunt **Mathei. xxv.** & defecerūt in hoc
fatue uirgines q̄ castitatē sine pietate exhibuerūt. habentes qui-
dem exterius spēm pietatis. uirtutem autem eius penitus inte-
rius abnegātes. Et ideo lāpades earū extincte sunt ante ingres-
sum ostij cum sponso. & in tenebris p̄manerunt. sicut legitur
Mathei. xxv. ca. Rutilans autē flāma ē feruentissime & inextin-
guibilis charitatis ardor. De quo dicitur **Canticorū. viij.** Aque
multe non poterāt extinguere eā & flumīa non obruent illam
Aque multe sunt luxurie cōcupiscentie carnalis. q̄ multe sunt.
q̄a multis motib⁹ se erūpere onđūt. **Flumīa** autē sunt p̄cupiscē-
tie huius mūdi in pōpis sathane & spectaculis uanitatū **S; qñ**

Ioth Caplin Decimū

tuncūq; humide sunt iste aq; p humorē uoluptatis & q̄ntum
cūq; lubrice & frigide p incōstantiā uanitatū. tñ de corde ardē
tī nō extinguit charitatē. Lichmē at purissimū ardēs isto igne
est desiderii aie. Sicut em qñ sit lichmē de materia terrestri nō ē
aptū flāmā lucidā emittere. sed fumat incēsum & fetet. sic etiā
desideriū terrestre si quandoq; inuitatur ab alio ad charitatem
nō ardet lucide. sed fumū fetidū ꝑcupiscētie carnalis emittit. s;
ecōtra factū lichmē de materia pura. ardet lucide & sine fetore
Ita est de desiderio a terrenis depurato. ardet ei in igne charita
tis in lucē ecclīe. vñ dicit dñs de Iohā. baptista Io. v. Ille erat lu
cerna ardēs & lucēs. & uos uolūstis ad horam exultare in luce
ei? Cautela uero summa in portādo est in portādo humiliter
ne uentus uane glorie extinguat. uel etiā ne turbo supbie lucer
nā infringat Iob. xviij. Nōne lucerna impij extinguit nec splē
debit flāmā ignis eius. lux obtenebrescet in tabernaculo illius
et lucerna que sup eum est extinguetur

A Capitulū. x. § primus

Ioth Danū eius misit ad fortia. ⁊ digitū eius
apprehenderunt fufum

Ioth interpretat dñā. & alludit sentētie ꝑsus sequentis
quia in hoc oñdit se dñā. q̄a fortia vincēdo dñāc
cōtra se bellāt. digitos at ponēdo ad fufum ditat opib⁹ suis fa
miliā q̄. ꝑregit dominio suo. De dominio suo dicit Iſa. xxvi.
Dñi possederūt nos absq; te. tñ in te recordemur tui nois. q̄si
di. dominiū aliorū graue & iugū ferreū iugū cor. tuū o mī &
pater libēter sustinem⁹ dominiū. q̄a seruire tibi regnare ē. & iu
gum tuū suaue ē. & on⁹ tuū leue. ut dicit Mathei. xi. Et si quid
forte uidei graue in iugo tuo. hoc ipm ꝑputrescet totū a facie
olei. nois tui certe debem⁹ recordari. Nō at ē hui⁹ mulieris do
miniū in virū suū. q̄a hoc nō ꝑmittit apls pria Chor. xi. s; ipa
est dñā inimicorū mittēdo manū in ceruices cor. & ē dñā fami
lie ꝑparans fufā ipsis vñ oēs uestiant du plicibus ut nō timeat
domui sue a frigoribus niuis.

B. Duo aut sunt q̄ notant in ꝑsu. s; qd sit manū mittere ad
fortia. & quid sit digitos ei⁹ apphēdere fufum. In primo at no
tāda occurrūt tria. s; q̄ man⁹ mulieris. scđo q̄ fortia quib⁹ imit
tit manū. tercio q̄s mod⁹ man⁹ imittēdi. Est at manus hec ma
nus luctātis & certātis. q̄ q̄druplex est. s; manus luctantis cum
deo. manus luctantis cum mūdo. & manus luctantis cuꝫ carne

S. Primus

et manus luctantis in dyabolo. prima est manus **Iacob** luctantis cū angelo **Gen. xxxij.** Secūda manus eiusdē luctantis cum **laban** auctulo suo **Gen. xxx.** Tercia manus eiusdē luctantis cum fratre in utero materno **Gen. xxv.** Quarta autē manus iterū **Iacob** luctantis inuisibiliter cū eo qui oēs istos contra se p̄citauit **Prima** lucta fit duob⁹ brachijs, scz fletu & orōne. sicut habetur **Osee. xij.** **Iacob** in fortitudine sua directus est cum angelo. p̄ualuit ad angelū, fleuit & rogauit eū. **Istas** etiā manus p̄sentat patri pellibus hedinis p̄tectas, & carnē coctā hedi patri in cibo offerens ut b̄ndicat sibi aīa eius. **Manus** em̄ ut dictū est sunt manus luctantis in orōne fletu & orōnis virtute. **Manus** autē pellibus hedinis sunt p̄tece. quādo peccatū excoīatū est & dulces do peccati & uoluntas in olla p̄tritionis est decocta. **Pellis** autem peccati. hoc est memoria ipsius manus in satisfactōe ubiq; p̄tegit ut nō sit peccatū in memoria quod nō p̄tegit ut opus in penitētia iniuncta. **Hos** em̄ cibos pater celestis libenter comedit. quia habet **Luce. xv.** **Gaudiū** est sibi sup filio p̄digo reuertente. & angelis dei sup vno peccatore penitentiā agente. bene dictōem aut in gratia uenie p̄sequi. **Postea** autē luctans cū angelo accepit benedictōem securitatis p̄tra tentationes. **Ira** ut benedictio patris referat ad grām p̄uenientē ut uelit bonū p̄pleta et sufficienti uolūtate. **Benedictio** autē secūda referit ad gratiam subsequēte cōtra tentationes. ne frustra uelit bonū. qđ frustra uelle dicere si per tentatōes facile auferetur

C. **Habet** etiam manū **Iacob** luctantē cum mundo. & hoc significat in lucta cum **Laban.** Et hec lucta ē triplex. **Prima** em̄ lucta fuit in seruitute pro filiabus **Laban.** & tunc decepit eum primo supponendo sibi aliā q̄ p̄misit. **Secūda** lucta fuit pro gregibus. & tunc mutauit sibi mercedē decem vicibus. **Tercia** lucta fuit in p̄sequutione quādo p̄prehendit eū in monte **galaad.** **Prima** lucta significat uarietate in mūdāna uoluptate. **Secūda** autē uarietate mūdi in rebus fortune de māmōna iniquitatis. **Tercia** autē in sequutione ipsius in uanitate in supbia uirtute. quia sicut dicit **Iohā.** in prima canonica. ij. cap. Quicquid est in mundo uel p̄cupiscentia carnis est. aut p̄cupiscentia oculorū. aut supbia uite. **Est** autē uoluptas duplex. vna est ad mūdā uoracitate. & alia est ad ipsius molliciē in uestitu. & hec reprehendit in diuīte. scz q; epulabat̄ quotidie splēdide. & induebat̄ purpura & bysso **Lu. xvi.** **Iacob** autē uxore uoluptatis ad necessitatē ducere uoluit. sed ille mutauit in luxuriam. quia suppo-

Ioth Capitulum Decimū

fuit non suam. uoluptas ad luxuriā non est propria coniunx hominis. **Sed** mutabilitas auaricie decem vicibus mutata est eidem. quia mūdus decē modis iustos tentat de auaricia. primo rapina. secūdo furto. tercio usura. quarto obligationibus reddituū pro quātitate pecunie que tēpore solutiōis sine usu ra tota recipit. quinto fraude emptiōis. sexto uenditiōis. se-
 pimo circūuentione astucie. qua nescientes sibi cauere decipi-
 untur a patronis & pedagogis. octauo cōseruatione rerum ne-
 cessariarū emptarū in nouo & cōseruatarū usq; in anni tpa in
 quibus carioro sunt illa. nona creditiōe rerum in futurum ut
 carius reddant. decimo & ultimo cōseruatione crudeli siue re-
 tentiōe in fame pauperū quibus nihil dat ut magis crescat in-
 bonis. **Iob. xix.** dicit in psona deceptorū a mūdo isto. **En de-**
cies confudistis me. & non erubescitis opprimētes me. Simili-
 ter mutabilitas supbie in uanitate certat cuz **Iacob.** hoc est cū
 luctante viro spūali. quia dicit **Aug⁹.** q; superbia post oēs vir-
 tutes seuit & nec fugientē relinquit. sed etiā in mōte galaad cō-
 prehendit. fugiens em̄ est quilibet religiosus recedens a mūdo
 in montē galaad. qui interpretat aceruus testimoniū. hoc est in-
 eminentē religionē q̄ testimoniū habet ex multis patrib⁹ san-
 ctificatis in ipsa. ibi tñ cōprehendit eum supbie uanitas. quia
 de quo deberet humiliari uanius quādoq; supbie motus sen-
 tit. & hoc est q; apud eum ydola q̄siuit. hoc est peccatū primū
 demonis qd̄ ab om̄ibus fere colitur & adorat. **Sed** subter stras-
 menta camelī absconditur ne inueniatur **Rachele** dicēte q; nō
 possit surgere. quia sibi acciderit scdm̄ morē mulierū. & sic sol-
 licitudo querentis deluditur. **Camelus** est corpus. **Stramenta**
 poris ex quibus humiliari habemus. **Cogitantes** em̄ de misē-
 ria mortalitatis abscondunt per humilitatē superbie ydolum
 ne inueniatur. allegante **Rachele** per cōfessionē quod accide-
 rit sibi iuxta morē mulierum. hoc est confitente peccata infir-
 mitatis sue. ne surgat. id est ne eleuet per superbiā. **Sed** tūc quā-
 do uidet mundus q; de suo nihil inuenit. saltē sedus inire seq̄r
 querit ne noceat de suo auferendo aliquid. & hoc significatur
 in federe quod percussit **Iacob** cum **Laban** **Gen. xxix. & xxx.**
 ut sibi de cetero mundus crucifixus esset in ipso mūdo. sicut
 dicit ap̄s ad **Gala. v.** Et ampli⁹ nō gloriat in mūdo. s; dicit
 ad **Gala. vi.** Mihi absit gloriari nisi in cruce dñi nr̄i iesu christi
D Habet iterū manū **Iacob** mulier ista ad luctandū & cer-

S

Primus

tandū cum carne. luctatur aut tribus modis. scz cum carnis cō
cupiscentia. & cum carnis deficientia. & tercio cum carnis mo
deratione et contēpatione ad naturā. Cum cōcupiscentia cer
tat ut vincat. Cum deficientia & sustineat. Cum moderatione
nature & pcupiscentie ne carnē perimat pro hoste. Item cū cō
cupiscentia pugnat uerberando. Cum deficientia uero portan
do & sustinendo. Cum moderatione aut nature & cōcupiscen
tie discernendo quid excludendū. & quid sit concedendū. Pri
ma pugna plurimum habet aduersitatis. secunda multum la
boris et sudoris. tertia cumulum habet sollerzie & subtilitas
tis. De qua dicit ad **Gala. v. c.** Caro concupiscit aduersus spī
ritum. spiritus autez aduersus carnem. hec em sibi inuicē aduer
santur ut nō quecūq; uultis illa faciatis. De secūda loquitur pri
ma **Thimo. v.** Noli adhuc aquā bibere sed modico uino uter
re ppter stomachū tuum & frequētes infirmitates tuas. De ul
tima in eadem ep̃la ultimo cap. loquitur dicens. Habentes ali
menta & quibus tegamur. his contenti simus. **Prouerbi. xxx.**
Duo rogauī te. ne deneges mihi anteq; moriar. diuitias & pau
pertatem ne dederis mihi. tribue tm̃ victui meo necessaria.

E Habet aut iterz manū ad luctā contra dyabolū. & hec
est duplex. scilicet manus humilitatis qua cōstringit superbiam
eius uoluntatē. & manus cōstātie in tētationibus. qua pstrin
git maliciā machinatōis ipsius. prima manus est dñi. manus.
quia hec humilitate crucis & carnis superbā ipsius vincit. vñ
prima Petri. v. Humiliamini sub potētī manu dei ut uos exal
tet in tēpore uisitationis **Isa. li.** loquit de brachio in q̃ fuit ma
nus ista sic dicens. **Consurge** p̃surge induere fortitudinē bra
chiū dñi **Cōsurge** sicut in dieb⁹ antiq; in generatōib⁹ seculorū
Nūquid nō tu pcussisti supbū. vulnerasti draconē. hic petit **Isa**
ias hūilitatē dñi ad pugnandū p̃tra demonē. & petit ut resur
gat in ipso. sicut antiquit⁹ in christo. ita etiā pcutiat in **Maia** &
in qlibet fidei. hāc manū petit etiā **Dauid** dicēs **Emitte** manū
tuā de alto eripe me & libera me de aquis multis & de manu fi
liorū alienorū. **Manus** humilitatis petit p̃tra manū supborū de
monū q̃ dicunt filij alieni. q̃ alienati sunt a prima filiatiōe dei p
amissionē hereditatis. q̃ inducūt aq̃s multas tribulationū in p
suasione mala. De manu aut p̃stātē in pugnando habet **Gen.**
xlx. **Man⁹** tue in ceruicib⁹ inimicorū tuorū. **ps.** Qui docet ma
nus meas ad plū & digitos meos ad bellū. Et hec sunt dicta de
manu belli siue luctandi quā mittit ad fortia

Ioch Capitlm Decimū

F Deinde p̄siderandū est ad que fortia mittit manū. **Sunt** aut̄ septem duces & capita omniū viciōꝝ que fortia dicuntur eo q̄ fortissimū ingerunt bellū. sc̄z supbia, inuidia, ira, accidia, auaricia, luxuria et gula. Inanis uero gloria mouet octauū bellum, sed est simile supbie. Nonū aut̄ mouet scisma. **Decimum** mouet infidelitas. De his ducibus & bellis eorū loquit̄ dñs ad Job. xxxix, de equo loquens qui de sella regis est. hoc est de aīa portante & ferente christū ubi audiūt buccinā. dicit uach procul odorā bellum exhortationē ducū et ululatum exercitus. Bellum est forte ad quod mulier mittit manus. & cum audierit buccinā. hoc est sentit primū motū per quē dyabolus & uicia inuitant ad pugnā. emittit uocem contēptus dicens uach. quia gaudent iam de sperata uictoria per quā sibi coronā acquirere debeat. p̄cul aut̄ odorare bellum, est subtiliter quālibet tentationē uicij etiam initio tentatōnis p̄cipere. sicut dixit dñs serpenti de muliere **Gen. iij.** Ipsa p̄teret caput tuū. & tu insidiaberis calcaneo eius. glosa. i. fini operis. **Audit** aut̄ & p̄cipit ad hortatōes ducū. hoc est q̄liter & quibus actib⁹ se inuitat ad bellum decē uicia enumerata. septē sc̄z capitalia q̄ pugnant cōtra omēs nō ej̄ciendo ab eccl̄ia. & tria alia quorū vnū impedit fidem. sc̄z inanis gloria. sicut dicit dñs Iohā. v. c. Quō uos potestis credere qui gl̄iam ab inuicem accipitis. & gloriā que a solo deo est nō queritis. Alterū aut̄ scindit charitatē & unitatem. Terciū uero interimit fidem. **Ululatus** autē exercitus est strepitus satellitū horū viciōꝝ. Sicut sub uexillo supbie est ambitio tumor ypocrisis & hmōi. Sub uexillo aut̄ inuidie. murmuratio detractio. exultatio in aduersis p̄ximī. tristitia in p̄speris proximi & hmōi. Sub ira uero odiū. rancor. clamor. blasphemia. maledictio inimicie. & hmōi. Sub accidia ignauia. torpor. pigricia. languor. ad mundū suspiriū in onere penitentie affectus uanitatis mūdane & hmōi. Sub auaricia autez fraus. rapina. exactiones. furta. duricia cordis in pauperes. et huiusmodi. Sub luxuria aut̄ petulantia cordis & corporis amplexus allicit & oscula & turpiloquiū. tactus immūdi immundi cia cordis & corporis. sodomia. coitus cum pecore. mollicies adulteriū. raptus. defloratio virginū. incestus ad p̄sanguineas. Sub gula uero ebrietates collatio symbolorū in p̄uijs. leccacitates ad delicata. p̄messationes. ingurgitationes. & huiusmodi. Sub inani uero gloria iactantia. ostentatio histrionū. gaudium in multitudine clientum. amor adulatorū. & hmōi. Sub

Primus

seismate autem preptus autoritatis: inobedientia: excom-
 nicationis annihilatio: & clauis vilipendium & huiusmodi.
Sub heresi vero nouitatum presumptio. corruptio scripture
 sacramentorum incredulitas. obstinatio sensus proprii. dissimu-
 latio veritatis. confidentia victorie in confidentia clamoris cum
 disputat. & huiusmodi. **H**ec omnia vicia quando sub domina
 bus suis sunt seinuicem adhortari incipiunt. magnū vlulatum
 belli in corde suscitant ita vt fiat certamen forte ad quod muli-
 er manū mittit. quia certamen forte dedit illi deus vt vinceret
 et sciret quoniā omnium potentior est sapientia christus deus
 noster. qui est vir mulieris huius. sicut habetur **Sapientie**. x. &
 secūda ad **Thimo.** iij. Bonū certamen certauit: cursuz consum-
 mauit: fidem seruauit.

G Primū certamen scz superbie est certamen draconis in
 celo cum deo. sicut legitur **Apocaf. xij.** **D**yabolus em̄ conten-
 dit de equalitate. sicut habetur **Isa. xliij.** **S**upra astra celi exalta-
 bo solium meum. sedebo in monte testamēti ero similis altissi-
 mo. **A**stra celi dicuntur hic chori angelorum. **M**ons testamenti
 dicit hic exaltatio testatoris. i. filij cui parificari voluit lucifer
 hoc prelio preliantur cū deo omnes superbi. sicut dicit in psal.
Supbia eorū qui te oderunt ascēdit semp. **E**t ezech. xxvii. **E**ieci
 te de monte sancto dei: & perdidisti o cherub proteges de me
 duo lapidum ignitorum. **E**t eleuatus est cor tuū in decore tuo
 perdidisti sapientiam tuā in decore tuo. in terrā proieci te. an-
 te faciem regum dedi te: vt cernerent te in multitudine iniqui-
 tatum tuarum. **C**herub dicitur hic dyabolus plenus sapientia
 fulgens inter lapides ignitos charitate in celo. hoc est inter an-
 gelos. **P**rotegens autem dicitur: eo qd fuit super alios & prote-
 gere eos debuit quos acceperat in regimine. sed propter sup-
 biam fulgor sapientie sue deperijt. & proiectus est extra pfor-
 tium lapidū ignitorum in ignem eternū. & de monte beatitu-
 dinis dei in terrā tanq̃ in carcerem. vbi tentat homines vsq; in
 diem iudicij: vt tūc in infernū detrudatur. **E**t hoc est qd dicit.
 qd dedit eum ante faciem regū. id est appetentium regnum &
 gloriā huius mūdi. ut cernāt si ambitio supbie in demone sic
 est damnata qui angelus fuit. q̃tum damnabitur in homine
 misero de luto & stercore facto. quia supbia tanto est detestabi-
 lior q̃to supb⁹ fuerit humilior: & nō habēs tumoris occasione
H **S**ecūdū certamen forte est inuidie cum suis satellitibus
 & hoc significat p certamen **Cayn:** qui ppter inuidiā fratrem

Ioth Caplm decimū

fuit occidit **Gen. iij.** Et notabile est q̄ inuidit fratri non alia de causa nisi quia melior eo: & deo acceptior fuit frater q̄ ipse & ita faciūt inuidi semper q̄tum in se est occidūt fratrem. nō em̄ psequūtur inimicū: sed fraternū bonū extingūere querunt & nihil aliud psequūtur nisi bonū qd̄ dedit deus hominī. per qd̄ videtur deus diligere illū cui dedit. hec occidit deū. Dicit em̄ **Math. xxvij.** Quia sciebat Pilatus q̄ p̄ inuidiam tradidissent eum. huius viciū ppria p̄demnatio est tremor capitis. quia inuidus tremula mente omne bonū intuetur. Hoc viciū etiā moit fortissimū certamen primo hominī in paradiso vnde etiā eiecit eum. q̄a dicitur **Sapien. ij.** Inuidia dyaboli mors introiit in orbem terrarū. Imitāt aut̄ illum qui sunt ex parte illius.

I Tertiū certamen est forte multum. & est certamen ire. q̄a vt dicitur **Iacobi primo.** Ira. viri iusticiam dei non operatur. & hoc certamen significatū est p̄ certamen qd̄ omni tpe fuit inter **Saul & Dauid.** q̄a legi p̄mo **Reg. xvij. & .xix.** Spūs dñi recessit a **Saul.** & exagitauit eum spūs nequā a domino. & nitebatur lancea confodere **Dauid.** Spūs domini est spūs mansuetudinis. sicut ipse dicit **Mathei. xi.** Discite a me quia mitis sum & humilis corde. Spūs aut̄ malus & nequam est spūs ire qui exagitauit **Saul.** & exagitat iracūdos. quia ad litteram ex ferore sanguinis circa cor. & ex aspiratione fellis ad superiora. & ex protensione & multiplicatione spiritū in superiori parte corporis incipit corpus tremere. labia habere motum inordinatum. & oculi voluuntur & rubescunt. nares ampliantur. quemdamodū in **Prouerbis** dicitur. q̄ iracūdus spiritum habet in naribus. lingua balbutit impropria. & hoc dicitur exagitatio spiritus mali quo exagitat iracūdus a domino. Vñ etiā dicitur de **Saul** q̄ stetit in medio domus sue & prophetauit. qd̄ nihil aliud est q̄ promissio qua promittit & machinatur sibi iratus vindictas assidue. sicut fecit **Saul.** qui mō p̄ lanceam: modo per philisteos. modo per illos de cella. modo per zipheos sibi promisit vindictam. Lancea autem qua nitebatur confodere **Dauid.** est dira ira. sicut dicitur **Sapien. v.** Accut diram iram in lanceam

K Quartū certamen est forte valde. & ipsum est certamen accidie. & hoc est significatum in certamine **Mardochei & Haman.** Vidit em̄ **Mardocheus** somniū q̄ certarent duo maximi dracones. vnus pro gente sanctorū. & alius cōtra eos. **Hester. x.**

S **primus**

Draco maximus est amor mūdi. qui facit homines accidiosos. **Draco** alius sine veneno: est alacritas & libertas spūs in feruendo deo. vnde etia; **Mardocheus** ppter hoc patiebat. quia honorem dei sui ad creaturā voluit transferre. ita spūales viri ppter hoc patiūtur a mūdo. quia honorē & amorem quē deo debent: mūdo volūt attribuere. **Et** ideo etiā dicitur **Hester. xi.** Sol ortus est & humiles exaltati sunt & deuorauerunt inclitos. **Quādo** em̄ oritur in corde lumen cognitōis eternorū: tūc qui ante habebat spiritū directū & humilem exaltatur & deuorat alacritate quadam & vehemētia spūs festinātis in laudem dei inclitos. id est eos quos ante reputauit inclitos. hoc est omnes ornatum mundi & amorem quem habuit in suspirijs cordis. **Hic** est etiā demon qui certauit cum domino in deserto mouendo questiones de austeritate ieiunij: & sanctitate vite: & appetitu glorie. **Math. iij.** De austeritate ieiunij quādo dixit. **Si** filius dei es dic vt lapides isti panes fiant. **De** sanctitate vana: cū dixit. si filius dei es mitte te deorsum. **De** appetitu glorie cum dixit. hec omnia tibi dabo si cadens adoraueris me. **Tales** em̄ q̄ questiones accidia adhuc mouet in deserto penitentie dñō in corde spūalium virorū. volūt em̄ quādoq; experiri vtrū deus sit in eis p̄ experitiōem signi. & hoc fit quādo languēt circa longā expectatiōem promissorū dei: volentes experiri certitudinem eius p̄ signū vtrū sint filij dei: quādo etiā incipiunt tedio affici cum rigore religionis cupientes vt lapides. i. duricie penitentie in panes tpals solatiōis puerantur. quādo etiā paupertatem & mūdi abiectiōem abhorre incipiūt cupientes aliquā exaltatiōem in pompis sathane. **Hoc** etiā desiderij pessimū exptus est populus israel. **Nume. xi.** quādo flagrauit populus desiderio carniū sedens & flens & dicens. quis dabit nobis ad vescēdum carnes. recordamur piscium quos comedebamus in egypto gratis. in mentē nobis veniūt cucumeres & pepones porriq; & cepe & allia. **Anima** nostra arida est. nihil aliud respiciūt oculi nostri nisi manna. **Ploratus** ad carnes est desiderij ad carnales delectatiōes in corde accidiosi. **Cucumeres** autem & pepones sunt cōcupita refrigeria mūdi. **Porri** autē & cepe & allia est desiderij ad labores amaros huius seculi. qđ etiā excitat accidia. **Anima** etiā nostra: hoc est animalitas arida est tedio & tristitia circa diuinā. **Oculi** autē cupiētes laudē in mūdi vanitatibus etiā afficiūtur mesticia. eo qđ nō vident in religione nisi manna. id est signa gracie & maturitatis

Ioth Caplm decimū

L Quintū certamen forte est certamen auaricie. & hoc est certamen Absolon qđ habuit p̄ra patrem suū David. sicut legitur secūdo Reg: xvi. Vnde sex facta legūt de Absolon que mirabiliter competūt auaris. Vnū est qđ interfecit fratrem suū. Secūdum qđ eiecit patrem suū de hereditate. Tercū qđ dolose attraxit sibi populum osculans eos in porta. & laudās causas eorum. & detrahens regi. eo qđ non iudicaret eis. Quartum est qđ sedauit vxores patris sui dormiens cum ipsis in solario domus patris sui. Quintum est qđ suspēsus est per capillos. Sextū et vltimū est qđ fecit sibi fornicem triumphalem & memoriam. eo qđ non haberet filiū in hereditatem sibi succedentem. Primū significat crudelitatem auari in fratres qui sunt proximi. quia illos interficit extrahendo vitam eorum. sicut dicitur Isa. in. Rapina pauperis est in domo vestra. Secūdum autē quia etiam auarus nititur eicere patres de hereditate. vult solus habitare in terra. contra hoc qđ dicitur Isa. v. Ve vobis qui plūgitis domū ad domū & agrum agro copulatis. nūquid habitabitis uos soli in medio terre. Tercium est qđ etiam fraudulentia quedā oscula exhibent vt decipiant & opprimant sibi attractos. quia etiam si ad tempus dent libertatem. tamen tandem nihil querunt nisi pecuniam & deceptionem apud allectos. Quartum iterum competit. quia vxores patris sui decem scđ sedāt. Pater em̄ noster deus est. & vxor. ex qua genuit filios mentorum. fuit obedientia mandator. Et sunt vxores decē mandata decalogi. que continue transgreditur. auarus. sicut dicit Sapien. xv. qđ auari etiam ydola inuenerūt. quia estimauerūt lulum esse vitam nostrā & p̄uersatōem vite compositā ad lucrum. & oportere vnde cūq; etiam ex malo acquirere. Hinc est qđ dicit ap̄lus ad Colos. in. qđ auaricia est simulacrorū seruitus. & de quibusdam qđ estimabāt questū esse pietatem. Quintum etiā est qđ capillis suspensus est. & capilli in capite sunt affluencie diuitiarū circūdantiū auarum quibus suspenditur ne viuatur. quia impediūt eum diuitie ne ad vitam eternā pueniat sicut dicit dñs in euāgelio Luce. xviij. qđ difficile qui pecunias habēt in regnū celoz intrabūt. Vñ dicit ap̄ls prima ad Thim. vltio. Qui uolūt diuites fieri incidūt in tentationē & in laqueum dyaboli. Verū est in laqueū in quo suspensus est iudas traditor & p̄ditor dñi. p̄ pecunia. Et in laqueū in quo suspensus est Absolon. qđ multitudo pilose supfluitatis. hoc ē diuitiarū stragulat eos laqueo mortis eterne. Sextum etiaꝝ competit auaris

¶ Primus

quia cum vident qd secū nihil afferunt toto corde desiderāt ut magnū aceruū quasi titulū preconialē pecunie & hereditatis post se relinquant. cōtra hoc qd dicit in ps. Cum multiplicata fuerit gloria domus diuitis qm cū interierit nō sumet omnia id est nihil de oibus. neq; etiam descēdet cum eo gloria eius. & Iob. xxvii. Diues cū dormierit nihil secū afferet.

M Sextū certamen fortissimū mouet carnale viciū gula. et illud est inimicū crucis christi. sicut dicit apłs ad Philippen. ij. Nunc flens dico inimicos crucis christi. quorū finis interit⁹ quorū deus uenter est. & hoc est certamē Dauid & Goliath philistei pri. Re. xvii. ca. Et hoc haberi potest ex tribus. scz ex interpretatione nominū. quia Goliath interpretat trāsmigrans. qā omne qd in os uadit. in uentrē uadit & in secessum emittit. & corpus etiā p̄tinue trāsmigrat & nunq; in eodē statu pmanet. Philisteus autē interpretatur portione cadens. & ita gulofus quāto plus cibo & potu se ingurgitat. tanto magis cadit & corripit malis humoribus in corpore. Secundū in quo p̄cipit etiam in magnitudine Goliath quia fuit gigas. Gigas autē dicitur a geon grece qd latine sonat terra. quia multū habz de terrestri corpore & ita gulofus pingui ceruice & aruina de lateribus pendente corpus terrestre multiplicat. Tertiū in quo p̄cipit est mod⁹ in refectionis ipsius. vñ primū Regū. xviij. Elegit Dauid pastoralē baculū. q significat vite regimē in pascuis. & perā. que significat refectionē ad viā. nō ad quietē p̄cupiscētie. & quinq; limpidissimos lapides de torrēte. Torrens autē est tribulatio & angustia huius vite. Lapides limpidi sunt quinq; virtutes parsi monie. quibus castrimargia interficit. Prima est diu ieiunare usq; ad horam debitā & usq; ad uentris rugitū. & nō puenire famē. Secūda ē sufficere sibi in cibis pauperū ut in legumine et olusculo & pane siligineo uel certe ordeaceo. Tercia est parū comedere. & de hoc ipso etiā nō usq; ad sacietatē se replere. Quarta est etiam in magna fame statuere cultrū in gutture. ut non effundat se aīa sup omnē cibum. sed cū maturitate & decencia tractim comedat. Quinta est ut nullū studiū ponat in p̄paratiōe cibi. nō curās utruq; elixa meliora sint. an frīxa sint. aut cōcta simpłr comedēda. his em̄ interficit gula. Et sunt iste virtutes p̄ra quicq; vicia gule. que ponit Grego. & p̄tinent in hoc uersu. Prepropere laute nimis ardēter studiose. Prepropere em̄ filij israel carnes p̄cupierūt anteq; carnes comedendi tps uenisset. Et ideo mortui sunt in sepulchris p̄cupiscētie Numeri. xix.

Ioth Capitulum Decimū

Studiose autē filij hely carnes sacrificiorū uoluerunt sibi parari aliter q̄ consuetū esset. & ideo mortui sunt in bello philistino- rum. sicut habet pri. Regū. iij. **N**imis etiā comedere vituperat in deo babiloniorū. qui aliter diuinitatē dei sui nō peipere scia- uerūt. nisi quia multa comedit & bibit quotidie. sicut habet Daniel. xiiij. Ita quidā sunt qui q̄ singulis diebus nō multa comedūt & bibunt. statim p̄querūt tanq̄ diuinitatē & omni- potentiā stomachi sui & uentris illa die nō p̄ceperunt. **A**rdens ter etiā **E**lau lenticulā petijt & uorauit. & ideo tanq̄ p̄phanus propter vnā escam primogenita uendēs. amisit. sicut legitur Gen. xxv. **L**aure autē epulāri reprehendit a dño in diuine pur- purato. & ideo in inferno sepultus petijt specialiter lingue res- frigeriū. quia in illa plus ardebat. **H**ec etiā est certatio quā mo- uit **N**abuchodonosor cōtra hierusalem. & ideo etiāz principi coquorū. ut dicit **G**regorius. mandauit ut incenderet eā **P**ri- ceptis coquorum est gula.

N Septimū bellū est quod facit luxuria. forte quidē est ip- sum ualde. sed fortior mulier fortis. **I**ntantus em̄ forte est illud ut zorobabel sapientior inter tres iuuenes custodientes caput **A**ssueri regis siue artaxerxis. p̄nunciet ipsam mulierē omnib⁹ fortiorē. excepta ueritate. que quippe palmis cedebat reges de sinistra manu. & nō irascebat. & coronā deposuit de capite res- gis. & sibi imposuit. sicut legit in secūdo **E**sdre. iij. **S**isr ibidēz dicit q̄ hominē magis allicit mulier q̄ aurum. & furta facit & homicidia. & mare nauigat & multa alia q̄ ibi enumerant p̄- pter mulieres. **S**imiliter **S**ampson fortissimus benedictus ex matris utero. corruit & excecatus est p̄pter mulieres. ut legit **I**udith. xvi. **S**alomō etiā sapientissimus & fortissimus regum p̄ mulieres corruit. ut legit **E**ccl. xlvj. **I**ncinasti femora tua mu- lieribus. potestatē habuisti in corpe tuo. ut scz corpore exple- res libidinē quā posses. & ideo dedisti maculam in gloria tua. **H**oc ē bellū quod pugnauit fortissima mulier & exemplū ca- stitatis & speculū. **I**udith cū **H**oloferne. amputans caput suūz et p̄fusionē inducens in domū **N**abuchodonosor regis. ut le- gitur **I**udith. xiiij. **A**mputauit caput autē gladio ipsius **H**olo- fernis. hoc est amore. sed p̄uersa. quia que prius amorē habuit turpem. postea habuit pulcrū & decorū ad modū marie mag- dalene. que amauit turpiter & postea conuertit amoris gla- diūz. & amputauit caput libidinis. & ideo meruit audire a do- mino. quia dimissa sunt ei peccata multa. quoniam dilexit mul-

S Primus

tum **Luce. vii.** Hoc certamine beatissima virgo & mater dei ca-
put draconis cōtrivit penitus Hoc etiā bello Delbora pphetā
do. & **Iahel** uxor cinei occidendo perimerunt **ysarā** propinā-
do ei frigidū potum lactis ut obdormiret. id est subtrahendo
fomenta libidinis. & malleo castitatis clauū mūdiciē cordis &
corporis p tempus eius. i. vigore libidinis pcusserūt. ita ut an-
te pedes eius uolueret mortuus **Iudicū. iiii.**

O Octauū autē bellum fortissimū extra modū quod mo-
uet inanis gloria. nec est idem inanis gloria quod supbia. **Sup-**
bia em querit excellentiā dignitatis. **Sed** inanis gloria uanitatē
laudis in quibuscunq; spūalibus uel corporalibus studiis
Et hoc est bellū quod quotidie mouet mulier mecha cōtra **Jo-**
seph in egipto. ut legit **Gen. xxxix.** que quotidie dixit ei dor-
mi mecum. & sic molesta erat adolescenti. & ille recusabat stu-
prum dicens. **Ecce dominus meus omibus mihi traditis igno-**
rat quid habeat in domo sua. nec quicq; ē quod nō sit in mea
pōtestate uel non tradiderit mihi. pter te que uxor eius es. quo-
modo ergo possum hoc malū facere & peccare in dñm meum.
Ioseph accrescens interpretat. & significat eos qui sunt in pro-
fectu laudabiliū operum. **Vxor** autem domini **Ioseph** est glo-
ria. que soli deo reponenda est & custodienda. ut dicunt ange-
li. gloria in altissimis deo. & in terra pax hominib⁹ bone uolū-
tatis **Luce. ii.** Sicut em dicit p̄ia **Chor. xi.** **Vxor** gloria viri est
Et **Isaie. xli.** **Gloriam** meā alteri non dabo. hec impetit crescen-
tem in laudabilibus operibus. precipue q̄dū iuuenis est. & vi-
get adhuc in eo impetus lasciuię. quia immaturos homines se-
pe certamen huius vicij attentat & quotidie. quia in singulis
profectibus gratie & bonorū operum uolens q̄ in secreto cor-
dis & intentionis sue secum dormiat. hoc est in appetitu lau-
dis requiescat. ut hoc videlicet pro uana gloria faciat. quod p
domino solo fieri debet. **Sed** ille recusat stuprum quando cō-
tinue puluerem uane laudis abijcit. & excutit a pedibus. scdm
q̄ dominus dicit apostolis **Luce. ix. ca.** **Sed** notanda sunt uer-
ba que allegat **Ioseph.** quando abijcit gloriā. **Et** inquit domi-
nus meus. hoc est christus deus & dominus meus. oibus mihi
traditis. que ad salutem. & bonam operatōem. & nature susten-
tationē. & ad redemptionē meam sufficiunt. **Ignorat** em id est
ad modū ignorantis se habet. quid habeat in domo sua id est
in corde meo. mihi plene dispensationem & possessionem om-
nis gratie cōmittit. preter te scj gloriā que pprie sibi generata

Ioth Caplm Decimū

et reposita est. **S**olus em̄ habet gloriaꝝ, in cuius gloria nihil est vnū, quia om̄ia fecit. & om̄ia in oibꝫ operat̄. **E**go aut̄ qui puluis sum, et si quid habeo: hoc ip̄m mutuo accepi. **E**tiaꝫ securis q̄ succido ligna edificij mutuo accepta est. **I**acumen ingenij quo p̄cipio qualiter sp̄ualia edificia apt̄e, sup̄flua mihi a deo credita est. quomodo ergo gloriabor quasi nō acceperim. & peccabo in dñm ois boni auctore. **O**m̄e quippe, ut dicit̄ Iaco. p̄io datum optimū. & omne donū perfectū. desursum est descendens a patre luminū, apud quē nō est trāsmutatio. nec vicissitudinis obūbratio. **F**lumina ergo gratiaꝝ reuertunt̄ p̄ gloriaꝝ in mare. hoc est in deū fontem om̄is boni ut iterū fluant. non attribuo mihi gloriaꝝ de hoc quod aliūde accepi. sufficit mihi hoc q̄ ad usum mihi largitus est. nō rapinā arbitror me ēē cū lē deo ut sim ḡsiosus, ut ipse dicit̄ ap̄ls pri. ad **Thio. pri.** Regi leculor̄ soli deo honor & gloria in secula seculor̄ amen

P **N**onū certamen forte admodū mouet scisma. nitiū aut̄ scindere tunicā inconsutile charitatis. excedens in hoc peccatū crucifixor̄ christi. sic em̄ dixerūt. nō scindam⁹ eā. s; sortiāmur de ea cuius sit. **I**ohan. xix. ut impleret̄ quod scriptur̄ est in psalmo. **D**iuiserūt sibi uestimenta mea. & sup̄ uestem meā miserūt sortem. **T**unica incōsutilis est autoritas clauū. & vnitas charitatis christi. **C**rucifixores aut̄ sp̄uales christi sunt apti peccator̄es. qui tamen manēt in obedientia clauū. & fide informi nūmerant̄ in eccl̄ia. **D**e quib⁹ dicit̄ ap̄ls **Hebre. vi. ca.** **R**ursus sibi metip̄s crucifigētes filium dei & ostentui habentes. **I**stoz̄ peccatum nō adeo crescit ut scindat̄ potestātē clauū & vnitatem charitatis. qua nectit̄ totum corpus christi mysticū. qđ est eccl̄ia. sed bene p̄uertunt in questū. & sortiunt̄ diuidendo inter se questū cuius sit. sed peccatū scismaticor̄ scindit eam. quia illi obedientiā clauū contēnunt. & lacerant charitatis vnitatem dentibus detractionis. **H**oc certamē est quod certauit michael archangelus cum sathan in aere cum altercarent̄ simul demones de corpore **Moyfi.** sicut legit̄ in ep̄la Iude. **M**oyfes em̄ significat̄ christū. corpus eius est corpus mysticū. quod est eccl̄ia. hoc sathan vult lacerare. vñ etiam sub zorobabel & Iesu sacerdote magno cū liberari deberet corpus **Moyfi.** hoc est iudeor̄ populus: apparuit̄ sathan ut aduersaret̄ illis. sicut legit̄ **zacha. iii.** **D**icit̄ em̄ sicut ostēdit̄ mihi dñs sacerdotē magnū Iesum stantē coram angelo dñi. & sathan stabat a dextris eius ut aduersaret̄ ei. **E**t dixit dñs ad sathan. **I**ncrepet dñs in te sathan. & increpet

S **Primus**

domin⁹ in te qui elegit hierusalē. Iesus est noster magnus sacerdos scdm ordinē Melchisedech: qui pmisit potestātē clauū p̄ latis in edificatōem & nō in destructōem. Sathan autē a dextris est scismaticus in p̄speritate tpali, qui non cessat aduersari nisi increpet dñs in eum pfundendo eum. q̄a dñs elegit hierusalē: hoc est visionem pacis, cū ille odiat pacem. Et hoc est qđ dixi mus de scismaticis in tota ecclesia. Tenet etiā de scismaticis in puentibus clericorū vel laycorū, de quibus etiā est uox que rufosa p̄urbatorū. Filij matris mee pugnauerūt p̄tra me. **C**anticorū primo. Et illud ps. Cum his qui oderūt pacē eram pacificus: cū loquebar illis impugnabant me gratis. Itē pro eo ut me diligenter detrahebant mihi. Itē Si inimicus meus maledixisset mihi abscondissem me forsitan ab eo. Tu vero hō vnus nimis dux meus & notus meus. Qui simul me cū dulces capiebas cibos, sc̄j verbi dei ambulauimus, hoc est ambulare debui mus, cum consensu.

Q Decimum certamen est qđ mouet infidelitas & heresis durū p̄ oib⁹, sup̄ dictis, q̄a hec est iniquitas maxima: & negotia tio p̄tra deū altissimū. & hoc significatur p̄ certamen Moyſi cōtra Yānes & Mābres: coram Pharaone rege egypti in duriciam cordis egyptiorū & in liberatōem filiorū israel. **E**xod. vii. Virga em Moyſi autoritatē fidei significat, ex qua fit draco scdm veritatē plūmens alios dracones, hoc est sententia excoīcatōis in veritate ligans & tradens sathane. Sed etiā magi volūt facere si militudinem Moyſi, sed deficiūt in tercio signo, quia heretici sunt simia ecclesie, sed deficiūt in gratia spūs sancti, eo qđ in sacramentis eorū gratia spūs sancti nō pfertur, q̄uis caracter im primatur, dū modo forma ecclesie seruetur, quia sicut dicitur **S**apient. primo, Spūs sanctus discipline effugiet fictum. Hec est bestia in **A**poca. xvi. De cuius ore exiuerūt tres spūs immūdi in modū ranarū. Et primus spūs est blasphemia eterne veritatis in fide. Secundus est blasphemia dei, eo qđ falsa sibi attribuūt. Tercius spūs est blasphemia potestatis dei operātis in sacramētis quam etiā heretici abiiciūt. In hoc bello etiam sunt omēs sy moniaci & yezite: qui sp̄ritū sanctū in donis suis ad hāc vilitatem p̄trahere nitūtur ut temperali p̄cio vendi possit aut emi. Hoc etiā bellum mouebit antichristus cōtra christū, quia iam heretici sunt nūcij antichristi, sicut dicit prima **I**ohan. iij. Omnis spūs qui soluit iesum ex deo nō est, & hic est antichristus de quo audistis, q̄a veniet & venit iam in mundo est. Spūs est hic

Ioth Capitulum decimū

inspiratio demonis inspirans hereticos ad loquendum falsa
Soluit autē Iesum in sacramentis & fide, hoc est dissoluit & cor
 rumpit quo ad officiū. q̄a officiū gerit antichristi qui veniet
 p̄sonaliter in futuro. sed venit iam etiam in membris & nūcijs
 suis. hic est spūs mendax in ore omniū p̄phetarū Achab ad de
 cipiendū eum. sicut habetur. iij. Reg. vltio. quia em̄ popul⁹ nō
 credit veritati: iustum est vt mittatur eis spūs erroris & heresis
 vt credant mendacio

R Sequitur de tercio. scilz qualiter manū mittit ad fortia.
 Enumerati sunt autē quattuor modi quibus mittit manū ad
 fortia. Primo scz orādo deū ut iuuet ad victoriā. Secūdo sollet
 ter p̄cutiendo & subtiliter hostē. Tercio caute euitando plagas
 illatas ab hoste. Quarto assidue p̄fortando & roborando ma
 nū ne deficiat in prelio. De primo scz orōne dicit in psal. Ele
 uatio manū mearū sacrificiū vespertinū. & in prima ad Thē.
 ij. Volo viros orare in omī loco leuātes puras manus sine ira
 & disceptatōe. & Exo. xviij. quādo Moyses eleuabat manus in
 monte vincebat israel. quādo autē declinabat superabat Ama
 lech. & significat q̄ quādo aliquis in monte sanctitatis eleuat
 manus in orōne ad deū tūc vincit. quādo autē declinat p̄ deli
 ciam tūc incipit vincere dyabolus

S De secūdo scz mō missionis manus ad fortia p̄ sollicitā
 p̄cutiendi hostē: considerandū est que sit virtus que dicitur sol
 lertia pugnandi spūaliter & vulnerandi hostem. Est autē virtus
 illa sollicita p̄sideratio tentationū hostis in quibus magis ten
 tare p̄suevit vt illi maxime obuietur q̄ maxime nobis & p̄ti
 nue ingerit. vñ Iob. xxix. Gloria mea semp̄ innouabitur. & ar
 cus meus in manu mea instaurabit. Gloria est de victoria cre
 bra q̄n debilis redditur hostis. Arcus autē in manu est sollicita
 sagittandi hostem qui semp̄ instauratur q̄n p̄fundit p̄tinue &
 debilitat tentatorem. Ista manus dicitur manus obstetricans.
 quia quasi p̄ modum obstetricis sollicite curat excludere ser
 pentis morsum & serpentem a corde. sicut dicit Iob. xxvi. Spi
 ritus dñi ornauit celos. hoc est sanctos virtutibus fecit micare
 & obstetricante manu eius eductus est coluber tortuosus

T Tercia immissio est manus quādo caute scit tentatōnis
 occasiones euadere: & vulnera suscepta sapienter sanare q̄ non
 putrescāt. Occasiones autē tentatōis euadit qui euitat malas so
 cietates. & mala spectacula: & ludos: & colloquia turpia & oci
 um. sicut dicitur prima ad Corin. xv. Corrūpūt bonos mores

.S. Primus et secundus

colloquia praua. Et prima ad Thimo. iij. Ineptas & aniles fabulas deuitas: & ad Loth Gen. xix. Dictum est q̄ exiret a zodomis: & nō staret in omni circa regione. sed in monte se saluū faceret. Sodoma sunt peccata mortalia. Circa regio est multitudine venialiu p̄ que etiā necesse est trāsire hanc vitā: nō tñ in eis debemus stare. sed per orōnem quotidianā & elemosinā exire & confessionē generalem. & saluare nos debemus in monte altitudinis virtutū. Spectare etiā nō debemus peccatores ardentētes in sulfure. hoc est in fetore luxurie. quia multi ex hoc ceciderūt q̄ luxuriā & luxuriosos cōtēplati sunt. vñ dicit Gen. xix. q̄ vxor Loth respiciens retro p̄ rememorationem delectatōis puerfa est in statuaz salis. i. in duriciam cordis vt remaneret in peccatis. ita tñ q̄ esset exemplū alijs ne siliā faciāt. alioquin siliū milia patiātur. & ita sale sapiētie p̄dit aliquos. quia felix quē faciūt aliena pericula cautum

V De quarto mō qui est assidue confortare manus vñ nō amittat vigorem pugnādi. De hoc habet ad Hebre. xij. Remissas manus & genua soluta erigite. & gressus rectos facite pedibus vestris. vt nō claudicās quis erret. magis autē sanetur: & ibidem in principio capituli. deponētes omne pondus & circūstans nos peccatū curramus ad p̄positū nobis certamen aspicientes in autore fidei & p̄summatorem iesum. qui p̄posito sibi gaudio sustinuit crucem p̄fusione p̄tempta. atq; in dextera sedis dei sedet. Recogitate em̄ eū qui tales sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum p̄tradictionem vt ne fatigemini animis vestris deficientes

.S. Secundus

Equitur de secunda parte versiculī. scilz q̄ digiti eius apprehenderunt fufum. In quo notatur assiduitas & utilitas operis q̄b⁹ prouidet suis cōtra frigora niuis. de quibus infra loquetur. Sūt autē tria hic notāda. scz qui & quot digiti fufum capiāt. & quid sit fufum. & q̄liter apprehendatur. Circa primū notabile est q̄ mulieres tribus digitis cum nent fufum apprehendunt. hoc est pollice. indice. & medio. ita mulier ista habet pollicem tanquam fortiorem digitum manus. dona scilicet spiritus sancti quibus adiuuatur. De hoc enim digito

Ioth Caplm decimū

habetur **Exo. viij.** **D**igitus dei est hic. **Ibi glosa.** hoc est ostensio spūs sancti. & ideo cantatur in hymno. **Veni creator spūs. dei tu digitus.** **Et in euange. Lucē. xi.** Si in digito dei eicio demonia pfecto puenit in vos regnū dei. hoc est in virtute spūs sancti. **Secūdus digitus** est obedientia mandatorū. & de hoc habet **Deutero. ix.** **D**edit mihi dñs duas tabulas lapideas scriptas digito dei. quia obedientia dei scribimus nobis mandata in corde. **Tercius digitus** est meditatio passionis christi. **De hoc habetur Leuit. iij.** q̄ pcepit dñs q̄ **Aaron** intingeret digitum in sanguine & aspergeret species p̄ra velū. **Sanguis autē** est passio christi. **digitus** p̄passio. **Velum** est celum qd̄ velat nobis eterna. **Aspergere vero septies** est septem horis diurnis passionis laudem decantare

B Sequitur de fuso. **Et quia** in biblia nō legitur de fuso nisi hic accipiat **autoritas glosē.** **Dicit em̄ glosa** q̄ fustum est sapientia diuina. **Hec autē dicitur fustum.** quia ab ipsa pcedit filiū in telam vnde uelut oīes sancti. **Dicitur autē fustum** sapientia dei. quia circuitu fusi & rotatione stappa torquetur & comatur in filis. **Silister circuitu** rōnis sapientie essentie create & leues in se vt stappa p̄solidatur & tornatur in filis ad vestem sanctitatis dei. quia omnes sancti sunt vestes ad ornatum dei pertinentes. **De hac autem sapientia** exclamat apostolus ad **Roma. xi.** **O altitudo diuitiarū sapientie & scientie dei** q̄ incōprehensibilia sunt iudicia eius & inuestigabiles vię eius

C Dicto qui digiti & quid fustum. psequenter videndum est qualiter apprehendatur. **Apprehenditur autē tripliciter.** scz legendo :contemplando: meditando. **lectio fustum capit.** contemplatio voluit. meditatio filum perfectū; fuso circuituoluit. **De lectione** habetur prima ad **Thimo. iij.** **Dum venio** attende lectioni. **De contemplatione** in **Aba. ij.** **Contemplabor** vt videam quid dicatur mihi & quid respondeaz ad arguentem me. **De meditatione** in **psal.** **Meditabor** in mandatis tuis que dilexi valde. **Sed notandum** valde est q̄ mulier hec que apprehendit fustum & habūdat in lana & lino; etiam non caret color & vitta qua ligetur linum & lana ad colū. **Sed quia** de lana & lino iam supra multa diximus. **Dicamus nūc** quid colus. est autē rectitudo liberi arbitrii. **Vitta vero;** q̄ alligat lana & linum est gratia charitatis dei. **Vnde Aug⁹.** dicit q̄ nihil aliud est charitas q̄ vitta qua ligatur amans ad amatum

§ Primus

A Caplm. xi. § primus

O Aph Danū suam aperuit inopi. ⁊ palmas
suas extendit ad pauperem.

Caph que est epygrama huius versiculi inclinatio
interpretatur. Est aut duplex inclinatio: vna qua incli-
natur supbie saltus. Altera qua inclinatur cordis duricia. Pri-
mā facit hūilitas. Alterā ppassio. De prima habet in psal. Dñe
inclina celos tuos & descende. tange montes & fumigabūt. hoc
est altos & superbos scelestes, quia superbia natione scelestis est
Inclina p humilitatem & descende in eis. quia in humilibus ha-
bitas & descendis. tange montes altissimi saltus eorū p pūcti-
onē & fumigabūt in igne ptritōis fumo penitentie. De altera
inclinatōe habetur Iohan. xx. Dū flieret Maria inclinavit se. &
p spexit in monumentū. Et vidit duos angelos in albis seden-
tes: vnū ad caput & vnū ad pedes: vbi positū erat corpus Iesu.
Monumentū Iesu sunt pauperes & afflictū in quibus sepultus
iacer dominus: quē habent ad p̄solatōem huius vite. quia di-
ues recipit bona in vita sua. & Lazarus paup sūlter mala. Lu.
xvi. Et ideo vita pauperis pparata est monumentis mortis nō
habens p̄solatōem nisi quia iacuit christus in monumento pau-
pertatis. & defectū om̄is p̄solatōis habet pro sudario in quo
inuolutus fuit christus. sed etiam habet angelorū frequentiam
vnū ad caput confortantem in mente. & vnum ad pedes susti-
nentem in necessitate huius vite. Sed quid, uenit mulier fortis
Maria in amaro mari compassionis: inclinat duriciam cordis
& visitat monumentū paupertatis christi quādo subleuat mi-
serias pauperum egenorū flendo super ipsos in affectu p̄tera-
tis & misericordie. Et sic patet qualiter concordat epygrama
cum versu. quia vtraq; pars versus est de compassione in pau-
peres & misericordia. ita scz ut inclinatio humilitatis faciat nō
despicere pauperes. Sicut dixit Thobi. iij. Ne auertas faciē tu-
am ab vllo paupere. & altera inclinatio scz compassionis faci-
at impartiri consolationem.

B Sequitur. p̄sideratio versus. que in duobus cōsistit. scilz
quid sit. manus aperire inopi. & quid sit palmas extendere ad
pauperem. Circa primū notāda sunt tria. scz que manus. quis
inops. qualiter manus ad inopem aperiatur. Man⁹ hic est ma-
nus largitatis. cuius perfectio est in digitis quinq; scz q; de suo

Capitulum xi

Det q̄ hilariter det. q̄ det q̄tur; deet. q̄ sciat cui det. & q̄d sum
mū in his est q̄ sciat propter quem det. De primo habet **Luc.**
xi. Qd̄ superest date elemosynā & omnia mūda sunt vobis. In
prouerb. **ij.** ca. Honora dominū deū tuū de tua substantia & de
primitijs omnīū frugū tuarū da pauperibus. De secūdo dicit
ap̄ls, secūda ad **Corin.** **ix.** Nemo ex tristitia aut ex necessitate hi
larem em̄ datorem diligit deus. Et ad **Hebre.** **x.** Rapinā, i. direp
tionem in paupes; bonorū vestrorū cum gaudio suscepistis
cognoscentes vos habere meliorē & pmanentem substantiam
De tercio **Thob.** **iiij.** Si multū tibi fuerit habūdāter tribue. si
exiguū tibi fuerit; etiam exigū libēter impartiri stude. nō em̄
debet redditus multarū marcarū a deo habere & obulum dare
Sicut de **Cayn** **Gen.** **iiij.** dicit. Qui dimidiā partem mūdi in he
reditate habuit excussit manipulum obtulit. & ideo reproba
tus fuit. **Malach.** **ij.** Maledictus qui habet in grege suo masculu
lum & offert domino debile. De quarto, quia nō debet dare
histrioni vel mimo vel catillatori. vel peccatori. nisi ut susten
teatur natura. sed indigenti debet dare. Sicut dicitur in **psal.** **Di**
spersit dedit pauperibus; iusticia eius manet in seculum seculi
Diuitie autē nō mansissent in seculū seculi. **Iob.** **xxxij.** Si comedi
buccellā meam solus. & nō comedit pupillus ex ea; supple ma
le mihi accadat. Ab infantia em̄ creuit mecum miseria. & de
vtero matris mee egressa ē mecum. De quinto sc̄ q̄ propter
deum solum sit dandum. **Math.** **vi.** Cum facis elemosinam nō
li tuba canere ante te. sicut hypocrite faciūt in sinagogis & vi
cis vt honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis recepe
runt mercedem suā. Te autē faciente elemosinam nesciat sini
stra tua quid faciat dextera tua. vt sit elemosina tua in abscondi
to; & pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi

C Sequitur. quis inops. Inops est sine ope vel sine opi
bus. In quo notantur duo genera misericordie. sc̄ adiutoriu
eorū qui carent ope; vt pupilli sunt & vidue & orphani & pe
regriini & aduene. & solatium sustentationis eorum qui carēt
opibus. sicut famelici & nudi & huiusmodi. De primo horū
habetur in **psal.** Pupillo tu eris adiutor. Et **Treno.** vltimo. Pu
pilli facti sumus absq̄ patre. matres nostre quasi vidue. Sed q̄
dam conterunt inopes in porta. Contra quos dicit **Iob.** **xxxij.**
Si leuaui super pupillum manum meam etiam cum viderem
me in porta superiorem. humerus meus a iunctura sua cadat.
& brachium meum cum suis ossibus conteratur. Hec em̄ erit

§ Primus

propria pena opprimentium pauperes q̄ videlicet brachium potestatis eorum cum ossibus roboris conteretur pena eterna quia sicut dicitur **Sapien. vi.** Exiguo conceditur misericordia hoc est pupillo & inopi. **Sed** potentes potenter tormenta patientur. **Humerus** autem in quo sustinetur onus est nobilitas & diuitie quia in illis quasi in humeris portant fastum potentie secularis. & sceptrum regni huius mundi. & tunc cadet a iunctura quia non valebunt diuitie neq̄ honores neq̄ nobilitas neq̄ dignitates

D De secundo genere misericordie habetur in multis locis. **Dicit** em̄ dominus in euangelio **Luce. xi.** **Vade** & vende omnia que habes & da pauperibus & veni. **Ibi** patet q̄ perfectio nis vita in elemosynis & paupertate constituitur. **Et in Deute.** sepe dicitur q̄ dominus amat pauperem & peregrinum. & dat ei victum & vestitum. hoc est facit dare. **Et in prima cano. Iohan. iij.** Qui habuerit substantiam huius mundi & viderit fratrem suum necesse habere. & clausit viscera sua ab eo. quomodo charitas dei manet in eo. **Supra** plura dicta sunt de hoc

E Consequenter videndum est qualiter manus ista inopi aperiat. **Aperitur** aut̄ p̄ tres virtutes & clauditur p̄ tria vicia

Charitatem
Aperitur per { Largitatem
Misericordiam.

Charitas aperit proximo. largitas homini virtutis. **Et** misericordia inopi. **Charitas** aperit propter deū. **Largitas** propter virtutem. **Misericordia** autem propter compassionem miserie aliene. sicut dicit sapiens **Eccl. iij.** Non sit manus tua ad accipiendum porrecta. & ad dandum contracta. **De** apertione charitatis. dicitur ad **Hebre. ultimo.** **Charitas** fraternitatis maneat in vobis. & hospitalitatem nolite obliuisci. per hanc em̄ q̄daz placuerit angelis hospicio receptis. **De** apertione aut̄ largitatis habetur primo **Paralip. xxix.** Domine in simplicitate cordis mei letus obtuli vniuersa hec. & populū tuū qui hic repositus est vidi cum ingenti gaudio. domine p̄serua in eternū hanc voluntatem. **De** apertione misericordie habetur in **psal. To. ta** die miserebitur & cōmodat & semen illius in benedictione erit. **Charitas** em̄ dat p̄pter quem debet. quia p̄pter deū que diligat. **Largitas** aut̄ put debet. quia nō ex tristitia. aut ex necessitate. cum hilarem datorem diligat deus. scda ad **Corin. ix.** **Sed** misericordia dat cui debet. quia necessitate patienti.

Capitulum xi

F Ex opposito autē sunt tria vicia que claudunt manū, scilicet cordis duricia, auaricia, & odiū. Odiū enim prohibet charitatis communionem, Auaricia munificentiam largitatis excludit. Duricia vero cordis omnē extinguit passionis & miseracionis affectum, Odiū nihil nisi malum cupit proximi. Auaricia putat persuasum esse unicuique etiam ex malo acquirere & nihil omnino impartiri. Sed duricia cordis crudelitatis virus euomit in pauperes. De odio isto habetur Sapientia. ii. Dicitur ibi ad christum etiam in persona proximi. Grauis est nobis etiam ad videndū: quoniam dissimilis est alijs vita illius: & in veritate sunt vie illius. De auaricia dicitur Ecclesiasticus. x. Auaro nihil est sceleratius &c. De auaricia cordis Ecclesiasticus. iij. Cor durum male habet in nouissimo. & qui amat periculum in illo peribit, quia scilicet corde duro se habuit ad deum in suis pauperibus, hoc est suum periculum quod opere amat, quia corde duro iudicabitur a domino.

Secundus

Equitur secunda pars versus. scilicet Et palmas extendit ad pauperes. Vbi duo notanda sunt, scilicet que palme, & qualiter ad pauperes extendantur. Palma sicut philosophus est mensura distantie totius manus siue quantitatē integre manus dimensio ab extremo pollicis per uolam usque ad finem auricularis digiti. Sunt igitur palme istius mulieris due, scilicet spiritus habundantissime pietatis eius, & effectus gratissime consolationis ipsius ita ut tota mensuretur in pietate & tota in consolatione, hoc enim sonat nomen palme, scilicet mensuram totius manus. Si ergo manus est manus largitatis, & palma est mensura manus, due palme mensurantes totam manum sunt spiritus pietatis habundantis, & effectus gratissime consolationis qua consolantur omnes desolatos, spiritus pietatis se totum in affluētia bonitatis effundit. Grata autem ipsius consolatio paupertatem desolatoris dulci quodam affatu & adiutorio munivit. De primo dicit apostolus prima ad Thimotee. quarto. Pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vite que nunc est & future, & hoc spiritu affluebant antiqui qui hospitibus gratia pietatis & bonitatis obuij venerunt, & nolentes traxerunt & blandiētes verborum allexerunt, ut Abraha Gene. xviij. Cū vidisset enim tres viros sedēs in ostio tabernaculi sui, sed ut videret transeūtes

¶ Secundus

res pauperes & peregrinos quos attraheret, & hoc in ipso festo
re diei quoniam solet magna umbra & refrigerium quoniam, unde notatur quod nec
estus retraxerit eum quin exponeret se soli, sciens quod illo in tempore
viatores magis pluerunt declinare ad manendum quam estus so-
lis retrahit amando, & cucurrit ne forte alius attrahens citius ue-
niret, & adorauit super terram ut humilitate vincerent etiam nolens
tes manere. **Vocat autem dominum ut ex reuerentia alloquutis allici-**
at eos, se autem seruorum mens debitor ostendat, ne forte cogitent
quod indebitum sit illis sibi ministrare. Deinde offert necessaria,
et primo refrigerium pedis in aqua, quia illi plus laborauerant
et ut sudor & puluis simul & lassitudo extrahatur. Deinde quies
rem sub arbore ad recentiam aeris & umbram ab estu solis. Deinde
de cibis in quibus secundum consuetudinem bonorum hospitum exhibuit
parum & dedit multum & delicata, & ostendens in toto pietatis
affectum ipse currens vitulum tenerimus & saginatum attulit cum
esset senex. Vxor autem eius alimenta delicata coxit. Similiter Gen.
xix legitur de Loth quod sedit in foribus ciuitatis uespere ut ad-
duceret sibi peregrinos: ut ait Hieronimus. Et cum vidisset accedentes
angelos in spiritu peregrinorum, adorauit eos cadens in terram ut vince-
ret eos reuerentia, et dixit ad eos, Domini mei obsecro declina-
te in domum pueri uestri, & manete ibi, lauate pedes uestros, &
mane, perficissimam in viam uestram, & cum negarent propulit illos
oppido, & Gen. xxiiij. Dixit Laban ad seruum Abraham. Ingrede-
re benedictione domini, cur foris stas. Et in ultimo ca. Lu. Cum ie-
sus fingeret se longius ire coegerunt illum Lucas & Cleophas dis-
centes, Mane nobiscum, quia ad uesperas cit & inclinata est iam dies.
B De effectu autem gratissime consolationis habet, ij. Choro-
prio. Benedictus deus & pater domini nostri iesu christi, pater
miseri cordiarum & deus totius consolationis qui consolatur nos
in omni tribulatione nostra, ut possimus & ipsi consolari eos qui
in omni pressura sunt per exhortationes que exhortamur & ipsi a deo
quoniam sicut habundant passionibus christi in nobis, ita & per christum
habundat consolatio nostra. Grata autem consolatio est illa que pauperi
primo per passionis uerba ostendit, & non improprie, nec prauiciat
et postea subleuam paupertatis impartit. Ecce tra est autem consolatio
onerosa, quoniam cum prauicio subleuat afflictionem, & est consolatio im-
proba non cum spiritu pietatis & misericordie, sicut habetur Job. xvi.
Consolatores onerosi omnes uos estis, nunquam habebunt finem uerba
uentosa, hoc est uerba improprie ex fastu superbie procedentia.
Extendere autem has palmas in pauperes est pietatis & solatiois

Capitulum Capitulum xi.

opera totis viribus in paupes multiplicare. Et quia nos supra de spēs elemosyne loquuti sumus: uolumus hic loqui de causis, ppter quas hec mulier palmas tam ample extendit

C Est aut sextuplex bonū qd facit elemosyna oibus faciēbus eā. Vnū est & precipuū qd peccatorē liberat a morte. Secū dū est qd nō sinit hoīem deprimi sub his sup q creatus ē ut dñs. Terciū ē qd p̄cipue p̄format nos p̄ri n̄ro celesti. Quartū ē qd fo ciū vite deficientē nobis restituit & suscitāt. Quintū ē qd p̄eun cia eterna facit. Sextū est qd centuplū nobis semper recreat ad meritū simp̄r̄i erogātū in elemosynā. Redeamus igit ad p̄ban dū vnū qd ex auctoritate & rōne. Primū est qd p̄purgado peccatorē liberat a morte, & hoc satis iuste, qd ppter deum suscitāt ad vitā morientē inedia. vñ Thobie, iij. Elemosyna ab omni p̄cto & a morte liberat, & nō patiet aīaz ire in tenebras. Isa. lviij. frāge esuriētī panē tuū, & egenos uagosq; induc in domū tuā. cū videris nudū operi eū & c. Et ibidē infra. Cū effuderis esuriēti aīam tuā, & aīam afflicta repleueris, oriet in tenebris lux tua, et tenebre tue erūt sicut meridiēs. Et requiē dabit tibi dñs dñs tuus sp̄, & implebit splēdorib⁹ aīam tuā & ossa tua liberabit.

D Secundū est qd nō sinit hoīem deprimi sub his sup q, ut dñetur eis, creat⁹ ē Auarus em̄ seruus est pecunie, & tñ creatus fuit ut dñaretur oibus irrōnabilibus, de quo psal: omīa subiecti sub pedib⁹ eius & c. Cū igit elemosyna extēsis palmis oīa spalia p̄piciat, reuocat hoīem a curuo auaricie in rectitudinem prime libertatis quādo omīa fuerunt sub ipso. De hoc habetur zacharie quinto capitulo. Egressus est angelus qui loquebatur in me, & dixit ad me, Leua oculos tuos et vide, qd est hoc qd egrediet & dixit quidnā ē, et dixit, hoc ē āphora egrediēs, & dixit, hic ē ocul⁹ cor̄ in vniuersa terra. Et ecce talētū plūbi portabat et ecce mulier vna sedēs in medio āphore, et dixit, hec est impietas, et piecit eā in medio āphore, et misit massā plūbeā in os ei⁹, et leuaui oculos meos et vidi. Et ecce due mulieres egredientes et spūs in alis ear, et habebāt alas quasi alas milui, et leuauerūt āphorā inter celū et terrā, et dixi ad angelū qui loquebatur in me, quo iste deferūt āphorā, et dixit ad me, ut edificetur em̄ domus in terra sennaar, et stabiliat, et ponat ibi super basem suā. Hec visio sic intelligit et moralizat, Angelus qui loquitur ad zachariā, uerbū dei est, qd est nuncius dei, et dicit angelus intelligētē, zacharias aut memorans dominū, uel auxilium domini interpretat, et significat uacantē operibus pietat.

¶ Secundus

tis. et palmas extendētes ad pauperes. qui memorat qualiter
 dominus misericorditer annuit. & omnia dedit sibi in man⁹. **I**
 li ostendit dominus uerbo suo qualiter impietas auaricie do-
 minatur auaris. cū tamē ipsi pecunie deberent dominari. **A**
 mphora em significat terrenā nostrā naturam. quia amphora est
 uas luteū. **M**ulier at in amphora. que impietas nominatur. est
 auaricia. & est impietas in pauperes. & hec sedet in amphora. ga-
 in corde terreno quiescit. **M**assa autē plumbea ponitur in ore
 amphore super mulierem. quia cor auarum grauissima solli-
 tudine eris cōprimitur. & suppeditat ab ere. quod erat con-
 culcandū. **E**t ideo legitur in gestis philosophorū. q. cum Plato
 ad philosophandū iret athenas. & pōdus auri gestaret in sinu.
 et cor semp a philosophia recederet. & quasi fugeret ad aurū.
Tandem dolens cor in auro nimis occupari. pondus auri pro-
 iecit in mare. dicēs. **T**olerabilius pdiū aurū q. animus. & gra-
 uiora sunt damna cordis philosophātis q. pecunie pditio. **E**t
 subiunxit angelus uerbi dei q. auaricia est oculus auarorū in
 vniuersa terra. pecunie em obediunt omnia. **E**ccl̃. x. & oēs q. sua
 sunt q. runt. & non que iesu christi. **Philipp̃. ij.** **M**ulieres autem
 due q. habent alas quasi alas milui. sunt due pedisseque auari-
 cie. quarū vna est vnde cūq. etiā ex malo acquirere. que habet
 duas alas milui. hoc est rapacitatis. scz apertā rapinā & violen-
 tam & subdolā fraudem in circūueniendo. **A**lia pedissequa est
 cupide tenere. & pseruare acquisitū. **E**t habet duas alas rapacis
 auis. scz duriciam cordis in pauperes. & dulcedinē oculorū in
 contemplatione pecunie. **H**e due mulieres tollunt dominā suā
 auariciā siue impietatem. & portant eam in terrā sennaar. qd
 interpretatur excussio dentium. hoc est in infernū. ubi excutiē-
 tur sibi dentes. quibus comedit & psumpsit victum pauperū
 per penas eternas. & ibi edificat ei domus habitationis eterne
 et stabilitur p pfirmationē pene & malicie. & ponitur sup bas-
 sem suam. id est pena ignis eterni fundatur sup culpam. sicut
 sup fundamentū basis stabilis. vnde patet qualiter comprimi-
 tur auarus talento eris. **S**ed extendens palmas ut deponēs sar-
 cinā deprimentem erigitur in libertatē prime dignitatis. **Isaie**
lvij. c. **D**issolue colligatōes impietatis. solue fasciculos depri-
 mentes. **F**asciculi impietatum sunt thezauri pecunie. **E**t sunt
 etiā fasciculi deprimentes in infernū. & **E**ccl̃. xxxi. hec sunt uer-
 ba. **P**ost aurū nō abij. nec sperauit in thezauris pecunie. quis ē
 hic & laudabim⁹ eū. fecit em mirabilia in vita sua. **O**ptime di-

Capitulum Caplm xj.

xit. abijt. quia a prima dignitate sub ea q̄ sub ipso creata sunt. et quibus dñari deberet recessit. **N**ihilomin⁹ tñ laudabilis ē q̄ etiā si p̄ p̄ctm avaricie abijt. tñ p̄ penitentiā & extensionem palmarum in pauperes ad pristina dignitatem rediuit.

E Terciu⁹ ē q̄ patri nostro celesti nos p̄format. hic em̄ misericordia sua creauit & p̄auit & redemit nos & glorificauit nos vñ **Lu. vi.** Estote misericordes. quia & pater uester celestis misericors est. Et in euāgē. dicit de misericordia dei **Math. ix.** Misericordiā uolo & nō sacrificiū. Misericordia dñi q̄ nō sumus consumpti **Lu. priō.** Per viscera misericordie dei nostri in quib⁹ vi sitauit nos oriens ex alto.

F Quartū est. quia sociū vite nobis restituit & sustentat. hoc est fame pauperē morietē. vñ sapiēs. p̄sce fame morietē. q̄ si nō pauperis occidisti. hoc p̄siderans zacheus cū salus facta esset domui sue. **Lu. xix.** eo q̄ & ipse fili⁹ esset **Abrahe** eos q̄s ipse te perimerat suscitauit & alios etiā p̄auit dicens. **Dñe** ecce dimisi diū bonorū meorū do pauperib⁹. Et si quid aliquē defraudauit reddo q̄druplū supple de residuo. Et uerificatū fuit in ipso qd̄ dixit **Iob. xx. c.** Diuitias quas deuorauit. euomet. & de uentre eius extrahet eas deus.

G Quintū ē q̄ p̄ eū in se facit eterna. t̄p̄alit̄ em̄ q̄ corruptibilia sunt faciūt manere in eterna beatitudine. vñ in euāgē. **Lu. xvi.** Facite uobis amicos de māmōna iniquitatis. ut cū defeceritis recipiāt uos in eterna tabernacula. & **Math. vi.** Thesaurizate uobis thesaurū in celo. ubi nec erugo nec tinea demolitur & ubi fures non effodiūt nec furant. ubi est thesaurus tuus. ibi est & cor tuum.

H Sextū & vltimū est. q̄ p̄uertit in centuplū. sicut bonū semē p̄iectū in terra bona. sicut legi⁹ **Gen. xxvi.** q̄ **Isaac** seminauit in Gerara ciuitate palestinorū & inuenit in ipso āno cētuplū **Gerara** interpretat incolatus iustorū. hoc est habitatio pauperū spūalis Palestina vñ interpretat ore p̄rusa. & sunt pauperes q̄ hñt os cōtūsus & p̄clusus paup̄tate. & in ipso āno. hoc ē reuoluto t̄p̄e eternitatis. vñ **Eccl. xi.** Mitte panē tuū sup̄ transeuntes aq̄s. q̄a post multa t̄p̄a inuenies illū Et dñs in euā. **Marc. x.** Om̄s qui reliquit domū aut agrū. p̄pter nomē meū cētuplū accipiet in hoc seculo. & in futuro vitā eternā. Et etiā elemosyna in hac p̄nti vita habet mercedē retributōis in affectu dulcedinis interne in q̄ centuplicato bono reddet dñs in merito. & hoc iuste. q̄a sola cum in exterioribus. p̄pter deū aliq̄ dat. iustū est ut a deo interna bona pro recōpensatione recipiat.

§ Primus

A Capitulum. xij. § primus

Lamech Non timebit domui sue a frigori
bus hiuis. Omnes enim domestici
eius vestiti sunt duplicibus.

Primo in hoc uersu consideranda est vis superscriptiōis
Lamech enim interpretat doctrina discipline, & alludit sententię
uersus. quia disciplina preteritorum docuit mulierem hanc cauere
de futuris. Docet autem disciplina notabiliter sex. primū autem acci
pienda est discipline definitio quā dat **Basilius** in originali suā
per principium **Prouerbiorum**. dicens quod disciplina est eruditio per dif
ficilia. sicut dicit propheta. Per omnem tribulationem erudieris hies
rusalē. Primū ergo quod docet est experientia infirmitatis pro
prie. Credit enim aliquis se quādoque fortē. & cum tangit eum tri
bulatio & disciplina tunc experit quid sit humana fragilitas
vnde **Iob. iij.** Ecce docuisti multos. & manus lassas roborasti.
Vacillantes confirmauerunt sermones tui & genua tremētia pfor
tasti. Nūc autem uenit super te plaga. & defecisti. tetigit te. & contur
batus es. ubi timor tuus. fortitudo tua. & patientia tua. & perse
ctio viarū tuarū. hoc spiritu etiam illud in ps. dictū est Ego au
tem dixi in abundantia mea non mouebor in eternū. Et sequit
cum sentiret infirmitatem. Dñe in uoluntate tua pstitisti decori
meo uirtutē Auertisti faciem tuā a me & factus sum conturbat
us. cū enim non esset infirmus. tūc dixit se esse in abundantia. et
oblitus cōditionis humane. que scdm **Iob. xij.** nunq̃ in eodē
statu pmanet. dixit se non moueri in eternū. Sed per tribulationem
nem mox ad cor redijt recognoscens. quia decor fortitudinis
eius in uoluntate dñi situs fuit. Et cū auertit ille faciem discipli
ne exponēdo. tūc remanet perturbatus. Sic ad suū infortunium et
cōdēnationem eruditus per disciplinā durissimā est **anthiochus**.
De quo legit quod cum res sibi pspere succederet quod superbe loquu
tus se uenturū **hierosolimā** & congeriem sepulcri iudeorū se eaz
facturū. sed qui uniuersa pspicit dñs deus israel pcussit eum in
sanabili & inuisibili plaga. ut enim finiuit huncipsum sermonē
apprehendit eum dolor dirus uiscerum & amara interiorum
tormenta. Hec legunt. **ij. Macha. ix.** Et sequitur infra. quod cū agi
taret currū. ignem spirans animo in iudeos. contigit eum de
curru cadere. & graui collisione membra torqueri. ita quod postea
in gestatorio portabatur. & uermes de corpore impj exirent.

Lamech Capitulum xij

q̄ cum nullus nec ipse etiam suum fetorem sustinere posset. ex
gravi supbia deductus ad agnitōem sui uenit diuina amoni-
tus plaga p̄ momenta singula doloribus suis augmēta capie-
tibus. & cum nec ipse iam fetorē suū ferre posset. ita ait **Iustum**
est subditū esse deo. & mortalē nō paria deo sentire. Sic etiam
ad infelicitatē extremā eruditus **Herodes**. de quo legitur **Act.**
xij. q̄ statuto die **Herodes** uestitus ueste regali sedit pro tribus
nati. & contionabatur ad populū. **Populus** autē acclamabat dei
uoces & non hoīs. **Cōfestim** em̄ percussit cum angelus dñi. eo q̄
nō dedisset honorē deo. & p̄sumptus a uermibus expirauit.

B Scdm̄ quod docet disciplina orōnis clamor est. qui em̄
nihil scit orare dum fauste & ad nutū omnia suppetunt. tēpo-
re discipline & tribulationis decoratissimas profert orōnes. vñ
ps. Ad dñm cum tribulaber clamaui & exaudiuit me. Sic eru-
ditus est rex **Iosophat**. sc̄do **Paralippo. xx.** q̄ cōueniente aduer-
sus eum graui multitudine ydumeorum & moabitā. & am-
monitarū. cōtulit se totum ad rogandū dñm. & dixit. **Domie**
tu scis q̄ in nobis non est tanta fortitudo q̄ possimus resistere
huic multitudini. **Sed** cum ignoramus quid agere debeamus
hoc solum habemus residui ut oculos nostros dirigamus ad
te. Sic etiam eruditus est **Iudas machabeus** & exercitus qui cū
ipso erat. **pri. Macha. iij.** quādo p̄gregati in **Masphat** orauerūt
dominū dicentes. Tu scis dñe que cogitant in nos. quomodo
poterimus subsistere ante faciem eorū. nisi tu deus adiuues nos
et tubis. hoc est planctu & oratione. exclamauerunt uoce ma-
gna. **Nec** mirū q̄ homo infirmus in disciplina deuotius orat
et p̄lixius. quia ip̄e mediator dei & hominū. homo christus ie-
sus. factus in agonia p̄lixius orabat. ut habet **Luce. xxij.**

C Tercitū quod docet est p̄fessio peccatorū. vnde in **Canti.**
Ezechie Isa. xxxviii. Recogitabo tibi om̄es annos meos in ama-
ritudine anime mee. & hoc mō emendatus est **Manasses** pecca-
torū maximus. & maximus penitens. quādo dixit cum disci-
plinaret. in oratione. in. **ij. Paralip̄. ultimo.** Peccaui & sup̄ nu-
merū arene maris multiplicatae sunt iniquitates mee. incurua-
tus sum multo vinculo ferri. & non est respiratio mihi. quia ex-
citraui iracundiā tuam. & malū coram te feci. statuens abhomi-
nationes & multiplicās offensiones. & nunc flecto genua cor-
dis mei. precans ad te bonitatē dñe. peccaui domine peccaui &
iniquitatē meā agnosco. peto rogas te dñe remitte mihi. re-
mitte mihi. ne simul perdas me cum iniquitatibus meis. neq̄

S Primus

in eternū referues mala mihi, quia indignū saluabis me scdm magnā misericordiā tuā. & laudabo te semp oibus diebus uite mee: qm te laudat omīs virtus celoz. & tibi est gloria in seculū seculoz amen. *Istā orationē quilibet hō peccator scire debet. & dicere in doctrina discipline*

D Quarto docet odiū huius vite & mundi, quia ut dicit Grego. Si hec vita delicijs affluerit, fugienda adhuc erat. Cū uero tot nobis calamitates ingerat quid aliud q̄ ne diligat clamat. Et sic dñs ejiciens Adā de paradiso docuit nō amare vitā istā, qñ dixit maledicta terra in opere tuo. In laboribus comedes ex ea cūctis diebus vite tue. Spinās & tribulos germinabit tibi. In sudore vultus tui uesceris pane tuo, donec reuertaris in terrā de q̄ sumptus es, q̄a puluis es, & in puluere ibis. Gen. iij. Maledictio nihil nisi penalitatē dicit huius vite, spine & tribuli angustias maiores & minores. Sudor aut angustias interiorum. & p̄ hec uoluit dñs q̄ vita ista non amabitur

E Quinto docet desiderare celestia, vñ Baruth. iij. loquitur his qui disciplinā captiuitatis acceperant dicens. discite ubi sit prudentia, ubi sit virtus, ubi sit intellectus, ut scias simul ubi sit longiturnitas vite & victus, ubi sit lumē oculoꝝ & pax. Prudentiā ut scias, virtutem qua recte uiuas, Intellectū quo diuina & eterna cognoscas, longiturnitatē dierū, p̄pter eternitatē victū, p̄pter iocunditatē, lumē oculoꝝ in uisione dei, pacē in iocūdia fruēdi deo & inuicē in deo. Dicit em̄ Aug⁹. in li. de ciuitate dei, q̄ pax celestis ciuitatis est cōcordia suauissima fruēdi deo & inuicem in deo, vnus enim homo alio sancto in deo fruetur

F Sexto & ultimo docet cessationem a delicto, & hoc modo docti sunt filij israel cū murmurarent cōtra dominū, ut qñ mortui sunt in sepulcris concupiscentie Nūeri. xiiij. & qñ perierunt morib⁹ ignitoꝝ serpentū Nūeri. xxi. & qñ extremas castroz incēsa ē etiā igne diuino. Et de hoc dicit pri. ad Choz. x. Et loquitur ibi ap̄ls de his q̄ acciderūt iudeis in deserto, et subiūgit, hec in figura facta sunt nostri ut nō simus concupiscentes maloz, sicut et illi cōcupierunt, neq̄ idolatre efficiamini, sicut quidā ex ipsis, sicut scriptum est sedit populus manducare & bibere et surrexerūt ludere Exodi. xxxij. neq̄ fornicemur, sicut quidā ex ipsis fornicati sunt, et ceciderunt vna die viginti tria milia, ut patz Numeri vicesimo quinto caplo. Neq̄ tentemus christū, sicut quidam eorum tentauerunt et a serpentibus pe-

Lamech Capitulum xij

rienit: neque murmuraueritis sicut quidam ex eis murmurauerunt: & perierunt ab exterminatore. Hec autem omnia in figura congebant illis. Scripta sunt autem ad correptionem nostram in quos fines seculorum deueniunt. & de hoc eodem loquitur psalmus ubi dicit. Hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto ubi tentauerunt me patres vestri, probauerunt & viderunt opera mea. Opera inquam discipline quam dedi eis ut recederent a peccato. Sic disciplinam accepit Maria soror Moysi, que pro murmure percussa est lepra, & cum emendaret delictum curata est ad presces Moysi fratris sui. Numeri. xij.

G Sequitur sententia versus, dicit ergo. Non timebit domui sue &c. In quo duo notanda occurrunt. Primum quid sit non timere domui sue a frigoribus nivis. Secundum redditur per causam huius. quia scilicet omnes domestici eius vestiti sunt duplicibus. Circa primum consideranda sunt duo, scilicet cui non timeat, quia domui sue. & a quo non timeat, quia a frigoribus nivis. Circa primum notandum est, quod quattuor domos habet hec mulier quibus non timet, scilicet interiorem, exteriorem, inferiorem, & superiorem. Interior est domus cordis. Exterior est sancta ecclesia. Inferior est caro sua. Superior autem celestis patria, in qua habitat vir eius dominus Iesus christus. Non enim habet domum infernum, quia ibi non habitat, sed est locus carceris emulorum eius. De domo cordis scribitur Sapientia, viij. Intrans in domum meam conquiescam cum illa scilicet sapientia, non enim habet amaritudinem conversationis illius; nec tedium quietus eius. De domo autem exteriori, hoc est ecclesia habet in psalmus. Elegi abiectus esse in domo dei mei magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. In domo enim dei nihil est iniquum, & sic omnes intus existentes sunt ibi numero & merito, & in signum huius in primitiva ecclesia excludantur ab ecclesia peccatores & qui non communicabant, hoc est excommunicati, ut scilicet significaretur sic eos excludi a consortio fidelium, nisi per penitentiam & deuotionem redirent. De domo inferiori scribitur Iob, iij. Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles. & in angelis suis reperit prauitatem. Quantomagis hi qui habitant domos luteas, qui terrenum habent fundamentum plumbeum velut a tinea de mane usque ad vespere succidentur, & quia nullus intelligit in eternum peribunt. Seruientes deo sancti sunt angeli & homines in quibus inuenta est instabilitas, quia angeli prauitas fuit eius casus, & hominis peccatum eiecit eum de pa-

Primus

Radiso. Cum tamen vterq; istorū fundatus esset in gratia gratū faciente scdm dicta sanctorum. licet quidam magistri dicant angelum creatum fuisse in gratia gratis data tm. Qui autē habitant domos luteas. sunt hoīes nihil in cōditione mortalitatis sup lutū habētes. q; confringūtur p necessitatē mortis vt vasa figuli. sicut em̄ dicit **Hieremias** **Trenorū** iij. filij syon incliti scz **Adam** et **Eua**. amicti auro primo. hoc est gracia innocentie in primo statu. et gracia immortalitatis si vellēt. quomō reputati sunt. p peccatū. in vasa testea. opus manū figuli. et isti cōsumuntur a tynea fomitis et originalis peccati. quia tynea nascitur in vestimento. et consumit ipsum. Ita originale nascitur in nobis. et consumit corpus nostrum per diuersos motus illicitos. & succiduntur a mane. hoc est ab ortu natiuitatis & iuuentutis. vsq; ad vesp̄um. hoc est ad senectutem. quia continue mutatur & deperditur. **Calor** em̄ naturalis continue consumit aliquid de substantia. & ingerit aliquid de alieno. & hec que dicta sunt. sunt in om̄ibus. Quod autem sequitur hoc nō conuenit mulieri. scz quia nullus intelligit in eternū peribunt. **Mulier** em̄ intelligit ruinā huius dom⁹. & ideo cauet ne ruens super eam opprimat eam. sed peccatores. quia decepti credūt in carne habere palacium securitatis & iocunditatis opprimūtur a carne. sicut dicit apostol⁹ ad **Galathas**. vi. Qui semināt in carne de carne & metent corruptionē. De domo superiori habetur **Iohā**. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt.

H Item domus interior est domus sanctitatis & mundicie. Vnde psal. Domum tuam domine decet sanctitudo in longitudine dierū. In illa em̄ familiaris domin⁹ requiescit. & ideo sanctius debet prebere dño habitaculū in illa.

I Domus autem exterior. id est ecclesia est domus decoris & orationis. Vnde psal. Dilexi decorem domus tue. & locum habitacōis glorie tue. Et **Math**. xxi. Domus mea domus orationis vocabitur. Decor em̄ celestis est in ecclesia in potestatis ordine qui descendit de celis. vbi angeli super angelos ordinati in decorem principantur potestate. vt dicit beatus **Dionysius**. Et est ibi locus habitationis glorie dei. eo q; ibi glorie cām diuersis gratijs ostendit. prime ad **Chorin**. xij. Alij quippe datur sermo sapientie. alij sermo scientie. alij fides. alij genera linguarum. alij operatio virtutum &c. huiusmodi. Ibi etiam orationes & suffragia sunt sanctorum omnium in phialis deuos

Lamech Caplm xij.

tionis presentate per sanctos angelos domino. Vnde etiā edificatur domus domino lapidea in consecratione decorem ecclesie representans

K Domus autem inferior est domus viduitatis eius & luctus, sicut legitur de Iudith. viij. ca. eiusde, q̄ Induta vestibus viduitatis habitabat in domo sua in superioribus domus sue cubiculum secretum sibi fecerat, in quo cum puellis suis clausa morabatur & habens super lumbos suos cilicium. ieiunabat omnibus diebus vite sue preter sabbara & neomenias & festa domus israel. Hec est mulier fortis que non inferior in domo carnis habitat in sentina luxurie. Sed trahit se ad superiora honoris & castitatis, habens cilicium super lumbos, hoc est castigationem carnis in loco delectationis & in abstinentia continua a delicijs carnalibus, exceptis festis dei. In quibus non carnaliter sed spiritualibus dapibus repletur, cum dominus festum in carnis domo quandoq; sed raro suscitare dignabitur quando scz dicere potest cum psal. Cor meum & caro mea exultauerūt in deum viuū.

L Domus autem superior est domus gaudij & iubilationis & securitatis & omnis boni. Vnde dicit psal. Melior est dies vna in atrijs tuis super milia. Et ideo alibi exclamat. q̄ dilecta tabernacula tua domine virtutū concupiscit & deficit anima mea in atria domini. Concupiscit inquam hic: sed hic deficit, sed erit quando non deficiet sed habitabit & ascendet in montem domini, & habitabit in loco sancto eius.

M Iste quattuor domus significare sunt per quattuor domus quas edificauit Salomon, tercio Regū. vi. & vii. Vbi legitur q̄ edificauit domum domino, & hec est domus superior, & edificauit domum sibi, & hec est domus cordis in qua, vt legitur ibide; sedebat ad iudicandum. Edificauit etiam domū saltus libani. Hec est domus inferior, quia corpus de saltu materie mundane acceptum est, quam Plato siluaz vel saltum appellat. De libano autem dicitur propter candorem castitatis, quia libanus candor interpretatur. Edificauit etiam domum regine, hec est exterior domus, quia regina est ecclesia, sicut dicit pater Salomonis David. Astirit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumamicta varietate. Aurum quod est in vestitu est fulgor diuine gratie. Varietas autē que circumdat eam, est diuersitas omniū virtutum.

N Sequitur a quo non timet domui sue. Et hoc notatur

S Primus

tum dicitur. a frigoribus nūis. Vbi duo occurrunt notanda
scy que sit nix & quid frigus eius. Primo autem notāda est na
tura & generatio nūis. sicut probatur per philosophos natu
rales in libro secūdo Metheororum. Nix igitur q̄tum ad ma
teriam generatur ex vapore calido in media regione aeris ve
hementer eleuato. cuius significatio est quia cadit lata ad mo
dum lance carminate. hoc enim contingit ei quia calor nubis
tantus est q̄ frigus non vincit nisi partem & partem & non to
tum per partes magnas ita vt totum indurare possit. Simili
ter q̄tum ad qualitatem est frigida vehementer. quia regula
est q̄ quanto aliquid calidius fuerit tanto efficitur frigidius cū
calor expellitur. Calor enim qui ante insuit aperit poros: ita
vt habundanter & vbiq̄ frigus ingrediatur. & ita multum ca
pit frigoris. Huius signum est q̄ calida aqua profundius con
stringitur & congelatur frigore q̄ in toto frigida. Quātum ve
ro ad colorem est alba. eo q̄ sit ex humido puro disgregato pri
mo per calorem nubis. & postea congelato per frigus. Albedo
enim causatur a frigore ipsius & humidi perspicuitate & luci
ditate. Quātum autem ad locum generatur in alto. & descen
dit ad ima. Quātum ad tempus generatur in hyeme. Simili
ter quātum ad modum descendendi penetrat subtilia valde.
Vnde etiam tecta satis efficacia contra pluuias sunt minus effi
cacia contra nūes

O Hec sunt que scdm naturam cōmunem nūis inueniū
tur in nūe. & quo ad hoc significat impugnationem hostis.
Excitat em̄ primo calore quodā innaturalis cōcupiscentie va
porem carnalis delectatōis ascendente in hominē. & immittit
desup frigus indeuotōis: sicut nō pmittens vaporem resolui in
guttas lachrymose pluuię. sed in rara vanitate quādā hilarita
tis cordis retinet ipm. & sic efficitur hō frigidus. Sicut dicitur
Eccl. xlii. Frigidus ventus aquilo flauit. & gelauit cristallus ab
aqua. Ventus aquilo: a quo panditur omne malū: tentatio est
demonis. Cristallus autem est duricia cordis ex frigore inde
uotionis causata. & hoc est periculum q̄ quātō est vapor pcu
piscentie calidior: tanto succedit maius frigus indeuotōis. Si
militer albedinē habet ut magis decipiat. dealbat autē quādo
q̄ trāfigurādo se in angelum lucis. q̄nq̄ etiā pmittendo futu
ram penitentiā: quādoq̄ etiā p̄sumptōem misericordie & ipu
nitatis. Tēp^o etiā p̄cordat. q̄ in hyeme refrigerēte charitate ge
nerat nix. nō q̄n est vernal amenitas. q̄n flores apparēt i tra for

Lamech Caplin xij

tis mulieris quādo vocatur a sponſo ad amena contemplatio
nis eterne, vt habetur **Cantico. iij.** Tecta etiā hoc eſt munera
coniūcta meritorū & orationū contra impetum niuis, minus
quādoq; inueniūtur efficacia. Et hoc eſt ideo, quia ſine bytu
mine & cemento pietatis magis ſunt congeſta q̃ vnita vel glu
tinata pietate

P **D**iſtinguamus ergo quadruplicem niuem quadrupli
ci frigore quadruplicem domum impugnātem. Eſt igitur nix
accidie frigore indeuotionis domum cordis impugnans. Et
eſt nix mali exempli, frigore ſcandali conturbans domū exte
riorem, hoc eſt eccleſiam. Et eſt nix illecebroſe concupiſcentie
immūdicie frigore bellans contra domum inferiorem, hoc eſt
carnem. Et quarto & vltimo eſt nix ſuperbie ab alto tumoris
ueniens: & frigore contemptus inſeſtans domum ſuperiorem
hoc eſt celum. De niue prima habes in pſal. Qui dat niuem ſi
cut lanam: nebulam ſicut cinerem ſpargit. Mittit criſtallū ſuū
ſicut buccellas ante faciē frigoris eius quis ſuſtinebit. Nix miſe
ra eſt p̃gria a tentatione cauſata: que dicitur mitti a domino
quia iuſte ab ipſo permittitur. Nebula autē & caligo que ſta
tim in corde oritur eſt cum torpeſcit ad deuota. Criſtallus au
tem eſt frigida conſolatio quam accipit pro buccella. quia hō
piger interius vnde conſolari habeat nō inueniēs: exterius ad
frigida gaudia mūdi diffunditur, ſed quis ſuſtinebit a faciē fri
goris indeuotionis a niue venientis. tūc em̃ p̃ſtringitur cor &
rigeſcit affectus, & omnia membra: ut ita dicam: interiora an
me ſtolida & quaſi paralīſi diſſoluta efficiūtur. Sed tamen ſe
quitur p̃ſolatio adiutorij contra niuem iſtā quādo dicit. Mit
tit verbum ſuū & liquefaciet ea. flauit ſpūs eius & fluent aque.
Verbū miſſum eſt verbum chriſti per gratiam deuotōis in cor
ueniens, ſtatim em̃ tūc liqueſcit nix: & fluit affectus calore caſti
tatis & deſiderij, & ſtat ſpūs ſanctus in bonitate & gratia conſo
lationis interne intantū vt extet in niuibz habūdantia aqua
rum & in lachrymis ſuat per oculos.

Q De niue autem mali exempli impugnāte domū exte
riores per frigus ſcandali, habetur **Iob. xxxvii.** Nūquid ingreſ
ſus es theſauros niuis aut theſauros grandinis alpexiſti q̃ pre
paraui in tempus hoſtis & in diem pugne & belli. Theſaurus
niuis eſt habūdantia mali exempli: que heu habūda: in mūdo
per quem theſaurum per grefſus preſciētie & prouidentie ſue
ſolus ingreditur dominus permittens exempla mala ad ma

Primus

iorem laudē virtutis honorē & ad maiore cōdemnationē im-
piorē. **Grandinis** autē thesauri sunt habūdantie psequutōis ec-
clesie, que etiam habūdant nostris tēporibus. vñ etiā prepara-
ta sunt in tēpus hostis. i. hostiliter agētis cōtra deum. & in diez
pugne, hoc est impugnationis ecclie & belli psequutōis eius
in scandalo, sicut conquerit **Dauid**. Iuxta iter scandalū posue-
runt mihi. Sed etiam in **Iob** sequit medicina frigoris huius in
sequenti uerbo. Indica mihi per quā viam spargit lux, diuidi-
tur etus sup terrā. Via hec est indicium misericordie diuine qd
nemo scit nisi deus. Et per illā viam spargit lux boni exempli
et diuiditur etus dissipans scandalum in omnes exempla bo-
norum intuentes

R De niue autē illecebrose delectationis que frigore immū-
dicie carnalis in pugnat domū inferiorē. s. carnis. habet **Exo.**
iii. scz q. **Moyse** posuit manū in sinū. & ptulit eam leprosam
instar niuis. Manus hec significat opera carnalia, & sinus ocul-
tus est sub uestimēto. & significat occultū luxurie in quod in-
trusa man⁹ operis pferi leprosa, hoc est carnali fetore corrupta
Et medicina ptra niuem istā ibidē significat. scz q. manus itera-
to mittat in sinum. sed in sinū aliū. impossibile em est ut idem
scdm q. idē sit causa oppositorū. scz mūdicie & immūdicie. In-
ducit ergo in occultū pscientie. p̄siderans quid fecit & pfer ea
in apertū cōfessionis & satisfactionis. & tunc erit similis carni-
relique quia penitētia restituit ad sanitatē quantū ad immū-
tatē peccati. Optime autē figurat hoc **ij. Regū. xxiiij.** ubi legitur
q. **Banaías** filius **Ioiade** qui pcussit duos leones **Moab**. descen-
dit & percussit leonē in media cisterna in diebus niuis. **Bana-**
ías em interpretatur edificans dño. & significat mulierē fortem
que edificat dño per castitatez domū carnis. quia scdm aplm
pri. ad Cor. vi. Glorificate & portate deū in corpore uestro.
Ioiada autē pater eius interpretat cognitio dñi. quia a dño cogni-
tionē boni. quā accepit fortiter sagagit adimplere. Hic interfecit
duos leones **Moab**. qui interpretatur ex patre, hoc est duo vicia
per natiuitatem nobis inducta. hoc est gulā & luxuriā. que ori-
untur ex delectatione nobis innata. & in diebus niuis. hoc est
tēpore carnalis reptationis. cum iam refrigerat charitas. & fer-
uet libido. & bruma rigens occupat affectū. descendit in cyster-
nā. hoc est in carnalē delectatōem. siue est fons delectatōis. sed
post haustum aliunde a pluuijs ciborū & uanitatū huius mū-
di reinet & insicit & interficit ibi leonē fomitis. quia debilitat

Lamech Capitulum xij.

per opa asperitatis carnis. nec interficit. sedm Aug⁹. ita ut non fit. sed ita ut nocere non possit

S De niue autem supbie que impugnauit primū in dyabolo. & impugnat in membris domū superiorē. eo q̄ superbia eorū qui deū odiunt. ascendit semp. ut habetur in ps. Et Eccl. xliij. Tempestas aquilonis & cōgregatio spūs. & sicut auis depōnens ad sedendum aspergit niuem. & sicut locusta demergens descensus eius. Aquilo hic est similitudo uolūtatis dyaboli in supbia. que supbia semp est in tempestate facta dyaboli. & hec tempestas aspergit niuem. & frigus supbie. quod est preceptus in deū & mandata eius. Dicit autē aspergere sicut auis depōnens ad sedendū. quia sicut auis ab alto ueniens cum depōnere se ad sedendū anteq̄ sedeat alis uolat. retinens se ne cadat. & tunc multiplicat motus alarum plus q̄ cum directe uolat. Ita superbus uolans in alto uanitatis cum in aliqua dignitate pedem figit ad quiescendū in ea. ex hoc ipso q̄ sedit in eo multiplicat saltum & cōtemptū & descensus eius. etiam quādo alius quando in mala fortuna sua humiliat contra uoluntatem adhuc iniqua uoluntas etiā depressa quantū potest se erigit. et si non potest aliud breues saltus more locustarū dat in altū. in istantibus uerbis de saltu antiquo. & ostentationibus eorum in quibus quādoq̄ est cōuersatus. Sed medicina etiam huius niuis ibidem subiungit cui infertur. pulcritudinē candoris eius. ammirabilis oculus. & sup ymbrem eius expauescit cor. hoc est Asperges me domine yfopo. et mundabor. lauabis me. et sup niuem dealbabor. yfopus em̄ ualet peccatori. & significat humilitatem que curat peccatū peccatoris. hoc est tumorem cordis. & fit candidus in gratia. & effundet ymbre lachrymarū in penitentia. ita ut etiā expauescat cor uidentis ad intuitū. ita ut candor interior uirtutis vincat exteriorē candore niuis in decore & pompa seculi

T Est autē adhuc nix quedā que omēs domos mulieris huius equaliter impugnat. & etiā quedā que omēs equaliter ab illa niue liberat. Nix oēs impugnās est pena & gelicidiū iherusalem. De qua habet Iob. vi. Qui timet pruina irruet sup eos nix. et accipit sedm Grego. hic pruina in bono. scz p tribulatione penitentū in hac uita. Nix autē est pena eterna que irruit sup illos qui timet in hac uita penitēte duriciam. Item Iob. xxiiij. c. Transibūt ab aquis niuiū ad calorem nimum. & loquitur de dānatis qui uoluntantur de frigore ad calorem. de calore in fr-

.s. Primus et secundus

gas ut nihil desit tormentis.

V. Nix autē equaliter liberans est nix penitentie. de qua habetur **Job. ix. c.** Si lotus fuero quasi aquis niuis. & fulserint uelut mūdissime manus mee: tñ sordibus intinges me. & abhominabunt me uestimenta mea. hoc ē si penitentiā egero de peccatis. & fuero lotus aquis lachrymar. que resoluunt ex niuib⁹ peccator. & manus operū meorū fulserint uelut mūdissime virtutes. tamen si uolueris districte iudicare: sordibus intinges me. hoc est intinctū ostendes. quia oēs iusticie mee. sicut pānus menstruatae **Esa. lxiij.** Et uestimēta cōuersationū mear. me abhominabunt. hoc est abhominabilē reddent corā tuo districto iudicio. De hac niuē etiam habet **Isa. primo.** Si fuerint peccata uestra ut coccinū quasi nix dealbabunt. Et si fuerint rubra quasi uermiculus: uelut lana munda erunt. Peccata rubra sunt peccata de sanguine ebullientia uel in sanguinē ut peccatum luxurie de sanguine ueniens & peccatū gule & inuidie carnalis. Peccatū autē ire & inuidie & auaricie buliunt in sanguinē qdā ut effundant sanguinē. sicut ira & inuidia qdāz etiā ut sustentationem sanguinis subtrahant ut auaricia. Est ergo sensus. si peccata uestra. scz ire inuidie auaricie. fuerint rubra tincta sanguine proximi in coccinū ut quo capitis proximū. quia per penitentiā dealbati eritis ut nix. hoc est ad pristinā innocentie gratiam. Et si fuerint rubra quasi uermiculus. de cuius sanguine tinctura accipitur purpure. & illa sunt peccata de sanguine uenientia. ut gula & luxuria. erunt munda per temperantiā carnis. uelut lana munda de uellere agni tollentis peccata mundi sumpta.

.s. Secundus

S Equit de secūda pre huius uersiculi. In q̄ reddit causam ei⁹ q̄ nō timet domū. q̄a scz oēs domestici ei⁹ uestiti sunt duplicib⁹. Vbi duo notāda se offerūt. scz q̄ domestici. & q̄ duplicia quib⁹ uestiunt. Habz autē hec mulier scdm quālibz domū duplices domesticos. In domo em interioris cordis habz rōnē et uoluntatem. In domo uero exteriori actiuos & premlatiuos. Et itē in domo inferiori habet castitatē & abstinentiaz. Et in domo superiori angelos & homines beatos.

B. De domesticis prime domus. hoc est cordis. habet **Eccī.** x. ubi dicit. nolī esse sicut leo in domo tua. euerēs domesticos

Lamech Caplm xij

tuos. & opprimens subiectos tibi. Vnde notandū q̄ quidā in
domo cordis sunt ut leones. qui sc̄z semp sunt supbi & iracūdi
quod Ecclesiasticus interdicit mulieri forti. quia ex hoc ab om
ni bono & uero auertunt domestici. sc̄z rō & uolūtas ad malū
diligendum. & ex hoc opprimunt subiecti famulantes. sc̄z vi
res aīe ut quinq; sensus & cupiscibilis & irascibilis Opprimū
tur aut. quia peccatū incipit eis dñari. De domesticis aut dom
mus exterioris habet Math. x. ubi dicit dñs om̄ibus fidelibus
eccl̄ie actiuis & p̄templatiuis. Nō est discipulus sup magistrū
neq; seruus sup dñm suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magi
ster eius. & seruo sicut dñs eius. Si patrēfamilias beelzebub ap
pellauerit supple mēbra dyaboli & iniqui hom̄es: quāto ma
gis domesticos eius. hoc est actiuos & cōtemplatiuos in eadē
domo eccl̄ie secū manentes. non ergo timeatis eos: & ad Gala.
vi. Dum tēpus habemus opemur bonū ad om̄es. maxime au
tem ad domesticos fidei. & illi sunt actiui & p̄templatiui

C De domesticis aut domus inferioris habet. Regū. xvi
q̄ cuz fugeret Dauid Absolon filiū suū q̄ apparuit Siba puer
Miphiboseh. & obtulit Dauid duos asinos. qui onerati erant
ducentis panibus. & centū alligaturis vīe palle. & centū mas
sis palatarū. & duob⁹ utrib⁹ vini. Et dixit Dauid. quid sibi uo
lunt hec. Rōditq; Siba. Dñe mī rex Asini domestici regis ut se
deant. & panes & palate ad uescendū pueris tuis. Siba interp̄
tatur indigens patre. & significat penitentē qui cognoscit se in
digere patre cum filio prodigo Luce. xv. Miphiboseh autem
interp̄tatur os ignominie. & significat cupiscentiā carnis cui
ante seruierat Siba. sed mō redit ad Dauid. hoc est ad christum
qui fugit filiū infidelē. hoc est christianū eicientē euz de regno
pprio. hoc est ab anima. Offert aut Siba Dauid christo in ob
sequiū. ducētos panes. hoc est refectionē p̄fectam decalogi im
pletā in duobus p̄ceptis charitatis. et offert etiā sibi centū alli
gaturas vīe palle. Vīa aut palle est christus passus et homo q̄
p̄fectus est etiam in passionibus christi. dicens q̄ sibi absit glo
riari nisi in cruce dñi nostri iesu christi p̄ quē sibi mūdus cruci
fixus est et ipse mūdo. ad Gala. vi. Et offert nihilominus duos
utres vini. hoc est duplex vinū spūale. sc̄z p̄punctionis et deuo
tionis. et centū palatarū massas. Palate sunt ficus que inter ta
bular quasdā que pale uocant sunt p̄p̄resse. et significant p̄fē
ctam cōmp̄ressionē om̄is dulcedinis peccatoris p̄ opera penitē
tie. quā offert etiam penitēs christo quādo iam abiicit a se oīa

S Secundus

cuius mūdi & peccatorum oblectamenta. & hoc etiā reficitur christus in penitentibus suis. fert autē duos asinos. hoc est nutritiuam & generatiuā virtutes. que dicuntur asini. quia sicut asini sunt stolidi & stulti aīalia & prona ad gulā & luxuriā. ita ille due virtutes prae ceteris corrupte sunt ad delectatiōes corporales in cibo & coitu. sed offerunt domesticis regis. hoc est christi ut sedeant. quia christus habitat in corpore nostro. & domestici eius sunt castitas & abstinētia que sedēt super illas duas vires ut milites regentes in bonis omnes animales motus. De hoc etiam potest intelligi quod dicitur. prima ad Thimo. v. Si quis suorum & maxime domesticorum curam nō habet: fides negauit & est infideli deterior. Serui hominis sunt virtutes & vires quas habet in seipso. & p̄cipue curam debet gerere abstinētie & castitatis ne pereant in se. quia aliter factis negat fidem & est deterior infideli. quia sibi nequam est. ergo nulli bonus. Ecclesiastici. xiiij.

D De domesticis autē domus superioris habetur. ad Ephe. ij. Iam nō estis hospites & aduēne. sed estis ciues sanctorum & domestici dei. hoc est verissimū etiam de sanctis per rem vel spem iam habitantibus in domo dei. In celo sunt enim qui in mūdo sunt hospites in anima. quia hic non habent patriam. & aduēne in corpore. quia illud de paradiso in mūdum est eieciū. S; spe quidam & re alij sunt ciues sanctorum in regno & domestici dei secum habitantes in domo in qua mansiones multe sunt. Iohannis. xiiij.

E Sequitur de duplicibus vestibus quibus domestici isti vestiuntur. Assignemus igitur unicuique domestico duplicia. Et sic cū sint quattuor domus & octo domestici: sedecim fient indumenta. Sunt igitur duplicia quibus induuntur domestici domus interioris. & rō quidem induitur lumine veritatis diuine & scientia p̄uersationis mūdane. habens scientiam p̄tra niuem & lumen diuine veritatis contra frigus niuis. Sic enim necessarium est. quia contingit quandoque aliquem ledi a frigore niuis. etiā cum ab ipa niue nō tangitur. De vestimento autem luminis habes in psal. Confessionem laudis sancte & decorem sancte veritatis induisti. amictus lumine sicut vestimento. De veste autē scientie p̄uersationis mūdane dicitur Sapient. xvij. cap. q; in veste poderis quā habebat totus erat pictus orbis terrarum & parentum magnalia. hoc est Aaron. In omī enim virtute cordis nostri omnis terrarum orbis pictus est velut in scientia. quia

Lamech Caplm xii.

oportet scire bona & mala & indifferentia. & oportet scire magna exempla parentum. vt scdm omnia rectificentur opera nostra. Hoc idem est quod habetur in psal. Abissus eius sicut vestimentum amictus eius super montes stabunt aque. Abissus em est profunditas intellectus in sciētia. Montes aut sunt alti sensus scripture super quos stant aque doctrine.

F Alius aute; domesticus eiusdem domus etiam vestitur duplicibus. scz voluntas scz charitate ptra frigus niuis. & obedientia contra niuem. Charitas autem significatur per tunicam inconsutilem. Obedientia vero p discoloria quibus dominus se dicit vestisse synagogam Ezech. xvi. Quia obedientia discolor est scdm omnia mandata & omnes voluntates domini. Et vestimenta quidem primi domestici. scz rationis. significatur per vestimenta domini transfigurati in monte thabor. Math. xvij. Qui mons interpretatur lumen veniens. de quibus dicitur q facta sunt candida sicut nix. qualia fullo super terrā facere non potest. excedit em ratio in lumine veritatis. & vestitur intellectus plenitudine & sciētie certitudine. Et fullo hic dicitur philosophus vel illi qui student in scientijs secularibus. qui nullo modo talem decoris amictum per studium facere possunt. Vestimenta autem secūdi domestici significantur p vestimenta iacob Gene. xxvij. De quibus dixit Naac. vestatim sensit vestimentorum eius fragrantiam. Ecce inquit odor filij mei sicut odor agri pleni cui benedixit dominus. Charitas em habet omnem agrum virtutis plenum bonitatis fructibus. Et similiter obedientia omnē implet mandatorū agrū floribus & fructibus bonorū operum

G Domestici etiam domus exterioris vestiuntur duplicibus. & illi sunt actiui & ptemplatiui. & domus eorū est ecclesia. Et vestiuntur quidem actiui seruire spiritus contra frigus niuis. Perseuerantia autem contra niuem ipsam. Contemplatiui aut vestimentum habent puritatis contra niues. & alte admiratio nis contra frigus niuis. De vestitu autem feruoris spiritus habetur Iob. xxxvij. Nonne vestimenta tua calida sunt cū perflauerit terram austro. Auster est ventus calidus. & significat calorem sancti spūs qui calefacit vestimentum feruoris spiritus: vt fiat quod dicit apostolus ad Romā. xij. Spiritu feruentibus domino seruientes. De vestimento autē perseuerantie habetur Isa. ix. Vestimentum mixtum sanguine erit in combustionē

Secundus

& cibus ignis. Vestimentum mixtum sanguine est conuersatio non coniuncta perseverantie. que miscetur sanguine peccati. & illa erit in combustionē ignis eterni. & cibus ignis infernalis.

H De veste autem puritatis contemplatiuorum habetur **Gene. xxxv.** Mutate vestimenta vestra. surgite & ascendamus **bethel.** Mutare vestimenta est maiorem puritatem induere ut limpidior sit contemplatio. Surgere autē est oculos intentionis ad superna dirigere. Ascendere autē **bethel.** que interpretat̃ domus dei: est omnia superiora p̃sideratōem penetrare. De veste autē secūda p̃templationis habetur **Canti. iij.** Odor autē vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Illa em̃ admiratio nō est curiositatis. sed deuotionis & iocūditatis. Et ideo odor eius odori thuris comparatur. per quod deuotionis iocūditas consuevit designari. Hec omnia duplicia actiuorum & contēplatiuorum significantur per vestes regine. de qua legitur in **psal.** q̃ assistit regina in vestitu deaurato circūdata varietate.

I Domestici etiā domus inferioris vestiūtur duplicibus. Castitas quidem vestitur uerecūdia & sanctimonia mundicie. Abstinētia vero discretionē & austeritate. Et castitas utitur uerecūdia contra niuem. & sanctimonia contra frigus niuis. Similiter & abstinētia austeritatem habet contra niuem. & discretionem contra frigus niuis. Et de vestimentis castitatis duplicibus simul habetur **Prouerb. vi.** Nūquid potest homo abscondere ignem in sinu suo: & uestimenta illius non ardeant. aut ambulare super prunas & non comburantur plante eius. Sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui non erit innocēs. Ignis in sinu est luxurie calor i corde. de qua dicit **Iob. xxxi.** q̃ ignis est usq; ad perditionem deuorans. Vestimenta autē que comburūtur sunt uerecūdia & sanctimonia castitatis. Plante autem sunt affectus qui etiam immūdantur igne luxurie. Est autem quidam ignis ardens in castitatis vestibus non cōburens. sed illuminans non consumens sed purificans & inflammans. & ille est ignis amoris dei & diuinitatis. ut uidit **Moy.** ses in rubo qui ardebat & non comburebatur. **Exod. iij.** Et resputauit hanc visionem magnā ad quam deniq; iussu dei nudi pedibus ob reuerentiā erat accedendum. eo q̃ locus ille terra sancta est. quia talis viror castitatis perfecte in corpore & anima perseverans quādo est cum amore dei & humilitate locum cordis sanctum dei habet habitaculū: & in terra corporis moralis sanctitatem ducit angelicam.

Lamech Caplm xij.

R De vestibus autē abstinentie intelligitur illud quod lo-
gatur de vestitu Iohānis baptiste. Math. iij. q̄ vestimentuz eius
erat de pilis camelorū. Per qd̄ intelligit austeritas & zona pel-
licea circa lumbos eius. per quod intelligitur discretio. quia si-
cut zona restringit vestes defluentes. sic discretio ad modū &
mensuram & decentiam reducit inepta & inordinata. hoc idē
potest intelligi p̄ vestitum Helye

L Sequitur de duplicibus quibus vestiunt illi qui sunt in
domo superiori. Sunt autē illi angeli & homines: & homines.
quidem vestientur duplici stola scilicet corporis & anime. Et
stola anime contra frigus niuis. & stola corporis contra ni-
uem. Similiter angeli duplicem habent virtutem. scz admini-
strationem. & virtutem assistricem: vt dicūt sancti. Et primam
habent p̄ra niuem: & secundam p̄ra frigus niuis. Duplicia au-
tem hominū significantur per vestitum Ioseph de carcere edu-
ctum: & totoderūt eum ac veste mutata obtulerunt regi. Gene.
xli. Carcer em̄ est mūdus. Tonsio autē significat abrasionē mor-
talitatis huius per gloriam corporis. Mutatio autē vestis signi-
ficat q̄ fides mutatur in visionem apertam. spes in compre-
hensionem eternā. & desideriū charitatis in dilectōem p̄pletā

M Vestis autē angelorum significatur Apocal. primo. vbi
Iohannes vidit angelum similem filio hominis vestitum po-
dere & precinctū ad māmillas zona aurea. Vbi per auream zo-
nam significatur ligamen quo per virtutem assistricē colligā-
tur deo. Et per vestimentum poderis significatur ministerium
quod exhibent circa nos. Et ideo Daniel dicit q̄ milia milium
ministrabāt ei. & decies centena milia assisteāt ei. Dan. vii.

A Caplm. xiiij. § primus

Em Stragulatam vestem fecit sibi. byssus &
purpura indumentum eius

Epygrāma huius versus est terciadecima littera he-
breorum. que interpretatur viscera. Et alludit sentē-
tie versus. eo q̄ stragulata uestis coloratur de visceribus & san-
guine cuiusdam piscis. Sic etiam huius mulieris vestis colora-
tur de sanguine christi qui est piscis assus. quem discipuli post
passionem ad littus maris inuenerunt super prunas cum fauo
mellis diuinitatis eius. Iohan. vltimo. Vnde habetur Isa. lxiiij.

Et querūt angeli a domino. quare rubrum est indumentū tuū & uestimenta tua sicut calcantium in torculari. Et respondet. Torcular calcaui solus: & de gentibus nō est vir mecum. Torcular em̄ passionis solus calcaui exprimens per obedientiam patris sanguinem v̄ue corporis sui: in qua lauit stolam suam & pallium humanitatis sue. vt habetur. Gene. xlix. Et sic pater qualiter concordat epygrāma versui.

B Sequitur. stragulata uestē &c. In quo duo notatur scilicet quid sit uestis stragulata. & postea qd byssus & purpura. quibus etiaꝫ induitur. Stragulata uestis duobus modis cōsuevit exponi. Glosa em̄ dicit q̄ uestis stragulata est uestis firmiter cōtexta & diuerso colore colorata. In legibus autem consuevit dici uestis apta ad subsistendum. Et scdm̄ hoc notandum circa primam partem versus q̄ duplex est uestis stragulata: & q̄ tribus modis fit illa. Scdm̄ primum em̄ sensum uestis stragulata est passio domini nostri Iesu christi contexta firmiter. quia nihil omnium que oportebat fieri ad salutem nostrā est obmissum. Picturata autem & colorata. quia habet sputa clauos lanceam spinas flagella probra & conuicia verborum irrisiones colaphos alapas. & tandem crucem: preter famem & sitim. lassitudines viarum: asperitates uestium & stratus. que per continuos trigintatres annos est expertus. Et hec uestis significatur per tunicam polimitam. id est picturatam quam fecit patriarcha Iacob filio suo Ioseph. sicut habetur Gene. xxxvij. qua nudauerunt eum fratres sui & tinxerunt in sanguine hedi. & miserunt ad patrem per aliquem qui diceret. hanc inuenimus tunicam: vide vtrum tunica filij tui sit an non. quāz eum cognouisset pater ait. tunica filij mei est: fera pessima deuorauit filium meum: bestia comedit Ioseph. Tunica est corpus passum. Denudatio est expoliatio corporis per mortem. non q̄ a deitate fuerit separatum. sed quia diuisus fuit in triduo ab anima. Polimita autem est hec tunica. quia omnes fluctus passionis transierunt super ipsam. vt prius dictum est. Sputa: clauus: lancea: fel: mirra: acetur: & absynthiū in gustum & huiusmodi: & mittebant ad patrem celestem dicendo q̄ blasphemaret se dicendo esse filium dei. Iohānis. x. Huiusmodi em̄ verbis & verbis quasi ipso facto tunicam humanitatis ponebant in conspectu patris vt videret si tunica filij sui esset. pater vero videns in ea uestigia fere pessime inuidie scilicet. hec em̄ vnguibus & dentibus lacerauerat tunicam in dorso capite manibus per

Mem Caplin xiiij.

ribus & latere. Statim agnouit illam tunicam esse filij sui. faciens etiam elementa super eum lachrymari. Math. xxvij. Sol em obscuratus est & lumen nō dedit. luna nō dedit splendore suum. petre scisse sunt monumenta aperta: & in templo velut scissum. Hec igitur est stragulata siue polimita vestis huius fortissime mulieris habentis in ea uestem redemptionis & solacij in exhibitione tanti amoris q̄ vir suus eam secum vna veste vestire dignatur.

C Dicitur iterum stragulata vestis apta ad substernendum & scdm hunc sensum vestis est mortalitas vite huius: que substernitur nobis ad humiliationis sessionem. ut descendamus de alto superbie super eam. Hec autem mortalitas est in pena & uerecundia natiuitatis. que describitur Sapient. viij. Quid cogit agulatur homo in sanguine hominis & delectamento somnij conuenientis: & mutatur in organa corporalia & perfectionem corporis scdm quantitatem debitam decem mensium tempore & natus de utero cadit in terram. & primam uocem emittit plorans: & accipit communem aerem in spiraculum. nemo quippe ex regibus aliud habuit nascendi initium. Est etiam in pena & uerecundia vite que uerificatur per experimentum famis & sitis & frigoris & caloris & infirmitatis & sanitatis & debilitatis: preter turpia que non est fas dicere. Est etiam in pena & miseria mortis & ignorantia quando mors ueniat. sero an media nocte an gallicantu an mane. Hec autem uestis significatur. quarto Regū. viij. ubi legitur q̄ Azahel tulit stragulum et infudit aquam: & expandit super faciem regis Syrie. quando mortuus est: & ipse regnauit pro eo. In quo significatur q̄ filij huius seculi sint Azahel. qui interpretatur videns deum. q̄ scz quotidie vident opera dei in humiliatione superbie vnus super alium expandit sudarium morticiniū: & infundēs aquā refrigerij mortalitatis q̄ diu p̄t. & cū vnus regnū syrie. q̄ sublimis interpretatur. tenet post alium.

D Sequitur qualiter hanc uestē fecit sibi. Fecit autē ut dictum est tripliciter. scz texendo. incidendo. & consuendo. qualiter em nec dictū est supra. Texēdo per cogitationes. eo q̄ omnes christi passiones: & omnes proprie mortalitatis deiectiones continue & quotidie versat & reuerlat in corde suo. Et q̄ hoc sit texere. pater per oppositum. quia dominus reprehendit sic per cogitationes iniqua tractantes consilia. Sicut dicit Isā. xix

.S. Primus et secundus

Confundentur qui operantur linum. hoc est materiam dealbationis & telarum huius mundi: plectentes & texentes subtilia. Et iterum **Isaie. xxx. Ve filij desertores** ut faceretis consilium & nō ex me & ordiremini telam & nō p̄ filiū meū ut adderetis peccatum super peccatum.

E Incidit autem forficibus sapientie. qui habet duos cultros contra se venientes. Autoritatez sc̄z scripture. & rōnem intelligentie. que duo p̄nectūtur clauo fidei

F Conluit autem acutissima timore dei. quia timor domini omnia perforat & compūgit. filum vero connectens est longissima & firmissima compaginatio meritorum. & hec factura significatur primo **Regū. ij.** vbi legitur q̄ tunicam parua faciebat anna mater **Samuelis** filio suo: quam afferebat statutis diebus ascendens cum viro suo ut immolaret hostiaz solemnem & redderet uota sua. Anna em̄ gratia interpretatur & significat mulierem sortem. & filius eius spiritus salutis est cui facit his tribus modis tunicam. quia tribus vicibus ascendeant statutis diebus in hierusalem: scilicet pascha penthecoste & in zenopheya. & per illa tria tempora significatur triplex suere stragulate tunice. dicitur autem parua propter humilitatem. **Sacrificia** autem sunt oblatiōes laudis. & vota sunt desideria eternorum que offerūtur domino in hierusalem. hoc est visione pacis

A S Secundus

A Equitur. **(Bissus & purpura indumentum eius).** In hoc notatur duplex indumentum huius mulieris. sc̄z iustificatio sanctorum: & decor regalis. vt dicitur in **Apocalipsi.** **Bissum** em̄ sunt iustificationes sanctorum. & dicitur q̄ datum est sponse agni ut operiat se bisso. **Apocalip. xxi.** Est autē bissus genus lini candidissimi quod crescit in egypto. **Egyptus** vero significat mundum. in quo oriuntur quo ad meritum iustificationes sanctorum

B De purpura autem: q̄ indumentum regale sit. habetur **Cantico. vii.** Come capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus. Vnde dicitur in legibus. q̄ purpura vestis tincta est muricis sanguine. & est piscis crescens in conchis quibusdā

Nun Caplm xliij.

marinis. cuius vsus non conceditur nisi principi & cui pmise rit princeps. vnde patz q purpura regale est insigniū. Sunt aut nostri regis signa tria que in mūdum proci dūt. scz castitas vir ginalis. & passio pro iusticia & fide. & doctrina veritatis. Et in his tribus mulier vestitur purpura. quia scilz virgo docens & predicans veritatem euangelij & patiens pro fide. Hec omnia accipiūt in paulo & Iohāne baptista. vterq istorum hec tria habuit in seipso. Vnde cantatur de Iohāne baptista. Serta ter denis alios coronā. aucta crementis duplicata quosdaz trino centeno cumulata fructu te sacer ornant.

N Caplm. xliij § primus

Nobilis in portis vir eius quando sede rit cum senatoribus terre

Nun interpretaī vnicus vel sempiternus. & alludit versui. qd vir ei⁹ est sibi vnicus & sempitern⁹. vnicus quia sicut legitur de Iudith. xv. Castitatem amauit. & post virum suū alterum non admisit. seruās sibi fidem tho ri. Non sicut illa samaritana mulier. de qua dicit dominus Iohānis. iij. q. quinq viros habuit. & tūc quem habuit cum do minus ad eam loqueretur. nō erat suus vir. Sempiternus etiā est sibi quia immortalis. vnde non est sicut illa mulier septem⁹ uira quam obiecerunt pharizei & saducei domino. cuius in resurrectione deberet esse vxor. Math. xxij. Hec em̄ habet vniciū & sempiternū. qui est dux pubertatis & adolescentie sue. quem cum amauerit casta est. cum tetigerit munda & cum acceperit pmanet virgo incōtaminata. & sic est ei vnicus & sempiternus

B Sequitur. Nobilis in portis &c. Hic quattuor sunt nota. scz nobilitas viri. & ubi nobilis quia in portis. & quando nobilis. quia quādo sederit. & cū quibus vel coraz quibus nobilis. quia qñ sederit cū senatoribus terre Circa primū nota q quadruplex est huius viri nobilitas. scz

Nobilitas { Nature
Sapientie
Virtutis
Efficacie

Nobilitatē habz in natura dei filius. & regine virginis matris vñ. cū nobile dicat illud qd in natura attingit alta principia

S Primus

patet q̄ filius dei habet nobilitatē nature. De hoc sensu nobilitatis habet **Hiere. xxxix.** Omnes nobiles iuda rex Babilonis occidit gladio. Ibi em̄ intelligit de his qui ex altis parētibus erāt p̄geniti. De christo aut̄ quo ad sensum. & si non quo ad uerba intelligit illud **Isa. xi.** Et egrediet̄ virga de radice yesse. & flos de radice ei⁹ ascēdet. & regesct sup̄ eū spūs dñi. spūs sapie & intellect⁹ & c. Yesse em̄ interpretat̄ incēdiū. & signat patres dñi. qui ex incēdio amoris genitū de se et p̄substantialē sibi filiū p̄misit et uoluit egredi ad nos in mundū. & dicit bis de radice ut notet duplex p̄cipiū christi. vnū scdm̄ diuinā generationē. & alterū scdm̄ humanā. dignitatē aut̄ gratie in hoc notat quia spūs ritus in omnibus donis requiescit sup̄ eum.

C De nobilitate at̄ sapiētie quo ad litterā habet **Deutero. primo.** Tuli de tribub⁹ uestris sapiētes & nobiles. & constitui eos principes tribunos & centuriones & quinquagenarios ac decanos qui docerent uos singula. Hac nobilitate etiam nobilis est christus. quia sicut habetur **Lu. ij.** Iesus p̄ficiēbat sapiētia et etate & grā apud deū & hoies. & ap̄ls dicit q̄ in ipso fuerūt oēs thesauri sapiētie & scie absconditi. **Colossen. ij.** & s̄c̄r̄ **Hiere. xxxi.** q̄ nouū faciet dñs sup̄ terrā. semina circūdabit virū. hoc ē ut dicit glo. p̄fectū in grā & sapiētia ex die p̄ceptus eius.

D De nobilitate aut̄ virtutis scdm̄ lram̄ habet **Isa. iij.** Tu multuabis puer p̄tra senē. & ignobilis p̄tra nobilē suscitabitur. Puer dicit̄ hīc mulier iuuenis. senex aut̄ a canicie mētis. dicitur nobilis amore virtutis. et p̄cipue christus p̄tra quē suscitatur ignobilis. q̄a nemo est p̄tra eū nisi qui ignobiliter uiuit.

E De nobilitate efficacit̄ sciendū q̄ christ⁹ dicit̄ nobilē. q̄a nobiles suos oēs facit. quia facit eos reges et sacerdotes. sicut dī cū sancti dese in **Apocal.** Et hoc significat̄ in exaltatione **Saul pri. Re. ix.** quē eleuauit de abiecta familia. **Cis** cuz q̄reret azinas et p̄ exaltatōem **Dauid** cū custodiret oues. et p̄ exaltatōem **Mardochei** iudei cuz esset alienigena. et per hec oīa intelligit̄ illud p̄s. Suscitās de puluere egenū & de stercore erigens pauperē. ut sedeat cū principib⁹. i. angelis. cū principib⁹ p̄p̄li sui. hoc ē beator. et illud **Anne pri. Re. ij.** Suscitans de puluere egenū et de stercore erigēs pauperē. ut sedeat cū p̄cipib⁹ et soliū ḡse teneat.

F Sequit̄. vbi nobilis quia in portis. Et nota q̄ iudicibus p̄ceptū fuit ut sederēt in porta. et ibi exerceerēt iudiciū. Sunt at̄ duodecim porte hierl̄m celestis. ut legī **Ezech. vlti.** et sunt tres ad aquilonē in quib⁹ christus nobilis est p̄ efficaciam. quia nobilē facit mulierē stas in portis illis. Est aut̄ porta rubē vna. porta

Nun Capitulum xiiii.

Iuda vna. porta leui vna Rubē interpretat visio cuius portā apē
ruit quis. qñ sollicitē aspiciat malū ut fugiat. ab aquilone quip
pe pandit omē malū sup vniuersos habitatores terre. Iere. pri.
vñ oēs tres porte respiciūt ad vias inferni que sunt peccata.

G Postq̄ sollicitē autē peccata aspexerit qs. restat ut sedeat
in porta scda. scz iuda q̄ interpretat p̄sentes uel glorificās. quia da
re debz grām deo de liberatōe & p̄siteri pure p̄ctm suū. Sicut p̄
cepit Iosue ipsi achor qui furat⁹ fuerat regulā aureā & palliū
cocciniū & ducētos siclos argēti. Iosue. vii. c. Regula autē signat
dignitatē hui⁹ mūdi q̄ fulget in auro & regit hoīem scdm uas
nitatē suā. Palliū cocciniū est vita carnis & sanguinis in luxu
epulaz & luxurie. Ducēti autēz sicli significāt diuitias hui⁹
mundi. a quibus ueniunt omnia peccata.

H Qñ autē aliquis pure est p̄fessus. adhuc restat ut p̄ opa sa
tisfactōis quottidie crescat & augeatur in virtute p̄tra p̄ctm. &
ideo sedendū ē in terciā porta q̄ est leui. q̄ interpretatur auctus.

I Sunt iterum ad plagā orientālē porte tres. porta Ioseph
vna. porta Beniamyn vna. porta Dan vna. Oriēs est natiuitas
nostra ad quā tres porte debēt aperiri. Primo em̄ p̄siderandū ē
ut ex carcere peccati originalis. q̄ mēbra n̄ra clausa tenent. edu
camur a Pharaone. hoc est a deo. & exaltemur p̄ grām sacramē
torū in mūdo. scz p̄ baptisum & p̄firmatiōem & eucharistiā &
vñctionē extremā. & sic sedem⁹ in porta Ioseph. q̄ interpretat acc
crescēs. & in egypto creuit mō dicto. Vñ ps. Humiliauerūt in
p̄pedib⁹ pedes ei⁹ ferrū p̄trāsh̄t aiām eius donec ueniret uerbū
ei⁹. Eloquiū dñi inflāmauit eū & misit rex & soluit eū. princeps
p̄p̄orū & dimisit eum. Cōstituit eum dñm domus sue & priu
cipē ois possessiōis sue. Cōpedes autē dicuntur carcer. & ferrū dici
tur asp̄itas carceris in q̄ tyrānus & languor nature nos detinet
et nō soluemur nisi mittat rex p̄ sacramētalē grāz & soluat nos
et princeps p̄p̄orū christ⁹ p̄ virtutē grē sue nos dimittat. & hoc
ē eloquiū dei qd nos charitate inflāmat. & tūc etiā p̄cipes i re
gno suo p̄stituit. ut intremus in gaudiū domini n̄ri & p̄stua
mur sup omia bona eius. & habeamus ea ad nutum.

K Cū autē nos sedere fecerit christus in hac porta q̄ttidie se
dendū est etiā in scda q̄ est porta Beniamyn. q̄ interpretat fili⁹ de
xtre & ei⁹ mater in p̄tu mortua ē. Mater ac n̄ra scdm scz genera
tiōnē hāc cethea est. & p̄ n̄r amorreus. ut dicit Ezech. xvi. & si
gnāt dyabolū et p̄cupiscētiā. et hec m̄r mori debz in generatōe
sp̄uali. et debemus p̄ bonū vitam effici filij doloris et ire.

L Dein ducit nos xp̄s ad portā terciā orientālē q̄ ē porta Dan
q̄ interpretat iudiciū. ut. p̄siderem⁹ oī tpe hūilitatē & miserā n̄re
natē. ne supbiam⁹ s; n̄ altū sapiētes tēcam⁹ & p̄sentiam⁹ hūilib⁹.

S Primus

M Sunt autē iterū porte tres ad meridiē. porta Symeō vna porta yfachar vna. porta zabulon vna. Meridies ē regio lumis eterni. qđ oriť sup nos in grā dei. **P**rimo at̄ aperim⁹ portā Symeon q̄ interpretat̄ auditus. & sedem⁹ in ea qñ sollicitē auscultamus si hodie uocē dñi audierim⁹ ut nō obdurem⁹ corda nra. s; nō inuacuū grām dei recipiamus. sicut dicit ps Audiā quid **N** Deū ducit nos ad portā scđam pla (loq̄ in me dñs &c. ge meridionalis. q̄ est porta yfachar. q̄ interpretat̄ merces. in spe eternoꝝ bonoꝝ. q̄ spes expectat mercedē q̄ pmissa ē Abrahe Gen. xv. cū dictū ē ei. Ego ero merces tua magna nimis. & qđ petiť Eccl. xxxvi. Da mercedē sustinētib⁹ te ut pphete tui fides **O** Postea sedet vir iste cū sedere nos facit in por (les inueniāt ta terciā meridionali q̄ ē porta zabulō. q̄ interpretat̄ habitaculū fortitudis qñ facit nos habitare firmiter secū & pseueratet. ut si m⁹ de illis qb⁹ dicit Vos estis q̄ pmā. me. in tēpta. meis. & ego dispo. uo. sicut dispo. mihi p̄ me. reg. ut eda. & bi. su. mē. me. i reg. me. & si sathanas experat ut cribret uos sicut triticiū ut pni oꝝ fiam⁹. tñ orat p nobis ut nō deficiat fides nra. Luce. xxij. **P** Tandē etiā sunt porte tres ex pte occidentis. porta Gad vna. porta Aser vna. porta neptalim vna. Occidētalī plaga est mors nra. in q̄ tripl̄r sedere. nos facit christ⁹ **P**rimo q̄ laborare debem⁹ ut secura sit p̄scia in morte. q̄ dicit ps. Bt̄s q̄ nō p̄sum de. cū loquet̄ inimicis suis in porta. hoc est mortis. Et sic apit nobis porta Gad. q̄ interpretat̄ felicitas. q̄ hec est summa felicitas hui⁹ vite. securū scz cē in morte ut cantem⁹ in morte. vbi est mors victoria tua. vbi ē mors stimul⁹ tu⁹. Osee. xij. Stimul⁹ em mortis pctm̄ est. qđ felicē & securū in morte p̄ p̄sciam nō sit **Q** Et sequit̄ porta scđa Aser. q̄ interpretat̄ bt̄s. q̄ mulat statū p mortē bt̄itudinē scđoꝝ p̄iūgemur. sequētib⁹ nos opib⁹ nris. sicut dicit̄ Apocal. xij. Bt̄i mortui q̄ in dño moriunt̄ am modo iā dicit̄ sp̄. ut reg. a labo. opera em illoꝝ sequunt̄ illos. **R** Tercio & ultio sedet in porta neptalim. q̄ interpretat̄ latitudo mea. eo q̄ p mortē ē trāsitus ab angusto speculi ad latitudinē sp̄. & ab angusto desiderij huius ad caminū dilatarōnis cordis in igne amoris qñ p̄iūgemur seraphin i toto ardore. & cherubin in plena scia. & thronis in p̄fecta getis trāquillitate **S** Sequit̄ qñ sit nobilis. s. qñ sederit. Nota q̄tuor ordines erūt in iudicio. qđā em sedebūt iudicātes. & qđā stabūt iudicādi. & hoꝝ qđā saluabūt & iudicabūt. & qđā nō iudicabunt. & tñ p̄denabunt **D**icam⁹ ergo q̄ quidā sedebūt ut principes. cū quibus sedet vir mulieris huius. scz christus. & sedere facit. De sedētib⁹ Math. xix. In regeneratōe cū sederit fili⁹ hoīs in sede

Ann Caplm xliij

maiestatis sue. sedebitis et uos sup sedes duodecim iudicantes
 duodecim trib⁹ isrl. Per duodecim at. ut di. glo. signat vniuer
 sitas pfectoꝝ. p sedes aut iudiciaria prās quā cū dño habebūt.
S3 de his q iudicabūt et saluabunt Math. xxv. dicit Venite bñ
 dicti prīs mei possidete patū regnū a pstitutōne mūdi. esuriui
 em & dedistis mihi māducare. sitiui & dedistis mihi bibere &c
De iudicādis at & pdenādis ibidē. **I**te maledicti in ignē eternū
 esuriui em & non dedistis mihi māducare. Et de nō iudicandis
 et pdenandis habet in euā. **I**o. iij. qui non credit iā iudicatus ē.
Ex his p3 q dñs mulierē fortē tanq̃ dilectā sibi p sortē regni cō
 uiuificat scdm ap̃m & cōsedere sibi facit in sede iudicij. Et hoc
 significat. iij. Regū. ij. ubi legit q **B**ersabee uenit ad regē Salo
 monē ut loq̃retur pro adonia. & surrexit rex in occursum eius
 adorauitq; eā & sedit sup tronū suū. pōsitusq; est thronus ma
 tri regis. q̃ sedit ad dexterā ei⁹. **H**ec em mulier m̃r est christi. &
 soror & vxor p diuersis affectib⁹ quib⁹ christo iungit. s. p̃ci
 piēs ip̃m in spū salutis. & ut secūdata ab ipso in operib⁹ gr̃e
 et ut coheres regni celestis. primo mō ē mater. scdo uxor. & ter
 cio soror. **I**ngrediū aut in die iudicij ut loq̃tur p adonia. i. ut in
 tercedat p p̃ctōre. ut deī ei uxor **A**bysaac q̃ signat charitatē sed
 ille supbus inuasor regis nō mereī grām. & ideo occidit & mu
 lier fortis honorat in p̃fessu dextre **S**alomonis. i. regis. q̃ cū pa
 ce sua & suorū trāquillitate. oīa dijudicat. adorat etiā. i. salutat
 matrē in signo pacis & vite eterne. quia pstituit a dextris & p̃
 fert uerbū pacis ad ip̃m. qñ dicit. uenite bñdicti &c. Math. xxv
Et ponit ei thronus ut sedeat iudex cū ipso. & ita p3 qñ sedet q̃
 tunc est nobilis vir huius mulieris fortis

T Sequit cū quib⁹ sedeat ei⁹ nobilis vir. q̃a cū senatorib⁹
 terre. **E**st at triplex terra. **Q**uā gerim⁹. et quā terim⁹. et quā q̃rim⁹
 mus. **T**erra quā gerimus corpus nostrū est. de q̃ dicit. **B**eati mi
 tes qñ ipsi possidebūt terrā. Math. v. quia māfuetudo reddit
 nobis i possessionē **E**t in ps. Māfueti at hereditabūt terrā **T**erra
 aut quā terim⁹. terra ē huius mūdi. de q̃ dicit **G**ene. pri. **T**erra
 erat inanis et uacua. **I**nauis qñtū ad declinatōē a bono. uacua
 aut qñtū ad inclinatōem in malū **V**p̃ inanis q̃ ad grām. uacua
 aut qñtū ad opus. et in **I**ob. ix. **T**erra data ē in man⁹ impij. vul
 tū iudicium eius operit. **I**pse scz impius dyabolus operit. **T**er
 ra aut quā q̃rimus. terra uiuentiū est. de qua dicit in ps. **C**redo
 uidere bona dñi in terra uiuentiū. et **I**sa. lviij. **S**ustollā te super
 altitudinē terre. et cibabo te hereditate **I**acob patris tui. **I**n oīm
 bus his terris cum senatoribus sedet christus

I Primus

V In terra em̄ quā gerimus sedet inter senatores. sc̄z consci-
entia & rōem. quorū iudicio cūcta in nobis decernunt. & de
his senatoribus dicitur in *Isa. primo*. Restituaꝝ iudices tuos ut
fuerunt prius & cōsiliarios tuos sicut antiquitus. Iudices em̄
siue senatores. qui sc̄z ex senij maturitate. ius & auctoritateꝝ ha-
bent iudicij. ut dictum est. in nobis sunt cōscientia & ratio. cō-
scientia iudicans de occultis. & ratio iudicans de apertis & fa-
ciendis. Illi inquā iudices quādoq; corrumpunt ut iudiciū
dissimulet & hos deus christus noster iudex ueritatis in medio
sedens sapientissimus inter tres restituit. ut fuerūt prius anteq̃
peccato corrumperent. quādo facit hominē sc̄dm uerum iudi-
cium de se p̄ cōfessionē iudicare. & non excusare excusatiōes in
peccatis. & declinare in v̄ba malicie. Cōsiliarij autē sunt cogita-
tiones nostre que mō corrupte sunt. cōsulant p̄modū & dilati-
onem penitentie p̄pter presumptiōem longioris vite. Sed chri-
stus uerbū dei iudex cōpagū & medullarū cordis restituit quā-
do facit cogitare que iusta sunt. ut que sursum sunt sapiant. et
non que sup̄ terram *Colossen. iij.*

X Terra autē quā terimus habet senatores antiquos a quib̄
egredit̄ iudiciū puerum. sc̄z superbiā & libidinē que pue-
riunt in omni peccato. De quib⁹ dicit̄ *Isa. iij.* Dñs ad iudiciū
ueniet cū senatorib⁹ populi sui. & hoc sc̄dm litteralē expositio-
nem intelligit̄. quia ueniet ad iudiciū p̄ra senatores ut cōdem-
net eos. eo q̃ depasti sunt vineā dñi. id est fidelē populū. Vnde
in medio hor̄z sedet ut iudicet iudiciū. & hoc optime signat̄ in
Daniel. xij. ca. ubi legit̄ q̃ duo iniqui iudices erant constituti
de quibus dixerat dñs. q̃ egressa est iniquitas a senioribus iu-
dicibus. & illi cōcupierunt *Susannā* que interpretat̄ gaudiū
gratie. quā semp querūt infamare & viciare sup̄biā & libido iu-
dices terre. sed *Daniel* significat christū qui cōuincit eos ut la-
pidarent̄. id est duris increpationibus perimerent̄

Y Senatores autē terre uiuentiū sunt duo. sc̄z angeli & ho-
mines. cum quib⁹ sedebit christus in iudicio ut nobilior omi-
bus. & nobilitās oēs. ut supra dictū est. Et de hoc habet̄ pri. ad
Chor. vi. An nescitis quia sancti de hoc mundo iudicabunt.
et si in uobis. id ē a uobis. iudicabit hic mūdus. indigni estis q̃
de minimis iudicetis. hoc est indignū est uobis q̃ de tempora-
libus istis iudiciū inter uos sit.

Samech Capitulum xv.

A Capitulum xv. § primus

Amech Syndonē fecit ⁊ vendidit ⁊ cingulum tradidit chananeo.

I Samech interpretat̃ adiutoriū u^l erectio. & alludit̃ sentētie uersus. quia p negotiatōem adiuuat se mulier & erigit. Est aut̃ triplex erectio. scz spei que erigit a desperatione peccati. & penitētie que erigit a depl̃sione peccati. & cōtemplatōis que erigit oculū ab infimis ad sup̃na. De p̃ma erectioe habet̃ Iob. v. Ponit humiles in sublimē. & merentes erigit sospitare. Et s̃itr̃ intelligit̃ hoc qđ habet̃ Actū. ix. ubi legit̃ qđ quedā discipula noīe thabita. que interpretata dicit̃ dorcas. hec erat plena operibus bonis. & infra. mortua est. quā uocatus a sanctis petrusq; resuscitās dañsq; illi manū erexit eam. & sanctis ac uiduis assignauit uiuā. que em̃ plena operibus bonis fuit & elemosynis. nō potuit esse mortua p peccatū. s; mortua fuit debilitate spei. quā Petrus. i. cognitō dei. resuscitat. & uisio Petro. hoc est cognitōe habita de misericordia dei resedit ad uitā. & datur illi manus. hoc est fiducia meritorū. & erigit ad spem. & assignat uiuā in spe. sicut uiuit in opere.

B De secūda erectōe intelligit̃ erectio filie Abrahe quā intrauerat sathanas decē & octo annis. & soluit eā & erexit christus in die sabbati Lu. xiiij. Filia Abrahe est anima de fide informata quā aduersarius salutis humani generis incuruat p peccatū. p annos. hoc est circuitus viciōrum decem & octo. quia p transgressionē decalogi & p̃temptū beatitudinū que sunt octo enumerate a dño Math. v. Et erigit eā filius dei p grām in die sabbati. hoc est qñ festū & cessationē seruilii operis. hoc est peccator agit dño. & Lu. primo. ubi dicit̃. Exexit cornu salutis nobis in domo Dauid pueri sui.

C De tertia erectōe habet̃ Iob. xl. Circūda tibi decorē & in sublimē erigere. & esto gloriosus. et speciosis induere uestibus. Per qđ intelligunt̃ quattuor q̃ debz habere p̃tēplatiuus Primū est decor virtutū. Secundū erectio intellectus in diuinā. Tertiū gl̃ia faciei q̃ illuminat̃. sicut splēdida facta ē facies Moysi Exo. xxxiiij. Quartū est speciositas puerlatōis. q̃ circūdat ip̃m sicut uestimentū. & hec est expositio epigrāmat̃is huius l̃re samech.

D Sequit̃ de uersu. Syndonē fecit et uendidit &c. Est autē duplex negotiatio huius mulieris in uersu isto. scz in syndone

Primus

et in cingulo. Circa primā notant duo. scz quid sit syndonis facta, et q̄liter uendit. Dicit aut̄ glo. q̄ syndonis ē p̄anus subtilis cōtextus de bisso. Inueniunt aut̄ in sacra scriptura q̄tuor modis syndones. hoc est ad q̄druplicē usum. scz syndones obediētie p̄fecte. & syndones mūdane innocētie & castitatis & syndones elemosyne & syndones doctrine euāgelice uel p̄dicatōnis uerbi dei. & oēs istas syndones facit mulier & uēdit Syndones obediētie sunt syndones Sāpsonis. de quib⁹ legi⁹ Iudicū. xiiij. q̄ abstulit. xxx. syndones uiris ascolonitis quos interfecit & dedit soluētibus p̄blema istud. De comedente exiuit cibus. & de forti egressa est dulcedo. Ascolon interpretat̄ ignis infamis. & significat eos qui habēt ignē p̄cupiscentie. qua trāsgrediunt̄ mādata dei. & p̄cipue in auaricia pecunie hui⁹ mūdi. & hos interfecit Sampson. q̄ interpretat̄ sol fortis. hoc est christus. pena eterna. & syndones. xxx. hoc est decorē obediētie decalogi in fide trinitatis aufert eis. & dat sodalib⁹ suis soluētib⁹ p̄ impletionē problema. i. enigma. hoc est uolūtatis sue signum. in cōsilijs & mādatīs. Hoc aut̄ ē enigma. de comedēte. hoc est leone deuorante. exiuit cibus. & de forti. hoc est leone. egressa est dulcedo mellis. leo aut̄ dyabolus est. qui circuit ut leo. scdm̄ dicta Petri. rugiens et querens quē deuoret. prima. Pe. v. quē interficit christus in membris. et exit ab eo cibus. quia tēptamina sua cooperant̄ in bonū et refectionē anime. et egredit̄ dulcedo uite spiritalis de fortitudine eius. quia experti fortitudinē dyaboli maxime efficiuntur spirituales

E Syndoneis aut̄ mūdicie castitatis est syndonis mulierū delicatarum. quia delicate mulieres sunt uirgines caste et uidue et piugate. solū christū admittētes. et de hoc habet Ilare. iij. ubi dicit̄. q̄ dñs p̄pter peccata pp̄li a mulieribus uult auferre syndones mūdicie. sicut dicit̄ in alia p̄phetia Osee. iij. Nō uisita bo sup̄ filias uestras cum fuerint fornicate

F Syndonis aut̄ misericordie et elemosyne est syndonis in qua Ioseph inuoluit totū corpus iesu Math. xxvij. Hoc est oīa membra eius dū qd̄ cuilibet ex minimis fecit sibi fecisse. Math. xxv

G Syndonis aut̄ predicationis uerbi dei est syndonis Iohannis. quia quia amictus fuit sup̄ nudo. cu⁹ p̄sequerent̄ eū hostes christi de fide. relicta syndone nudus p̄fugit Marci. xiiij. ca. quia p̄dicator qui quasi p̄ interula inter syndonē et nudū non utitur bona uita. etiam si quādoq̄ christū annunciat. p̄p̄e persequutionis fugit et etiam uerbo contradicit

Samerh Caplm xv

H Sequit de uenditōe, scz q̄liter facit & uendit. Facit aut̄ q̄
druplr. & līr uēdit q̄ttuor modis Syndonē obediētie facit ob
tpando mādatīs & p̄silijs diuinis insup̄ omī humane creature
p̄pter deū. sicut p̄cipit Petr⁹ pri. **Pe. ij.** & sicut dicit ap̄ls **Ro. xij.**
Omī aīa potestati⁹ sublimioribus subdita sit. **Et Hebre. vlti.**
Obedite p̄positis uestris & subiaccete illis. ipsi em̄ pugilant q̄si
rōem reddituri p̄ aiabus uestris. **Vendit aut̄ p̄ obligatiōem ad**
precepta. & per uotū ad p̄silia. vñ precipi in lege. **Reddes dño**
uota tua **Deute. xxij.** & in **p̄s.** Reddā dño uota mea q̄ distinx
runt labia mea. & **Aug⁹.** q̄ uouere est uolūtatis. reddere aut̄ ne
cessitatis &c. **Ite3 in p̄s.** Vouete & reddite dño deo uestro oēs q̄
in circuitu eius affertis munera. **De obligatiōe aut̄ ad mādata**
habet in oībus p̄ceptis **Exo. xx.** & **Isa. viij.** **L**iga testimoniū. si
gna legē in discipulis meis. liga p̄ obligatiōem. & signa. id ē cō
signa & confirma eam p̄ uotum.

I Syndonē em̄ etiā mūdiciē & castitatis facit p̄ custodiā car
nis & corpis. sicut dicit **Iob. xxxi.** **P**epigi fedus cū oculis meis
ut ne cogitarē quidē de uirgine. de uirgine dicit. quia illud ge
nus femine magis p̄sueuit incedere ad p̄cupiscentiā. sciuit em̄
q̄ postea diu dixit dñs **Mathei. v.** **Q**ui uiderit mulierē ad p̄cu
piscendū eam iam mechatus est in corde suo eā. **Hanc aut̄ syn**
donē uendit per promissiōē tricesimī & sexagesimī & centesimī.
fructus. sicut dicit dñs in euāgelio **Mathei. xij. c.** q̄ semen
q̄d cecidit in terrā bonā facit fructū. aliud tricesimū. aliud sexa
gesimū. aliud uero centesimū. **Terra bona est corpus & cor mū**
dum. semen aut̄ est uerbū castitatis q̄d fructificat in matrimo
nio tricesimū. & in uiuis sexagesimū. & in uirginibus centes
imū fructum

K Syndonē aut̄ elemosyne facit p̄ misericordiā & misera
riones in omēs indigētes. sicut dicit dñs **Osee. vi.** **M**isericordiā
uolo & nō sacrificiū. & scientiā dei plus q̄ holocaustū **Vendit**
aut̄ hāc syndonē ostēsiōe incertitudinis diuitiarū & p̄missiōe
centuple mercedis. sicut dicit ap̄ls priā ad **Thimo. vi.** **D**iuiti⁹
huius seculi p̄cipe. nō in sublimē sapere nec sperare in incerto
diuitiarū. **Et Iaco. v.** **A**gite nūc diuites. plorate vlulātes in mi
serijs uestris. que adueniēt uobis. diuitie uestre putrefacte sunt
et uestimēta uestra a tineis comesta sunt. aurū & argentū uestrū
eruginauit. & erugo corꝝ in testimoniū uobis erit. & māduca
bitis carnes uestras sicut ignis

L Syndonē aut̄ predicatōis uerbi dei facit quilibz exhor

S **Primus**

tando ad mores: annūciando fidem: arguēdo malos. increpan-
do duos: obsecrando reuerendos: instruendo indoctos. sicut
dicit apostolus secūda ad Thimo. iij. **Argue.** obsecra: increpa
in omni patientia & doctrina. erit em̄ tempus cum sanam do-
ctrinā non sustinebūt. sed ad sua desideria coaceruabūt sibi ma-
gistros prurientes auribus: & a veritate quidem auditu: auer-
tent. ad fabulas autē pueritentur. **Hoc tēpus** heu modo est. quia
scdm̄ desideria peccati audiūt questuarios p̄dicatores. qui cen-
tum dicrum indulgentiam falso mendacio cōmutant obolo
vno: & a veritate predicationis penitentie auertūt auditum. &
ad nugas questuarius: qui occasione temporalis lucris an-
nūciant nō christum: sed fabulas falsas & hereses. cuꝫ & illi iam
passim predicent qui nunq̄ litteras nouerūt: taceo etiā de fa-
cris litteris quas scire omnes predicatoris verbī dei tenentur.
vt dicit Aug⁹. super epistolam Iacobi. **Quia** ergo aliud q̄ ve-
ritatem: falsam em̄ indulgētiā annūciant: nō dubiū quin ana-
thematizati sint. etsi non ab episcopis quorū litteras ad confu-
sionem eorum & damnationem circūferūt: & maiorem auto-
ritatem q̄ predicatoris veritatis accipiūt. tamen sunt nequam
anathematizati a sancto apostolo. qui sic dicit in epistola ad
Galla. primo. **Sed** licet nos aut angelus de celo euangelizet vo-
bis: preterq̄ quod euāgelizauimus vobis. anathema sit. **Et cō-**
firmat sententiā iterum dicendo. **Sicut** p̄diximus & nūc iteruꝫ
dico. si quis vobis euāgelizauerit preter id qđ accepistis: ana-
thema sit. **Hec** autē transgrediendo materiam dicta sunt ad cō-
fusionem & p̄futatōem illorum. **Redeamus** igitur. ostendentes
qualiter syndonem illam vendit mulier. **Isti** em̄ nō syndonem
sed potius commissuram panni veteris immūdicij deceptio-
nis sue exhibent

M **Vendit** autē syndonem verbī dei persuasu vite & mira-
culorum. hec em̄ duo tetigit dominus **Marci. xvi.** quando di-
xit signa eos qui crediderint hec sequentur: in nomine meo de-
monia ejicient. linguis loquentur nouis: serpentes tollent: & si
mortiferum quid biberint nō eis nocebit. super egros manus
imponēt & bene habebūt. **Et** tāgit quinq; in quibus p̄siderat
vera syndonis verbī dei ab emptore scilz **Primū** q̄ in nomine
domini demonia ejicient. id est peccatores pueritent. quidam
em̄ non faciūt hoc in nomine domini. sed in māmona: qui est
deus diuitiarum. qui propter pecuniam iustificāt impiū pro
muneribus. **Isaie. v.** **Sicut** moderni plebani & archidiaconi &

Samech Caplm xii.

episcopi & questuarij eorum. & scdm voces domini sathanas non potest sathanam ejcere. quia in seipsum non diuisus est. **Marci. iij.** sed concordat sathanas cum sathana. non in bonum sed in malum. vt scilicet si pastor sit auarus & ouis iniqua remansens in peccato

N Secundum est qd linguis nouis debent loqui. Noua lingua est spūs sancti lingua. sicut dicit apłus a **Roma. ix.** Veritatē dico in christo Iesu. nō mentior. quia mendaciū nō est in christo Iesu. **Iob. xiiij.** Nūquid indiget dominus vestro mendacio vt pro illo loquamini dolos. Mendacium vero est lingua antiqua dyaboli qua loquutus est ad **Adam.** Vnde dñs in euangelio **Iohan. viij.** Dyabolus est mendax & pater eius. hoc est mendacij & ab initio in veritate nō stetit. vnde patet qd lingua antiqua est lingua mendacij. vnde cum loquitur mendaciū exprijs loquitur dyabolus

O Tercium est qd serpentes debent tollere. nō subditis virus serpentis in sinu ponere. sed tollere. quia dicit **Iob. xxvi.** qd obstricente manu eius educus est coluber tortuosus. sed isti pñs scio vnde sunt. de disciplina em christi nō sunt qui cōfessiones audientes subditis virus auaricie & qd turpius est luxurie. quia mulierculas in cōfessione polluunt & polluūtur ab eis. Vnde sicut dixi. virus serpentis in sinu subditorum effundit ab ore serpentis sine dubio qui in cordibus eorū nidū sibi stabile construxit. vnde virus necis in multos effundat

P Quartum est qd si mortiferum quid biberint. per auditum in cōfessione non eos nocebit. sed isti ecōtra omnem nequiciam quam auditu percipiūt student statim etiā in seipsis experiri. vnde nō est genus hominū tot & tam multiplicibus irretitū criminibus vt clerici. & hoc ideo. quia discūt mala omnium & p cupiscentiā experiuntur omnia

Q Quintum est qd super egros in peccatis manū sacramentorum imponūt & bene habebūt. & notum est quidem qd sacramenta nos mūdare per dei gratiā possunt. quia in illis operatur deus & non homo. vnde sacramenta eque bona sunt a bono & malo. licet non eque deuote ministrentur & suscipiantur. sed tñ hoc qd possunt faciūt. in sacramentis em imitantur **Iezī puerum Helizei.** quarto **Regū. v.** in ordinibus symonem **Actū. viij.** in administratione iasonem. secūdo **Machabe. iij.** in cupiscentia filios **Heli sacerdotis.** qui erant filij **Belial** & nequam abstrahentes homines a sacrificio dei

S Secundus

M S Secūdus

Equitur qualiter cingulum tradit cananeo. Est autē octu-
plex cingulus huius mulieris fortis. Et est primus cingu-
lus iusticie. Secūdus aut cingulus fidelitatis. Tercius humilita-
tis. Quartus mortalitatis. Quintus tribulationis. Sextus mū-
dicie cordis & corporis. Septimus est ministerij. Octauus & vl-
timus glorie dignitatis. De primo habetur Eccli xlv. circūcin-
xit eum zona iusticie & induit eum stola glorie. De primo au-
tem & secūdo habetur simul Isa. xi. Erit iusticia cingulū lūbo-
rum eius & fides cinctoriū renū eius. id est fidelitatis

B De tercio aut id est cingulo humilitatis habetur Job. xij
Baltheū regū dissoluit & precingit fune renes eorū. Et Isa. xxij.
Vocabit dominus ad fletum & planctū & caluiciū & ad cin-
gulum sacci. ad fletum pro peccatis. ad planctum pro ingratu-
tudine & penis inferni. ad caluiciū. id est ad rasionem pilorū in
oblatione vanitatis & supfluitatis. & ad cingulum sacci in hu-
militate satisfactionis

C De quarto aut. hoc est cingulo mortalitatis siue morti-
ficationis carnis Math. iij. Ipse Iohānes. qui interpretatur in quo
est gratia: habebat vestimentum de pilis camelorū & zonā
pelliceam circa lumbos eius. Et quarto Regum primo. Helias
erat homo pilosus & zona pellicea accinctus renib⁹. zona em
pellicea de pelle fit mortui animalis. & significat carnis morti-
ficationem Vnde etiā dominus Ade & vxori sue deiecit de pa-
radiso. fecit tunicas pelliceas vt ostenderet eis ppriā mortali-
tem ne amplius supbirent. Gene. iij.

D De quinto autem hoc est cingulo tribulatiōis. Job. xix.
Saltem nunc intelligite quia deus non equo iudicio afflixerit
me. & flagellis suis me cinxerit. Et dicitur nō equū iudiciū du-
pliciter. Iudiciū em est exequutio iusticie. Et hoc potest esse
equū duobus modis. scz scdm proportionem meriti. & scdm
proportionem vtilitatis que inde elicitur. scdm proportiōem
meriti non fuit equū iudiciū. de quo iudicat⁹ est Job. & in illo
sensu obiecit hoc amicis suis qui accusabant eum de crimine
aliquo. eo q̄ deus nō puniret nisi peccatores supponentes in
hoc falsum. quia discipulis querētibus de ceco nato. quis pec-
casset ipse cecus scz vel parentes eius vt cecus nasceret. Iohā. ix.
Respondit dominus neq; hic peccauit neq; parētes ei⁹. s; cecus

Samech Caplm xii.

natus est vt manifestarentur opera. supple miraculorum dei in illo. scdm proportiōem vero vtilitatis: que elicitur de iudicio: semp est iudiciū dei equū. Tamen intelligendū qd licet dei iudiciū quādoq; pcedatur esse in aliquo modo non equū. in nullo tamen sensu debet dici iniquū. quia iniquū sonat corruptionem vicij quā nō sonat non equū. Hoc idem significatur Iohan. vltimo. vbi dominus loquitur ad Petrum. cuz esses iunior cingebss te & ambulabas vbi uolebas. cum autē senueris extends manus tuas & alius te cinget & ducet quo tu nō vis hoc antē dixit significās qua morte clarificaturus esset deum vnde cinctio ista est cingulo psequutōis facta quā non voluit Petrus volūtate nature. vt dicit Aug⁹. in glosa ibidem

E De sexto autem cingulo hoc est cingulo mundicie siue continentie cordis & corporis. Luce. xij. Sint lumbi vestri precincti: & lucerne ardentes in manibus vestris. Vbi dicit Gregorius in glo. qd lumbos precingimus cum carnis luxuriā per cōtinentiam coartamus. Et in Apoca. primo. Iohannes vidit angelum qui loquebatur sibi. precinctum ad māmillas zona aurea: vt notetur decor castitatis etiā ad cor pertinere. ne sit sicut virgo fatua non habens oleum in vase cordis. sed tm̄ nō torem lampadis in castitate corporis. Math. xxv. & ne sit sicut ficus fatua. Luce. xij. exhibens dulcedinem cōtinentie in cortice corporis & nō in fructu interne castitatis in corde

F De septimo autē cingulo: scilz ministerij dicit ipse dominus in euangelio. Luce. xij. Precinget se filius dei: scilz in regno patris sui: & facient illos discūbere. & transiens ministrabit illis. Et de hoc supra in verbo illo. Accinxit fortitudine lumbos suos. plura dicta sunt.

G De vltimo autē scilz cingulo glorie habetur Exo. xxviii. qd pcepit dñs qd fieret cingulus siue balteus in honorē & gloriā am pontificis de quattuor preciosis coloribus. scz purpura iā cincto: cocco bis tincto: & bisso retorta. Et significat quattuor de quibus in patria gaudebimus. purpura em̄ est gloria redēptiōis. lacinctus autē qd celestē hz colorē est gloria glorificatōis nostre in aia & corpore in die resurrectionis. qd tūc in toto colorē celī habebimus. Coccus autē bis tinctus: qd hz rubēū colorē significat ardorē dilectōis quē habebim⁹ in ei⁹ diuinitate. vt. s. ardor ille tingat nos rubore quēadmodū seraphim: qd totus ardens dicit⁹. Bissus autē significat candorē sapientie in nobis qd est candor & emanatio qdā virtutis dei sincera. vt dicit Sapi. viij.

¶ Secundus

H Sequitur cui tradidit hos cingulos. & dicitur quod chananeus
 Est autem triplex chananeus, scilicet maledictus dolosus & benedictus
 De chananeo maledicto habetur Gen. ix. Maledictus Chanaan
 puer. seruus seruorum erit fratribus suis. filij enim isti chananei sunt
 maledicti. & maledictio eorum est propter irrisionem quam irrisit Cham
 pater Chanaan patrem suum Noe. unde additi sunt seruituti. In-
 terpretatur autem chananeus negotiator. & signat chananeus ma-
 ledictus negotiatores maledictos. sicut illos qui sunt etiam nego-
 tiatio dyaboli ut usurarii thelonearii publicani questuarij sy-
 moniaci negotiatores & fures & homines qui patrem suum derident
 eo quod nuda vident pudibunda parentis. pater autem eorum hic mun-
 dus est cuius vident uerenda quando imitantur uerecundiora que
 potius in se & in alijs operire deberent. & ideo quia non faciunt
 hoc ab ipso mundo maledictioni subduntur. quia orbis terrarum
 id est mundus pugnabit contra insensatos Sapient. v. & erunt ser-
 ui seruorum. quia seruis christi obsequuntur etiam si non uelint. quia
 dum etiam persequuntur per sunt & non habent libertatem quam illi expe-
 riuntur qui christo seruiunt. quia seruire deo regnare est

I Chananeus autem dolosus est negotiator qui se occupauit
 mercibus licitis. sed tamen in contractu emptionis & uenditionis
 dolose circūuenit proximum suum & decipit. & de illo habetur
 Olee. xij. cap. Chanaan statera dolosa in manibus suis. contra
 quos dicit dominus per Salomonem Proverb. xi. quod abominatio est do-
 mino pondus & pondus. & statera & statera. & precepit dominus quod
 non essent diuersa pondera nec diuersi sextarii & homines. Deu. xxv

K Chananeus autem benedictus est negotiator animarum & ma-
 xime negotiator anime sue. de quo habetur Math. xv. quod cum
 egressus iesus secederet in pres tyri & sydonis. Et ecce mulier
 chananea a finibus illis clamauit dicens ad eum. Domine miserere
 mei fili David. filia mea male uexatur a demonio. & cum do-
 minus diceret ei quod non esset bonum sumere panem filiorum & mit-
 tere canibus. ait. etiam domine. nam & canelli edunt de micis que ca-
 dunt de mensa dominorum suorum. ait illi O mulier magna est fides
 tua. fiat tibi sicut uis. Egressus iesus. est egressus eius a pre-
 se mundi. in quo egressu secessit non desistendo a gloria pa-
 tris. sed semetipsum exinanauit formam serui accipiens Philipp. ij.
 in similitudinem hominum factus est. & habitu inuentus ut homo Se-
 cessit autem in pres tyri. que interpretatur angustia. quia non omnem
 uel totam angustiam assumpsit. sed pres quasdam. que scilicet in eo non
 generabant indecentiam & contrarietatem gratie. qua plenus erat

Samech Capitulum .xv.

Iohan. primo. nec nobis impediabant. sed implebant salutem non em leprā. non ignorantia. non huiusmodi assumpsit angustias. sed famem sitim peregrinatione. lassitudinem frigus mortem. & huiusmodi assumendo. in partes tyri. hoc est angustie secessit paulominus minoratus ab angelis propter passionem mortis

L Secessit autē etiam in partes sydonis que interpretatur uenatio. quia nō omnia huius mūdi temporalia uenatus est. quia cum ad regnū uenaretur. id est quereretur ipse se abscondit. Io hā. vi. sed animas uenabat. Et ecce mulier que mulier propter fluxa desideria. que quondam habuerat. dicebat a sinibus illis egressa. hoc est a sinib⁹ tyri et sydonis. que sunt etiā ipse partes angustie huius mūdi & ptes uenatōis tpaliū in quib⁹ dudū arata fuerat. reliquit & in partē angustie & uenatiōis dñi secessit occurrēs in imo dño ut magis cū ipso cōcordaret & querulās quia filia sua. hoc est aia sua. male p peccata & tentationes a demonio uexaret. & cum filius dei ad ostensionem fidei mulieris eā canē appellaret. ipsa pfirmās sententiā dñi ex recognitiōe p prie iniquitatis dixit. etiā dñe. quasi diceret Saluū sit in oibus uerbū dñi mei. quia canis ego sum & filia mea. Nam ita est. amen etiā cattelli edunt de micis salutis que cadunt de mēsa domini. hoc est apostolorū. & sic psequuta est salute. & laudē a dño ppter fidem & humilitatē. unde soli isti inter chaneos tradit cingulus fidei & humilitatis & uerbi dei. & sic de alijs. & patet p expositiōem qualiter emit cingulū oratione & puerfione. quia exiuit de sinibus angustie & uenationis temporalium. in quibus fuerat. & fide et humilitate cōsequuta est salutē a domino. Et hec dicta de tercio sufficiant

A Capitulum .xvi. § primus

H Fortitudo & decor indumentum eius. & ridebit in die nouissimo
Ayn interpretat fons uel oculus Est aut duplex fons ad quē mulier hec puerit oculos. scz fons sapientie. ad quē puerit oculū ptemplationis. Vñ Eccl. pri. Fons sapientie uerbū patris in excelsis. et iste ē fons qui in die natiuitatis ascēdebat de terra irrigans vniuersam supficiē paradisi. hoc est ecclesie. sicut legi Gen. ij. et in Ecclesiastico. xxij. Dixi rigabo ortus plantationū et inebriabo partus mei fructū Ortus plātationū

S Primus

est ecclesia in qua sunt herbe virentium virtutum et animarum. que in qua aie sunt fructus ptus ecclesie. ut sup in primo vsu dictum est

B Est etiam fons vite in q figit oculus fruitois. Et de hoc habet in ps. Dne apud te est fons vite. et in lumine tuo videbim⁹ lumen. et scdm hunc sensum est epigrama in uersum sequentem in quo continetur. et de decore eterne fortitudinis et visu diei nouissimi quando scz oculus in lumine videbit lumē. & vitam bibet in fonte vite & inebriabit ab ubertate domus dei & torre te uoluptatis diuine potabitur

C Sequitur fortitudo & decor &c. In hoc uersu consideranda sunt duo. scz qualiter mulier fortis fortitudine & decore induitur. & quid sit ea ridere in nouissimo. Circa primum notanda sunt tria. Primum quid sit indumentum fortitudinis. & qd indumentum decoris fortitudinis. & qliter induit quidocq utrūq. Circa primum notanda sunt tria. scz scdm que actum mulier uestiat a fortitudine. & scdm quas ipsius fortitudinis spes. & tercio qliter aptent in uestimentum. Nota igit q scdm huius mundi sapientes. actus fortitudinis est in aliqua determinata materia. et scdm exclusionē duarū maliciarū in materia illa. Est igit materia fortitudinis aduersitas siue passio illata ab extrinseco siue etiā causata ab intrinsecis. sicut ab infortunio & febre & conuicijs & psequutionibus & illatione uerborū & sustinentia mortis. & hmoi. & in his passionib⁹ fortitudo moderatrix ē animi ut timeat timēda. et nō timeat nō timēda. et audeat audēda. & nō audeat nō audēda. hec oia facit grā boni. et ppter virtutes et ppter deū precipue. unde dicit Tullius. Fortitudo est cōsiderata piculorū susceptio & laborū ppressio. & Ecclesiasticus. xvi. cap. laudat Iosue dicēs Fortis in bello iesu naue successor Moy si in prophetis. et apłus scribens ad Hebrēos. xi. Sancti p fide vicerunt regna opati sunt iusticiā adepti sunt repromissiones Et sequitur q fortes facti sunt in bello. Est ergo ppria materia fortitudinis bellū passionū que inferunt homini. ut nō succubat animus in aduersis. Actus autē medius est inter duas malicias. scz audaciam et timorem.

D Considera ergo q triplex est audacia mala quaz exclusit fortitudo per hoc q timet timēda. Quedam enim est audacia prouocatiua dei. de qua habetur Iob. xv. cap. Cucurrit contra deum erecto collo. et pingui ceruice roboratus est Et hec fuit audacia Sennacherib. Iste. xxxvi. cap. Quis est ex omnibus dijs terrarū qui eruerit terram suam de manu mea ut

Nyn Caplm xvi.

eruat dominus hierusalē de manu mea. **E**recto collo. id est sup
ba mente cōtra deum cucurrit. quādo sic fortitudinē dei blas
phemauit. & pingui ceruice. hoc est p̄temptu in eo nimis gros
sato. quādo etiam dixit q̄ nō possit liberare. **E**t tales quidē in
ueniunt nostri tēporis homines qui quādo cōtra deum faciūt
opprimēdo pauperes. p̄tra deum blasphemāt dicētes. q̄ deus
benefaciet cū ipsis. dūmodo possint facere cum hominibus. ac
si dicant deum nō timemus. nec p̄pter ip̄m quicq̄ dimittē?

E Est etiam audacia p̄sumentiu. & illi nimis audent cōtra
iusticiā p̄sumentes de misericordia. **C**ōtra quos dicī pri. **R**egū
ij. **S**i peccauerit vir in virum placari ei potest deus. si autem in
deū peccauerit vir. quis orabit pro eo. **E**t **S**usanna in fine **D**a
nielis. melius est mihi absq̄ opere incidere in manus hominu
q̄ peccare in p̄spectu dñi. **E**t ap̄s ad **H**ebre. x. **I**rritā quis faciēs
legem **M**oyli sine vlla miseratione duobus aut tribus testibus
mori. q̄tomagis putatis deteriora mereri supplicia. qui filiu
dei p̄culcauerit. & sanguinē testamēti pollutū dixerit in q̄ san
ctificatus est. & spiritui gratie p̄tumeliā fecerit. & ibidē. **H**orrē
dum est incidere in manus dei viuentis

F Tercia est audacia tentantiū deū. de qua dicī in **p̄s**. **T**en
tauerūt deū in cordibus suis & testimonia eius nō custodierūt.
Item. male loquuti sunt de deo & dixerunt. nunquid poterit
deus parare mēfaz in deserto. **H**ec em̄ fuit audacia q̄ uoluerūt
experiri an deus esset in medio eorū. ita ut p̄ ipsis uellet miracu
la facere. **H**as tres audacias excludit honesta fortitudo p̄ actu
quē habet. qui est timere timēda. quia ista timenda sunt

G Sed habet aliū actū. qui est nō timere nō timēda. ut deū
est. siue audere audenda. **E**t per hunc excludit triplicē timorem.
sc̄z mundanū. humanū. & timorē pusillanimitatis. **Q**uartum
autē sc̄z naturalē non excludit sed ligat ne abducatur ratiōem. **T**i
mor mūdānus est quo quis timet periculū p̄pter amissionem
suarū rerum. vnde timet separari a rebus hui⁹ mūdi. sicut timuit
ille iuuenis qui custodiuerat mādata ab adolescentia sua. & cū
audiret a dño q̄ vnū sibi deesset ad perfectionem. sc̄z q̄ iret &
uenderet om̄ia que haberet & sequeretur christū. & abiit tristis. eo
q̄ esset habēs multas possessiones. **L**u. xviij. & in **p̄s**. **T**repida
uerunt timore ubi non fuit timor.

H Timor autē humanus est quādo aliquis nimis timet pel
li sue. cum etiā sc̄dm dyaboli testimoniū. pellē pro pelle & cum
ita que habet homo debeat dare pro anima **I**ob. ij. **C**ōtra quos

¶ Primus

iterū dominus dicit, Nolite timere eos qui occidūt corpus & postea nō habent quid faciant, ostendā aut vobis quē timeatis, timete eum qui postq occidit corpus aīam etiā potest mittere in gehēnam. **Math. x.** & **Luce. xij.** & ad **Hebre. ij.** Propter timorē mortis p totā vitam obnoxij erant seruituti.

I Pusillanimitatis aut timor est illius qui timet vmbra & nō veritatem, qui scz ita meticulosus est q ad quodlibz parvū etiā timet, de quo habetur **Iob. xv.** Sonitus terroris semp in auribus illius, & cum pax sit ille semp insidias suspicatur. **Nō** credit q reueri possit de tenebris ad lucem circūspectans vndiqz gladium, cū se mouerit ad querendū panē, nouit q paratus sit in manu eius tenebrarū dies, hoc est quādo etiā p aliqua opera bona querit panē, id est refectōnem vite, nouit, id est pro certo habet, cū tamen nō sit verū, q in manu eius; hoc est in ope suo sit dies tenebrarū, id est peccati, & hoc facit debilitas animi & pscientie. **Cōtra** qd dicitur **Isa. xxxv.** Cōfortate manus dissolutas & genua debilia roborate, dicite, pusillanimes pfortamini & nolite timere, ecce deus vester vltōem adducet retributionis, deus ipse veniet & saluabit nos

K Timor autē naturalis est qn aliquis p naturā abhorret periculū, sed tñ ptra deū; nō queret illud euadere, sicut timuit dñs in passione qn dixit **Mathei. xxvi.** Tristis est aīa mea vsq ad mortē. **Et** idē, q cepit tristari & mestus esse, & **Petrus** in mari ambulans videns ventū validū vehemēter timuit, **Et Math. viij.** discipuli; cū nauicula opiretur fluctibus & **Iesus** dormiret; timuerūt & clamauerunt dicentes, dñe salua nos perimus.

Iste autē timor cū sic tangit naturā vt nō abducat rōnem in timorem malū p passio vocatur, cū aut abducat mentē dicitur passio. **Sic** ergo fortitudo, actibus suis; quibus in medio virtutis ponit aīam excludit audacias quasdā & quosdam timores. **Habet** aut cū actibus suis audacias quasdā & timores qsdam.

L Habet aut audacias tres, quarū vna est intrepiditas confessionis xpī corā principibus huius mūdi. **Secūda** est audacia aggrediendi & sustinendi horribilia ppter deū. **Tercia** & summa est audacia cōmittendi se auxilio dei in his que nec vidit nec audiuit nec p rōnem intellexit, sed tñ fide tenet. **De** prima habetur in euāgelio **Math. x.** Dū steteritis ante reges & pñdes; nolite pmeditari quō aut quid loquamini, dabit enī vobis in illa hora quid loquāmini. **Et Hierēm. xviij.** Ego nō sum turbatus repastorē sequēs; & diē hoīs nō pñderavi. Tu scis q egressum

Ayn Caplin xvi.

est de labijs meis rectū in cōspectu tuo fuit. Et hec fuit audacia aplos & p̄cipue Pauli. De q̄ dixit dñs Actū. ix. q̄ vas electio nis esset sibi vt portaret nomē suū corā regib⁹ & principib⁹ & filiis israel. Hec etiā fuit audacia Matharie in primo Machab. ij qui p̄fessus est bonā p̄fessio nē fidei q̄ est ad salutem dicēs voce magna, hoc ē forti & audaci. Et si oēs obediūt regi Anthiocho vt discedat vnusq̄sq; a seruitute legis patrū suorū & cōsentiat mādatīs eius. ego & filij mei & fratres mei obediemus legi patrū nostrorū. p̄picius sit nobis deus. Nō est nobis vtile relinq̄re legē & iusticias dei. non audiem⁹ verba regis Anthiochi, nec sacrificabimus trāsgrediētes legis nrē mādata: vt eamus altera via. Hac etiā audacia idē Mathatias trucidauit virū sacrificātē ydolis sup aram: & milicē quē Anthiochus miserat

M De audacia: q̄ quis audet sustinere p̄cula p̄pter deū & aggredi ardua: habet Iudicū. v. q̄ sponte obtulistis deo israel aias vestras ad periculū benedicite dño. Et ibidē infra. Cor me um diligit principes israel: q̄ propria volūtate obtulistis vos discrimini bñdicite dño Qui ascenditis sup nitētes asinos & se detis supra in iudicio & ambulatis in via loq̄mini vbi collisi sunt currus & hostiū suffocatus est exercitus: vbi narrent iusticie dñi & clemētia in fortes israel. Martyres sunt ascēdentes sup asinos nitentes. hoc est corpa dño patiēti p̄figurata: & sedet dñs desup subiugādo ea in iudicio q̄ iudicati a tyrānis nutriūt ty rannos ambulātes in via veritatis doctrine & vite. loquētur aut nobis vbi collisi sunt currus. q̄ in audacia nō accedendū a iusticia p̄pter mortē. Currus malicie mūdi collisus est. q̄ cur rus habet duas rotas. scz tyrānidē: & seculi potestātē. Equus aut trahens est ira. Miles infidēs equo: infidelitas. Stimulus est furor. Frenū aut dirigens & frenās equū: leges & decreta mūdāna. Fal castra aut egredientia de curru: eo q̄ de falcatis currib⁹ loquūt: sunt tormēta in martyres emissa. sed ubi etiā suffocatus ē exer citus dyaboli. quia p̄stātia martyriū totū subiugauit exercitū mūdi. Ibi em apparuit & mortui superarent & clemētia in for tes ecclie. vt qd̄ viui nō fecerunt: efficiēt moriētes. Hec fuit au dacia sctōrū septē fratrū machabeorū: q̄ passi sunt p̄ dño. vt le gīt. scdo Macha. vij. p̄ totum. Hec etiā fuit audacia seuerissime matris eorū q̄ sup modū fertur laudabilis & bonorū memoria digna: & masculinū animū seminee cogitatōi ingerēs. perēt tes septē filios sub vni⁹ diei articulo videns bono animo fere bat. p̄pter spem quam in deum habebat.

¶ Primus

N Tercia autē audacia est qua quis audet se committere deo: de qua habet Deutero. xxxiij. Qui dixit patri suo & matri sue nescio vos. & fratribus suis ignoro illos. & nescierunt filios suos. hi custodierūt eloquiū tuū & pactū tuū seruauerunt. q̄a sc̄z impleuerunt hoc qd̄ est in psal. Iacta sup̄ dominū cogitatū tuū & ipse te enutriet. & prema Petri. v. Omnē sollicitudinē vestrā prouincietis in eū. qm̄ ipsi cura est de vobis. Et Aug⁹. Iacta te in deum. q̄a nō est ita crudelis vt se subtrahat & te cadere p̄mitat. Et iste sunt tres audacie q̄s secū sp̄ h̄z actus sūt fortitudinis.

O Sūt etiā tres timores q̄s secū h̄z semp. sc̄z timor initialis filialis. & sponsalis. quartū autē nō secū h̄z sctā fortitudo. sed p̄cedit eā & ille est timor seruilis. Timor autē seruilis est q̄ p̄pter penas eternas amplius q̄ p̄pter deū definit peccare. Vñ dicit Grego. q̄ viuit in eo peccādi volūtas. & seq̄retur opus si speraretur ipunitas. Et de hoc habet in psal. q̄ initiū sapiētie timor dñi. intellectus bonus oib⁹ faciētib⁹ eū. laudatio ei⁹ manet in seculū seculi. & dicit Aug⁹. q̄ est initiū sapiētie timor dñi sicut seta est initiū fili p̄ qd̄ suitur coreū. quia sc̄z fili nō intrat nisi p̄ setā. sed tñ fili nō cū seta est in coreo. Si iter saporem charitatis eternorū inducit timor seruilis. sed tñ nō est cum sapore ipso in corde hoīs. vñ talis timor facit recedere ab actu peccati & nō a volūtate. & ideo de ipso dicit prima Ioh̄. iij. Timor penā habet. p̄fecta autē charitas foras mittit timorē. & Grego. Cū sit iudex timetur q̄ facies iudicis nō amatur. Timor ex timore est nō ex humilitate

P Timor autē initialis cū fortitudine est in inceptōe ipsius Timor em̄ ille nō directe timet penas eternas. eo q̄ h̄z p̄sciam de venia. sed adhuc timet culpā p̄pter periculosum impulsū temptationū. & p̄ p̄sequēs etiā timet penā eternā. sc̄z si admittat culpa. & hic est timor incipientiū in opib⁹ fortitudinis in q̄bus nō qd̄ est p̄ctm̄. sed languet adhuc p̄cti reliquijs ex longa p̄suetudine p̄tractis. Et de hoc timore habet Malach. primo. Si ego dñs vbi est timor meus. & Ec̄es. vltio. Deū time & mada

Q Timor autē filialis est cū for (ta ei⁹ observa hoc cōis hō) titudine p̄fecta quia timor filialis est q̄ timet qd̄ separatiōe; a p̄fe p̄ demeritū exhereditatiōis. & ideo ne tale demeritū admittat timet & reueret patrē sollicitē cauēs ne aliqd̄ tale committat q̄ oculos p̄ris offēdat. & de hoc dicit ps̄. Timor dñi sc̄r̄is p̄ma net i seculū seculi. & Is̄a. xi. Replebit eū sp̄s timoris dñi. sed in xp̄o nō fuit timor nisi q̄tū ad reuerentiā quā patrī exhibebat.

Ayn Caplm xvi.

R Timor aut sponſalis nō attendit peccatū neq; penā. ſed fugit ſeparatōez ab amplexu. & hoc timet p̄cipue ſc; q; qñq; ppter deſidiā amoris ipſius ſponſus amplexū diſſerat vel etiam ſubtrahat. Et de hoc habetur Iſa. xxvi. A timore tuo dñe p̄cepimus & quaſi parturiuim⁹ & peperimus ſpm̄ ſalutis Timor em̄ cauſans p̄ceptū eſt timor ſponſalis. Cū his tribus timoribus eſt fortitudo in hoc videlz q; timet timenda

S Sed adhuc notabile valde eſt q; eſt timor in nobis q; eſt materia virtutis & vicij. vt dicūt philoſophi. & iſte eſt timor q; eſt de quattuor paſſionibus naturalibus. q; ſunt timor. gaudiū ſpēs. & triſticia. De his quedā ſupra loquuti ſumus. hic em̄ timor ſi ordinē eſt materia virtutis. & ſi nō ordinē eſt viciū

A & **S** Secundus

Ullo ſc̄m quos actus fortitudinis mulier veſtiatur. videndum eſt ſc̄m quas partes ipſius ſiue ſpēs paretur indu^{re} mentū. Ponit aut Tullius quattuor partes fortitudinis. ſc; magnificentiā. ſidentia. patientiā. p̄ſeuerantiā. his aut quinq; addite inueniūt a ſacra ſcriptura. ſc; fiducia. p̄ſidentia. longanimitas. p̄fortatio. & p̄ſtancia. Dicit aut Tullius q; magnificentiā eſt magna rerū & excellen^{ti} cū aio ampla quadā & ſplēdida ppoſitōe agitatio atq; adminiſtratio. Et dicitur hic magna res que difficilis eſt valde. Et dicitur excella. eo q; eſt vltra poſſe eleuata. Et dicitur animus ab aioſitate. Et dicitur ampla. eo q; claud^{et} in ſe magnū illud p̄ audaciā bonā. de qua dictū eſt. Et dicitur ſplēdida ppter intentōem finis. quia facit hoc ppter bonum honeſtū & ppter deū. Et dicitur ibi agitatio. ppoſitionis. eo q; agitāt periculū in mente & pponit & ordinat qualiter incipiat & ſinat aggreſſum. & dicit adminiſtratio p̄fecta p opus

B Item dicit Tullius q; ſidentia eſt p̄ quā magnis & honeſtis in rebus multū ipſe animus in ſe fiducia certa cū ſpe collocauit. Magna aut dicitur res. vt prius expoſitū eſt. & honeſtus ſc̄m Tullii dicitur qd. ſua vi nos trahit & ſua dignitate nos allicit. qñ ſc; nō ppter vtilitatē vel delectatōem ſurgit appetitus in aliquid. ſed ppter decorem & bonū & plenū qd eſt in ipſa re. ſicut eſt virtus gratia & hūmōi. Et dicitur fiducia p̄ſidentia victorie in difficili. Vñ etiā patz q; p̄ſidentia & fiducia & p̄fortatio que ſc̄m quaſdā partes fortitudinis dicūtur. poti⁹ ſunt proprietates & dñtie vel p̄ditōes ſidentie. vnde etiam a Tullio nō ponūtur ſed p̄prehendūtur ſub ſidentia.

§ Secundus

C Item dicit Tullius q̄ patientia est honestatis siue utilita-
tis causa rerū arduarū ac difficilium volūtaria ac diuturna p̄p̄e-
sio. Et ex p̄dictis p̄z quid dicat honestū. Vtile autē scdm Tulliū
& scdm Aug⁹. in lib. de doctrina xp̄iana. & in libro de trinitate
est propter qd̄ aliquid expetitur & p̄cipue p̄pter honestū. Di-
citur autē res ardua ab eodē a quo dicitur excelsa. scz quia eleua-
tur vltra posse humanū. Difficile autē est qd̄ distat ab actu & fa-
cere nostro. quia ad illud agendū oportz colligere posse & vir-
tutem. Volūtaria autē dicitur p̄p̄essio. eo q̄ dicit Aug⁹. q̄ ne-
mo inuitus benefacit. etsi qñq̄ bonū est qd̄ facit: debet autē in-
telligi de volūtate que est rōne recta. quia alia non est volūtas
scdm Damascenū nisi illa. & etiā ph̄s dicit q̄ omnis volūtas
in rōne est. Dicitur autē diuturna p̄pter sustententiam vsq̄ in fi-
nem difficultatis. quia nō est fortis qui fortiter incipit. sed qui
subtiliter & fortius p̄greditur: & fortissime p̄summat. & ideo
etiā Tullius p̄ h̄mōi diuturnitatez longanimitatez p̄prehendit
sub patientia. & nō ponit eam partē p̄ se. Sed sacra scriptura q̄
qualibet differentiā & p̄ditōem virtutis ponit pro virtutis spe-
cie: ponit plures q̄ Tullius qui loquitur philosophice & pro-
prie. Itē dicit Tullius q̄ p̄seuerantia est in rōne bene p̄siderata
stabilis & p̄petua p̄mansio. Et dicitur rō bene p̄siderata cogi-
tatio deliberata de bono honesto qd̄ stare debet p̄ opus fortis-
tudinis. Dicitur autē stabilis. eo q̄ nō metuat & trepidat virt⁹
animi. Et p̄petua dicit vsq̄ ad p̄summatōem victorie glorio-
se. Et ideo iterū p̄stantia p̄phenditur p̄ ip̄m sub p̄seuerantia. q̄a
p̄stantia nihil aliud est q̄ virtus animi nō mutās. Cōfortatio
autē p̄phenditur sub specie magnificentie. quia p̄fortatio est q̄
quis se erigit ad excelsa superanda ex spe victorie. Habitis de
finitōibus harū virtutū. p̄sequēter ponēde sunt sanctorū auto-
ritates de actibus ip̄arū in muliere forti. q̄ est fidelis aia

D De magnificencia autē notādū est. q̄ quintuplex est ma-
gnificencia. scz grārum actōis. liberalitatis siue munificētie. po-
testatis. laudis siue glorie. & fortitudinis. De magnificētia gra-
tiarū actiōnū habetur in machabeis. de magnis periculis a deo
liberati magnifice. gratias agimus. vtp̄ta qui aduersus tales
regem dimicauimus. scz regem supbie dyabolū. De quo dicitur
Iob. xli. q̄ ip̄e est rex super vniuersos filios supbie. De ma-
gnificencia autē liberalitatis siue munificētie Exodi. xv. vbi
laudat Moyses deū in donis suis dicens. quis similis tui in for-
tibus deus. quis similis tui magnificus in sanctitate terribilis

Ayn Caplm xvi.

atq; laudabilis & faciens mirabilia. De magnificentia autem potestatis habetur tercio Regum. x. Magnificatus est rex Salomon super omnes reges terre diuitijs & sapientia. & vniuersa terra desiderabat videre vultum Salomonis vt audiret sapientiam illius. Et hec competunt christo viro huius mulieris: qui potestate rex regum est & dominus dominatius, diuitie gratiarum eius in omne creaturam profuse sunt largissime. similiter sapientie eius non est numerus, vniuersa enim terra. hoc est homines desiderant vultum claritatis eius. eo q; omnes appetunt beatitudinem. licet non omnes querant eam vbi est. De eodem & fere idem habetur secundo Paralipp. ix. Magnificatus est Salomon super omnes reges terre pre diuitijs & gloria. omnesq; reges terre desiderabant videre faciem Salomonis vt audirent sapientiam quam dederat deus in corde eius. De magnificentia autem laudis habetur in psal. Eleuata est magnificentia tua super celos. hoc est maiestas extollenda laudis magnifica. Et Eccli. x. Noli despiciere iustum hominem pauperem. & noli magnificare peccatorem & diuitem. Et zacha. xij. Saluabit dominus tabernacula iuda sicut in principio. vt non magnifice glorietur domus David. Et notandum q; magnificentia glorie non differt a magnificentia laudis. quia vt dicit Aug⁹. super epistolam ad Roma. in fine. Gloria nihil aliud est q; clara cum laude de notitia. De magnificentia autem fortitudinis habet Trensorum primo. Abstulit dominus omnes magnificos meos de medio mei. hoc est fortes. Et Isaie. x. In die illa visitabo super fructum magnifici cordis regis Assur. & super gloriam altitudinis oculorum eius. Magnificum enim hic dicitur cor regis assiriorum. eo q; magna audeat inuadere quadam amplitudine animi. vt dictum est supra.

E Confortatio similiter secundum Tullium comprehenditur sub magnificentia. Et est quadruplex. scz verbi. & spiritualis & interne consolationis. & fortitudinis. & confortatio auxilij. que tamen sub confortatione fortitudinis comprehenditur. De confortatione verbi habetur Deutero. iij. vbi loquitur dominus ad Moysen dicens. Precipe Iosue & corrobora eum. atq; conforta. quia ipse precedet populum istum & diuidet eis terram quam visurus es. Et Iob. iij. Vacillantes confirmauerunt sermones tui & genua tua trementia confortasti. De confortatione autem interne consolationis habetur in psal. Panis cor

§ Secundus

hominis confirmat. hoc est confortat. Et **Genē. xvij.** Ponā bircellam panis & confortetur cor vestrum. Panis autem vocatur gratia intrinsecus roborans & confortans. Et **Actū. ix.** Cū accepisset cibum confortatus est Paulus. scilz quando per baptismum gratiam reficientem intrinsecus accepit. De confortatione verò que species est fortitudinis habetur **Iudith. xij. cōfirma.** vel conforta habet alia littera: me deus israel. & respice in hac hora ad opera manuum mearū. vt sicut promissisti hierusalem ciuitatē tuam erigas. & hoc quod credens per te posse fieri cogitaui perficiam. Ita dixit **Iudith** quando euaginato ense stetit ad amputandum caput **Holofernis.** Et secūdo **Regū. secūdo.** Dixit **Dauid** ad viros iabes **Galaad** qui sepelierant **Saul.** Benedixi vos a domino qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro **Saul** & sepelistis eum. & nūc retribuet vobis quidem dominus misericordiam & veritatem. sed & ego reddam gratiam. eo q̄ fecistis verbum istud. Confortentur ergo manus vestre & estote filij fortitudinis. licet enim mortuus sit dominus vester **Saul.** tamen me vnxit domus iuda in regem sibi. De confortatione autē auxilij habet **tercio Regū. ij.** **Salomon** autem sedit super thronum **Dauid** patris sui. & firmatum siue confortatum est regnum eius. & hoc fuit auxilio dei & principum qui adheserūt ei. Et **tercio Regū. iij.** Cōfirmatum est regnū in manu **Salomonis**

F Sequitur de fidentia. sub qua comprehenduntur due. scilz fiducia & confidentia. Et parum differunt iste tres. tamen differunt in aliquo. quia fidentia proprijs innititur viribus. & ex hoc fidentia est posse in actum difficilez. Fiducia autem innititur quantitati difficultatis. & illam credit euincere. Confidentia autē respicit ad auxilium diuinum. & per illud se credit posse superare. De duplici autem fidentia inuenitur in sacra scriptura. scz de fidentia spei. & de fidentia fortitudinis. de prima habetur. secūda ad **Chorin.** primo **Nolo** enim vos ignorare fratres de tribulatione nostra que facta est in asia. quoniam super modum grauati sumus supra virtutem. ita vt etiam tenderet nos viuere. sed ipsi in nobilissimis responsum mortis habuimus. vt non simus fidentes in nobis. sed in deo qui suscitauit mortuos qui de tantis periculis eripuit nos. Inde etiam dicitur diffidentia desperatio de aliquo. sicut habetur ad **Roma.** nos quarto ca. de **Abraham** q̄ in repromissione dei non habuit diffidentia. id est desperatione. sed confortatus est fide

Ayn Capitlm xvi.

dans gloriam deo plenissime sciens. quia quicūq; promissit
deus potens est & facere **Et ad Ephe. ij.** Vos qui uiuificauit subau-
di christus. cum essetis mortui delictis & peccatis uestris in qui-
bus aliquando ambulastis scdm seculum mundi huius. scdm
principem potestatis aeris huius spūs qui nūc operatur in fili-
os dissidentie. **De** fidentia autē fortitudinis habetur **Hebre.**
ij. **Ego** ero fidens in eum. hoc est fidētiā victorie habebō in
fortitudine & robore eius. quia licet dyabolus fortis sit. tamē
christus fortior est per hoc qd est idem cum patre. hoc est per
deitatem

G Fiducia autem est triplex. scz fiducia fidei. fiducia spei.
& fiducia fortitudinis. **Fiducia fidei** est que operatur strennue
propter certitudinem fidei. **Fiducia autē spei** est que cum cer-
titudine expectat bonum eternum propter securitatem libera-
litis diuine. **Fiducia autem fortitudinis** est que strennue in-
surgit in difficile. eo qd credit difficile supare animi virtute vel
robore. **De fiducia fidei** habetur **Actuū. iij.** Erant em discipu-
li dicentes. **Et nunc domine respice in minas eorum.** hoc est p-
sequutorum. & da seruis tuis cum omni fiducia loqui verbis
tuum in eo qd manus tuas. extendas ad sanitates. & signa & p-
digia fieri per nomen sancti filij tui Iesu. **Et similiter Actuum**
xviij. legitur. qd appollo erat potens in scripturis & edoctus vi-
am domini. & seruens spiritu loquebat & docebat diligenter
ea que sunt Iesu. sciens em baptisma Iohannis **Et sequitur.** qd ce-
pit fiducialiter agere in synagoga. id est fideliter ostendit ei cer-
titudinem fidei lue ex constantia doctrine & strennuitate ope-
rum bonorum. **De fiducia autem spei** habetur **Thobie. iij.**
Fiducia magna erit coram summo deo elemosyna omnibus
facientibus eam. Hic em accipitur fiducia pro securitate spei.
que generatur ex elemosyna. quia sicut homo conscius est si-
bi qd liberalis fuit in pauperes. ita sumit sibi quādam securita-
tem ex liberalitate diuina. **Et de spe impiorum** dicitur in **Iob.**
vij. ca. **Non** placebit deo vecordia sua. hoc est hipocrite. &
sicut tela araneorum fiducia eius. **De fiducia vero fortitudi-
nis** habetur in secūdo Paralippo. **xij.** ubi legitur qd zara rex.
ethiopum egressus est contra **Asa** regem Iuda habens secum
decies centenamilia. & currus trecentos. & venit vsq; ad mare
sa. Porro Asa perrexit ei obuiam. & instruxit aciem ad bellum.
in valle saphata qd est iuxta maresa situata. & inuocauit domi-
num deum omnipotentē. & ait. **Domine non est apud te villa**

¶ Secundus

distātia utrū in paucis auxiliis aut in pluribus. adiua nos
dñe deus noster, in te em̄ & in tuo nomine habētes fiduciā ue
nimus cōtra hanc multitudinē, domine deus noster tu es. nō
preualeat homo cōtra te. & sequit̄ Et corruerunt ethiopes usq̃
ad internitiōem, zara interpretat̄ oriens, & significat stellaz que
mane oriebat̄ in luce, sed globos sue lucis in tenebras cōmuta
uit, scz dyabolū qui rex est mauroꝝ siue ethiopum tetroꝝ, scz
peccatoꝝ & infernorum demonū, decies aut̄ centena milia si
gnant infinitos modos tentationum qui secum sunt, sicut cla
mat **David** in **ps.** Domine quid multiplicati sunt qui tribu
lant me, multi insurgunt aduersum me. Multi dicunt aie mee
non est salus ipsi in deo eius. **Asa** autem interpretat̄ sustollens
facturam & significat fortem qui semp̄ facturam dei sustollit
viribus. Hic insuruit aciem cōtra multitudinē demonū in ual
le humilitatis iuxta maresā, que interpretatur amputatio, quia
in primo motu obuiat dyabolo, uocatur autē uallis saphata
que interpretat̄ iudicans eos, quia humilitas semp̄ dñi iudicat
seipsam ne a domino dñi iudicetur. **Orat** autem **Asa**, hoc est mu
lier fortis, sustollens se in cōfortatione domini dicens q̃ in do
mino & in suo nomine habet fiduciā victorie, in pparatiōe di
uini auxiliij nihil reputans paucos aut multos bellatores. **Vn**
de patet q̃ fiducia robur animi est strenue agens, eo q̃ tantuz
difficultatis vincere presumit.

H Confidentia autem est triplex similiter, scilz fidei spei &
fortitudinis. De cōfidentia fidei diciť ad **Ephe. iij.** In christo ha
bemus fiduciā & accessum in confidentia per fidem eius. **Iteꝝ**
Math. xxvij. Cōfidit in deo liberet nunc eum si vult, dixit em̄
quia filius dei sum. De confidentia aut̄ spei diciť ad **Hebre. vi.**
Cōfidimus aut̄ uobis fratres charissimi meliora & viciniōra
saluti. Et ad **Roma. ij.** Cōfidis teipsum ducē esse cecoz & lumē
eorum qui in tenebris sunt. Et sequit̄. Qui ergo doces aliū, res
ipsum non doces. Et ad **Hebre. x. ca.** Nolite amittere confidē
tiam uestā que magnā habet remunerationē, patientia em̄ uo
bis necessaria est ut uoluntatem dei faciētes reportetis promiss
siones. De cōfidentia autem fortitudinis habet **Iere. ij.** Ab egypto
cōfunderis sicut confusa es ab **Assur**, nam & ab ista gradi
eris. & manus tue erūt supra caput tuū quoniā obtriuit domi
nus confidentiā tuam, & nihil habebis prosperuz, & loquitur
ibi dominus de iudeis qui sedus amicitie fecerunt cū egyptijs
cōtra **Assyrios** & intendit q̃ sicut opprimunt ab **Assyris** sic cō

Nyn Capitulu xvi.

funderetur ab egyptijs. quia non poterunt auxiliari. & tamen ius dei habebant fiducia in illis. & illam fiduciaz obtinuit dominus. quia impediuit eam. traducendo etiam egyptios in manus assiriorum. quod autem manus in capite dicuntur habere. dicitur propter signum magni doloris. unde confidentia hec secundum sensum littere est species fortitudinis presumens vincere propter auxilium. Secundum moralitatem autem assur. qui interpretatur beatus. significat prosperitatem huius vite in qua profundum propter peccatum mali homines. Egyptus autem. qui interpretatur meror uel angustia. significat aduersitatem in qua tamen confundentur. quia eleuantur in prosperis & dericiuntur in aduersis. Fiducia autem est mundus & uoluptas vite & iuuentus & huiusmodi. que obtinet dominus in die mortis infligens dolorem intolerabilem qui significat per manum in capite. Item Sophonicus. id est loquitur de mundo dicens. hec est ciuitas gloriosa habitans in confidentia que dicebat in corde suo. ego sum. & extra me non est alia amplius quomodo facta est in desertum cubile bestie. omnis qui transsit per eam sibilabit & mouebit manum suam. Mundus desertus erit in die iudicii. & est mundus cubile bestie. hoc est dyaboli. et sancti sunt qui transierunt. quia non manent in hoc mundo & sibilant deridentes mundum. & mouent manum excutientes eam ne aliquid rerum mundanarum adhereat.

I Sequitur de patientia que est tertia pars secundum Tullium. Est autem triplex patientia. scilicet asinina & astucie siue calliditatis. et tertia est patientia virtutis. & hec est duplex. scilicet patientia spei & patientia fortitudinis. Patientia autem spei est expectatio rei sperate sine defectione animi. & de hac habetur Romanus. vii. cap. Nam quod uidet quis quid sperat. si autem quod non uidemus speramus. per patientiam expectamus. Et ad HebrEOS. x. ca. Patientia uobis necessaria est ut uoluntatem dei facientes reportetis repromissionem. Patientia asinina est que prouenit ex stoliditate sensus. quando aliquis nescit auertere iniurias. & ideo equanimiter tolerat eas. & hec est patientia ebrii. de qua habetur in Prouerbijs. xxiiij. cap. Verberauerunt me & non dolui traxerunt me & ego non sensi.

K De patientia autem astucie. scilicet que dissimulat iniurias. non tamen remittit. sed equanime sustinet ad tempus. habetur secundo macha. v. ubi legitur quod rex Antiochus misit principem odiosum appolloniu cum exercitu ex viginti & duobus milibus. precipiens eis omnes prefecte etatis mares interficere. mulieres autem ac

§ Secundus

tenentes uendere. qui cum uenissent hierosolimā pacem simulans qui uenit usq; ad diem sanctū sabbati. & tunc feriantib⁹ iudeis arma capere suis precepit. omnesq; simul qui ad spectaculum processerant trucidauit. & p ciuitatē cū armatis discurrens ingentē multitudinē peremit. Hic ptz q; ad tēpus fuit patientia fraudis & astucie. Et hec ē instructio moralis. quia appollonius dyaboli significat. cū satellitibus suis. scz luxuria fornicatione auaricia. & huiusmodi vicijs. hierusalē autem fidelis anima non littera. sed spiritu iudea que confitetur domino & glorificat cū. hec nō capit in die pfecto. sed in die feriatōis. quia q̄diu homo bono aliquo exercitio occupatur dyabolus tempus ingerendi tentationes non inuenit. sed cum inuenit domuz quā exeundo reliquit scopis uanitatis & pompe mundatā & ornatam seculi illecebris & spectaculis assumit secū exercitū septem spiritūū qui sunt nequiores se. **Lu. xi. ca.** Et interficiunt primo ad spectaculū satellituz dyaboli. pcedentes perfecte etatis. hoc est opera pfectionū facientia. sed mulieres resolutas. scz in uoluptate. & iuuenes lasciuientes in desiderijs carnis uendūt peccatis p cōsuetudinē. Hec etiam fuit patiētia Cayn qui dissimulauit rancorem coraz patre & matre & euocauit Cayn Abel ut amicū extra homines. & ibi interfecit. **Gen. iiii.**

L De patientia autem virtutis dicij Iacobi primo. Patiētia opus perfectū habet. & **Luce. xxi. ca.** In patiētia enim uestra possidebitis animas uestras. & in Prouerb. xxv. Patientia lenietur princeps & lingua mollis confringet duriciam. id est uerba patientie. Et ponunt in istis tribus auctoritatibus tres effectus patientie. scz perfectio operis. possessio proprie anime ad nutū. quam iratus & impatiens ad nutū nō habet. & placatio dei & emollitio iusticie ipsius.

M Longanimitas uero continetur sub patiētia scdm **Tullium.** que in sacra scriptura triplex inuenitur. scilicet misericordie. spei. & fortitudinis. Longanimitas misericordie ē que durere delinquenti differt penam. & dissimulat uindictaz. ut sic trahat ad penitentiam. de qua habet ad **Roma. ij. ca.** An diuitias bonitatis eius & patientie. & longanimitatis contemnis. ignoras quoniā benignitas dei ad penitentiam te adducit. & in ps. Longanimis & multū misericors

N De longanimitate autē spei notandū. q; spēs dicij longanimis que diu equanimiter expectat rem speratam sibi promissam. Et de hac habetur ad **Hebre. vi.** Abrahę nāq; promissa

Nyn Caplm xvi.

tenis deus quoniam neminem habuit per quem iuraret maiorem. **Ita** uauit per semetipsum dicens. **Nisi** benedicens benedicam te. & multiplicans multiplicabo te. & sic longanimitate ferens; adeptus est repromissiones

O De longanimitate autem fortitudinis. qua quis scilicet strenue tolerat aduersa diu usque ad finem uictorie. & potest continuare pericula. habet in secunda ad **Chor.** vi. ubi dicit apostolus. quod in omnibus exhibeamus nos sicut dei ministros in multa patientia. in tribulationibus. in necessitatibus. in angustiis. in plagis. in carceribus. in seditionibus. in laboribus. in uigiliis. in ieiuniis. in castitate. in scientia. in longanimitate. in suauitate. in spiritu sancto. Hanc etiam longanimitatem ponit idem apostolus inter fructus spiritus. ad **Gala. v. ca.** De eadem etiam habetur **Iacobi. v.** Exemplum accipite fratres exitus mali tribulationis et longanimitatis. laboris & patientie prophetas qui loquuti sunt in nomine domini. Ecce beatificamus eos qui sustinent. sufferentiam Iob audistis & finem domini uidistis. quoniam misericors est dominus & miserator

P. Deinde uideamus de perseuerantia. que ultima ponitur pars fortitudinis. Et continetur cum ipsa constantia & sub ipsa. Notandum autem quod perseuerantia triplex est. quandoque enim propositum perseuerandi in omni bono quod incipitur. dicitur perseuerantia. Et hoc a beato **Aug.** in libro de bono perseuerantie dicitur donum perseuerantie. quod datur homini in principio inceptiois. quia sine hoc nemo bonum incipit. & consummatur in fine uite continue in bono. Tunc enim primo consummat hoc donum. quia ante hoc non dicitur perseuerasse. Secundo dicitur perseuerantia. continuatio boni usque ad finem. Continuatio autem mali. sicut dicit **Augustinus.** non dicitur perseuerantia. sed potius pertinacia. Tercio dicitur perseuerantia strenuitas animi in perdurando in difficili usque ad perfectam superationem ipsius. Et hec est pars & species fortitudinis

Q. De prima perseuerantia. que nihil aliud est quam propositum perseuerandi in bono incepto. habet **Iob. xv. c.** & loquitur de hypocrita qui non habet propositum perseuerandi in hoc quod facit. sed tamen usque ad hoc facit quod persequatur quod intrat. unde dicit sic de ipso. **Non** ditabitur nec perseuerabit substantia eius. nec mittet in terram radices suas. nec recedet de tenebris. ramos eius arefaciet flamma. & auferetur spiritus oris eius. Non ditabitur uirtute. et huius causa est quod substantia operum eius non perseuerat. id est non est cum proposito perse-

¶ Secundus

uerandi. & ideo radicē boni nō mittit in terrā humilitatis. & stabilis vite. quia terra in eternū stat. ut dicit **Eccl̃s. prio.** & ideo de tenebris peccati non recedet cor eius. & flammē laudis huius mane cōsumit ramos operū eius. & spiritu oris eius. id est dei aufere. id est interficiet. sicut caput eius antichristus

R. De pseuerātia autē que ē prīuatio boni usq; in finē dicit **Mathei. x.** Qui pseuerauerit usq; in finē hic saluus erit. **Itē Machi. xxiij.** Qm̃ abundabit iniquitas. refrigeret charitas multorū. qui autē pseuerauerit usq; in finem hic saluus erit

S. De pseuerātia autē tertia que ē spēs fortitudinis habetur ad **Hebre. xij.** In disciplina pseuerate. tanq; filijs uobis offert se deus. Disciplina autē est eruditio morū per difficultia. vnde idē est pseuerare in disciplina. quod est pseuerare in difficultate.

T. Ultimo ponēda est pstantia. que ad pseuerantiā habet reduci. Est autē duplex cōstantia. sc; maturitatis & fortitudinis. Cōstantia maturitatis est quādo aliq; ex refrenata dissolutōe lasciuie equalitatē vultus & animi p̃ter cōtinuē. Cōstantia autē fortitudinis est quādo aliq; ex robore magnifici animi non deiciit. ex hoc q̃ diu p̃manet in aduersis & pseuerat. Quādo autem aliquis equalē se exhibet in malo. hoc nō uocat cōstantia. nisi abusiue. quia p̃prie obstinatio uocatur

V. De prima autē pstantia habet **Actū. iij.** Videntes principes iudeorū Petri pstantiā & Iohannis. p̃p̃erto q̃ hoīes essent sine litteris & ydēote ammirabant. & cognoscebāt qm̃ euz iēseruerant. quia sc; per cōstantiā in bono cognoscunt discipuli iesu. De hac eadē habet **Actū. xij.** q̃ qm̃ iudet nolebant audire uerbū. tunc pstanter Paulus & Barnabas dixerūt. uobis op̃or̃tebat primo loqui uerbum dei. sed qm̃ repellitis illud. & indīgnos uos iudicatis vite eterne. ecce conuertimur ad gentes. hec em pstantia nihil aliud dicit q̃ equalitas p̃manendi in doctrina et predicatione uerbi.

X. De pstantia autē fortitudinis habet **Sapiē. v.** Tunc stabunt iusti in magna cōstantia aduersus eos qui se angustiauerunt & qui abstulerūt labores eorū. Et in sc̃do **Paralip. xx.** cap. sc̃dm̃ lram̃ septuaginta interpretū. Cōstantes estote uidebitis auxiliū dñi sup̃ uos. Littera autē nostra sc̃dm̃ **Hiero.** habet tantūmodo. Cōfidenter state & uidebitis auxiliū dñi super uos. Et s̃c̃r̃ prio **Machabe. ij. c.** ubi dicit q̃ multi de iudeis timentes anthiochū. recesserūt a lege dei. & sequit̃ q̃ Mathathias et fili⁹ eius cōstanter steterunt. Et iste sunt nouem ptes fortitudinis a

Nyn Capitulu xvi.

sanctis inuente. quas ut potuimus exequuti sumus.

Y Sequitur terciū superioris diuisionis. scz qualiter fortitudinis actus & fortitudinis partes aptentur sibi in uestimentum. Sunt aut tria ad hoc necessaria. scz forfex incidens & formans. acus consuens. & filum cōtinens siue cōnectens omnia. Forfex aut formans est ratio. & habet duos cultros cōtra se inuicem uenientes. vnus est fides. alter auctoritas scripture. & cōnectunt clauo intellectus ueritatis ut directe contra se inuicem ueniant. Et de hoc sub alia metaphora. dicit **Osee. vi. c.** Propter hoc dolauī in pphetis & occidi eos in uerbis oris mei. Idez em quod ibi dolabrū dicit scdm metaphorā. uoco forfices Et **Isa. xli.** Confortauit faber erarius pcutiens malleo eum qui cudebat tunc tēporis dicens. gluton bonū est. Faber em erarius dicitur mulier fortis & cōfortat cudentez opera fortitudinis dicens de gluton quo nectitur totum opus eius. quia bonū est. Alias aut metaphoras inducimus. quia de forficib⁹ nihil inuenit expressum in scriptura. Acus aut est sapientia penetrans ubiq; & disponens suauē uestimentū ut aptetur decenter. Sicut dicitur **Sapient. viij. c.** Attingit a fine usq; ad finem fortiter. & disponit omnia suauiter. Filū uero omnia fortitudinis opera cōnectens. et partes ipsius est equanimitas. Equanimitas em non est pars fortitudinis uel actus eius. sed est in omī parte ipsius & in omī actu suo pnectens & cōtinens omīa ne dissoluātur. Sicut dixit angelus ad **Thobiā. v.** Forti animo esto. in proximo est ut a deo cureris. forti animo equanimis ne deiciat animus in aduersis. Et sic adaptatur uestimentū

Tercius.

S Sequit de indumēto decoris. & primo sumēda est definitio decoris ut cōgruentius pcedamus Dicit aut phīs. q decor est elegans cōmensuratio partiū. quādo scz color respondet figure faciei. & dispositio capilloꝝ ex compatiōe ornat faciem. Quia ita laudat mulier **Cantico. vi.** q est pulcra & decorata Pulcra in menbroꝝ dispositione. & decora in pportione eorum. Accipiamus ergo q hec mulier uestimentū habet decoris glie. Decor nature cōsistit in debita pportione siue pmsuratione nature. ut scz caro spiritui subdatur. & ratio regat ut domina. & uolūtas obediat in omībus. Sensualitas aut restringatur a lasciujs tanq; ancilla uel filia luxuriosa. pcupiscibilis aut

tem rationi in omnibus subseruiat. Irascibilis etiā obtēperet ad nutū. ut sic tota caro subiecta sit spiritui. & spūs rōni. ratio autem deo. Et hic decor est rectitudo & honor nature humane. Sicut dicit in ps. Homo cū in honore esset non intellexit. cōparatus est iumentis insipientibus. & similis factus est illis. Et Eccl̃. clesiastes. vij. Deus creauit hominē rectum. & ille immiscuit se infinitis questionibus. hoc est questionibus demonis. que adhuc non habent finē. quas quidē in paradiso pposuit. nec usq; in hodiernū diem ad finē solutionis pfecte potuimus puenire. Hec etiā q̃ndoc; dicit imago dei. scdm quā factus est homo. sicut habet Ge. primo. Ad imaginē dei factus est homo. Et Eccl̃. xvij. Deus de terra creauit hominē. & scdm imaginē suā fecit illum. Et hec imago est in hoc q; ratio imperet & alie vires imperent. & corpus subdatur spiritui. & spūs deo. sicut habet Gene. primo. Faciamus hominē ad imaginē & similitudinē nostrā. et prelit piscibus maris & uolatilibus celi om̃iq; reptili quod mouet in terra. Pisces maris qui nutriunt in aquis sunt motus uoluptatis. Volatilia autē celi sunt motus supbie. & spiritualiū peccatorū. Reptilia autē que mouent in terra sunt motus animarū terrene ut auaricie. & huiusmodi

B Decor autē virtutis est in cōcentu virtutū omniū. ut sc; tēperantia in omnibus modū & mensurā ponat. Fortitudo autem in omnibus strennuitatē. Iusticia decens & debitum. Prudentia uero sit rector & auriga in omnibus. Dum enim tēperantia ponit modum. cordi facit mansuetudinem & mititatē. Dū ponit modum habitui exteriori facit modestiam. Dum ponit modum uoluptati que est in potentia generationis facit continentiam pudicie virginalis. & castitatis vidualis. & continentie cōiugalīs. Quarum prima quidē abstinet corde et corpore ab omni concubitu & semp. Secūda autem ab omni quidem abstinet concubitu. sed non semper. Tercia autem nec ab omni nec semper. sed abstinet a concubitu non sui semper. & a concubitu sui non semper. sed quādoq; sc; tempore orationis. Et post illud tempus iterū conuertit in ipsum ne tentet eum satanas p incontinentiā. Dum item ponit modū tēperantia in delectabili quod concedit ad nutrimentū facit parsymoniā. Similiter dum fortitudo ponit strennuitatē in difficultatib; illatis nobis ab alio. uel etiā que sūt in nobis ut infirmitates. & huiusmodi. animū facit magnificū. rationē autem fidentem. In passione autē ipsa operat patientiā. & robur continet ad pfe

Nyn Caplm xvi.

uerandū. Iusticia eodē mō. dum decens ponit in ore facit ueritatē. **Debitū** autē ponit in opere. & facit ad superiores obediētiam & reuerentiā. **Ad proximos** autē pietatē & honorē & liberalitatem. **Ad inferiorē** uero misericordiā & miseratiōes in elemosynis. **Ad se** uero humilitatē. **Ornans** autē iudices operatur clementiā & humanitatē in iudicādo. in sentētia autē equitatē et condēnando vindicatōem. & ad deum religionē & cultū decet. **Dum** uero prudētia regnū pspicit. ex pteritis memoriā stabilit. dū pſentia inspiciūt ut dirigat & clarificet intellectum. dum autē solerter pspicit de futuris. puidētia nobis acquirit. **Cautelā** siquidē operat in periculis. cōsiliū in dubijs. **In certis** autem certa gubernat scientia.

C Est iterū decor harū virtutū quo respiciunt se inuicem. nisi em̄ tēperantia singulis modū ponat. erit prudētia non habens modū. & iusticia nimis iusta. & fortitudo pceps in periculis. **Nisi** em̄ fortitudo singulis strenuitatē ministret. efficiētur omēs resolute & effeminate circa difficile. circa quod est omnis uirtus. **Nisi** item iusticia decens & debitū apponat. reprobabit omnes. sicut ab ore fatui reprobant parabola qui non dicunt eam in tpe suo. **Eccl̄. xx.** Iterū autē nisi prudētia regat singula sicut ceci cadent in foueā periculi nō puiſi. sic deus artauit uirtutes ut non sit scisma inter eas. unde pro se inuicē solliciti sint ut q̄ vna nō habeat in se accipiat ab altera. & quod habet alia cito socie sue cōmunicet. ut illa quoq; isti vicē in alio qd non possideat ab ista rependat. **Hec** decētia & iste decor significat in corpore humano & in eccl̄ia. **In** quibus grām quā habet vnū mēbrū cōmunicat aliū. ut sic om̄ia sint p̄munia. singulis tamē in proprijs officijs dispositis & distributis. **Sicut** habet **Roma. xij.** ubi dicit ap̄ls. **Sicut** em̄ in vno corpore multa mēbra habemus. om̄ia autē mēbra nō eundē actū habent. ita multi vnu corpus sumus in christo. singuli autē alter alterius mēbra habentes donationes scdm grām que data est nobis differētes. **Et** p̄r. **Chor. xij.** Corpus nō est vnū mēbrū sed multa. **Si** dixerit pes qm̄ nō sum manus. non sum de corpore. num ideo non est de corpore. **Et** si dixerit auris. qm̄ nō sum oculus. non sum de corpore. nū ideo nō est de corpore. **Si** totū corpus oculus. ubi auditus. & si totū auditus. ubi odoratus. **Nunc** autē posuit deus mēbra. & vnū quodq; eorū in corpore sicut uoluit. quia si essent oīa vnū mēbrū. ubi corpus. **Nunc** autē multa quidē mēbra. vnu uero corpus. nō potest autē dicere oculus manus. opera tua nō

Indigeo. aut iterum caput pedibus non estis mihi necessarij.
 Sed multo magis que videntur membra corporis infirmiora
 esse necessaria sunt. & que putamus ignobiliora membra
 esse corporis: his honorem habundantiorē circūdāmus. &
 que inhonesta sunt nostra habūdantiorē honestatē habēt.
 Hōesta autē membra nostra nullius egent. sed deus temperas-
 uit corpus ipsū: ei cui deerat honorem habūdantiorē tribu-
 endo. vt nō sit scisma in corpore. sed in idipsum pro se inui-
 cem sollicita sunt membra. etsi quid patitur vnū membrū. cō-
 patiūtur omnia membra. siue gloriatur vnum membrū: con-
 gaudent omnia membra. Per omnia similiter est de virtutibus
 in anima. & facilis est adaptatio p̄ predicta

D Habet autem hec mulier etiam decorez in theologicis
 virtutibus. que sunt fides. spes. charitas. que tres p̄iungunt ip̄as
 deo decorantes eam in conspectu dei. Alie autem quattuor de-
 corant ipsam apud homines vt sit verum de ipsa quod habet-
 tur **Sapientia. iij.** q. scz immortalis est memoria illius. quoniam &
 apud deū nota est: p̄ decorez: & apud homines: per virtutes. **F**i-
 des etenim prime veritati ipsam coniūgit. **S**pes autē eternitati be-
 atitudinis vnit quam expectat. **E**t charitas vnit bonitati. Simi-
 liter iste virtutes decorem habent p̄sonantē: dum fides deum
 ostendit. **S**pes autem ad ipsum se extendit. **E**t charitas ipsū
 apprehendit. **E**odem modo p̄sonant in edificio cordis. funda-
 mentum em̄ aliud nemo potest ponere preter id quod positū
 est: quod est christus **Iesus.** vt dicitur prima ad **Chorin. iij.** **H**oc
 exponens glosa **Ambro.** dicit q. christus in corde est fides chri-
 sti in corde. sicut dicit idē apostolus alibi. in fide fundati **S**pes
 autem parietes erigit. & charitas concludit in summo. **E**odem
 modo in opere decorem preparationis habent. nam charitas
 opus elicit. spes p̄ducit ad mercedem. fides autē dirigit intenti-
 onem. teste **Augusti.** qui dicit. q. intentio bonū opus facit. in-
 tentionem autē fides dirigit. **D**e his tribus habetur prima ad
Chorin. xij. **N**ūc autē manēt fides spes & charitas tria hec. ma-
 ior autē horum est charitas. **I**sti sunt illi tres viri qui apparue-
 runt **Abrahe** ad radicē mābre. **Gene. xvij.** **I**sti sunt etia tres
 pueri illesi in camino iniquitatis huius mūdi. **Danie. iij.**

E Decor autē omniū signatur. tercio **Reg. x.** vbi legit q. re-
 gina **Saba** vidēs oēm sapiētiam **Salomōis** & domū quā edifica-
 uerat: & cibos mēse ei⁹. & habitacula seruorū: & ordies ministrā-
 tū: vestesq. eorū: & p̄ncemas: & holocausta q. offerebāt i domo

Huius Capituli xvi.

domini nō habebat ultra spūm. **R**egina Saba est sapientia huius mundi; que ut est multū in eloquentia interpretatur scđm aliam interpretationem capta. quia captiuatur in obsequiū christi. Et scđm terciam interpretatur puerio. quia ad christū conuertitur. **D**omus autē Salomonis est domus edificij spūalis. qđ edificatur viro pacifico: hoc est christo. **S**apientia autem est sapor eternorum. **C**ibi autem mense sunt refectiones & dulcedines omnīū virtutum. **H**abitacula autē seruorum sunt

Vires anime sicut { Rationalis
Iracundibilis
Concupiscibilis

In quibus precipue serui christi virtutes scz; habitāt. **O**rdo autem ministrantiū est ordo virtutum qui explanatus est. **V**estes autē virtutum sunt psuetudinis opera & gratie. **P**incerne autē dicūtur etiam quia propinant vinū gaudiū spūalis quod letificat cor hominis dispositum scđm decorez virtutis. **H**olocaur̃ sta autē totius incendiū deuotionis offerūt tres. scz; fides. spes. & charitas in domo dñi; deo. hoc est in corde. **H**ec videns inquit secularis sapientia nō habet ultra spūm seculi. sed acquirit spūritum dei. **H**e duplices virtutes scilz; politice & theologice. significantur per **M**artham & **M**ariā. **L**uce. x. **N**am theologice sunt circa deū. cardinales autē saragunt circa frequens ministerium quod expletur ad homines. **S**ignificantur etiā p dispositiones angelorum in celo. quorum tres chori deo assunt. alij autem ministeriū sui officij explent circa alia. **E**t tantūz dicitur sit de decore virtutis huius mulieris fortissime

F Sequitur de decore eius in opere. **E**st autem in tribus decorata in opere. scz; licito. honesto. & expediēti. **O**pus licitū decorat ad deum. honestū autē ad seipsam. & expediens ad proximum. **L**icitū autē scđm Aug⁹. est qđ nullo pcepto prohibetur. **E**t hoc primū attendit mulier fortis in opere suo. habens vero hoc qđ est licitū. adhuc psiderat vtrum sit honestū. **H**onestum autē est qđ est laude dignū apud pscientiam & hoīes. vel ad minus qđ nō habet verecūdiam appellatur honestum. **C**ū autē & hoc inuenit in opere suo quod nō habet verecūdiam: cogitat adhuc vtrū sit expediens salutē proximorū. **S**ic em̃ impletur illud apłi ad **R**oma. xij. **P**rouidentes bona nō tm corā deo sed etiā corā omībus hominibus. **S**i em̃ omīa licita essent etiā statim faciēda nunc; diceret apłs prima ad **C**horin. vi. **O**mīa mihi licent. sed nō omīa expediūt. quia scz; quedam licita nō

¶ Tercius

profunt salutē proximorū. De quibus ipse apłus dicit prima ad Choriñ. viij. Videte ne forte hec licentia vestra offendiculū fiat infirmis. Et loquitur de his qui comedebāt carnes ydolis oblatas corā infirmis. Et ideo subinfert Si esca scandalizat fratrem meum: nō manducabo carnem in eternū ne fratrem meum scandalizem. Si iterum omnia licita essent etiam honesta non diceret apłus prima ad Choriñ. vi. Omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar potestate, hoc est nō dabo aliq̃ occasionem iudicandi me ex opere mihi non prohibito p̃ preceptum. Qđ em̃ iudicatur ab alio aliquam habet rōnem indecentie & vere cūdie. Vnde decor p̃fectus operis est vt sit licitū honestū & expediēs salutē proximorū. Vnde apłus ad Philip. iij. dicit qđ scđanda sunt quēcūq; pudica, id est honesta, & quēcūq; iusta, id est licita, & quēcūq; bone fame, id est expedientia salutē proximorū. Et ad Titum. ij. Sobrie iuste & pie viuamus in hoc seculo. Iuste, id est licite, Sobrie, ne verecūdiā honestatis amittamus. Pie autē quo ad vtilitatem proximorū, quia impius est nocere proximis per scandalum

G Est etiam hec mulier decora in gloria nō vana sed vera
 Est autē hec gloria triplex, sc̃z

Conscientie
 Spei
 Tribulationis

Gloria autē p̃scientie est letitia que oritur de p̃scientie serenitate & securitate. De qua dicit apłus secūda ad Choriñ. primo Nā gloria nostra hec est, testimoniū p̃scientie nostre qđ in simplicitate cordis & sinceritate dei, & nō in sapiētia carnali sed in gratia dei puerfati sumus in hoc mūdo. Hec autē gloria precipue oritur ex tribus in p̃scientia existentibus, sc̃z quia nō est culpa que remordeat, & hoc facit puritas a peccato. Et quia inest cōscientie securitas, & hoc facit habūdantia meritorū. Et quia in vita & opere testimoniū habet spūs sancti, quia sc̃z scđm traditiones patrū & sacra eloquia puerfata est mulier hec. Sicut dicit apłus ad Roma. ix. Veritatē dico in christo Iesu nō mentior testimoniū perhibente mihi p̃scientia mea in spūs sancto. Et de hoc laudatur etiā Abel ad Hebre. xi. Fide plurimā hostiā Abel qđ Cayn obtulit deo, p̃ quā testimoniū p̃sequit̃ est esse iustus testimoniū phibente muneribus eius deo, & p̃ illā defunct⁹ ad huc loq̃r. Sicut em̃ dicit apłs ad Rom. xij. Omne qđ nō est ex fide de peccatū est. Et dicit glo, qđ omne qđ nō ē ex fide p̃scie edificat ad gehennā. Cōscientia autē fidē accipit ex testimoniō spūs sancti.

Ayn Caplm xvi.

H De gloria autē spei & de tribulationibus simul habetur ad Roma. v. **G**loriamur in spe glorie filiorum dei. non solum autē sed & gloriamur in tribulatiōibus: scientes quia tribulatio patientiā operatur. patientia autē probatiōem. probatio vero spem. spes autē nō confundit. De sola autē gloria spei habetur in psal. **G**loriabūtur in te omēs qui diligūt nomen tuū. quoniam tu bñdices iusto. hec em̄ est gloria spei. Et de hac iterū habet in psal. **G**loria hec est omnibus sanctis eius

I De gloria autē in tribulatiōibus. ad Gala. vi. **M**ihi absit gloriari nisi in cruce domini nostri Iesu christi. per quē mihi mūdus crucifixus est: & ego mūdo. Et secunda ad Choriñ. i. **S**i gloriari oportet: que infirmitatis mee sunt gloriabor. Et secūda Choriñ. xij. **L**ibenter gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me virtus christi. cū em̄ infirmior tunc fortior sum & potens. Et ponitur infirmitas pro passione tribulatiōis. De triplici autē gloria simul habetur Isa. xxxv. **G**loria libani data est ei. hoc est mulieri forti. decor carmeli & saron. **L**ibanus interpretatur candidatio. Vnde gloria libani est gloria in candore conscientie. **C**armelus autē interpretatur sciētia circūcisionis & significat certitudinem spei beatitudinis que circūcidet nos ab omī miseria. **S**aron autē interpretatur princeps merens. & significat principatum glorie in merore tribulatiōis. **H**ec est triplex gloria decora nihil habens indecorū. quia nihil h̄z vanū

K Non em̄ gloriatur hec mulier ut multi gloriantur in mūdo. De quibus dicitur in psal. **Q**uid gloriaris in malicia & potens es in iniquitate: qui sc̄z letantur cū male fecerint & exultant in rebus pessimis. **Q**uidam autem etiā gloriātur in iactantia sue dignitatis. De quibus dicit ap̄ls ad Roma. xi. **N**oli gloriari aduersus ramos. q̄ si gloriaris: non tu ad radicem portas. sed radix te. **Q**uidā etiam in iactantia suorum meritum. De quibus dicitur prima ad Choriñ. iij. **S**i autē accepisti quid gloriaris quasi nō acceperis. **Q**uidā gloriātur in diuitijs pro sapientia vel potentia sua. **C**ontra quos dicitur **H**iere. ix. **N**e gloriatur diues in diuitijs suis. & ne gloriatur sapiens in sapientia sua. & ne gloriatur potēs in potentia sua. **S**ed in hoc gloriatur qui gloriatur scire & nosse me scilz per conscientie secretū. **H**ec em̄ mulier ne gloriē in potētia fortitudinis sue: accipit in exēplū **S**āpsonē fortissimū. quē seduxit mulier meretricula debilis de tētatōib⁹ amoris falsi ut tōderet eū capillis & traderet in man⁹ philistinorū: q̄ cecātes eū fecerūt eū molere. **I**udicū. xvi.

Sampson autē sol fortis significat quēlibet sanctū in quo luceat sol iusticie christus deus noster. **F**ortissimus autē est ille. quia fortissimus est adiutor suus christus. **M**eretricula autē est cōcupiscētia que radit capillos. hoc est cogitatōes de deo primo auferit. ingerēs cogitatōes luxurie. in quibus sic debilitat & effeminaat ut tradat p̄ p̄sensu in p̄tātē philistim. i. demonū. qui cecantes euz dulcedine delectatōis. faciunt eū molere. hoc est ad uanitatem mūdi circuire. **N**e autē gloriē in diuitijs accipit in exēplū purpuratū diuitē quē sepultū in inferno p̄nunciat euangeliz. **L**uce. xvi. **N**e iterū in sapientia uane gloriē pro exēplo est ei Salomon. cuius fines terre mirabant sapientiam. & cecidit per mulieres ita ut adoraret ydola multa. in. **R**eg. xi. **N**e uero gloriē in nataliū nobilitate pro exēplo est ei ipsoz nataliū uere cūdia quā nemo etiā ex regibus potest effugere. hois em̄ gloria quo ad natiuitatē. ut dicit primo Macha. ij. stercus est & uilius etiā q̄ stercus. quia tāta sordidanē ignominia ut etiā phas non sit sermone describere. **S**ifr medicinā accipit dolorē mortis ne in morte gloriē. quia etiā in illo nemo gloriaat. sed eius memoria etiā. iuxta **E**cclēsiasticū. xli. amara est & non gloriosa **N**e autē gloriē in uita in exemplū accipit huius uite incertitudinē. que sicut dicit p̄rio Macha. ij. hodie extollit & cras nō inueniet. **E**t **I**sa. xl. Omnis caro fenū. & omnis gloria eius quasi flos feni. exiccatū est fenū. & cecidit flos. & spūs dñi. id est iudiciuz ire dei exufflauit in eo. p̄ mortem sc̄z **I**n istis ergo mulser hec excludit gloriā sciens q̄ gloria hec nihil habet decorū. **S**ed in tribus p̄dictis gloria & honore coronaat. quia in istis gloriari honor est & decor.

L Est autē spūalis decor huius fortissime mulieris in uictoria fortitudinis. cui uictorie septē adaptant remuneratōes. que in Apocalipsi primo septē p̄ ordinem ecclesijs ascribūtur **E**t sunt quedā ex pte corporis pugnātis. et quedā ex parte anime. et quedā ex pte utriusq̄ siue cōiuncti. **C**orpus em̄. qd̄ mō pugnāt. sepe occūbit per mortē in fortitudine. decorabit ergo in mortalitate p̄fecta. **E**t hoc est quod dicit Apocal. ij. cap. **V**incēti dabo edere de ligno uite quod ē in paradiso dei mei. **L**ignū autē uite edebat cōtra mortalitatē que auferet p̄ esum sapientie in regno paradisi. & amenitatis celestis

M Anima etiā pugnātis nūc quādoq̄ uacillat ex debilitate uolūtatis. nā p̄tingit eam succūbere peccato. **E**t ideo uincēti p̄mittit q̄ nō ledet a morte secūda. quia p̄firmabit in bono

Ayn Capitulu xvi.

q̄ amplius non potest deflecti ad mortē inferni per peccatum. **N** Anima etiā pugnātis mō ex hoc affligitur q̄ deū non habet nisi p̄ fidem. & si haberet per sp̄m: facilius sustineret aduersa. Ideo tercio loco dicit **V**incenti dabo māna absconditū: et dabo ei calculū candidū. & in calculo nomē nouū scriptum: quod nemo scit nisi qui accipit. Et notatur hic tria que animā afflictā p̄fecte ponunt in gaudio eternitatis. Primū ē dulcedo diuinitatis in gustu amoris dei qui habet. & ille notat in māna abscondito. Et nō dicit absconditū ibi. sed hic q̄ diu p̄ fide ambulamus. & nō per sp̄m. Secundū est visio aperta solidissimē & candidissime siue lucidissime ueritatis. Et hec notatur p̄ calculū candidū. ut in calculo notet soliditas. & in candore luciditas diuine ueritatis quā speculabimur. Terciū est q̄ nomē eterno honoris & glorie hereditarie dītet nos de⁹ noster. Et hoc notat in nomine nouo. quod nemo scit nisi qui accipit. quia hoc est nomē aliud a nomine huius mundi quo deus uocabit seruos suos in regno constitutos.

O Ex parte autē utriusq; fortitudo quadruplici p̄mio decorat. Et primū est p̄fecta p̄stratio eorum qui cōtra pugnant. vnde dicit in **A**pocal. ij. Qui vicerit & custodierit usq; in fine: opera mea dabo illi potestātē sup̄ gentes. & reget illas in virga ferrea. Gentes iste sunt mūdus & tyranni qui impugnaverunt sanctos qui in inferno in virga penarū ferrea regunt ad penas ordinatas contra culpas. quādo exultabūt sancti in cubilibus suis. & exultationes dei in gutture eorū. & gladii ancipites. i. ex utraq; pte incidentes. quia in corpore & aia. in manibus eorū.

P Scdm autē premiū habet fortitudo in signis tyrocinij sui. quia nouis quibusdā insignijs vincens decorat. Et hoc notatur **A**pocal. iij. ubi dicit. Qui vicerit uestiet uestimētis albis & non delebo nomē eius de libro vite. Vestis alba stola est corporis. Nō deletio autē nominis p̄fruitio eternitatis est.

Q Tercium autē habet premiū. quia scz fortitudine sua hic sustinuit domū dei ecclesiaz. scz in debilibus sustinēdo pro eis ne caderent in fide. Et ideo etiam in regno habebit gloriā de hoc. Et de hac habetur ibidem sic. Qui vicerit: faciam illū colūnam in templo dei mei. & foras non egredietur amplius. Et scribam sup̄ illū nomen dei mei. & nomen ciuitatis dei mei. noue hierusalē. Colūna autem templi est qua sustinuit templum. Et quia pseuerauit sustinendo. ideo non egrediet foras amplius. Sicut dicitur **Ecc̄l. i. cap. Symeon Onie filius sacerdos magnus**

¶ Tercius

qui in vita sua suffulsi domū. & in diebus suis corroborauit templū. Templi etiam altitudo ab ipso fundata est. quia uero propter iusticiam passus est nomen dei tanquam memoriale eternum scribit super eum. Et quia se murū posuit pro ciuibus sanctorum. ideo etiam nomen ciuitatis hierusalem inscriptum continetur super ipsum.

R Quartum autem & ultimū habet premiū coronā pro qua pugnauit. Sicut dicit apłus scđa Thimo. iij. Bonum certamen certavi. cursum cōsummaui. fidem seruauī. in reliquo reposita est mihi corona iusticie. quā reddet mihi dominus. Et de hac habetur Apocal. iij. Qui vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo. sicut & ego vici & sedi cum patre meo in throno eius. Nō em̄ sedent in throno nisi coronati ad regnum.

S Sequitur id quod tercio considerandū supra diximus. scilicet qualiter mulier hec his indumentis induitur. Breuiter autem dicendo induitur ut maritus. & induitur ad iocunditatem mariti. Vt maritus induitur. quia eisdem virtutibus. de marito enim dicitur in ps. Dominus regnauit decorem indutus est. indutus est dominus fortitudine & precinxit se virtute. Mulier etiam decore & fortitudine induitur. ut sic de ipsa impleatur. quod dicitur Eccli. xvij. cap. scđm se deus uestiuit hominem virtute. Sed notandū ualde est quod in indumento mulieris fortitudo primū est indumentū. & decor secundū. Ecconuerso autem est in uestibus domini. quia decor precedit fortitudinem. nimirū. quia mulier per fortitudinē passionum uenit ad decorem glorie. Sicut dicitur prima Petri prio ca. passiones & posteriores glorias. Et scđa Choro. iij. cap. Id em̄ quod in presenti est momentaneū & leue tribulationis nostre. supra modum in sublimitate eternū glorie pondus operatur in nobis. Et ad Roma. viij. cap. Si tamē cōpatimur ut et simul glorificemur. Existimo em̄ quod non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Sed christus econuerso de gloria uenit ad strenuitatem certaminis. sicut habetur ad Philippen. scđo cap. Cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est se esse equalem deo. sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens. & habitu inuentus ut homo.

T Induitur autē uestibus ad iocunditatē sui viri. ut vir eius iocundetur in ipsa. Sicut Hester. v. c. die tercio induta est Hester.

Nyn Caplm xvj.

regalibus uestimentis. & stetit in atrio domus regie qđ erat in
terius cōtra basilicā regis. et ille sedebat sup solū suū in p̄sisto
rio palacij p̄tra ostiū domus. Cūq; vidisset Hester reginā stantē
placuit oculis eius. & extendit p̄tra eam aureā virgā quā tene
bat manu. que accedens osculata est summitatē virge eius. He
ster abscondita interpretat̄. & significat fortē mulierem quā ab
scondit humanitas. Vestis autē regalis. est uestis qua induit ip
se rex Assuerus. qui beatus interpretat̄. & significat christus. &
hoc est fortitudo & decor indumentū eius Stat autē in atrio ce
li die tercio. Primus em̄ suus dies. est dies natiuitatis sue. et se
cūdus est dies p̄uersionis. et tercius dies est glorificatiōis sue
quādo stat in atrio. Et tunc p̄pter deterfiones omnis macule &
uestimentū glorie placet oculis regis quē decora facie & uenu
sto aspectu in decore suo videbit Extendere autē cōtra eā virgā
clemētie. nihil aliud est q̄ exhibere sibi lumē & radiū faciei sue
quā hec est virga in quā regis. et deducet oēs beatos in regnū
beatitudinis eterne. Osculari autē illā virgā est cum plenitudi
ne amoris & pacis illud incircūscriptū lumē amplecti. & acce
dere ad eū cōtinue passib⁹ fruitionis. quia sancti fruunt̄ nec fa
sudiunt quo frui magis siciunt

¶ Quartus
Requitur de secunda pte uersiculi huius. que est. Et ridebit
in die nouissimo In qua p̄sideranda sunt tria. scz risus hu
ius mulieris. causa risus. & dies nouissimus qui est tempus ri
sus ei⁹. Risus hui⁹ mulieris est dilatio cordis in gaudio & iu
bilus mētis. & decēs quedā & grata iocūditas mētis cū distra
ctiōe labiorū nō immoderata. Et de hoc habet Iob. viij. Imple
atur os tuū risu. & labia tua iubilo. Iubilus autē. ut dicit Cassio
dorus. est cordis gaudiū quod nec cor totum claudere. nec lin
gua totū potest exprimere. Et hoc nihil aliud est q̄ illud gau
diū plenū. de quo dicit dñs Iohā. xvi. Petite & accipietis. ut
gaudiū uestrū sit plenū. Et de quo Mathei. xxv. dicit. Euge ser
ue bone & fidelis. intra in gaudiū dñi tui. Gaudiū em̄ semple
nū huius mūdi intrat in hominē. & risus eius dolore miscetur
et extrema gaudia eius occupat luctus. ut dicit Salomon Pro
uerbio. xiiij. Sed illud gaudiū est. scđm ap̄lm prima Chor. ij.
quod nec oculus uidit. nec auris audiuit nec in cor hoīs ascen
dit. que p̄parauit deus diligētibus se. Tunc em̄ iuxta Isa. xxxv.

¶ Quartus:

gaudium & letitiam sancti obtinebunt & fugiet dolor & gemitus que hic occupant & impediunt gaudium. **Et Apoca. xxi. Absisterget deus omnem lachrimam ab oculis eorum. hoc est omnem causam lachrymarum. Et mors ultra non erit neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra que prima abierunt. Et ideo non mirum si os risu & labia iubilo implebuntur.**

B Sed notandum valde est. quod hec mulier non tamen ridebit de gaudio & in gaudio sanctorum in quibus iocundatur. sed etiam deridebit eos quos hic monuit. & voces eius audire noluerunt. Sicut legitur **Prouer. primo. Quia vocaui & rennuistis. extendi manum meam & non fuit qui aspiceret. despexistis omne consilium meum & increpationes meas neglexistis. ego quoque in interitu vestro ridebo & subsannabo cum vobis id quod timebatis aduenerit cum irruerit repentina calamitas. & interitus quasi tempestas ingruerit. quando venerit super vos tribulatio & angustia. tunc inuocabunt me. & non exaudiam. mane surgent & non inuenient me.** Et notantur hic ea que faciunt perditionem reproborum. quorum primum est contemptus vocationis per verbum. Secundum contemptus auxilii per manum. Tercium contemptus consilii & increpationes meas neglexistis. Quartum refutatio increpationum pro delictis. Et sequitur perditionem eorum secundum partes spirituales. Et prima est interitus in ablatione vite eterne ab eis hoc est cum separatur a deo. Secunda est aduentus supplicii eterni quod timebant per fidem informem & timorem seruilem. Tercia est calamitas que persistit in subtractione omnis boni ab eis. Quarta est diuersitas penarum interficientium & irruentium ad modum subite tempestatis que excitatur flatu ire dei per ministerium demonum. Quintum est tribulatio. Et dicitur tribulatio a tribula. quia quasi tribula quadam terreatur & concutitur in penis. Angustia autem est sexta pars que angit cor in verme conscientie. Ultima autem pars est desperatio exauditionis in inuocatione dei. que pars signata est in diuite sepulto in inferno. qui guttam extremitatis digiti ad refrigerium lingue obtinere non potuit. **Luce. xvi.**

C Est autem etiam hic risus triplex & derisus. Quidam quibus non ridet nec deridet mulier ista. Dicit enim **Salomon** quod risus est in ore stulti. & hoc risu non ridet. Et est risus fraudulentis sicut legitur **Prouer. x. quod est qui quasi per risum operatur scelus. Et est risus consolationis mundane. De quo dicit dominus Luce. vi. Ve vobis qui nunc ridetis quia plorabitis. Et etiam de**

Ayn Caplm xvi.

risso de qua dicit Iob .xij. Deridetur iusti simplicitas : lampas
 precepta apud cogitationes diuitum. Hoc est cum simplicitas
 iusti sit lampas & lux vite. tamen est contempta apud cogita-
 tiones diuitum huius mundi. & ideo deridetur ab eis. His mo-
 dis neq; ridet neq; deridet hec mulier quęquam hominū. sed
 modis supra dictis ridet & deridet.

D Nunc vidende sunt cause risus eius. Sunt autē cause tri-
 bus modis sumpte. scz

	Ex parte sui
Cause	Ex parte dei
	Ex parte societatis

Ex parte sui est causa quadruplex. Prima est quādo nature ei⁹
 capacitas tota repletur gaudio. que hic fuit vacua nec habuit
 vnde gauderet. Secūda est. quia remunerabitur omne meritū
 ipsius. cuius remuneratōem dum hic viueret sentire ad oculū
 non poterat. licet crederet fide simplici. sicut exultant ministe-
 riales tempore remuneratōis sui ministerij. Tercia est. quia etiā
 omne id habebit quod sperare potuit. vt etiam spes diu dila-
 ta que afflixit animam mercedem suspendij & dilationis & lō-
 ganimitatis accipiat. Quarta est. quia etiam vltra erit merces
 eius quā spe vel fide vel dilectione potuisset cōprehendere. Et
 hec quattuor simul notātur in vna autoritate domini. **Lu. vi.**
Mensuram bonā & pfertam & coagitam & supēffluentē da-
būt in sinū vestrum. Bonam quo ad impletionem capacitatis
 nature. Conferta autē est mensura pressa scz & compressa vt ma-
 gis capiat. & illa datur merito. quia centupla mercede remune-
 ratur. Coagitata vero est quādo etiā ponderibus & icibus &
 tōnsionibus ponderum conficitur res mensurata. & illa datur
 spei & fidei & dilectioni. Sed supēffluens est infinita. quia deus
 ibi mensuratur quem nihil creatum capere potest. & illa datur
 ex solius dei bonitate & liberalitate.

E Ex parte dei etiam habet quattuor causas ridendi. Pri-
 ma est visio aperta. quia sancti. iuxta psal. abscondūtur in ab-
 sccondito faciei dei a pturbatione hominū. Secūda est dilectio
 perfecta dei visi & habiti. & hec est pars Marie optima que nō
 auferetur ab ea. **Luce. x.** Fides em auferetur & manebit visio.
 spes auferetur & manebit comprehensio. charitas autez nuncq;
 auferetur sed perficietur. Tercia cā est fruitio ipsius dū ptinue
 gustant dulcedinem substantie dei & inebriantur ab vbertate
 dulcedinis eius. Quarta cā est fruitio dei & hominis in vna

§ Quartus.

persona christi. Et hec duo notantur **Luce. xxij.** vbi dicit dominus, q̄ disponit sanctis sedere super mensam suam in regno suo vt comedant & bibant. comedant inquam dulcedine substantie eius. & bibant nectar fructus ex ipsius sapientie vena limpidissima que facies dei est aperte ostensa.

F Ex parte sanctorum etiam habet quattuor causas ridendi. Quartum prima & precipua est q̄ habitant sancti in vnum. & est eis cor vnū & vna anima in concorditer fruendo deo. vt dicit **Augusti.** vnde ps. Ecce q̄ bonū & q̄ iocū dum habitare fratres in vnū, sicut vnguentū in capite qd p̄ barbam distillat ad oram vestimenti. Vnguentum autē est vnctio dulcedinis spiritus sancti penetrantis omnes & remouentis ab eis omne qd voluntati p̄trariatur. Est autē in capite deo distillans ad barbas hoc est ad apostolicos viros qui barba viriliter agendo dicuntur & venit fluendo largiter descendēs vsq; ad vltimū sanctorum. qui p̄ oram vestimenti figuratur. Secunda causa est possessio communis omnis boni qd habetur a singulis. & hoc facit charitas perfectissima; que ibi bona facit communia; vt quilibet in quolibet perfecte possideat qd habent singuli. vt impleatur illud quod huic precessit in figura **Actu. iij.** scz q̄ nullus quod possidebat suū esse dicebat. sed erant illis omnia communia. & tamen distribuitur a deo dispensatore vnicuiq; largiter quantum vnq̄ opus est beatitudini sue. Tot em̄ & tanta gaudia que habentur in singulis a singulis quem nō mouerent ad risum. cū etiam minus gaudium risum inducat. Tercia causa est affectus societatis quem vnus ostendit alijs. Sicut em̄ virtutis hic est amicos inter se signa amicitie monstrare ad inuicem: ita etiam ibi monstrabit vnus alijs affectum sue societatis & amicitie. vñ **Isa. xxxij.** Sedebit populus meus in pulcritudine pacis & in requie opulenta. & in tabernaculis fiducie. In pulcritudine pacis quo ad vnitatem cordiū. hec em̄ tollit bella. Et in hoc notatur causa prima. In requie opulenta quo ad communē possessionem beatorū que habet singuli. & in hoc notatur secunda causa. Et in tabernaculis fiducie. quia vn⁹ fiduciā amicitie ponit in reliquo. & illud est tertia causa. Quarta autē cā est eiusdē societatis splendor honestatis perpetu⁹. De qua dicit dñs **Math. xij.** q̄ fulgebūt iusti sicut sol in regno patris eorū. Et **Sapient. iij.** Fulgebūt iusti & tanq̄ scintille in arūdineto discurrunt. iudicabunt nationes & dominabūtur populis: & regnabit dominus illorum in perpetuū.

Ayn Caplm xvi.

G Tempus autē risus huius mulieris est dies nouissimus. Et consideranda sunt duo circa hoc, scilz quare dicatur dies. & quare nouissim⁹. Circa primū nota q̄ dicit̄ prima ad Thessa. quinto. q̄ dies domini sicut fur in nocte ita veniet. Et in hoc notatur q̄ iudiciū erit sine preuisione hominū. Vnde domi⁹ nus Math. xxiij. Sicut fuit in diebus Noe ita erit aduentus fili⁹ hominis. Sicut em̄ erant in diebus ante diluuiū comedentes & bibentes & nubentes & nuptui tradentes vsq̄ ad eum diem quo intrōiuit Noe in archam: & non cognouerunt donec venit diluuiū & tulit omnes. ita erit & aduentus fili⁹ hominis.

Secūdo nota q̄ dies iudici⁹ dicitur nox & tenebra malis. q̄a illis nocebit & inuoluet perpetuis tenebris. Vnde Iohes. ij. Prope est dies tenebrarū & caliginis dies nubis & turbinis. & dicitur tenebra interior. caligo autem exterior. nubes autem pena pluens sulphur & picem: que sunt pars calicis eorum. Turbo autem impetus demonum rapientium & diripientium damnatos. Vnde ibidem. Magnus em̄ dies domini & terribilis valde. & quis sustinebit eum.

H Item notandū q̄ iustus est dies lucis. quia ibi induētur perpetua luce. Vnde Isaie. xxx. Erit lux lune sicut lux solis. & lux solis erit septemplex sicut lux septem dierum. Et iterum Isa. lxxv. Ecce ego creo celos nouos & terrā nouam. & non erūt in memoria priora. & nō ascendent super cor s; gaudēbitis & exultabitis vsq̄ in sempiternū in his que ego creo.

I Nouissimus autem dicitur. quia nouissimus est

In { Numero
Gaudijs
Penis

Nouissimus in numero. quia nō erit amplius tempus ad merendum vel demerendum. Vnde Apoca. x. Angelus quem vidi stantem supra mare & supra terram: leuauit manū suam ad celum: & iurauit per viuētem in secula seculorum. qui creauit celum & ea que in eo sunt. & terram & ea que in ea sunt. & mare & ea que in eo sunt. quia tempus non erit amplius. Sed in diebus septimi angeli cu⁹ ceperit tuba canere complebitur mysterium dei. sicut euangelizauit per seruos suos prophetas Angelus iste christus est. qui habet vnū pedem: scilz humanitatis supra mare passionis. Vnde ps. In mari vie tue: & semite tue in aquis multis. & vestigia tua nō cognoscūtur. supple p gratiarum actionem. Alterum autem pedem habuit super terram

§ Quartus.

resurrectionis germinabūt vt herba virens in eternum.

P Est etiam dies ille nouissimus in penis. non sic autem q̄ postea nō sint future pene. sed quia sunt finis & consummatio omniū penarum. Pene ille sunt tales ita q̄ vltra eas non erit pena maior eis. Sunt aut̄ ille pene distincte penes quattuor. scilz

Penes **Modum resurgendi**
Resurgentes
Iudicium
Carcerē in quem detrudentur

Et hec quattuor notātur **Isa. xxiij.** Formido & fouea & laqueus sup te q̄ habitator es terre. **Habitator terre** est impius resurgēs qui manebit in terra quā dilexit cum sancti rapiuntur in nubibus obuiam christo in aera: & sic semper cum dño erūt. **prima ad Thessa. iij.** vñ p hoc notatur pena resurgētis: de qua postea dicemus. **Formido** aut̄ erit iudicij. & p hoc notātur pene q̄ susciuntur penes iudicium. **Laqueus** aut̄ est in modo resurgendi. quia cū alij sunt immutati in gloriā. isti resurgūt ligati laqueo in opprobriū eternū vt videāt semp. **Fouea** aut̄ est carcer inferni in quem detrudentur

Q Sunt aut̄ in modo resurgendi pene innumerabiles. sed tres sp̄ales & maiores alijs. **Quarū** prima est acceptio corporis ignitorū & incensorū igne inferni in qbus añ nō cruciabantur. quia nō habebant. **Secūda** est bellū p̄tinuū corporis ad aiām & anime ad corpus. **Tercia** est desiderij mortis perpetuū sine morte. **De prima** habetur **Amos. iij.** Iurauit dñs. deus in sancto suo. quia ecce dies venient sup vos & leuabūt uos in cōtis & reliquias vestras in ollis feruentibus: & per apturas exhibitis altera p̄tra alterā. & p̄iciemini in armon. **Iuramentū** dñi est immobīle decretū iudicij. **Tūc** demones tortores leuabunt dānatos in cōtis. **Est** aut̄ cōta instrumentū quo macellarij leuāt boves excoriatos intrudentes lignū per neruos crurij posteriorū & ita leuātes suspendūt ad dissecandū. & illud lignū qd sic intrudūt p neruos crurij dicit̄ cōta. **Et** significat vinculū quo ligātur damnati ad supplicia. **Relige** aut̄ sunt ossa q̄ erūt in olla & est integritas corpis in q̄ resurgent & feruēt in ipsa sicut olla. **Apertura** aut̄ vna erit sepulcri & exhibit corpus: & altera apertura erit inferni & exhibit anima. **Alterā** p̄tra alteraz. hoc est aīa p̄tra corpus: & p̄iungentur & p̄iciemur in armon: qui interpretar anathema meroris. **Et** signat infernū cuz damnatis qui sunt anathematizati a deo & in merore eterno

Ayn Caplm xvi.

R De secūda pena que est bellum p̄tinuū corporis ad animam & econuerso. eo q̄ corpus conuiciatur anime q̄ ipsa debet regere ipsum ad bonum & direxit ad malum. anima autē corpori econuerso q̄ delectationes corporales sedtixerūt eant & q̄ prona fuit ad malum caro omni tempore: ad bonū autē pigra & infirma. De hac inquā pena habetur Iob. xxx. Nunc autem in memetipso marcescit anima mea. & possident me dies afflictionis. Nocte os meum perforatur doloribus. & qui me comedunt non dormiunt. In multitudine eorum confusmitur vestimentum meū. & quasi capicio tunice succinxerunt me. comparatus sum luto & assimilatus sum fauille & cineri. Anima em̄ marcescit quando tedium habet corporis & econuerso. & est in possessione afflictionis quando afflictio dominatur in corpore & anima. Et dicit̄ possessio quasi positio pedum. quia tūc afflictio utrūq; pedem profunde & grauiter infigit: scz confusionis & doloris. quia isti sunt duo pedes afflictionis. Os autem ponitur pro robore corporis quod perforatur verme conscientie quo anima mordet corpus. Et iterū qui comedunt animam econuerso non dormiūt. a quorum multitudine consumptum est oīne vestimētum virtutis vt sit etiā ibi confusio nuditatis: vt ignominiam peccati nō operiat decore virtutis. quemadmodum fit in sanctis per penitentiam de lentibus peccata sua. Vermes autem isti succingūt hoc est stranguant corpus & animaz mutuis & vicarijs improprijs. & assimilatur luto vilissimo corpus in fetore suo. & anima fauille leui que plena est igne eterno. utrūq; autē cineri in quibus dominatur ignis

S De tertia autē pena que est desiderium mortis perpetuū sine morte: habetur Apoca. ix. In diebus illis querēt homines mortem & non inuenient eam. & desiderabunt mori: & mors fugiet ab eis. quia scz tanta discordia erit inter animam & corpus q̄ libentissime separaretur si fieri posset. sed p̄ iudicium iustissimū dei simul tenentur. vt sicut simul peccauerūt: ita etiam simul puniantur

T Accipiūtura autē penes resurgentes pene innumerabiles sed precipue in corpore accipiūtur quattuor maiores. & in anima tres. Et ille quidem que sunt in corpore sunt fetor & passibilitas corporis. Secūda autē grauitas & ponderositas ipsius & ignobilitas. Tercia at̄ tetra ip̄i obscuritas & opacitas. Quarta vero est aialitas ip̄orū & carnalitas. De prima habet Amos. iiii.

¶ Quartus:

id est diuinitatem super stabilitatez eternitatis. vel vnū pedem
scz iusticie habet super mare. id est cor impiorum qđ scđm **Isa.**
lvij. quasi mare feruens est quod quiescere nō potest. Alterum
autē scz misericordie hz sup terraz: hoc est stabiles & immobiles
in opere domini semper. vt dicit apłus ad **Hebre.** **vi.** Et iurat p
semetipsum: hoc est immobiliter statuit. Iurat autēz per creatur
re gloriā & habitationem glorioforūz. id est per celum & ea
que in eo sunt. Et per gratiā & habitatiōem gratiosorūz. id est
terram & ea que in ea sunt. Et amaritudinē & habitantes in ea
hoc est mare & ea que in eo sunt. quia ipse creauit electos in glo
ria & in gratia. & damnatos in amaritudine eterna. & tempus
nō erit amplius. Sed septimus angelus cui⁹ tuba suscitāt mor
tuos cōplebit vniuersa. sicut est pphetatū per pphetas & pre
dicatum per apostolos

K Nouissimus etiāz dicitur esse in gaudijs: nō ita qđ post
ea nō sit futurū gaudiū. sed quia gaudia illius diei incompa
rabilia sunt omnibus gaudijs alijs. De his autē habetur partim
Isa. **lxvi.** Letamini cum hierusalem & exultate in ea omes qui
diligitis eam. gaudete cū ea gaudio vniuersi qui lugetis super
eam: vt sugatis & repleamini ab vberibus consolationis eius:
vt mulgeatis & delicijs affluatis ab omimoda gloria eius. Et
notantur quattuor singularia gaudia bonorum in his verbis
Primū est de coniūctione omniū bonorū in vnum qui modo
dispersi sunt. Et hoc notatur cū dicit. letamini cum hierusalem
& exultate. Et letitia pertinet ad cor. exultatio autē ad corpus.
hierusalem autē est collectio omniū bonorum ad eterne pa
cis visionem pertinentiū. **Secūdum** gaudium est spūalis con
solatio lugentiū pro periculo suo & aliorum qui tūc perfectaz
accipient consolationem. Sicut dicit dominus **Math.** **v.** Beati
qui lugent quoniā ipsi consolabūtur. Et hoc notatur cum di
citur. Gaudete cum ea gaudio vniuersi qui lugetis super eam.

Tercium est habūdantia alimentī eterni quod instillatuz om
nibus sanctis vegetat ipsos ad vitam eternāz ab vberibus ma
tris sapientie expressum que nihil aliud sunt nisi presētia bon
nitatis & veritatis dei. Et hec notantur ibi. vt sugatis & replea
mini ab vberibus consolationis eius. **Quartū** vero est affluen
tia deliciarum in nouis reuelationibus beatificatiōibus. que do
minus semper noua reuelat eis in facie sua. non vt nouis veni
entibus verera prōiciat. sed vt in ipso: cuius sapientie non est
numerus: sine numero & sine finē rōnem accipiant glorie. Et

Hinc Capitulum xvi.

hoc notatur ibi ut mulgeatis & delicijs affluatis ab omnino da gloria eius. Mulgere enim ibi nihil aliud est quam novas reuelationes extrahere

L Item Iſa. ultimo. Ecce ego declinabo super eam: scilicet hierusalem. quasi flumen pacis & quasi torrentem inundantem gloriam gentium quam sugetis. ad vbera portabimini: & super genua blandientur vobis. Quia si cui mater blandiatur: ita ego consolabor vos & in hierusalem consolabimini. Videbitis & gaudebit cor vestrum: & ossa vestra quasi herba germinabunt. In his verbis notatur duo. scilicet de quo gaudebunt sancti & qualiter. De quo. quia de duobus que accipient a domino. scilicet habundantia pacis. quia quasi flumen declinabit super eos in habundantia pacis. Et tunc implebitur illud psal. Fiat pax in virtute tua & habundantia in turribus tuis. Accipient autem gloriam gentium in incomprehensibili substantia eius quam videbunt. quia hec est gloria omnium gentium.

M Qualiter autem consolabuntur nos notatur in tribus. scilicet secundum quem modum similitudinis consolabitur nos. & ubi consolabitur nos. & secundum quid consolabitur nos. Secundum quem modum similitudinis. quia dicitur quod portabimur ad vbera. & notat similitudinem paruuli vagientis qui ut taceat portatur ad vbera. ita dominus faciet nobis dicens. Quiescat vox tua a fletu. quia portaris ad vbera sapientie. scilicet veritatis & bonitatis dei: ex quibus fugas lac beatitudinis eterne. Super genua etiam & notat similitudinem. quia paruulus plorans ponitur ad genua matris: ita dominus habet genua quibus nos eleuat ad blandiendum nobis. scilicet eternitatis incommutabilitatem. & stabilitatem immortalitatis & impassibilitatis. Blanditur autem ut mater. In quo notat certitudinem dilectionis sue ad sanctos: ita quod non patietur ut tangat eos quicquam aduersitatis

N Ubi autem consolatur. quia in hierusalem: in consuetudine scilicet omnium beatorum. ut tanto gratior sit consolatio quanto nullus omnium remotus est a nobis pro quo simus solliciti. Item tanto acceptior sit nobis consolatio: quanto coram multis ipsa consolatione honorificamur a deo. quia qui christo ministrat hic honorificabit eum pater suus qui in celis est

O Secundum quid autem consolatur. quia videbimus ad oculum interiore & exteriori. scilicet ad interiore diuinitate & ad exteriori gloria humanitatis tunc. & cor nostrum gaudebit. & ossa nostra arida quidem primo in sepulchris per immutationem gloriose

Quartus

Et **D**yonisius q̄ phantasiā suē rationem habent proteruas. Et de hoc habet in euangelio **Mathei. xxi.** ubi iubet dominus ser uū nequā eīci in tenebras exteriores. Et dicit ibi **Augustinus.** Quia ante fuit etiam in interioribus. & tenebre interiores sunt in ista pteruitate contra ueritatem. & ignorantia dei quā non vident. Et ideo dicitur **Amos. v. c.** Nunquid non tenebre dies domini. & nō lux & caligo. & non splendor in ea. Tenebre dicit propter exteriores tenebras & caligo propter interiores. Et iste sunt ex parte anime

Dd Sunt autem ex parte iudicii sex q̄ sunt

Terribilis intuitus iudicis horribilis.
Manifestatio omnium peccatorum.
Iudicis increpatio dura.
Condemnationis sententia
Separatio a societate omnium bonorum & a deo.
Coniunctio ad consortium reproborum

Ee Prima pena est tanta q̄ potius uellent operiri montibus q̄ videre filium in forma serui iudicantem. & tamen necesse est videre. vnde **Mathei. xxiij. cap.** Tunc plangent omnes tribus terre. & videbunt filium hominis uenientē in nubibus celi cum virtute multa & maiestate. Et **Apocal. primo.** Ecce ueniet in nubibus. & videbit eum omnis oculus. & qui eum pupugerunt. & plangent se super eum omnes tribus terre. Et **Luce. xxij. cap.** Filie hierusalem nolite flere super me. sed super uosipsas flete. & super filios uestros. Quoniā ecce uenient dies in quibus dicent. Beate steriles & uentres qui non genuerunt. et ubera que non lactauerunt. tunc incipient dicere montibus. cadite supra nos. & collibus operite nos

Ff Secunda uero pena est manifestatio omnium peccatorum. vnde **Daniel. vii. cap.** Throni positi sunt. & antiquis dierum sedit. uestimentum eius candidum quasi nix & capilli capitis eius quasi lana munda. thronus eius flamma ignis. ro te eis ignis accensus. fluuius igneus rapidusq̄ egrediebatur a facie eius. milia milium ministrabant ei. et decies centena milia assistebant ei. Iudicium sedit. & libri aperti sunt. Antiquus enim dierum est deus qui creauit omnia tempora. & est post

Nyn Caplm xvj.

omnia & sup omnia. nō tamen antiquatur uel flescit. Sed antea
quus dicit ppter sapientia gubernandi & iudicandi. hic ha-
bet thronum ut flāma ignis. quia in igne ueniet dominus ad
iudiciū. ut dicit Isa. lxxvi. Fluius aut igneus est ignis ille quo
exure facies mūdi. qui tunc in uoluēdo secum trahet ad infer-
nū damnatos. Vestes aut dei sunt apostoli. qui adheferūt capi-
ti nostro christo ministrātes. Et assistentes sunt angeli. qui secu-
erunt in iudicio. Libri aut sunt cōscientie omniū que tūc ape-
rientur. Sicut dicit apłs ad Roma. ij. In die cū iudicabit domi-
nus occulta hominū scdm euangeliū meū p iesum christū. Et
prima Chor. iij. ca. Nolite ante tempus iudicare quousq; uer-
niat dominus qui illuminabit abscondita tenebrarū. & mani-
festabit cōsilia cordium. & tunc laus erit vniciq; a deo.

Gg Tercia uero pena est durissima increpatio iudicis. que
scribit Machi. xxv. Esuriui & nō dedistis mihi māducare. Sici-
ui. & nō dedistis mihi bibere &c. Auctoritas em sup notata est

Hh Quarta pena est cōdemnationis sentētia. que contine-
tur ibidē. cum dicit Itē maledicti in ignem eternū. qui paratus
est dyabolo & angelis eius

Ii Quinta aut pena est sepatio a societate omniū bonorū
et a deo. vnde ibidē. Statuet oues a dextris. hedos aut a sinistris.
Oues a dextris. quia ipsi sunt filij dextere. sicut Bēiamyn. et ibi
est locus filij. sicut habet in ps. Sede a dextris meis donec ponā
inimicos tuos scabellū pedū tuorū. S; sinistra est in terra ut ppe-
tuo dñet eis scabellaris subiectio. vñ etiā apłs dicit pri. ad The-
sa. iij. q sancti rapient obuiā christo in aera. & sic semp cū dño
erunt impij in terra remanētibz quā dilexerunt

KK Sexta pena est p iunctio ad societate reproborū. q nul-
lo affectu se inuicē diligūt. vñ Job. xli. Corpus eius. hoc est le-
uiathan. q signat dyabolū. q si scuta fusilia p pactū squamis ses-
se pmentibz. vna vni p iungit. et in spiraculū qdez incedit. et p-
eas vna alteri adheret. et tenētes se nequaq; sepabunt. Corp-
dyaboli sunt oēs dānati. q sunt q si scuta fusilia. ne iaculis diui-
ni amoris possint vulnerari. Cōpactū aut est. quia nō tm con-
iungunt dānati. sed etiā colligari legunt. ut ex strictura etiā pe-
nā habeāt Sunt squame q duricia obstinate uolūtatis ptra deū
pugnauerūt. et vna alteri adheret. quia qui si pes sunt in culpa.
siles etiā sunt in pena. et ita nō sepan. Gladius aut anceps. i. ex
utraq; pte acutus in corpus. Set in aiam. est sentētia iudicis. qā
colligat dānatos. ut sicut fuerūt socij i culpa. ita sint filij in pena

S Quartus

Ascendere feci putredinē castrorū uestrorū in nares uestras. **C**avēte dicunt dānati q̄ armauerūt se cōtra deū. **E**t **I**sa. ultio. **E**gredient & videbunt cadauera eorum qui preuaricati sunt in mēte. **S**ancti egredient passibus cōtemplationis. & videbūt decorez iusticie vindicātis in cadaueribus. i. corporibus cadentibus in vermes fetoris & putredinis sue. **E**t **I**sa. xiiij. **P**roiectus es de sepulcro tuo sicut stirps inutilis. & sicut sanie pollutus & obvolutus. **H**oc uericaī in die nouissimo q̄n impij corp⁹ malis gratiis suis eiciūt de sepulcro. sicut stirps inutilis q̄ boni fructū uti lē in vitā eternā nō attulit. & sanie fetoris sui polluit & obvoluit in ppetua secula sub sanie collocandum. **E**t hec sanies est in mundicia peccati que insicit ipsum.

V De secūda autē pena q̄ est ponderositas. habet **E**xo. xv. **D**escenderūt in pfundū quasi lapis. **E**t iterū. **S**ubmersi sunt q̄si plumbū in aquis uehementibus. **A**que autē uehementes sunt pene duriter pcurētes. **E**t hoc est quod dicit in **A**pocā. xviij. c. **E**t sustulit vnus angelus fortis lapidē magnū quasi molarem. & misit in mare dicens. hoc impetu mittet **B**abylon ciuitas illa magna supple in infernū. & ultra iam non inueniet. **B**ene accipit molare quia in mūdo uoluit nisi molere terrena opa. i. facere. & in mare mittit. quia hoc est amarū & magnū. **I**n pondere ipsi impij graues sunt. & deo maiori impetu descēdunt in pfundū inferni. **H**ec autē grauitas nō est molis. sed peccati. qd̄ ut dicit **I**saac phūs grauabit eos & deprimet eos sub tristi orbe inferni ut amplius non inueniantur.

X De tertia autē pena corporis que ē tetra obscuritas & opacitas corporū eorū. habet in pphetia **I**sa. xiiij. **F**acies p̄buste vultus eorū. **E**t **T**reno. iij. **D**enigrata est sup carbones facies eorū. et nō sunt cogniti in plateis. adhesit cutis eorū ossibus aruit. & facta est q̄si lignum. **D**enigrata quia sunt ticio ignis inferni. & torris fumās in incēdio qui denigrari p̄t. sed nō illuminari. quia ignis ille nō illuminat. sed p̄burit & denigrat. q̄ autē dicit nō sunt cogniti in plateis. sensus est q̄ intantū ducunt ad aliū colorem a pulcritudine quā habuerūt hic dū nutrent & colerēt carnē suam in delicijs. q̄ in plateis nō cognoscerent etiā si viderent. **T**unc em̄ dyaboli deformitas obtinebit facies eorū. & nō color humanus. **C**utis adheret ossibus squalore maciei. quia pinguedo epularum & ingurgitationū ibi remouebit. & fit q̄ si lignū aridum. quod est cibus ignis eterni.

Y De quarta autē pena que est animalitas ipsorū. & carnali

Nyn Capitulum xvi.

tas corporis eorum. habet prima ad **Chor.** xv. ubi dicit ap^ls
q^{uod} canet tuba p^{ro} conij domini uocantis mortuos. et mortui re^s
surgent incorrupti. quo ad numeru^m menbro^{rum} omniu^m. Sed t^{em}p^{or}e
nos. hoc est sancti. immutabimur. tunc patet q^{uod} in alijs n^{on} erit
immutatio. sed animalitas & carnalitas & grossities eor^{um}; ma^{gis}
nebit in corporibus eor^{um}. non ita q^{uod} cibis sint sustentadi ut pri^{us}
fuerunt. sed ut sint ignobiles non sp^{iritu}ales. & ut sint cremabiles
igne inferni. Et hoc est q^{uod} dicit **Aug^{ustinus}**. in de ciuitate dei. q^{uod} igno^{bil}
bilis non tollit a corporibus damnato^{rum}. Et hoc ueruz est de
ista ignobilitate

Aa Sunt tres pene q^{ue} inueniunt in ipsis maiores alijs quo
ad animā. Et prima quidē. quia p^{er} uisione fruitionis diuine ac
cipiunt uermē cōscientie. quia uisa in corde peccata continue
mordēt dente immortalī & acuto. Et de hac habet **Isa.** ultimo
Vermis eor^{um} nō moriet^{ur}. & ignis eor^{um} nō extinguet^{ur}. & erūt usq^{ue}
ad facietatē uisōis omī carni. hoc est electis qui dicunt hic oīs
caro. quia sunt pfecta caro. quia glorificatā habēt carnem. que
gloria est pfectio carnis humane. quia ad hoc est creata a deo.
Et Isa. xiiij. Subter te sternet tinea. & operimentū tuū erunt uer^{mes}.
Tinea est que nascit^{ur} de ipsis dānatis expectatio eor^{um}. & est
uermis pscientie. **Vermes** sunt sp^{iritu}ales remorsiones de obmiss^{is}
sō bono & ppetrato malo

Bb Secūda autem est odiū inuidiā & ira quib^{us} replent^{ur} lo^{cus}
co dilectionis sanctor^{um} in patria. Ad se inuicē habent odiū. **Ira**
autem cōtra deum iudicem eor^{um}. Et inuidiā contra sanctos dei
et electos regni eius. Et de hoc habetur **Ezechie.** xxxij. Descende
runt in infernū cum armis suis. & posuerunt gladios suos sub
capitibus suis. & fuerunt iniquitates eor^{um} in ossibus eor^{um}. **Ara**
ma enī iracundo^{rum} sunt ira & odium & mala uoluntas & in
uidiā. que sunt peccata que non abscedit mors. sed etiam rema
nent in inferno. ut dicit glosa. Gladij autem quibus impugna
bunt se sunt maledictiones & blasphemie. vnde etia^m sequitur
q^{uod} inique uolūtates sigillate sunt in ossibus eor^{um}. hoc est in me
dullis cordium suor^{um}. Et in **Apocal.** xvi. cap. Estuauerunt ho
mines estu uehementi. & blasphemauerūt nomen dei habentis
potestatem sup^{er} has plagas.

Cc Tercia autem pena in anima. est peruersio intellectus
et rationis. quia uerum quidem cognoscunt. sicut etia^m demo
nes. & tamen cōtra ueritatem pteruiunt & certant. Et ideo di

Quartus

LI Deceꝝ autem sunt excellētioreꝝ pe
ne in carcere

Calor ignis interior & exterius ardens
Frigus interior & exterius psequens
Tenebra exterior & interior
Fetor laci
Horror societatis q̄ est in loco illo
Presentia faciē demonis perpetua
Cathene stridentes & urentes
Stridor dentium
Fletus oculorum
Et ipsius carceris captiuitas

Calor ignis erit ibi ad lram. sed ille ignis calidior est in immēsum q̄ noster ignis. nec est lucens. sed tantū ardēs. nec tantū cōburens corpus. sed & aiam & corpus. nec psumēs substantiam sed in eternū psequens peccatū & incendēs in corpore & aia. & hec est expositio Basilij sup illud ps. Vox dñi intercidētis flā mā ignis. vox dñi. i. pceptū dñi. intercidētis. i. diuidētis. flāmā. i. luceꝝ ignis. hoc est ab ardore ignis. ut lux subseruiat sanctis superius. calor aut psequat iniustos inferius. vñ Deutero. xxxij. Ignis successus est in furore meo. & ardebit usq; ad inferni nouissima. deuorabitq; terrā cū germine suo. & montiū fundamēta pburet. Terra sunt terreni. i. peccatores. mōres aut supbi. fundamēta aut ipsoꝝ iniqua uolūtas. que psequit ignis in feni. & Isa. xxx. Prepara est ab heri thopet. a rege pparata profunda & dilatata. nutrimentū eius ignis & ligna multa. Flatus dñi sicut torrens sulphuris succēdētis eam Tophet est uallis q̄dam. & ponit pro inferno que pparata est ab heri. hoc ē a principio creature. quia inter cetera opera sex dieꝝ etiam gehenna creata est. & prepa a rege iusticie deo q̄ in ipsa dormiat omne qd sibi obstat inique. Profunda autē est. quia in corde terre dilatata ut omibꝝ dānatīs sufficiat. Nutrimentū in quo pascit infernus est ignis pburens. nō illuminās. & ligna. i. dānati arii di virore gratie. & sunt multa. ga dicit Math. xx Multi sunt uocati. pauci uero electi. Flatus aut dñi est ira eius & imperiū. & illud imperiū iusticie vindicātis succēdit eā ut ardeat sicut torres sulphuris quod feter in ardore. quia etiā damnati in ardore pene sentiunt in quo fetore peccati vitam cōsumperunt

Mm Secūda pena est frigus intus & exterius psequens & ipsum. sed nō mitigans calorē sicut videm⁹ in febricitate qui maximo calore adurit. & tamē frigus etiā sentit interim. & de hoc habet Iob. xxiiij. ca. Trāsbunt ab aquis niuū ad calorem

Nyn Capitulu xvi.

niuiū. non ita q̄ niues ibi sunt future. sed niuiū aque ponuntur pro frigore multū nocente. vnde etiā sicut legit̃ **Exodi. ix.** q̄ ignis & grando mixta pariter ferebant̃. **Et Sapient. xvi. cap.** Negantes nosse te impij. per fortitudinē brachij tui flagellati sunt niuis aquis & grandinibus & pluuijs persequutōem passi sunt. & p̄ ignem p̄sumpti. q̄ enim mirabile erat in aqua que omnia extinguit plus ignis ualebat. vindex em̄ orbis terrarū iustorū. grandines & pluuię & niues non erunt in inferno. Sed per talia significant̃ impetus irruentis frigoris in dānatos. qđ in quā frigus vindex est iustorū mandatorū dei. que transgressi sunt damnati. vnde habet̃ **Sapient. v.** Accipiet armaturā zelus dei. & armabit creaturā ad ultōem inimicorū. Induet pro torace iusticiā. & accipiet pro galea iudiciū certum. Sumet scutū inexpugnabile equitatē. acuet autem durā irā in lanceā. & pugnabit cum illo orbis terrarū contra insensatos. Ibunt directē emissiones fulgurū. & tanq̄ a bene curuato arcu nubij exterminabunt̃. & ad certū locū insilient. **Hic** notatur modus cōdēnationis impiorum. zelus em̄ iusticie dei cogit deum ad cōdēnandū. Instrumentū aut̃ pene est creatura ab ipso creata. quā armat in vltionem inimicorū. quādo dat ei potestātē & virtutem nocendi & affligendi. sicut igni & frigori & tenebris. & huiusmodi. **Ne** aut̃ dñm ledere possit reprehendēdo iusticiā cōdēnationis: ipse dominus induet iusticiā. quia iudicabit iuste et iudiciū sententię erit rectū. & scutū in quo extinguit̃ blasphemie murmurantiū cōtra iudiciū suū erit equitas. quia ponunt penam contra culpam. & primū erit ira non cōturbatio mentis. sed infligens penas que p̄forat & trāssig̃it scđm interiora eorū: ut lancea. **Orbis terrarū.** hoc est mundus pugnabit cum ipso cōtra illos. quia quicquid est ignobile in elemētis mundi sicut calidū frigidū tenebrosū. & huiusmodi: totū diuident a se elemēta. & ministrabūt inferno. ut per illa crucient̃ reprobos. **Emissiones** aut̃ fulgurum sunt irruentes pene ab ira dei immisise & p̄funde ipse vitalia anime vulnerāt. sicut sagitte ueniūt ab arcu nubij. bene hoc est fortiter curuato. & insilunt ad certū locū. quia ad locū culpe. **Sagittarius** em̄ ille non iacit sagittas in incertū. sed semp̃ tangit signum. quia sapientia sua dirigit telum. **Item Sapient. v. ca.** A petrosa ira plene mittent̃ grandines. & candescet in illos aqua maris. & flumina concurrent duriter. **Contra** illos stabit spiritus virtutis. & tanq̄ turbo uenit diuidet illos. **Ira** dicitur petrosa. quia petras grandinis emit.

§ Quartus

tit. et dicitur petra grandinis. data pena impetuose irruens. **D**icitur aut aqua maris. nunc eterne amaritudinis multa et nunc quiescens ut aqua maris. candescere in illos. id est penetrare in teriora iecoris & cordis eorum sicut fluuius coctiti & flegētōtis. et hmōi. qui significat continuā successionē penarum inferni ut noue pene nouis supueniant. & tamē ueteres nunc pterflutendo deficiant. & ideo dicunt cōcurrere duriter. non ptercurrere. virtutis aut spūs est fortis flatus uenti qui succendit ignē. Turbo aut diuidens est flatus ducens in cōtrarias penas. scilicet frigus & calorem. Turbo em̄ prouenit ex uentis sibi ecōtrario et e regione obuiantibus

N Tercia pena est tenebra interior & exterior. & de hac habet in euāgelio **Mathei. xxv.** ubi iubet dominus ligatū manibus & pedibus. proijci in tenebras exteriores **Treno. iij. cap.** Me minauit & adduxit in tenebras. & nō in lucem. **Et Iob. xviij. cap.** In tenebris strauī lectulum meum. & he tenebre significatur p tenebras egypti. que dicuntur fuisse palpabiles. **Sapient. xviij. cap.** dicitur de illis. q̄ ignis nulla vis poterat illis lumen prebere. nec syderum limpide flamme poterāt illuminare. nō etem illam horrendā. Ignis em̄ ille non illuminat. ut dictū est. sed adurit. Syderum aut limpide flamme. ut dicit **Isa.** tunc stabunt & non lucebunt damnatis.

Q Quarta autem pena carceris est fetor lacu. vnde **Iob xviij. ca.** Putredini dixi. pater meus es. mater mea & soror mea uermibus. fetor autem non debet sic intelligi q̄ fiat exalatione alicuius putredinis. quia non putrescunt ibi corpora. sed igit nobilitas illa que congregabitur in lacu dicitur putredo. & morfiones siue puncture penarum dicuntur vermes. **zacharie. ix.** Emisisti uinctos de lacu in quo non erat aqua. & loquitur de redemptis de inferno. & uocat aquam refrigerium consolationis que non est ibi

P Quinta pena est horror societatis illorum. qui in loco illo congregant. Horror aut ille generat ex inimicitia eorum ad inuicem. de qua supra dictū est. Et dicit **Treno. v.** & loquitur ibi **Hieremias** in psona damnatorum dicens. Pellis nostra quasi clipeus exusta est. Vnde etiam se inuicē deridere legunt. & conuiciari. de quo habet **Isa. xliij. c.** quando **Nabuchodonosor** uenit ad inferos q̄ sibi puiciando receperūt eum. Infernus subter te cōturbatus est in occursum aduētus tui. suscitauit tibi gygātes hoc est demones potēter & fortiter torquētes. Omnes principes

Ayn Caplm xvi.

terre surrexerūt de solijs suis. omēs principes nationū vniuersi
respōdebunt & dicūt tibi. Et tu vulnerat⁹ es sicut & nos. nū si
milis effectus es. detracta est ad inferos supbia tua. & cecidit ca
dauertuū. **I**nfernus dicit hīc habitātes in inferno. & ponit cō
nens pro cōtento. qui occurrerūt puicij ad damnatū iniquū
regem. & suscitauerūt puocatione inique uolūtatis. **Gygātes**
hoc ē fortes demones cōtra eū. q̄a placuit eis & rogāt ut acro
ribus penis puniāt. **I**nsup etiam reges & principes qui nūc
folia p̄ abusu dignitatis sue in inferno acceperāt. in derisus sur
rexerūt & primates nationū. qui primi etiā frequenter sunt in
penis inferni. rñderunt & dixerunt ei cōuiciando q̄ fortitudo
eius vulnerata & occisa est. & supbia in infima inferni detru
ta. et corpus quod multis delicijs excolere p̄sueuit. in cadauer fe
tens cecidit. **N**ec est cōtra hoc q̄ diues sepultus in inferno solli
citari videt de salute fratrū. quia nō p̄pter amorē fratrū. sed ut
erit absoluerent. **V**el ut nō sustineret puicia ipsorū. impropē
tium sibi. q̄ ad vicia docuerat & vulnerauerat ipsos. **V**el ut ue
rius dicit **Aug⁹**. **H**ic p̄pulsus fuit dicere p̄pter exēpla viuentiū
ut magis credant scripture. q̄ etiā mortuis resurgētibus.

Qq̄ Sexta pena est p̄sentia faciei demonis perpetua. **S**icut
em̄ sancti assistunt ante faciē dei. ita dānati vident facies demo
nū. qui eas affligunt in penis. **E**t facies illa describit in **Job. xli.**
Sternutatio eius splendor ignis. & oculi eius ut palpebre dilu
culi. de ore eius lampades p̄cedunt. sicut tede ignis accense. **D**e
naribus eius p̄cedit fumus sicut olle succense atq̄ feruētis. **H**ali
tus eius prunas ardere facit. & flāma de ore eius egredit. **I**n col
lo eius morabit fortitudo. & faciem eius p̄cedit egestas. **S**ternu
tatio demonis est excussio uaporū multiplicatorū in cerebro. &
cerebrū machinatōes inique sunt. **S**ternutatio autē que egredit
a tali cerebro est pessimus tonitrus malignādi. & est splendor
ignis. nō a fulgore. sed a terribilitate & crematōne. & quia cui
dens est malicia ipsius. **O**culi autē eius quibus aspicit ad malū
sunt magni & rubicundi ut palpebre diluculi que sunt ruse. &
significat ira in intuitu demonū. quia iracūdi rubescūt oculis.
Os autē quo loquit ad animas emittit lampades. quia incēdit
animas & cogitatōes in malū. & sicut tede fumātes & in igne
succense ab igne. **D**e narib⁹ autē hoc ē capite suo. in quo discre
tio esse deberet p̄cedit fumus demētis cōcupiscentie. & furoris
irrationabilis. **E**t halitus inique uolūtatis. i. spūs. facit ardere

¶ Quartus:

prunas. hoc est impios igne infernali succensos: qui tamē sunt terrestres. quia prunae sunt de natura terrestri ignite. Collū autē est ceruicosa superbia ipsius in qua est fortitudo. quia plus audit superba temeritas q̄ possit explere: & egestas omnis boni p̄cedit faciem eius. q̄ illi qui sunt ante faciem eius priuant omni bono: & implicātur omni malo.

R Septima pena est cathene stringentes & vrentes & prementes. & ille cathene vocatur rudentes inferni a Petro in secūda canon. ij. vbi dicit. Si deus angelis peccatibus non pepercit sed rudentibus inferni detractos in tartarū tradidit cruciandos in iudicium referuari. Sunt autē cathene iste nihil aliud q̄ vincula spūalia quibus impij ligantur ad penas ex culpis suis. que significatur Hiere. xxvij. Fac tibi vincula & cathenas: & pones eas in collo tuo. & mittes eas ad regem Edom & ad regē Moab & ad regem filiorum Amon. & ad regem Tyri. & ad regem Sydonis in manu nūcioꝝ qui venerūt in hierusalem. & ad Sedechiam regē iuda. Ibi nominantur sex genera hominū que ynculari debent in inferno. Edom em̄ sanguineus interpretat & significat illos q̄ in seculo voluptati carnis deseruērūt. & illi sunt precipue clerici seculares qui delicias carnis sequuntur. Moab autē interpretatur ex patre. & significat malos religiosos qui exempla perditionis precipue ex patre habent. quia prelati religionū pre omnibus sunt in cōcupiscentie sepulcris sepulti in deserto religionis. Verū tamen Loth qui declinans interpretatur genuit Moab ex corrupta filia sua in monte. Mons autē religionis est eminentia in qua prelati precipue corrumpūt filias. id est subditos carnales. quando ex eis generant per exemplum opera perditionis que discipuli habent a patre. Amon autē interpretatur populus inutilis. & significat plebeios homines qui etiam fraude & dolo vadūt in baratū. Tyrus autē interpretatur angustia. & significat viuentes in matrimonio maritali. De quibus dicit apostolus q̄ tribulatōem carnis habebūt huiusmodi. Sydon autē interpretatur venatio. & significat nobiles huius mūdi. qui sunt robusti venatores pauperū. vnde sunt de genere Nemrot: & etiam cum ipso ligantur in penis. Rex autē israel significat hypocritas pallio dei opertos qui videntur soli esse reges & magistri in israel. & tamen propter glupiniā cor intrinsecus damnatur & ligatur in penis. & ita omnes ligantur mali. De hoc dicit Bernar. Horreo vermē nō morientem. manuūq̄ ac pedum dira vincula & pondus catenarum

Ayn Caplin xvi.

prementium stridentium vrentium: nec tamen psumentium.

Ss Octaua pena est stridor dentium. Et nona fletus oculorum. De quibus habetur in euangelio. Math. xxv. Ligatis manibus & pedibus proijcite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium. Nec debet ita intelligi qd oculi emittant lachrymas. quia hoc non erit ibi. sed sic plorabunt amarius. Stridor autem dentium est effectus frigoris.

Tt Decima autem est captiuitas carceris. Vnde psal. Foderunt ante faciem meam foueam & inciderunt in eam. Per malum enim exemplum foditur fouea inferni & incidunt in eam illi qui malum exemplum dant infirmis.

A Capitulum. xvij. § primus

Phe Os suum aperuit sapientie. et lex clementie in lingua eius

Phe interpretatur exorte vel eruatio. & scdm hoc alludit sententie versus. quia in verbis sapientie eructauit cor suum verbum bonum. & ipsa dicit. & attribuit opera sua regi & lingua oris sui est calamus scribe quo spiritus sanctus scribit in tabulis cordis carnalibus. & scribit velociter. quia sermo mulieris huius tanto facilius capit in auditoribus quanto hec mulier. id quod facit probat per opus que etiam regi attribuit. ut videntes opera sua non eam sed patrem qui in celis est regem regum glorificent & laudent mirabilem in sanctis suis.

B Segitur consideratio sententie versus. que in duobus consistit scilicet in apertione oris ad sapientiam. & in lege clementie que est in lingua ipsius. Est autem duplex os. scilicet os cordis. & os exterius in facie. De utroque istorum dicit dominus. Math. xv. Non quod intrat in os coquinaat hominem sed quod procedit ex ore hoc coquinaat hominem. Et dicit quod ea que procedunt ab ore a corde exeunt. ut furta blasphemie & homicidia. Vbi dicit Augustinus. quod omne peccatum exit ab ore cordis quod inquinaat hominem. Cibus autem intrat per os exterius. & ille non inquinaat hominem.

Os autem cordis quinque modis aperitur
Sapientie scilicet

Considerande
Addiscende
Meditande
Gustande
Alloquende

Sapientie considerande aperitur os quando consideramus per cordis intentionem

¶ Primus

Nonē pulcritudinē sapiētie. sicut Sapiē. vii. dr ppositū illaz regnis & sedibus. id est thronis. diuitias nihil esse dixi in pparatiōe illius. nec pparauit illi lapidē p̄ciosum. qm̄ om̄e aurū in pparatiōe illi⁹ exigua est arena. & tanq̄ lutū estimabitur argentū in p̄spectu illius. Itē ibidē. Est em̄ sapiētia speciosior sole. & super om̄nē dispositōnem stellarū. luci pparata inuenit̄ prior. Illi em̄ nō succedit nox. sapiētiā autē nō vincit malicia. ille em̄ solus reāte estimat sapiētiā q̄ nihil in celo. nihil in terra pparat ei. Sicut dicit ps. Quid em̄ mihi est in celo. & a te quid volui sup̄ terrā. Et hec est sapiētia fili⁹ dei. dulcedo cordis. & iubilus mentis. L. filius dei verbū patris. & notitia ipsius. q̄a sicut dicit Sapiē. vii. Nemine diligit de⁹ nisi eū q̄ cū hac sapiētiā inhabitat

C Secūdo ap̄itur os cordis sapientie addiscende in cognitione & in ope. vñ Eccl̄. xxiiij. Qui audit me non pfundet. qui operatur in me nō peccabit. qui elucidat me vitā eternā habebit. Qui audit vt addiscat ille nō pfundet merore. q̄a sapiētia reget & dirigit eū. Qui vero operatur in ipsa ita q̄ oia opera sua p̄formet sapiētie. illi nunq̄ peccabit. & qui elucidat eam. hoc est exēpla sapiētie hoib⁹ vt lumen pponit. illi habebunt vitā eternā Vñ iacobi. primo. Si quis p̄pexerit in lege p̄fecte libertatis. & permāserit in ea. nō auditor obliuiosus factus. sed factor opis. hic beatus in facto suo erit. Et Sapiē. ix. Mitte dñe sapiētiā de celis sanctis tuis. & a sede magnitudinis tue vt me cū sit & meū labore. vt sciā qd acceptū sit corā te om̄i tpe. q̄si diceret. mitte eam vt addiscam. & deinde sciens eā scdm̄ lumen ipsius testificem opera. quia sicut dicit ps. Lucerna pedib⁹ meis. verbū tuū. & lumen semitis meis

D Tercio aperit os sapiētie meditāde. Est autē meditari frequēter p̄ interiorē cordis cogitatōem sup̄ idē p̄uerti. & ipsum. vertere & reuertere in corde vt menti dulci⁹ & firmi⁹ imprimatur. Et de hoc habet in psal. In lege dñi fuit volūtas ei⁹. & in lege eius meditabit̄ die ac nocte. Itē ps. Meditatio cordis mei in p̄spectu tuo semp. Itē ps. Meditabor in mandatis tuis q̄ dilexi nimis. & leuabo manus meas. i. op̄ad mandata tua q̄ dilexi. Et Sapiē. vi. Cogitare de sapientia sensus est p̄summat⁹. Et Eccl̄. xiiij. Beat⁹ vir q̄ in sapiētia morabit̄ & q̄ in iusticia sua meditabit̄. & in sensu cogitabit̄ circūsp̄ctōem dei

E Quarto ap̄it os cordis sapiētie gustāde. & hoc fit qm̄ in spū sapore sapiētie percipim⁹. Et de hoc habet Eccl̄. xv. Cibabit̄ illuz pane vitę & intellectus. & aqua sapiētie salutaris potabit̄.

Dhe Caplm xviij.

illum. & psal. **C**ibauit eos ex adipe frumenti: & de petra melle saturauit eos. **E**t dicitur sapientia adeps frumenti, quia confortat & impinguat cor quo ad eternorum saporem. **Sed dicitur mel de petra.** hoc est de christo, quia petra erat christus, quo ad sapere dei nunq̃ etiam repletur homo. **Et Ecclesiastici. xxiij. Transite ad me omnes qui concupiscitis me & a generationibus meis implemini.** Sp̃s em̃ meus super mel dulcis & hereditas mea sup̃ mel & fauim. memoria mea in generatione seculor̃. **Qui edūt me adhuc esurient. & qui bibūt me adhuc sitient**

F Quinto aperitur os sapientie alloquende. & hoc fit qm̃ homo sibi & deo loquitur in corde vt propellatur tediū huius vite & vie qua tendimus ad patriam. **Vnde Sapient. viij. p.** posui sapientiam adducere mihi ad conuiuādum sciens quoniam niam mecū pmunicabit de bonis. & erit alloquutio cogitationis & tediū mei. **Et sic legitur Luce ultimo.** q̃ sapientia incarnata resurgens a mortuis coniūxit se discipulis in via. & ibat cum eis alloquens eos de scripturis vt societas eius & alloquutio esset eis pro vehiculo. vnde etiam post discessum eius ab ipsis & cognitionem ipsius dixerunt. **Nonne cor nostrum ardens erat in nobis de Iesu dum loqueretur nobis in via & aperiret scripturas.** Inde etiam dulcem vie comitem fingentem longius ire coegerūt dicentes. **Mane nobiscū domine qm̃ aduersus rascit & inclinata est iam dies**

G Os etiam faciei corporalis quinque modis nihilominus sapientie aperitur. scilz in cōfessione. in oratione. in gratiarum actione. in laude. in predicatione siue doctrina. **In cōfessione** quādo homo ex cōsilio sapientie & ad gloriā ipsius aperit os suū p̃ra se vt nō dimittat pfundere se propter deum: ne cōfundat eum deus corā sanctis & angelis suis. **Et de hoc habetur in psal. Dixi p̃fitebor aduersus me & tu remisisti impietatez peccati mei** **Et Iosue vij. dixit ad Achan** **Fili mi da gloriā dño deo israhel. & p̃fite atq; indica mihi qd feceris:** & ne abscondas. **Adam** inquit peccans abscondit se & eiectus est de paradiso. **Gene. iij. Vñ psal. Ne declines cor meum in verba malicie ad excusandas excusationes in peccatis.** Qui em̃ abscondit scelera sua excusando non dirigitur. vt dicitur Prouerbio. xxviij. **Et Isaiē xliij. Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. & peccatorum tuorum non recordabor.** **Et sequitur. Narra si quid habes vt iustificeris.** **Et ibi habet alia littera. Dic tu iniquitates tuas vt iustificeris**

S **Primus**

H In oratione autem aperit os sapientie. quando deprecamur sapientiam. ut dimittat quod prescientia metuuit. & adiciat quod oratio non presumit. **Et de hoc habet Mathei. vi. Cum oratis non eritis sicut ypocrite. Et ibidem. Sit ergo uos orabitis. pater noster &c. Item Math. vii. Petite & dabit uobis. Item Iohan. xvi. Vsq; modo non petistis quicquam in nomine meo. petite & accipietis ut gaudium uestrum sit plenum. Et Luce. xi. dicunt discipuli ad christum. Domine doce nos orare sicut docuit Iohannes discipulos suos. Et ibi inducit similitudines duas. quomodo oportet semper orare et non deficere. & una est uidue interpellantis iudicem qui nec hominem timet nec deum. tamen propter importunitatem uidue fecit iudicium. Et uidua est quilibet indigens aliquo a deo. quod debet per orationem impetrare. licet enim deus non habeat aliquem superiorem quem reueat. nec inferiorem quem timeat. tamen placet ei instantia orationum. & propter instantiam exaudit. Alia similitudo est de homine ad quem uenit hospes de via. & non habet panem quem ponat ante eum. & uadit ad amicum qui clausit secum in cubili pueros suos & dormit. pulsat ut aperiat & accommodet tres panes. Et ille dicit quod non sit sibi molestus. tamen si instanter pulsauerit. surgit & dat ei quotquot habet necessarios. Nos autem sumus illi ad quos uenit hospes christus de via misericordie. qua totum mundum perambulatur. & non habemus quid ponamus ante ipsum quod in corde nostro nutriamur. Amicus autem noster. est pater noster qui in celis est. qui est in domo quietis eterne cum pueris suis. electis angelis & sanctis. & licet primo cum petimus forte nos non sentiamus exaudiri. tamen postea exaudiemur si perseueramus pulsanter. Tres autem panes quos petimus quibus in corde nutritur christus. sunt panis uerbi dei. & panis sacramenti eucharistie. & panis lachrymarum in compunctione.**

I Tercio aperit os sapientie in gratiarum actione. unde apostolus primo ad Thessalonicenses. v. In omnibus gratias agite. Item idem apostolus prima ad Corinthios. x. c. Siue manducatis siue bibitis. siue aliud quid facitis. omnia in gloriam dei facite. Et Osee ultio. Conuertimini ad dominum & dicite ei. omnem aufer iniquitatem. & accipe bonum. super plebem penitentem. & reddemus vitulos labiorum nostrorum. Vituli autem labiorum sunt gratiarum actiones. quas debemus per muneribus nobis a deo impensis. & Ecce primo. Ad locum unde exeunt flumina reuertuntur. ut iterum fluant. Flumina sunt fluentia gratiarum. que fluunt a deo. & refluerere debent in ipsum per gratiarum actionem. ut iterum fluant in nos per gratiarum augmentum. ergo gratias agamus.

De Capitulū xviij.

mus dño deo nostro. quia dignū & iustum est. qui tot & tanta bona nobis impendit creando. redimēdo. educando. puer-
tendo. gratias ad meritū multiplicando. & pmissa vite nobis cer-
tificando p spem. & cōplendo p rem

K Quarto aperit os sapiētie laudande. laudamus autē deū
in hymnis & psalmis & canticis. cantātes & psallētes in cordib⁹
nostris deo & in melodīa uocis. ut iubet apłs ad **Epheſios. v. c.**
vñ ps. Sacrificiū laudis honorificabit me. & illic iter quo osten-
dam illi salutare deī. sup illud dicit **Grego.** in originali sup **Eze-**
chieł primā visionē. qđ laus deī aut impetrat spm p punctiōis
aut pphetie. **Ite; ps.** Lauda aīa mea dñm. laudabo dñm in vi-
ta mea qđ diu fuero. **Item** laudate dñm omēs gentes. laudate eū
omēs populi. **Item** Cantate dño canticū nouū. cantate domi-
no omīs terra. **Et** multa salia sunt in psalmis. **Aug⁹.** etiā in. x.
cōfessio. bonū ybū dicit de hoc. sic delectabar in hymnis & cā-
ticis suaue sonātis eccēsie. uoces em influebant auribus meis. &
eliquebatur ueritas in cor meuz. & fluebant lachryme. & bene-
mihi erat cum illis

L Quinto aperit os sapiētie pđicande & docēde. & de hoc
habet **Math. v.** **Et** ipse iesus eleuatis oculis in discipulos suos
aperiēs os suū. docebat eos dicēs. **Ibi** dicit glo. **Aperuit** os qua-
si magna loquuturus **Et** **Iob. xxix.** Oculus fui ceco. & pes clau-
do. **Lp** pđicationē. **Et** **Isa. ij.** De syon exiit lex. & uerbū dñi de
hierusalē. **Syon** em debz esse pđicator p ptemplationē. stans in
specula. & hierusalē p actionē. quia opera sua semp respicere de-
bent pacē. **Et** **Iob. xxix.** Qui me audiebāt: expectabāt sententiā
et intenti tacebant ad consiliū meuz. **Et** ibidē. **Expectabant** me
sicut pluriū. & os suū aperiebāt quasi ad imbrē serotinū. **Et** **sa-**
pieñ. vij. Multitudo sapiētū sanitas orbis terraz. hoc est mul-
titudō pđicatorū & doctorū. **Sed** notandū est qđ ad hanc vlti-
mā apertōem exigit oris purgatio. ut habet **Isa. vi. c.** ubi dixit
dñs quē mittā. et quis ibit nobis. **Et** dixit **Isaias.** Ecce ego mit-
te me. & anteqđ offerret se. pcedit qliter purgatus fuit. cu3 dicit
uolauit ad me vnus de seraphin. et in manu ei⁹ calcul⁹. quē for-
cipe tulerat de altari. & tetigit os meū & dixit. **Ecce** tetigi hec
labia tua. & auferē iniquitas tua. et peccatū tuū mundabitur.
qđ autem peccatū impediāt pđicationē. patet p illud quod p-
cedit. **Ve** mihi. quia tacui. quia vir pollutus labijs ego sum. &
in medio populi polluta labia habentis ego habito **Vir** pollu-
tus labijs est pđicator peccator. habitans in medio populi pol-

§ Secundus

luta labia habentis. ut exemplar puerionis eorum. qui tot anie
mar. ut dicit **Gregorius** rei sunt: quor ad inferos pditionis ex
emplo trāmittūt tūc. **Seraphin** qui interptat totus ardens est
ignis diuini amoris qui purgandū succendit. et calculo penitē
tie os eius tangit & emundat ipsum a peccatis labiorū. id est a
predicatione polluta. emundando vitam

¶ § Secundus

A Equitur de secūda parte uersiculi. **Et lex clementie in lin**
gua eius. Lingua anime duplex est. scz cordis et oris. **Cor**
dis aut lingua duplex est. scz lingua deuotionis. et lingua desi
derij. dicit em **Gregorius** sup **Iob.** qz sanctorum lingua. qua lo
quunt ad dñm. sunt desideria eorum. vnde **ps.** Dñe ante te omne
desideriū meū. & gemitus meus a te nō est absconditus. q̄si dice
ret. desideriū meū loquit tibi ea q̄ sunt in corde meo. vñ alibi.
desideriū pauperū exaudiuit dñs. pparatōes cordis eorū audiz
uit auris tua. Si ergo desideriū audiz tūc desideriū format uo
ces & uerba. & sic est lingua. **Brūs** aut **Bernardus** dicit qz deuot
io lingua beatorū & sanctorū ē. vnde **ps.** Adhereat lingua mea
faucibus meis. si nō meminero tui. scz hierusalem. Si nō pposue
ro hierusalem in principio leticie mee. Omis em nra deuotio est
in recordatōe celestis pacis. & securitatis ciuiū eternorū

B De lingua aut oris habet in **ps.** Os iusti meditabit sapi
entiā. & lingua eius loquet iudiciū. lex dei eius in corde ipsius
et non supplātabunt gressus eius. Et tāgit **ps** ibi quattuor. Pri
mū est cum meditātōe sapientiā pponere. ut scz sapientiā loq
tur inter sapientes pfectos. & hoc sapienter. ut spūalia spūritua
libus comparent. Secundū est qz cum iudicio loquat eam. Ius
diciū aut illud intelligit de iudicio discretōis. ut scz aliter sup
bis. aliter humilib⁹. aliter p̄latis. aliter subditis. aliter castis. ali
ter p̄inentibus. & sic de alijs. aliter & aliter. Terciū est qz qñ pro
ponit sermonē legis. ante pfecta scia debet esse in corde. quia si
cut dicit glo. sup ep̄lam **Iacobi.** Impossibile est ut ignorās legē
nō offendat uerbo in p̄dicando uel docēdo Quartū aut & vlti
mū est ut gressus operū eius nullo vitio supplantentur.

C In lingua autē cordis scdm duas linguas est duplex lex
clementie. i. lex inclinās ad clementiā dominū ipm. Lingue em
ille significant p linguas igneas que apparuerunt sup ap̄los in
aduentu spūsancti. Actiū. ij. Et in desiderio quidem est ignea

De Caplm xviij.

lex charitatis que est iugū suaue & onus non grauans sed alleuians ea que sine lege ista grauiā viderent. Et de hac lege habet Deutero. xxxiij. c. In dextera eius ignea lex. & hec est lex christi quā Mathe. xij. uocat iugū suaue & onus leue. quod debemus collere sup nos. In lingua uero deuotionis est lex mandatorum dei. quia ad pcepta & pmissa deuouim⁹ nos ipsos. de qua habet Eccl. xxiiij. Legem mādauit Moyses in pceptis iusticiar. Et Io han. prio. Lex p Moysen data est. gratia & ueritas p iesum christum facta est.

D In lingua uero corporis & oris est lex clemētie ad puocātes animū eius. de qua dicit Tullius in fine prime rhetorice sue Clemētia est p quā animi temere in odiū alicuius inuestōis cōcitati retinent. Et de hac habet in Prouerbijs. xi. Clemētia pparabit vitam. & sectatio malorū mortē. & hec est uirga clemētie quā extēdit summus rex puocatus a nobis ad peccatores. que significat per uirgā clemētie Assueri. Hester quinto. qui interpretat⁹ beatus. de qua uirga supra loquuti sumus.

De Caplm. xviij. § primus

Sade Considerauit semitas domus sue. & pane ociosa non comedit
I Inscriptio uersus istius est littera sade. que interpretatur uenatio. Est autē uenatio pnitiosa. & uenatio ociosa. et uenatio bona.

Venatio pnitiosa est triplex

Venatio lamech
 Venatio nemroth
 Venatio sydonis.

Venatio lamech est in pcupiscentia & ira. vñ primus ex libidine bigamiā induxit. & uenatus fuit sibi duas uxores Odā et Sellā. que significāt gulā & luxuriā. quas uenant hī qui ambulāt in carne. Ire autē fuit etiā sua uenatio. quia occidit uirū in vulnere. & adolescentē in liuore vulneris. Cayn em occidit sagitta. & iuuenē qui duxit eū occidit p cussione arcus. & ita p liuorē. quia lignū arcus nō vulnerauit. sed liuorē induxit. Similiter irati uenant per irā duo. scz occisionē Cayn. de quo precepit dñs ut nō occideret Gen. iij. quia spūaliter occidūt peccatorē. vulnerātes eū sagittis malorū uerborū p uituperia & maledictiones & impropria Et adolescentē. hoc est quelibet fortē.

S Primus

in hoc mūdo occidūt in liuore. hoc est per odium & inuidiam quia illa sunt arcus dolosus ex quo curuato procedūt spicula maledictionū & increpationū & corrixationū huius mūdi

B Venatio autē Nemroth est venatio potētū huius mūdi. que sit opprimendo rapiendo predando. Et illo modo que vocant petitiones. tamen potius exactiōnes appellentur. & de hac dicitur Eccl̃i. xiiij. Venatio leonis onager in heremo. Sic & pascua diuitū sunt pauperes

C Venatio autē sydonis est venatio auarorū. que expletur fraude circūuenientiū se in negotijs & dolis deceptionū & fur tis & vsuris & hmōi. Et hec est venatio aranearū que euiscerāt se humore sibi naturali vt capiant muscas. hoc est temporalia huius mūdi

D Venatio vero ociosa est venatio Esau propter quā amī sit benedictionem patris. cuz nimis distraheretur in illa. & hec est venatio vanā qua occupantur tediosi circa deum & diuinā in captura ceruorum & altiliū. & hmōi. De quibus dicitur Ba ruth. iij. Vbi sunt principes gentiū. & qui dominātur sup bestias que sunt super terram. qui in auibus celi ludūt. qui argentū thesaurisunt & aurū in quo p̃sidūt homines. & nō est finis acquisitionis eorū. qui argentū fabricant & solliciti sunt. nec est inuentio operū illorum. exterminati sunt & ad inferos descenderunt. & alij loco eorū exurrexerūt.

E Venatio autē bona est venatio Petri & ap̃lorū. qui facti sunt a dño piscatores hominū. vt p̃mittitur eis Math. iij. Venite post me faciaꝝ vos fieri piscatores hominū. Et scdm hoc interpretatio respondet versui cū inscribitur hec littera. Circueūdo em̃ semitas venatur domus sue custodiā mulier ista. fugiendo autē ocium venatur panis abūdantiā. que duo contrā nētur in versu

F Considerauit semitas &c. Duo. vt dictū est p̃tinentur in hoc versu. scz domus custodia. & meritū panis. quia p laboreꝝ panē meretur. Circa primū notātur tria. scz que p̃sideratio sit qua considerat domum. & que sint semite. & qualiter domus sit edificata

Consideratio autē est triplex. scz

Discussionis

Circūsp̃ctionis.

Inspectionis

Sade Caplm xviij.

Discussionis. quia omnes vias suas & semitas discutit. sicut do-
cet **Hiere. vi. ca.** State super vias vestras & videte & interrogate
de semitis antiquis que sit via bona. & ambulate in ea. & inue-
nietis refrigerium animabus vestris. Stat em mulier hec super
vias suas discutiendo. & interrogat de semitis in exemplis pa-
trum. sciens quia est via que videtur homini recta & nouissi-
ma eius ducit ad mortem. vnde discutiendo scit eligere bonu
& reprobare malum.

G Considerat etiam circūspiciendo. hoc est omnia pericu-
la reuoluendo ad futurum cauta ex consideratione preteriti.
& in presenti secura ex premeditatione omniu suorum operu
quia ipsa omnia facit cum consilio. & ideo post factum nō pe-
nitebit. **Ecclesiastici. xxxij.** Vnde mulier hec significatur p ona-
grum liberum. quia libera est a curis carnis. & ideo clamorem
exactoris nō audit. id est ventris. de quo onagro habetur **Iob**
xxxix. q. circūspicit montes pascue sue & virentia queq. p-
quirat. Montes autem pascue sunt alta cōsilia dei in quibus pa-
scit se implendo ea. Virentia queq. sunt omnia que iuuant ad
bona opera. vt bona colloquia. bone societates. & huiusmodi
& illa omnia pergrit. eo q. in omib. est circūspecta & puida

H Inspicit autem continue bona sua vt lucem fulgentem
quia sicut dicitur **Prouerbiolorum. iij.** Iustorum autem semita
quasi lux splendens & crescens vsq. ad perfectum diem. Inspi-
cit autem non vt ille pharizeus qui dixit **Luce. xviij.** Gratias
tibi ago domine. quia non sum sicut ceteri hominum. raptos-
res. iniusti. adulteri. velut etia hic publicanus. sed inspicit vt
multiplicet & gratias agat & in ipsis permaneat. Sicut habet
Ecclesiastici. xxvij. Homo sensatus in sapientia manet sicut sol
nam stultus sicut luna mutatur

I Sequitur que sint semite. habet autem semitas ad fa-
ciliam eius.

Semite voluntatis mariti sunt { Preceptum
Consilium
Opus supererogationis
Sanctorū desideriorū ad deū
quadruplices. scz

Semita precepti diuiditur in decem. vt patz **Exodi. xx.** quo-
rum tria pertinent ad deū. scz dominus deus tuus deus vnus
est. non erunt tibi dii alij. Et in hoc precepto continetur totum
quod est de fide trinitatis & vnitatis. Secundum est. non as-

S Primus

Sumes nomen dei tui inuaniū. scilicet in falsa & peruersa iuratiōe in quo cōdemnatur omnis periurus. volumen em̄ volās de quo habetur zacharie. v. est vt sentētia p̄dēnatiōis veniet ad domū furis & ad domū iurantis in nomine dei mendaciter. **Tercium.** memento vt diem sabbati sanctifices. Sabbatum autem est requies. & requies cordis nostri nō est sancta nisi in deo. vt sc̄j in nullo p̄tra deum cor nostrum requiescat. q̄a aliter polluimus sabbatum qd̄ relinquitur populo dei. **Hinc** etiā in ecclesia institute sunt ferie in q̄b⁹ populus vacās ab operibus seruilis infirmitatis vite huius: corde confurgat in quietem que in deo est. & discat in idipsum redire & delectari in domino. vt det ei petitiones cordis. **Septem** alia pertinent ad proximiū. quorum vnū solum est affirmatiuū. sc̄j honora parentes vt sis longeuus super terraz. **In** quo precipitur nobis vt omnem honorem & adiutoriū: que possumus impendere proximo qui parentis nomine significatur: non negligamus. ad **Roma. xij.** qui docet in doctrina. qui p̄est in sollicitudine. qui exhortatur in exhortando. qui misetur in hilaritate: & exhibeamus superioribus reuerentiā & obedientiā. equalibus socialem vitā & iocūdā. inferioribus aut̄ misericordiā. **Quintū** p̄ceptum est. nō occides. **In** quo phibetur nobis vt p̄ iram & odium & rancorē nec factis nec verbis aliquē pcutiamus vel ledamus in p̄sona. **Sextū.** nō mechaberis. **In** quo nobis om̄is illicitus cōcubitus prohibetur & peccatū om̄e qd̄ p̄tra naturā vocatur. **Septimū** est. nō furtū facies. in quo phibetur om̄is illicitus questus. vt vsura sc̄dm omnes species suas: & rapina: & exactiōes illicite. & deceptiones in p̄tractibus. **Octauū** est. non falsum testimoniū dices. **In** quo prohibetur mendacium & loqui in corde & corde. & om̄is fraus que proximo potest fieri in verbis. verba em̄ debent esse testimoniū veritatis in corde. **Nonū** est. non p̄cupisces vxorem p̄ximi tui. **In** quo prohibetur immūdia cordis p̄pter quosdā qui p̄tinent corpore sed nō corde. **Decimū** est. nō p̄cupisces rem proximi tui. **In** quo phibetur auaricia cordis. que nō p̄cedit ad actum exterius. **De** his semitis habetur **Isa. ij.** Venite ascendamus ad montē domini & ad domū dei **Iacob.** & docebit nos vias suas & ambulabimus in semitis eius. **Et in psal.** Vias tuas dñe demonstrā mihī: & semitas tuas edoce me.

K Semite p̄siliū dei inueniūtur hincinde diuidi in
r ij.

Sade Caplm xviij.

octo capita. Et habetur de eis Math. v. vbi primo ponit primū
psiliū dicens **Beati pauperes spū.** quoniam ipsorum est regnum
celorum. Preceptū em̄ quod est ante hoc consiliū. habetur in
psal. Diuitie si affluant nolite cor apponere. preceptum em̄ est
vt diuitie subiiciantur. sicut dixit Petrus gloriando ad christū
Math. xix. **Ecce nos reliquimus om̄ia & sequuti sumus te.** sunt
em̄ pauperes spū. pauperes spūaliter actū & volūtate. christū
pauperem & peregrinum pauperes & peregrini sequentes.
Secūdum est. beati mites. quoniam ipsi possidebūt terram. **Est**
autem mititas que nec alienis iniurijs irritatur & prouocatur.
nec irritat & prouocat alium. Et preceptum quod est ante hoc
consilium est vt non occidamus vel ledamus aliquem. **Terci**
cium consiliū est. **beati qui lugent.** quoniam ipsi consolabū
tur. **Et intelligitur de luctu duplici.** scz pro peccatis. & incola
tu miserie. pro peccatis aut̄ suis & aliorum. **Quartū consiliū**
est. **beati qui esuriūt & sitiunt iusticiam.** quoniam ipsi satura
buntur. & intelligitur de iusticia que om̄ia ponit in debito de
centi. scz vt corpus habeat quod suū est & anima quod suum.
& reddamus prelati quod suū. vt verificetur in nobis quod
dicit dominus Math. xxij. **Reddite que sunt cesaris cesari.** & q̄
sunt deo. **Quintum est. beati misericordes.** quoniam ipsi
misericordiam consequētur. **Et intelligitur de misericordia in**
pauperes quando etiam deuote tribuitur pauperibus. etsi nō
potest exhiberi opere. saltem tribuatur corde. **Sextum est. bea**
ti mūdo corde. quoniam ipsi deum videbunt. & cōsulitur nō
bis hic vt cor a vicijs purgemus & occupatiōibus & curis hu
ius vite. vt agamus sabbatum dei in quo videtur deus per gu
stium eterne requiei. **Septimū est. beati pacifici.** quoniam filij
dei vocabuntur. & intelligitur de his qui pacem faciunt inter
se & proximum. & inter conscientiam suam & concupiscenci
am suam. & inter se & deum. hec em̄ est pax temporis & pax
pectoris & pax eternitatis. **Octauum est. beati qui persequu**
tionem patiuntur propter iusticiam quoniam ipsorum est re
gnum celorum. licet omnis christianus ex precepto. debeat cō
fiteri nomen christi cum requiritur. tamē aliud est de his qui
circūferunt christum & quasi vltro offerunt se periculo perse
quutionis. vt dicitur hic. **Et de his semitis habetur Prouer. iij.**
Dinge semitas pedibus tuis & omnes vie tue stabiliētur. **Et**
Isaie. xxvi. Semita iusti recta est. rectus callis iusti ad ambulā

S Primus

dum. Et est hic iusti neutri generis. vel si quis velit ipsum esse masculini generis: tunc supponit christum qui in his semitis fuit nobis exemplum.

L Semita supererogationis diuiditur in tria. quia superogatur verbum a doctoribus. & supererogatur opus. & superogatur id quod in cura fit ultra debitum. Verbum supererogatur quando supra id quod habemus a sanctis. sententie veritatis ad stabilimentum fidei & eruditorem bonorum morum excogitatur. Et hoc significatur **Luce. x.** ubi legitur quod samaritanus vulneratum duccens in stabulum protulit duos denarios & dedit stabulario. id est duo testamenta dedit christus. verus custos anime. pastoribus ecclesie. adiungens quod si quid supererogauerit cum redierit ad iudicium reddet ei. **Luce. xix.** dicitur. hec enim est pecunia domini que cum usuris & non sola exigis a nobis & datur qui non dat eam ad mensam numulariorum.

M De supererogatione autem laboris vel operis habetur **Actuum. xx.** Argentum & aurum aut vestem nullius percipimus sicut ipsi scitis quoniam ad ea que mihi opus erant & his qui mecum erant ministraverunt manus iste. Poterat enim qui altario participabat de altario vivere. prima ad **Chorin. ix.** Et qui euangelium annuntiabat de euangelio vivere. sed non fecit ne aliquid offendiculum apud avaros daret euangelio christi. Simile habetur de **Samuele** primo **Reg. xij.** Loquimini de me coram domino & coram christo eius. vtrum bouem cuiusque tulerim aut asinum. Si quencumque calumniatus sum. si oppressi aliquem. si de manu cuiusque munus accepi & premnam illud hodie restituamque vobis. Simile etiam dicit **Moyse** de se **Numeri. xvi.** Tu scis quia nec asellum quidem unquam acceperim ab eis. nec afflixerim quempiam eorum.

N De supererogatione autem cure intelligitur officium & nomen episcopi. unde etiam episcopus superintendens interpretatur. quia supra debitum etiam debuit intendere & impendere gregi sibi commisso. Sicut loquitur dominus **Michee. vi.** Popule meus quid feci tibi aut quod molestum fui tibi responde mihi. quia eduxi te de terra egypti. & de domo seruientium liberaui te. & misi ante faciem tuam **Moyse** & **Aaron** & **Mariam.** Populus meus est populus domini. cui pastor super exhibitionem sacramentorum & predicationem fidei & morum supererogare debet tria. Per sacramenta enim educit de egipto peccatorum. Sed per predicationem fidei & morum liberat de domo seruitutis.

Sade Caplm xviij.

id est de seruilibus operibus: cum docet virtutes & fidē. Et su-
pereroganda sunt tria. scz exemplum. & oratio cum sacrificio.
& amara penitentia pro peccatis omniū ouium suarum. Exē-
plum inuenitur in Moysē qui dux fuit & auriga populi dei in
his que ad deum pertinent. Per Aaron autem notatur oratio
& sacrificium pro populo. quia ille sacerdos constitutus est vt
offerret dona & sacrificia pro his qui ignorant & errant. Ma-
ria autē interpretatur amarum mare. quia nō habemus pontifi-
cem qui non possit compati infirmitatibus nostris. sed tenta-
tiones & peccata populi deslet & deplangit tanq̃ sint sua. ad
Hebreos. iij. tunc em sunt regale sacerdotium in regendo aū-
toritate & exemplo. prima Petri. ij. Gens autem sancta in obla-
tione oratōis & sacrificij sacrosancti. Populus autem acquisi-
tionis per gemitum & planctum quo acquirunt peccatores.
Genus vero electum precedet in eis per introitum. quia iusta
electione debent intrare non sumendo sibi honorem. sed pri-
us electi ab alijs ad onus. De his semitis habetur Iob. xxviii.
vbi dicitur de malis prelatīs. Semitam ignorauit auis. nec in-
tuitus est oculos vulturis. Auīs dicitur christus qui volauit in
celum. & vultur etiam dicitur quia longe vidit. hec em dicitur
esse proprietas vulturis q̃ longe videt. & huiusmodi auis se-
mitam ignorat: qui ad similitudinem eius gregem sibi com-
missum non pascit. Oculos autem vulturis non intuetur qui
non longe ante preuidet populi dei periculum & tentationes
vt succurrat.

O Semite desideriorum sunt vie cordis ad deum. que se-
mite multe sunt. Per quot enim desideria ad dominum ascen-
dimus tot sunt vie harum semitarum. Et de his habetur Iſaie
xxvi. In semita iudiciorum tuorum domine sustinuimus te.
nomen tuū & memoriale tuū in desiderio anime

P Sequitur de domo. quia autem supra quadruplicē do-
mū distinximus. scz superiorem. inferiorem. interiorem. & ex-
teriorem. Ne iterum eadem repetere videamur hic alias quat-
tuor domus edificabimus. scz

Domum

- Castri
- Claustri
- Estiuam
- Hyemalem

Domus castri mansio securitatis est sita in monte altissimo

§ Primus

Virtutum. De quo habetur in psal. **Quis ascendet in montem domini aut quis stabit in loco sancto eius.** Innocens manibus & mūdo corde: qui non accepit in vano animā suam nec iuravit in dolo proximo suo. **Hic est mons dei; mons sanctus; & mons dei thabor.** qui interpretatur veniens lumen. in quo trās figuratus in virū alterum cernitur dñs. **Math. xviij.**

Q. Munitur autē fossato huius nostre mortalitatis. **Mortalitatis** em huius miseria ad hoc prodest sanctis q̄ nō delectantur in mūdo. vnde **Iob. iij.** **Gaudent vehementer cum inveniunt sepulcrum; & loquitur de viris sanctis qui gaudent habendo munitionem contra dyabolum.** sepulcrū mortalitatis huius. confidentes quia certitudo mortis tutat a superbia: & replet timore dei. **Habet etiam castrū istud murū protectiōis dei** sicut dicitur in psal. **Qui habitat in adiutorio altissimi in protectione dei celi commorabitur.**

R. Antemurale autē est custodia angelorum. sicut dicit psal. **Angelis suis mandavit de te vt custodiant te in omnibus viis tuis.** **Turrim** autē habet humilitatis. & hec est turris **David.** de qua legitur **Cantico. iij.** q̄ edificata est cū propugnaculis; mille clypei pendent ex ea. omnis armatura fortium. **Propugnacula** vere humilitatis sunt quattuor. que notantur in duobus versibus. **Spernere mūdum; spernere nullū; spernere sese; Spernere se sperni.** quattuor hec bona sunt. **Humilitas** autē dicitur turris. quia est profunda. Et dicit ph̄s q̄ altū & pfundū sunt idem **Clypei** autē mille sunt infinita exempla sanctos de humilitate. **Armatura** autē fortium sunt pugne sc̄tōr. q̄ supbia destruxerūt

S. **Hoc castrū** figuratur in **Luca. ca. x.** vbi dicit. q̄ intrauit **Iesus** in quoddā castellū. & mulier q̄dam **Martha** noie excepit illum in domū suam. & huic erat soror nomine **Maria.** **Martha** em est vita actiua. & **Maria** vita prelatiua. que in hoc castro christo obsequitur. Ipse autē intrat in castrū. quia tutus est sub turri humilitatis. In hac domo mulier habet vigiles in propugnaculis. defensores in turribus. & milites in muris. **Vigiles** sunt providentie quas habet in providendis periculis. Sicut p̄cipit **Petrus.** prima **Petri. v.** **Sobrii estote & vigilate** q̄a aduersarius vester dyabolus tanq̄ leo rugiens circuit querēs quem deuoret. cui resistite fortes in fide. **Custodes** sunt duo. timor. & amor. **Timor** em facit fugere malū. & amor p̄fortat in bono. **Timor** bon⁹ est custos i hoc q̄ excludit inimicos. **Amor** autē euictos ē bon⁹ in hoc q̄ int⁹ nutrit amicos. Et de his habet **Ma. lxiij.**

Sade Caplm xviij.

Super muros tuos hierusalem cōstitui custodes. tota die & tota nocte non tacebūt laudare nomen domini. **T**imor em̄ laudat in nocte. quia excludit tenebrosa. **A**mor autem laudat in die. quia includit lucida. **M**ilites autem sunt pugne contra tentationes. **S**icut dicitur **Iob. vii.** Militia est vita hominis super terram. **D**e hoc castro sic munito habetur **Isaie vicesimosexto.** **V**rbis fortitudinis nostre syon saluator. ponetur in ea murus & antemurale.

T Domus autem claustrī est secundo loco edificanda. hec igitur est obedientia que est bethania. que domus obediētie interpretatur. in qua sepissime fuit **Iesus** cum sua familia. habens oratorium orationis. **Isaie. lvi.** Holocausta eorum & victimę eorū placebūt mihi super altari meo. quia domus mea domus orationis vocabitur. **E**t in euangelio **Mathei. xxi.** scriptum est: quia domus patris mei domus orationis est. **E**t **Augustinus** in regula. **I**n oratorio nemo aliquid agat nisi ad quod factum est vnde & nomen accepit. **E**t illud idem dicit glosa super **Iohannem**

V **H**abet secundo refectorium lectionis. vnde **Augusti.** in regula. **N**on sole vobis fauces sumant cibum. sed etiam aures esuriant dei verbum. & **Deuteronom. vi.** **N**on in solo pane viuūt homo. sed in omni verbo quod procedit de ore dei. **E**t **Amos viij.** **E**cce dies venient dicit dominus. & mittam famem in terram. non famē panis nec sitim aque. sed audiendū verbū dei

X **H**abet tercio dormitorium contemplationis & quietis **V**nde **Iob. iij.** vbi maledicit diei peccati. quia priuabit eum cōtemplatione eternorum: subdit dicens. **N**unc em̄ dormiens si lerem & somno meo requiescerem cum regibus & consulibus terre qui edificant sibi solitudines. **A**ut cum principibus qui possident aurum & replent domos suas argento. **S**ilet em̄ dormiens in contemplatione a rumoribus huius mundi. & quiescit in somno somnians eterna. quiescit a labore incolatus miserie huius cum regibus qui regunt seipsos. & consulibus terre qui alijs dant consilia perfectionis que hauriunt in contemplatione. **E**t cum principibus qui eterna desiderant: que sunt prima. & ideo possident aurum. hoc est fulgorem sapientie diuine. & replent domos cordis sui argento eloquentie in sono predicationis. & edificant sibi solitudines in conscientie secreto. **I**n isto dormitorio immitit dñs saporē in **Adam.** & rollit

Primus

costam. & facit inde mulierē. Adam em̄ homo interpretat̄. Co
sta aut̄ que iuxta cor sumit̄ dura est. & significat duriciā huius
vite que iuxta cor hominis radicat̄. edificat̄ aut̄ in mulierez se
cundā quādo fit ita p̄templatio que secūda est in gaudijs eter
nor. bonor. licet in huius vite laboribus sterilis inueniatur

Y Quarto habet caplm̄ confessionis. ubi accusant̄ & em̄
dan̄ puerſa. vñ Isa. xxxviij. c. **Recogitabo tibi oēs annos meos**
in amaritudine aīe mee. & **ps. Dixi cōfitebor aduersum me in**
iusticiā meā domino. & tu remisisti impietate peccati mei.

Aa Quinto habet lauatoriū satisfactiōis. vñ ysa. prio. **La**
uamini mūdi estote. auferte malū cogitationū ueſtrarum ab
oculis meis. quiescite agere puerſe. discite benefacere. **Et Johā.**
ix. de ceco nato. **Vade ad natatoria syloe.** qđ interpretatur miſ
sus. quia missus est penitēs ad prelatū qui iniūget satisfactiōē
Item Naaman dictū est qđ laualet septies in yordane. & recipe
ret sanitatē caro sua et mundaret̄. iij. **Regū. v. Leprosus em̄ est**
qui in peccatis est. **Et yordanis est satisfactiō.** quia yordanis de
scensus humilis interpretat̄. Septies aut̄ lauat qui cū uerecūdia
peccati & lachrymis & ieiunio & oratōe & elemosyna & vigi
lijs & disciplinis satisfacit. **Hec em̄ sunt septē ablutiōes ipsius**

Bb Sexto est infirmaria p̄passionis. vñ **Roma. xiiij. c. Inſir**
mū in fide assumite. & nō in disceptationibus cogitationū. **Et**
ad **Hebre. xij. Memētote victorū tanq̄ simul victi.** & laborā
tiū tanq̄ & ipsi in corpe morātes. **Hec infirmaria significat per**
porticiū piscine p̄batice. in qua iacebat languentiū multitudo
ut legitur **Iohan. v. cap.**

Et sunt quinq; portic⁹. cō-
passiōis quinq; affectus

- Condolere dolentibus
- Consolari tristes
- Fouere infirmos
- Sustinere impatiētiam laborantiū
- Adiuuare debiles

Cc Septimo aut̄ est ibi p̄mptuariū siue cellariū memorie
et meditatōis. vñ **ps. Promptuaria eorū plena. eructātia ex hoc**
in illud. quia de memoria & meditatione. om̄j poscenti rōem
parati debēt esse reddere eā de ea que in ipsis est fide & spe. pri
ma **Petri** tercio

Dd Octauo aut̄ est etiā coquina studiij & doctrīne. quia in
studio & doctrīna oīa incidunt in p̄tes. & decoquunt̄ & p̄diū
tur in sapore dulcē & p̄perentē. vñ in visione vltima **Ezechielis**
inter alia edificiā domus vidit etiā coquinas. & hec etiā coqui

Sade Capitulū xviij.

na significat p pastoris que edificabant in atrijs domus dñi.
ut habet primo Macha. iij.

Ee Nono habet portā charitatis quā oībus bonis aperit &
dat aditū. vñ **Ge. xxiiij. c.** loquitur charitas. īgredere bñdīctē dñi
tur foris stas. pparauī domū & locū camelis tuis. vñ etiā **Ge.**
ne. xxviiij. ca. dixit Iacob. Non est hic aliud nisi domus dei. &
porta celi. & sic ē adhuc ubi charitas īuenit in porta claustrorū.

Ff Decimo habet hospiciū misericordie. ut dicit apłus ad
Philemonē. Gaudiū magnū habui & consolationē in charita-
te tua. quia viscera sanctorū requieuerūt per te frater. Et infra in
eadē epłā. Simul & para mihi hospiciū. Et ad **Hebre. xiiij. cap.**
Hospitalitatē nolite obliuisci. per hanc em placuerūt quidam
angelis hospitio receptis

Gg Vndecimo habet huiusmodi domus loquutoriū pre-
dicationis. vnde in cantū. ij. ca. Sonet uox tua in auribus meis
uox em tua dulcis. & facies tua decora. Et ps. Speciosus forma
pre filijs hominū. diffusa est gratia in labijs tuis. ppter ea bene-
dixit te deus in eternum.

Hh Duodecimo est ibi sentina penitentie. in qua deponi-
mus omnia in nobis corrupta. sicut dicitur Miche. vltio. De-
poner omnes iniquitates nostras. & proiciet in profundū ma-
ris omnia peccata nostra

Ii Tredecimo est ibi scola discipline. sicut dicit apłs ad He-
breos. xij. Omnis quidē disciplina in pñti non uidet esse gau-
dij. sed meroris. postea autē exercitatis p eam. fructum pacatilli-
mū reddet iusticie.

KK Quartodecimo habet ambitū exteriorem religionis
vndiq; hoīem claudētis. vñ **Aug.** in regula. in incessu statu
habitu uestro. nihil fiat qđ cuiusq; offendat aspectū. Sed qđ ue-
stra debeat sanctitatē. Et **Cantico. v.** Dilectus meus candidus &
rubicundus electus ex milibus. Candidus em est castitate. & ru-
bicundus charitate. Sed electus ex milib⁹ religione interiori &
exteriori. vñ etiā dicit de ipso qđ totus est desiderabilis

Ll Quintodecimo habet peribulū interiorē p qtuor vir-
tutes cardinales in quadrū edificatum. Quarū virtutū parietes
vnū hz prudētia. hñs colūnas septē. s. sapientiā. sciām. pñliū. in-
tellectū. puidētiā. memoriā. & sollertiā. Sapientiā de gustu di-
uinorū. Scientiā de dispositōe mūdanoz. Cōsiliū de bñplaci-
to dei. Intellectū de eloquijs sanctis. Prouidentia de futuris pe-
riculis. Memoriā de preritis. Sollertiā autē de hoīm uersutis. Et

¶ Primus

his q̄si septē colūnis edificat̄ et sustēt̄ paries prudētie q̄ p̄m^o ē.

Mm Scdm parietē interius tenet iusticia. habēs & ipsa colūnas septē excisas ipsius sapiētie manu. Colūna prima ē ad superiorē p̄cepta obediētia. Scda uero ad deū theosebia q̄ nihil aliud est q̄ cultus deo debitus. q̄ etiā latia nūcupat̄. Tercia est in iudicādo rectitudo siue ueritas iudicij sine acceptione p̄sonarū. Quarta uero ad pares societas. Quinta ad inferiores misericordia. Sexta aut̄ humilitas. & septima reuerētia ad omnes qui in gradu dignitatis sunt constituti.

Nn Terciu parietē edificat & p̄trahit tēperantia. habēs & ipsa colūnas septē quib⁹ innititur. quarū prima est p̄tinentia. secūda p̄smonia in gustu. tertia modestia modū statuēs interi⁹ et exterius. quarta uero silentiū moderatum. quinta blandicia. sexta beniuolentia siue benignitas. septima & vltima pietatis affectus liquefcens ad omnes

Oo Quartū iterū parietē p̄tendit fortitudo innixa colūnis septē. p̄tentiē in aduersis. lōganimitati in sustinēdo. magnificētie in ambitu cordis magnifici. securitati in vincēdo. p̄sidentie in aggrediēdo ardua. fiducia in auxilio dei. & p̄seuerantie in sine tribulatiōis. Et hec domus est quā edificauit sapientia excidens in ea colūnas septē ad q̄dlibet latus. ut habet̄ Prouer. vii. Et in Apocal. xxi. dicit̄. q̄ celestis hierl̄m edificata est p̄ quadru

Pp Habet aut̄ uir huius mulieris xp̄s. totā familiā suā in dōmo ista q̄ bethania dicit̄. ubi em̄ Maria p̄tēplā. ubi p̄tēplāti Martha ministrando turba^t & sollicita est circa plurima. ubi actiui discipuli audiūt docentē ut studētes. Iesus sedet ut docēs. Symō & Lazar⁹ recubūt ut iocūde relecti epulis grāz interne p̄solatiōis. ubi etiā Iudas furat̄. Et significat̄ p̄prietarij p̄ iudā. & m̄murantes p̄tra obediētiā p̄ Symonē q̄ & obediēs interpretat̄. In hac etiā domo dñs tanq̄ dispēsator familie huius mulieris ut p̄familias oīa opa sua familiari⁹ & habūdanti⁹ oñdit. Hic em̄ curat Mariā a septē demonib⁹. hoc ē aīaz peccatricē a septē vicijs capitalib⁹. NARTHā aut̄ a fluxu sanguis. ut dicit̄ Ambro. hoc est fluxū carnis p̄stringit p̄ p̄tinentiā. Mūdat etiā Symonē a lepra. hoc est incurabili morbo ab hoīe. sed a deo tñ curabili q̄ totū copus corrūpit & p̄maculat. hoc est a pctō p̄litudinis male. Et rephendit phariseū indignantē de curatiōe peccatricis. Lu. vii. hoc ē p̄futat sup̄sticiosos. alios sp̄ iudicātes & indignatione animi plenos ad facta aliorū. Hic etiā suscitāt q̄driduanū hoc est desperatum fetentē in peccatis. primo enim die iacuit

Sade Caplm xviij

quādo p̄sensum adhibuit ad peccatū. Secūdo autē q̄n p̄p̄leuit in ope. Tercio uero q̄n accessit p̄suetudo. Quarto insup̄ q̄n etiā ferebat desperatione. vñ etiā dñs fleuit sup̄ eū. & spiritu infre-
muit Iohā. xi. notans in hoc difficultatē resuscitādī ad vitam. Hic etiā loquit̄ ad turbas. & uox patris clarificās eū est audita. Loquutio em̄ ad turbas est auditus laudis quo turbe in clau-
stris ammirant. Vox autē patris clarificās filiū est fama claustra-
liū celebris. Hic nihilominus vngunt pedes. s. misericordie & ueritatis. quibus om̄e cor pambulat vnguēto penitētiē. & vñ-
git caput diuinitatis ei⁹. vñ om̄e bonū descēdit. vnguēto deuo-
tionis & gratiarū actionis. Et notandū q̄ hec om̄ia scdm̄ euan-
geliiū p̄pleta sunt in bethania. que domus obediētiē interpretat̄
et significat claustrū. ut dictum est.

Qq Sequit̄ de domo estiuā. Domus autē hec habet deam-
bulatoriū & viridariū. in quibus hec mulier ab estu refrigeret.
habet etiā fontē in viridario. De viridario & fonte simul habet
Daniel. xiiij. ca. ubi legit̄ q̄ Ioachim vir Susanne erat diues. &
erat ei pomeriū p̄iunctū domui sue. & infra in eodē caplo legi-
tur q̄ ingressa est Susanna in pomeriū sicut heri & nudius tertius.
uoluitq̄ lauari in pomerio. estus quippe erat. Est autem
nihil aliud domus estiuā. nisi p̄speritas huius mundi. que quā-
doq̄ aridet huic mulieri. vñ etiā in ista nō habitat sed deambu-
lat. & deambulatoriū ipsius est dilatatio quedā cordis in hui⁹
mūdi p̄speris. Et ideo etiā qui sedet in hac domo suscipiēs mu-
nera & impinguatur delicijs Eglon. s. a nuncio dñi scz Aioth
interficiť. Sic em̄ legit̄ Iudicū. iij. ca. q̄ Eglon cum interficiť ab
Aioth sedebat in estiuo cenaculo. & erat pinguis valde. Virida-
riū autē p̄iunctū domui in quo etiā refrigeriū capit. sunt viren-
tes & florentes amici. scz q̄ infantes exultāt lusibus. & nepotes
et propinqui florent ut quedā arbores. Fons autē quo lauatur
a sudoribus in hac domo cōtractis est fons sacramēti penitētiē
et p̄fessionis. vñ etiā in hac & viridario & domo Susanna de
crimine accusat̄. & p̄ industriā Danielis eripitur. quia vix hui⁹
mundi prospera quis habere poterit sine peccato. uel nota pec-
cati. Et nisi Daniel. hoc est sermo diuinus. eripiat. lapidabit uer-
bis durissimis Iob. xxi. qui dicit. ducunt in bonis dies suos. &
in puncto ad inferna descendunt.

Rr Sequit̄ de domo hyemali. Et hec est aduersitas habēs
estuariū impatiētiē. in quo cōtinue crematur ignis ire in for-
nace illate iniurie. unde in hac domo Ioachim rex iude seidit

.s. Primus et secundus

librum uerborum domini & combussit in igne. Legitur em̄ Hiere. xxxvi. q̄ rex sedit in domo hyemali in mense nono. & posita erat arula coram eo plena prunis. & ibi uerba dñi p̄bussit. Dominus hyemalis ut dictū est aduersitas est. Mensis autē nonus est recedens illata iniuria. quia in recēti molestia ira magis feruet. Verba autē dñi sunt uerba quib⁹ precipit ut reddamus domio vindictā. illatas nobis iniurias p̄ patientiā tolerantes. Sed hec uerba scindunt. quādoquidē audiunt studiose. sed opere non implent. tales em̄ scindūt. uerbū ab efficacia. quā p̄sequi in ip̄sis deberēt. Has autē duas domus habet mulier hec ad p̄batio- nem. nō ad mansionem. sciens quod dicit p̄pheta Amos. iij. c. Percutiā domū hyemalē cum domo estiuā. & peribūt domus eburnee & dissipabunt edes multe dicit dominus.

.s. Secundus

P Equit (Et panē ociosa nō comedit) Hic notandū est q̄ panis nihil aliud est q̄ refectio. Est autē quadruplex ocium. s. lasciuie. pigritie. ignauie & festiuitiū. Primū habet panes sed imundū. sicut dicitur Ezech. iij. q̄ comedēt filij Israel panes suum pollutū inter gentes. hoc est quādo p̄uertuntur ad lasciuias gentiū. Secundū autē nō habet panē nec debet habere. Tercitū nō habet panē s̄ debz habere. Quartū nō habet panē quē tamē credit habere. vñ om̄ibus his modis mulier hec panē ociosa nō comedit. De primo ocio habetur. ij. ad Thessalo. ij. Ipsi scitis quemadmodū oporteat imitari nos. qm̄ nō inquieti fuimus inter uos. neq̄ gratis panē māducauimus ab aliquo. sed in labore & fatigatione nocte ac die operātes. ne quē uestrum grauaremus. Item ibidē. Cum essemus apud uos hoc denūciabamus uobis. quoniā si quis non uult operari. nec manducet. Audiuius em̄ inter uos quosdā ambulātes in gete nihil operantes. sed curiosē agentes. his autē qui eiusmodi sunt denūciamus & obsecramus in dño iesu christo. ut cū silentio operātes suum panem manducant.

B De ocio autē pigritie quod nō habet panes. nec est ratio quare debeat habere. legi in Prouerbij. vi. Vade ad formicaz o piger. & p̄sidera vias eius. & discē sapientiā. i. p̄uidentia. que cum nō habet ducē neq̄ p̄ceptorē. parat in estate cibum sibi. & cōgregat in messe quod comedat. Item ibidem Vsq̄uequo piger dormies. quando p̄surges a somno tuo. paululū dormies. et paululū dormitabis. paululum cōseres manus tuas ut dor-

Sade Capitulum xviij.

mias. & ueniet tibi tanq̃ viator egestas. & pauperies q̃si vir ar-
matus. Si uero impiger fueris ueniet ut fons mellis tua. & ege-
stas longe fugiet a te. Itē Prouer. xij. Vult & nō vult piger. aia
aūt operantiū impinguabit. Item Prouerbio. xvij. Pigrū de-
ſiſcit timor. anime aūt effeminatorū eſurient. Item Prouerbio. xix.
Pigredo immittit ſoporem. & aia diſſoluta eſuriet. Et iſte
duē vltime auctoritates tangūt utrūq; ociū. ſc̃z primū & ſecū-
dum. De pigr̃tia uero p̃ ſe habet Prouerbio. xx. Propter fri-
gus piger arare noliuit. mēdicabit ergo eſtate. & nō dabitur illi
Item Prouerbi. xxi. Cogitatōes robuſti ſemp in habundantia.
om̃is aūt piger in egeſtate eſt. Et ibidē. deſideria occidūt pigrū
noluerunt em̃ quicq; manus eius operari. Item Prouerbi. xxij.
dicit piger. leo eſt foris in medio platearū occidendus ſum.

C De ocio autem ignauie quod nō habet panem. ſed ta-
men deberet habere. eo q̃ habeat instrumenta operādi. ut exhi-
beat ſe ad opus. ſ; nescit ſe applicare ad opabilia. habet in euā-
gelio Mathei. xx. Quid hic ſtatis tota die ocioſi. Iſti eiū nō fue-
runt pigr̃i. quia exierant ad opus in instrumentis ſuis. ſed ne-
ſcierunt ſe applicare. & de hoc intelligitur hoc quod habet in
Prouerbijs. xxvij. Qui operatur terrā ſuam faciabit panibus.
quī aūt ſectatur ociūm replebit egeſtate Eccl̃i. xxxij. Multā ma-
licia docuit ocioſitas. in opera cōſitue ſeruū tuū. ſic enim
condecet illum.

D De ocio aūt feſtiuantū. qđ non habet panē gratie quē
tamē credit habere. habet Iſa. priō. Kalendas ueſtras & ſolenñ
tates ueſtras odiuit anima mea. facta ſunt mihi moleſta. labo-
raui ſuſtinēs. Kalende ſunt feſtum noue lune. & ſignificat ociū
quorundā falſe p̃templantiū. qui ſemp uolunt eſſe in ocio. &
nūq; in labore dicentes hoc quod habet in Iohan. vi. c. Volu-
mus operari cibū qui nō perit. & de iſtis habet Treno. primo.
Viderunt eam hoſtes. & deriſerūt ſabbata eius. Et Amos. v. ca.
Aufer a me tumultū carminū tuorū & cantica lire tue non au-
diam. vnde etiam hoc eſt ſignificatū primo Machabeorū. ij. ca.
ubi legitur q̃ ſeriantibus iudeis occiſi ſunt decem milia. eo q̃
non operabant in decē preceptis decalogi. vñ etia; a Matathia
preceptū eſt q̃ pugnarent agendo viriliter contra omnes mo-
uentes ſibi bellum etiam in die ſabbatorū.

§ Primus

A Capitulum. xix. § primus.

Coph Surrexerunt filij eius ⁊ beatissimā pre
dicauerunt. vir eius ⁊ laudauit eam
Hic notandū primo est qualiter epygrāma uersui
respondeat. Interpretat̃ em̃ coph ꝓclusio. ⁊ notatur
in hac littera ultima pars tractatus de muliere forti. Om̃ia em̃
que dicta sunt de ipsa concluduntur in quadruplici laude ip
sius. que quadruplex laus habet in quattuor uersibus qui ad
huc restant. Nam in hoc uersu ponunt̃ laudantes ydonei. In se
quenti autē laudatur a diuitijs. In tercio autem a forma. ⁊ pul
critudine In ultimo autem ab operibus. ⁊ sic in quattuor laus
ipsius concludit̃. Huic autem uersui precipue hoc epygrāma
preponitur. quia mulieris huius ꝓcipua ac specialis laus est in
ore filiorum. et mariti. qui eam ⁊ familiarius noscunt. ⁊ affe
ctuosius extollunt

B (Surrexerunt &c.) Duo notantur in uersu. scilicet predi
catio filiorum. ⁊ laus viri. Circa primū notanda sunt tria. Pri
mū quid sint filij. Secundū qualiter surgunt. Tercium qualiter
beatissimā predicant matrem Circa primū nota q̃ sicut Iacob
duas uxores habuit liberas. scilicet Lyam ⁊ Rachel. ⁊ duas an
cillas. scilicet Balam ⁊ zelphā. ita christus in anima vna fidelis
que fortis mulier uocatur. habet quattuor partes secundas. ex
quibus duodecim filios ex benedicto semine progenitos edu
cit. in laudem ⁊ extollentiam matris Lya igitur. que laborio
sa interpretatur. lip̃pa est oculis Gene. xxix. cap. 10. sed secunda
minus dilecta. sed prius marito copulata. nō promissa. sed tū
exhibita. vita actiua est que tota in illa parte aie fundatur que
liberum arbitrium nuncupatur. hec enim lip̃pa est in agen
dis. quia ignorat homo finem operis sui. secunda tamen est in
operibus bonis. minus autem dilecta est. eo q̃ non est in desi
derio. sed poti⁹ quies contemplationis eterne totū obtinet no
strum desiderium. utpote pro qua Iacob magnus luctator in
labore seruauit septem annis. hoc est perfecta reuolutione se
ptem virtutum. Sed tamen marito prius copulatur. quia nisi
xps nobis ꝓiungat ut in labore formosi efficiamur in merito
ꝓteplatōis specē nō poterimus obtinere. vñ etiā oportuit q̃
Iacob dies copule Iye ante celebraret q̃ Rachel sibi exhiberet.

Coph Caplm xix.

Hec etiā est que non promittit eo q; in illa retributionis nostre merces nō est. sed potius p illam ad mercedē p̄templationis p̄uenimus. quia in loco nostro. hoc est in via vite huius. non est cōsuetudinis ut iuniores prius copulenti. sed potius antiquior hoc est actiue labor q; cōtēplatiue solatiū prius nobis p̄mittit.

C Rachel em vidēs principiū interpretat. & significat p̄templationē eterni principij & omniūz corū q; sunt creata. ut dicit Iohā. pri. Omnia p ipsum facta sunt. & sine ipso factū est nihil. Hec autē p̄templatio p̄cipue in intellectu aīe fidelis christo marito p̄iungit. Balam autē ancillā rachel pater assignat. que bala interpretat absorta. & significat hoīs imaginatōem siue virtutem imaginariā. que scdm Augustinū est vis mente rōnali inferior. in qua imprimuntur imagines rerū sensibiliū a deo creatarū. & hec subseruit Rachel. quia intellectus hominis ueritatem eterne p̄templatiōis frequēter haurit in imaginibus uestigij et speculi creaturarū. scdm q; dicit in ps. Celi enarrant gloriā dei. et opera manūū eius annunciat firmamentū. Et Iob. ix. c. Inducens creaturas excellētiōres indicātes increatā ueritatē intellectui hominis sic dicit. p̄cipit soli & non oritur. & stellas claudit quasi sub signaculo. qui extendit celos solus. & gradus super fluctus maris. qui facit arcturū & orionas & yadas & interiora austrī. Qui facit magna & incōprehensibilia & mirabilia. quorū nō est numerus. Item Iob. xij. c. Inducit creaturas debiliores ad eius creatoris noticiā dicens. Interroga iumēta & docebunt te. & uolatilia celi & indicabūt tibi. Loquere terre & rñdebit tibi. & narrabunt pisces maris. Quis ignorat q; manus domini fecerit hec omnia. in cuius manu est aīa omīs uiuentis. & spiritus vniuerse carnis hoīs. Sic etiā bala spiritui mariti p̄iungit qm sp̄ice septē & seprez boues Pharaoni ostendunt in imagine corporis Gen. xli. Sed intellectus spiritui copulat qm limpide ueritatis p̄sagia intellectu Ioseph p hoc p̄dicunt. Sed bala Racheli seruiuit. qm in qbus figuris & imaginib⁹ Ioseph p hec futura lucide ueritatis exprimeret imaginatō p imagines ministravit. Idē etiā est in somno Nabuchodonosor de statua Dan. ij. quā Daniel p intellectuālē uisionē expressit & ad oculum exterius articulos manus scribētis in pariete in imagine uidit. Daniel v. Sed Daniel p intellectu in ipsis sententiā eterne ueritatis manifestauit. Et in vna anima Daniel in somnis quattuor bestias et quattuor uentos in mari pugnātes cōspexit p imaginariam uirtutem. Sed intellectu quattuor reges regnos in ipsis imagi-

S Primus

nibus in visione intellexit. Similiter penas ad oculum exterius
imaginarię p ollam succensam vidit. & ex illo quasi subserui-
ente succendā hierusalem p intellectu cognoscens lucida veri-
tate predicauit. Sic ergo Bala Racheli subseruit. quia imagina-
ria intellectui in quibus veritatem conspiciat imagines rerum
anteponit.

D Lya vero que actiua est vita & in libero arbitrio posi-
ta: zephiam p ancilla a patre sortita est. que zephā os hyās in-
terpretatur. & volūtatem operantem significat. que etiam libe-
ro arbitrio subministrat. quia quicquid liberū picipit arbitriū
ad hoc implendum quasi ore aperto voluntas se offert. Habet
etiam os hians ad picipiendū pcupiscibili & omnibus mēbris
corporis. vt domine sue. hoc est libero animo. in om̃ibus obe-
diant. Hoc etiam patz in abra Iudith vidue. que vt legitur Iu-
dith. x. sola orans dominū cum abra suā transiuit p portas ad
occidendū Holofernem. id est dyabolū. Porte autē sunt sensus
per quos liberū arbitriū cū ancilla scz volūtate p̃tinue transit
in ornatu virtutū interficiens dyabolum & amputans caput
eius. hoc est primū motū. Vnde etiā legitur Iudith. xiiij. q̃ cum
Iudith occidit Holofernē exiuit & tradidit caput Holofernē
ancille sue. & iussit vt mitteret illud in peram suam. quia liberū
arbitrium p liberū dissensum a peccati tentatione dyabolo ca-
put amputauit. postea exit quādo volūtatem exeat vt caput
primi motus serpentis in peram memorie recipiat. vt ad pres-
biteros ciuitatis. hoc est sacerdotes ecclesie reportet per confes-
sionem. quia etiam primum motum voluntas sine confessio-
ne nō dimittit in sanctis

E Iste quattuor partes mulieris fortis ex semine Iacob gra-
tos dei filios in laudem matris concipiūt & pariunt. & primo
parit que prius p̃iūgitur. scz liberum arbitrium in vita actiua
Est igitur primo genitus ipsius Lye ruben: qui visio interpre-
tatur. matre dicente in ortu eius. vidit dominus humilitatem
meam: nūc amabit me vir meus. Significat autē hic filius co-
gnitionem & prudentiam agendorum. que prima exigitur in
vita actiua. q̃a nisi sciat sollerter eligere bona & reprobare ma-
la: nec bonum nec bene poterit agere. In hoc autē filio vidit do-
minus opprobriū Lye. & humilitatez lippitudinis eius. quia
ante prudentiam agendorum ita est lippa vt sit etiā in oculis
mariti despecta. quādo scz imprudens & p̃ceps est in opere

F Rursum autem parit symeon qui interpretatur auditus

Coph Caplm xix.

matre dicente dum pareret quoniam vidit me dominus habere contemptui. dedit etiam istum mihi. Significat autem iste additum obedientie. sicut dicitur in psalm. Audi filia & vide & inclina aurem tuam. quia licet aliquis prudentiam habet de agendis. tamen adhuc contemptus est nisi etiam hunc generet filium. qui est obedientia mandatorum.

G Tercio iterum Lya per gratiam concepit & genuit alium. dixitque nunc quoque copulabitur mihi maritus meus. eo quod pepererim ei tres filios. & ideo vocatum est nomen eius **Leui**. qui interpretatur additus vel auctus. quia post obedientiam mandatorum. que necessaria est ad salutem. per voluntarium votum additur impletio consiliorum. ut iam non tantum faciat opera necessitatis. sed insuper etiam impleat consilia perfectionis. sicut est illud **Mathei. xix.** Si vis perfectus esse vade & vende omnia que habes & da pauperibus: & veni sequere me. & ideo mater secuta de dilectione mariti ad hunc filium dixit quod deinceps copularetur ei maritus. eo quod tercio iam desideratam prolem marito protulisset.

H Quarto iterum concepit & peperit filium: & ait modo confitebor domino: & ob hoc vocavit nomen eius **Iuda**. qui interpretatur confitens vel glorificans: & significat gratiarum actionem de omnibus bonis perceptis. Postea enim quod vidit se prudentem in agendis. obedientem in preceptis. & voluntarium in consilijs: gratias agit domino: quas gratias sterilis agere nescit. eo quod unde regratietur domino munus conceptionis non accepit. & hoc notatur in verbo parentis cum dicit. modo confitebor domino. hoc est confessione laudis & gratiarum actione. virum anime deum: de semine cuius venit quicquid iocunditatis habeo in filijs: extollam. & magnificabo eum in laude que placet deo super vitulum novellum cornua producentem & ungulas. hoc est super iocunditatem anime novelle que iam infecunda adhuc primo producit cornua virtutum quibus ventilatur dyabolus. & ungulas rigoris discipline quibus concupiscentia huius mundi perculatur.

I Post hanc autem filium activa vita videlicet Lya ad tempus parere desinit. dans etiam locum amplexuum ipsi contemplant. que invidens emulatione optima sorori de tanta sobolis fecunditate dixit marito. da mihi liberos: alioquin moriar. Ac si diceret. tanta multitudine filiorum ditata sum in actione. magno desiderio flagror etiam experiri filiorum iocundis.

¶ Primus

nitatem in contemplatione. precipue cū iam non possit mihi obijci q̄ frustra suspirat ad contemplationis quietem: qui non laborauit in agro actionis: quia in actiua iam peperit quattuor filios

K Sed notandum valde est q̄ **L**ya parit ante ancillam suam. quia oportet exerceri in actiua anteq̄ veniatur ad voluntatis desiderium. quam voluntatem diximus esse ancillā **L**ye hoc est actiue vite seruientem. Sed nullo modo prius illuminatur intellectus in contemplatione: nisi prius imagines rerū per speculum & enigma colligat in imaginaria. quam ancillā iam **Rachelis** supra diffiniuimus. Exhibet igitur **Rachel** marito ancillam **balam**. que ingressa ad se marito concepit & peperit filium. & dixit **Rachel**. Indicauit mihi dominus & exaudiuit vocem meam dans mihi filium. & ideo vocauit nomen eius **Dan**. qui interpretatur iudiciū ratōnis quod de deo habemus per vestigium & imaginem creaturarum per qd̄ iudiciū iudicauit. hoc est discreuit nos dominus. exaudiens vocem nostram: ne simus sicut equus & mulus in quibus nō est intellectus. Ne sc̄z illis comparemur. de quibus dicit apostolus ad **Roma**. primo. Quia cum cognouissent deum nō sicut deum glorificauerūt aut gratias egerūt. Et ibidem Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciūtur. Item ibidem Quod notū est dei manifestū est in illis. deus em̄ illis manifestauit. Et **Sapien̄. xij.** A magnitudine em̄ sp̄s & creature cognoscibiliter poterit creator horū intelligi. Et **Ecclesiastici. xlij.** Cognouit dominus omnem scientiam. id est cognoscere fecit p̄ naturas rerum inspexit in signūz eui. annūciāns que p̄terierūt & que sup̄uentura sunt reuelans vestigia occultorū.

L Rursum autem **Bala** concepit & peperit dicente **Rachel** Comparauit me domin⁹ cū sorore mea & inualui. vocauitq̄ nomen eius **Neptalim**. **Gen̄. xxx.** **Neptalim** interpretatur latitudo. & significat latitudinē admiratōis in altitudine sapientie. sua occulta homini reuelantis. Sup̄ quam exclamat ap̄lus ad **Roma. xi.** Altitudo diuitiarū sapientie & scientie dei: q̄ incōprehensibilia sunt iudicia eius: & inuestigabiles vie eius. vnde & hūc filiū **Rachel** licet de ancilla in enigmate natum tm̄ existimat vt se comparatā sue sorori dicat. quia gaudium huius admirationis vtilitati actionis comparatur. lic̄ sentiens dilatātā in admiratione vt vanos reputet omnes homines in quibus non est scientia dei. vt dicitur **Sapien̄. xij.**

Eoph Caplm xix.

M Sed **Lya**: hoc est actiua. vita sentiens q̄ parere desit in se
cūdam se cernens in operibus. quia maritus nimis occupatur
in **Rachelis** ancille amplexibus propter dulcedinem admirati
onis: **zelpham** ancillam suam. hoc est volūtatē. marito exhi
buit: qua post conceptum edente filiū dixit feliciter: & idcir
co vocauit nomen eius **Gad**: qui interpretatur felicitas vel feli
cis: & significat summū statum & perfectum virtutis: quē tūc
homo in actione comprehendit. quādo dulcedinem contem
plationis in ammiratione mentis cognoscit & percipit. **Felici**
tas enim secundum philosophos est status scdm virtutem ani
mę perfectus.

N Peperit quoq; **zelpha** alterū: dixitq; **Lya** hoc p̄ beatitū
dine mea. beatam quippe me dicent omnes mulieres: propter
ea appellauit eūz **Aser**: qui interpretatur beatus. & significat
zelum de conuersione animarū. & bene post precedentem na
scitur. quia post statum perfectum virtutis in se exardescere de
bet zelus ad lucrum aliorum. sicut dixit dominus: zelus do
mus tue comedit me. & bene dicit q̄ hoc pro beatitudine suā
quia nullū omnium operum sic deo placet vt zelus animarum
hoc em̄ dominus in mūdo quesuit & exercuit vt anime con
uerterentur. & hoc discipulis agendum reliquit eūz dixit. **Mes**
sis quidem multa: operarij autem pauci **Rogate** ergo dominū
messis vt mittat operarios in messem suam. **Math. ix.** & ap̄lus
Scire debet quoniam qui cōuerterit peccatorem ab errore vie
sue: animam ipsius liberabit: & operit multitudinem peccato
rum suorum. Vnde bene subdit q̄ beatam eam dicent omnes
mulieres. quia scilicet omnes anime conuerse illam animam be
atam predicant. per quam a peccatis & ab inferno liberātur

O Deinde etiam ipsa **Lya** per seipsam iteratam secunda
tem accipit. egrediens enim in agrum scripture **Ruben** reperi
t mandragoras. hoc est veritatis sententias. prudentie scilicet do
mum reportauit. per memoriā retinens qd̄ alijs in predica
tione effunderet. quas **Rachel**. id est contemplatam cernens. de
siderio ducitur ad mandragoras. sicut semper in veritate scrip
turarum effici consueuerunt contemplatiui. & vt gustum ha
beret mandragore permittit sociari maritum **Lye**. que concepit
& peperit filiū dicens **Dedit** deus mercedē mihi. q̄a dedi ancillā
meāz viro meo. & ideo vocauit eūz **Ysachar**. q̄ merces vel vir
mercedis interpretat. & significat officiū p̄dicatois in cura animarū

S **Primus**

Ancilla em̄ ab an quod est circū & cilleo es dicitur, quia circū mouet eius uoluntas in om̄ibus dñi mādatis scdm pfectū statum virtutū in se. & zelū animarū in pximo. **E**t ideo mercede accipit officiū & curam p̄dicationis. ut curā deo exhibitam remuneratā & retributam sentiat in p̄uersione peccantiū. **L**abor em̄ p̄dicationis mercedē accipit p̄uersionem peccatorū. & ideo vir mercedis dei dicitur. vel etiam merces. quia duplici talis gaudet mercede in patria. sicut ipse duplex est in merito. meret em̄ in se & meret in alio. **E**t ideo mercedē habet in se & in altero. **S**icut dicit ap̄s de illis quos ipse p̄uertit q̄ sunt gaudiū suū et corona sua in dño. hunc autē filiū p̄ mandragoris. i. sententijs in agro scripture collectis emit. quia p̄ illas sententias animas peccatorū quasi redimit a potestate mūdi & dyaboli.

Post hunc iterū lya concipit & parit filiū dicēs. **D**otauit me deus dote bona. etiā hac vice mecū erit maritus meus. eo q̄ genuerim ei filios sex. & ideo uocauit nomē ei⁹ zabulon. quī habitaculū fortitudinis interpretat. & significat fortitudinem doctoris. qui p̄stanter se offert murū pro domo israel. & hec est cōstantia in passionibus p̄ grege sibi p̄misso. **E**t bene dicit mater. dotauit me deus dote bona. quia hic est vltimus gradus p̄fectionis in vita actiua. & cum ipsa erit maritus suus tanto iocundius: quāto ipse se p̄ grege mori obtulit. ut mortē ab ouibus expelleret. & morti corporaliter succubuit ut nos spiritaliter a morte redimeret.

Qpost om̄es autē hos filios filiaz peperit noīe dinan. pro cuius generatione dñm nō benedixit. quia hec molliciē carnis que p̄latis insidiat significat. vñ iudiciū interpretat. quo iudicio carnalia de se iudicant. hec em̄ filia uaga quietis impatiens egredit p̄ campos licentie. ut videret mulieres regionis huius mūdi. & sic exposita sit fax & incēdiū libidinis & occasio mortis sychymitarū & causa maledictionis fratrū ei⁹ quod postea declarabitur.

R Tandē recordatus est dñs Rachel q̄ nec p̄ se nec p̄ ancillā pareret. & aperuit vuluā eius. & p̄cepit & peperit filiū dicēs. **A**bstulit deus opprobriū meū. & uocauit nomen eius Ioseph dicēs. **A**ddat mihi dñs filiū alterū. Ioseph autē interpretat accrescens. & significat illuminatōem intellectus que semp̄ crescit usq̄ in p̄fectū diem eternitatis. vñ etiam in illo opprobriū intellectus tollit. quia ad quod natus est videre incipit cuius visionē p̄ opprobriū peccati p̄didit. Ioseph autē nato statim la-

Coph Capitulum xix.

Ioseph autē nato statim Iacob ad patriā redire desiderat. Sed per precium ouium retinet ad tempus. quia cū illuminationē intellectus deus & celestia cognoscunt statim homo desiderat dissolui. & esse cum christo. Sed quandoq; necessariū est permanere in carne ppter fratres. & ampliora merita que p oues significatur. Tandē tamen recedit a Laban nō salutato. & tunc etiā Rachel idola patris auferens. opprobriū marito suscitatur. quia cum a mūdo querit quis per contemplationē recedere. Rachel. i. cōtemplatio. in idolis. i. in imaginibus huius mūdi sic afficitur ne quāq; ualeat ea se excludere. & cū q̄runt idola. absconduntur sub stramētis cameli. que nihil aliud q̄ infirmitates huius vite significāt. que nihil de eterna ueritate sine idolis & similitudinibus videre potest. dicit em Rachel q̄ mēstrua patit. & sic a facta excusat. cū terrenorū affert similitudines. quia in illo defectu cōcreatus quasi menstruosa superfluitate.

S Sed iam existēs in terra pmissionis peperit filiū. in ortu cuius mortua est. uocans eū Beniamyn. hoc est filium doloris mei. cui pater nomē mutās. uocauit eum filiū dextre. i. Beniamyn. & hoc significat excessum mētis in lumine. qui nō nascitur in mūdo sed ultra mundū. quia nō uidebit deum hō & uiuet hac humana uita. ut dicit Exo. xxxij. Morit autē in partu mater p̄ceptio. quia uirib⁹ suis destituit nesciēs qua uirtute & ratione intellectus in incircūscriptū lumē rapiat. Et uocat filius doloris a matre. quia cū multo dolore ad talē statū puenit & cito recedit. Est autē a patre uocatus filius dextre. quia sine dubio talis mutatio est dextre excelsi. cū hō rapit ad uisionē angelorū in terciū celū cū Paulo. & audit archana reuelationis dei q̄ non licet homini loqui. ij. Choz. xj. unde ps. Beniamyn adolescensculus in mentis excessu.

T Sequitur qualiter filij isti surrexerūt. Surrexerūt autē cū benedictionē a patre & a legiflatore Moysē acceperūt. Dixit igitur Iacob Gen. xlix. de Ruben. Ruben primogenitus meus. tu fortitudo mea & principium doloris mei. prior in donis. maior in imperio. effusus es sicut aqua. nō crescas. quia ascendisti cubile patris tui. & maculasti stratū eius. Et in istis uerbis nō tangit nisi maledictio & exprobratio. & per hoc innuit duplex cognitio agendorū. quare una sic cognoscit bonū ut nō faciat illud. Sic autē cognoscit malū ut offerat illud imaginationi ad tentationem. vñ etiā arguit Ruben q̄ dormiuit cū Bala ancilla Rachel cōcubina patris sui. Quia cū prudēter aliquis mala uitanda

S Primus

cognoscit cordis imaginationi offert in tentationē & stratum patris cōmaculat. quia cum in huius mūdi rebus ueritatē cōspicere deberet. abutitur ipsa in libidinofam delectatōem. vñ de cum sit primogenitus & deberet esse maior in donis. & natus est in robore patris: effundit per libidinē rerum huius mūdi. sicut aqua. Et ideo optat pater ne in hoc crescat. s; decrefcat. quia per tentationē sensualitatis maculat stratum patris

V Sed legislator Moyses aliam cognitionem que malum reprobatur & bonū eligit cōsiderans. Ruben sic benedicit Deuter. xxxiij. uiuat Ruben & non moriatur. & sit paruus in numero uiuere em debet. quia ea que sunt ad uitam debet eligere. & nō debet mori per ꝑcupiscenciā mali quod agnoscit. paruus autē esse debet in numero. quia nō debet esse nimis prudēs. sed prudentie sue ponat modū. Sicut dicit apłs ad Roma. xij. c. Dico oibus qui sunt inter uos. nō plus sapere q̃ oportet sapere. sed sapere ad sobrietatē. vñ etiā dicit phūs. q̃ melius est qdā uilia nescire. Et Iacobi. iij. Prudentia carnis inimica est deo

X De Symeon autē & Leui dixit pater Gen. xlix. Symeon et Leui fratres. uasa iniquitatis bellātia. in consiliū eorū non ueniat aīa mea. & in cetu illoꝝ non sit gloria mea. quia in furore suo occiderūt uirū. & in uolūtate sua suffoderūt murū Maledictus furor eorū. quia ꝑtinax. & indignatio eorū. quia dura. diuidā eos in Iacob. & dispergā eos in israel. hec q̃q; in multis est maledictio. Supra em dixim⁹ Symeon qui auditus interpretat obediētiā ꝑcepti significare. Leui autē q̃ dicitur auctus. diximus autē q̃ significet impletōem ꝑsili. Dina autē ꝑpter quā occisio & bellū facta ē. interpretat iudiciū istud. hoc est iudiciū de lasciujs hui⁹ mūdi. quib⁹ inherēt oēs mūdane uiuētes. sed postea cū occidi hec ꝑcupiscētia deberet ꝑ obediētiā ꝑcepti & uotū ꝑsili. furore indiscreto fremētes fratres isti ꝑsurgūt. & uirū occidunt. hoc ē naturā cum hoste qñq; perimūt. & murū suffodiūt. i. corpus qd ꝑ mēbra ut lapides qdā colligatū. indiscreta abstinentia suffodiūt. & indignatio hec dura ē & maledicta. q̃a odiosus facit patres filijs chanaan. i. filijs mūdi. quia uidētes mundani hoies tantā austeritatē a ꝑposito penitēdi resiliūt. & ꝑmanent in peccatis. diuidunt tñ isti in Iacob. i. inter milites xpi ꝑputat ut luctatores. & dispergunt in israel. hoc est uidētes deū. q̃a deus habētes ꝑ oculis. oīa hec faciūt. licet irrōnabile sit obsequiū eorū. Et nota q̃ isti primo sichymitas ad circūcisionē inducunt. id est peccatores ad penitentiā. ut circūcidant ab eis peccatū &

Coph Caplm xix

federe cōiungantur populo dei. Sed die tercio quādo grauissimis vulnerū dolor est ipsos occidunt. quia prima dies est contritio. secūda p̄fessio. quā bene sustinent. sed tercia dies est satisfactio. & in illa grauissime affligunt. & ideo gladio indiscretionis obediētie & uoti perimunt. & ideo in cetu illorū nō est gloria iacob. neq; uoluntas in p̄silio eorum.

Y Sed tamē quia quidā omnia hec discrete p̄ficiunt. sic hostem perimētes ut uiuificent circūcūsum ciuem & federatū sibi sanctificatione dñi. Ideo Moyses indifferēter dicit deleui. p̄fectio tua & doctrina tua a viro sancto tuo. quē probasti in tentatione. iudicasti ad aquas contradictionis qui dixit patri suo et matri sue. nescio uos. & fratribus suis. ignoro illos. & nescierunt filios suos. hī custodierūt eloquiū tuū. & pactū tuū seruauerūt. iudicia tua o iacob. & legem tuā o israel. ponent thimiam in furore tuo. & holocausta sup altare tuū. benedic domine fortitudinē eius. & opera manū illius suscipe. p̄cute dorsa inimicorū eius. & qui oderūt eum nō p̄surgant. Et notant plura de his qui habent sup se uotū p̄fectionis p̄silio. primū pertinet ad imitatōem christi. quia christus est vir sanctus. a quo ē p̄fectio uite eorū & doctrine. quia didicerūt ab ipso & tentauerunt illum fidelē ad aquas p̄tradictionis. hoc est ad refrigeriū paupertatis. cui pene ab omnibus cōtradiciūt. Tentauerūt autē. i. p̄bauerunt ibi christū fidelē quia nō p̄mittit ipsis aliquid deficere de necessarijs ad salutem. sicut dicit ps. Iunior fui etem senui et nō vidi iustū derelictū. nec semen eius querēs panē. Isti enim deserūt patrē & matrē & sorores & filios p̄pter christū. & hoc ē scdm custodientes pactū dei quod pepigit cum dixit Math. x. Qui plus diligit patrē & matrē aut filios aut fratres q̄ me. non est me dignus. Tercio autē laudant & benedicunt. quia in furore populi. hoc est in ira dei ad populū. isti coram dño thimiam orationis ponunt. quia dñs ne dum p̄ se imo etiā pro alijs illos facilius exaudit. quia & ipsi plus alijs pro dño reliquerūt adherentes sibi in operibus p̄fectionis. & holocausta que tota incendebant ponunt sup altare misericordie dei. quia seip̄os in corpore & anima incendūt igne charitatis p̄pter deū. In corpore incendētes se p̄ uotū cōtinētie & abstinentie. In anima autem per uotū p̄fecte obediētie. etiam p̄silio. impletionē libenter p̄ceptis adijciendo. & in utroq; per uotū paupertatis. Et ideo hec fortitudo eorū qua hec possunt benedicī quarto loco. & opa eorū gratanter accipiunt ad remunerandū. Quinto uero

S Primus

dorsa inimicorū quibus eis vexationes apportant: percutiuntur dum in tentatione perficiunt. & qui oderunt eos demones nō confurgūt super eos in gaudio q̄ cōsentiant eis in peccatis. Et hec benedictio simul intelligitur esse Symeon & Leui. quia aliter Symeon a Moyse nō benedicitur

Aa Deinde pater dicit de Iuda. Iuda te laudabunt fratres tui. manus tue in ceruicibus inimicorū tuorū adorabūt te filiū patris tui. Cattulus leonis Iuda ad predam ascendisti fili mi requiescens accubuisti vt leo & quasi leena: quis suscitabit eū. Nō auferetur sceptrum de iuda: & dux de femore eius: donec veniat qui mittendus est: & ipse erit expectatio gentiū ligans ad vineam pullum suū: & ad vitem o fili mi asinam suam. Lauiabit in vino stolam suam & in sanguine vuc pallium suum. Pulciores sunt oculi eius vino: & dentes eius lacte candidiores. Iudam supra gratias agentem esse diximus. Et benedicitur gratiarū actio in sex in quibus benedictā facit animā. Primus horum in laude fratrum. sunt em̄ anime fratres ipsi angeli qui ta lem animā laudant que corde ore & opere gratias agit. Sicut apostolus ad Ephe. v. precipit dicens. In omnibus grās agite

Bb Secūdo bñdicitur in victoria inimicorū. sic em̄ iuxta euangeliū Math. xviij. Ingratitudo serui nequā facit sibi impu tari debitum dimissus. gratiarū actio exultabit de victoria inimicorū. hoc est demonū. nō sinens redire peccatū

Cc Tercio benedicitur in adoratione filiorum matris sue & intelligitur de filiis qui seniores sunt. quia sc̄ Ruben & Symeon & Leui ipsum adorāt. dum gratiā illis in cognitione & prudentia agendorum: conseruatione voti & obedientie datā iste filius p̄fitēdo & laudādo & gratias agendo p̄seruat & multiplicat: ne p̄pter ingratitudinē amittatur

Dd Quarto benedicitur in preda: & prede possessione. Hec autē preda nihil aliud est nisi quasi per raptum violentus acceptio gratie. quia gratiarū actio quasi p vim a largitate & pietate dei gratiam accipit: & acceptam multiplicat: & multiplicatam conseruat. Vnde dicitur etiam q̄ vt leo in gratia requiescit. & sicut leena que fortior leone esse dicitur: quā suscitata re ad peccatum & tentatiōem dyabolus nō audet. q̄a q̄ sic gratiam accipit vt ingratus largitori gratie per peccatum sit suscitatur ad tentationem & peccatum a dyabolo qđ ille nō patitur qui continue corde ore & opere gratias agit. Conde per de

Coph Caplm xix.

uotionem. ore per laudis & beneficij memoracionem. & opere per obsequiũ. sic em nullus datur locus suscitacionũ dyaboli. Et ideo subditur q̃ sceptrum dignitatis gratie adhuc nõ auferetur donec veniat qui mittendus est. hoc est christus glorificator anime in die mortis cum remunerari habet. ille em qui tũc venit vt animã glorificet erit expectatio omniũ suorum.

Ee Quinto autem est benedictio ipsius ab abundantia vini. Et hoc notatur in duobus. ligat em pullum ad vineam. Pullum autem vocat omne suum desiderium. Desideriũ em merito pullus vocatur. quia indomitum est vt pullus. vnde etiam ligari ad vineam. hoc est ad gaudia interna & externa dicitur. Ad vitem autem ligat asinam. hoc est corpus quod etiam ligari ad eadem gaudia propter sui corruptionem oportet vt possit dicere cum psal. Cor meum & caro mea exultauerunt in deum viuum. Secundum autem in quo vini notatur abundantia est q̃ lauit in vino stolam suam. & hoc vinum in alia significatione sumitur eo q̃ abundans vino habet vinũ purum gaudiorum eternorum. de quo dictum est. Et habet vinum rufum passionis & sanguinis domini nostri iesu christi. In hoc autem vino sanguinis lauat stolam sue conuersationis. quia omnis nostra conuersatio immunda & sordida est. nisi per sanguinem & passionem christi depuretur. Vnde in Apocal. vii. ca. legitur de sanctis. q̃ in sanguine agni lauerunt stolas suas. Pallium autem sue charitatis lauit in vire sanguine. Vire em defecata est corpus domini nostri iesu christi. in cuius sanguine lauatur palliũ. quia charitas nostra charitate passionis sue coloratur dum eam cõp̃tũ potest imitatur. Vnde etiam dixit in passione iohannis. xv. Diligatis inuicem sicut dilexi vos. Et ibidem. Maiorem hac dilectionem nemo habet q̃ vt animã suã ponat quis pro amicis suis

Ff Sexto benedicitur in puritate intentionis & efficacia predicationis laudis. quia laudes christi gratias agens recollit & annũciat. Puritas intentionis laudatur ibi. pulciores sunt oculi eius vino. & accipitur hic vinum in significatione terrena. quod crescit iuxta viam huius seculi. vinum scilicet pinguis in lingua per verba grandiloqua scientie secularis. que intendit fastum non deum. & ideo oculi istius qui ad deum sunt fastu scientie secularis pulciores sunt. Dentes autem molariorie quibus continue masticat & nunciat & annũciat gratias

Primus

am sibi factam a domino. candidiores & mūdiores sunt lacte infantis doctrine anime nouiter conuerse. que adhuc gratias non agit. quia magnitudinem gratie pre teneritudine sue conuersionis adhuc in se nōdum recognoscit

Gg Vnde etiam legislator in Deutero. xxxiij. de Iuda dicit. Audi domine vocem Iude. & ad populum suuz introduce eum. Manus eius pugnabit pro eo. & adiutor illius erit contra aduersarios eius. dominus em̄ nihil sicut gratiarum actio nem audit. & hunc qui gratias agit ad populum suuz. hoc est ad angelos introduce. quia hoc est opus angelorum in celis. vt in hymnis deum laudent & gratias agant. sicut dixerūt nato domino. Gloria in altissimis deo. & in terra pax hominib⁹ bone volūtatis. Luce. ij. Manus eius pugnabit pro eo. q̄a per manum opus intelligitur. & ille etiam opere continue obsequendo refert gratias. in hoc dominus est adiutor eius. tamen etiā ipsa gratiarum actio manus auxilij est. siue em̄ dyabolus tentet per aduersa. ille de passionibus gratias agit. siue tentet p̄p̄ spera. ille grates refert deo de donis suis. & ita nullam occasio nem dat tentatori.

Hh Pater etiam benedicens primum filium Bale qui primus gradus est in vita contemplatiua dicit. Dan iudicabit populus suuz sicut & alia tribus in israel. Fiat Dan coluber in via cerasces in semita mordens ungulas equi vt cadat ascensor ei⁹ retro. Salutare tuum expectabo domine. Dan autem supra esse diximus iudicium quod de deo per creaturas habemus. per quas multi cognouerunt deum. Huius igitur benedictio est in tribus scz in iudicio populi sui. sicut em̄ alia tribus. hoc est tribus rationis. per lucidam veritatem populus dei. qui est populus contemplatiuus. sic etiam iste per vestigium & imaginem creature iudicat iudicium veritatis diuine in israel. hoc est in populo vidente deum per oculum contemplationis. Fit autem iudicium illud coluber in via. via vero sunt opera creata. sicut dicitur Iob. xl. Ipse est principiu viaru dei. id est primus & p̄cipuus inter opa. Coluber aut̄ est serpens. Et dicit serpens ppter prudentia. q̄a nec̄aria est cautela in p̄templatōe p̄ creaturas. ne creaturā p̄ creatore recipiam⁹. sicut qdā in specie celi & stellarū delectari deos esse putauerunt. vt habet Sapient. xiiij. Cerasces autē est serpens cornutus. & hec est sapientia fidei habens cornu quo ventilatur heresis. scz cornu rationis illumi

Coph Caplm xix.

nate in creatis. Vnde etiam dicitur esse in semita. quia via iudicij per creaturas est via communis. Sed fides graditur via cōperitij. eo q̄ sufficit sibi. vt dicit Aug⁹. q̄ omnium que sunt sit causa volūtas dei. nec querit causas alias. quemadmodū facit iudicium rōnis quod in creaturis multa perquirat. vnde etiam dicitur mordere vngulas equi. Equus autē hic est philosophus superbus in scientia mūdi. qui cū ordiatur bellum disputatio nis dicit vach contemnendo omēs qui nō sunt triti in verborū argucijs. Huius vngula q̄tum figit super simplices quos conculcat est syllogismus. Et sunt quattuor vngule. scz syllogism⁹ enthimema. exempluz. & inductio. que sunt quattuor genera argumentorū. Has vngulas mordet Dan iudiciū scdm fidem. quia omīno veritate fidei p̄terit & p̄cludit in itinere vt ascēsor huius equi. hoc est ratio philosophi. cadat retro. id est eliminetur. sicut fecit Paulus Dyoniso philosopho. & sicut fecit Petr⁹ Clementi & Marthe & Aquile. qui philosophi fuerūt. Sed quia iudiciū istud. qd sic fit in creature imaginibus. nō est p̄pletum. ideo pater Iacob dicit. Salutare tuuz expectabo dñe in apertis ori scz reuelatione

Ii. De Dan quoq; legislator ait. Dan cattulus leonis flet largiter. de Basan. Cattulus est leonis de tribu iuda. cuius cattulus iste est. quia sicut ille p̄fecte phariseos & scribas de sua scientia gloriantes p̄stauit. Sic iste pro modulo suo omēs contrādicentes fidei huius mūdi sapientes. dicens cū apostolo. secūda ad Choriñ. x. Arma nostre milicie nō sunt carnalia. sed potentia deo ad destructionem munitionū p̄silia destruentes. & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiā dei. & in carpituitatem redigentes omnē intellectū in obsequiū christi. Fluit autē rōnibus & argumentis de Basan. id est de bruco. quia basan brucus interpretatur. & intendit dicere q̄ rediens de basan fluit largiter. & est brucus huius mūdi phūs & hereticus. de cuius p̄sutaōe rediēs largiter fluit rōnibus ad fidē corroborādā

KK Deinde subdit pater benedictionē Neptalim. qui secundus filius est bale. & notat secūdum contemplationis gradum interpretatur em latitudo. & significat latitudinem admiratōnis. Neptalim inquit Iacob ceruus emissus & dans eloquia pulcritudinis. Cerveus dicitur propter admirationis velocitatem. nihil em velocius in corde hominis est admiratōne. hec em nō expectat inquisitionem rōnis nec retrahitur. profun-

S Primus

ditate sapientie rei quam admiratur. Vnde etiā seruus emissus dicitur. quia ordinem rōnis non expectat. Admiramur em̄ ea que quidem delectant. sed causam eorum inuenire ad plenum nō possumus. & sunt nobis rara. Et ista sunt maxime que contemplamur circa redemptorem. qualiter sc̄z deus & homo etiam vna persona iūguntur qualiter a virgine nascitur. qualiter eguerit. qui si esurierit non dicit homini. su⁹ erit em̄ orbis terre & plenitudo eius. qualiter inclinato capite in cruce tradidit spiritum. ad cuius capitis inclinationem totus orbis coinditur & tuitum capitis eius sentit. Petre em̄ scinditur. monimenta aperiuntur. sol obscuratur. velum scinditur. cor etiam gentilis faxeum in crucifigendo ad clamorem Iesu emollitur & clamat. vere filius dei erat iste. Et aliqui percutientes pectora sua in ciuitatem reuertebantur. qualiter etiam mors morte domatur & vita resurgendo reparatur. Et qualiter de terre puluere euigilabūt multi. & resurgunt alij in vitam eternā. alij in opprobrium vt videant semper & similia. Dare autem eloquia pulcritudinis nihil aliud est q̄ iubileis quibusdam vocibus exprimere gaudiū tante admirationis. sicut exclamauit q̄ dixit O altitudo diuinarū sapiētie &c ad Roma. xi.

Li De hoc etiam legislator dicit Neptalim abūdantia p̄fruetur. & plenus erit benedictōibus domini. mare & meridiē possidebit. abundantia autem qua p̄fruitur. id est in qua delectatur. est abūdantia omnium mirabilium sapiētie diuine. q̄b⁹ p̄tinue p̄frui reuoluēdo ea & recitādo alijs q̄ mirabilia cognouit de deo. Vnde sequitur q̄ plenus erit benedictionibus domini. hoc est benedictionibus sacramentorum quibus benedixit nobis. admirantur em̄ illa cum consensu fidei. scilz incarnationem baptismū predicationem passionem resurrectionem ascensionē aduētū ad iudiciū & hmōi Et ideo sequitur q̄ possidebit mare. id est passionem quam cōtinue contemplatur. hec em̄ est opus nostre redemptionis. Possidebit meridiem eterni luminis. sc̄z regionem. quia etiam cōtemplando miratur lumen quod est in circuitu domini vbi cōstituit lucidissimas mansiones. ibi em̄ requiescūt sanctoꝝ anime.

Mm Deinde Lye ancille filij a patre etiam benedictioneꝝ fortitur. sc̄z Gad & Aser. Gad em̄ interpretatur felicitas & significat vltimū statum virtutis in p̄summata voluntate que perfectio est in voluntate dei bona in preceptis & bene placente

Coph Caplm xix.

in consilijs. & perfecta in consummata tranquillitate virtutis
vt iam non difficile sed vt iocundum & delectabile sit ei seruire
deo. & videatur iugū christi suauē & onus eius leue. eo q̄ iam
didicit ab ipso. quia mitis est & humilis corde. & ideo venire
ad ipsum non labor sed refectio est. Hunc ergo filium tam per
fectum benedicens pater ait. **Gad** accinctus preliabitur ante eū
& ipse accingetur retrorsum. **Iste** em̄ qui consummate virtutis
est ante eū. hoc est proximum. preliabitur in gladio spiri
tus. qđ est verbum dei. ad **Ephese**. vi. deſcens aduersarios po
puli dei. & ipse iterum retrorsum contra tentationes hostis pre
liabitur. quia quos primo a peccatis eripit & ab hostibus libe
rat. postea etiam munit contra fraudes tentatoris

Nn De hoc etiam legislator ait. benedictus in latitudine
Gad quasi leo requieuit. cepitq; brachiu & verticem. & vidit
principatum suum q̄ in parte sua doctor esset repositus. qui
fuit cum principibus populi. & fecit iusticias domini & iudi
cium suū cum israel. **Latitudo** em̄ est dilatatio omniū virtutū
in qua est felicitas. sed requiescit vt leo ante gratias contra ho
stes & retro contra fraudulentias eorūdem. **Gad** etiam brachi
um virtutis & robur cepit. & verticem. id est summū apicem
felicitatis. qui est in perfecto statu virtutis. & vidit principatū
suum q̄ iam non esset princeps eius concupiscentia. quia non
regnat peccatum in suo mortali corpore. **Sed** doctor iusticie
christus in parte cordis sui est repositus. qui scz doctor christus
fuit cuz apostolis principibus populi & orbis. & fecit in eis ius
ticias domini exemplum nobis dando. vt quemadmodum
ipse fecit ita & nos faciamus. **Hoc** em̄ est iudicium suum qđ fa
cit cum israel. **Om̄ia** em̄ virtutis exempla in christo & in aplis
Gad q̄tum potest imitatur.

Oo Aser autem secundus filius zelphe ancille **Lye** beatus
interpretatur. & hunc diximus significare zelum de conuersio
ne animarum qui innascitur homini postq; consummata ha
bet in seipso virtutem. hoc em̄ proprium est consummate vir
tutis q̄ velit alios esse sicut seipsum. & ideo laborat ad conuer
sionem eorum q̄ sir vna beatitudo hominis quam in hac vi
ta potest attingere. & hunc benedicēs pater dixit. **Aser** pinguis
panis eius. & prebebit delicias regibus. **Pinguis** em̄ panis pa
tris est verbi diuini. quem habens zelum animarum continue
regibus qui seipso regunt prebet pre delicias vt experiantur

S Primus

hoc quod dicit psal. q̄ dulcia faucibus meis eloquia tua super
mel ori meo.

Pp Vnde etiam ipse legislator de **Aser** dicit **Benedictus in**
filijs **Aser**. sit placens in fratribus suis. & tingat in oleo pedem
suum. ferrum & es calciamentum eius. sicut dies iuuentutis sue
ita & senectus sua. **Aser** in filijs quos per zelum animarū par
turit benedictionem accipit. & placens est in multis fratribus
quos sibi per cōsortium gratie copulauit. In oleo autem mise
ricordie dei pedem affectus attingit. quia eos quos puerit mi
sericorditer ad veniam suscipit. Sed in pede intellectus ferrum
& es calciamentū habet. ferrū rōnū & argumentorū vt domet
omnē heresim p̄tra suā doctrinā exortam. **Es** aut in sono pre
dicationis ad auditū fidelīū p̄ verbū instruēdorū. Sed ne dum
de alijs gerit curam. negligat seipsum. Ideo additur. sicut dies
iuuentutis quādo sibi vixit. ita & senectutis eius. ne sc̄a a virtu
te & sui custodia deflectatur.

Qq Deinde etiam filij quos **Lya** in figura vite actiue eti
am per seipsam concipit & parit. sibi a patre. benedicuntur &
ysachar quidem sunt. **Ysachar** asinus fortis accubans inter ter
minos vidit requiem q̄ esset bona. & terram q̄ esset optima.
& supposuit humerū suū ad portandū. factusq̄ est tributis ser
uiens. **Gene. xlix.** **Ysachar** vero: qui merces interpretatur. dixi
mus officium cure predicationis significare. quā vt iustā mer
cedem accepit qui zelum animarū primo acquirit. hic autem
fortis dicitur. quia se & alios debet eripere. **Asinus** autem dici
tur non propter sensus hebetudinem. sed propter oneris por
tationem. quia qui curam predicandi verbi accipit. aliorum
onera portare debet. sicut dicit ap̄lus ad **Roma. xv.** Debemus
aut nos firmiores imbecillitates aliorū sustinere. Et ad **Gala. vi**
Alter alterius onera portate. & sic adimplebitis legem christi.
Dicitur aut inter terminos accubare. quia. partim sibi. partim
intendit. p̄ximo. sibi querens necessaria salutis non. negligit vti
lia salutis proximi. **Qd** aut sequitur. **Vidit** requiem q̄ esset bo
na. innuit qua de causa & qua intentione hec omnia facit. nisi
em requiem eternā bonā p̄ fidem videret. alios ad ipsam p̄ ver
bum nō inuitaret. nisi etiā terram viuentiū optimā cognosce
ret. non terrena patrociniā deferenda vt in terra viuentiū he
reditas acquiratur admoneret. Sicq̄ factus est tributis seruīens.
quia dum proximo impendit seruitiū p̄dicationis accipit tribu
tū & stipendium puerarum animarum.

Coph Caplm xix.

Rr De zabolon autē qui uicinus est filius **Lye**. & significat doctoris & plati fortitudinem qua seipsum murum debet ponere p domo israel i die psequutiōis ptra hoies & demones sic benedicendo dicit pater. zabolon in littore maris habitabit. & in statione nauū pertingēs vsq; ad sydonem. **Littus maris** est soliditas in tempore psequutiōis. **In littore** em maris pcellē ptingūtur. quia in doctore fidei excipi debēt fluctus tentantiū. nē vsq; ad planū terre hoc est vsq; ad simplices de populo mergendo pueniant. **In statione** autem nauū. hoc est in porta piscationū: qua capiūtur homines: vsq; ad sydonem ptingit. quia omīs sua intentio in docendo in defendendo in regendo est ut animas uenetur & christo lucrifaciat. vñ etiam sydon uenatio interpretatur.

Ss De his duobus filiis in officio sic conūctis **Moyſes** dicit **Letare zabolon** in exitu tuo & **Isachar** in tabernaculis tuis populos ad montem uocabūt. ibi immolabūt uictimas iusticie qui inundationem maris quasi lac sugent & thesauros absconditos arenarum. **Exitus zabolon** est ad uisitandum gregē **Tabernaculum** autem **ysachar** tabernaculum ecclesie quod fixit deus & non homo. in quibus hi letantur. quia & predicator & doctor siue prelatus in numerosa fidelium multitudine in spiritu sancto gloriāntur. **Uterq;** etiam populos ad montē domini hoc est eminentiam uite uocat. sicut dixit angelus ad **Loth**. **Gene. xix.** in monte saluum te fac. ut ibi scz immolent se ipsos uictimas iusticie. quia ut dicit psal. **Sacrificium** deo spiritus contribulatus: cor cōtritum & humiliatum deus nō despicies. **Uterq;** etiam inundationes maris in persequentū uerbis & factis sugit quasi lac in dulcedine. scilz mansuetudinis & patientie. colligens in eis thesauros occultissimos arenarum. hoc est ire stultorum. **Sicut** dicit **Salomon** **Prouerbiorū. xxvij.** **Graue** est saxum & onerosa est arena. sed ira stulti utroq; grauior. **Sunt** autem thezauri isti margarite preciosē passionis pro domino. que inquam margarite in eterna corona: quam predicatoribus & doctoribus prelatis imponet dominus: reponentur. sicut dicitur in psal. **Posuisti** domine super caput eius coronam de lapide precioso. **Et** in benedictione istorum psumatur perfectio uite actiue.

Tt **Ioseph** autē: qui terciū pteplatiōis gradū significat: lōga a patre bñdictione bñdicit. utpote q nō p se sed p duobus sceptris accepit bñdictionem. **Dicit** autē sic pater. filius accrescens

§ Primus

Joseph decorusq; aspectu. filie discurrerāt sup murū. sed exaspe-
rauerūt eum. & iurgati sunt. inuiderūtq; illi habētes iacula. se-
dit in forti arcus eius. & dissoluta sunt vincula brachiorum &
manuū illius p manus potentis Iacob. Inde pastor egressus est
lapis israel. deus patris tui erit adiutor tuus & om̃ipotens bñ-
dicet tibi benedictionibus celi desup benedictiōibus abyssi ia-
centis deorsum. bñdictionibus uberū & vluē. benedictiones
p̃ris tui p̃fortate sunt. bñdictionibus patrū ei⁹ donec ueniret de-
sideriū colliū eternorū. fiant in capite Ioseph & in uertite naza-
rei inter fratres suos Gen. xlix. Hec bñdictio in q̃ttuor p̃sistit q̃
om̃ia p̃petunt illuminationi intellectus quā sup Ioseph signi-
ficare diximus. s. in laude benedictiōem p̃cedente. & in ipsa bñ-
dictione de multiplicatiōe gratie. & in confirmatione benedi-
ctionis. & in prophetia sanctitatis Vbi autem quodlibet horū
notetur: patebit in sequentibus

Laus Ioseph ē in q̃ttuor. s. in **Fecunditate prolis**
Pulcritudine
Patientia tribulationis
Modo liberatiōis eius a carcere
Fecunditas plis tangit cum dicit filius accrescens. Sunt autē isti
duo quasi filij illuminatiōis. Manasses em̃ obliuio interpretat̃.
quia significat obliuionē hui⁹ vite que de intellectu illumina-
to in bonis alterius vite p̃cedit. sicut dixit qui illuminato in-
tellectu terciū celū transcendit preteritorū oblitus ad anteriora
me extēdo. Effraym autē frugifer interpretat̃. quia quāto quis ad
superna clariori oculo respicit. tanto plus in terrā uiuentiū fru-
gem bonorū operum spargit. & hui⁹ toto tpe vite insistit. sicut
docet Ec̃s. xi. Mane semina semē tuū. & uesp̃e ne cesser manus
tua. Isti autē filij etiā a patre cancellatis manibus bñdicunt̃. q̃a
dextra imponit capiti iunioris qui est efficacia. quia ille mane-
bit in eternitate in numerosa multitudine bonorū operū. Sini-
stra autem imponitur capiti maioris. i. Manassen. quia obli-
uio p̃sentii cedit cū tpe. Tunc em̃ om̃iū possumus tute recor-
dari q̃n nullius rei recordatio nos afficit ad retrahendū a deo
sed om̃ia nobis in deū p̃ficiunt. Nunc autē nimia recordatio p̃
affectū p̃sentii nocet & retrahit nos a deo Dextera em̃ dei ad
eterna p̃tinet. & sinistra p̃tinet ad temporalia. dicit tñ de eis patri
archa Iacob Gen. xlvij. Deus in cuius p̃spectu ambulauerunt
patres mei Abraā & Isaac. deus qui pascit me ab adoleſcentia
mea usq; in p̃sentē diē. angelus qui eruit me de cūctis ma-

Coph Capitulu xix.

lis. benedicat pueris istis. & inuocet sup eos nomē meū. nomina quoq; patrū meorū **Abraam & Isaac.** & crescāt in multitudinem sup terrā. hoc est deus in p̄spectu cui⁹. sicut in lumine gratie. ambulauerunt patres mei pro factis bonorū meritorū. deus etiam qui pauit me pane sup substantiali gratie & sacramēti sui a iuuentute innocētie baptismalis usq; in virum p̄fectū scdm virtutem. Angelus etiā magni consilij christus incarnatus uerbum qui eruit me per passionē redemptionis a cunctis malis que p **Adam** incurri. ipse pueris istis a puritate dictis. benedicat. gratiam largiendo. & nomē antiquorū sanctorū confirme tur & inuocetur sup eos per imitatōem ipsorū & crescāt in multitudinē bonorū operū sup terrā uiuentiū eternaliter. **Cancellatio** aut manuū significat p̄mutatōem eterne retributiōis p tpali merito. dū em hīc uiuimus in obsequio dei paruo tpe uite nostre. eterna nobis vita p ista tpali a deo donatur.

Vv Scdm quod est de laude **Ioseph** est pulcritudo eius. q̄ notatur cum dicit. decorusq; aspectu. filie discurrerant per murum. Decorus em aspectu unde illuminat facies **Moyſi** ita ut nō possent in eū intendere filij israel ppter gloriam vultus eius ut habet **Exo. xxxiiij.** Ita **Ioseph** ambulans quotidie in lumine vultus dei & exultās in nomine dei tota die & in iusticia dei exalta. & scdm ap̄lm. ij. ad **Chor. iij.** Reuelata facie gloriam dei speculātes. & in eandē imaginē trāsfōrmamur a claritate in claritate tanq; a dñi spiritu. vñ etiā filie. hoc ē nōdū p̄fecte in contemplatione anime. p murū ad visionē eius discursisse dicunt. Murus em nō est aliud nisi mortalitas. que diuidit nos a p̄templatione visionis aperte. sicut dicit cantico. ij. En ipse stat post parietē nostrū respiciens per fenestras. prospiciens p cancellos. paries corpus mortale est. fenestra lumē intellectus. cancelli autem speciales reuelationes. tum p scripturā. tum p angelos facte. in quo muro siue pariete filie discurrūt. quia imp̄fecte anime nondū in p̄templatione dñi videre potentes. hoc qd desiderant in alijs mirant. scz in viris contemplatiuis.

Xx Terciū aut qd est in laude **Ioseph** est patientia in tribulatione. Et hec notat in duobus. Lin mō & causa tribulatōis. & in mō & in causa liberatōis. Prima ergo causa tribulatōis est exasperatio fratrū suorū & iurgiū. eo q̄ accusauit eos de crimine pessimo. & p̄phetauit futurā ueritatē p somnia. Crimē aut pessimū quo illuminatus intellectus omēs fratres accusat ypo crisis & simulatōis est. q̄ ea que faciūt siue in agēdis siue in co

S **Primus**

gnoscendis nō pura intentione. sed causa laudis frequēter operant. **S**omnia autē que eis reuelat sunt duo. **s.** q̄ putabat solē & lunā & stellas vndecim adorare se. scdm uero q̄ putabat se & fratres ligare manipulos in agris. fratruq; manipulos adorare manipulū suū Sol at̄ q̄ lucet in die sciam sacre scripture signat. **L**una autē q̄ preest nocti significat sciam mundanā. que ambe scie seruiūt intellectui illuminato in p̄templatiōe. sicut dicit. **ij.** ad **Chor.** **iiij.** **D**eus qui dixit de tenebris lumen splēdescere. **il** luxit in cordibus nostris ad illuminatiōem scie euāgelij christi. **S**telle autē vndecim sunt lumina pua doctrine secularis. scz grāmaticę. rhetoricę. dyalectice. geometricę. arithmetice. musice. astronomice. physice. metaphysice. ethice. & scie iuris positiuę & naturalis. **I**ste em̄ q̄si qdā stelle adorāt **I**oseph dū illuminatiōi intellectus ad p̄templandū deo q̄libet quantū p̄t subseruit **M**anipuli autē sunt p̄fectiones operuz in fruge iusticie collector. **q̄** vndecim esse dicunt. q̄a cū decalogo seruāt vnitatē charitatis. et adorāt manipulū **I**oseph. q̄a quicqd sit in ope totū sit ut p̄fruat intellectus apta ueritate. hec igit cā somnior. inuidie fōmitē fratribus. hoc est alijs affectib⁹ aīe ministrat. q̄a duz in hac uita somnia intellectus p̄tēplatiui impleri nō videmus ad ueritatē quā idē intellect⁹ p̄nunciat. pigri & cū emulatiōe qdā p̄tētionis accedim⁹. **Q**ñq; etiā ip̄m intellectū captiuū mūdo uēdimus. ut ille q̄ eterna p̄tēplari debuit. & curis & puidētis occupet terrenor. & sic irrogant aduersus eū & inuident ei. habentes iacula quibus pfodiunt aīam eius dum suadent apta p̄ocultis. & certa p̄incertis. & uisibilia p̄ inuisibilibus non relinquēda. his etiā p̄stat adiutoriū mecha mēte mulier. hoc est inanis gl̄ia. q̄a mulier. iuxta ap̄lm p̄rie ad **Chor.** **xi.** gloria uiri est etiā tentādo & accusando **I**oseph ut magis terrenis cogitationibus illaqueet & abstrahat a contemplatiōe celestium.

Y Scdm autē quod notandū est sunt modi liberatiōis. vñ dicit. sedit in forti arcus eius. **F**ortis autē scdm zorobabel scdo **Esdre.** **iiij.** ē ueritas in q̄ q̄scit arcus ei⁹. **i.** cogitatiōes uanas hui⁹ mendacitatis. sagittis auctoritatis scripture p̄pungētis. & uincula brachior. hoc est intellectus & affectus dissolutis. & hoc per manū auxiliij potentis dei qui iuuat **Iacob** uerum luctatorem in pugna contra fratru emulationē. **I**nde igitur. hoc est de illo carcere. tante captiuitatis egypti. egressus est pastor pabulo ueritatis. egressus est etiā lapis soliditate. id est firmitate in mobilis ueritatis in israel. ueritas enim illuminati intellectus.

Coph Caplm xix

et pascit & fundat hominē in lapide qui christus est sic stabilitur: ut domus sue puerfationis non cadat a vento male tentationis. & pluuiā psequutōis. fundata em̄ est supra firmā petrā.

Aaa Deinde secūdo ponit pater **Iacob Ioseph** bñdictionē inuocās primo deū patrē in adiutorē eo q̄ homo ea que sunt supra se cognoscere non ualeat nisi adiutorio dei. nemo em̄ nouit patrē nisi filius. & cui uoluerit filius reuelare **Lu. x. c.** **Bene** dicit autē sibi benedictionib⁹ celi desup. ut scz lucē habitantib⁹ in celo ptempleat: & bñdictionibus abyssi. hoc est pfundorū sapientie. quia dicit **ps.** Iudicia dei abyssus multa iacentis deorsum in pfundo inferni qliter scilz supbos angelos pdēnauit. & hoies luteos erexit de stercore ut sedeāt cū principibus & soliū glorie teneant. Sic em̄ uerū est qđ dicit **ps.** Ascendunt usq; ad celos. in benedictionibus celi. & descendunt usq; ad abyssos. in cōtemplatione penarū. aīa eorū. q̄ ad intellectū. in malis tabescebat. ppatiēdo afflictis p̄cipue in purgatorio existentib⁹. **Et il** lud. & descendāt in infernū uiuētes. scz p intellectuālē ptemplationē. **Benedictiones** autē uberū sunt & uolue. quia in ptemplatione tales p intellectu hauriūt. quod alijs effundūt p doctrinā vñ eos charitatis visceribus tanq; in vulua pietatis cōcipiunt. et doctrine vberibus enutriunt

Bbb Deinde sequit̄ terciū qđ est benedictōis huius confirmatio. scz bñdictiones patris tui. &c. **In** quo notat q̄ hec benedictio in **Ioseph** confirmatur per hoc q̄ facta & dicta patrum in contemplatione eterni luminis imitetur usq; ad desiderium collium eternorū. id est donec collibus eternis in choris angelicis cōiungatur. quod toto affectu mētis desiderat. **Tunc** enim non oportet ut eū dicta & facta patrum in cōtemplando dirigant quādo apertā coram oculis ueritatē intuebit̄. **In** quo etiā illi rephendi noscuntur qui nouo quodā cōtemplandi genere deum se ptemplari dicūt. cum simile ptemplationis eorū. nec legat̄ in libris nec pcesserit in patrū exemplis. **Non** em̄ dubiū est qui noua inueniunt quā sequant̄ sathanā transfigurantē se in angelū lucis. **ij. Chor. xi.** qui ad hoc noua inuenit ut ueterē patrū fidem. nouis ludibrijs eliminēt

Ccc Deinde sanctitatem in posteritate **Ioseph** pater **Iacob** prophetat & dicit. fiat in capite &c. littera sic est ordināda. **nazarei Ioseph** fiant in capite & in uertice inter fratres suos. **Nazarei** autem floridi uel florentes interpretant̄. & significant sanctitatis affectōnes. que in cordibus ptemplatiuorū surgūt. qñ em̄

S. **Primus**

intellectus plene ueritatis lucē p̄spicit. int̄mus cordis affectus
pre gaudio in sanctitate florere incipit. & isti fiunt inter fratres
de quibus dictū est in capite. quia in eminētia culminis uite &
mentis respectu aliorū operū locū sanctitatis tenent. In uertice
aut̄ sunt. quia puriora & sup̄iora mentis semp̄ obtinent

Ddd Legis aut̄ lator **Moyſes** Ioseph b̄ndicens ait **Deute**
rono. xxxiij. c. De benedictione dñi terrā eius. de pomis celi &
rore atq; abisso subiacēte. de pomis fructuum solis ac lune. de
uertice antiquorū montiū. de pomis colliū eternorū & de frugi
bus terre & de plenitudine eius. **B̄ndictio** illius qui apparuit
in rubo ueniat sup̄ caput Ioseph. & super uerticē nazarei inter
fratres suos. quasi primogeniti tauri pulcritudo illius. cornua
rinocerontis cornua illius. In ipsis uentilabūt gentes usq; ad
terminos terre. he sunt multitudines effraim. & hec milicia ma
nasse. **Et** tangit hic tria que pprie sunt intellectus illuminati a
deo. quorū primū est. in quibus p̄templat̄. & hec sunt speciali
ter octo. quibus dicit terrā. hoc est regionē anīme p̄templantē
esse repletā quasi benedictione dñi. primū est poma celi. hoc ē
fructus eterne beatitudinis. **Secundū** ē ros celi. hoc ē ros gr̄tie
Isa. xxvi. Ros lucis ros tuus. **Terciū** est abissus iacens de subter
hoc est pene eterne **Quartū** est fructus pomorū solis & lune. hoc
est sacramenta eccl̄ie & synagoge. ut eccl̄ia sit sol. quia lucet his
qui in die sunt reuelate gr̄tie. luna uero sit synagoga. eo q̄ sol
iusticie christus deus noster. nec dū fuerit exortus. **Ideo** etiā illa
sacramēta tantū figurabant. hec aut̄ dant salutē. **Quintū** est cō
templatio de uertice antiquorū montium. hoc est de eminētia
antiquorū patrū q̄ tanq; montes in populo dei p̄minēbāt. &
ut viderent diem christi exultauerūt. sicut dicit **Iohā. viij. cap.**
Abraam pater uester exultauit ut videret diē meū. vidit & ga
uisus est. sicut dicit **ps.** Montes exultauerūt ut arietes. & colles
sicut agni ouīū. **Sextū** aut̄ est poma colliū eternorū. i. fructus di
stinctionis angelorū. **Isti** em̄ sunt montes & colles bethel. in qui
bus iocūdis quibusdā affectionibus illuminat̄ & p̄templatis
uus salit intellectus. **Septimū** est fruges terre & plenitudo eius.
hoc est cōmunis p̄templatio om̄is boni omniū sanctorū. q̄ dū
viuerent & adhuc uiuentes terrenorū pulcritudo fuerunt. quia
in malis terra est inanis & uacua. & tenebre peccatorū sunt sup̄
eam. **Octauū** aut̄ & ultimū est benedictio eius qui in rubo ap
paruit **Exo. iij. c.** hoc est uerbi incarnati. quia rubū quē viderat
Moyſes incombustū. cōseruatā agnouimus dei genitricis lau.

Coph Capitulu xix.

dabile virginitate in qua fulget ignis dei uerbi incarnati non ad incendiū, sed ad refrigeriū; ignis et incendij fomitis, & hec bñdictio sup caput Ioseph uenit qñ in mentē eius descēdit, qā caput mens est, ut dicit Aug⁹. Venit etiā sup uerticē nazarei. i. florentis inter fratres suos qui nullus aliū est q̃; Ioseph qui solus inter fratres effloruit; quia intellectus a deo illuminat⁹ pre oībus affectibus anime palmā et florē p̃fert singularem

Eee Scdm uero quod tangit est pulcritudo que in facie ipsius p̃sideratur, sicut prius expositū est, sed hic p̃parat eā p̃mo genito tauri, & nō dicunt primogeniti tauri hīc a tpe, s; a p̃ncipali generatiōe, q̃si diceret, sicut p̃clarior natio tauri sic pulcritudo eius. Taurus em̃ est lasciuū aīal, et significat lasciuīam sp̃ualē in lumine dei ambulantiū, et in amore cū sponso lasciuientū in secreto p̃scie lectulo, sicut dixit Hierē, xxxi. c. de uirgine hierl̃m & syon. q; adhuc egrediet in choro ludentium

Eff Terciū autē est quod tangit, fortitudo p̃spekte ueritatis in intellectu, q̃ est sicut cornua rhinoceronis. Cornua em̃ ueritas duo habet, vnū ad fidē reuelandā, alterū ad mores instruendos Rhinoceros autē capit in gremio uirginis, quia prima ueritas descēdit in uterū uirginis. Rhinoceros etiam nare cornu gestare dicit, quia p̃replatiū ueritatis cornua in nare discretiōis & collatiōis semp habere p̃cipit. Cū dicit Mathei. x. Estote prudētes sicut serpētes, & simplices sicut colūbe. In illis autē uertilat gentes usq; ad terre terminos, quia infideles & peccatores ipsa ueritate p̃futat, & p̃uersos erudit & illuminat, terre em̃ termini a quibus expellit eos sunt fines tres, quos oēs terreni requirunt uane, ut ambitio honoris, cōcupiscētia delectatiōis, & auaricia diuitiarū, he autē bñdictiones sunt sup multitudines sc̃, quia hoc sup expositū est q̃liter hoc p̃petit filijs Ioseph

Ggg Tandē de ultimo filio Beniamyn qui & ultimū gradū p̃templationis, sc; excessum mētis sue raptū figurat, pater benedicēdo ait. Beniamyn lupus rapax, mane comedet p̃dam et uespere diuidet spolia Qui luporū naturas rimati sunt dicūt lupi oculos interius ignē habere reconditū, vñ etiā in tenebris micare uident. Sifr etiā luporū hec p̃suerudo est ut occulte & rapitū rapiant & nō apte, & hoc p̃templatiū cōpetit qui ignē et lucem dei in oculis habētes in tenebris huius uite celestia cōspiciunt, & hoc raptū quasi rapiendo potius q̃ tenendo, vñ de etiam rapti cum tali felicitate p̃fruiunt narrāt a scriptura. Mane autem est visio matutina, que scdm Augustinū est visio

¶ Primus

que in lumine sit diuine ueritatis. in qua rapiuntur. & ibi predam pmedunt. quia gaudium celestium pfruuntur p modum prede potius q̄ iuste possessionis. quia supra legem humane vite est quicquid in hac vita de eterna uisione possunt attingere. vnde etiam hic scriptura prede nomen ei imponit. **Vespere** autem. hoc est quando ad huius mundi consuetas cognitione redeunt. inter fratres spolia de celis apportata diuidunt. q̄a quicquid in celo de deo viderunt ad utilitatem fratrum sobrii facti edisserunt. sic **Paulus** cum raptus esset in paradysum & mane ibi. id est eterna luce predam beatitudinis comederet. uespere quando redijt ad sobrietatem. sapientiam uisam in patria. inter perfectos sc̄z fratres loquebat. sicut ipse dicit sc̄da ad **Chor.** v. siue mente excedimus deo siue sobrii sumus uobis. quasi dicas excessus mentis in deo et sobrietas in reditu ad uos nostra uestra sunt. quia quod ibi uidemus in excessu hic uobis disserimus in sobrietate

Hhh Vnde & **Moyſes** benedicendo **Beniamyn** sic dicit **Beniamyn** amantissimus dñi habitabit p̄sidenter in eo quasi in thalamo tota die morabit. & inter humeros illius requiescet. **Bñ** amantissimus domini dicit. quē secum usq; ad locū beatorum. hoc est terciū celum in spiritu cōducit. In ipso etiā propter cordis tranquillitatē p̄sidenter sine terrore turbatōis requiescet. si cūc̄t dicit ps. In pace factus ē locus ei⁹. & in syon. i. p̄templatōe per excessum mētis eterni habitatio eius. vnde in ipso tanq̄ in thalamo. i. p̄scie secreto habitare dicit. quia talis gratia nō nisi in secreto silentij solitudinis & cōtemplatōis homini datur et requiescit inter humeros ei⁹. qui humeri sunt duo rami obedientie. ut sc̄z obediāt deuote. & obediāt cū alacritate. quia nō potest esse in excessu luminis qui nuncq̄ fuit in p̄fectione obedientie & actionis. Sic ergo filij huius mulieris ad bñdictiones surgunt p bñdictiones **Iacob** & **Moyſi** legislatoris

¶ Secundus

A Equit ergo q̄liter beatissimaz p̄dicauerūt matrem. uersus dicit. Et beatissimā predicauerunt. **Beatitudo** tribus modis a sanctis definiri inuenit. dicit em̄ super ps. **Cassiodorus.** q̄ beatus est cui omnia optata succedunt **Augustinus** autē dicit q̄ beatus est qui habet omnia que uult & nihil mali uult. **Item Boetius.** Beatitudo est status omnium bonorum congregatiōe perfectus. Scdm̄ primū modum mulier beatissima est in desu

Coph Caplm xix

Berto. Scdm secundū beatissima in merito. scdm aut̄ terciū be
atissima in p̄mio. Scdm primū nihil q̄rit & optat nisi regnū
dei & iusticiā eius. & hec om̄ia adiciēti uobis **Math. vi.** Scdm
aut̄ scdm habz virtutē. & nihil aliud vult. & scdm virtutē nihil
mali vult. **Nam dicit Aug⁹.** Virtus est bona qualitas mentis
qua recte viuūt. & nemo male utit̄ quā deus operat̄ in nobis si
ne nobis. Scdm aut̄ terciū om̄e bonū habet & amat & aspicit.
Bonū em̄ qd̄ est om̄e bonū homini est bonū increatū. scdm q̄
dicit dñs in euāgelio **Lu. xviij. c.** Nemo bonus nisi solus deus.
hoc est nemo bonus substantialit̄. & in quo bonū habet om̄e
statū p̄fectū. cui addi nihil possit. scdm primū statum est beata
sed scdm secundū est beator. scdm aut̄ terciū est beatissima.

B Sequit̄. Et vir eius. supple surrexit. & laudauit eā. **Vir** iste
christus est qui virebat gratia & scia p̄fecta a prima matris con
ceptione. scdm q̄ dicit̄ **Hiere. xxxi.** Nouū creauit dñs sup̄ terrā.
femina circūdabit virū. Iste cui est virtus aie vir est testis lau
dis & castitatis eius. **Laus** aut̄ nihil aliud est q̄ p̄dicatio iocun
da extollentie. vnde iste vir laudat mulierē in tribus. scz utilita
te dignitate & ammirabilibus mysterijs que fecit in ea deus. uti
litate fecunditatis. dignitate castitatis virginis. ammiratōne
mysteriorū. quia virgo cōcipit. & virgo parit. virgo añ partuz
virgo in partu. & virgo post partū p̄manēs in eternū sicut ma
ter dei **De fecunditate.** quia uerbo cum uirgine maria cōcipit. Et
sicut uerbū secundū est ita multā prole operis & affectionis bo
ne simul effundit. & hoc significat per fecunditatē **Anne.** quaz
in oratione accepit a domino. primo **Reguz primo.** Anna em̄
gratia interpretatur

C De dignitate aut̄ **Lu. ij.** dicit̄. quia fecit sibi magna q̄ po
tens est. ecce em̄ ex hoc beatā eā dicent oēs generatōes. sicut em̄
christus filius in carne virginis matris uirginitatē non abstulit
sed sacrauit. Ita in spū ipsius fecunditatem affert. sed nō aufert
quin potius p̄secrat uirginitatē. hec em̄ est casta generatio quā
extollendo in laude dicit̄ **Sapiēs. iij.** O q̄ pulcra est casta gene
ratio cum claritate

D De mysterijs aut̄ mirabilib⁹ eo q̄ hec impregnatio nō
corrūpit sed reintegrat etiā corrupta. nō grauat sed grauidādo
allectiat. nō affert dolorem. sed sanat om̄e infirmitatē & tristiti
am in primo parente. vnde dicit̄ **Isa. lxvi.** Si ego qui genera
tionē alijs tribuo. ipse sterilis ero dicit dñs. quāli dicat non

S Primus

A Capitulum. xx. **S** primus

R **E**s Multe filie congregauerunt diuitias. tu supergressa es vniuersas

Res sapientia interpretatur. & hec prescriptio ornatu reddit auditorem huius sapientie. ne enim crederet aliquis laudem huius mulieris esse in terrenis diuitijs & non in diuitijs sapientie. Ideo talis huic versui titulus premititur. sicut enim dicit infra, fallax est gratia & vana pulcritudo. sed mulier timens deum ipsa laudabitur. timor autem domini initium sapientie est. Ecce primo. Et ideo si diuitias habet. sapientie diuitie sunt & non huius mundi pompe. sed potius vituperatur quam laudatur.

B Multe filie &c. In hoc versu tria sunt notanda. Primum est quid vel que sint multe filie. Secundum est qualiter & quas congregant diuitias. Tercium est qualiter & in quibus hec supergreditur vniuersas. Circa primum notandum est quod sunt filie nature & filie mundi. & filie legis. & filie gratie. Filie nature sunt que animu & voluntatem ad propagationem nature ponunt. hoc arbitantes optimu. iocundari se in filiis & marito. Et he significatur per filiam Ieptem. que duobus mensibus virginitatem suam fleuit in montibus. eo quod semen super terram non relinqueret. vt pater Iudicu. xi. Significantur etiam iste per filias Loth que sollicitae de posteritate cum putarent perisse mundum in perematione sodomie & pentapolis. inebriabant patrem. & adiuncte sunt ei ne mundus dissolueretur. Gene. xix. Istas videntur imitari iugentes se secundis & deinceps nuptijs. sicut dicit Aug⁹. in de ciui. dei. de quadam romana que viginti duos viros successiue habuit. Et in euangelio Math. xxij. legitur de septeuira. Et iste quidem filie peccare non intendunt nec peccant. sed turpe est rationem honestatis non habere tantu vigorem in homine quantum habet vigorem castitatis natura in quibusdam brutis. dicitur enim hec natura esse turturis quod post primi mortem secundas non admittit nuptias. Et hoc laudatur etiam in Iudicu. xv. vbi dicitur quod benedicta inter omnes mulieres. eo quod castitatem amauerit. & post virum suu alium non admisit.

C Filie autem mundi sunt que semper in luxuria & concupiscentia viuunt. etsi quandoque virgines sunt corpore. mente tamen sunt incestae. virginitatem corporis habitu exteriori deuiрганter.

Res Caplin xx.

& iste sunt que seducunt etiā filios dei. hoc est clericos qui se deo in filios castos deuouerūt. Sicut dicitur **Gene. vi.** Videntes filij dei filias hominū q̄ essent pulcre acceperūt sibi vxores ex omnibus quas elegerant. Iste significantur per filias **Madian.** que scandalum posuerūt filiis israel edere de sacrificijs idolorū & fornicare. vt habetur **numeri. xxv.** Significatur etiam per **leza bel.** De qua dicitur **Apocaf. ij.** Cuius doctrina fuit & prophetia edere & fornicari. Iste etiam sunt que. vt legitur in epistola **Hieremie.** sedent in vñs colligate funibus concupiscentie sue iactantes fornicationes suas per nutus oculorum. Iste sunt etiā de quibus dicitur **Ezech. xvi.** q̄ diuiserūt pedes omni transēti. Transiens em̄ est qui nō moratur: & ille est non legitimus q̄ non ligatur vinculis matrimoni ad cohabitandum. Iste sunt etiā de quib⁹ dicit **Eccl. ix.** Omnis mulier q̄ est fornicaria quasi stercus in via ab omnibus pretereuntibus conculcabitur. Et iste sunt de quibus dicit **Isaias. iij. ca.** Pro eo q̄ eleuate sunt filie syon & ambulauerūt collo extento: & nutibus oculorum ibant & plaudebant & ambulabant pedibus suis. composito gradu incedebant. sicut scilz inceditur in coreis. decaluabit dominus verticem filiarum syon. & dñs crinez earū nudabit. id est que debent esse syon & facte sunt per concupiscentiā filie huius mūdi. Iste etiam describūtur **Prouerb. viij.** Vidi vecordem iuuenē qui transit per plateas iuxta angulum & prope viam domus illius. hoc est meretricis. gradit in obscuro aduersa sperascente die. in noctis tenebris & caligine. & occurrit illi mulier in ornatu meretricio preparata ad decipiendas animas. garrula & vaga quietis impatiens. nec valens in domo consistere pedibus suis nūc foris. nunc in plateis. nunc iuxta angulos insidians. apprehensumq; deosculatur iuuenem: & procaci vultu blanditur. dicens. Victimās pro salute deuoui. hodie reddidi vota mea. idcirco egressa sum in occursum tuū desiderās te videre. & reperi. Et demonstrat pulcritudinem & molliciem lectuli dicēs. Intexui funibus lectum meum. strauī tapetibus pictis ex egypto. aspersi cubile meum mirrha & aloe & cynamomo. veni inebriemur vberibus. & fruamur cupitis amplexibus donec illucescat dies. non est em̄ vir in domo sua. abiit via longissima. sacculum pecunie secū tulit. in die plene lune. hoc est post mensem: reuersurus est in domum suā. Patet per hoc vltimū q̄ sunt verba adultere meretricis.

D Filie autem legis sunt que timore & vana intentione

.S. Primus et secundus

non deo sed laudi seruiunt. timētes vituperari ab hominibus si votum castitatis quod voverunt irritum facerent. Et iste sunt de quibus dicit Hieremias Treno. primo cap. Virgines eius squalide & ipsa oppressa amaritudine. quia tales semper amaro animo sunt. qui a spurciciam exercere nō audent. quicquid em̄ in corpore & habitu castitatis pretendunt totum per ypocrisim & vanam laudem turpiori sup̄pro exponunt. Iste sunt virgines fatue de quibus habetur Math. xxv. quarum lampades extinguuntur veniente domino ad nuptias. Iste sunt etiam de quibus dicit Salomon Prouer. xi. Circulus aureus in narib⁹ suis. hoc ē porce. mulier fatua & pulcra. sicut em̄ porca circuli aureum lītercori immergit. ita iste pulcritudinem quam in falsa religione pretendunt. luxuria laudis & ypocrisis impiam & inquinatam reddunt.

E Filie vero gratie sunt que & castitatem habent in corde & corpore & habitu & sancta intentione & in humilitate christo seruiunt. habentes ducem & vexilliferam gloriosam dei genitricem & filium eius agnum immaculatum. Et de his dicit apostolus prima ad Choriñ. vii. Mulier innupta & virgo congregat que domini sunt. vt sit sancta corpore & spū. Et Apoca. xiiij. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati. virgines em̄ sunt. hi sequūtur agnum quocūq; ierit. Vnde dicit Augustinus in libro de virginitate. q̄ alij sancti sequūtur non quocūq; ierit. sed quo poterunt. virgines autem felicius exultabunt iocūdiusq; regnabunt. Iste etiam significantur per virgines sapientes. que acceptis lampadibus clare castitatis in corpore acceperunt oleum charitatis in vasis cordis sui. & veniente morte cū domino introierunt ad nuptias eterne coniunctionis in qua vnus cum ipso spiritus efficiuntur. Sicut enim dicit apostolus prima ad Choriñthios sexto Qui adheret deo vnus spiritus est cum eo.

M S Secundus

Iste filie quadruplices congregant diuitias. Prime congregant diuitias nature que sunt in abundantia proles & openbus misericordie. Secunde congregant diuitias. percipientie que sunt in habūdantia luxurie & pomparum sathane. Tercie congregāt diuitias laudis vane & simulate iusticie. Quarta vero diuitias virtutum & gratie

Res Caplin xx.

B De diuitijs filiarū nature que sunt abūdantia prolis & operū misericordie, habetur in Iob primo, vbi dicitur q̄ nati sunt ei septem filij & tres filie. & ostenditur q̄ erat simplex & rectus ac timens deum & recedens a malo. Filie em̄ nature sunt filie desiderantes matrimoniū in timore dei. in hoc diuidūtur a filiabus mūdi. matrimoniū em̄ est nature officiū vt dicit Augustinus. Vnde & dicit glosa super Gene. q̄ deus Ade dedit duo precepta. vnū nature, & vnū discipline. Vnū preceptum nature est q̄ dixit. crescite & multiplicamini & replete terram. & subiicite eam. Ad cuius impletionem etiā in paradiso instituit matrimoniū. Aliud preceptum etiā nature est ex omī ligno paradisi comedere. Terciū quod est discipline fuit illud. de ligno quod est in medio paradisi scilz scientie boni & mali ne comedas. Primū em̄ horum pertinet ad propagationem. Secundū ad nature in seipsa sustentationem. Terciū aut̄ ad disciplinam. scz eruditōnem obedientie. Iste sunt etiā diuitie Iacob de quibus loquūtur filij laban dicentes. tulit Iacob substantiā patris nostri. & de illius facultatibus ditatus factus est inclitus. Nihil em̄ Iacob a Laban tulit nisi vxores. & filios & oues. & in filiis est prolis abūdantia. & in ouibus opera pietatis.

C De diuitijs aut̄ filiarū mūdi habetur Apoca. xviij. vbi diuitias suas iactat magna meretrix dicens. Sedeo regina & vides me & luctum nō video. Et iactat ibi tria. scz dignitatē & florem honoris. cum dicit sedeo regina. & abūdantiā luxurie siue scorti in hoc q̄ dicit. vidua nō sum. quia scilz pro vno abscedente centum sibi copulat vel alios plures. Luctū aut̄ nō videt q̄tūm ad rerum defectū. eo q̄ laute & delicate se tales procurant. Iste filibus templum dei. hoc est cetus clericorū & monachorū plenus est sicut dicitur. Macha. vi. Templū luxuria & cōmessationibus erat plenum & scortantiū cū meretricibus sacrisq̄ edibus mulieres se vltro ingerebant. introferentes ea que non licebant. altare etiā plenuz erat illicitis que legibus prohibebantur.

D De diuitijs aut̄ fatuarū filiarū habetur Hiere. xviij. Perdix fouit que nō peperit. fecit diuitias & non in iudicio. in medio dierum suorum derelinquet eas. & in nouissimo erit insipiens. Perdix huius nature esse dicitur q̄ aliena fouet oua. & cum pullos pduxerit statim vt verā matrē q̄ oua peperit audierunt. relinquūt perdicem q̄ fouit & sequūtur illā que peperit. Ita est de fatuis virginibus. fouent em̄ habitu virtutē quā cor

S Secundus et tertius

de non pepererūt. Et ideo faciunt diuitias non in iudicio. quia in dimidio dierum cum plus fulciri credunt super opera: opera recedent ab eis per vanam laudem. & hoc dum adhuc viuunt. Sed in nouissimo dierum post hanc vitam permanebunt insipientes. eo quod clauder eis ostium regni celestis

E Diuitie autem virtutum & gratie sunt diuitie filiarum gratie. quod sunt vere diuitie. de quibus dicitur ad Hebr. xi. de Moyse quod maiores diuitias estimauit improprium christi. & affligi cum populo dei thezauris egyptiorum

S Tertius.

A Equitur quodlibet & in quo ista supergreditur vniuersas. Est autem hoc in uestitu & ornatu & diuitijs. De uestitu habetur in ps. Omnis gloria eius sicut regis ab intus in simbrjs aureis Et ibi. assistit regina a dextris tuis in uestitu deaurato &c. quia de hoc multa super diximus hic breuiter tangendo hoc dictum sufficiat

B Ornatus autem huius mulieris multiplex est. qui tangitur Isa. iij. Et primo tangitur ibi (Ornamentum calceorum) & sunt sandalia que habent mulieres ad ornatum & protectionem pedum Et notant exemplum patrum predecentium. qui pelles suorum operum cum ipsi mortui sint in domino nobis reliquerunt in protectionem affectus & uoluntatum nostrarum. que per pedes intelliguntur.

C Secundum quod tangitur sunt lunule. & sunt quedam lunule auree in fronte super peplum dependentes. & est ornamentum frontis per lunam autem que deficit. proprii defectus consideratio significatur

D Tertium est torques que est ornamentum collis. per quod notatur custodia discretiois. quia sicut collum capiti corpus coniungitur. sic discretio nostra totum corpus nostre conuersationis capiti christo debet connectere.

E Quartum est monilia que stringunt caputium & muniunt si non ne adulter inferat manum in gremium pudoris. & significat castitatem cordis & corporis

F Quintum est armille. que sunt ornamenta brachiorum. & significant instantiam & fortitudinem operum

G Sextum autem sunt mitre que continent defluentiam capillorum et significant meditationes sanctas que illicitas cogitationes tanquam capillos in compositionem ligant. & non sinunt defluere

H Septimum est discriminalia. & sunt pectines. & significant crebra nostra uerborum cogitationum discussionem & separationem

Res Capitulum xx.

ut videatur quod sepius in cogitatu uersetur.

I Octauū est perichelides. id est fascie pectorales que cohercent exuberantiā uberum. & significant amoris custodiā ne si bi illicitus amor in corde ubera subigat. sed post perfectus & castus amore muliebris uerecundia que in parte in māmillis est cōstringitur & coherceatur

K Nonū murenule. que sunt quedā ornamenta pulcherrima aurū. & significant facilem auditum uerbi dei scz ut auris semp uerbo quod audit de deo similis sit. vñ in canti. primo. Vbi nostra littera habet murenulas aureas faciemus tibi. habet alia littera similitudines aureas

L Decimū ē olfactoriola & sunt quedā uasa in quibus deferitur muscus & alia aromatica propter suauitatē odoris. & significant odorem bone fame.

M Undecimū est in aures que sunt cōmunia ornāmēta aurum. & significant obedientiam

N Duodecimū est anuli p quos significat fides mariti & thori. ligat em digitum qui anularis dicitur. in quo est uena a corde procedens

O Tertiūdecimū est gemme pendētes in fronte. & erat ille maximus decor mulierū. & habitū virtutis qui germē dictus est in scriptura. significat

P Quartūdecimū est mutatoria. & sunt diuersa genera et paria uelutū. in quo notat multiformis cōuersatio scdm qd aliter cōuersandū est cum diuersis. sicut dicit apłs priā ad **Chor.** ix. Omibus omnia factus sum ut omnes facerē saluos

Q Quintūdecimū est palliola. & sunt instrumēta apta in tpe calido. & sunt tenuia. & significat modestiā que decentē ponit habitum & incessum exterius

R Sextūdecimū est lintheamina p pepulis que ornant caput. & significat uerecundiā que maxime decet mulieres

S Septimūdecimū ē acus & ē quoddā pñctoriū aureū ad similitudinē acus pepi extremitates ppingens ne dissoluatur et significat timorē sanctū qui ppingit & cōtinet sanctorū cōuersationē ne in dissimulationem pareatur

T Octauūdecimū ornamentū est specula. in quib⁹ mulieres se pſueuerunt aspicere. & significat intellectū scripture. in q singuli cōsiderant utrū turpes uel pulcri sunt

V Decimūnonū ē vitte. & sunt vitte quedam rubea ligamenta quib⁹ mitra pstringit retro in magnitudine capillorū

Tertius

et significat instituta patrum que quasi funiculus qui difficile rumpit colligunt nos ne forte pefluamur.

X Vltimū autem siue vicelīmū ornamentū est theristra. & sunt quedā pallia tenuia decora ualde. & presantia ornām ex trinsecus. & significat mētis & corpis iocunditatē in gaudio spiritus sancti. Hec sunt ornāmēta castitatis & pudicitie. que auferuntur a dño ab incastis mētibus ut dicitur Isa. iij. Et erit illis pro sua uis odore bone fame fetor. p zona bone meditationis & castitatis. funiculus p̄suetudinis peccatorum quo colligantur manibus & pedibus ut mittantur in infernū. & p crispatis crinibus ordinatae cogitationū caluiciū apte in mundicie cordis & p fascia pectorali que ut dixim⁹ casti amoris custodiā significat. erit ciliciū. eternarū penarū scz asperitas quibus anima incōtinens uelut uerimentū cilicino uestietur.

Y Diuitijs autē sup̄gredit̄ omēs in quattuor. scilicet in magnitudine dotis. & in multitudine rerū parafernaliū. et in excellētia donatōis. ppter nuptias. et in lucro quotidiano. Dos autē aie eius est quāz dat sibi pater. qui idē pater spōsi et veri aie uiri est uisio claritatis. et pfectus amor eiusdē. et perfecta eiusdē iterū cōprehēssio. nō ita ut tota diuinitas in nobis claudat̄ ut eius fines cōspiciant̄ sed ut a nobis habeat̄ omē qd̄ uidem⁹ et amam⁹ in ipso. Sicut dos corporis ei⁹ est ut p corporis grauitate agilitate dotet̄. et p corporis grossicie dotet̄ subtilitate siue spūalitate. Pro ipsius autē mortalitate et passibilitate impassibilitatē accipiat. et p opacitate siue obscuritate recipiat fulgorē septies sup̄ solē.

Aa Res autē parafernales sunt quas habet mulier iuxta dotem. Et ille res spūaliter sunt q̄ nobis hic de eterna uita in p̄guatione quadā ostendunt̄ & dant̄. ut exiliū nostrū tanto tolerabilius sustineamus & ardētius finire cupiamus. quanto p̄ experimentū plus de eternorū dulcedine cognoscimus.

Bb Donatio autē ppter nuptias quā scz sponsus dat sponse in signū amoris nuptiarū est gloria quā habebit nostra natura de christo homine. Hec enī gloria nobis data est. eo qd̄ christus nostrā naturā desponsando sibi eam in vnā psonā cōiunxit & copulauit.

Cc Lucrū uero quotidianū est gaudiū qd̄ habet mulier in numerosa bonorū meritorū actione. Et sic patz q̄liter mulier hec uestitu & ornatu & diuitijs multas filias nature & mundi et legis & gratie supergreditur utpote que plus omnibus laborauit & deseruiuit apud deum.

Syn Caplm xxi.

A Caplm. xxi. § primus

Syn fallax imago et vana est pulcritudo. mulier
timens deum ipsa laudabitur
Syn vicesima prima littera est hebreorū & vulnus in
terpretat. huic autē uersui hec littera inscribit. quia lo
quit hic Salomon de duobus in quibus hec mulier nō laudat
que plerūq; corda humana p̄sueuerūt vulnerare. s. imago mu
lieris & pulcritudo. sicut dicit Daniel. xiiij. ca. duobus senibus
iudicibus. Semē chanaan & non iuda. spēs decepit te. i. specio
sitas Susanne

B (Fallax imago & uana &c.) Duo notant in uersu isto. s.
in quibus mulier hec nō laudat. & in quo laudat. In quib⁹ au
tem nō laudatur duo sunt. s. fallax imago. & uana pulcritudo.
Attendit autē imago in forma corporis exterius. Pulcritudo ue
ro in speciositate coloris. Est autē imago interior & exterior. Ima
go interior est triplex. ut dicit Aug⁹. sup̄ illud ps. Signatus est
sup̄ nos lumē vultus tui dñe. dedisti leticiā in corde meo. scilicet
et imago creationis. & imago recreationis. & imago similitu
dinis. Imago creationis est in qua creatus est homo ad imagi
nē dei. quia homo scz rōnalis est ut deus. Et de hac imagine ha
bet Gen. priō. Faciam⁹ hoīem ad imaginē & similitudinē nostrā
Et in Eccō. xvij. Deus creauit de terra hominē. & scdm̄ imagi
nem suam fecit illum

C Imago autē similitudinis est in q̄ imitari debem⁹ deū intell
gēdo memorādo diligēdo. ut mēoria deo p̄ri. & intellectus si
lio. et dilectio dei spiritui sancto. scz ut habeam⁹ deū in memo
ria sine obliuione. & in intellectu sine errore. & in uoluntate si
ne omī amaritudine odij ire & inuidie & aliarū malarū uolūta
tum. In uoluntate em̄ nostra debet esse nobis trāquillitas pacis.
In intellectu autē splendor eterne lucis. Et in memoria immuta
bilis & indeficientia eternitatis. De hac imagine dicit prima
Chor. xv. Sicut portauimus imaginē terreni Ade portemus
et imaginē celestis. Et. ij. Chor. iij. c. In eandē imaginē transfor
mamur a claritate in claritatē tanq̄ a dñi spiritu.

D Imago autē recreationis est fides spes & charitas. Charitas
em̄ que mater est omīs boni & principiū attribuit deo patri. si
des autē filio. quia ille fidem in mūdo docuit. spes autē spiritui
sancto. quia ille descendēs in corda fidelū spem eorum in alta

S Primus

Subleuauit. **F**ides em̄ oculos aperit. **s**pes erigit. **charitas** figit. **E**t de ista imagine potest intelligi quod habetur ad **Roman.** viij. **N**am quos presciuit & predestinauit cōformes fieri imaginis filij sui vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. **I**mago autem exterior est dispositio figure corporis. **E**t de hac habet **Iob** quarto. **S**tetit cuius non agnoscebam vultum. imago coram oculis meis

E Sequitur hoc q̄ dicit fallax. **E**st em̄ tam intrinseca imago q̄ etiam extrinseca quādoq; vera & quandoq; fallax. **V**era est intrinseca quando deum imitatur. & imago que est forma omnis reformati. & hec imago est christus. **E**st autem intrinseca fallax quando per peccatum deformatur. **S**icut dicitur in **psal.** In ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. **I**mago etiam exterior est vera quādo remanet in dei laude. vt laudetur deus in factura sua. **S**icut dicit **psal.** Delectasti me in factura tua. & in operibus manū tuarum exultabo. **S**ed fallax est quando picturis. meretricijs & circūpositionibus adornatur. vel etiam per falsam ypocrisim exterminatur. vnde in euangelio **Mathei.** xxij. **C**uius est imago hec & superscriptio. **H**anc em̄ questionem potest dominus ypocritis & pictis mulieribus facere. in quarum vultu imago quidē sua est quam ipse creauit. sed superscriptio ip̄am eandē imaginē deo cōfigurauit & falsauit hoc quod deus bene creauerat

F Sequitur. vana est pulcritudo. **I**nterior vera: & pulcritudo exterior vana. **I**nterior consistit in pulcritudine conscientie. **S**icut dicitur **Cantico.** primo. **N**igra sum sed formosa filie iherusalem sicut tabernacula cedar. sicut pelles **Salomonis.** **T**abernacula em̄ cedar intus pulchra; exterius vero nigra dicuntur. **P**elles autem **Salomonis:** in quibus archa inuoluebatur: interiori parte gemmis & auro redimite fulgebant: exterius autē nō multum pretendebant decorem. **S**ic & sancta anima ornatum & pulcritudinem virtutum habet intus. extra autem humilitate & squalore rigoris & abstinentie est denigrata ad modum videlz templorum domini: que omnia multum intus & pariter ornata sunt exterius. **V**nde **Cantico.** primo. **P**ulchre sunt genere sicut turturis. habet em̄ duas genas. scz innocentia conuersationis & habitum maturitatis. que pulchre sicut turturis esse dicuntur. quia castitatem & fidem in omnibus opibus exhibendo se sine felle malicie esse demonstrat

G De pulcritudine autem exteriori vana multa ab his q̄

Syn Capituli xxi.

illa sequuntur scripta sunt. sicut illa de Helena. de qua dicit philosophus qd ad hanc oportet uti verbis sapientu. ut fugiamus Helenā. Fuerunt tamen quedam mulieres sancte etiā pulcre exariterius. & tamen nō vane. quia pulcritudinem suā mūdo in cōcupiscētiā nō ostenderūt. sicut fuit Iudith & Susanna. & tres filie Iob. & Rebecca & alie de quibus legimus in scriptura. Iob xliij. Filie em Iob appellate sunt dies & cassia & cornustibij propter pulcritudinem suam. vnde dicitur ibi. qd nō sunt inuente mulieres speciose sicut filie Iob in vniuersa terra. Sed in omnibus his verificatur qd dicitur de Iudith. qd deus illi splendore contulit. quia omnis illa compositio nō ex libidine sed ex virtute pendebat.

¶ Secundus

A Equitur secundum huius versus. scz in quo laudatur. Vñ dicit. Mulier timēs dominū ipsa laudabitur. Vbi duo nōtanda sunt. scz quare dicit. laudabitur in futuro & nō in p̄senti. Est autē mulier timens deū laudabilis propter tria p̄cipue. Quorū vnus est. quia timor eam maxime humiliat. & ideo in laude est extollenda. Vnde ad Roma. xi. Noli altus sapere. sed time. hoc est si times nō altum sapiēs. Secundum autē est. quia timor expurgat omne vituperabile. vnde quicquid remanet laudabile est. Vñ Ecclesiastici primo. Timor domini expellit peccatum. Tercium & vltimū est. quia timor domini p̄fectam inducit sapientiam implendi mandata & obedientiā. Initium sapientie est timor domini. ut dicit psal. Et Eccl̄es. xij. dicitur de obedientia. Deū time & mandata eius obserua. hoc est omnis homo. Et ideo quia hec tria timor domini facit p̄cipue. ideo David in psal. tanq̄ nobis vtilius nihil vidēs dicit. Venite filij audite me. timorem domini docebo vos. Thobias etiā senior filium suum ab infantia timorem domini docuit. Thobie primo. & recedere ab omni peccato. & ideo psal. p̄cipit. Timete dominū omnes sancti eius. quoniā nihil deest timentibus eum. & ideo etiā laus nō potest eis deesse.

B Sequitur quare dicit in futuro laudabitur. & hoc est qd dicit sapiēs Eccl̄i. xi. Ne laudes hominē in vita sua. Et Ambro. Tūc lauda quādo nec laudantē nocet adulatio. nec laudatum elatio tentat. In hac autem vita non laudantur sancti. sed deus laudatur in sanctis suis.

§ Primus

A Caplm. xxiij § primus

Thau Date ei de fructu manuum suarum & lau-
dent eam in portis opera eius

Thau que littera vltima hebreorum epigrama est in
huc vltimū versum interpretatur signū. & notat si-
gnū laudis & preconij qđ p̄cipue est ab operibus mulieris hu-
ius. In hoc capitulo laudatur mulier fortis. Quid aut sit laus p̄-
cipua habetur in Iohāne vbi dicit dñs Iohā. v. Ego habeo tes-
timoniū maius Iohāne. opera que ego facio ipsa testimoniū
phibēt de me. Est etiā thau signū hui⁹ mulieris. oēs em̄ qui nō
interficiūtur ab angelo exterminatore hoc sunt signo signati.
sicut legitur Ezech. ix. Transi per mediam ciuitatem in medio
hierusalem. & signa thau super frontes virorū gementiū & do-
lentium. & dixit ad exterminatores. Egredimini post eum. &
super quem non videritis signatum thau interficite. & a san-
ctuario meo incipite. Vnde etiam signum hoc signum crucis
significat. Signo em̄ crucis cruce redēptus debet signari & con-
figi vt stigmata dñi nostri Iesu christi. scđm aplm in fine ad
Gala. in corpore nostro circūferamus.

B Sequitur. Date ei &c. In duobus consideratur sentētia
capituli. scz quid sit dare mulieri huic de fructu manuum suarū.
& quid laudare eam in portis opera eius. Circa primum con-
sideranda sunt tria. scz cui dicatur date & quid dandum. & ad
quid. Dicitur autem istud angelis quibus commisit eam deus
sponsus eius & vir eius. Angeli enim sunt ministri dei deferen-
tes ad nos que dat nobis deus. Vnde psal. Qui facit angelos su-
os spiritus & ministros suos flammam ignis. Et in Thobia. xij.
Quando orabas cā lachrymis. & sepeliebas mortuos. & dere-
linquebas prandium tuum. & mortuos abscondebas per di-
em in domo tua & nocte sepeliebas eos. ego obtuli orationez
tuā dño. Et hec verba dixit Raphael angelus

C Quid autem dandum est aperit cuz dicit. De fructu ma-
nuum suarum. Manus autem accipiūt hic opera. & fructus
sunt pregustationes spiritus. quos fructus per ministerium an-
gelorum etiam hic quādoq; facit nos pregustare. Sunt autem
hij fruct⁹ duodecim qui enumerant ab aplo ad Gala. v. fruct⁹

Thau Caplm xxiij

Spūs est charitas: gaudium: pax: patientia: benignitas: bonitas: longanimitas: mansuetudo: fides: modestia: prouidentia castitas. Et est hec charitas illa que pfectissima est. hec em̄ est illa que reficit vt fructus dulcis. Et hec est de qua dicit **Dyonisi⁹**. q̄ est acuta mobilis feruida & superferuida. Acuta vt penetret intima animati. Mobilis aut vt p̄tinue ascendat ad ipsum. Feruida vero ne tepescat ad amorem mundi. Superferuida aut vt continue in desiderio ebulliat vt suspiret in amplexu. & hec est ignis in syon & caminus in hierusalem. hec est ignis dum speculamur p̄ fidem. caminus aut qm̄ pacem p̄prehendemus p̄ veritatē

D Gaudium aut de quo hic loquitur est iocundatio mentis in gustu diuine dulcedinis: que p̄culdubio est regnum dei. Non em̄ est regnū dei. vt dicit apostolus ad **Rom. xiiij.** cibis & potus. sed iusticia & pax & gaudiū in spū sancto. Pax autē ista facta est & fruītur ea sancti. Est tranquillitas & quies cordis in gustu dei quietatē omnia nostri desiderij in quiete. que pax est quam domin⁹ dedit & reliquit apostolis **Iohan. xiiij.** nō quomodo mūdus dat: quia in mūdo pressuram habuerunt. sed in ipso pacem. De qua dicit psalm. Audias quid loquatur in me dominus deus. qm̄ loquetur pacem in plebem suā. & sup̄ sanctos suos & in eos qui p̄uertuntur ad cor. Et hec ē pax que scdm̄ ap̄lm̄ ad **Philip. iij.** exuperat omnē sensum. i. omnē sensibilē: delectatōem que custodit sensus & intelligentias sanctorū

E Patientia aut que fructus hic dicitur est constantia & equanimitas animi in laboribus huius vite reficiens ex spe beatitudinis expectatē. Benignitas aut est bona ignitas: qm̄ sc̄q̄ bonum qd̄ est in corde: ex igne charitatis incipit liquefcere in affectum proximorū: vt dulcē se exhibeat verbis & operibus in omne qd̄ iusserit proximus. Bonitas aut est vera cordis dulcedo q̄ ostendit in nobis esse deū. quia p̄municamus omnibus: nos & nostra scdm̄ deum. Bonū em̄ est diffusiuū sui & p̄municatiuū. vt dicit **Dyonisi⁹**. Longanimitas aut est equanimitas in expectando promissa. Mansuetudo vero est mititas que nullus p̄uocat nec de facili prouocatur ab alio

F Fides aut hic nō accipitur pro illa que videt per speculum in enigmate. sed pro certitudine inuisibilis. vt dicit glo. super hūc eūdem locum. Tūc em̄ hō in veritate pascitur quando certum habet hoc qd̄ de veritate cognoscit & apertū. Modestia vero est modū & decentiam: interius & exterius statuens. qd̄ etiam hominem scdm̄ deum ambulantem delectat. **Conti**

.S. Primus et secundus

nentia vero habet fructum triplicem scz centesimum in virginibus. sexagesimum in viduis. & tricesimū in coniugatis. **Ca**stitas autem hic accipitur pro temperantia innate delectatiōis in cibis & alijs que corpus delectant. scdm q̄ etiā dicitur castitas quasi corporearum delectationum castigatio. scdm qd̄ dicit apostolus prima ad **Choriñ. ix.** Castigo corpus meū & in seruitutē redigo. ne forte cū alijs p̄dicauerim ipse reprobus efficiar

G Sed nota q̄ huic mulieri datur fructus manū suarum. & fructus est merces operis. Sed quidam sunt in se signa foris pretendentes qui proprias manus mordent & deuorant: & isti sunt ypocrite qui deuorant opera sua anteq̄ ad fructum perueniant. Quidam autem vt peccatores fructū in manibus nullū hñt nisi forte glandes quas porci immūdicie carnis māducāt

H Sequitur ad quid detur ei de fructu manū suarū. Datur aut̄ ei ad tria. scz ad gustū. ad seminandū. & ad gratias agendum de perceptis. Ad gustū. quia gustauit & vidit quia bona est negotiatio eius. & ideo lucerna inquirendi talia non extinguitur in tenebris. gustato em̄ spiritu. dicit **Gregorius.** desipit omnis caro. id est carnalis delectatio. Vnde ex gustu confortatur spiritu magis fortis effecta ad laborem. Sicut de **Paulo** dicitur **Actū. ix.** q̄ cū accepisset cibū confortatus est

I Ad seminandū autem. quia fructū vt meritum sui laboris accipit. De hoc eodem fructu semen vterioris meriti in terram cordis sui spargit. Vnde gratiā: quā vt fructū laboris accipit. exercet vt amplius in merito crescat. sciens iuxta apostolū secūda ad **Choriñ. ix.** q̄ qui parce seminat. parce & metet. Et ille **Mane** semina semen tuum & vespere ne cesset manus tua **Ecclesiastes. xi.**

K Ad gratias etiam agendū fructū accipit. sicut dominus in lege precipit q̄ quando fructus collegerāt q̄ veniāt ad templum & ad summū sacerdotem & confiteātur se recepisse que dominus promiserat. Vnde vult dominus recognoscere quē libet hominem fructum gratie vt largitori gratie magnifice gratias agat

.S. Secundus

A Sequitur. Et laudent eam in portis opera eius. in quo tria notanda sunt. scz vbi laudanda est. & a quibus laudanda. & qua laude. Vbi laudanda: quia in portis. A quibus: quia ab

Thau Caplm xxij.

operibus. **Q**ua laude: quia laude testimoniū virtutis & iusticie. **S**unt autē porte vite huius & porte mortis: & porte iudicii. **E**t sunt porte inferni. & sunt porte celi. & sunt porte paradisi. **P**orta vite huius est natiuitas. & precipue natiuitas quadruplex. scz de terra. de costa. de femina & viro. & de virgine femina sine viro. **P**rima est **A**de. secunda **E**ue. tertia p̄muniter hominū. quarta Iesu christi. **V**nde **Gene. xv.** dicitur **A**brahe. scito preno scens q̄ peregrinū futurum sit semen tuū in terra nō sua. & sub iñcient eos seruituti: & affligent quadringentis annis &c. **G**ene ratione autē quarta reuertentur huc. **D**e his portis intelligitur hoc qđ dicitur **Iob. v.** **V**idi stultum firma radice & maledixi pulcritudini eius statim. longe fient filij eius a salute & conterentur in porta. & non erit qui eruat. **I**ntendit em̄ dicere q̄ ipsa porta per quam habent ingredi vitaz preoccupātur & ledant in primo flore vite vt dicant cū **Ezechia. Esaie. xxxviii.** **E**go dixi in dimidio dierum meorū vadā ad portas inferi **E**t illud. p̄ cisa est velut a texēte vita mea. dū adhuc ordiret succidit me

B **P**orte autē mortis. **V**nde in psal. **B**eatus qui nō p̄fundetur cum loquetur inimicis suis in porta. **I**n morte em̄ inimici humani generis demones maxime ad confusionem hominis laborant. quia in porta mortis aut hominem finaliter perdūt aut lucrantur

C **P**orta autē iudicii est in qua sedent senes terre ad iudiciū & senatores. **V**nde supra habituz est **N**obilis in portis vir eius quādo sederit cum senatoribus terre **E**t in lege precipitur q̄ iudices in portis sedeant & iusta iudicia decernāt

D **D**e portis autem inferni dicitur **Math. xvi.** vbi dominus loquitur ad **P**etrum dicens. **T**ibi dabo clauēs regni celoz **E**t ante hoc dixit. **T**u es **P**etrus & super hanc petram edificabo ecclesiam meam. & porte inferi nō preualebūt aduersus eam. **E**t p̄s. **T**ollite portas principes vestras & eleuamini porte eterneales & introibit rex glorie. **E**t hoc dixerūt angeli & sancti patres quando christus descendit in infernū. sicut testatur euangelium **N**ycodemi. **E**n contriuit portas creas & vectes ferreos confregit

E **P**orta autē celi ostenditur etiā in psal. vbi dicitur. **P**ortas celi aperuit dominus. & pluit illis manna vt ederent. **I**tem **Hiere. ij.** **O**bstupescite celi super hoc & porte eius desolamini vehemēter dicit dominus. **D**uo em̄ mala fecit populus meus.

Secundus

me dereliquerunt fontem aque viue & foderunt sibi cisternas dissipatas que continere non valent aquas. **Celi** obstupescunt quando celum inhabitantes obstupescunt. **Porte** autem eius vehementer desolantur quando illi qui celum intrare deberent per aliam viam errando deuiant ad mortem. **Et** hoc ideo quia duo mala peccando facit populus scz deum per contemptum & ingratitudinem relinquendo. & fodiendo per desiderium & laborem terrenorum cisternas vacue consolationis que aquaz veri refrigerij nō continent sed immundant. **Et psal.** Aperite mihi portas iusticie: ingressus in eas confitebor dño. hec porta dñi iusti intrabūt in eam. **Et in euāgelio Math. vii.** Contendite intrare p̄ angustam portam

F Porta autē paradisi est ex qua extrusi sumus anteq̄ constituit dominus cherubin & flammeū gladiū atq; versatīle ad custodiendā viam ligni vite **Gene. iij.**

G In omnibus his portis digna laude est mulier fortis. **In** porta em̄ nature siue vite huius laudabilis est per humilitatis recordationem. scit em̄ quia humiliter intrauit. & scit esse miserabilem prorsus infirmitatē in modo vero nascendi. quia omnis caro fenum est. & omnis gloria eius quasi flos agri vt dicitur **Isa. xl.** **In** porta autē mortis laudatur per securitatem. quia cupit dissolui & esse cum christo. cum ap̄lo ad **Philip. primo.** **Et iterū** sicut dicitur secūda **Chorin. v.** **Audet** & bonam voluntatē habet magis peregrinari a corpore & p̄sens esse ad deū. **Et illud Apocalip. xiiij.** **Beati** mortui qui in domino moriūtur. quia ammodo discit sp̄s vt regescant a laboribus suis. **In** porta autē iudicij in qua sedent sapientes huius mūdi disponentes de mūdo laudatur mulier per bonam famā. **Scit** em̄ vt dicitur in **Iudith. xiiij.** vniuersus israel mulierē virtutis eam esse. **Preterea** sedet ibi vir eius: qui vt prius dictum est. surgit & laudat eam. **Preterea** etiam filij eius predicāt famam virtutis eius

In portis autem inferni laudatur per victoriā tartari. quia scz sic triumphauit a dyabolo vt non valeat portis inferni cludi. vnde etiam gloriādo super mortem dicit **Ozee. xiiij.** ero mors tua o mors morsus tuus ero inferne. **Qd** em̄ habet hec mulier in marito per redemptionem habet in se per meritum. quia etiā ip̄a morder infernū extrahēdo se & alios q̄s puerit. **In** portis etiā celi laudatur p̄fessione vere laudis. & recognitiōe beatitudinis ab ipso deo. **Vnde** dicit **Marci. viij.** Qui me p̄fessus fuerit corā hoib⁹ p̄fitebor & ego euz corā patre meo. **In** portis

Thau Caplm xxiij

etiam paradisi laudabilis est per meritum meriti. Vnde Adam vituperabiliter cecidit per transgressionem mandati. Vnde & hoc cantatur in laude fortissime virginis q̄ paradisi porta per eam cunctis clausa est. & per Mariam virginem iterum patefacta est. Sic hec mulier fortis in omnibus portis laude est digna. & nō vana sed vera. que est p̄dicatio virtutis eius.

H Laudatur autem hec mulier a suis operibus triplici de causa. Vna & precipua est. quia opera sunt testes vite omni exceptione maiores. Alia causa est. quia sola opera nostra stabunt nobiscum in iudicio. Tercia causa est. quia opera procedunt ex nobis & nihil aliud. Qd opera sint testes vite omni exceptione maiores: patet ex hoc qd dicit apostolus in secunda ad Thimotheum. vi. Omnes nos stare oportet ante tribunal christi ut referat unusquisq̄ propria corporis prout gessit. Et in symbolo Athanasij. Et redditori sunt de factis proprijs rationem. Et in Apocalip. xiiij. Opera em̄ illorū sequuntur illos. Illi testes sunt maiores omni exceptione. quia nunq̄ mentiti sunt. nūquam dolus vel fraus inuenitur in ore ipsorum. Vnde etiam christus prefert testimoniū suorum operum testimonio Iohannis. ubi dicit. Ego autē habeo testimonium maius Iohanne. opera que ego facio ipsa testimoniū perhibent de me. Iste est tantus testis laudis q̄ si vniversus mundus pueniat & testetur sanctum esse aliquem & laudabilem. & solus opus vituperij stet in parte altera accusans conscientiam. cōuincet talem esse vituperabilem & condemnandum.

I Similiter si omnis creatura dei clamet contra aliquē accusans & condemnans. & sola opera sua sancta & bona excusent & laudent & probent innocentem: prefertur a deo & conscientia iste vnicus testis operum alijs omnibus. Qd tamē valde mirū videtur. eo qd dominus ipse dixerit. Math. xviij. q̄ in ore duorum vel trium testiū stabit omne verbum. Sed hoc intelligitur de testibus qui factum nouerunt & omni exceptione maiores inueniuntur. Isti testes de corde & vita hominis nō possunt haberi nisi per opera & conscientiam & deū qui in extremo iudicio testis erit & iudex.

K Sola etiā opa tūc stabūt in iudicio. ibi em̄ cedit amic⁹ similiter bona secularia. filij. parētes & omnia q̄ in hoc mūdo diliguntur. substantia autē hui⁹ mūdi tūc magno igne cremabit⁹. q̄ p̄cedit faciē iudicis. hoies autē amici & filij & parentes & alij. p̄pinqui tūc stabūt iudicandi. & ideo testes eē nō possunt. Si em̄

S Secūdus

quilibet pro alio testis admittitur. omnes excusarent. Sed omnes in vna & pro vna causa stabūt & ut iudicandi Ideo nullus alterius testis esse poterit. vnde **Iob. x. ca.** Nō est qui de manu tua possit eruere

L Sola etiā opera pcedunt a nobis. ut dicit dñs que procedunt ab ore a corde exeunt que sunt furta fornicationes & huiusmodi. Et apłs ad **Gala. v. c.** Manifesta sunt opera carnis. que fornicatio immūdičia impudicičia luxuria ydolorū seruitus ueneficia inimicičia p̄tentiōes emulationes ire. rixe dissensio nes secte inuidie homicidia ebrietates p̄messatiōes & similia. q̄ predico vobis sicut p̄dixi qm̄ qui talia agunt regnū dei nō cōsequētur. Et dicit ea esse opera carnis. quia sunt a carnali concupiscētia & uolūtate. vñ pri. ad **Chor. xv. ca.** dicit apłs. Caro & sanguis regnū dei nō possidebūt. Et ibide; glo. i. opera carnis et sanguinis. & in euāge. **Iohā.** pri. dicit de sanctis q̄ nō ex sanguinibus neq; ex uolūtate carnis neq; ex uoluntate viri. sed ex deo nati sunt

M Sequitur qua laude. quia testimoniū virtutis. & hęc est honor huius mulieris. Honor em̄ est exhibitio reuerentie in testimoniu virtutis. Honor aut̄ & laus huius mulieris in quatuor attendit̄ que facit deus honorādo sanctos suos. Primū est laus eorū ab ore dei edita coram sanctis angelis. vñ dicitur **Iohā. xij.** Qui mihi ministrauerit honorificabit euz pater meus qui in celis est. hoc est dignū laude coram his qui in celo sunt predicabit.

N Secūdū est in confessu mense dei. efficitur em̄ cōmensalis dei. ubi mensa facies dei est aperta. panis autē dulcedo sue bonitatis & ueritatis que nos reficiunt. & sunt panis & alimentum angelorū. vñ in **Luca** ante passionē dicit **Ego** dispono uobis sicut disposuit mihi pater meus regnū ut edatis & bibatis sup̄ mensam meā in regno meo

O Terciu aut̄ est p̄cipatio sui gaudij. quo em̄ ipse feliciter & eternaliter gaudet. eodē gaudio nos secum sibi vult habere p̄sortes. vnde dicit. **Euge** serue bone & fidelis. intra in gaudium domini tui

P Quartū autē est in adeptiōe regni & corone. vñ **Math. xxv.** Venite bñdicti patris mei. p̄cipite regnū qđ uobis paratum est ab origine mundi. Ad qđ nos pducit iesus christus filius dei cui est honor & gl̄a in secula seculorū Amen

Explicit liber dñi **Alberti** magni de muliere forti

**¶ Repetitio vigintiduoꝝ capituloꝝ fin nu
merum litterarum hebraicarum.**

ALEPH. Mulierē fortē quis inueniet: procul & de vltimis finibus precii eius. **BETH** Cōfidit in ea cor viri sui. & spolijs nō indigebit. **GIMEL** Reddet ei bonū & nō malū oibus diebus vite sue. **DELETH** Quesiuit lanā & linū. & opata est consilio manū suarū. **HE** Facta est quasi nauis infitoris delonge portans panē suū. **VAV** De nocte surrexit. deditq; predā domesticis suis. & cibaria ancillis suis. **zAY** Considerauit agrū & emit eū. de fructu manū suarū plātauit vineam. **HETH** Accinxit fortitudine lumbos suos. & roborauit brachium suū. **TETH** Gustauit & vidit. quia bona est negotiatio eius. non extinguet in nocte lucerna eius. **IOTH** Manū suā misit ad fortia. & digiti eius apprehenderūt fūsum. **CAPH** Manū suā aperuit inopi et palmas suas extendit ad pauperē. **LAMECH** Non timebit domui sue a frigorebus niuis. omnes em domestici eius uestiti sunt duplicibus. **MEM** Stragulatam uestem fecit sibi. byssus & purpura indumentū eius. **NVN** Nobilis in portis vir eius. quādo sederit cum senatoribus terre. **SAMECH** Syndonez fecit & vendidit. & cingulū tradidit chananeo **AYN** Fortitudo et decor indumentū eius. & ridebit in die nouissimo **PHE** Os suū aperuit sapiētie. & lex clemētie in lingua eius. **SADEC** Cōsiderauit semitas dom⁹ sue. & panē ociosa nō comedit. **COPH** Surrexerūt filij eius. & beatissimā predicauerūt. vir eius & laudauit eam. **RES** Multe filie cōgregauerūt diuitias. tu supgressa es vniuersas. **SYN** Fallax imago & uana ē pulcritudo. mulier timens dūm ipsa laudabiē. **TAV** Date ei de fructu manuum suarum. & laudent eam in portis opera eius

**¶ Explicit liber venerabilis dñi Alberti magni ordinis
predicatoꝝ de muliere forti intitulatus. iam primū in lucem
prodiens. in quo prinent aliq̃ue metaphore solēnissime omni
bus verbi dei seminatoribz accommodatissime Cui? si q̃s pra
cticam habuerit. quāte virtutis sit cognoscat. quia ad diuidē
dum vnā auctoritatē nō est in aliquo opere alicuius doctoris
modus nobilior. Impressus Colonie opa atq; impensis ho
nesti viri Henrici Quentell cuius eiusdem. Nonis maij. An
no domini Millesimo quadringentesimo nonagesimonono**

Incipiunt orationes uenerabilis doctoris Alberti magni ordinis fratrum predicatorum quondam ecclesie Ratisponensis episcopi super euangelia dominicalia totius anni. In quibus non tantum orantis affectus multiplicium petitionum habet formulas, uerum & predicans cum uariis distinctionibus moralium flosculorum colligit fragmenta.

Dominica prima in aduentu domini Oratio
 Vm appropinquass. Math. xxi. Lu. xix. Mar. xi. Iohā. xij. zacha. ix. Dñe iesu christe qui p nobis uenisti in carnē p vnione diuine nature ad humanā. Veni in mentē nostrā p gratie infusionē. ut appropinquemus uisioni tue pacis ad nos. ad platos & p ximos. p pfessionis puritate. obediētie humilitatē & misericordie sublimitatē. Mitte ibi duos discipulos. ordinatū timore & amorē in castellū aīe nostre. que p turrim elationis. p murū obduratiōis & p serā ptnacie ptra te est. Qui nō curāt fatuū cogitatū ptradicientē. soluet aīnā. humilē simplicitatē. & pullū agilem. libertatē. a uinculis prauī pudoris & timoris. uel cōsuetudinē & ptemptū a quolibet peccato mortali. Et ad te ducentes tibi soli placere appetāt. Vestimenta imponant p derestationē cōtrarij & emulationem maioris pfectus. & per summe salutis desiderū te supersedere faciant. Plurima autē turba internarū cogitationū uestimenta bonorū operū per humilitatē sternant in uia. Cedant ramos de arboribus exempli sanctorū ad imitandū sibi proponētes ut in omnibus nostris internis & externis tam de naturalibus que pcedunt. q̄ de gratuitis que sequent. O fili dauid nos saluificans a nobis benedicaris in excelsis.

Dominica secūda in aduentu dñi Oratio
 Runt signa in sole & luna. Luce. xxi. Math. xxiiij. Mar. xij. Iſa. xij. Iohel. ij. Dñe iesu christe fili hoīs ueni in nubibus penitētie & resoluē cor meū in pluuiā lachrymarū in potestate magna ejce uiciorū demonia & maiestate regna in aīa mea ut fiat in terris carnalitatē mee pssura gentiū. motuū sc̄z incircūcisiorū p cōfusione sonitus cōfessionis. maris ptritōnis. fluctuū affectionū. arefcētibus humanis pcupiscētij. pre timore iehenne & expectatione glorie. que supueniet uniuerso orbi. Virtutes celorū meorū. superior uidelicet & inferior portio rōnis. moueatur de exercitio bone affectionis ad studiū contemplationis. Appropinqua mihi o redēptio nostra. & fac me respicere et leuare caput mētis mee ad te imitari signa in sole luna & stellis. In te sicut sole iusticie in tua matre uirgine. & in omnibus

sanctis tuis bonorū actū exempla. Videā ficulneam sentiēdo
tue charitatis dulcedinem. & omniū virtutum arbores produ
cant in me fructū ut mihi sit prope estas regni celorū cum celū
anime & terra corporis mei transierit ad te uerbū intransitiū

V Dominica tertia in aduentu dñi Oratio.
Vñ audisset Iohānes in vinculis. Math. xi. Mar. i. Lu. vii.
Dñe iesu christe quia tu es qui uenturus es ad saluandum
nos. & aliū nō expectamus. vincti tuo amore uerecundia & ti
more. exiuius de arūdineto uanitatis. de molli uestitu uolu
ptatis in desertum religionis. Vt igit nō scandalizemur in te. p
vīcula ignorantie auaricie superbie inobedientie mortalita
tis & debilitatis nostre. audiētes opera tua mittim⁹ duos disci
pulos nros intellectū scz & affectum nrm. ad te. obsecrantes ut
mittas angelum gratie tue ante faciem intentionis nostre qui
preparat nobis viam añ te. Renuncia ergo nobis p. affectū mi
sericordie tue. q. tu es claritas qua in te ceci vidēt. charitas qua
claudī ambulāt. humilitas qua superbi leprosi mundant. uer
bum quo surdi audiunt. vita qua mortui resurgunt & ueritas
qua pauperes euangelizantur

V Dominica quarta in aduentu domini Oratio.
Iserunt iudei ab hierosolimīs sacerdotes. Iohā. prio. Do
mine iesu christe exaudi uocem doloris nostri in deserto
penitentiū clamantiū ad te. ne seducamur a fallacia sermonū
de nobilitate generis. de superstitione religionis. de curiositate
scientie nos tentantiū. fac nos parare viam tibi per desertionez
actus peccati. per propositū penitendi. per remissionē iniuria
rum. per contemptū temporaliū. & per obseruantia mandato
rum. Recte fiant semite tue in nobis per abrenūciationez pprie
uoluntatis sensus & cōfidentie. & per superogantiā consiliorū
vt in bethania domo obediente baptizati aqua uere cōtricio
nis. spiritus sancto & igne trans iordanē. Et post riuūz extremi
iudici. te medium virtutis & scientie mediatorē dei & homi
num pfecte cognoscamus

V Dñica infra octauas natiuitatis christi Oratio.
Rant admirantes Ioseph & Maria mater Iesu. Lu. secūdo.
Domine iesu christe qui positus es nobis in ruinaz vicio
rum. & resurrectionem virtutūz. & in signum humilitatis aspe
ritatis & paupertatis. da mihi mariam rationē discretam. que
concipiat propositum salutis & pariat. da Ioseph humilem
conscientiam que nutriet conceptum salutis propositum mi

rentur ambo sup repromissionibus. que dicuntur de te. **Bene**
dicat mihi Symeon interna visitatio tua. ut ppositum salutis
non sit mihi p superbiā in ruinā. sed p humilitatē in resurrectionē.
Et ne p ypocrisim p tradicā signo recte intentionis. ptranse
at acumen feruidi desiderij motū internū rōnis mee ut reuelem
tur multe puidētie & sollicitudines. ptranseat animā meā gla
dius uerbi tui quod phibet mala. pcpit bona. suadet perfectā
concedit mediā. corripit inquietos. cōsolatur pusillanimes. cō
minat penas iehenne. & pmittit gaudia celi. **Sit** anima mea an
na que gratiā dei inuacuū non recipiat. sed sit utilis sibi p san
ctitatē. pximo per exemplū. pia deo p intentionē. **Sit** pphetis
sa videns pterita peccata ut plangat. immensas tentationes ut
caueat. beneficia redēptionis ut gratias agat. penas iehenne ut
timeat. gaudia celi ut psoletur. **Sit** filia Phanuelis facies dei pa
tris & filij & spūs sancti. **De tribu Affer** de sorte & numero bea
torū. procedat in diebus virtutū multis. non discedat. imo ha
bitet in templo corporis domini p spem & uenerationē virgi
nis matris. p laudē & precem ecclesie. p vnitatem & catholicā
pacem collegij sanctorū. p imitatōem & sanctā puerfationē. aie
per internā aspiratōem. corporis p egregiā actionem. angelici
spūs p stuporē & admirationē patrie celestis per amorē & auis
ditatē. **Ieiunijs** & obsecrationibus afflictionibus videlicet cor
poris. & deuotione mētis. scruiat dño pseueranter nocte ac die
in aduersitate & psperitate. pfitcat domino confessione laudis
et peccati. loquat de illo nō quibusdā tantū sed omibus & p
cipue expectantibus redēptionē israel. ut pficiat scdm charita
tem lege dñi. & redeat in galileā ciuitatē suā nazareth ad reue
lationē floridā. & ad te florem reuelatur iesu christe in quo cre
scat & confortetur plena sapientiā & gratia

V Dñica infra octauas epiphaniē **Oratio**
Quoniam factus esset iesus añorū duodeci. **Lu. ij.** Dñe iesu xpē
da uoluntati mee & rōni gratiā pfectionis p quā ascendā
ad uisionē pacis interne. ibiq; pseuerando remaneā in templo
sanctitatis vita. orationis deuotione. & fraternitatis amore. **In**
medio doctorū exemplo sanctorū. sedens per humilitatē. audi
ens p obedientiā & attentōem discipline. interrogans p studiū
discipline cognoscēdi & operādi que patris sunt. opera miseri
cordie & pfectionis in quibus oportet esse. **Non** recedāt a hie
rusalē peccati seq; itinere. uoluntas rō. videlicet ne cognoscētes
amissionē gratie errent in comitatu multitudinis inter cognas

tos naturalis necessitatis & notos fortune successus, descendas gratia tua cum illis de templo contēplationis in nazareth florī de actionis ut sit subdita illis. ut custodiatur ab illis uoluntas mea. Cōseruet omnia dona tua in intimis suis. ut puritas gratie proficiat in ea excellētissimo dono sapiētie. etate pseuerantie. et gratia placentie ad gloriā deo & pximo ad salutem

Dominica prima post octauas epiphanię **Oratio**
Vprie facte sunt in chana galilee. Iohā. ij. Dñe iesu chrisste eternū & perfectū desiderū salutis nostre. Assit mihi mater tua gratia spūalis cum discipulis tuis virtutibus Assint et ministri naturalia vtriusq; hominis. & cum vinū deuotionis defecerit innuēte matre & suadēte. ministris iubeas impleri ne inanes sint vsq; ad summū defectionis. Sex ydrias. obseruantia videlicet abstinentie regularis. cōtinentie. paupertatis. silēcij. obedientie & humilitatis. aqua uere p̄ritōis. que tandē admirante architriclino quolibet. religiose conuertā in vinū iocūditaus et ad extremū in perfectionē desiderij passionis

Dominica secūda post octauas epiphanię **Oratio**
Vnde descēdisset iesus de monte. Math. viij. Mar. i. Luce. v. Dñe iesu chrisste qui de monte potētie sapiētie & virginatilis vteri descendisti ut sanares leprā generis humani Ecce leprosus multis peccatorū maculis adoro te dicens. dñe si vis potes me mūdare. Extende manū gratie tue. tange cor leprosum. mīserere mei. & impera morbo peccati p uerā humilitatē purāq; confessionē & gratiarū actionē. dñe licet non sum dignus ut intres sub tectū carnis mee. quia puer sensualitatis mee iacet paraliticus dissolutus morbo peccati in domo corporis mei & male torquet cōcupiscētie motibus Cū sim homo rōnalis sub potestate gratie habēs sub me milites. naturales scj virtutes. ueni sacramentaliter & dic uerbo ueritatis ut sanetur puer meus

Dñica tertia post octauas epiphanię **Oratio**
Ascendente iesu in nauiculā. Math. viij. Luce. viij. Dñe iesu chrisste qui nauiculā crucis ascēdisti ut seqrent te discipuli tui. Cupiens te sequi cū discipulis. meis affectibus scj. ecce motus magnus tentationis factus est in mari cordis mei. ita ut te dormiente gratia tua. sicut tēpestas in me nauicula aie mee ita operiat cōcupiscētie fluctib⁹. clamo igit p orationē. traho per desiderū. pulso p deuotōem. p operatiōem excitās te. surge in adiutoriū. pelle timorē. auge fidē. impera uentis. suggestiōnū flatibus. & mari morui sensualitatis. ut fiat tranquillitas magna in mari pectoris mei. Et omēs mee interne cogitatōes ad

mirantes & uirtutē tuā laudēt in eternū. **Dñica i septuagesima. Oꝛa.**

A Imile est regnū celoz: hōi patrifamilias **Math. xx.** Dñe iesu xpe summe paterfamilias q me primo mane in vineaz tuā uocasti dñ me a iuuētute mea ad laborandū in religione p denario uite eterne cōduxisti. cū sero factuz fuerit in iudicio. & reddes operarijs mercedē. quid dabis mihi. q non solū in foro seculi. sed in ipsa uinea religionis tota die uite mee ociosus steti. Dñe q nō ponderas opa nostra ad pondus publicū. sed ad pondus sanctuarij. fac me saltē in vndecima hora resipiscere. & quia tu bonus es oculus meus omīno nequā nō inueniatur

Dñica in sexagesima Oꝛatio

A In turba plurima puenirēt & de ciuitatibus pperarent **Lu. viij. Mathe. xij. Mar. iij.** Dñe iesu xpe fac me exire de ueteri uita mea. ne semē uerbi tui qd in meo intellectu boni p positi. qd in meo affectu boni operis. qd in meo actu seminas. comedat a uolucris inanis glorie. ne cōculcet in uia assiduitatis. ne areat in petra duricie & obstinatiōis. & ne suffocet in spinis sollicitudinis. sed potius in terra bona & optima cordis humilis & patientis & hylaris gratissimū fructuz afferat in patientia

Dñica in quinquagesima Oꝛatio.

A sumpsit iesus duodeci discipulos. **Luce. xviij. Math. xx. Mar. x.** Dñe iesu xpe q tendētes & ascēdētes hierosolimā pducis & psummas p crucis ignominia. ignosce mihi o sūma mūdicia q ego corp⁹ tuū indigne sumēdo totiēs tradidi telibidinosis motib⁹ meis. tāq; incircūcis gētib⁹. ignosce mihi o summa ueritas q ego totiēs illusi tibi uotū meū trāsgrediēdo. et p ximis meis mētiēdo. ignosce mihi o pātiētia q totiēs flagellauī te p pccā mea iterādo & te offendēdo. ignosce mihi o summa sapiētia q ego totiēs faciē tuā pspui qñ ueritatis pgnitionē quā de te habui p turpitudinez uite mee fedauī. ignosce mihi o uera uita q ego totiēs te occidi qñ p pccm mortale te ab aīa mea repulī. & fac me tertia die resurgere p uerā & firmā p tritionē purā p fessionē. p dignā satisfactionē da mihi appropinqre iericho. p siderare scz defectus meos. cū sim cecus in rōnalī. mēdic⁹ in pcupiscibili. remissus sedēs in irascibili. nō me increpet tpaliū rerū turba pteriēs. ut a laude tua taceā. s; poti⁹ stās indicās te mihi ut respiciā dona tua. & pccā mea. & uideaz te uerū lumē & sequar magnificās & laudās cū omī populo

Dñica prima in quadagesima. Oꝛatio.

A ctus ē iesus i deser. **Math. iij. Mar. i. Lu. iij.** Dñe iesu xpe q me p gratiā tuā in desertū penitētie duxisti. ptege me ut

nōn vincat me tēptator. ne a filiatione dēi succumbā trane glā
rie. ne uelim q̄ duricia penitētie molester. s; uerbo ueritatis cō
uertere mihi duricias penitētie. quas tēptator lapides uocat. la
pides in panes. & uoluptates. quas panes uocat in lapides. Nō
statuat me supra pinnaculū templi quo me ceteris meliores est
mē. nō mittat deorsum p̄ falsam humilitatē. non tētem domi
nū meū. occasione peccandi prestādo. p̄ immoderatas afflictio
nes corporis vires eneruādo uel q̄licunq; periculo me cōmittē
do. Non assumat me in montē ambitōis. ne cadens per auari
ciam adorē eū flectendo ei gēua cordis mei. uoluntate; sc; &
cogitatōem. Repelle a me oīe quod tibi aduersat. ut te domi
nū meū adorē & tibi soli seruiā. Et relinquat me tēptator & an
geli tui accedant ad me a malis custodiendo & ministrēt mihi
in bono promouendo.

¶ Dominica secūda in quadagesima Oratiō.
Egressus iesus secessit in ptes tyri. Math. xv. Mar. vii. Dñe ie
su xpe fili Dauid miserere mei. q̄a sensualitas filia rōnis
mee a demonio prudētia uoluptatis cupiditatis & curiositatis
male uexat. Et licet nō sis missus ad exercicia tollēda. sed potius
ad oues mūdas. Cogitatōes & puras affectiōes dom⁹ israel fi
delis anime deum contēplantis. que p̄ suggestiōē dyabolica;
perierunt recuperādas. dimitte tamē eam. quia impedit & cla
mat post discipulos tuos. sc; virtutes dicens. adiuua me. Et q̄
uis non sit bonū panē sumere filior; sc; uexatōem tentatione;
corruptōem & tribulatōem. & mittere canibus. sc; uoluptuo
sis luxuriosis & impatientibus. qui latrant murmurāt p̄ tribu
latione. & mordent lapides uoluptatis sc; quos panes putant.
dona mihi dñe cum catello humili peccatori auide & gratan
ter sumere p̄ modulo possibilitatis mee de micis tribulationū
que cadent de mensa passionis dominor; meor;. sanctor; tuo
rum ut filia mea a demonio fomitis liberetur.

¶ Dominica tertia in quadagesima Oratio
Erat iesus eijciens demonium. &c. Lucē. xi. Mathei. ix. xij.
Marci. iij. Domine iesu christe eijce a me demonium. pru
dentiam mundi. carnis & dyaboli que me reddunt mutum a
laude dei & a confessione peccati. O uera uirtus eijce demoni
um per cōtritiōē. o uerbū patris sana mutū per cōfessionem.
o intima lux illumina cecū per satisfactiōē. ut fortis armatus
me in pace nō possideat. vniuersa arma eius. vires sc; aīe mee
interiores & sensus exteriores in obsequiū tuum cōuertere. ex

sica me ab amore concupiscentie: vt veniens quietem. nō inueniat in me. mūda me scōpis cōfessorū & orna virtutibus. vt reuertens vacātem non inueniat. ne spiritalibus vicijs me supplantans iterato deterius peccare faciat. Fac me per frequentē auditum ventrem portantem laudare. & per custodiā boni operis vbera nutriētia verbo dei sugere

Dñica quarta in quadragesima oño

A Bñe Iesu trans mare galilee. Iohan. vi. Math. iij. Mar. iij. Luce. iij. Dñe Iesu christe quoniā prope est pāscha transi tus mei. & panes empticij carnaliū illecebrarū parati ducen tis denarijs. p̄ditōe scz corporis & anime. nō sufficiūt. vt vnus quisq; modicū quid accipiat. Fac me subleuare mentis oculos ad te. & discibere super fenū carnalis voluptatis. temporalis possessionis & glorie. vt merear satiari quinq; spūaliū panum refectōe scz timore domini iudicij. horrore peccati. dolore cō tritionis. pudore confessionis. labore satisfactiōis Et duobus piscibus. stabilitate propositi & desiderio in melius proficiēdi Vel quinq; panibus quos puer vnus habet hic. humilitas scilz que meretur requiem gratie dei. vacua impleri. intrare ianuaz paradisi. que est secretaria dei. & meretur gloriam exaltationis Et duobus piscibus. patientia scz ptumeliarū & iniuriarū.

Dominica in passione Oño.

Q Vis ex vobis arguet me de peccato. Iohan. viij. Domine Iesu christe qui ad audiendum verbum dei inuitas nos. a nobilitate dicentis. veritate dicti. & vtilitate audientis. Doce nos inimici falso obiecto resistere. contumelias & iniurias pa ciente susterre. propriā gloriā non querere. veritatem vite & doctrine & iusticie propter scandalum vitandū non omittere. propter iteratam cōtumeliā & iniuriā a predicatione nō de sistere. Domine Iesu christe summa veritas bonitas iusticia mī sericordia largitas mūdicia vite sobrietas humilitas charitas. qui lapidaris & abscondis a mendacibus maliciosis iniustis impijs cupidis luxuriosis gulosis superbis & odiosis. ne ex eas a templo anime nostre. Redde nos corrigibiles & impollutos & tecū per omia p̄cordantes

Dñica in ramispalmarū oño

Q Vm appropinquauit Iesu. Math. xxi. Mar. xi. Luce. xix. Iohan. xij. Domine Iesu christe qui volūtarie pro nobis patiens tempore passionis pāscha in loco hierusalem & genus mortis crucem elegisti. vt te per agnū typicum figuratū. & tēst

nem & summationē omniū legalium sacrificiorū ostenderes.
vt qui per lignū vicerat p lignū quoq; vinceret. **Mitte duos di**
scipulos tuos. timorem & amorem & cetera. **Require in prima**
dominica aduentus.

In festo sancto pasce. O. rō.

Maria magdalene. **Mar. xvi.** Dñe Iesu christe fac me tur
rim fortitudinis ptra aduersariū supplantatore; vitorū;
meorū; & recōciliatorē peccatorū; meorū; vt summa festinatione
cessans a peccato. comparatis aromatibus cōpassionis in affe
ctu. p̄solationis in verbo. pietatis & miseratōis in opere. orto
iam sole gratie veniā vngere penitētē. **Reuolue** tu nobis lapi
des prauē p̄suetudinis. ab ostio initio p̄uersatiōis sancte. vt iu
uenis noue vite sedens a dextris. quiescens in bonis operibus.
coopertus candore virtutū post initiū p̄uersatiōis. post cruce;
afflictōis. admirantibus cūctis. nō sit iacens in puluere penitē
tie. sed surgens p̄ opera iusticie demonstretur alijs in exemplū.
Et pcedant tam maiores q̄ minores in galileā. de culpa in gra
tiam. de virtute in virtutem. ibiq; videatur in reuelatione con
templationis & in rota pure actionis.

In octauis pasce. O. rō

Quoniam sero esset die illa. **Iohannis. xx.** **Luce. xxiij.** Dñe Iesu
xp̄e. da mihi in die cognitōis sero humilitatis. integritatē
vnitatis. & sabbatū interne quietis. **Claude** fores exteriores. vi
sum ptra vanitatem. auditū ptra uerboositatem. olfactū cōtra
uoluptatem. gustū ptra edacitatē. tactū ptra feditatē & impu
ritatē. **Et fores interiores** memoriā ptra obliuionē. rōnem ptra
errorē. uolūtatem ptra inuidiam. affectōem & intentōnem re
ctam ptra prauitatem. vtilitatem ptra humanū fauorē ppter
metū demonū. vt discipuli virtutes p̄gregentur in vnū. veni
vt visites. sta ut corrobore; dic ut erudias. **O summu** gaudiū;
veni ut p̄soleris pusillanimes. **O summa** virtus sta ut luscantes
debiles & infirmos. **O summa** sapientia dic vt erudias errone
os & imperitos. **Ostende** nobis manus. inuitans nos ad opera
tionem bonorū; latus ad patientiā malorū; **Gaudeant** discipu
li tui viso te dño. & p̄gaudeant resurgenti proximo. **Sicut** mī
sit te pater mitte nos in sapientiā & bonitate. **Sicut** inspira
nobis vitā naturalem infla & spūalem. anteq; exerceamus po
testatem remissionis peccatorū; appareat in opere manū nō
strarum fixura clauorum. dolor de damno peccati. pudor de

in puritudine. timor de pena. penitētia in gustu & habitu. & cō-
gatio ab omni occasione & oportunitate peccandi. ut proxi-
mus mittens manus in vulnus lateris imitetur in nobis affe-
ctum compassionis

V Dñica prima post octauas pasche. Oſo
Ego sum pastor bonus. Iohan. x. Domine Iesu christe pa-
stor angelorum & hominū. bone per essentiam. cuius ea-
dem bonitas & officiū. licet rōne different. Qui pro ouibus
tuis animā tuā in precitū. carnem in cibū. & sanguinem in po-
tum dedisti. Qui uenisti ut oues tue vitā habeāt gratiē. & abū-
dantius habeant glorie. In passione factus es nobis osium in
ecclesia militante. in resurrectione in ecclesia triumphante. ut
per te ad saluādum introeamus ad te. **C**ognosce oues tuas ut
cognoscaris ab eis. ut cōformemur tibi te imitando. Sit ratio
nostra pastor per charitatem. non mercennarius per cupidita-
tem. Ingrediatur per studiū p̄tēplationis. egrediatur per ex-
ercitium bone actionis. Ingrediatur per secretum orōnis. egre-
diatur p̄ exemplum boni operis. Ingrediatur occultādo p̄ hu-
militatem. egrediatur se manifestando propter necessitatem.
Ingrediatur per obseruantiam mādatorū. egrediatur p̄ super-
erogationem cōsiliōrum. Et pascua inueniet mel diuinitatis
& lac humanitatis tue. huic aperi osium ueritatis ad recte in-
telligendum. iusticie ad bene operādum. **O**ues eius scz inter-
ne cogitatōis uoci obediant. proprias oues uocet nominatim
sollicite perlustrando uel totum bonum gratie deo attribuē-
do. **A**n̄te eas uadat ne quid in uerbo uel opere uel cogitatōne
perperam fiat. uocem alienorum non audiant. scilz mūdi car-
nis & dyaboli. pascat oues incōmutabili vnitate sacra scriptu-
ra in terra gessen. in agro boos. animā suam ponat pro eis ra-
tionibus naturalibus contradicendo pro fide. disperfas per in-
finitam rerum temporalium diuersitatem in vnum colligat.
Oues affectionis & intelligentie coadunet. ut omēs ratōni obe-
diant & fiat vnū ouile

V Dñica secūda post octauas pasce. Oſo.
MOdicum & iam non videbitis me. Iohan. xvi. Domine
Iesu christe summa sapientia post modicum gustum tue
illuminationis nos ad potentiam duc bone actionis ut merea-
mur iterū gustare dulcedinem contemplationis. **N**on gaude-
mus cum hoc mundo ne plus petamus locō tpe cā uel respla-
sed tamen cum affectu nos concepisti. cū onere portasti. cū la-

bore peperisti & cū dolore. ploremus. & nos lachrymīs petiti-
onis pro peccatis pprijs & alienis. Affectionis p incolatu pre-
sentis miserie. deuotōis p dilatōe patrie vbi tristitia nostra ver-
tetur in gaudiū. quādo iterū videbis nos & gaudebit cor nō-
strū & gaudiū nostrū nemo tollet a nobis

Dñica tertia post octauas pasce. Oño.

Ado ad eum q me misit. Iohan. xvi. Dñe Iesu christe ab-
strahe nos a sensibilib⁹. ne teneritudo carnalis amoris im-
pediat in nobis spūalis dilectōis pfectionem. vt sciamus medi-
tationes orōnis intellectus & affectus ptemplarōis & actionis
sapientie & bonitatis p ut expediat vade ad patrē & mitte para-
clitū ad nos qui vice tui inuisibiliter pugnet p nobis. Et argu-
at mūdum in pñti p peccato qd excusat. de iusticia quam si-
mulat. & de iuditio quod vsurpat. ne in futuro arguamur a te
Doce nos omñe veritatē vite iusticie doctrine. cordis oris opīs
vt nō vsurpemus loqui & a nobismetipsis. nec psumamus. ni-
si que audimus loqui & q ventura sunt in opere. Te summam
veritatē rōne intelligamus. orōne loqmur. opere clarificemus
& non obscuremus

Dñica quarta post octauas pasce.

HMen amē dico vobis si qd petieritis &c. Iohan. xvi. Math.
xii. Mar. xi. Dñe Iesu xpē q ppter impfectōem intellectu
nrī in puerbijs loquit⁹ es nobis. & q ppter impfectōem affe-
ctus nrī vsq; mō nō petiuit⁹ quicq; in noīe tuo. doce nos ora-
re in noīe tuo qd est Iesus salus sapiētia & veritas & vita poti⁹
q; in noīe Iesu filij Naue Sirach Iozedech. vt det nobis spiritus
bonū rectū sanctū & principalē. det piscē fidei. ouī spei. & pa-
nem charitatis. vt gaudiū plenū sit de essentiali & spūali bono
Deus pater adimpleat irascibilē potentia & gloria. filius rōna-
lē sapia & veritate. spūssanct⁹ pcupiscibilē amore & bonitate

Dñica infra octauas ascensionis. Oño

Quoniam venerit paraclitus. Iohā. xv. Dñe Iesu xpē. q ppter
peccatū parentū nostrorū primorū vis nostra irascibilis. p-
nitatē ptraxit peccādī seu prauitatē. mitte nobis paraclitū de-
fensorē ptra mūdanas psequitōes. illuminatōem ptra errores
& hereticas prauitates. charitatē ptra carnalē pcupiscētiā. Qui
testimoniū phibeat de patre p potentia. de filio p sapientia. de
seipso p bonitatē. vt & nos quādo absq; sinagogis nos faciūt
vel etiā pplexitates nobis accidūt. p volūtaria tolerantiā passi-
onū testimoniū phibeamus. q tibi viua oblatio tecū sumus

In die penthecostes Oratio

Si quis diligit me. **Iohā. xiiij.** Dñe iesu christe da nobis spiritum sanctitatis illuminationis. consolationis et vnitatis contra immundiciā ignorantiam miserā & discordiam. q̄ per peccatū primorū parentū praximus. qui suo igne nos purget illuminet foueat & vniat. ut te diligamus in uoluntate. & sermonē tuū. non mūdi carnis uel dyaboli. seruemus in opere ut tu sapientia cum patris potētia & spūs bonitate ad nos uenias. Sancta trinitas faciat sibi mansionē in anima nostra. deus pater tabernaculū. filius domū dispensationis. spūs sanctus templū sacrificij & orationis. deus pater mitte nobis paraclitū in nomine filij tui qui nos filios efficiat adoptionis. & quecūq; loquutus uel operatus es in nobis p̄ filiū tuū uerbo uel intellectu. p̄firmet in opere & suggerat in affectu. Da nobis pacē eternitatis & p̄scientie. ut nō turbeſ cor nostrū p̄ sollicitudinē de tēporalibus acquirēdis. uel p̄ dolorē de amissis. neq; formidet per timorem de aduersis. Dñe iesu christe sicut dignatus es nobis uerbo inspirare & exemplo. uado & uenio. uade ad patrem p̄ actionis potentiā. ueni ad nos p̄ cōtemplatōis sapientia. in qua princeps sapientie huius mūdi nō habet quicq;. que consistit tm̄ in sup̄fluitate uerborū. ut sicut mandatum per te dedit nobis pater. sic per te faciamus.

In die sancte trinitatis Oratio

Erat homo ex phariseis **Nicodemus** noīe. **Iohā. iij.** Dñe iesu christe qui a deo uenisti magister. doce nos uti rōne. sepe parī a malis. uincere prole spiritualiū viciorū principē. confiteri nomini tuo. imitari signa tue humilitatis. ut respondeamus duplici natiuitati. renascamur. & nos ex gratia p̄ aquā baptismi uerbi & multipliciū lachrymarū. ut adipiscamur te summa sapientiā p̄ nobis in deserto exaltatū. Doce nos prudentiā mundi carnis & dyaboli p̄ abrenunciatōem rerū uoluptatū & superbie patibulo penitentie cōdemnare.

Dñica prima post festū trinitatis Oratio

Homo quidā erat diues q̄ inducat. **Lu. xvi.** Dñe iesu christe. cum sim homo paup̄ virtutibus. plenus peccator. uolentibus ad ianuā tue misericordie. Cupiens saturari de micis tribulationū que cadūt de mensa diuitiū filiorū tuorū. qui induunt purpura passionū castarū affectionū. & epulantur quotidie splendide ferculis virtutū. ueniant canes. doctores tui. & lingant ulcera peccatorū meorū. ut moriens mūdo de

porter ab angelis honorū operū in sinū contemplatōis. **Mitte**
lazarū adiutoriū grē tue ut intingat saltē extremū digiti opo-
rum meorū. in aquā uere cōtritionis. ut refrigeret carnē meam
quia crutior in hac concupiscentiarū flāma. **Testes** quinq; sen-
sibus meis ne ipsi ueniant in locū iehennaliū tormentorū. sed
audiant **Moysem** declinādo a malo & faciendo bonū. & pphē-
tas. quia tunc sperabūt vitam eternā. cuz ex mortuis resurgent
se habituros. **V. Dñica secūda post trinitatis Oratio**

Homo quidā fecit cenā magnā. **Lu. xiiij. Mathe. xxij. Dñe**
iesu christe homo singularis ineffabilis conditor matris.
Qui post creationis & formatōis in opere recreationis p opus
transformationis. fecisti nobis cenā magnā. magnā quinq; pa-
num refectione. scz exequutione diuine uolūtatis. consolatiōe
diuine pmissionis. uirtute orationis. sacramentorū efficaciam.
et cibo tue carnis. **Magnā** figurarū antiquitate. figure & rei cō-
iunctione. figurarū diuersitate. instituentis charitate. credentiū
fide. **Magnā**. quantū ad cōsistētes. quantū ad id quod cōfici-
tur. & quantū ad digne sumētem. ut comedamus sacramenta
liter intellectualiter & spūaliter. **Igitur** ne uocati uenire impe-
diamur per villam terrene occupatōis. per iuga bouum quinq;
corporaliū sensuū. aut p vxorem carnalis cōcupiscentie. mitte
seruos tuos ordine primo qui nos uocent p timorē qui de ue-
teri uita exire nos faciat. **Secūdo** etiā per aduersitatē nos ad ce-
nam intrare pellant. ne per irā tue eterne indignationis sepa-
remur in presenti a cena cōtemplatōis. & in futuro a cena tue
manifeste uisionis

V. Dominica tertia post trinitatis Oratio.
Erant appropinquātes ad iesum publicani & peccatores.
Lu. xv. Math. xviij. Mar. ij. Dñe iesu christe qui errātes re-
quiris & redeūtes suscipis. fac me appropinquare tibi p frequē-
tem auditū uerbi tui ne peccē in proximū p cecitatem humani
iudicii. p austeritatē falsę iusticie. per pationē inferioris status
per confidentiā meritorū. per ignorantia diuini iudicii. **Redde**
mihi ouē centesimā. gratiā scz cōtemplationis. amissam ppter
meritū malorū operū. uel pro cauenda elatione uel desiderio
ampliando. uel pro utilitate actiue amissam. ad inueniendam
dragmā. formā scz perfectę actionis. **Da** mihi accendere lucernā
nam synderesim in rōne. euertere domū in uoluptate. diligen-
ter q̄rere pscrutādo oēs angulos p̄scientie ne caro spiritui dñe

De filio prodigo

Homo quidā habuit duos filios. & dixit adolescentior pa-
tri. Lu. xv. Dñe pater quia affectus meus adolescentior fi-
lius tuus post longā peccatorū elongationē, per naturalitū disti-
pationē, post gratuitoꝝ consumptionē, post vnius ciuius ad-
hesionē, post filiquarū appetitū tandē in se reuersus. Surgat per
contritionē, dicat per cōfessionē q; nō sit dignus uocari filius
tuus, quia nō honorauit imaginē patris, quia peccauit in celū
celestibus terrena preponens, & coram te omia cernēte, fac eū p-
condignā satisfactōem, sicut vnū de mercenarijs tuis p eternis
laborantē. Cum adhuc longē sit p infirmitatē liberi arbitrij, re-
spice misericorditer in ipsum per gratiam puenientem, p gra-
tiam cooperantem amplectere, & per gratiam consumman-
tem osculare. Da ei per seruos tuos sacerdotes stolam primaz
innocentie & remissionis peccatorū, anulum bone operatio-
nis in manus, & calciamenta boni exempli in pedes eius. Da
ei vitulum hilaritatem conscientie, saginatum virtutum pin-
guedine, compesce maiorem filium intellectum contemplati-
uum, circa infirmos austerum, ne peccet per impropertū serui-
tij, iactantiam in gratitudinem stultam dedignationem cōtem-
ptum impropertū & inuidiam, sed potius gaudeat cum ange-
lis qui propter victoriā super principes tenebrarum, ppter
reparationem ruine angelice, propter ministeriū factum, pro-
pter consummatōem sui officij, gaudent super vno peccatore
penitentiam agente

Dominica quarta post trinitatis Oratio
Escote misericordes sicut & p̄r uelster Lu. vi. Math. vii. Mar-
tiij. Dñe iesu christe qui ppter cōmunē utilitatē, ppter dā-
num singularitatis vitandū, & ppter infirmitatē nostrā suble-
uandā docuisti nos imitari misericordiā patris tui que maxi-
me assimilat nos deo, que excellit in oibus operib⁹ eius, quā p-
cipue requirit a nobis, q; nobis est via ad misericordiā ipsius, &
que reddet in p̄miū. Ejice ab oculo intentōis trabē ambitionis
cuiuslibet peccati mortalis, ne p cecitatē hūani iudicij cadam⁹
in foueā & laqueū dyaboli, s; potius in misericordiā q̄ mēsi su-
erimus, p̄ximis remetiā & nobis scdm genus & qualitates, nō
scdm defectus proximi nostri in cōmensurabilē pportionem.

Dominica quinta post trinitatis Oratio
Quā turbe irruerēt, Luce. v. Math. iij. Dñe iesu xp̄e fac me
p auiditatē irruere ad audiendū verbū dei. Irruētes nō ex-
pellere, stare secus stagnum non in stagno inanis glorie. Na-

uiculā obedientie ascendere p humilitatē descendere. **Retia** pre-
dicationis desiderij & bone operatōnis ab omī auariciā uana
gloria & adulatione lauare p concordia sententiarū reficere. p
manifestatiōes exiccare. per cautelā nō p desidīā plicare. p scilī
onē non rūpere. naues religionis a terrenis reducere. in ea qui
escendo sedere. alios p exēplū docere. p̄tēplationē & actionē
alternare. in pfundū p̄tēplationis p̄dicationis religiōis dūcere
in uerbo tue inspirationis nō in nocte culpe uel ignoratiē. **re-**
ria in captūrā uiuorū operū laxare. in aquis tribulationū copī
osam multitudinē internarū visitationū & consolationū con-
cludere. Ita ut anima p admiratōem extendat. & subsidia pro-
ximorū & inferiorū requirat. ambas naues paciētie & obediē-
tie adimpleat per humilitatē. ad gēua iesu. p̄cidant ut ex hoc
subductis ad terrā uiuentiū nauibus. premia capiant eterna

Domīnica sexta post trinitatis Oratio

A Men dico uobis nisi habūda. **Mathe. v.** Dñe iesu chris̄te q̄
antiquis tēporalia. nobis uero eterna promisiisti bona. ut
iusticia n̄ra sup habūdaret. custodi nos ab homicidijs malicijs
odij auaricie fraudis detractionis uoluptatis negligentie taci-
turnitatis incaute rēphensionis. & blande uocis. adulationis
circūuentionis. ne imitemur dyabolū uel prauos parentes. ne
peccemus in sapientiā creationis. in gratiā redēptionis. in pro-
priā naturā uel spēm. & ppter sanguinis horrores libera nos a
cōtumelia facti uerbi uel signi. & ab ira peccati ut munus bo-
ni operis quod tibi ad altare fidei offerimus acceptū sit in cha-
ritatis reconciliatiōe

Domīnica septima post trinitatis Oratio

Q Vm turba multa esset cum iesu. **Mar. viij.** **Math. xv.** **Luce**
ix. **Iohā. vi.** Dñe iesu chris̄te miserere sup turbā penitētius
iustorū & p̄fectorū. in deserto peccati animi studiū. p tridū p̄tē-
tionis cōfessionis satisfactiōis. p victoriā mundi carnis & dya-
boli. per uisionē corporālē imaginariā & spiritalē. p expectā-
tiā ueniā gratiā & gloriā. Refice penitētes p discretam sollici-
tudinē defensionē indignationē timorē desiderīū emulationē
et uindictā. Refice iustos p spiritū timoris pietatis scie fortitu-
dinis consiliū intellectus sapientie. Refice p̄fectos p tres dotes
anime & p quattuor corporis dotes. que sup excrecant in se-
ptem sportas. in presenti quidem in spe. in futuro autem in re

Domīnica octaua post trinitatis Oratio

A Tendite a falsis p̄phetis. **Math. viij.** **Luce. vi.** Domine iesu

christe doce nos vitare fallaciam possibilitatis cause apparen-
tie & defectus. Da nobis imitari spūalis ouis simplicitatem: in-
nocentiā: mansuetudinem: discretionem: docilitatem: & com-
passionem. eius pellibus & lana vestiri: carne cibari: & lacte po-
tari. fibris iocūdari & fimo spūaliter impinguari. Fac nos ca-
uere dyaboli spūalis lupi visum venenosum. anhelitum feti-
dum. morsum rapidum. sitim liuidam. ponderatōem & vene-
nationem. Doce nos radices arboris nostre celo & nō terre infi-
gere. ne in folijs verborū tm̄. sed potius in fructibus bonorū
operū fideles cognoscamur

Dñica nona post trinitatis. Oŕo

Homo quidam erat diues qui habebat villicū. **Luce. xvi.**
Domine Iesu christe fac animam meam villam peniten-
tie. castrum cōtinentie. ciuitatem iusticie. ne villicus tuus ratio
mea dissipet bona tua. quia ablata post mortem villicatione
nescio quid faciam meritorie. cum fodere nō possim per peni-
tentiam. & erubescam mendicare per rationem. Remitte vi cō-
gnitiue centum choros olei quos tibi debet per contemplatio-
nem. & vi motiue centū cados tritici quos tibi debet per ope-
rationē. de māmōna triplīcis inequalitatis: necessitatis: cupidi-
tatis. & charitatis. Amici tui pauperes. qui amici mundi non
sunt. qui te diligūt & tibi cōformantur. fiant nostri apud te in
tercessores: patroni: aduocati: portitores: conductores: ostiarij:
& thesaurarij. vt cū defecerimus recipiāt & reficiant nos in do-
mos suas in eterna tabernacula

Dñica decima. Oŕo

Quoniam appropinquasset Iesus hierusalem videns ciuitatem
fleurit super illam. **Luce. xix.** Domine Iesu christe in ten-
tatione & tribulatione mea doce me cognoscere tempus visi-
tationis tue: vt uideam peccata mea & desleam que in die tem-
poralis pacis abscondita sunt ab oculis cordis mei. ne inimici
mei demonum suggestiones: temporalium rerum pulcritudi-
nes: & carnales uoluptates circūdent: coangustent: & ad terrā
prosterñāt me. & filios meos sensus sc̄j & cogitatus & affectus
meos qui in me sunt & ordinē uirtutum destruiāt. Ence ab ani-
ma mea simulationem ementiū. & iactantiā uendentū gratiā
tuam vt siam templū predicationis: domus oratiōis in p̄senti
& tue laudis in futuro

Dñica. xi. Oŕo

Dixit Iesus ad quosdā q̄ in se p̄fidebāt tanq̄ iusti. **Lu. xviij.**
Dñe Iesu christe ne peccē in te vel in proximū m̄. ū p̄ men-

dacem usurpatōnem p̄fectionis p̄ extollentiam singularitatis
per temeritatem iudicij. p̄ iactantiam & mendaciu. **Doce me**
aspernatōem mei. reuerentiam dei. vindictam peccati. formā
p̄fectam penitentie. lachrymā & accusatōem mei. **Deus p̄pici**
us esio mihi peccatori vt p̄ veram cordis oris & operis humi
litate. descendā iustificatus in domum p̄scientie. & exalter in
domo glorie Amen.

V Dñica. xij. O. ro.

EXiens Iesus de finibus tyri & venit p̄ sydonem. **Marc. vii.**
Math. xv. Domine Iesu ch̄riste qui finaliter malos dese
ris. veni ad filios p̄destinationis. p̄ sydonem predicationis. ad
mare cōtritionis galilee p̄fessionis satisfactionis & transmigra
tionis. inter medios fines proficientis charitatis. ad instantia
predicationis correptionis infirmitatis oratiōis & tribulatōis
Apprehende nos seorsum a turba multitudinis. mitte digitu
discretionis in auriculam nostri intellectus. & in affectu gustu
sapientie. vt soluat̄ur vincula lingue nostre ad cōfitendu. pu
dor sc̄z & impunitas stulta spes. desperatio. & diffidentia. vt lo
quamur recte verbo a voluntate & opere nō discordante. **Vite**
remus laudem hominū. de cōtemptu temporalium. de humi
litate & patientia admirantiū. vt & surdi bene audiant per cō
uersionē. & muti loquāt̄ur p̄ p̄fessionem & p̄dicatōem.

V Dominica. xij. O. ro.

BEati oculi qui vidēt q̄ vos videtis **Lu. x. Math. xij.** Dñe
Iesu xp̄e qui p̄ visionē p̄tēplatiōis & trāquillitatē religio
nis discipulos tuos pregustare facis initium eterne claritatis &
pacis. vt in presenti sc̄dm quid & in futuro simpliciter sint bea
ti. Qd̄ multis potentibus multisq̄ prudētibus seculi negat̄ur.
qui deum videre querūt per curiositatem. surgūt per superbiā
tentant per nequitiam. iustificant se per simulationem. scriptur
am de recte viuendo cōsulunt & intelligūt. sed non faciūt dū
proximū ignorant. Custodi nos descendentes de studio cō
templatiōis ad exercitium bone actiōis. ne incidamus in latro
nes quinq̄ sensuū appetitus. ne spoliemur gratuitis. ne vulne
remur in naturalibus. **Sacerdos & leuita.** superior & inferior
portio rationis. non descendant eadem via cōsentiendo in pec
catum. sed potius per contemplationem ascendant. **Samarita**
nus vero gratia p̄destinationis iter faciens nobiscū secus nos
appropiet. nobis liget vulnera nostra. fluxum concupiscentie
restringendo pannis humilitatis tue. infundens oleu. sp̄m ve

me. & vinū timorem iusticie. imponat in iumētum. ordinādo
ratiōem supra sensualitatem. ducat in stabulum in cōsiderati
one peccatorum. altera die spei det duos denarios penitentie.
gaudium scz dolori. & quietem labori. vel altera die resurrecti
onis stolam corporis & anime vel cognitiōem diuinitatis &
humanitatis tue.

V. Domina. xiiij. Oratio

Quoniam iret Iesus in hierusalem transibat per mediam samar
riam. Luce. xviij. Math. viij. Marci primo. Domine Iesu
christe per medium contemplationis & operationis vel p oc
culte & manifeste malos perduc nos ad visionem pacis tue in
terne & eterne. Ingredere ad castellū anime nostre vbi diuerso
rum peccatorū maculis leprosi affectus occurrāt tibi p conatū
liberi arbitrii. stant p imbecillitatem proficiendi alonge p cul
pe grauitatem. clamant per attritiōem. Iesu preceptor cui pec
cauimus miserere nostri. Respice misericorditer in nos vt eun
tes ad confessionem mūdēmur per cōtritionem. vt animus ex
remotione duplicitatis ypocrisis. cupiditatis & incōstantie p
vniformitatem & charitatem vnus videns se mūdātum rede
at ad te cum magna deuotione cadens in faciem tue imaginis
quā deformauerat ante pedes passionis misericordie & uerita
tis tue. & se de cetero custodiat p conuersionis facilitatem. cō
passionis pietatem & gratificatiōis humilitatem

V. Dominica. xv. Oŕo

Nemo potest duobus dominis seruire. Math. vi. Luce. xvi.
Dñe Iesu christe quia nemo potest duobus dominis ser
uire propter contrarietatem obsequioꝝ. libera nos a dominio &
seruitute mūdi carnis & dyaboli. vt respiciamus contemplati
uos angelos quibus plaris nos esse voluisti. dum naturam no
stram assumpisti. Adhuc ad saturā nostre nature cubicū gratie
in pſenti & glorie in futuro. vt pſideremus lilia agri cooperta
candore virtutū. mentem scz potius q̄ senū diuites seculi. qui
in crastino eternitatis in clibanū gehēne ignis mittūtur. Quera
mus p̄cipue regnū dei & iusticiā eius. vt viatico tēporaliū per
viam virtutū pueniamus ad finē scz regnū celoꝝ.

V. Dominica. xvi. Oŕo

Ibat Iesus in ciuitatem que vocat Naym. Luce. viij. Do
mine Iesu christe quia tu es vera lux vnctio uerbu & vir
tus illumina intellectum nostrum. sana affectum. instrue lin
guam. informa ad opus. Veniens in nos gratia tua pertrans

at ad intellectū: de intellectu ad affectū: de affectu ad verbū: de
verbo ad opus: p̄ficiens in nobis liberet a culpa penitētes:
pregat in tentatōe pugnātes. pmoueat ad meliora p̄ficientes:
p̄summer & saluet p̄fectos. **Veni dñe in Naym** animā fluctuā
tem in stabilitate culpe & pene. quia tu es veritas: charitas: vir
tus: & p̄stantia. **Appropinqua nobis illuminādo** rectū. sanan
do mutū. suscitādo defunctū. ut appropinquemus tibi p̄ obe
dientiā fidem & charitatē. **Ingrede** p̄ portas interiores intelle
ctum & affectū. & claude exteriores ne vnica tentatio prauē cō
suetudinis p̄ portas sensuū p̄grediatur ad notitiā uel affectū:
inferiorem partē rōnis viduatā superiōre. quā de iure vis rōna
lis irascibilis & p̄cupiscibilis comitatur copiosa multitudo af
fectionū. **Respice** p̄patere & p̄solare. **Accede** p̄ gratie manifesta
tionem. tangeloculum vel corpus aut p̄scientiam p̄ correctio
nem. **Sten** portitores occasiones & oportunitates peccandi.
Dica aie iacenti in peccatis vt resideat p̄ bonā uolūtatem. inci
piat loqui p̄ p̄fessionem. surgat p̄ bonam operatōem. **Redde** il
lum matri sue gratie nutrici ut stet p̄ stabilitatem. accipiat om
nes cogitatōes timor reuerentie de potentia. deuotio de bonis
tate. quia p̄pheta magnus. gratia sc̄ eterna bona pronūcians
surrexit in nobis. quia deus uisitauit plebem suam vires ani
me affectiones & cogitatōes. veritas p̄ cognitōem. uirtus per
operationem. & bonitas p̄ p̄seruationem

¶ Dñica. xvij. Oñ

Quoniam intraret in domū cuiusdā principis phariseorū sabba
to māducare panē **Lu. xiiij. Mar. xij. Dñe Iesu xp̄e** separa
nos a malis. da nobis sabbatū interne getis. ut intrās in domū
nostre conscientie incorpores nos tibi. conforta in nobis vim
digestiuam sp̄ualem calore charitatis. uirtute uerbi. opere mi
sericordie. exemplo bone operationis. & assiduitate orationis:
Vt cibus salutis digestus in stomacho nostri intellectus dige
ratur & in epate affectus. & conueniens nutrimentum ad om
nia. membra bone operatōis transmittatur. **Domine** qui nos
ad nuptias religionis & ad cōuiuium sacre scripture inuitasti.
doce nos per veram cordis oris & operis humilitatem. recum
bere in nouissimo loco ut liberemur a curiositate superstitiōis
sanemur a morbo cupiditatis. & eripiamur a puteo periculo
se negationis. ut glorificemur in die resurrectionis coram si
mul discumbentibus.

V Dominica decima octaua Oratio.

Qonuenerunt pharisei in vnū & interrogauit iesus vnum. Math. xxij. Mar. xij. Lu. xx. Dñe iesu chris te qui uenisti in hunc mundū peccatores saluos facere. p̄iunge animā meā tibi vni & uero sponso incōmutabili bono. ut postpositis pro tuo amore septē viris. liberalibus facultatib⁹ nulli ulterius scie per exercitiū acquisite. sed post fidē spem & charitatē sanctā linguā et p̄phetiā ministeriū & sacramentū cōprehensionē huius vie per plenā cognitionē & dilectionē tibi adhereat. Et nō res iam p̄ imagines. sed in te summa ueritate videat. Quādo charitas maxima est finis p̄formitate virtutū dignitate & p̄inentia m̄a datoꝝ animā totā in sui p̄fectionē p̄mutauerit. vt nihil p̄ter te diligat uel recolat. sed sufficiētia & p̄fectione intellectus te deū et proximū visibīlē & inuisibīlē vnā in duabus naturis p̄sonā filiū Dauid. scđm diuinā naturā dominū. & scđm humanā naturā filium manifestissime recognoscat.

V Dominica decima nona Oratio.

Ascendēs iesus in nauiculam trāsfretauit. Math. ix. Mar. ij. Lu. v. Iohā. v. Dñe iesu chris te qui in passiōe tua nauiculam crucis ascēdisti. in resurrectione trāsfretasti. & in ascēsiōe uenisti in ciuitate tuaz villā pulcritudinis corpoꝝ & p̄solationis animaz. Ecce uerbū p̄dicatōis. assiduū oratōis. elemosyna et frequētia p̄fessionis. uel timor de obduratione cordis. de ira dei. de periculo supueniētis infirmitatis. de incertitudine mortis. uel alloquutio diuine inspiratōis. uicatio multitudinis. exempla sanctorū. & humilitas penitētie offerūt tibi animā peccatoꝝ morbo dissolutā. immobilē ad p̄merendū. insensibiles. p̄priorū vulnerū & alioꝝ. Iacentem in mōte supbie ut Saul. in terra cupiditatis ut Dagon. & in lecto luxurie ut Eneas. Respite portitoꝝ fidē. & dic iacenti in peccatis ut p̄fidat in terra sibi remitti peccata. Surgat p̄ p̄fessionē. tollat lectū p̄ satisfactionē. ambulet p̄ p̄fectū virtutū in domū suā. in unitatem ecclie. uel eternā beatitudinē. ut turbe fidelitū videant timeant & glorificent deū. qui talē potestātē dedit hōib⁹ ad hominū utilitatez.

V Dominica vigesima Oratio.

Simile est regnū celoz hominī regi qui fecit nuptias filio suo. Math. xxij. Lu. xiiij. Dñe iesu chris te rex celestis glorie qui filijs Abrahę p̄ penitentiā te imitātibus sponsam bonam uitā religionis dedisti. p̄pter fidē thori spūalis. p̄pter prole bonoz operū. & sacramentū inseparabilitatis. & nos p̄ nuncios

tuos sacra scriptura periculum viuendi infirmitates. mutatione
fortune. & gratuita uoluntate ad has nuptias uocasti. **Da** no-
bis charitate uestre nuptiale. ne a laude dei & pessione pecca-
ti obmutescam. ne a refectione spirituali gaudio. scilicet pace & securi-
tate separemur. uel uestre pietatis. ne ligatis manibus & pedibus
impietatis in tenebras exteriores. ubi erit fletus & stridor den-
tum pronciamur. **V. Dominica vigesima prima Oratio.**

Erat quidam regulus cuius filius infirmabatur capharnaum.
Iohā. iij. Mathe. viij. Lu. vij. Dñe iesu christe qui de iudea
angelice pessionis & laudis in galileam rotam huius mundi uenisti
quoniam infirmus sum. temporalium rerum pulchritudine tectatus. & ideo inci-
pio iam mori tectatione fatigatus. miserere mei priusquam moriar
morte culpe corporis uel iehene. ut uirtute uerbi. humilitate con-
fessionis. ieiunio oratione pietate & exemplo per gratiam saluatoris.
liberer a febre fomitis. & egritudine peccati

V. Dominica vigesima secunda Oratio.

E simile est regnum celorum homini regi qui uoluit rationem ponere
cum seruis. **Math. xviij.** Dñe iesu christe. cui debitores sumus
ex facto. pro & alieno. bono uel malo. ex iure naturali & diuino
ex naturali simul & humana pstitutione. doce strictam & frequentem
nobiscum. & cum ministris tuis pssoribus in pnti facere pputationem.
ne ut in futuro quando psonaliter rationem ponere uolueris cum seruis
tuis. dimittas decem milia in gratuito. operum nobis. qui dimittimus
proximis nostris centum denarios naturalium actionum

V. Dominica xxij. Oratio.

Abeunt pharisei pssum inierunt ut caperent iesum in sermo.
Math. xxi. Mar. xij. Lu. xx. Dñe iesu christe doce nos astu-
cias seductorum ex uerbis eorum intelligere. detegere & cauere ab
eis qui nos ex uerbis nostris capere uolunt directe non respondere. sed
ex eorum uerbis responsione eos capientem elicere. uerbis que a mul-
tis dicuntur ut propter hoc gloriosi videantur. uel ut eis placamus
non assentire. sed in omnibus rationem sequi. occasione false pietatis uel
amplificandi cultum diuinum nihil in puidicium alterius dicere nisi
quod iustum credimus. **Da** nobis naturali & gratuita superscriptione
insigniri. titulo tue triumphalis passionis. tue mortis memoria-
li. & tue domus pconiali. ut practici & theorici intellectus uite
corporalis & spiritualis uices prudenter alternando. reddamus que sunt
cesaris cesari. & que sunt dei deo. **V. Dominica xxiiij. Oratio.**

Equente iesu ad turbas. Ecce princeps vnus adorauit eum.
Math. ix. Mar. v. Lu. viij. Iohā. iij. Dñe iesu christe adoro

160
pedes mie & ueritatis tue. & deprecor ut uiuifices prolem rōnis
mee. ex transgressione iuris naturalis mādatorū tuorū & uotorū
meorū mortuā p peccata p̄uaricationē & apostasias. **Refringe**
prius p̄tinuū fluxū sanguinis. p̄cupiscentiā sc̄z sensualitatis p̄
humilē retro accessum. & p tactū simbr̄ie. passionis uidelic̄z &
gr̄e tue. **Eijce** a domo p̄sc̄ie mee tibicines laudatores & adula
res. & oēs ad peccatū alliciētes. **Adm̄tte** tecū petrū cognitionē
pprii defectus. **Iacobū** resistentiā peccati. & **Ioannē** p̄sideratōē
gr̄e. & proprie p̄ditionis & originis q̄ immūda est penalis &
imp̄fecta p̄ p̄cursum patrē & matrē p̄sideratōem sc̄z gr̄e & libe
ri arbitrii. **Tene** manū aīe mee ut resurgat a morte peccati. **Amē**

Dominica. xxv. Oratio

Quoniam subleuallēt oculos iesus & uidesset quia multitudo
maxima uenit ad eū. dixit ad **Philippū**. vñ ememus pa
nes ut māducēt hīj. **Iohā. vi.** **Dñe** iesu chris̄te qm̄ p̄pe est pasca
trāsitus mei. & panes empticij carnaliū illecebrarū p̄pati ducen
tis denarijs. p̄ditione sc̄z corpis & aīe. nō sufficiūt ut vnusquis
q; modicūz quid accipiat. **Fac** me leuare oculos mētis ad te. &
discūbere sup̄ fenem carnalis uoluptatis tp̄alis possessionis &
ḡorie ut merear faciarī quinq; sp̄ualiū panū refectionē. timore
diuini iudicij. horrore peccati. dolore p̄tritōis. pudore p̄fessio
nis. & labore satisfactōis. **Et** duob⁹ piscib⁹. stabilitate p̄positi
& desiderio in meli⁹ p̄ficiēdi. **Vel** quinq; panib⁹ q̄s puer vn⁹
habet hic sc̄z humilitas que meret̄ respectū gratie dei vacua im
pleri. intrare ianuā paradisi q̄ ē secretaria dei. & meret̄ gl̄am ex
altationis. & duobus piscibus. patientia scilz contumeliarū &
iniuriarum.

Finis

Cedite fallaces procul o procul este prophane

Circe **Pasiphe** **Penthesilea** **Venus**

Fortis adest mulier. quis sit mollis ut aer

Mollis amore pio. fortis amore dei

Castia **Sufanna**. **Iudith** fortis. prudens **Abigayl**

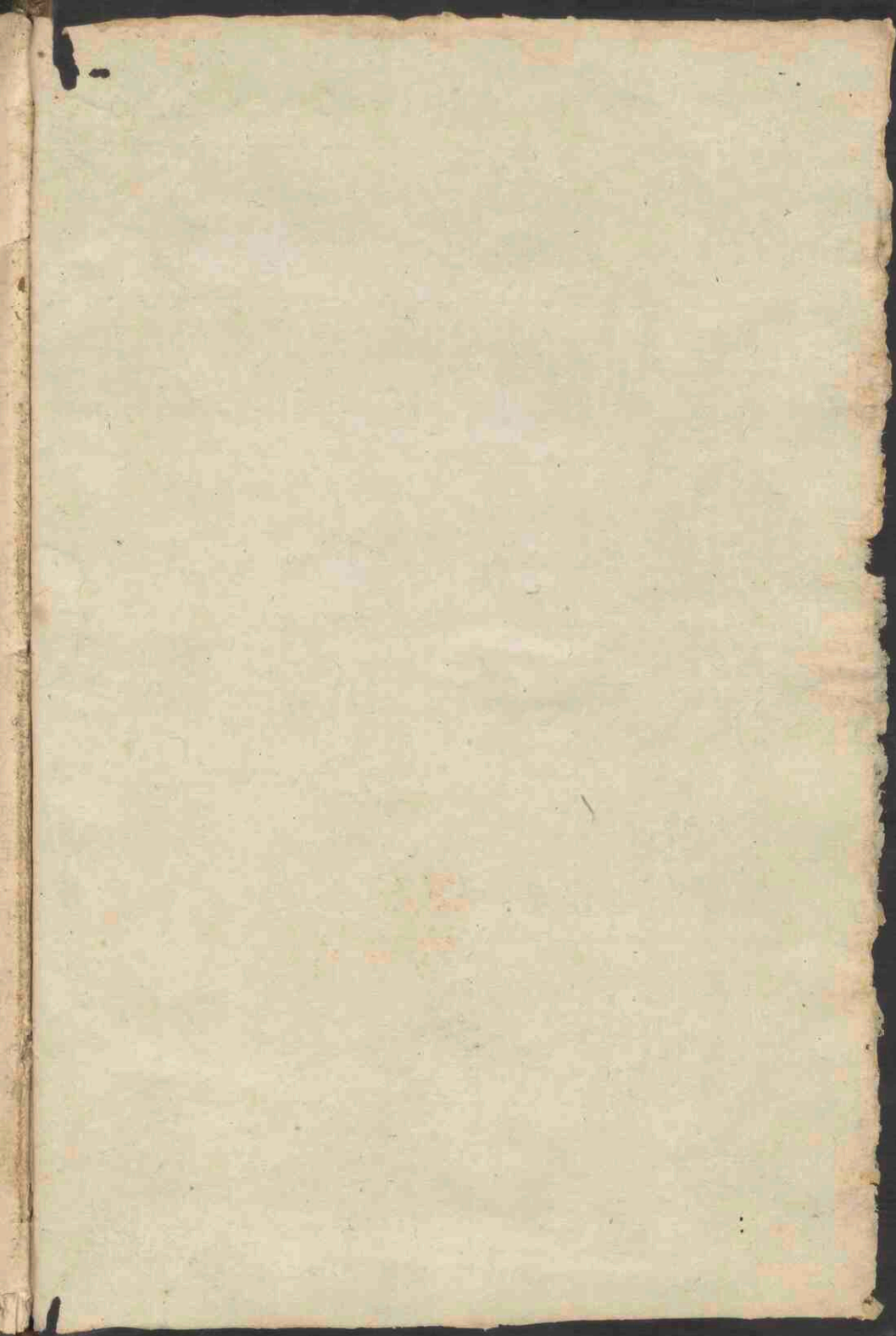
Quicquid laudis habent hec cumulata tenet

En mulier fortis vincla obtruncans tibi mortis.

Fortia. fortis eas victor ut astra petas

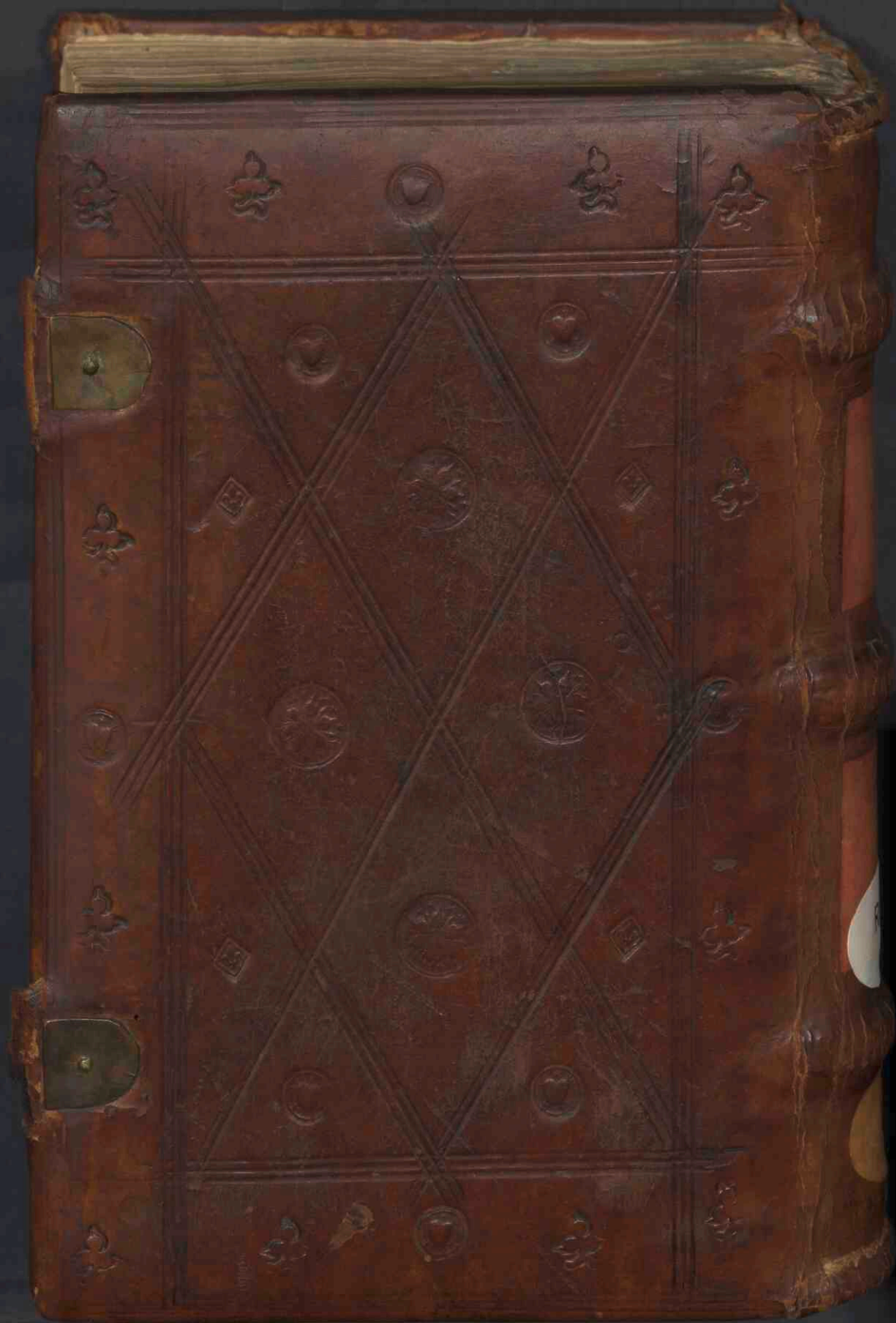
Fortior ut ualeas fortem hanc pro cōiuge poscas

Vt pulcre hinc prolis efficiare pater

0928140

517-19-

cm

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

